Materialet er digitaliseret af

ARBEJDER MUSEET

The Workers Museum

Titel: Arbejderen
Udgiver: De Samvirkende Fagforbund
Udgivelsesår: 1915-1916

BRUG OG OPHAVSRET

Hele eller dele af materialet kan være beskyttet af ophavsretsloven og må kun benyttes til personlig brug. Har alle ophavere været døde i mere end 70 år, er materialet i public domain og kan anvendes frit. Husk at kreditere ophaverne.

USAGE AND COPYRIGHT

This document, or parts of this document may be copyrighted with usage limited to personal use. If all authors have been dead for at least 70 years, the document is in the public domain and may be used freely. Remember to credit the authors.

VIL DU VIDE MERE OM ARBEJDERHISTORIEN?

Besøg os på Arbejdermuseet

Søg i vores biblioteks- og arkivsamling

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD

FOR

DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND

I DANMARK

TOLVTE AARGANG

FRA DEN 3. JULI 1915 TIL DEN 24. JUNI 1916

KØBENHAVN

UDGIVET AF DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

REDIGERET AF CARL F. MADSEN

TRYKT I F. E. BORDINGS BOGTRYKKERI (V. PETERSEN)

1916

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD

FOR

DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND

I DANMARK

TOLVTE AARGANG

FRA DEN 3. JULI 1915 TIL DEN 24. JUNI 1916

KØBENHAVN

UDGIVET AF DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

REDIGERET AF CARL P. MADSEN

TRYKT I A. C. ROBINS BOGTRYKKERI (V. PETERSEN)

1916

INDHOLDSFORTEGNELSE

(Tallene angiver Side-Nr.)

Adressefortegnelse.

Arbejderen. Adresseforandringer 52. Formændene for Arbejdernes Fællesorganisationer i Danmark 13. Forbund og enkeltstaaende Fagforeninger under De samvirkende Fagforbund i Danmark 178. Adresseforandringer 96.

Arbejderbeskyttelse.

I. Danmark.

Arbejds- og Fabrikstilsynets Fortegnelse over Fabrikker og store Bedrifter, der er underkastet Fabrikstilsynet 218. Arbejdsraadet, Valg af et Medlem til - 352. Arbejdstiden i sundhedsfarlige Virksomheder (Papirfabrikker) 165.

Arbejdsanvisning.

Anerkendelse af Kontorer 88, 157, 170 352. Oprettelse af Arbejdsanvisningskontorer 52, 137, 248, 272, 308. Arbejdsanvisning for Lærlinge 45. Arbejdsanvisningen i Fredericia, Protest mod Valget af Kontorets Leder 217. Arbejdsanvisningsdirektoratets Meddelelser om Arbejdsforholdene 29, 73, 92, 129, 160, 223, 254, 271, 356, 379.

Arbejdsløsheden og Arbejdsløshedskasser.

Arbejdsløsheden Juni 1915 89, Juli 111, Aug. 141, Septr. 219, Oktbr. 195, Novbr. 249, Decbr. 263, Jan. 317, Febr. 365, Marts 381. Forhold vedrørende Arbejdsløshedskasser 104. Arbejdsløshedsinspektørens Aarsmøde 1. Arbejdsløshedskasserne: Fond til Ydelse af fortsat Hjælp 3. Kommunetilskudene til de anerkendte Arbejdsløshedskasser 159. Arbejdsløshedsstatistiken 88, 170.

Arbejdstiden.

Australien. Arbejdstiden i Statstrykkeriet 177.

Boligforholdene.

Boligforholdene 351.

Danske Arbejdere i Udlandet.

Udenrigsministeriet advarer mod at rejse til Kristiania 147, 248. Advarsel mod at rejse til Udlandet 146.

Fagblade.

Skorstensfejersvendenes Fagblad 275.

Faglig og socialdemokratisk Arbejderbevægelse.

Den socialdemokratiske Presse 272. Samarbejdet mellem Socialdemokratiet i Skandinavien 80.

De samvirkende Fagforbund.

Forretningsudvalgets Medlemmer 65, 189. Ekstraordinært Repræsentantskabsmøde 59, 83. Det ordinære Repræsentantskabsmøde 252, 315, 326. Generalforsamlingen 315, 333, 356. Ændringer til De samv. Fagforbunds Love 22.

Fællesorganisationer.

Ny Fællesorganisation i Hadsund 285. Helsingør. Nyt Rejsehjem 170.

Generalforsamlinger, Kongresser m. m.

I. Danmark.

Blikkenslagerforbundet 108, Dansk Brolæggerforbund 247. Bødkerforbundet 13, 49. Børsteindustriarbejdernes Forbund 26. Drejerforbundet 106. Dansk Elektrikerforbund 60, 84. Glarmestersvendenes Forbund 12. Centralorganisationen af danske Handels- og Kontormedhjælper-Foreninger 73. Hattearbejderforbundet 13, 23. Husassistenternes Forbund 13, 28. Kvindeligt Arbejderforbund 37. Landarbejderforbundet 368. Lohgarvernes Forbund 13, 33. Malerforbundet 28, 61. Dansk Skibstømrerforbund 39. Dansk Skrædderforbund 380. Dansk Tekstilarbejderforbund 15. Dansk Tømrerforbund 28. Socialdemokratisk Partikongres 88, 97. (Møder i De samvirkende Fagforbund se ovenfor.)

II. Udlandet.

Holland. Ekstraordinær Fagforeningskongres 230.

Norge. Den norske Landsorganisations Kongres 375, 383.

Ind- og Udmeldelser.

Smede- og Maskinarbejderne i København 253. Syernes Optagelse i Dansk Skræderforbund 126.

Jubilæer.

Tyskland. De samv. Fagforbund i Tyskland, 25 Aars Jubilæum 153, 234.

Kontorets Meddelelser.

Meddelelser fra Kassereren 308.

Krigen.

I. Danmark.

Dyrtidsforanstaltninger i København 224. Oversigt over Dyrtidslovens Indhold 203. Lov om kommunale Foranstaltninger i Anledning af Dyrtiden osv. 198. Dyrtiden, en Udtalelse af Socialdemokratiets Hovedbestyrelse 157. Bekendtgørelse om Fastsættelse af Maksimalpriser for amerikansk Flæsk m. v. 115. Socialdemokratiet og Krigen — Partiets Manifest til Befolkningen 99. Situationen under Krigen. Henvendelse til Ministeriet om Foranstaltninger mod Varefordyrelse 9. Nye Maximalpriser 81. Virkningen af Loven om midlertidigt Statstilskud til Hjælpekasser i Anledning af Krigssituationen 110.

Udlandet.

Frankrig. Arbejdsanvisning for hjemvendende Krigere 323. Fagforeningen i Frankrig under Krigen 104. Fagorganisationen og Krigsinvaliderne 103. International Forstaaelse trods Krigen 241. Italien. Jernbanemænd og Krigen 117. Krigscensuren 82. Rusland. Organisationsarbejdet under Krigen 294. Svejts. De svejtsiske Fagforeninger under Krigen 57. Tyskland. Faldne tyske Fagforeningsledere 82. Et Krigsaar (En Artikel i Correspondenzblatt) 53. Tyske Arbejdere under Krigen 6. Ungarn. Ny Bestemmelser vedr. Loven om Krigsarbejde 310.

Landarbejderforbundet.

Landarbejderbladet, Organ for Tjenestefolk og Landarbejdere 21. Landarbejderforbundet indleder Lønbevægelse 192.

Literatur.

Arbejder-Literatur 183. Nye Bøger 22. En Mindeudgave af Gustav Bangs Artikler 60.

Lovgivning.

I. Danmark.

Fabrikslovens Bestemmelser om Søndagsfrihed 31. Lov om Udbredelse af smitsomme Sygdomme 70. Tyendelovens Afskaffelse (Et Møde af Repræsentanter for de interesserede Org.) 52.

II. Udlandet.

Amerika. De nye Sømandslove 171, 279. Lov om Mindsteløn for Kvinder i Oregon 183. Norge. Lov om Arbejdstvister 117, 127, 133, 138, 149, 171. Forbud mod Lockouters Iværksættelse 212. Rettens første Kendelse 298. Lov om tvungen Voldgift 376.

Lønbevægelser og Konflikter.

I Danmark.

Arbejdsmænd i København: Brænderiarbejderne 266, Brødkuskene 267, Arbm. hos B. & W. 93, 131, hos Fiskehandlerne 131. Havnearbejderne hos Carl Krarup 59, ved Københavns Havn 77, 146, 161, ved Københavns Toldhavn 290, hos Tømmerhandlerne 358, i Jernindustrien 265. Jord- og Betonarbejderne ved Boulevardbanen 43, ved Frederiksberg Sporvejsselskab 162, ved Kabelnedlægning for Nordsj. Elektricitetsværk 93, i København 360, hos Rothe 43, hos Werner & Winkel 51, i Nordisk Kabel- og Traadfabrikker 20, Losningsarbejdere ved Københavns Banegaard 374, Murstenslosning i Københavns Havn 378. Marmor- og Granitsliberne 374, Skibsværftsarbejderne 239, Terrazzoarbejderne 362, paa Øresunds kemiske Fabrikker 297.

Provinserne: Aarhus, Chaufførerne hos Otto Mønsted 43. Havnearbejderne 218, hos Købmændene 371, Murarbejdsmændene 218, paa Oliemøllen 228, 266, Bornholm 328, Esbjerg, Brolægningsarbejdsmænd 42, Bryggeri- og Brænderiarbejderne Landet over 266, Arbejdsmændene paa Cementfabrikkerne 66, 77, ved Grusgrave og Skærvefabrikker 329, Havnearbejderne hos De danske Sukkerfabrikker 194, paa Cementfabrikken »Kongsdal« 282, i Horsens hos R. Collstrup 259, i Lemvig hos Købmændene 358, paa Margarinefabrikkerne 358, i Nørre Sundby paa Svovlsyrefabrikken »Limfjorden« 137, paa Oliemøllerne 351, i Randers Kuskene 282, Renovationsarbejderne 379, paa Teglværkerne 312.

Bagere: I Københavns hos Krsziza 125, i de københavnske Bagerier 125, hos Vald. Olsen 125, Bagerne og Konditorerne 304.

Barnevognsarbejderne hos P. Knudsen i København 228, hos P. F. A. Thomsens Efterfølger i København 283.

Billedskærere Landet over 305.

Brolæggere i Esbjerg 42.

Bødkere paa Aalborg Portland Cementfabrik 42, paa Bryggerierne 244, paa Cementfabrikkerne 305, hos Centralforeningen af Bødkermestre i Provinserne 205.

Børstenbindere hos Bührmann og Sønner 244, Landet over 267.

Drejere Landet over 329.

Elektrikere i Jernindustriens Sammen-

slutning 206, Elektrikernes Priskuranter 372.

Forgyldere Landet over 260.

Formere i Aarhus, Horsens og København 108, hos Jernindustriens Sammenslutning 206.

Forsikringsfunktionærer ved »Dansk Folkeforsikrings-Anstalt« 11, 94, 109.

Glarmestersvende i København 43, 228, i Østifterne 283.

Glasarbejdere hos Fabrikantforeningen af Glasslibere i Danmark 145, hos A/S Kastrup Glasværk 297.

Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdere i København: Cicelørerne 373, Elektropletarbejderne 372, Gravørerne 373, Polererne 373.

Gørtlere- og Metalarbejdere hos Jernindustriens Sammenslutning 206.

Handskemagere Landet over 305.

Hattearbejdere i København 223.

Hvidgarvere i Odense 360.

Jern- og Metalslibere hos Jernindustriens Sammenslutning 206.

Karetmagere i København 291, i Provinserne 320, paa Scandia 238.

Kedel- og Maskinpassere hos Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening 284, paa Bryggerierne 188, hos Entreprenørforeningen 373, hos Det danske Gaskompagni 10, paa Mælkeriet Enigheden 373, i Aarhus og Roskilde 78, paa Bornholm 329, i Frederikssund paa Bryggeiet »Alliance« 276, paa Kallundborg Dampmølle 94, i Nakskov paa »Ota« 126, paa De danske Maltfabrikker 285, i Næstved paa Bryggeriet »Fønix« 223, i Nyborg paa Amoniakfabrikken 223, i Odense 320, i Provinserne 181, Sukkerfabrikkerne i Provinserne 373, Slagelse Bryghus 239, Spritfabrikkerne 373, i Thureby hos Rønn 194.

Keramikere: paa Aluminia 94, hos Bing & Grøndahl 95.

Kobbersmede Landet over 260.

Korkskærerne og Sortererskerne Landet over 218.

Kurvemagere i København 72, kvindelige Medlemmer i København 229.

Kvinderne i København: paa Carl Lunds Fabrikker 268, paa L. P. Holmblads Lysfabrik 72, hos Hellesens Enke og Ludvigsen 156, hos Jernindustriens Sammenslutning 209, paa Nordisk Kabel- og Traadfabriker 44, paa Reiermanns Papfabrik 374, paa C. Schous Sæbefabrik 268, hos Schønning & Arvé 297, paa Tændstikfabrikkerne 267, paa Øresunds kemiske Fabrikker 285.

Provinserne: Aalborg og Aarhus, Glasværkerne 72, hos H. C. Jaster, Aarhus, 131. Aarhus og Silkeborg Margarinefabrikkerne 276, paa Bornholm 268, Hedehusene paa Kaffesurrogatfabrikken »Danmark« 267, Horsens hos Emil Møller 189, paa Aggerbechs Sæbefabrik 44, Dampvaskeriet »Thor« 77, Vejen paa Cikoriefabrikken 156.

Litografer paa Carl Lunds Fabrik 72.

Malere i København og Provinserne 275, Skibsmalerne Landet over 269.

Metaltrykkere hos Jernindustriens Sammenslutning 206, paa »Victoria« 11.

Murere i København 253, i Provinserne 239.

Møllere i København 291, paa Cementfabrikkerne ved Mariagerfjord 329, paa Aarhus Oliemølle 228, 266, paa Handelsmøllerne i Provinserne 330, i Helsingør 291, Randers paa Spritfabrikken 291, Roskilde 95, 218.

Papirindustriarbejdere Landet over 244.

Pottemagere Landet over 229, paa Knabstrup Lervarefabrik 330.

Rebslageriarbejdere i Esbjerg, Randers og Rudkøbing 361.

Sadelmagere i København: hos Th. Petersen 166, Sadelmagere og Tapetopsættere 331, Tapetserere og Dekoratører 78.

Provinserne: Sadelmagere 306, Fredericia: Tapetserere 182, Odense: Sadelmagere og Tapetserere 52, 182.

Skibstømrere i København 285, paa Jernskibsværfterne i Provinserne 245, paa Træskibsbyggerierne i Nakskov, i Rudkøbing og Svendborgsund 229, i Nykøbing M. 163, 261.

Skorstensfejere hos Pallesen paa Frederiksberg 182.

Skotøjsarbejdere hele Landet 210, i Aarhus paa »Standard« 292, Haandskomagerne i Provinserne 312.

Skraatobaksarbejdere Landet over 239.

Skræddere ved »bestilt Arbejde« 291, Lagerskræddere i København 229, 268, hos Th. Petersen, København, 223, Vattæppesyere i København 44.

Slagteriarbejdere paa Eksportslagterierne 230, paa Konservesfabrikkerne 240, paa Anders Jensens Konservesfabrik i København 240, paa Pølsefabrikkerne i København 239, paa De danske Vin- og Konservesfabriker 59, 306, i Aalborg hos Privatmestrene 240, i Aarhus hos Slagterlavet 374, i Slagelse paa Andelsslagteriet 240.

Smede- og Maskinarbejdere hos Jernindustriens Sammenslutning 206, hos A/S Nielsen & Winther 167, paa Privatbanerne 253, paa Sukkerfabrikkerne i Provinserne 246.

Snedkere i København hos C. B. Hansen 162, hos Fritz Werner 44, hos Jernindustrien 261, Landet over 306, i Lillerød hos Fritz Hansen 211, Nykøbing F. 109, i Ringkøbing paa Orgelfabriken 361.

Stenarbejdere i København 307, i Provinserne 297, i Rønne 132.

Stukkatører i København 331.

Sukkervare-, Chokolade- og Bisquitarbejdere Landet over 269, i Kolding hos Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeningers Fabrik 167.

Tekstilarbejdere: hos »Industrifagene« 67, Fagets Forhandlingsregler 308, paa Dollerup Mølle 79, 95, Landet over 246, i Lyngby 96, hos Mogensen & Dessau 204, i Silkeborg paa Commichaus Fabrik 95.

Tobaksarbejdere i København: hos A/S The American Tobacco Co. 163, hos Vald. Eliasen 137, hos P. Wulff 163, Landet over 211, Cigaretarbejdere hos Ph. U. Strengberg 211.

Træindustriarbejdere i Kolding paa Holmsminde 276, Landet over 240, Silkeborg hos Jensen Tusch 12.

Københavns Kommunalbestyrelse som Arbejdsgiver 181.

Den faglige Situation i 1916:

Arbejdsgiverf. Skrivelse om at drøfte hele den foreliggende Situation 121. D. s. F. Svarskrivelse 122. Ny Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen om Fællesmøder angaaende den kommende Situation 135. D. s. F. Svar 136. Arbejdsgiverforeningen opfordrer til at tage en Række Strejkevarsler tilbage 213. D. s. F. Svar 214. Forligsmanden foranlediger Lock-out'en udsat 237. Lock-out'en aflyst 257, 325. Lock-out-Varsel af 27. Jan. 227. 2. Lock-out-Varsel af 7. Febr. 235. Lock-out-Varsel af 4. April 295. Lock-out-Varsel af 14. April mod Medl. af Dansk Arbejdsmands-Forbund 311. Lock-out'ens Udsættelse 311. 2. Lock-out-Varsel af 22. April overfor Dansk Arbejdsmandsforbund 319. Mødet af 2. Novbr. mellem de to Hovedorganisationers Forretningsudvalg 151. Opsagte Overenskomster, der ikke er erstattet af nye 259, 272. Oversigt over Fag, som har opsagt Overenskomsten til Ophør 1916 211. Oversigtsartikkel 205, 221, 243, 251, 273, 303, 359. Oversigt over afsluttede Overenskomster 258, 272. Dansk Arbejdsmands-Forbunds 1. Strejkevarsel 274. Dansk Arbejdsmands-Forbunds 2. Strejkevarsel 281. 2. Lock-out-Varsel overfor Arbejdsmændene 304. Stillingen umiddelbart efter Fællesmødet den 2. Novbr. 197. Arbejdsmændenes Strejkevarsel af 15. og 23. Maj 353. En Udtalelse af Snedkerforbundets Hovedbestyrelse 166.

II. Udlandet.

Holland. Lønbevægelser 332.

Norge. Byggefagenes Lønbevægelse 7. Den faglige Situation i Norge 363, 367.

Sverrig. Lønoverenskomster i Sverrig 132.

Tyskland. Lønbevægelser, Strejker og Lock-out'er i Aaret 1914 285. Tarifforhandlinger i de tyske Byggefag 294.

Majdemonstrationen.

Cirkulære om Afholdelse af Demonstrationsmøde 289. Indsendelse af Skemaer 332.

Personalia.

R. P. Daugstrups Død 47. Lyngsies Jubilæum 327. Sprøjteforer C. Petersens Død 66.

Samling.

Litografernes internationale Sekretariats Flytning 310. Malernes internationale Samling 126.

Splittelses Forsøg.

»Fagoppositionen« i Helsingør 146. Syndikalistisk Agitation 185. Bilag Splid i Amerika 116.

Statistik og talmæssige Oplysninger.

Arbejderfamiliers Forbrug 175. Arbejdsstandsninger i 1914 191. Boligforholdene i København 1915 216. Fagforeningerne i Danmark 138. Haandværkets og Industriens Personel 91. Medlemsantallets Fremgang i de skandinaviske Landsorganisationer 280. Kinesere og Japanere i De forenede Stater 183.

Særlige Artikler.

Kokes til de københavnske Arbejdere 79. Miningitis-Epidemien hos A/S Burmeister & Wain 19. Norge. Noget om Generalstrejke og lidt til 320.

Internationale Efterretninger.

Amerika. Arbejdsanvisning i New York 316. Arbejdsløshed i Argentina 315. Det amerikanske Arbejdsministerium 172. De kanadiske Fagforeninger 172. Fagbevægelsen blandt Kvinder og dens Historie 309. Amerikanske Landarbejdere 310. De kanadiske Fagforeninger i 1914 126. Amerikanske Arbejdere ved offentlige Arbejder 242. Forskellige Artikler 117, 147.

Australien. Jernbanearbejderne 163.

England. Arbejdsmarkedet i 1915 293. Erstatning for tjenestedygtige Kontormedhj. i Storbritanien 255. De engelske Fagforeninger i 1914 189. Samarbejde mellem Organisationer 164. Skolebørn ved Landarbejde 116. Engelske kvindelige Arbejdere 157.

Finland. De finske Fagforeninger i 1915 332.

Frankrig. Bygningsarbejdere 324. Fagforeningsfordringer 256. Kvindearbejdet 226. Kvindearbejdet i Typograffaget 256. Læderarbejdere og Postfunktionærer 164. Paritetisk Arbejdsanvisning 116. Stillingen i det parisiske Dameskræderi 324.

Holland. Arbejdsløsheden indenfor de hollandske Fagforeninger 158. Indførelse af Arbejdsløshedsforsikring efter det danske System 293. Arbejdsinspektoratets Beretning 332. Lønbevægelser i Holland 332. Splittede Organisationsforhold 242.

Italien. Ønsker hos de italienske Landarbejdere 322. Forskellige Artikler 148.

Norge. Landsorganisationens Beretning for 1914 8. Repræsentantskabsmøde 9. Maximalarbejdsdag 116.

Rusland. Forskellige Artikler 164. Organisationsbestræbelser 278. Strejkestatistik for Tekstilindustrien 148.

Spanien. Folkets Hus i Madrid 332. Medlemsantallet i den faglige Hovedorganisation 226.

Svejts. Den svejtsiske Fagbevægelse 184. Kvindearbejdet i Urindustrien 276. Statsfunktionærerne 242.

Tyskland. Beretning om Arbejdsanvisning 277. Gartnere og Typografer 148.

Ungarn. 25 Aars Fagbevægelse 287. Statsarbejdsanvisning 288.

Beretning 1913—15 173. Korrespondancens Udsendelse 59.

Voldgift.

Den faste Voldgiftsrets Kendelser.

Arbejdsmænd: En Boycottingssag fra Glud & Marstrand (Sag Nr. 149) 41. Havnearbejdernes Erstatningskrav overfor Korn- og Foderstofkompagniet i Aarhus (Sag Nr. 167) 350. Havnearbejderne hos Carl Krarup (Sag Nr. 153) 230. En Afskedigelsessag i Jord- og Betonfaget hos Firmaet Hultberg-Møller (Sag Nr. 151) 58. Kabelnedlægning hos Nordsjællands Elektricitetsværk (Sag Nr. 152) 75, (Sag Nr. 156) 113, (Sag Nr. 160) 194. Kastrup Svovlsyrefabrik, Spørgsmaal om Lovlighed af en Arbejdsstandsning (Sag Nr. 171) 362. Organisationsretten hos A/S Nord. Kabel- og Traadfabrikker (Sag Nr. 148) 68. Arbmd. hos Købmand Møller, Løgstør (Sag Nr. 147) 41. Skibsværftsarbejderne og Septemberforliget (Sag Nr. 166) 237. Arbejdsm. paa Cementfabrikkerne (Sag Nr. 154) 77.

Bagere: En Formandssag hos D. Pitznes (Sag Nr. 163) 186.

Brolæggere: En Boycottingssag af Brolægningsarbejdere i Svendborg (Sag Nr. 146) 10.

Formere: Paa Københavns Flydedok, Møller og Jochumsen, Horsens og hos Frichs i Aarhus (Sag Nr. 159) 143.

Kvinderne hos Vaskeriejer Elmquist i Aarhus (Sag Nr. 158) 130.

Malere: Hos Bernh. Schrøder, Nielsen og Hansen (Sag Nr. 164) 215.

Murere hos Murerm. P. M. Hansen, Lolland (Sag Nr. 145) 21, hos Carl Schiøtz (Sag Nr. 142) 21, paa Kristiansborg (Sag Nr. 157) 123, (Sag Nr. 161) 155, Erstatningskrav overfor Mikkelsen Sørensen i Kbhvn. (Sag Nr. 168) 327, Pligt til at opgøre Akkorder naar en Arbejdsstandsning indtræder (Sag Nr. 169) 354.

Skorstensfejere i Slagelse (Sag Nr. 150) 48.

Snedkere: En Formandssag hos Snedkerm. Fritz Werner (Sag Nr. 155) 105.

Tjenernes Funktionærpriser (Sag Nr. 162) 179.

Tømrere hos A/S Fønix (Sag Nr. 144) 21.

Den faste Voldgiftsrets Kendelser i Bogform 285. Rettens Præsidium 194. Valg af Medlemmer til den faste Voldgiftsret 156.

Forligsinstitutionen. Meddelelser fra Forligsmanden 327, 371. Udnævnelser 292.

Faglige Voldgiftskendelser. En Erstatningssag hos Glud & Marstrand 168.

Arbejdsgivernes Ret til at kræve Overarbejde 313.

Udlandet.

Amerika. En permanent fagl. Voldgiftsret i den amerik. Industri 278.

Sveits. Den sveitsiske Fagbevegelse 181.
Kvindearbejdet i Grundsvien 220. Statistikationerne 242.
Tyskland. Beretning om Arbejdsanvisning 277. Gartnere og Typografer 118.
Ungarn. 25 Aars Fagbevægelse 287. Statistik arbejdsanvisning 288.
Beretning 1913—15 173. Korrespondancens Udgendelse 59.

Voldgift.

Den første Voldgiftssag Kendelser.
Arbejdsmarked: En Bevægelsesag fra Sund & Marstrand (Sag Nr. 118). 41 Havnearbejderes Forsatning-Krav overfor Korn- og Foderstofkompagniet i Aarhus (Sag Nr. 167) 230. Havnearbejderne hos Carl Krarup (Sag Nr. 152) 230. En Afslutdigelsessag i Jord- og Betonlaget hos Frimael Hultberg Møller. (Sag Nr. 151) 98. Kabelenedlægning hos Nordsjællands Elektricitetsværk (Sag Nr. 152) 75. (Sag Nr. 150) 142. (Sag Nr. 160) 191. Kastrup Sovsfabrik, Spergsmaal om Overtigned af en Arbejdsstandsning (Sag Nr. 171) 362. Organisationsretten hos A/S Nord. Kabel- og Traadfabriker (Sag Nr. 148) 66. Arbejd hos Kobmand Møller, Logstør (Sag Nr. 117) 41. Skibsværftsarbejderne og Specialarbejdere (Sag Nr. 166) 227. Arbejdspaa Cementfabrikkerne (Sag Nr. 161) 77.
Bagere: En Formandssag hos Is. Thomas (Sag Nr. 163) 180.
Bryggerier: En Boycottingssag af Brolægningsarbejderne i Svendborg (Sag Nr. 110) 10.
Former: Paa Kobenhavns Flyvedok,

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 1 ❀ KØBENHAVN DEN 3. JULI 1915 ❀ 12. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Arbejdsløshedsinspektørens Aarsmøde. Bestemmelser vedrørende Arbejdsløshedskasserne. Tyske Arbejdere under Krigen.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Juni 1915.

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. Juli 1915.

Forretningsudvalget.

Arbejdsløshedsinspektørens Aarsmøde den 12. Juni 1915 med Tillidsmænd for Arbejdsløshedskasserne.

(Efter »Social Forsorg«.)

Arbejdsløshedsinspektør, Frk. *C. Black*, afholdt den 12. Juni 1915 Aarsmøde med Kassernes Tillidsmænd. Dagsordenen var følgende: 1) Arbejdsløshedsinspektørens Beretning, 2) Kassernes Stilling til de i den reviderede Arbejdsløshedskasselov omtalte Fond til Understøttelse under ekstraordinær Arbejdsløshed ved Hovedkasserer A. Johansen. Repræsentanternes Antal var 180.

Formanden for Formerfagets Arbejdsløshedskasse, Hr. *Arnold Nielsen*, valgtes paa Forslag af Arbejdsløshedsinspektøren til Dirigent.

ad 1) Arbejdsløshedsinspektøren indledede Mødet med en Mindetale om den afdøde Arbejdsløshedsinspektør, Dr. Th. Sørensen og gik derefter over til at aflægge Beretning for det forløbne Regnskabsaar, og udtalte her følgende:

Naar dette Aarsmøde er ansat saa tidligt, er det væsentlig under Hensyn til, at de Kasser, der holder Delegeretmøde i Sommer kan faa de nye Regler om de ekstraordinære Fond optaget i deres Vedtægter.

Paa Grund af det tidlige Tidspunkt har den statistiske Redegørelse for Kassernes Virksomhed ikke kunnet blive saa udførlig som sædvanlig, og Tallene er baseret paa en foreløbig Opgørelse og gør ikke Fordring paa fuld Nøjagtighed.

Der er i Aarets Løb anerkendt 2 Kasser, »Telefonarbejdernes« og »Danske Sø- og Landkokkes Arbejdsløshedskasse, saaledes at der i Øjeblikket findes 57 Kasser. Disse Kassers Medlemstal var den 31. Marts 1915: 140,000 mod 131,000 den 31. Marts ifjor.

Indtægter og Udgifter har stillet sig som følger:

	1915	1914
Nydende Medlemmers Bidrag	1,658,200	1,545,900
Andre Medl.s Bidrag, Bøder, Indskud o. l.	17,300	15,800
Statstilskud	979,400	891,000
Kommunetilskud	448,300	413,000
Renter	138,000	105,300
Gaver	3,300	2,300
Ialt har Kasserne saaledes haft en Indt. af	3,244,500	2,873,000

Udgifterne har været følgende:

	1915	1914
Til Understøttelse	2,798,400	1,949,900
Til Administration	278,300	268,700
Den samlede Udgift udgjorde altsaa	3,076,700	2,218,600

Stigningen i Medlemskontingentet har som Følge af de ekstraordinære Indkaldelser været 50,000 Kr. mindre end i Fjor.

Det samlede Overskud bliver 167,600 mod 755,000 i Fjor, men at Overskudet er blevet saa stort skyldes et Ekstrakontingent paa 109,900 Kr.; uden dette havde Overskudet kun

været 57,700, et ringe Beløb i Betragtning af, at enkelte Fag har haft særlig gunstige Beskæftigelsesforhold. Særlig kan her nævnes Skotøjsarbejderne, Sadelmagerne, Slagterne, samt De faglærte Jern- og Metalarbejdere. Ialt 41 Kasser havde Overskud til et samlet Beløb af 417,300 Kr. Heraf faldt 250,000 Kr. paa de ovennævnte 4 Kasser. 16 Kasser havde Underskud, saaledes at de brugte 249,700 Kr. af deres Formue; et Beløb, der uden Ekstrakontingent vilde være steget til 359,600 Kr.

Kassernes samlede Formue var ved Regnskabsaarets Udgang 3,332,000 Kr. mod 3,137,162 Kr. i Fjor.

Man maa saaledes paa Trods af det betydelige Underskud i flere Kasser sige, at vi er sluppet naadigt over den Vinter, der indledes med Begivenhederne den 1. August.

Hvad næste Vinter angaar, saa kan man gaa ud fra, at den vil blive meget haard for de Kasser, der allerede nu er haardt ramt, men for alles Vedkommende maa man se den i Møde med Bekymring, blandt andet fordi det kan forventes, at den forcerede Virksomhed, der har været i enkelte Fag ikke kan blive ved, og det vil komme til at gaa ud over Kasserne, naar disse Fag igen maa skyde Arbejdskraft fra sig ved den Overgang til normal Beskæftigelse, som maa komme.

Nævnet har i den forløbne Vinter afholdt 11 Møder og et stort Antal Udvalgsmøder. Naar Tallet er kommet saa højt op, skyldes det særlig, at Udarbejdelsen af Krisefondsreglerne har været vanskelig at komme igennem. Desuden havde Nævnet den vigtige Opgave at søge Loven af 2. Oktober 1914 om ekstraordinær Støtte til Hjælpekasserne formuleret paa en saadan Maade, at Arbejdsløshedskassernes berettigede Interesse ikke tilsidesattes, og saaledes, at i hvert Fald Udbetalingen af Understøttelse til Kassernes Medlemmer kom til at gaa gennem Kasserne. For det sidste Punkts Vedkommende lykkedes det ogsaa at gennemføre Sagen nogenlunde tilfredsstillende. Men jeg maa beklage den Maade, hvorpaa Bevillingen af Undersøttelse her i København er blevet administreret. Man har ved Ansættelsen af Understøttelserne gaaet frem efter Regler, der nødvendigvis maatte modarbejde Arbejdsløshedskasserne og hindre Tilslutningen til dem, idet Folk, der havde forsømt at vedligeholde deres Forsikring eller undladt at forsikre sig, i de allerfleste Tilfælde har kunnet faa højere Understøttelse, end den Kasserne gav deres Medlemmer, som dog ved deres udviste Selvhjælpsbestræbelser burde have haft en Fortrinsstilling snarere end det modsatte.

Den næste Sag af større Betydning, som Nævnet har haft til Behandling, er Udarbejdelsen af den ny Mønstervedtægt, som jeg gerne vil medgive min bedste Anbefaling, særlig Paragraffen om Henlæggelse til Fond til ekstraordinær Understøttelse. Kun under Forudsætning af en vedtægtsmæssig Bestemmelse om saadan Henlæggelse faar Kasserne obligatorisk Kommunetilskud og Del i det ekstraordinære Statstilskud. Med Bestemmelsen om, at alt skyldigt Bidrag skal være indbetalt inden Regnskabsaarets Udgang, maa jeg bede dem lægge deres formodede Misfornøjelse til Side, idet denne Regels Gennemførelse i alle Kasserne er en Forudsætning for, at man kan undgaa meget væsentlig skærpede Krav til de Oplysninger der paa Medlemslisterne gives angaaende Kontingentbetalingen. Kasserne maa nu vælge enten denne Regel, eller om de vil foretrække et betydeligt Ekstraarbejde.

Bødker Anton Andersen mente vedrørende Understøttelse efter Loven af 2. Oktober 1914, at man for en Understøttelse, som det Offentlige selv skal bære, maatte lade gælde ensartede Regler; man kunde ikke lade Arbejdsmændene faa lav Understøttelse, Murerne høj.

Maskinarbejder Niels Jacobsen beklagede, at Loven havde faaet den Skikkelse, men saaledes som den var affattet, kunde den ikke administreres væsentlig anderledes.

Hovedkasserer Johansen, Maskinsnedker V. S. Petersen, Typograf Schrøder m. fl. udtalte sig paa dette

Punkt i Tilslutning til Arbejdsløshedsinspektøren.

Fru Anna Johansen beklagede, at Arbejdernes Repræsentanter i den kommunale Hjælpekasse ikke havde kunnet gøre mere for en heldig Administration af Loven.

Kontorchef Hvidtfeldt fremhævede, at det, der burde være det afgørende for, om der skulde udbetales Understøttelse, maatte være, om den større Arbejdsløshed i Faget var foraarsaget ved Krigen, og ikke om det enkelte Medlems Afskedigelse var en Følge af Krigen.

Anton Andersen og Johansen beklagede, at Bestemmelsen om Kommunetilskudets Beregning var ændret, men tilraadede at tage Mønstervedtægtens Regel som det mindste af to Onder.

Flere udtalte sig i lignende Retning, men mente dog, at Bestemmelsen om, at al Restance skulde være indbetalt een Gang om Aaret ogsaa kunde have sine heldige Sider.

Forhandlingen sluttede med, at Repræsentanterne gav Arbejdsløshedsinspektøren Tilsagn om, at en Regel som den omtalte om Restancernes Indbetaling skulde blive optaget i Kassernes Vedtægter.

ad 2) Hovedkasserer *A. Johansen* opfordrede derefter Kasserne til Henlæggelse til Fond til Ydelse af Understøttelse under ekstraordinær Arbejdsløshed. En væsentlig Grund til at gøre dette var, at man vanskelig fik Tilskud af det Offentlige i Krisetider, hvis man ikke havde benyttet den givne Anvisning til selv at tage det første Stød. Det burde ske snarest, idet man kun derved sikrede sig Andel i det ekstraordinære Statstilskud, der paa Grund af den i Loven fastsatte Maksimumsgrænse kun vilde virke det første Aar. Med Hensyn til Understøttelsen maatte man være klar over, at Kasserne med de Midler, der her anvistes, ikke vilde være i Stand til at klare Kriserne uden Lovgivningsmagtens Medvirkning. Efter at Nævnet havde udarbejdet de foreliggende Regler, blev Spørgsmaalet for Kasserne, hvor langt Dagetallet for Understøttelsen skulde fastsættes. Sattes Dagetallet højt, vilde der i Følge Reglerne hengaa længere Tid, inden Fonden kunde træde i Virksomhed. Et lavt Dagetal maatte maaske ogsaa siges at være mere forsikringsmæssig forsvarlig. Det lange Dageantal maa imidlertid anbefales, fordi de først understøttede er dem, der har længst Arbejdsløshed, medens det korte Dagetal vil føre til, at de der har længst Arbejdsløshed vil komme til at gaa uden Understøttelse. Forudsætter man endvidere, at Fonden ikke er i Stand til at bære en Krise, men at Staten maa træde til, saa kan det næppe tænkes, at dette kan foregaa saaledes, at det sker efterhaanden som de enkelte Medlemmer har opbrugt deres Understøttelse, og der vil saaledes ikke være nogen Anledning til at udstrække Fondens Understøttelse i Tid paa Bekostning af de enkelte Medlemmers Understøttelse. Man burde derfor gaa saa nær de tilladte 70 Dage som muligt og helst saaledes, at Tallet ikke svingede for stærkt for de forskellige Kasser.

Bødker Anton Andersen mente, at enkelte Kasser vanskeligt vilde faa Brug for disse Penge og hvorfor saa oprette noget Fond.

Inspektøren fremhævede Hensynet til det obligatoriske Kommunetilskud.

Efter nogen Tids fortsat Diskussion om Sagen vedtog Aarsmødet paa Forslag af Indlederen med alle Stemmer mod een følgende *Resolution:*

»Under Henvisning til den førte Forhandling anbefaler Aarsmødet Kasserne at oprette Fond til Understøttelse under extraordinær Arbejdsløshed. Med Hensyn til Fastsættelse af det Dagetal Fonden yder Understøttelse for, henstiller Aarsmødet, at Kasserne saa vidt mulig træffer ensartede Bestemmelser, og at Dagetallet under fornødent Hensyn til de foreliggende Forhold sættes saa højt, som Kassernes Forhold tillader.«

Bestemmelser vedrørende Arbejdsløshedskassernes Fond til Ydelse af fortsat Hjælp.

(Efter »Social Forsorg«.)

I Arbejdsløshedskasseloven af 8. April 1914 § 16 fastættes, at aner-

kendte Arbejdsløshedskasser kan oprette særlige Fond til Udredelse under ekstraordinær Arbejdsløshed af Understøttelser udover det i Vedtægten fastsatte Dageantal.

Indenrigsministeren skal i hvert Tilfælde ved Kendelse afgøre, om der foreligger ekstraordinær Arbejdsløshed og fastsætter endvidere de nærmere Regler for Fondens Virksomhed. I Følge Lovens § 10 skal Ministeren endvidere fastsætte, hvilken Kvotadel af Kontingentet, der skal henlægges til den særlige Fond, for at vedkommende Kasse kan være berettiget til det i denne Paragraf nævnte særlige Statstilskud og til maksimalt Kommunetilskud.

I Henhold til disse Bestemmelser har Indenrigsministeren i efterstaaende *Regler* fastsat Mindstemaal for nævnte Kvotadel, givet Anvisning paa, hvilke Principper han vil følge ved Afgørelsen af, om der foreligger ekstraordinær Arbejdsløshed, samt endelig fastsat Bestemmelser for Fondens Virksomhed saavel i »Reglerne« som ved Godkendelse af efterstaaende *Mønster-Reglement* for Kassernes Krisefond:

Regler for Arbejdsløshedskassernes Fond til Ydelse af Understøttelse under ekstraordinær Arbejdsløshed

(*Arbejdsløshedskasselovens §§ 10 og 16*)

fastsatte af Indenrigsministeriet den 17. Maj 1915.

I.

Henlæggelsen af en Minimums-Kvotadel lig 5 pCt. af det vedtægtsmæssige Kontingent giver Kasserne Ret til at erholde de i Arbejdsløshedskasseloven af 8. April 1914 i § 10, sidste Stykke, omhandlede særlige Tilskud.

II.

a. Ekstraordinær Arbejdsløshed maa anses at foreligge for en Kasse, naar Ledighedsprocenten (d. e. Antallet af ledige Medlemmer i Forhold til det samlede Medlemsantal) i hver af de to sidst forløbne Maaneder har naaet en Højde svarende til Kassens Ledighedsprocent for den paagældende Maaned i et Normalaar med Tillæg af 50 pCt. Ved Normalaar forstaas Gennemsnittet af de sidst forløbne 8 Aar bortset fra saadanne Aar, hvor særlig forstyrrende Omstændigheder (som f. Eks. Krigstilstand el. lign.) foreligger.

b. I ganske særlige Tilfælde, eksempelvis naar Antallet af ledige Medlemmer med opbrugt Understøttelse har naaet en for det paagældende Fag usædvanlig Højde, kan en ekstraordinær Arbejdsløshed anses at være til Stede i en Kasse, selv om Ledighedsprocenten ikke har naaet den ovenfor nævnte Størrelse.

c. Naar det kan godtgøres, at Arbejdsløsheden i særlig Grad har ramt en bestemt Branche indenfor en Kasse, kan ekstraordinær Arbejdsløshed anerkendes at være til Stede for denne Branche alene efter samme Fremgangsmaade som ovenfor anført, dog at den under a nævnte Tillægsprocent af 50 forhøjes til 75. Ekstraordinær Arbejdsløshedstilstand kan kun undtagelsesvis anerkendes, naar Arbejdsløsheden har et lokalt begrænset Omfang, selv om de ovenfor nævnte for Brancher foreskrevne Betingelser foreligger.

d. Andragende om, at Kassens Fond til Understøttelse af ekstraordinær Arbejdsløshed maa træde i Virksomhed, fremsættes af Kassens Hovedledelse og fremsendes gennem Inspektoratet til Ministeriet, dog at Nævnets forudgaaende Erklæring indhentes i de under b omhandlede særlige Tilfælde samt i alle Tilfælde, hvor vedkommende Kasse ikke har virket i det under a, sidste Punktum, nævnte Tidsrum.

e. Naar ekstraordinær Arbejdsløshed er anerkendt at være til Stede, begynder Fondens Understøttelsesvirksomhed i Henhold til de derom fastsatte Regler. Saalænge Understøttelsesvirksomheden vedvarer, indsendes til Inspektoratet maanedlige Indberetninger angaaende Arbejdsløshedens Omfang. For de under II b. nævnte Tilfælde s Vedkommende er Kassens Ledelse endvidere forpligtet til at afgive Indberetning om de Forandringer, der under Krisen maatte indtræde i Arbejdsforholdene, ligesom Inspektoratet til enhver Tid kan kræve Oplysning herom.

f. Med Hensyn til Standsningen

af Fondens Understøttelsesvirksomhed gælder følgende Regler:

1) Er Fonden traadt i Virksomhed som Følge af, at Ledighedsprocenten har overskredet de under a og d nævnte Grænser, kan yderligere Tilgang af understøttelsesberettigede ikke finde Sted, naar Ledighedsprocenten i to paa hinanden følgende Maaneder har været under den af de ovennævnte Grænser, paa Grundlag af hvilken Understøttelsesvirksomheden er begyndt, og efter yderligere en Maaneds Forløb ophører Udbetalingen helt. Dog kan Fondens Understøttelsesvirksomhed standses allerede paa et tidligere Tidspunkt, saafremt det efter Indstilling fra Kassens Hovedledelse af Ministeriet skønnes, at Fagets Arbejdsforhold er i saa væsentlig Grad forbedrede, saa at Fondens Ydelse ikke længer er paakrævet.

2) Er Fonden traadt i Virksomhed som Følge af foreliggende særlige Forhold (II b og c, sidste Punktum), fastsætter Indenrigsministeren efter Indstilling af Nævnet, hvornaar og paa hvilke nærmere Betingelser Fondens Understøttelsesvirksomhed skal ophøre.

Mønster-Reglement for Fond til Ydelse af Understøttelse under ekstraordinær Arbejdsløshed

godkendt af Indenrigsministeriet den 17. Maj 1915.

§ 1. Ved hvert Kvartal-Regnskabs Slutning henlægges .... pCt. af det som ordinært Medlemsbidrag indgaaede Beløb til en særlig Fond, hvoraf der kan ydes Understøttelse under ekstraordinær Arbejdsløshed til Medlemmer, der har oppebaaret deres fulde vedtægtsmæssige Understøttelse af Kassen i 12 paa hinanden følgende Maaneder og vedblivende er arbejdsløse.

§ 2. Fonden kan ikke træde i Virksomhed med Udbetaling af Understøttelse til Medlemmer, med mindre Indenrigsministeriet har godkendt, at ekstraordinær Arbejdsløshed foreligger.*)

§ 3. Fonden kan ikke paabegynde Udbetalingen af Understøttelse, med mindre dens samlede Beholdning har naaet et Beløb, der svarer til fuldt udbetalt Understøttelse efter Fondens Regler til 3/4 af det Antal Medlemmer, der i et Normalaar har opbrugt deres ordinære vedtægtsmæssige Understøttelse i det Antal Dage, i hvilke Fonden har Understøttelsespligt. Første Gang Fonden skal træde i Virksomhed kræves, at dens Beholdning har naaet det dobbelte af den ovenfor angivne Højde. Er ekstraordinær Arbejdsløshed kun anerkendt at være til Stede for en Del af Kassen, nedsættes de ovennævnte Beløb forholdsmæssigt.

§ 4. Naar extraordinær Arbejdsløshed er anerkendt at være til Stede, begynder Fondens Understøttelsesvirksomhed i Henhold til de derom fastsatte Regler. Saalænge Understøttelsesvirksomheden vedva-

*) Indenrigsministerens Godkendelse af, at ekstraordinær Arbejdsløshed foreligger, vil kunne forventes paa følgende Vilkaar:

a) Naar Ledighedsprocenten i en Kasse i hver af de to sidst forløbne Maaneder har naaet en Højde svarende til Kassens Arbejdsløshedsprocent for de paagældende Maaneder i et Normalaar med Tillæg af 50 pCt.

b) Naar Ledighedsprocenten i en bestemt Branche indenfor en Kasse paa tilsvarende Maade har naaet en Højde af 75 pCt. over Normalaarets.

c) I særlige Tilfælde, naar Nødvendigheden deraf dokumenteres, selv om Ledighedsprocenten ikke har naaet den ovenfor nævnte Højde.

Ekstraordinær Arbejdsløshedstilstand kan kun undtagelsesvis anerkendes, naar Arbejdsløsheden har et lokalt begrænset Omfang, selv om de ovenfor nævnte for Brancher foreskrevne Betingelser foreligger.

Til Vejledning ved Hovedledelsens Afgørelse af, om Henvendelser bør rettes til Indenrigsministeren om at lade Fonden træde i Virksomhed kan anføres følgende:

Et Arbejdsløshedstillæg af 50 pCt. (75 pCt.) maa anses at være den almindelige Norm for, at Fonden træder i Virksomhed med Udbetalingerne, men der maa i hvert enkelt Tilfælde tages Hensyn til Arbejdsløshedens Aarsag. Skyldes Arbejdsløsheden Krise, almindelig Arbejdsmangel i Faget o. lign., der har foraarsaget, at mange Medlemmer har opbrugt deres Understøttelse, kan der være Anledning til at lade Fonden træde i Virksomhed, selv om Arbejdsløshedstillægget ikke har naaet den angivne Størrelse, men er Arbejdsløshedens Aarsag af mere forbigaaende Natur, Frost, midlertidig Mangel paa Materiale, e. lign., kan paa den anden Side Kravet til Tillægets Størrelse skærpes.

rer, indsendes til Inspektoratet maanedlige Indberetninger angaaende Arbejdsløshedens Omfang. Er den ekstraordinære Arbejdsløsheds Tilstedeværelse anerkendt paa Grundlag af foreliggende særlige Forhold, er Kassens Ledelse endvidere forpligtet til at afgive Indberetning om de Forandringer, der under Krisen maatte indtræde i Arbejdsforholdene. Desuden vil Kassen i ethvert Tilfælde, hvor Fonden er traadt i Virksomhed, være pligtig til paa Begæring fra Arbejdsløshedsinspektoratet at tilstille dette saadanne yderligere Oplysninger, som maatte anses fornødne.

§ 5. Saafremt Fonden er traadt i Virksomhed som Følge af, at Ledighedsprocenten har naaet en Størrelse lig et Normalaars Ledighedsprocent med Tillæg af 50 pCt., naar den ekstraordinære Arbejdsløshed omfatter Kassen i dens Helhed, og med Tillæg af 75 pCt., naar den kun omfatter en Branche, gælder følgende Regler med Hensyn til Udbetalingsvirksomhedens Ophør.

Naar Ledighedsprocenten i to paa hinanden følgende Maaneder har været under den af de ovennævnte Grænser, paa Grundlag af hvilken Understøttelsesvirksomheden er begyndt, kan yderligere Tilgang af understøttelsesberettigede ikke finde Sted, og efter yderligere en Maaneds Forløb ophører Udbetalingen helt. Dog kan Fondens Understøttelsesvirksomhed standses allerede paa et tidligere Tidspunkt, saafremt Ministeriet efter Indstilling fra Kassens Hovedledelse skønner, at Fagets Arbejdsforhold er i saa væsentlig Grad forbedrede, saa at Fondens Ydelse ikke længer er paakrævet.

Er Fonden derimod traadt i Virksomhed som Følge af foreliggende særlige Forhold, uden at Ledighedsprocenten har naaet den ovenfor nævnte Højde, fastsætter Indenrigsministeren efter Indstilling af Nævnet, hvornaar og paa hvilke nærmere Betingelser Fondens Understøttelsesvirksomhed skal ophøre.

§ 6. I Understøttelse ydes, for saa vidt og saa længe Fondens Midler strækker til..... Kr. ..... Øre pr. Dag i indtil.... Dage indenfor et Tidsrum af 12 paa hinanden følgende Maaneder, i Henhold til Kassens almindelige vedtægtsmæssige Regler (med Undtagelse af de i §....*) nævnte) angaaende Betingelserne for Understøttelsens Ydelse og angaaende Kontrollen.

Tyske Arbejdere under Krigen.

Den konstituerede kommanderende General for 2. Armékorps, Friherre von Vietnighoff, har udsendt følgende Bekendtgørelse:

Da Arbejderne med Brud paa Arbejdsoverenskomsten har nedlagt Arbejdet for at opnaa højere Løn og ved Arbejdsnedlæggelsen har bragt paatrængende nødvendige Leveringer til Hæren og Befolkningens Ernæring og Beklædning i Fare, bestemmer jeg paa Grundlag af §§ 4 og 9 i Lov om Belejringstilstand af 4. Juni 1851 i den offentlige Sikkerheds Interesse for 2. Armékorps' Omraade med Undtagelse af Fæstningsdistriktet Svinemünde:

1. Arbejderne maa ikke ved ensidigt at bryde Overenskomsten eller uden Arbejdsgiverens udtrykkelige Tilladelse nedlægge Arbejdet før Overenskomstens Udløb, men skal forrette deres Arbejde til Overenskomstens Udløb.

2. Andre Arbejdsgivere maa ikke tage de Arbejdere, der overtræder Punkt 1, i Arbejde.

Overtrædelse heraf straffes efter § 9 i Lov om Belejringstilstand af 4. Juni 1851 med Fængsel i indtil 1 Aar.

*) Reglerne om henholdsvis den aarlige og den treaarige Begrænsning af Understøttelse.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i Juni 1915.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. Juli 1915.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

KEBORDINGS BOGTRYKKERI KØBENHAVN

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 2 ❋ KØBENHAVN DEN 10. JULI 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Norge. Situationen under Krigstilstanden. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Kedelpasserne hos Det danske Gaskompagni. Forsikringsfunktionærerne ved Dansk Folkeforsikringsanstalt. Metaltrykkerne paa »Victoria« i København. Træindustriarbejderne hos Jensen-Tusch i Silkeborg). Kongresser. Adressefortegnelse.

Norge.

Byggefagenes Lønbevægelse.

Mellem norske Arbejdere og Arbejdsgivere indenfor Byggefagene har der i lang Tid hersket et meget spændt Forhold. I Slutningen af forrige Aar blev der nemlig fra Arbejderne i en Række Fag fremsat Krav om Forbedringer i de gældende Overenskomster. I den Anledning fremkom en Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen, hvori gjordes opmærksom paa, at forsaavidt der fra Arbejdernes Side blev opsagt en eller flere Overenskomster, vilde Arbejdsgiverforeningen opsige de øvrige Overenskomster i Byggefagene.

Sekretariatet for Arbejdernes faglige Landsorganisation fastholdt imidlertid Kravet om Forbedringer i de omhandlede Overenskomster og opsagde tillige Overenskomsterne for Malerne i Bergen, Drammen og Trondhjem.

Arbejdsgiverforeningen indvilligede i Kravet om Forhandlinger, men disse førte dog ikke til noget som helst Resultat. Arbejdsgiverforeningen havde nemlig paalagt Arbejdsgiverne en bestemt Optræden, gaaende ud paa, at Overenskomsten skulde fornyes uforandret i et Aar. Efter dette negative Resultat opsagde Landsorganisationen en Række Overenskomster. Arbejdsgiverforeningen besvarede disse Opsigelser med at opsige en Del andre Overenskomster. Der kom saaledes til at foreligge ca. 40 Opsigelser, omfattende 7000 Arbejdere.

Der kom nu ny Forhandlinger i Gang under hvilke der fremkom et Forslag fra Arbejdsgiverne om at hæve Timelønnen med 2 Øre i Timen for et mindre Antal Arbejdere, imod at Overenskomsterne iøvrigt forblev uforandret til 1. April 1916. Arbejderne forkastede Forslaget og Arbejdet nedlagdes paa enkelte Steder. Arbejdsgiverforeningen foretog derefter en omfattende Lock-out mod Bygningsarbejderne. Denne iværksattes den 10. April, og er ført paa den mest hensynsløse Maade. Arbejderne gav dog ikke tabt, men holdt tappert ud gennem mange Uger.

Mestrene indenfor Byggefagene blev tilsidst utaalmodige og forlangte, at Arbejdsgiverforeningen skulde bringe Konflikten til Ophør. Dette Krav imødekom man paa den Maade, at Lock-out'en skulde udvides til ca. 40,000 Arbejdere, for derved at tvinge Byggearbejderne i Arbejde til de foreskrevne Betingelser.

Paa det Tidspunkt greb Regeringen imidlertid ind i Striden, og paa dens Foranledning kom der en ny Forhandling i Gang med Telegrafbestyrer *Heftye* som Mæglingsmand.

Det var imidlertid ikke muligt for Forligsmanden at formaa Parterne til at enes, og han udarbejdede derfor selv et Forslag til Forlig. Dette var saalydende:

»Mæglingsmanden henstiller til de forhandlende Parter at enes om følgende:

1. Overenskomsterne gjøres gjældende til 1. April 1916 med 3 Maaneders forudgaaende Varsel. Hvis Opsigelse ikke sker inden nævnte Frist, gjælder de videre 1 Aar ad Gangen med samme Opsigelsesfrist som ovenfor nævnt.

2. For Murerne i Kristiania og Trond-

hjem forhøjes Tarifsatsen med 5 Øre pr. Time og i Bergen med 3 Øre.

For Murarbejdsmændene i Kristiania, Bergen, Trondhjem og Hamar forhøjes Tarifsatserne med 5 Øre pr. Time.

For Gibsmagere og Stukkatører i Kristiania forhøjes Tarifsatserne med 5 Øre pr. Time.

For Sten-, Jord- og Cementarbejderne i Kristiania, Bergen og Trondhjem forhøjes den nuværende Sats, 42 Øre, med 5 Øre pr. Time, og de nuværende Satser, 47 og 55 Øre, med hver 3 Øre pr. Time.

For Malere i Kristiania, Drammen, Hamar, Trondhjem, Kristiansund og Tromsø forhøjes Tarifsatserne med 5 Øre pr. Time. I Bergen og Stavanger med 4 Øre pr. Time og i Tønsberg med 3 Øre pr. Time.

For Glarmestre i Kristiania forkortes den ordinære Arbejdstid til 57 Timer pr. Uge, og erholder de Arbejdere, som omfattes af Overenskomsten, et almindeligt Løntillæg af 5 Øre pr. Time.

Rørlæggere i Kristiania og Trondhjem erholder et almindeligt Tillæg af 3 Øre pr. Time. Herfra undtages Lærlinge.

Kobbersmede og Blikkenslagere i Kristiania og Trondhjem erholder et almindeligt Løntillæg af 3 Øre pr. Time.

For Tømrere i Kristiania forhøjes Tarifsatsen med 5 Øre pr. Time.

For Tømrere og Bygningssnedkere i Bergen og Hamar med 4 Øre pr. Time.

Bygningssnedkerne i Kristiania og Bygningssnedkerne og Tømrerne i Trondhjem erholder et almindeligt Løntillæg af 3 Øre pr. Time.

I Bygningssnedkerfaget i Kristiania forhøjes Tarifsatsen for Arbejde udenfor Værkstedet med 5 Øre pr. Time.

Forslaget forkastedes ved en Urafstemning i vedkommende faglige Arbejderorganisationer med 2293 St. mod 714 Stemmer. Arbejdsgiverne godkendte Forslaget.

Lock-outen skulde derefter have været iværksat den 7. Juli, men Forligsmanden greb forinden atter ind i Striden. Under de derved foranledigede Forhandlinger fremkom Arbejdsgiverne med Krav om at gøre alle andre Overenskomsters Varighed afhængige af Overenskomsterne i Byggefagene. Dette Krav kunde Arbejderne imidlertid ikke akceptere.

For at løse Konflikten paa dette Omraade har Forligsmanden til Slut foreslaaet, at Spørgsmaalet om Bygningsoverenskomsternes Varighed skulde afgøres ved Voldgift. Dette Forslag tiltraadtes af begge Parter.

I Henhold hertil enedes man om:

1. Arbejdet optages snarest mulig og senest Onsdag Morgen den 7. Juli 1915 paa de i Mæglingsmandens Forslag af 13. Juni 1915, Punkt 2, anførte Vilkaar.

2. Den i Anledning af Konflikten besluttede udvidede Arbejdsstandsning bliver ikke at iværksætte, og samtlige Opsigelser tilbagekaldes straks.

3. Der nedsættes en Voldgiftsret, bestaaende af 3 Medlemmer, hvoraf hver af Parterne udnævner et Medlem, og disse i Fællesskab det tredie Medlem, som skal være Rettens Formand. Opnaaes ikke Enighed om Valget, udnævnes Formanden af Højesteret den 23. Juli 1915.

Voldgiftsretten sammentræder inden 1. September, og skal Kjendelse være afsagt inden 15. September 1915.

4. Voldgiftsretten skal træffe en ubetinget Afgørelse om Bygningsoverenskomsterne skal være gældende til 1. April 1916 eller til 1. April 1917, i begge Tilfælde med 3 Maaneders forudgaaende Opsigelsesfrist og med vanlige Regler for Fornyelse, hvis Opsigelse ikke finder Sted.

Ved denne Afgørelse er Arbejdsgivernes nye Krav om, at alle de andre Overenskomster skulde gøres afhængige af Overenskomsterne i Byggefagene bortfalden, idet Voldgiftsretten alene skal bestemme om de Overenskomster, som Konflikten omfatter. Til Gengæld er det saa lagt i Voldgiftsrettens Haand at afgøre, om disse Overenskomster skal udløbe i 1916 eller 1917.

Dermed er den truende Storkonflikt i Norge bilagt og Arbejdet i Byggefagene genoptaget.

*

Landsorganisationens Beretning for 1914.

Den norske Landsorganisation har udsendt sin Beretning for 1914. Det fremgaar heraf, at der i Aarets Løb har været 224 Lønbevægelser, der omfattede 11,448 Arbejdere, og der blev afsluttet 196 Overenskomster, der omfattede 10,054 Arbejdere og bragte dem en aarlig Lønforhøjelse paa 1 Mill. 367,668 Kr. eller 147 Kr. 51 Øre pr. Arbejder. Samtidig fik 4561 Arbejdere Arbejdstiden forkortet med 14,615 Timer om Ugen eller 3 Timer 12 Minutter pr. Arbejder, og 2120 Mand opnaaede Ferie med fuld Løn. I det hele taget blev Ferien gennemført i 55 Overenskomster, og regner man de Arbejdere med, der har faaet Feriespørgsmaalet gennemført i de tre foregaaende Aar, har 10,000 Arbejdere nu faaet

Ferie til Trods for den mest forbitrede Modstand fra Arbejdsgiverforeningens Side.

98 Lønbevægelser førte til Konflikt, deraf 80 Strejker med 4226 Arbejdere, 10 Sympatistrejker med 824 Arbejdere og 8 Lock-outer med 264 Arbejdere. Ved Konflikterne gik 155,592 Arbejdsdage tabt, og der udbetaltes 243,678 Kr. i Strejkeunderstøttelse.

Arbejdsløsheden er opgjort til 21½ tabte Arbejdsdage pr. Medlem, medens den i 1913 androg 13 Dage pr. Medlem. Det er selvfølgelig Krigen, der har bevirket den betydelige Arbejdsløshed, og 16 Fagforbund har udbetalt 275,000 Kr. i Arbejdsløsheds- og Rejseunderstøttelse. Heraf faldt godt 100,000 Kr. paa Metalarbejderforbnndet, 54,000 Kr. paa Træarbejderforbundet, 31,000 Kr. paa Typografforbundet og 31,000 Kr. paa Bagerforbundet.

Der er udbetalt 545,000 Kr. i Sygeunderstøttelse. Atter her er Metalarbejderforbundet forrest med 358,000 Kr., medens Typografforbundet har ydet 60,000 Kr. Der er 12 Forbund, som yder Sygeunderstøttelse.

Ialt har de organiserede Arbejdere under Landsforbundet udbetalt næsten 1 Mill. Kr. i Arbejdsløsheds-, Sygeforsikrings- og Invaliditets-Bidrag.

*

Landsorganisationens Repræsentantskabsmøde.

Den norske Landsorganisations Repræsentantskab afholdt Aarsmøde 14. Juni i Kristiania. Tilstede var 53 Repræsentanter samt Sekretariatets Medlemmer.

Beretning og Regnskab for 1914 behandledes og blev enstemmig godkendt efter en Del Udtalelser.

Derefter behandledes Spørgsmaalet om Bevilling af Midler til Agitationen under Valgkampen. Der vedtoges enstemmig en Bevilling paa 15,000 Kr., som skal anvendes efter Samraad med Arbejderpartiet, særlig til Belysning af Voldgiftsloven samt de social-politiske Spørgsmaal.

Der vedtoges endvidere en Henstilling til Sekretariatet om sammen med Arbejderpartiets Centralstyrelse at optage til Drøftelse, hvad der kan gøres for at modarbejde Dyrtidsspekulationen — og indgaa til Statsmagterne med en Forestilling i saa Henseende.

Der blev paa Mødet fremsat Forslag om at indkalde en ekstraordinær Fagkongres for at tage Stilling til Mæglingsloven. Formanden bemærkede hertil, at i Henhold til den ekstraordinære Fagkongres' Beslutning i 1914 var der udpeget et Repræsentantskab, som eventuelt skulde behandle de endelig vedtagne Love i denne Sag. Hvis det viser sig paakrævet vil da dette Repræsentantskab blive indkaldt for at drøfte, hvordan Landsorganisationen skal indrette sig under den nye Mæglingslov for at faa en saa fælles og ensartet Optræden som mulig. Efter disse Meddelelser blev der ikke vedtaget noget Forslag om Indkaldelse af ekstraordinær Kongres.

Situationen under Krigstilstanden.

Henvendelse til Ministeriet om Foranstaltninger mod Varefordyrelse.

Da Krigen udbrød i Evropa for henved et Aar siden nedsatte De samvirkende Fagforbund og Socialdemokratisk Forbund som bekendt et Fællesudvalg til Varetagelse af Arbejdernes Interesser i de Tilfælde, hvor Krigens Indvirkninger satte sine Spor.

I den senere Tid har dette Udvalg beskæftiget sig med de for Arbejderbefolkningen opstaaede Vanskeligheder i Anledning af Varefordyrelsen og efter forskelllge Overvejelser er der derefter den 30. Juni rettet en Henvendelse til Indenrigsministeren og til den overordentlige Kommission (Prisreguleringskommissionen) af følgende Indhold:

»Da der i den under Verdenskrigen forløbne Tid er sket en meget betydelig Fordyrelse af Befolkningens vigtigste Livsfornødenheder, og da der er betydelig Vanskelighed ved overhovedet at kunne købe de billigste Levnedsmidler (Fedt og Slagteriprodukter), maa det anses for paakrævet, at der, navnlig med

det forestaaende Efteraar for Øje, træffes Foranstaltninger, der bedre end de hidtil iværksatte, er i Stand til at modvirke Dyrtiden og til at sikre Befolkningen dens Fornødenheder.

Som Foranstaltninger, der maa anses for paakrævede, tillader vi os at anføre:

Korn-Indførsel fra Udlandet samt Fastholdelse af Fodringsforbud og Maksimalpris for indenlandsk Korn.

Fastsættelse af Maksimalpris for Kartofler og Opretholdelse af Forbudet imod Udførsel.

Af Fedt, Flæsk og Kød maa der sikres en rigelig Del af Produktionen til den danske Befolknings Forbrug. Der maa fastsættes Maksimalpriser og om fornødent af Staten foretages Ekspropriation af Beholdninger til disse Priser, saaledes at Varerne kan tilsikres Befolkningen til overkommelige Indkøbspriser.

Varernes Fordeling maa eventuelt overtages af Kommunerne. For saa vidt Statsmyndighederne ikke ønsker at give hele Befolkningen Adgang til disse prisregulerede Varer, maa der gives Køberet for den Del af Befolkningen, hvis økonomiske Forhold gør dette særlig nødvendigt.

Paa lignende Maade bør der utvivlsomt sikres Befolkningen Brændsel for den kommende Vinter, og paa dette Omraade vil en Samvirken mellem Stat og Kommune være særdeles formaalstjenlig.

Idet vi navnlig tillader os at henlede Opmærkssomheden paa de Vanskeligheder, som Prisforholdene medfører for den ubemidlede Del af Befolkningen, hvis Ernæring under den tilstedeværende Tilstand maa blive utilstrækkelig, beder vi ligeledes taget i Betænkning, at der naturligvis er Udsigt til betydelig Arbejdsløshed i Efteraaret og Vinteren og dermed Sandsynlighed for endnu større Vanskeligheder end i Øjeblikket.

De samvirkende Fagforbund i Danmark.
Carl F. Madsen.
Socialdemokratisk Forbund.
Th. Stauning.

Den faste Voldgiftsret.

En Boycottingssag fra Svendborg. Sag Nr. 146.

Da forskellige Begivenheder tydede paa, at Entreprenørforeningen for Svendborg og Omegn havde iværksat Boycotting overfor en Brolægningsarbejder *Chr. Thomsen*, — bl. a. havde en af Entreprenørerne skriftlig tilkendegivet, at det var ham forbudt at tage Thomsen i Arbejde — indklagede De samvirkende Fagforbund den paagældende Arbejdsgiverorganisation for Den faste Voldgiftsret, efter at alle Forsøg paa at faa Sagen bilagt ved Forhandling var bristede.

I denne Sag var der forberedende Møde den 30. Juni, og Formanden for Retten fremsatte da efter Konference med de tilstedeværende et Forslag, paa Grundlag af hvilket Parterne nogle Dage efter afsluttede følgende Forlig:

»Indklagede erklærer sig enig med Klagerne i, at enhver Overenskomst mellem Entreprenørforeningens Medlemmer i Svendborg, gaaende ud paa, at Thomsen ikke maa tages i Arbejde, vilde være ulovlig.

Efter det oplyste maa de Indklagede dog gaa ud fra, at noget saadant heller ikke har fundet Sted, men de erkender, at Entreprenør Andersen ved sin Paategning paa Thomsens Arbejdsløshedskasse-Blanket har givet Klagerne fuld Anledning til at tro, at der har fundet en Boykotting Sted, og Anledning til at rejse nærværende Sag, og tilbyder i den Anledning paa Hr. Andersens Vegne at betale til Klagerne 50 Kr.

Klagerne modtager Tilbudet og tilbagekalder herefter Klagen af 4. Juni 1915«.

Sagen var altsaa dermed afgjort uden Kendelse.

Lønbevægelser og Konflikter.

Kedelpasserne hos Det danske Gaskompagni. Dansk Kedel- og Maskin-

passerforbund har den 17. Maj afsluttet ny Overenskomst for Odense Gasværks Vedkommende.

Derved er Lønnen forbedret fra 4 Kr. 90 Øre pr. Vagt til 5 Kr. 15 Øre, og den stiger med 60 Øre pr. Uge hver 1. April i Overenskomstperioden, som udløber 31. Marts 1917.

Ferien er forlænget fra 5 til 7 Dage, og Sygepenge, som tidligere har andraget 1 Kr. pr. Dag i 6 Uger er forhøjet til 1 Kr. 50 Øre pr. Dag i 2 Gange 13 Uger.

Samtidig er Overenskomsterne for Frederiksberg og Strandvejens Gasværker, der ligeledes tilhører Det danske Gaskompagni, ændret, saaledes at Vilkaarene i Sygdomstilfælde er blevet forbedret for Gasværkernes Kedelpassere.

Forsikringsfunktionærerne ved Dansk Folkeforsikrings-Anstalt. Som meddelt i »Arbejderen«, Nr. 52, f. Aarg., udstedte Forsikringsfunktionærernes Forbund Strejkevarsler overfor Dansk Folkeforsikrings-Anstalt den 15. og 24. Juni, saaledes at Strejke kunde iværksættes den 1. Juli, hvis der ikke forinden var opnaaet Enighed om en Overenskomst.

Den 30. Juni var der Forhandling med Repræsentation fra Hovedorganisationerne, og det saa ud til, at en Overenskomst skulde komme i Stand, men i sidste Øjeblik fremsatte Direktøren et Krav om, at Funktionærerne skulde forpligte sig til at tegne mindst 3 à 4 nye Forsikringer om Ugen. Dette Krav havde tidligere været fremsat, men det var med Bestemthed afvist af Funktionærerne, da det var ganske umuligt at opfylde, navnlig under de foreliggende Forhold, hvor det er særlig vanskeligt at tegne Forsikringer.

Da Direktøren fastholdt sit Krav, bristede Forhandlingerne, og Strejken iværksattes til det varslede Tidspunkt.

Denne Strejke omfatter 110 Funktionærer, fordelt i København, Aalborg, Aarhus, Hjørring, Horsens og Randers.

Metaltrykkerne paa »Victoria« i København. Den 4. Maj opstod der Konflikt mellem Fabrikant *Jensen*, Indehaveren af Metalvarefabriken »Victoria« i København og Firmaets 2 Metaltrykkere, og den resulterede i, at disse maatte forlade Værkstedet.

Forbundet forlangte Mægling paa et Krav om Udbetaling paa ufuldførte Akkorder, fordi de paagældende to Arbejdere var blevet afskedigede, inden de var færdige med Akkorderne. Fabrikantforeningen afviste imidlertid Mæglingskravet paa dette Spørgsmaal, idet den paastod, at Arbejderne selv var gaaet deres Vej.

Gennem Hovedorganisationerne foranledigedes der desuagtet Mægling, men uden Resultat, og Parterne enedes da om at søge Hovedorganisationernes Medvirkning til Sagens Løsning, inden man eventuelt gik til en faglig Voldgiftsret med den.

Medens Sagen udviklede sig saaledes fandt Fabrikantforeningen, hvoraf »Victoria« er Medlem, sig foranlediget til at rejse Klage over, at Forbundet efter Foreningens Mening havde blokeret Værkstedet; Grundlaget herfor var den Omstændighed, at Fabriken ikke siden Konfliktens Opstaaen havde haft nogen Metaltrykker paa Værkstedet, og da Forbundet i »Social-Demokraten« havde anmodet Medlemmerne om at henvende sig paa Forbundskontoret, før de søgte Arbejde, tillagde Fabrikanterne denne Annonce Skylden for, at ingen Metaltrykkere var blevet antaget paa Værkstedet.

Om dette Forhold var der aftalt Mægling til den 22. Juni om Aftenen.

Samme Dags Eftermiddag fandt imidlertid det ønskede Fællesmøde med Repræsentation fra Hovedorganisationerne Sted, og her afgjordes samtlige Konfliktspunkter ved følgende Overenskomst og Udtalelse:

»Ved Forhandlingerne stod Paastand mod Paastand med Hensyn til, om der forelaa en Afskedigelse eller en Afskedtagen, hvorfor man enedes om at afgøre Sagen derved, at Restsummen af de to Arbejderes løbende Akkorder, 41 Kr. 74 Ø., deles saaledes, at Fabrikant Jensen udbetaler til Forbundet 20 Kr. 87 Øre.

Metaltrykkerforbundet forpligter sig til inden indeværende Uges Udgang at skaffe Firmaet mindst 2 Metaltrykkere. Til Gen-

gæld tager Elektropletfabrikanten sin Klage over Blokaden af Metaltrykkerværkstedet tilbage.

Træindustriarbejderne hos Jensen-Tusch i Silkeborg. Den 19. Maj forlod Træindustriarbejderne hos *Jensen-Tusch* Savskæreriet i Silkeborg for at faa fjærnet en Formand, *Espen Nielsen*, der gentagne Gange havde udvist hensynsløs Opførsel mod dem.

Efter at denne Konflikt var udbrudt, stod der Strid mellem Træindustriarbejderforbundet og Fabrikantforeningen om, hvorvidt der skulde mægles om Forholdet før eller efter, at Arbejdet blev genoptaget. Da der ikke kunde opnaas Enighed herom truede Arbejdsgiverforeningen med Klage til Den faste Voldgiftsret, idet man vilde paastaa, at der var iværksat ulovlig Strejke.

Dette førte til et Fællesmøde den 14. Juni. Ved denne Lejlighed kom der til at staa saa mange skarpe Paastande overfor hinanden med Hensyn til Formandens Forhold overfor Arbejderne, saa De samvirkende Fagforbund og Træindustriarbejderforbundet hver for sig sendte en Repræsentant til Stedet for at undersøge denne Side af Sagen, og der fulgte herefter nogle Konferencer med Arbejdsgiverforeningen i København, hvorved det sluttelig fastsloges, at Arbejdet skulde genoptages Lørdag Morgen den 19. Juni, og at der samme Dag skulde afholdes Mægling i Sagen.

Da denne Mægling ikke bragte Enighed tilveje blev Arbejderne henvist til at afvente Sagens videre Gang uden at fortsætte med Arbejdet.

Herefter blev der et nyt Fællesmøde i København, og efter meget langvarige Forhandlinger afsluttedes Sagen med følgende Ordning:

Arbejdet fortsættes af samtlige Arbejdere Fredag Morgen den 25. ds. Der udbetales Arbejderne Løn for Lørdag den 19. ds. Spørgsmaalet om, hvorvidt der skal udbetales Løn for Dagene fra og med den 21. Juni til Arbejdets Fortsættelse, afgøres af en faglig Voldgiftsret uden forudgaaende Mægling og Forhandling.

Formand *P. Espen Nielsen* opsiges til Fratrædelse 1. Avgust 1915. Saafremt han inden dette Tidspunkt udviser anmassende Optræden overfor Savværkets Arbejdere, afskediges han straks.

Kongresser.

Glarmestersvendenes Forbund

afholdt Kongres og Arbejdsløshedskassen Delegeretmøde i Odense den 6. og 7. Juni.

Først afholdtes

Delegeretmøde i Arbejdsløshedskassen.

Foruden Hovedbestyrelsens 9 Medlemmer deltog 14 Delegerede fra 12 Afdelinger.

Formanden, *O. G. Ohlson*, aflagde en omfattende Beretning om Kassens Virksomhed siden sidste Delegeretmøde, og Hovedkasserer *L. Rasmussen* forelagde det reviderede Regnskab. Status pr. 1. April 1914 var herefter 8445 Kr. 12 Øre og pr. 1. April i Aar 12551 Kr. 75 Øre; Formuefremgangen var altsaa for det forløbne Aar 4106 Kr. 63 Øre.

Beretning og Regnskab godkendtes enstemmigt.

Forbundets Kongres.

Denne indledes med Formandens Beretning, der med god Grund vakte megen Tilfredshed. Blandt andet omtalte *O. G. Ohlson* særlig den siden sidste Kongres gennemførte haardnakkede Strejke, som varede i 13 Uger, men som til Gengæld førte til en god Sejr for Forbundet.

De afsluttede Overenskomster havde skaffet samtlige Medlemmer i København saavel som i Provinserne en ikke ringe Lønforhøjelse. Endvidere havde man overalt faaet en Nedsættelse af Arbejdstiden til 9½ Time daglig.

Efter en kort Diskussion godkendtes Beretningen enstemmig.

Regnskabet for Glarmestersvendenes Forbund forelagdes derpaa. Det balancerede med 1407 Kr. 29 Øre. Status var den 1. April 1914 opgjort til 1526 Kr. 44 Øre, den 1. April i Aar til 2181 Kr. 90 Øre. Formuens Fremgang i det forløbne Aar var saaledes 655 Kr. 46 Øre. Regnskabet godkendtes enstemmigt.

Sammenslutning.

Man gik derefter over til Kongressens vigtigste Punkt: Behandling af

en Sammenslutning af de to indenfor Faget bestaaende Fagforbund, der har eksisteret i de sidste Aar, dog med fælles Arbejdsløshedskasse.

Det var lykkedes at samle begge Forbundene til Kongressen i Odense, og efter en Forhandling i hvert af de respektive Forbund, nedsattes et Udvalg paa 3 Mand fra hvert Forbund til at forsøge paa at faa en Sammenslutning i Stand. Udvalget enedes fuldstændig om efterstaaende Forslag til en Sammenslutning:

1. Der foretages Urafstemning blandt begge Forbunds Medlemmer om, hvorvidt Forbundene skal sammensluttes. Almindelig Majoritet er gældende indenfor hvert Forbund. Kun hvis Forbundene hver for sig vedtager Forslaget, er Sammenslutningen gældende. Afstemningen skal foregaa i November 1915, og den eventuelle Sammenslutning sker fra 1. Januar 1916.
2. Efter Sammenslutningen paalægges det Forretningsudvalget at lade foretage Urafstemning i Afdelingerne om, hvorvidt Forbundet skal blive staaende som Medlem af »De samvirkende Fagforbund«. Det overlades Forretningsudvalget at bestemme Tidspunktet for Urafstemningen, som dog skal foregaa mellem 1. Februar og 1. April 1916.
3. Ved Sammenslutningen betaler hvert Forbund saa stort Beløb pr. Medlem, som det af de nuværende Forbund har lavest Kassebeholdning pr. Medlem.
4. Det er en Selvfølge, at bestaaende Overenskomster indenfor Faget ikke berøres af Sammenslutningen.
5. Vedtages Sammenslutningen, indkalder Udvalget Forslag til nye Love inden 1. Marts 1916.

Efter at *O. G. Ohlson* var valgt til Formand, *L. Rasmussen* til Hovedkasserer og 7 Repræsentanter til Hovedbestyrelsen, sluttede Kongressen.

Næste Kongres i Forbundet og Delegeretmøde i Arbejdsløshedskassen afholdes i København i 1918.

Husassistenternes Forbund

afholder Kongres i Arbejdernes Forsamlingsbygning i Søstræde, Helsingør, den 11. og 12 Juli.

Sekretær *Peder Hedebol* deltager som Repræsentant for De samvirkende Fagforbund.

Hattearbejdernes Forbund

afholder Kongres i Folkets Hus i Koldinggade i København den 10. Juli og følgende Dage.

Sekretær *Otto Smith* repræsenterer De samv. Fagforbund ved denne Kongres.

Bødkerforbundet

afholder Kongres i Enghavevejens Forsamlingsbygning den 22. Juli og følgende Dage.

Lohgarverforbundet

afholder Delegeretmøde i København den 25. og 26. Juli.

Otto Smith møder som Repræsentant for Centralorganisationen.

Adressefortegnelse

over Formændene for Arbejdernes Fællesorganisationer i Danmark.

Aalborg: Cigarmager Laurits Mortensen, Valdemarsgade 36 [2].

Aarhus: Snedker Mads Falck, Østergade 46 [1].

Assens: M. P. Sørensen, Assens Social-Demokrat.

Assens pr. Mariager: P. Søndergaard.

Bogense: Snedker Andreas Hansen, Torvet.

Brønderslev: Tømrer A. P. Jensen, Bredgade 65.

Esbjerg: J. H. Ravn, Stormgade 19 [2].

Faxe: Lærer Alfred Date, Kongsted pr. Rønnede.

Faaborg: Bryggeriarbejder N. Nielsen, Adelgade.

Fredericia: Snedker Frantz Hansen, Nørre Voldgade 98 [3].

Frederikshavn: Smed H. P. Larsen, Emilievej 17.

Frederikssund: Murer J. Wolter, Oppesundby pr.

Frederiksværk: L. Bram.
Glostrup, Taastrup og Omegn: H. Ejlersen, Soc.-Demokr. Exp.
Grenaa: Skrædder Fr. Jensen, Markedsgade.
Hadsten: Murer K. Frandsen.
Haslev: Tømrer Christiansen, Fredensvej.
Helsingør: P. Christensen, Søstræde 4.
Herning: Typograf P. A. Petersen, Bethaniagade.
Hillerød: Maskinarbejder E. V. Carlsen, Margrethevej 14.
Hjørring: Former Jens Jensen, Jørgen H. Nielsensvej.
Hobro: Slagter A. Gundersen, Havnevejen.
Holbæk: Bager Alf. Petersen, Fællesbageriet.
Holstebro: Cigararbejder Anton Andersen, Fredericiagade 27.
Horsens: Typograf Th. Jørgensen, Gersdorffsgade 1.
Hørsholm: C. Jensen, Social-Demokratens Eksp.
Kallundborg: Murer Chr. Schrøder, Præstegade 11.
Kjerteminde: Chr. Mogensen, Søndergade 56.
Kolding: Murer Jens Svendsen, Gølmannsvej.
Korsør: Chr. Jørgensen, Møllebjergsvej 21.
København: Carl F. Madsen, Kompagnistræde 14.
Køge: Tøffelmager Pedersen-Darup, Tøxensvej.
Lemvig: Tømrer H. Rønn, Frederiksgade.
Lyngby: Laur. Sørensen, Lundtoftevej 36.
Maribo: J. F. Løffgren, Nørregade.
Middelfart: Tømrer E. Tønnesen, Hessgade.
Nakskov: Typograf Nielsen.
Nyborg: K. Hvidtfeldt, Mellemgade
Nykøbing F.: Cigarmager J. P. Jensen, Søvej 76.
Nykøbing M.: N. Chr. Haurum.
Nykøbing Sj.: Elias Nielsen, Frandsensvej.
Nørresundby: Karetmager H. Andersen, Lindholmsvej 27.
Nørre Aaby: Maskinsnedker R. Jensen.
Næstved: A. M. Kristensen, Sydsjællands Social-Demokrat.
Odder: Typograf H. P. Hansen, Solvang Allé.
Odense: H. P. Petersen, »Fyns Social-Demokrat.«
Randers: Chr. Bach, Vestergrave 3.
Ribe: Niels J. Johansen, Sct. Laurentiigade 281.
Ringkøbing: Snedker F. Mogensen, Mellemgade 13 [1].
Ringsted: Slagteriarbejder N. P. Jensen, St. Hansgade 33.
Roskilde: Typograf P. E. Borrild, Kastelsvej 11.
Rudkøbing: Assistent Marinus Larsen.
Rønne: Andr. Nielsen, Paradisgade 10.
Saxkøbing: Otto Petersen, Social-Demokraten.
Silkeborg: Emil Petersen, Jernbanevej 9.
Skanderborg: P. K. Rasmussen, Møllegade 20 [1].
Skive: Snedker J. Trouelsen, Torvegade 16.
Skelskør: Niels Jørgensen, Møllestræde.
Slagelse: Skomager Johs. Madsen, Løvegade 18.
Sorø: Jacob Larsen, Torvet 38.
Stege: Husejer H. Askløf, Fabriksgade, Lendemark pr. Stege.
Struer: Slagteriarbejder P. Andersen, Strandvejen.
Stubbekøbing: S. Møller-Larsen, Grønnegade.
Svendborg: Cigararbejder F. Nikolajsen, St. Hansvej 14 a.
Thisted: Murer Axel Hvid, Skovgade 20.
Varde: Snedker Sørensen, Villa Avne, Sundvejen.
Vejen: Tømrer P. Ravn, Rosengade.
Vejle: Holger Larsen, Vejle Social-Demokrat, Dæmningen 3.
Viborg: Tømrer Chr. Willumsen, Sct. Mikkelsgade 13.
Vordingborg: Snedker Lohft-Rasmussen, Næstvedvej.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 3 ❋ KØBENHAVN DEN 17. JULI 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Kongresser. Meningitis-Epidemi hos Burmeister & Wain. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene paa Nordisk Kabel- og Traadfabrikker i København). Den faste Voldgiftsret. Landarbejderbladet. Ændringer til De samvirkende Fagforbunds Love. Nye Bøger.

Kongresser.

Dansk Tekstilarbejderforbund

afholdt sin 14. Kongres i Folkets Hus paa Jagtvejen i København i Dagene fra 29. Juni til 3. Juli. Den sidste Dag optoges dog af Delegeretmøde i Fagets Arbejdsløshedskasse. 96 Delegerede var mødt fra 29 Afdelinger og 13 Hovedbestyrelsesmedlemmer samt 2 Revisorer. For det tyske Forbund var mødt *Zehms*, for det svenske *Janssen*, fra Norge *Fjeld* og fra De samvirkende Fagforbund i Danmark *Carl F. Madsen*.

Efter Indledningstaler og Valg af Funktionærer for Kongressen aflagde Formanden, *J. J. Møller*, følgende

Beretning

for Perioden siden sidste Kongres.

I de to forløbne Aar er der ikke forefaldet nogen større samlet Lønbevægelse, hvorimod der hyppigt er ført Klager over mangelfuld Overholdelse fra Fabrikanternes Side af de sluttede Overenskomster, ikke saaledes, at Overenskomsterne har været saadan affattede, at de led af særlige Brist, men nærmest foranlediget ved, at Fabrikanterne her som paa saa mange Omraader har forsøgt at fortolke Overenskomstens Bestemmelser til Arbejdernes Skade. Paa denne Maade er en Mængde Forhandlinger blevet nødvendige, og i flere Tilfælde er Sagerne endt hos Voldgiftsretterne.

Formanden omtalte nærmere en Del af de faldne Voldgiftsafgørelser og fremhævede bl. a. en Kendelse fra Kolding angaaende Lærlingeforholdene. Disse Forhold havde givet Anledning til en uheldig Udbytning, men Kendelsen bestemte i Arbejdernes Favør, at der skulde betales efter Taksten for unge Mænd. Iøvrigt havde Ventepengesystemet givet Anledning til Klager. Baade paa Bomuldsværerier og Klædefabriker havde der været Anledning til Forhandlinger herom, idet Fabrikanterne havde søgt at benytte sig af Flervævs- og Tovævssystemet paa en saadan Maade, at der indeholdtes Forsøg paa at omgaa Reglerne for Ventepengebetaling. I nogle Tilfælde stod Sagen uafgjort, i andre var Voldgiftskendelser faldet ud til Fordel for Arbejderne, idet Klagerne tilkendtes de forlangte Ventepenge.

Forskellige Steder havde Fabrikanterne ogsaa søgt at modarbejde Arbejdernes Organisationsbestræbelser tildels ved at yde visse Løntillæg, som skulde besnære Arbejderne, men ogsaa paa anden Maade. Naar Arbejdernes Bestræbelser trods alt lykkedes, søgte Fabrikanterne jævnlig Tilflugt ved at gaa ind i Arbejdsgiverforeningen, altsaa ved at følge Arbejdernes Eksempel og organisere sig. Formanden nævnte bestemte Tilfælde fra Esbjerg, Aarhus og flere Steder. Han omtalte en Række Konfliktstilfælde. Saaledes havde Indehaveren af Plydsfabriken i Kastrup, Hr. *Olesen*, København, rent ud nægtet at forhandle med Organisationen om en Løntarif. Han afgav endog en Erklæring om, at han aldrig vilde underskrive nogen Overenskomst. Imidlertid nedlagdes Arbejdet paa Fabriken, og det hjalp.

Hr. Olesen tilbød Forhandling, dog vilde han ikke have med Forbundet at gøre. Saa forhandledes der med Fabrikens Arbejdere, bistaaet af Fagforeningsformanden, og omsider tillod Olesen, at denne sidste underskrev Overenskomsten. Der opnaaedes paa denne Maade en god Løntarif uden at Hr. Olesens Formaliteter led større Skaar. Formanden fremhævede andre Tilfælde af Organisationsmodstand fra Fabrikernes Side, bl. a. i Hellebæk, hvor ogsaa en ganske god Ordning kom i Stand.

Paa en Fabrik i Skive gik Fabrikantens Optræden ud over Organisationens Tillidsmænd. Der blev Strejke, og her optraadte Kristeligt dansk Fællesforbund som Arbejdsgivernes Hjælper ved at levere Skruebrækkere; men Fabrikanten opdagede snart, at disse Folk ikke duede til noget, og de maatte ud igen, hvorefter Forholdene ordnedes med Organisationen, som ogsaa her vandt en fuldstændig Sejr.

De »Kristelige« blev ogsaa anbragt paa en Fabrik i Vinderup, hvor Fabrikanten mente at have Brug for dem, og lod sig binde paa Hænder og Fødder ved deres Kontrakter; trods alt sejrede Forbundet dog ogsaa her og fik en god Ordning, medens de kristelige Skruebrækkere efter mange Omstændigheder maatte paa Porten. Adskillige andre Tilfælde havde foreligget, hvor Arbejderne havde opnaaet et godt Resultat ved fast og klog Enighed.

Naturligvis var der ogsaa Steder, hvor Arbejderne endnu ikke havde formaaet at gennemføre deres Krav. Mulktsystemet gav stadig Anledning til Strid, og her var det fremdeles nødvendigt at tage energisk fat, navnlig næste Gang, der skulde forhandles med Fabrikanterne; Tilstandene var utaalelige paa dette Omraade.

Formanden kom nærmere ind paa de ulykkelige Forhold, som Krigssituationen havde skabt, dens Indvirkning paa Arbejdsløshedskassens Opgaver, der havde foranlediget et Hovedbestyrelsesmøde, hvor man indsaa, at den Tid kunde komme, da det blev en Nødvendighed at yde Arbejdsløshedskassen et Forskud. Det vedtoges eventuelt at tilskyde indtil 40,000 Kr. mod senere Afvikling. Desuden holdtes der ved Forretningsudvalgets Foranstaltning Samraad med Fabrikantforeningens Bestyrelse, og heraf blev Resultatet bl. a. Beslutningen om at holde Fabrikerne i Gang i videste Udstrækning, dog med visse uundgaaelige Reduktioner med Hensyn til Ventepenge og andre Forhold. Nogle Fabrikanter havde søgt at »misforstaa« dette, men den trufne Overenskomst var siden bleven præciseret paa rette Maade.

Med Hensyn til Minimallønsbestemmelserne i Overenskomsterne bemærkede Taleren, at der viste sig en uhyggelig Tendens til at betragte Minimallønnen som en Normalløn. Selvfølgelig var Bestemmelserne saaledes at forstaa, at her kun var Tale om *det mindste*, der maatte gives Arbejderne, medens de i alle Tilfælde, hvor Forholdene krævede det, skulde have en højere Løn. Forholdet havde givet Anledning til flere Stridigheder, som Formanden omtalte nærmere. Han sluttede med at udtale, at der kunde være den stærkeste Opfordring til at kræve en alvorlig Drøftelse med Fabrikantforeningen af hele dette Spørgsmaal for at faa klaret den berettigede og nødvendige Adgang til at hæve Lønningerne op over Minimallønnen, hvor alt for mange af vore Medlemmer staar.

Efter Beretningens Aflæggelse førtes en meget omfattende Diskussion om en Mængde Enkeltheder vedrørende Løn- og Arbejdsforhold og sluttelig vedtoges efterstaaende to Resolutioner, som var stillet under Debatten, enstemmigt.

Den første lød saaledes:

Kongressen paalægger den kommende Hovedbestyrelse at arbejde hen til Afskaffelse af Mulktsystemet, og i denne Forbindelse paalægges det Afdelingerne at indsende Beretning til Forbundet om alle fremkomne Tilfælde, hvor Arbejderne er blevet idømt Mulkter.

Den anden Resolution havde følgende Ordlyd:

Dansk Tekstilarbejderforbunds Kongres vedtager, at Afdelingerne indenfor For-

bundet for Fremtiden overfor Fabrikanterne *skal* forlange de Ventepenge, som vor Overenskomst hjemler os.

Derefter godkendtes Beretningen ligeledes enstemmigt.

Regnskabet

blev forelagt af Hovedkasserer *Arnskov,* som ledsagede det med en Del kortfattede Bemærkninger. Regnskabet balancerede med 118,808 Kr. og viste en Formuefremgang i Løbet af de to Aar paa 57,721 Kr., hvortil svarede en Fremgang i Medlemsantal i samme Periode paa 1228 Medlemmer.

Efter korte Bemærkninger af Forbundets Formand og en af Revisorerne godkendtes Regnskabet enstemmigt.

Lovene.

Kongressens tredie Dag begyndte med Debat om Forslag til Lovenes Ændring.

Af Betydning vedtoges forskellige Forslag, der forandrer bestaaende Forhold.

Angaaende Ledelsens Sammensætning ændredes § 15 saaledes, at Forbundet straks efter Kongressen fik en fastlønnet Sekretær.

Paragrafens første Afsnit fik derefter følgende Ordlyd:

»Forbundet ledes af en Hovedbestyrelse, der bestaar af en Formand, en Hovedkasserer, en Sekretær og 11 Repræsentanter. Valget foregaar paa Kongressen saaledes, at Formand, Kasserer og Sekretær vælges blandt alle Kongressens Medlemmer, derefter vælges 4 Repræsentanter for København, 1 for Sjælland, 1 for Fyn og 5 for Jylland. For hver Landsdel vælges et tilsvarende Antal Suppleanter.«

Paragrafens øvrige Stykker bibeholdtes med Undtagelse af sjette Stykke, der lyder saaledes:

»Alle Spørgsmaal indenfor Forretningsudvalget, hvor Stemmerne staar lige, afgøres ved Urafstemning blandt Hovedbestyrelsen.«

Dette Stykke slettedes, hvorhos tilføjedes en Bestemmelse om, at Funktionærerne skal vælges med kvalificeret Majoritet.

Angaaende »hvilende Medlemmer«s Rettigheder og Kontingent vedtoges følgende:

Medlemmer, der arbejder udenfor Faget, og som har Adgang til at overgaa til en anden Fagorganisation, er pligtige til straks at lade sig overflytte til denne. Har de ikke Adgang til at optages i en anden Fagorganisation, kan de bevare deres en Gang erhvervede Medlemsret ved at betale fuldt Kontingent til Forbundet, eller ved som hvilende Medlem at indbetale et Kontingent af 10 Øre pr. Uge.

Hvilende Medlemmer har samme Rettigheder ved Møder og Generalforsamlinger som ethvert andet Medlem. Et hvilende Medlems Anciennitet stiger ikke i den Tid, dette staar som saadan, og Retten til Understøttelse indtræder først efter at Vedkommende atter har arbejdet ved Faget i 13 Uger og i den Tid betalt fuldt Kontingent.

Følgende Vedtagelse blev føjet til Paragrafen om Medlemmernes Kontingentydelse:

Ved større udbrydende Konflikter indenfor Tekstilfaget kan Hovedbestyrelsen paaligne de arbejdende Medlemmer, derunder de faste Funktionærer, et Ekstrakontingent efter deres Arbejdsfortjeneste af indtil 5 pCt. af 20 Kr., 10 pCt. af Beløbene fra 20—30 Kr. og 20 pCt. af Resten.

En Afdeling havde foreslaaet, og Hovedbestyrelsen havde sluttet sig til, at den sidste Linie, »før Afdelingen har sanktioneret den«, skulde slettes af Lovenes saalydende Bestemmelse om Afslutning af Overenskomster:

Lønoverenskomst som paa ovennævnte Basis vedtages af en Afdeling, maa ikke underskrives af denne, før den er sanktioneret af Forbundet, og ikke underskrives af Forbundet, før Afdelingen har sanktioneret den.

Forslaget forkastedes med betydelig Majoritet.

Samme Paragraf fik følgende Tilføjelse:

Intet Medlem maa indgaa paa Kontrakt, som hindrer Deltagelse i Strejker, Lockouter osv.

Endelig vedtoges det, at Hovedbestyrelsen skal indkalde til Kongres, hvis 25 pCt. af Forbundets Medlemmer paa Generalforsamlinger i Afdelingerne skriftlig begærer det.

Særlige Forslag.

Efter at de nye Love var vedtagne, behandledes en Række særlige Forslag.

Et Forslag fra forskellige Afdelinger om Ansættelse af *Revisorer,* der ikke maa være Medlemmer af Forbundet, udsattes for at afvente Resultatet af det af De samvirkende Fagforbund og Arbejdsløshedsin-

spektoratet i lignende Anledning nedsatte Udvalgs Arbejde.

Der blev givet Hovedbestyrelsen Paalæg om at arbejde for Indførelse af Bestemmelser i Overenskomsterne om 8 Dages Ferie med Gennemsnitsløn.

Dernæst bemyndigedes Hovedbestyrelsen til at arbejde for Oprettelsen af en Fagskole indenfor Tekstilfaget.

Med Henblik paa Udarbejdelsen af Lønstatistik vedtoges følgende Bestemmelser i Tilslutning til tidligere Vedtagelser paa dette Omraade.

»Kongressen henstiller til Afdelingerne at man bruger alle til Raadighed staaende Midler for at faa gennemført en nøjagtig Lønstatistik.«

»Nægter et Medlem at føre Lønstatistik, har Afdelingens Bestyrelse Ret til at offentliggøre Vedkommendes Navn i Fagbladet.«

Overenskomstforholdene i Fremtiden.

Om dette Emne førtes en meget lang Debat, som sluttede med Vedtagelsen af en Række Udtalelser.

Herved paalagdes det Hovedbestyrelsen ved kommende Forhandlinger at arbejde for Lærlingeforholdenes Ordning, Forhøjelse af alle timelønnede Arbejderes Løn, Gennemførelsen af mere ensartede Lønninger, Tusindskudsberegningen ved Klædeværeriet og endelig krævedes det, at et Udvalg skulde nedsættes til Forberedelse af mere retfærdig Varegruppering som Grundlag for eventuelle nye Prislister, samt Indførelse i Overenskomsterne af en Pligt for Fabrikanterne til ved Fremkomst af nye Varer altid at forhandle med Fagforeningerne og ikke med enkelte Arbejdere.

Med Henblik paa Situationen i 1916 vedtoges følgende Resolution:

»Kongressen paalægger Hovedbestyrelsen snarest muligt at paabegynde Indsamlingen af Materiale til Brug ved Udarbejdelsen af Ændringer til de bestaaende Overenskomster saaledes, at Forslagene er i Orden til den Tid, hvor Priskuranterne skal opsiges.

Iøvrigt overlades det til Hovedbestyrelsen at tage den endelige Beslutning om, hvorvidt Overenskomsterne til 1916 skal opsiges eller ej.«

Efter at Kongressen derpaa havde diskuteret Spørgsmaalet om Samarbejde med udenlandske Organisationer behandledes et Spørgsmaal angaaende

Dispensation vedrørende Helligdagsarbejdet.

Dansk Farverforening, en Forening af Farveriejere, havde ansøgt Ministeriet om Dispensation fra Lovbestemmelserne om Helligdagsarbejdet. Ministeriet havde erklæret at kunne give den ønskede Dispensation, dersom Tekstilarbejderforbundet gav sin Billigelse dertil.

Efter en kort Diskussion, som Formanden indledede, besluttede Kongressen at *nægte* sin Godkendelse af, at saadan Dispensation blev givet.

Samtidig vedtoges følgende Resolution:

»Det henstilles til Afdelingerne at føre en skarp Kontrol med, om det ved de forskellige Virksomheder stedfindende Helligdagsarbejde er behørig anmeldt til Arbejdsinspektoratet og Dispensation herfor givet.«

Derefter foretoges

Valg.

Til Formand genvalgtes *J. J. Møller*, til Næstformand *J. P. J. Arnskov*, der tillige genvalgtes som Hovedkasserer. Til at beklæde den nyoprettede Sekretærpost valgtes *Chr. Nielsen*, Odense.

Efter at Hovedbestyrelse, Revisorer og Medlemmer af den internationale Komite var valgt, vedtoges det at afholde næste Kongres om 3 Aar i København, hvorpaa Kongressen sluttede med Taler af Gæsterne og Formanden.

Delegeretmødet i Arbejdsløshedskassen.

Efter Kongressens Slutning afholdt Tekstilarbejdernes Arbejdsløshedskasse Delegeretmøde. Det valgte de samme Funktionærer, som havde ledet Forbundets Kongres.

Formanden, *J. J. Møller*, afgav derefter Beretning. Han omtalte herunder et Par lokale Forhold fra enkelte Afdelinger, om hvilke Klager var fremkomne. Om de 40000 Kr.,

som det paa Grund af Krigssituationen var blevet besluttet, at Forbundet skulde overlade Arbejdsløshedskassen, oplyste Formanden, at der hidtil ikke var forbrugt nogen Del af disse Penge. Han kunde endvidere ikke tro, at den vedtægtsmæssige Understøttelse, som under den foreliggende Situation er nedsat, i en nær Fremtid kommer op paa normal Højde. Det vil Arbejdsløshedsinspektoratet sikkert modsætte sig. Der fulgte en kortere Diskussion, hvorefter Beretningen enstemmigt godkendtes.

Hovedkasserer *Arnskov* forelagde derefter Regnskabet og knyttede en Del forklarende Bemærkninger hertil. Af Staten havde Arbejdsløshedskassen i de forløbne to Aar modtaget et Tilskud paa 27,157 Kr. foruden et a conto-Beløb paa ca. 7000 Kr., saa der ialt fra Staten var indgaaet en Sum af ca. 34,000 Kr. Af Kommunerne var der tilskudt 13,089 Kr. Kassereren fremhævede, at man saaledes navnlig ikke maatte undervurdere Statshjælpen, et Forhold, som man burde erindre, naar man undertiden fandt Anledning til at anke over at skulle have Statskontrol.

I Understøttelser var der i 1913—14 udbetalt 46,365 Kr. og i 1914—15 endog 58,636 Kr., saa der altsaa i de to Aar var udbetalt ialt ca. 105,000 Kr. Skønt Understøttelsen saaledes navnlig i det sidste Aar havde været meget betydelig, havde man dog klaret sig, og der var endda en mindre Kassebeholdning tilbage; men saaledes vilde Resultatet ikke være blevet uden de 7000 Kr., der var modtaget a conto af Staten.

Naturligvis maatte de ganske ekstraordinære Forhold uundgaaeligt føre til Underskud; dette var i Løbet af de to Aar blevet 19,831 Kr. foruden de 7000 Kr., altsaa ialt 26,831 Kr. Selv under normale Forhold vilde det imidlertid have knebet at faa Balance, og det var et Faktum, der især maatte lægges Vægt paa.

Regnskabet godkendtes ligeledes enstemmigt.

Herefter behandledes Lovændringer, og det vedtoges herunder, at oprette et »Fond til Ydelse af Understøttelser under ekstraordinær Arbejdsløshed«, og det hertil knyttede Mønster-Reglement, der er godkendt af Indenrigsministeriet, vedtoges.

Endelig valgtes de samme Funktionærer og den samme Hovedbestyrelse, som var valgt for Forbundet, til at lede Arbejdsløshedskassen.

Næste Delegeretmøde afholdes i Juni 1918.

Meningitis-Epidemi hos A/S Burmeister & Wain.

I Juli Maaned 1914 udbrød der en Meningitis-Epidemi hos Firmaet Burmeister & Wain, hvilket medførte, at Støberiet efter Stadslægens Raad blev lukket i 5 Dage. Værkstedets Lukning berørte ialt 218 Arbejdere, nemlig 15 Smede, 58 Formere og 145 Arbejdsmænd. Samtlige Arbejdere maatte efter Stadslægens Paabud underkaste sig en Undersøgelse paa Serumsinstituttet og iøvrigt holdtes de internerede i deres Hjem til det var konstateret, at de var smittefri. Det Tab, Arbejderne led ved Arbejdsstandsningen, var 6008 Kr. 90 Øre.

I Loven om Foranstaltninger mod Udbredelse af smitsomme Sygdomme er der Bestemmelser om, hvilke Sygdomme der skal tages under offentlig Behandling. Hertil hører Meningitis imidlertid ikke, men i Loven findes der dog Forskrifter om at »andre« Sygdomme, naar de optræder paa ondartet Maade eller med større Udbredelse, kan tages under offentlig Behandling, naar Beslutning herom tages af Kommunalbestyrelsen i København. Endvidere er Sundhedskommissionen under særlige Forhold, der gør øjeblikkelige Foranstaltninger nødvendige, berettiget til at sætte de for den offentlige Behandling gældende Isolations- og Desinfektionsforskrifter i Kraft. Loven bestemmer ogsaa, at Sundhedskommissionen kan paalægge

Personer, hvis Gerning medfører Fare for Smittes Udbredelse, at ophøre med Arbejde, til de har Lægeattest for, at de ikke mere kan udbrede Smitte. Den, der har faaet et saadant Forbud, er berettiget til Erstatning for det derved lidte Tab.

I Henhold til denne Lovs Bestemmelser indsendte Formernes Fagforening i August Maaned f. A. et Andragende til Stadslægen om Erstatning for det ved Arbejdsstandsningen lidte Tab. Sundhedskommissionen nægtede imidlertid at imødekomme Anmodningen under Henvisning til, at Sygdommen ikke havde været taget under offentlig Behandling, og at Arbejdsstandsningen ikke var sket efter Paabud fra Sundhedskommisionen.

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund, som af Formerforbundet, Smede- og Maskinarbejderforbundet og Dansk Arbejdsmandsforbund var blevet bekendt med Sagen, og som tvivlede paa at Sundhedskommissionens Standpunkt var i Overensstemmelse med Lovene, besluttede under de foreliggende Omstændigheder paa samtlige Arbejderes Vegne at indsende et Andragende om Erstatning til Københavns Kommunalbestyrelse. Dette Andragende blev efter langvarige Forhandlinger for saavidt imødekommet, som der blev foreslaaet at yde Arbejderne Halvdelen af den krævede Erstatning. Magistratens Indstilling var imidlertid ledsaget af en Bemærkning om, at Arbejderne, som Følge af at Sygdommen ikke var taget under offentlig Behandling, saaledes som foreskrevet i Loven, ikke retslig set var berettiget til Understøttelse. Magistratens Opfattelse var altsaa den samme som Sundhedskommissionens.

Efter at Sagen var behandlet i et af Borgerrepræsentationen nedsat Udvalg, som indstillede, at Magistratens Forslag skulde tiltrædes, blev der ydet Arbejderne en Erstatning, der androg Halvdelen — 3004 Kr. 45 Øre — af den paa Grund af Epidemien tabte Løn.

Dette Beløb er udbetalt de paagældende Organisationer med følgende Summer:

Støberiarbejderne...	1804 Kr.	81 Ø.
Smede- og Maskinarbejderne	273 -	00 -
Formerne	926 -	64 -

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa Nordisk Kabel- og Traadfabrikker i København. For nogen Tid siden ansatte Kabelfabrikken en Nattevagt, der fik den ganske elementære Opgave, at gaa igennem Fabrikkens Lokaler, naar de stod tomme, for mulig at forhindre, at Ildløs opstod eller anden Molest skete i Nattens Løb, og samtidig fik han overdraget et ganske almindeligt Opfyringsarbejde ved Fabrikkens Blypresse, saaledes at Støbningen kunde begynde straks ved Arbejdstidens Begyndelse. Denne Stilling fandt Kabelfabrikkens Ledelse imidlertid saa ansvarsfuld, at der blev fremsat Forlangende om, at den paagældende Arbejder skulde holde sig udenfor Arbejdsmændenes Organisation, og dette Standpunkt blev saa stærkt støttet af Jærnindustriens Sammenslutning, at det ligefrem blev *forbudt* Arbejderen at indmeldesig i et Forbund.

Under disse Omstændigheder begærede Dansk Arbejdsmands-Forbund dette Organisations-Spørgsmaal indanket for Den faste Voldgiftsret, og som Indledning til Sagsanlægget afholdtes i Henhold til Septemberforligets Punkt 10 et Fællesmøde med Repræsentation fra Hovedorganisationerne den 6. Juli.

Ved Mødet forsøgtes det at faa Sagen bilagt, men Arbejdsgivernes Repræsentanter gjorde den til et Spørgsmaal af saa stor Betydning, saa de bebudede Forslag om Ændring af Septemberforliget, hvis de ikke maatte faa Lov til at forbyde Arbejderne i saadanne Stillinger Organisationsretten. Mødet endte derfor uden Resultat, og Sagen vil nu blive henvist til Den faste Voldgiftsrets Afgørelse.

Den faste Voldgiftsret.

Murerforbundet mod Carl Schiøtz i København.

Sag Nr. 142.

Murerforbundet havde indklaget Murmester- og Stenhuggerlavet i København for den faste Voldgiftsret, fordi Murermester Carl Schiøtz formentlig ikke havde opfyldt en af Fagets Voldgiftsret afsagt Kendelse.

Ved et forberedende Møde den 25. Februar 1915 opnaaedes Forlig i Sagen.

*

Aktieselskabet »Fønix« mod Tømrerforbundet.

Sag Nr. 144.

Efter at der den 25. Februar 1915 var faldet Dom i en Sag (Nr. 141), som Snedkerfirmaet »Fønix« havde anlagt mod Tømrerforbundet, rejste Firmaet ny Sag mod Tømrerforbundet og dets Afdelinger i København og Nordre Birk, idet det formentes, at Arbejdet ved en Staldbygning paa Traverbanen i Charlottenlund trods Kendelsen i Sag 141 blev blokeret af Tømrerne.

Da det efter et forberedende Møde den 19. Marts 1915 blev godtgjort, at Firmaet kunde faa Folk nok, bortfaldt Sagen.

*

Murermester P. M. Hansen paa Lolland mod Murerforbundet.

Sag Nr. 145.

Murermester P. M. Hansen, Ulstrup pr. Horslunde indklagede Murerforbundet og dets Nakskov Afdeling for Retten, idet han paastod, at Murerne havde iværksat ulovlig Blokade overfor hans Virksomhed.

Ved en Korrespondance, der opstod paa Grund af denne Klage konstateredes det, at Murermesteren, som var uorganiseret, slet ikke havde Overenskomst af nogensomhelst Art med den indklagede Organisation, og det endte derfor med, at han tog sin Klage tilbage.

Landarbejderbladet.

Organ for Tjenestefolk og Landarbejdere.

Som det vil erindres, afholdt Landarbejderforbundet i Begyndelsen af April en Kongres i Odense, hvor det lykkedes at bringe de eksisterende Stridigheder ud af Verden. Desuden vedtoges det at indlede Forhandlinger med Ledelsen for den socialdemokratiske Presse om Udgivelsen af et Landarbejder-Ugeblad, og der blev givet Forbundsledelsen fornøden Bemyndigelse i saa Henseende.

I Løbet af April Kvartal førtes disse Forhandlinger tilende, og med Bistand fra og ved Samarbejde mellem De samvirkende Fagforbund, Socialdemokratisk Forbund og den socialdemokratiske Presse er der truffet en Ordning, som har muliggjort Udsendelsen af det ønskede Ugeblad. Første Nummer udsendtes den 2. Juli. Dets Titel er *Landarbejderbladet.*

Som Redaktør er ansat Landarbejderforbundets Næstformand, Tjenestekarl *Marius Olsen*, som i længere Tid har haft Tjeneste i Lyngby, hvor han fremdeles er beskæftiget. Marius Olsen er en intelligent ung Partifælle, som bl. a. i mange Aar har været et virksomt Medlem af Diskussionsklubben »Karl Marx« i København. Han nyder i meget høj Grad Landarbejdernes Tillid og Agtelse, og det vil sikkert vække almindelig Tilfredshed, at netop han er udpeget til at lede Landarbejdernes nye Blad.

Bladet fremtræder med et smukt tegnet »Hoved«, det er firesidigt, og Indholdet af første Nummer meget lovende. Der er draget Omsorg for, at det tilstilles Fællesorganisationerne Landet over, og vi benytter Lejligheden til at anmode disse om, fremdeles hver i sin Egn at staa de unge Landarbejderorganisationer bi med Raad og Daad.

Ændringer til De samvirkende Fagforbunds Love.

De samvirkende Fagforbund afholder ordinær Generalforsamling i April 1916.

Vi erindrer i den Anledning om Lovenes

§ 36.

Forslag om Forandringer, Tilføjelser eller Ophævelser af Lovbestemmelser kunne kun behandles og vedtages paa de ordinære Generalforsamlinger. Forslag herom maa fremsættes mindst 6 Maaneder før den Generalforsamling finder Sted, hvorpaa de ønskes behandlede. Forslagene indgives til Forretningsudvalget, der besørger dem trykte og udsendte til de respektive Organisationer senest 4 Maaneder før Generalforsamlingens Afholdelse.

Enhver under De samvirkende Fagforbund hørende Organisation (Landsforbund, enkeltstaaende Fagforening eller Fælles organisation) kan stille Forslag til Generalforsamlingen; derimod kan ingen enkelt Person eller Afdeling af et Forbund stille Forslag, medmindre Forbundet optager det som sit.

Forslag indsendes til Forretningsudvalget senest 1. Marts og blive derefter trykte og omsendte til Organisationerne senest 3 Uger før Generalforsamlingens Afholdelse.

Af denne Paragraf fremgaar det, *hvem* der har Ret til at stille Forslag til Generalforsamlingen, og at Forslag om *Lovændringer* skal være indsendt *senest i Oktober Maaned 1915*, medens *andre Forslag* blot skal være indsendt *inden 1. Marts 1916.*

Nye Bøger.

GUSTAV BANG: Den materialiske Historieopfattelse. Pris 25 Øre.

GUSTAV BANG: Efter Krigen. Pris 50 Øre.

FERD. HURUP: Rente og Ruin. Pris 40 Øre.

I den sidste Tid er paa Socialdemokratiets Forlag »Fremad« udkommet nogle Bøger, der har Krav paa at kendes af alle vore Læsere. Vi har tidligere omtalt »Den ny Grundlov«, der nu er trykt i 15,000 Eksempl., men foruden den er udkommet to Bøger af *Gustav Bang: Den materialistiske Historieopfattelse* og *Efter Krigen* samt *Ferd. Hurop: Rente og Ruin.*

Dr. *Bangs* Navn vil være saa kendt indenfor Arbejderverdenen, at hans Skrifter ingen Anbefaling behøver. I »Den materialistiske Historieopfattelse« skildrer han den historiske Udvikling ud fra Synspunkter, der afviger stærkt fra dem, der sædvanlig doceres. Det er en letfattelig og letlæselig Fremstilling af Karl Marx's Teori, der gaar ud paa at stille *Produktionsforholdene*, den Maade, hvorpaa Menneskene til de skiftende Tider frembragte deres Livsfornødenheder, i et sanddru Forhold til Historien.

Det er af stor Værdi for enhver Socialdemokrat at kende denne Teori nøje, idet den danner Baggrund for den moderne Socialisme.

»*Efter Krigen*« er det sidste, der foreligger fra Gustav Bangs Haand. Ud fra dybtgaaende Studier af det moderne Samfund gør Dr. Bang her Rede for Aarsagerne til Krigen. Han paaviser de Brydninger — økonomiske og politiske — der gav Stødet til Katastrofen. Videre udvikles, hvorledes Tilstanden i Evropa sandsynligvis vil forme sig efter Krigen, — ikke bygget paa løse Formodninger, men paa den Sammenhæng mellem Aarsag og Virkning, der kæder Historien sammen.

Indenfor Fagbevægelsen er *Ferd. Hurup's* Navn kendt og skattet. Hurop er bosat i Amerika, men under et Ophold herhjemme skrev han »*Rente og Ruin*«, der omhandler Rente- og Kreditsystemets Farer. Paa Grundlag af den officielle Statistik ruller Forfatteren nogle Billeder op, der er alt andet end lyse. Han tager Sigte paa en Række kapitalistiske Udskejelser og paaviser, understøttet af den offentlige Statistik, Rentesystemets uheldige Virkninger.

Disse tre Bøger er afgjort god *Arbejder-Læsning*, og vi anbefaler alle vore Medlemmer at anskaffe dem.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 4 ❋ KØBENHAVN DEN 24. JULI 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Kongresser. Arbejdsforholdene.

Kongresser.

Hattearbejderforbundet i Danmark

afholdt sin 5. Kongres i Arbejdernes Forsamlingsbygning i Koldinggade i København i Dagene den 10. og 11. Juli. Foruden 16 Repræsentanter for Afdelingerne i Aalborg, København og Skodsborg og 7 Hovedbestyrelsesmedlemmer var *Magnussen* fra Sverrig, *Kristiansen* fra Norge, *Metzschke* fra Tyskland og *Otto Smith* fra De samvirkende Fagforbund i Danmark kommet til Stede.

Efter Kongressens Konstituering aflagde Forbundets Formand *Thor Sundby*

Beretning.

Under sit Tilbageblik over de siden sidste Kongres forløbne fire Aar opholdt han sig med særlig Udførlighed ved Lønbevægelsen.

Han oplyste, at den havde omfattet ca. tre Fjerdedele af det samlede Medlemstal og havde haft gode Resultater. Desværre kunde disse ikke opgøres i Tal, navnlig fordi Lønstatistik endnu var Medlemmernes svage Side. Forretningsføreren indskærpede alvorligt Betydningen af, at man bedre indsaa Værdien af Statistiken for fremtidige Lønbevægelser. Iøvrigt var han sikker paa, at de fleste Medlemmer ved at sammenligne deres nuværende Forhold med de tidligere vilde kunne se, at de havde vundet ved den førte Lønkamp.

Taleren fremhævede især Hattesyernes Lønbevægelse Landet over, og han kom udførligt ind paa de Forhold, hvorunder Kampen var ført de forskellige Steder. Han omtalte endvidere Opsigelsen i 1911 hos Firmaet Aalborg Straa- og Filthattefabrik, Fabrikantens haardnakkede Modstand mod enhver Forhøjelse, men hans senere Eftergivenhed i Løbet af de energisk førte Forhandlinger, der omsider bragte en Række ganske gode Forhøjelser og andre Forbedringer, bl. a. paa Arbejdstiden. Med Hensyn til Syerne paa Fabriken var Fabrikanten navnlig stejlt imod enhver Overenskomst, men ogsaa her lykkedes det at komme til en Ordning, der bragte Syerne Fordele, bl. a. svarende til en Merfortjeneste af ca. 2 Kr. ugentlig. Forretningsføreren lagde Vægt paa Betydningen heraf i Betragtning af den korte Tid, Syerne havde været organiserede. Senere blev Syernes Lønsystem samme Sted heldigt omlagt og Satserne forhøjede.

Foreningen af københavnske Straa- og Filthattefabrikanter havde sat sig imod enhver Overenskomst for Syerne. Forhandlinger førtes imidlertid, og da det herunder navnlig fastsloges, at der var en stadig Tilbøjelighed til at tvinge Lønnen ned, opnaaede man i hvert Fald en Erklæring fra Fabrikanterne om, at de bestaaende Priser ikke maatte nedsættes. Dette Resultat havde vist sig at være til stor Fordel.

I det hele taget maatte Betydningen af den Del af Lønbevægelsen, der væsentlig havde bidraget til at opretholde de bestaaende Priser overfor Fabrikanternes gentagne Forsøg paa Reduktioner, ikke undervurderes.

En overenskomstmæssig Ordning naaedes i 1912 med Firmaet H. Rohde i København, og en ny Over-

enskomst kom i Stand med Damehattefabrikanterne i København, efter at den gamle var udløben 1. April 1913. Man naaede ikke saa vidt uden først at møde med en af De samv. Fagforbund given Strejketilladelse paa sidstnævnte Sted. Arbejdsgiverforeningen søgte at gøre Vanskeligheder i sidste Øjeblik med Hensyn til Minimalugelønnen, men ogsaa dette kom man over, og Overenskomsten bød Forhøjelser af en Række Lønsatser paa 6—10 pCt.

Forretningsføreren omtalte den fornyede Overenskomst i Skodsborg og de derved vundne Fordele, hvorefter han kom udførligt ind paa en Mængde Enkeltheder ved andre Forhandlinger med Fabrikanterne forskellige Steder.

Om de ekstraordinære Forhold, der nu herskede, bemærkede Forretningsføreren bl. a.: Krigssituationen har, bortset fra de første Augustdages Nervøsitet, ikke anrettet nogen Skade i vort Fag, tværtimod har der hersket større Travlhed paa de fleste Fabriker i Vinter end nogensinde tidligere.

Men Krigens trofaste Følgesvend: Dyrtiden, har foraarsaget Ravage i mange af vore Kollegers Hjem, og for dem, der har større Familie, er Situationen, der bliver værre for hver Uge der gaar, rent ud forfærdelig.

Med Hensyn til Agitationsforholdene oplyste Forretningsføreren, at Agitationen blandt de kvindelige Fagfæller i den forløbne Periode havde været noget mindre intensiv, men til Gengæld havde Fabrikanternes gentagne Forsøg paa at forringe Løn- og Arbejdsforholdene for Syerne været en værdifuld Indsats i Arbejdet for disses Sammenslutning.

Taleren berørte Krigens hemmende Virkning paa Gensidighedsforbindelserne. For Skandinavien betød det intet, men overfor de krigsførende Lande var der i Begyndelsen sket en Afbrydelse. Noget som helst Brud var der dog ikke Tale om. Det internationale Sekretariat havde med Metzschke i Spidsen forlængst genoptaget sin Virksomhed og ærligt stræbt at holde den internationale Forbindelse vedlige. Udvekslingen af Postsagerne mellem Organisationerne i de krigsførende Lande sker gennem det danske Forbund. Der er korresponderet med alle evropæiske Landsorganisationer undtagen den franske og belgiske. Taleren ventede med Tillid den Dag, da Arbejderklassen vilde se, at det, den havde kæmpet for paa Slagmarkerne, er et Falskneri, medens dens virkelige Kampplads er indenfor Landenes Grænser vendt mod den herskende Klasse.

Medens Arbejdsløshedskassen har haft en mindre Tilbagegang, er Forbundets Formue gaaet godt frem. Medlemsantallet er ogsaa forøget betydeligt, navnlig ved Tilgang af Kvinder.

Efter at Forretningsføreren endnu havde omtalt Ledelsens omfattende Virksomhed med Møder, Forhandlinger, Rejser osv., sluttede han med at sige, at naar Bestræbelserne for at forbedre Medlemmernes Kaar og højne Standen trods alt ikke var lykkedes i saa fuldt Maal, som Ledelsen selv havde kunnet ønske, saa skyldtes det Forhold, som Forbundet ikke var Herre over. Under alle Omstændigheder kunde det dog nok slaas fast, at Forbundets Virksomhed i de forløbne fire Aar havde været til betydelig Gavn for Medlemmerne.

Efter Beretningens Aflæggelse førtes en længere Debat, og vedrørende forskellige Forhold fremsattes Forslag til Udtalelser, hvoraf følgende vedtoges.

Angaaende Elevforholdene i Faget:
Kongressen paalægger Forretningsudvalget at foranstalte en Undersøgelse af Elevforholdene paa de forskellige Systuer i København og i Forbindelse med Københavns Afdeling søge hidført en for Faget tilfredsstillende Ordning.

Angaaende Tillidsmændenes Stilling:
I Anledning af, at enkelte af Fagets Arbejdskøbere stadig — enten ved Trusler om Afsked eller paa anden Maade søger at lægge vore Tillidsmænd Hindringer i Vejen for Udførelsen af deres Hverv i Fagforeningens Tjeneste, udtaler Kongressen sin skarpeste Protest mod slige Indgreb i vore Rettigheder.

Kongressen maa forlange, at enhver paa lovlig Maade valgt Tillidsmand har Ret til at varetage Organisationens Interesser ved Forhandlingsmøder, Repræsentantmøder, Kongresser etc., selv om dette sker inden for Arbejdstiden.

Kongressen udtaler, at man med alle til Raadighed staaende Midler vil bekæmpe ethvert Misgreb af denne Art, og tilsiger det Medlem, som bliver udsat for Forfølgelse af denne Aarsag, Forbundets energiske Støtte.

Angaaende Kontraktforhold:

Kongressen erklærer det for uværdigt for Arbejderen og uforeneligt med Medlemsskabet i Fagforeningen at indgaa personlige Kontrakter om Arbejdsforhold med Arbejdskøberen.

Medlemmer, der af Arbejdskøberne opfordres til at underskrive saadanne Kontrakter, bør straks henvende sig til vedkommende Afdelingsformand, der da har at foretage det fornødne.

Angaaende Agitation blandt Syerne:

Kongressen udtaler sin Beklagelse over, at enkelte af Fagets kvindelige Arbejdere stadig modarbejder Forbundets Interesser ved at staa udenfor Organisationen.

Kongressen opfordrer derfor Forretningsudvalget til at rejse en Agitation blandt disse Arbejdere. Saafremt denne Agitation ikke bringer et tilfredsstillende Resultat, paalægges det Hovedbestyrelsen at søge Spørgsmaalet løst ved organisationsmæssig Behandling mellem Forbundet og Arbejdsgivernes Organisation.

Herefter godkendtes Virksomheden enstemmig.

Regnskaberne.

Hovedkasserer *J. Jensen* forelagde Regnskabet. I de forløbne 4 Aar havde Indtægten andraget 12,203 Kr. Udgiften 9799 Kr. Der var en Formuefremgang paa 2404 Kr. 65 Øre. Kassebeholdningen den 31. Marts 1915 beløb sig til 5529 Kr. 41 Øre.

Efter at forskellige Forespørgsler var besvarede, godkendtes Regnskaberne enstemmigt.

Lovene.

Nogle Paragrafer i Lovene undergik redaktionelle Ændringer.

Desuden vedtoges det, at kvindelige Medlemmers Kontingent forhøjedes med 5 Øre til 27 Øre ugentlig. Af det samlede Kontingent for halvtbetalende Medlemmer vedtoges det at forhøje Andelen til Arbejdsløshedskassen fra 10 til 15 Øre pr. Uge.

Fremdeles vedtoges det at udvide Forretningsudvalgets Medlemsantal fra 3 til 4, idet en Repræsentant for Skodsborg Afdeling, valgt af denne, skal tage Sæde i Forretningsudvalget.

Med Hensyn til Afdelingernes Ret til Repræsentation paa Kongressen, hvortil der tidligere kunde vælges en Repræsentant for hver 20 Medlemmer, foretoges en mindre Indskrænkning med Vedtagelsen af efterstaaende Bestemmelse:

Til Kongressen har alle Afdelinger Ret til at vælge 1 Repræsentant for hver 20 Medlemmer eller Dele deraf indtil 100 Medlemmer.

Afdelinger, der har over 100 Medlemmer, har endvidere for det overskydende Antal Medlemmers Vedkommende Ret til at vælge 1 Repræsentant for hver 30 Medlemmer eller Dele deraf.

Udvidelse af Forbundets Rammer.

Forbundets Forretningsfører indledede Debatten om dette Emne ved at henvise til forskellige Steder i Udlandet, hvor Hattearbejderorganisationerne omfattede mange beslægtede Brancher, saasom Bundtmagere, Kasketmagere, Modistinder m. fl. og han tilraadede paa Hovedbestyrelsens Vegne at gaa i samme Spor. Repræsentanterne fra Udlandet deltog i Debatten om dette Spørgsmaal og paaviste mange interessante Enkeltheder vedrørende Organisationsformerne i deres Hjemstavne, og navnlig ydede den tyske Repræsentant, som tillige er Sekretær for det internationale Hattearbejderforbund, et vægtigt Bidrag til Organisationsforholdenes Belysning ved at redegøre for Forholdene i alle de internationalt sammensluttede Organisationer.

Efter at forskellige Talere havde haft Ordet, vedtoges følgende Resolution:

Idet Kongressen slutter sig til Tanken om at udvide Forbundets Rammer til ogsaa at omfatte Mænd og Kvinder, der er beskæftigede i Hue- og Bundtmagerindustrien for derved at styrke Forbundets økonomiske og moralske Stilling, paalægges det Hovedbestyrelsen at undersøge Betingelserne for en saadan Udvidelse samt

at forelægge Resultatet heraf paa næste Kongres.

Herefter behandledes Spørgsmaalene om det skandinaviske og internationale Samarbejde. Mellem de skandinaviske Hattearbejderorganisationer bestaar en saakaldt *Falköping-Overenskomst*, hvorved der er etableret en Samvirken, som dels omfatter Gensidighed med Understøttelse i Konfliktstilfælde, dels Udgivelsen af et fælles Fagblad.

Fra forskellige Sider var der foreslaaet Ændringer i dette Forhold. Debatten herom sluttede med en saalydende Vedtagelse:

Kongressen vedtager at henvise Spørgsmaalet om en Ændring af Falköpingtraktaten til Behandling paa en skandinavisk Hattearbejder-Konference.

Angaaende det mere udvidede Samarbejde — det internationale — vedtoges efterstaaende Udtalelse, efter at *Metzschke* havde holdt et indledende Foredrag, hvori der var gjort Rede for de bestaaende vanskelige Forhold:

Idet Kongressen tager de af den internationale Sekretær, Kollega Metzschke, givne Meddelelser angaaende Sekretariatets vanskelige Stilling under den evropæiske Krigssituation til Efterretning, erklærer den sig indforstaaet med, at Forbindelsen mellem de tilsluttede Organisationer i de forskellige Lande indtil videre søges opretholdt gennem Hattearbejderforbundet i Danmark.

Kongressen bemyndiger derfor Forretningsudvalget til at træffe de under disse Forhold fornødne Dispositioner.

Kontorforhold og Valg.

Det besluttedes efter en kortere Diskussion at oprette et Kontor for Forbundet, hvis Udvikling nu krævede dette.

Dernæst fastsattes Lønninger, Diæter m. v., og man foretog Valg af Tillidsmænd. *Th. Sundby* genvalgtes til Forretningsfører, *Jens Jensen* til Hovedkasserer og *Johnsen* til Viceforretningsfører.

Medlemmer af Hovedbestyrelsen blev: for København *P. Nielsen, Jul. Petersen* og Fru *Christine Petersen* og for Provinsen *J. Andersen*, Aalborg.

Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde.

Efter Kongressens Afslutning afholdtes Delegeretmøde i Arbejdsløshedskassen.

En væsentlig Del af dette Mødes Dagsorden var imidlertid paa Grund af foreliggende Omstændigheder og navnlig under Hensyn til hele Organisationens økonomiske Stilling og nødvendige Kontingentydelse behandlet sammen med Forbundets Dagsorden angaaende Virksomheden og Lovenes Ændring.

Forholdet havde nemlig udviklet sig saaledes, at Arbejdsløshedskassen ikke kunde svare sig efter at Faget og Organisationen havde haft Tilgang af en Masse Arbejdere i Straahattebranchen, der har formet sig som et Sæsonfag med 3 til 5 Maaneders aarlig Arbejdsløshed for de fleste kvindelige Arbejdere i denne Del af Faget.

Hovedinteressen samlede sig derfor om en Regulering af dette Forhold, der maatte nødvendigvis skaffes større Indtægter til Kassen og Udgifterne maatte begrænses for at skaffe fornøden Ballance.

En Kontingentforhøjelse blev vedtaget med det samme og der fremsattes Forslag om at udvide Karenstiden for Arbejdsløse fra 1 til 2 Maaneder, om Ydelse af Extrakontingent og om at indskrænke Dageantallet for Understøttelse fra 70 til 50 Dage.

Samtlige Forslag henvistes til endelig Behandling og Afgørelse af Kassens Ledelse efter fornøden Konference med Arbejdsløshedsinspektoratet.

Næste Kongres i Forbundet og Delegeretmøde i Arbejdsløshedskassen afholdes om 3 Aar i København.

*

Dansk Børstenbinderforbund

afholdt sin 7 ordinære Kongres i Enghavevejens Forsamlingsbygning i København i Dagene 4., 5. og 6. Juli.

Foruden Hovedbestyrelsens 5 Medlemmer var 25 Delegerede fra 12 Afdelinger mødt.

Beretning.

Forretningsføreren *Andr. Nielsen* aflagde Beretning om Virksomhe-

den siden sidste Kongres. Forbundet har for Tiden 12 Afdelinger med 293 Medlemmer. Der har været en Formuefremgang paa ca. 4748 Kr. 25 Øre; til Strejkeunderstøttelse er anvendt 1796 Kr. 35 Øre. Der er afholdt 41 Møder af de københavnske Hovedbestyrelsesmedlemmer, 6 ordinære Hovedbestyrelsesmøder, 19 Møder med Fabrikanterne og 5 Møder i Arbejdsgiverforeningen.

Forretningsføreren omtalte nærmere de Voldgiftskendelser, der var afsagte i Perioden. I de fleste Tilfælde var disse Kendelser faldet ud til en Forringelse af Lønnen. Han haabede, at man i den næste Priskurant maatte kunne faa indført Regler, som forhindrede den Slags Afgørelser.

I Skive og Aalborg havde der været Strejker; de afsluttede Overenskomster var tilfredsstillende for Forbundet. I Randers var der ved Forhandling opnaaet en Overenskomst, som sikrede Medlemmernes Akkord; Drengearbejdet var der ved denne Lejlighed blevet sat en Stopper for.

I København havde 5 Mand hos Enevoldsen og Sønner standset Arbejdet, fordi Firmaet havde brudt bestaaende Aftaler. Forbundet var af den Grund blevet anklaget for Brud paa Septemberforliget, men ved et Møde i Arbejdsgiverforeningen var Sagen afsluttet, saa et bebudet Sagsanlæg ved Den faste Voldgiftsret bortfaldt.

Hos Firmaet Buhrmann & Islin var der varslet Strejke, fordi Firmaet ikke vilde respektere en Afgørelse, der var truffet af Organisationerne. Firmaet kom dog i sidste Øjeblik paa bedre Tanker, og Strejken blev undgaaet.

Indførelse af Maskiner til Indslaaning af Børster havde bevirket, at der var ført en Del Forhandlinger om Overenskomst angaaende Maskinernes Betjening. Der var opnaaet en Overenskomst, som efter et Aars Forløb sikrede Kvinderne 17 Kr. pr. Uge. For Boring af Klæde- og Blankebørster ved nævnte Maskiner var der ligeledes opnaaet Overenskomst.

Der var foretaget en Afstemning angaaende eventuel Opsigelse af Priskuranten til 1. Marts 1916. Der blev afgivet 194 Stemmesedler, af hvilke 15 var blanke. For Opsigelse stemte 167, imod stemte 12.

Forretningsføreren beklagede, at en stor Del Medlemmer savnede Forstaaelse af, hvor nødvendigt det var, at man til en kommende Forhandling om Løn- og Arbejdsforhold havde en udførlig Statistik over Fortjenesten i Faget. Han gjorde Rede for Formen for saadan Statistik og haabede, at Kongressen kunde finde Midler, saa alle Medlemmer kunde komme til at indlevere deres Lønskemaer.

Endvidere omtalte han forskellige Forhold i København, Helsingør, Aarhus og nogle Formandssager, der havde faaet en heldig Løsning.

Forhandlinger om et Dyrtidstillæg havde bevirket, at der af en Del Fabrikanter i Provinsen var ydet mindre Tillæg.

Endelig omtaltes Fængselsarbejdet, der, efter at den nuværende Ordning er indført, havde gjort mange Medlemmer arbejdsløse. I Horsens og Nyborg producerer man alt det Arbejde, der tidligere udførtes paa Fabrikerne, og paa Vridsløse har en Fabrikant faaet Lov at benytte Fangerne til Børstenbinderarbejde til Skade for de organiserede Arbejdere.

Efter nogen Diskussion godkendtes Beretningen enstemmigt og følgende sikkert virkningsfulde Resolution angaaende Lønstatistiks Indsamling blev vedtaget:

> Medlemmer, der ikke indsender deres Lønskema for 1915 senest den 15. Januar 1916, afkortes 2 Kr. pr. Uge i den dem tilkommende Strejkeunderstøttelse ved en eventuel Konflikt i 1916.

Senere godkendtes Regnskaberne, Beslutning angaaende Forbundets fremtidige Krav vedrørende Priskuranter blev vedtaget og Lovændringer fandt Sted. Under sidstnævnte Punkt vedtoges det at ændre Forbundets Navn til »*Børste-*

industriarbejdernes Forbund i Danmark«.

Efter at Valg var foretaget — Forretningsfører *Andr. Nielsen* og Kasserer *I. Persson* genvalgtes — afholdtes

Delegeretmøde i Arbejdsløshedskassen.

Formanden aflagde Beretning.

Medlemsantallet var ved Udgangen af Marts 1915 ialt 271. Der er udbetalt Dagpenge til 138 helt- og 47 halvtbetalende Medlemmer i henholdsvis 2270 Dage og 1927 Dage. I Rejsehjælp er udbetalt 696 Kr. 80 Øre og i Flyttehjælp 369 Kr. 50 Øre. Der har i de 3 Aar været en Tilbagegang i Formuen paa 275 Kr. 35 Øre.

Formanden omtalte den nye Arbejdsløshedskasselov, Arbejdsanvisningen, Spørgsmaalet om en Fond for ekstraordinære Understøttelser, og han oplyste, at det var paalagt Afdelingerne ikke at udbetale Rejseunderstøttelse, undtagen naar der var anvist Arbejde.

Efter en kort Diskussion godkendtes Beretningen enstemmigt.

De foreliggende Regnskaber godkendtes uden Debat.

Senere vedtoges forskellige Lovændringer og den samme Ledelse, som valgtes for Forbundet, overtager Ledelsen af Arbejdsløshedskassen.

Næste Kongres og Delegeretmøde afholdes i København i 1918 efter Hovedbestyrelsens nærmere Bestemmelse.

*

Malerforbundet

afholder Kongres i Dagene den 9.—13. August i Forsamlingsbygningen i Rømersgade i København.

De samvirkende Fagforbund vil efter Indbydelse blive repræsenteret af Formanden *Carl F. Madsen.*

*

Kongresser i Organisationer udenfor De samvirkende Fagforbund.

Dansk Tømrerforbund

afholdt Jubilæumskongres i København i Dagene fra 27. Juni til 1. Juli. 108 Delegerede, 10 Hovedbestyrelsesmedlemmer samt Gæster fra Broderforbundene i Tyskland, Sverrig og Norge deltog.

Indledningen til Kongressens Arbejde formede sig som en smuk Højtidelighed i Anledning af de svundne 25 Aars Forbundsarbejde.

Af Formandens Udtalelser fremgik det, at Forbundet, da det dannedes, bestod af 6 Afdelinger med 1100 Medlemmer, medens det nu talte 102 Afdelinger med 5000 Medlemmer. Med Henblik paa, hvad Organisationsarbejdet betød, paavistes det, at Lønnen i 1891 var helt nede paa 20 til 31 Øre for Tømrersvende paa Landet; i Modsætning hertil kendte man nu knapt en Timeløn, der laa under 50 Øre.

Kongressen behandlede Spørgsmaal om Ulykkesforsikring, Sygeforsikring, internationalt Samarbejde o. m., der alt var af Betydning for Forbundets Medlemmer. Derimod taltes der ikke — saa vidt vi da har kunnet faa oplyst — om Samarbejde med Indlandets Organisationer udover de Overenskomster, der Tid efter anden nødvendigvis har maattet oprettes paa Grund af Grænseforholdet til andre Fag inden- eller udenfor Centralorganisationen.

Med Henblik paa det kommende Organisationsarbejde vedtog Kongressen en Beslutning, der gik ud paa en Indskrænkning af Arbejdstiden, og med Henblik paa Løn- og Akkordforhold vedtoges følgende Beslutning enstemmigt.

»Som et bestemt Krav udtaler Kongressen, at der ved de kommende Forhandlinger vedrørende de ny Overenskomster for 1916 indføres Ret til tvungen Akkord paa alt nyt Arbejde samt en særlig Lønforhøjelse, hvor Forholdene indenfor den enkelte Afdeling stiller sig saaledes, at der opnaas Enighed om, at Arbejdet ikke egner sig til at udføres i Akkord«.

Umiddelbart efter Kongressen afholdt Tømrerfagets Arbejdsløshedskasse Delegeretmøde.

*

Husassistenternes Forbund

afholdt Aarsmøde i Arbejdernes

Forsamlingsbygning i Helsingør i Dagene d. 11. og 12. Juli. Forbundet havde indbudt Repræsentanter for en Række Organisationer, som alle havde modtaget Indbydelsen. Bl. a. var De samvirkende Fagforbund repræsenteret af Sekretær *P. Hedebol* og Socialdemokratisk Forbund af Forretningsfører *P. Christensen*, Helsingør.

Straks efter Kongressens Indledningsakt vedtoges følgende Udtalelse til Regering og Rigsdag i Anledning af den ny Grundlov.

»Husassistenternes Aarsmøde i Helsingør udtaler sin Glæde over den politiske Valgret, hvis Anvendelse man tilfulde forstaar, vil tjene til at højne den tjenende Stand i Danmark.«

Det første betydende Punkt paa Dagsordenen var

Tyendeloven.

Herom udspandt sig en lang Diskussion hvor to Retninger gjorde sig gældende. Den ene vilde af med al Tyendelovgivning. Den anden holdt paa, at det var fornuftigt at bevare en Beskyttelseslovgivning navnlig under Hensyn til, at den tjenende Stand endnu er saa svagt organiseret saa det indtil videre ikke lader sig gøre at ordne alle Interesseforhold ved Organisationens Hjælp og Magt.

Sagen henvistes til et Udvalg, der senere fremsatte efterstaaende Forslag til en Udtalelse:

»Husassistenternes Aarsmøde i Helsingør den 11. og 12. Juli 1915 udtaler sin Anerkendelse af, at den tjenende Stand saavel Kvinder som Mænd, har opnaaet politisk Valgret i Lighed med de øvrige Samfundsborgere, og udtaler sin Forventning om, at den over alt i Landet vil forstaa at benytte denne Ret i Overensstemmelse med sine økonomiske og moralske Interesser. Det paalægges Forbundsledelsen at lægge al sin Indflydelse i Vægtskaalen, for at dette maa ske.

Aarsmødet har i saa Henseende i høj Grad Opmærksomheden henvendt paa den bestaaende forældede og ganske uforsvarlige Tyendelovgivning (Tyendeloven af 1854) og paalægger Forbundsledelsen at arbejde for, at denne og den dertil knyttede Skudsmaalsbog afskaffes. Samtidig kræves den bestaaende Arbejderbeskyttelseslovgivning udviklet og forbedret og udvidet til ogsaa at omfatte den tjenende Stand.

For at give Virksomheden i denne Retning størst mulig Vægt paalægges det Forbundsledelsen at søge Forhandling indledet med Landarbejderforbundet, Socialdemokratisk Ungdomsforbund, Socialdemokratisk Forbund og De samvirkende Fagforbund for derved at naa til et for alle disse Organisationer fælles Standpunkt i denne vigtige Sag.

Uden Diskussion vedtoges dette Forslag enstemmigt.

Den næste Sag af særlig Interesse var Spørgsmaalet om

Oprettelse af en Arbejdsløshedskasse.

Et Forslag herom vedtoges efter en kort Diskussion, og det besluttedes at fastsætte Understøttelsen til 1 Kr. daglig i 70 Dage pr. løbende Aar.

I Kontingent erlægges 20 Øre maanedlig af fast ansatte Assistenter med mindst 14 Dages Opsigelse, og 40 Øre maanedlig for midlertidig beskæftigede Assistenter.

Ekstrakontingent kan — om fornødent — opkræves.

Arbejdsløshedskassen er obligatorisk for Forbundets Medlemmer.

Dernæst behandledes et Spørgsmaal om

Arbejdstid og Frihed.

Paa Dagsordenen var Sagen fremsat saaledes:

»Hvorledes faar vi bedst indført bestemt Arbejdstid og bestemt Fritid for vore Medlemmer?«.

Dette vigtige Spørgsmaal, som jo i egentlig Forstand er Fagforbundets Livssag, medførte en lang og meget interessant Diskussion, som afsluttedes med Vedtagelsen af følgende Resolution:

»Aarsmødet paalægger Hovedbestyrelsen at arbejde hen til, at saavel Forbundet som Afdelingerne benytter sig af alle til Raadighed staaende Midler for at skabe en bestemt Arbejdstid og bestemt Fritid for de organiserede Husassistenter.«

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser under 14. Juli følgende vedrørende Arbejdsanvisningen og Arbejdsløsheden i Juni Maaned:

I *Københavns 1. Afdelings* Kontorer (Guldbergsgade 26, Badstue-

stræde 17 og Valdemarsgade 28) indtegnedes i Juni Maaned 1633 Mænd og 1558 Kvinder mod 1931 Mænd og 2004 Kvinder i Maj Maaned. De tilsvarende Tal for Juni Maaned 1914 var 2635 Mænd og 1610 Kvinder og for Maj Maaned 1914 2336 Mænd og 1564 Kvinder.

Der indgik i Juni Maaned 3191 Henvendelser om Arbejdskraft og der anvistes Arbejde til 1205 Mænd og 1337 Kvinder mod 1342 Mænd og 1866 Kvinder i Maj Maaned, medens de tilsvarende Tal for Juni 1914 var 1710 Mænd og 1453 Kvinder og for Maj 1914 1547 Mænd og 1409 Kvinder. — Der blev i Juni Maaned anvist Plads til ca. 81 % af de indtegnede Arbejdssøgende mod 82 % i Maj Maaned.

Til 2. *Afdelings* Kontor (Christiansgade 22) var der ved Juni Maaneds Begyndelse tilmeldt 2341 Arbejdsledige. I Maanedens Løb er yderligere tilmeldt 2825 mod 2821 i Maj Maaned. Af de saaledes i Juni Maaned tilmeldte 5166 Arbejdsledige anvistes Arbejde til 1403 dels af Centralarbejdsanvisningskontoret, dels af Arbejdsløshedskasserne, medens 1561 selv skaffede sig Arbejde, rejste bort eller af anden Grund udgik af Fortegnelsen over Arbejdsledige. Antallet af Arbejdsledige tilmeldte Kontoret i Christiansgade var derefter ved Maanedens Udgang 2202 eller 139 færre end ved dens Begyndelse.

Tallet paa de fra Arbejdsløshedskasserne anmeldte Arbejdsledige udviser en Nedgang paa 139 siden 1. Juni. Men hertil kommer, at Malerfaget sikkert har et noget større Antal Arbejdsledige end det af Arbejdsløshedskassen ved Maanedens Slutning opgivne Tal (27) udviser, idet Medlemmerne ikke faar Arbejdsløshedsunderstøttelse om Sommeren og derfor sikkert heller ikke alle giver Møde til Kontrol.

Endnu i denne Maaned viser de egentlige Bygningsfag (Murerarbejdsmænd, Murere og Tømrere) en Nedgang i Tallet paa de Arbejdsledige, idet der nemlig ved Maanedens Slutning var tilmeldt 328 Arbejdsledige fra disse Fag mod 428 ved dens Begyndelse.

En betydelig Tilgang af Arbejdsledige har Hattearbejderne at opopvise, men ogsaa Barber- og Frisørsvendene, Bogbinderiarbejderne, Elektrikerne og Skotøjsarbejderne har haft nævneværdig Tilgang, medens Arbejdsmændene, Bageri- og Konditoriarbejderne, De kvindelige Arbejdere, Guld-, Sølv- og Elektropletarbejderne, Kelnerne, Slagteri- og Kødindustriarbejderne, Tobaksarbejderne og Træindustriarbejderne ligesom ovennævnte Bygningsfag melder om Nedgang i Tallet paa Arbejdsledige. Iøvrigt har af de 55 Arbejdsløshedskasser 16 haft en forøget Tilgang af ialt 386 Arbejdsledige, medens 20 har haft en Nedgang af 524. I 19 Kasser er Forholdet det samme som ved Maanedens Begyndelse.

Der er i Maanedens Løb indgaaet 561 Henvendelser om Arbejdskraft; 15 af disse var ogsaa rettet til de paagældende Arbejdsløshedskasser.

1. Juni paabegyndte de af Helsingør, Holstebro, Ringsted, Skelskør, Slagelse og Sorø Kommuner oprettede Kontorer deres Virksomhed. Til Kontoret i *Helsingør* er i Maanedens Løb tilmeldt 38 Arbejdssøgende, hvoraf 19 anvistes Arbejde. Til Kontoret i *Ringsted* tilmeldtes 23 Arbejdssøgende, hvoraf 13 anvistes Arbejde. Til Kontoret i *Skelskør* tilmeldtes 2; i *Slagelse* tilmeldtes 37, hvoraf 19 anvistes Arbejde, og til Kontoret i Sorø tilmeldtes 9, hvoraf 2 anvistes Arbejde. Til Kontorerne i *Herning* og *Nakskov*, som har været i Virksomhed før 1. Juni, tilmeldtes i Juni Maaned henholdsvis 5 og 190 og anvistes Arbejde til henholdsvis 1 og 66.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 5 ❋ KØBENHAVN DEN 31. JULI 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Fabriklovens Bestemmelser om Søndagsfrihed. Kongresser.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Juli 1915.

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. August 1915.

Forretningsudvalget.

Fabriklovens Bestemmelser om Søndagsfrihed.

Efter at den nye Fabriklov, som indeholder Bestemmelser om Søndagsfrihed for Arbejderne, traadte i Kraft den 1. December 1913 er der en Række Virksomheder, som har ansøgt Ministeriet om Dispensationer fra Lovens almindelige Regel om, at alle Søndage skal være Fridage, og i en Del Tilfælde har Ministeriet i Henhold til de Undtagelsesparagrafer, som findes i Loven, givet saadanne Dispensationer, der bl. a. for Cementfabrikkernes Vedkommende gaar ud paa, at der kan arbejdes hveranden Søndag.

Om Rækkevidden af disse Dispensationer er der opstaaet forskellige Meninger, idet nogle Arbejdsgivere har ment, at hvis de blot kunde opnaa Enighed med deres Arbejdere derom, var der intet i Vejen for at Søndagsarbejde kunde udføres hver Uge, medens andre gik ud fra, at de kunde forlange Arbejderne til at arbejde dobbelt Tid — altsaa indtil 24 Timer — hveranden Søndag, naar der var Frihed hele Døgnet paa de mellemliggende Søndage.

For at faa afgjort hvad der var Ret i dette Forhold har Fabriksdirektoratet paa given Anledning anmodet Indenrigsministeriet om at afgøre Spørgsmaalet, og efter mange Undersøgelser og Henvendelser — bl. a. til De samvirkende Fagforbund — og efter at have indhentet Arbejdsraadets Mening har Ministeriet for nylig afgjort Sagen ved at tilstille Direktoratet for Arbejds- og Fabrikstilsynet en Skrivelse, der indeholder følgende vedrørende Realiteten:

»Efter Modtagelsen af Direktoratets Skrivelse angaaende Forstaaelsen af den i Fabriklovens § 26 *b* indeholdte Bestemmelse om Helligdagsarbejde og dens Anvendelse, særlig overfor Cementfabrikker, skulde man til Efterretning tjenstlig melde, at det er en udtrykkelig Betingelse for den Cementfabrikker ifølge den nævnte Lovbestemmelse indrømmede Dispensation, at Arbejderne skal have fuldstændig Arbejdsfrihed hveranden Søndag. Med Hensyn til Arbejdstiden paa de Søndage, for hvis Vedkommende Arbejde i Virksomheden herefter kan finde Sted, gælder der ikke nogen lovmæssig Begræsning, og det maa derfor henvises til faglig Forhandling mellem de paagældende Organisationer af Arbejdere og Arbejdsgivere, hvorledes denne Arbejdstid kan lægges i Søndagsdøgnet.«

Naar man læser denne Afgørelse bliver man ilde berørt.

Ganske vist fastslaar Ministeriet med utvetydige Vendinger, at Arbejdsgiverne under ingen Omstæn-

digheder maa omgaa Dispensationen, hvad Arbejdernes Frihed hver anden Søndag angaar, den Frihed *skal* de have, naar Dispensationsbevillingen fastslaar dette, men naar Ministeriet derpaa overlader Spørgsmaalet om Arbejdstidens Længde paa den Søndag, da der arbejdes, til Forhandling mellem Arbejdernes og Arbejdsgivernes Organisationer, fordi der ikke findes nogen *lovmæssig* Begrænsning af Arbejdstiden, saa har Ministeriet foretaget et Skridt, der i høj Grad forringer Fabrikslovens Helligdagsbestemmelser, som skulde være — hvad der naturligvis er tilsigtet — en Arbejderbeskyttelse.

Her skulde Ministeriet have sagt et meget alvorligt Ord, saaledes at Arbejdsgivere, der havde Tendenser til at misbruge Arbejderne ved at kræve en umenneskelig lang Arbejdstid af dem, hurtigst mulig vilde trække Følehornene til sig i Forvisningen om, at Fabriksdirektorat og Ministerium ved alle til Raadighed staaende Midler vilde lægge vedkommende Arbejdsgiver Hindringer i Vejen for at udføre sit menneskefjendske Forsæt.

Man vil maaske herimod indvende, at Arbejderorganisationerne er stærke nok til at forhindre saadanne Misbrug, og den Betragtning er der naturligvis noget i, men man maa dog ikke glemme, at netop Cementfabrikanterne for ganske nylig med Arbejdsgiverforeningens Støtte truede med at ville indklage Cementarbejderne paa Nørre-Sundby Portland Cementfabrik for Den faste Voldgiftsret, fordi de ikke uden Modstand vilde underkaste sig Fabrikanternes Paabud om en 18 Timers Arbejdstid hveranden Søndag.

Og Arbejdsgiverne har — hvad der fremgaar af de Aktstykker, som foreligger i denne Sag, der nu er afgjort af Ministeriet — *beklageligvis* Støtte for sit Standpunkt i selve *Arbejdsraadets Flertal.*

Der er altsaa Vanskeligheder nok at overvinde for de organiserede Arbejdere, og Vanskelighederne er af den Art, at de meget let kan tvinge Arbejderne til at gaa i økonomisk *Kamp* for at faa deres Interesser varetaget paa dette Punkt, hvor Loven i Følge sin Ordlyd og Aand skulde være Arbejdernes selvskrevne og uangribelige Forsvarer.

I det nævnte Tilfælde paa Cementfabrikken i Nørre-Sundby lykkedes det vel at komme til en Ordning, der i nogen Grad svarede til Arbejdernes beskedne Krav, og naturligvis staar de organiserede Arbejdere forholdsvis stærke i Bestræbelserne for at faa deres Interesser varetagne, men ganske anderledes staar det til med de *uorganiserede* Arbejdere.

Der findes adskillige af dem ude omkring i Landet i fabriksdrevne Virksomheder, og de Arbejdere er efter Ministeriets Afgørelse ganske prisgivne til Fabrikherrens Forgodtbefindende. De uorganiserede har ingen — absolut ingen — Midler til at forhindre hensynsløse Misbrug. Man kan vist uden at overdrive sige, at de er kommet fra Dynen og i Halmen ved den nye Fabriklov og Ministeriets Afgørelse.

I gamle Dage maatte de ganske vist finde dem i at arbejde hver Søndag, det var drøjt, men det gik dog an, da der fandtes mellemliggende Frihed, men nu kommer der en Lov, der siger, *hveranden Søndag skal være fri*, og samtidig siger Ministeriet, »men de øvrige Søndage maa I selv hytte Jeres Skind; har Arbejdsgiveren Magt til at gennemføre sit Standpunkt, maa I finde Jer i at arbejde 24 Timer i Træk hveranden Søndag fra om Morgenen Kl. 6« og *saa* — saa er det blevet Mandag Morgen, hvor det normale Arbejde kan fortsættes.

Det bliver let en Arbejdstid paa 36 Timer i Træk.

Det var ikke det man havde ventet sig af Fabrikloven, og desværre varer det noget, inden den kan laves om.

Vi raader derfor vore Organisationer til at have et vaagent Øje med det paagældende Forhold. Saa vil der ihvert Fald kunne ydes en ikke ringe Modstand mod Arbejdsgivernes Udnyttelse af en vag ministeriel Afgørelse.

Kongresser.

Lohgarvernes Forbund

afholdt sin 9. Kongres i København den 25.—26. Juli 1915.

Af Hovedbestyrelsens 7 Medlemmer var 6 til Stede, desuden 25 Repræsentanter for 12 Afdelinger. Efter Indbydelse havde *Staahl* fra det svenske Forbund, *Vestby* fra Norge, *Meissner* fra Dansk Hvidgarverforbund og *Otto Smith* fra De samvirkende Fagforbund givet Møde.

Efter Indledningstaler og Kongressens Konstituering aflagde Forbundets Forretningsfører *J. Johnsen* følgende

Beretning.

»I de sidste 4 Aar har Lønbevægelsen i 1912 været Periodens betydeligste Begivenhed. Kongressen i 1911 bemyndigede Hovedbestyrelsen til eventuelt at opsige Overenskomsten og til at forhandle om Akkords Indførelse i Faget, da Timelønnen, som hidtil havde været det raadende Princip i Faget, ikke kunde forventes forhøjet i tilstrækkelig Grad, medens Akkorden vilde kunne give et større Udbytte, uden at Fagets Arbejderes Interesse derved blev svigtet paa anden Maade.

Før vi sagde Overenskomsten op foreslog vi Arbejdsgiverne en Forhandling om Akkordpriskuranter, og de sagde Ja.

Inden vi tog fat paa dette Priskurantspørgsmaal maatte vi imidlertid have Timeløn og Arbejdstid fastsat. Akkordernes Højde maatte jo staa i Forhold hertil.

Vi opsagde saa, og fik efter en Del Forhandling et Tilbud om 2½ Øres Forhøjelse straks og 1½ Øre til halvandet Aar efter, hvilket blev en Løn paa 49 Øre fra den 1. Februar 1914.

Arbejdstidens Forkortelse var efter Hovedbestyrelsens Formening det allervæsentligste, den mest kulturelle Opgave vi havde, og det lykkedes at faa de tidligere 10 Timer nedsat til 9½. Det var maaske kun lidt, men dog et godt Skridt i den rigtige Retning.

Derefter tog vi fat paa Akkorderne og vi naaede et Resultat, der under almindelige Forhold var ganske tilfredsstillende, men der var naturligvis Risiko tilstede, idet der kunde indtræffe uforudsete Omstændigheder, der forringede Akkordernes Værdi.

Det sidste Aars Forhold skal vi se bort fra, Svingninger til begge Sider har gjort Forholdene abnorme, og de skal ikke lægges til Grund for en almindelig Bedømmelse. Under normale Forhold har vore Medlemmer derimod kunnet gaa hjem med 10—15 Kr. mere om Ugen, uden at Akkordarbejdet har voldt dem nogen Overanstrængelse. Merfortjenesten er simpelthen kommet ved Arbejdets fornuftige Tilrettelægning paa forskellig Vis, og det er først og fremmest vore egne Medlemmer, der har maattet finde Udveje for at opnaa den Merproduktion, der kunde bringe et forøget økonomisk Resultat.

Jeg skal herefter gaa over til en talmæssig Belysning af vort Forbunds Forhold.

1. April 1911 havde Forbundet 11 Afdelinger med 191 Medlemmer, den 1. April 1915 var der 14 Afdelinger med 204 Medlemmer, det er under alle Forhold 95 % af de faglærte Arbejdere, der har været organiseret.

Forbundets Formue androg 1. April 1911 ialt 19,705 Kr. 29 Øre; medens den var vokset til 24,636 59 Kr. Øre den 1. April 1915. Strejkeunderstøttelse er planmæssigt ydet til Ind- og Udland.

I de forløbne 4 Aar har vi afholdt 2 Hovedbestyrelsesmøder, 38 Forretningsudvalgsmøder og 8 Møder i det Forhandlingsudvalg, der bestaar af 3 Svende og 3 Mestre.

13 Rejser er foretaget, deraf 3 til Udlandet. Fagbladet er udgaaet 4 Gange aarlig. Forbundet har faaet Telefon i Mellemtiden og der er i de 4 Aar udsendt ca. 2000 Breve, Cirkulærer o. l. fra Hovedkontoret.

Forbundet har tiltraadt den internationale Læderarbejder-Union siden sidste Kongres. Denne Union var iøvrigt i sin Udvikling, da Krigen udbrød, og Tanken om Oprettelsen

af en international Strejkeunderstøttelsesfond blev foreløbig udsat paa Grund af denne Situation.

Det er dog min sikre Overbevisning, at Samlingstanken og det internationale Fællesarbejde vil blive optaget med fornyet Kraft, naar den ulykkelige Krig —forhaabentlig snart og varigt — maa være sluttet.

Jeg skal dernæst erindre om, at Arbejdsgiverne i 1909 paa Grund af Konflikten i Skotøjsindustrien satte en Del af vore Medlemmer paa Gaden. I København og i en Provinsby maatte Halvdelen spadsere, i en anden Provinsby blev alle Medlemmer arbejdsløse. Denne uvarslede Lock-outs Berettigelse protesterede vi imod, og den permanente Voldgiftsret gav os Medhold i vort Standpunkt, idet den erklærede Udsmidningerne overenskomststridige. Vi gik da til Underretten og fordrede Erstatning, men Arbejdsgiverne fik Medhold her. Saa appellerede vi Sagen til Overretten og vandt, og da Arbejdsgiverne senere gik til Højesteret, blev Overretsdommen stadfæstet, og vi fik derved i sidste Instans tilkendt en Erstatning paa ca. 2000 Kr., som vi fordelte blandt de 65 Medlemmer, der havde maattet lide under Fabrikanternes ulovlige Adfærd i 1909.

Sluttelig bringer jeg paa Forretningsudvalgets Vegne Hovedbestyrelsen, Afdelingsformænd og -kassererе og samtlige Forbundets Medlemmer en Tak for de forløbne Aars udmærkede Samarbejde, som jeg haaber skal blive fortsat.«

Uden Diskussion godkendtes denne Del af Beretningen, hvorefter Formanden gik over til Omtalen af et økonomisk Spørgsmaal, forvoldt af Krigen.

»Jeg erindrer om«, sagde Johnsen, »at Forbundets Medlemmer, da Krigen udbrød, paa Forslag af Hovedbestyrelsen ved Urafstemning vedtog at yde de Medlemmer, som blev indkaldt til Sikringsstyrken en Understøttelse paa 8 Kr. om Ugen til gifte Medlemmer og 5 Kr. til ugifte.

Denne Vedtagelse, som iøvrigt let kunde bevirke, at man blot fritog Stat og Kommuner for Udgifter, der utvivlsomt paahvilede disse Institutioner, havde imidlertid ikke været billig, den havde kostet Forbundets Kasse ca. 2000 Kr. i det forløbne Krigsaar.

Hovedbestyrelsen havde overvejet Sagen og foreslaar Vedtagelsens Afvikling paa den Maade, at man stopper op med Understøttelsen, nu da Indkaldelserne er gaaet Omgangen rundt. Der er netop begyndt paa anden Omgang. Hvis Hovedbestyrelsens Forslag vedtages, skal Understøttelsen stoppes fra i Dag og alle, der hidtil har været indkaldte, har da nydt lige Ret. Skulde Medlemmer, der ikke tidligere har været indkaldt, blive nødt til at trække i Militærtøjet, skulle saadanne dog have Understøttelse i Henhold til den gamle Vedtagelse, men ikke udover 10 Uger.«

Dette Forslag gav Anledning til en omfattende Diskussion, hvorunder Forslag om en Nedsættelse af Understøttelsen, Ekstrakontingents Udskrivning osv., fremkom, medens samtidig adskillige Talere holdt paa, at man maatte gaa til en ny Urafstemning, hvis den tidligere paa denne Maade trufne Vedtagelse skulde bortfalde eller forandres.

Debatten sluttede med en Vedtagelse om, at Forbundets Medlemmer ved en Urafstemning tager Stilling til følgende tre Forslag:

1. Det af Hovedbestyrelsen fremsatte Forslag, som foran er skitseret.
2. Om den hidtidige Understøttelse paa 8 og 5 Kr. skal bibeholdes.
3. Et Forslag fra en Repræsentant for Fredericia Afdeling, gaaende ud paa, at der fortsat udbetales de indkaldte Understøttelse, men at denne nedsættes til 6 Kr. for gifte og 3 Kr. for ugifte Medlemmer.

Regnskabet.

Herefter omtaltes og godkendtes Regnskaberne, som tidligere var offentliggjort i Fagbladet, enstemmigt uden Diskussion.

Oprettelsen af Industriforbund.

Forretningsføreren erindrede om

tidligere Debatter og Vedtagelser angaaende dette Forslag.

Oprettelsen af Industriforbund var blevet et brændende Spørgsmaal, da der indførtes Maskiner i Faget, saaledes at ufaglært Arbejdskraft kunde anvendes til Arbejdet. Man havde i lang Tid levet i god Tro til, at Lønnen for Fagets Arbejde var ens, hvadenten det var en faglært eller ufaglært Arbejder, hvadenten det var et Medlem af den ene eller den anden Organisation, der udførte Arbejdet, men Den faste Voldgiftsret havde kuldkastet denne Tro og kendt for Ret, at Arbejdsgiverne i Følge Septemberforliget havde Ret til at anvende hvilket Fags Arbejdere, der kunde anvendes og til den Løn, der var gældende i det paagældende Fag. Exempler fra Løgstør, Nyborg og Vejle beviste, at der paa Grund af den nu bestaaende Organisationsform mellem Fagets Arbejdere existerede et Konkurrenceforhold, som udnyttedes i høj Grad af Arbejdsgiverne.

Det var derfor stadig ønskeligt, at der skete en Reform af Organisationsrammerne, det var en ligefrem Nødvendighed af Hensyn til Betingelserne for Lønhævning.

Der skulde dog ikke være Tale om at fiske Medlemmer fra andre Fag, men Forbundet skulde aabne Adgang for alle Garveriarbejdere.

Dette Spørgsmaal gav selvfølgelig rig Anledning til Meningstilkendegivelser og Debatten sluttede med følgende Vedtagelse:

»Delegeretmødet vedtager at lade Forbundet overgaa til Industriforbund, saaledes at Forbundet optager de Arbejdere, som virker indenfor Faget, uanset om disse Arbejdere er saakaldte faglærte eller ikke-faglærte, for derigjennem at søge Arbejdslønnen hævet for alle Arbejdere i Faget. Forbundets Love vil derfor være at ændre i Henhold hertil«.

Opsigelse af Overenskomster.

Forretningsføreren foreslog paa Forretningsudvalgets Vegne at opsige Fagets Overenskomst til Udløb i 1916, men at man iøvrigt undlod her at diskutere, hvilke Krav der skulde rejses og hvilken Fremgangsmaade der skulde anvendes ved Forhandlingerne.

Dette Spørgsmaal medførte ogsaa en lang Debat, som endte med, at Kongressen sluttede sig til Forretningsudvalgets Standpunkt ved enstemmigt at samle sig om følgende Resolution:

»Delegeretmødet bemyndiger Hovedbestyrelsen til at opsige Fagets Overenskomst til Udløb 1916 og overlader iøvrigt til Hovedbestyrelsen at udarbejde de Krav, som maatte ønskes fremsat, efter nærmere Samraad med Afdelingsledelserne.

Ligeledes overlades det Hovedbestyrelsen at træffe nærmere Bestemmelse om Fremgangsmaaden ved de Forhandlinger, der bliver optagne angaaende Afslutningen af en ny Overenskomst.«

Lovene.

Lovenes hidtidige Bestemmelser om Kontingentydelse bestod af 8 Paragrafer. Dette Afsnit undergik en redaktionel Ændring, saaledes at de fremtidig blev sammentrængt til 5 Paragrafer, uden at der derved skete nogen Forandring i Kontingentydelsen eller Kontingentets Fordeling. Det ugentlige Kontingent, 60 Øre, fordeles derfor som hidtil saaledes: 20 Øre til Arbejdsløshedskassen, 15 Øre til Forbundskassen, 15 Øre til Reservefonden og 10 Øre til Afdelingskassen.

Afdelingerne har samtidig Ret til at forhøje Kontingentet, hvis de mangler de til Administrationen fornødne Midler.

Et Forslag om at ændre Forretningsudvalgets Sammensætning, saaledes at det fremtidig skulde bestaa af 2 Repræsentanter for København og 1 for Provinserne i Stedet for 3 Københavns-Repræsentanter, toges tilbage til Fordel for et andet Forslag, der gik ud paa, at en Provinsrepræsentant tiltræder Forhandlingsudvalget, saasnart der er Tale om Oprettelse af Lønoverenskomster, som omfatter Provinserne.

Sidstnævnte Forslag vedtoges derpaa enstemmigt. Denne Vedtagelse bevirker dog *ikke*, at Lovenes § 21 undergaar nogen Forandring.

Denne Paragraf er saalydende:

»Det ifølge Overenskomst mellem Arbejdsgiverforeningens Afdeling i Læderbranchen og Lohgarvernes Forbund bestaaende Forhandlingsudvalg skal bestaa af Forretningsudvalget. Desuden har enhver Afdeling — naar Forretningsudval-

get skønner det rigtigt — Ret til at indsætte et af sine Medlemmer i Udvalget; dog kun naar der foreligger Sager, der særlig berører den paagældende Afdeling«.

Lovenes Bestemmelser om Uraf-stemning undergik en mindre For-andring, derved at Forslag, som ud-sendes, skal ledsages af en Motive-ring fra Forslagsstilleren, og med Hensyn til selve Afstemningsmaaden overtoges Kontrollen af Afdelingerne, medens Optællingen af Stemmer foretages af Forretningsføreren. Tid-ligere var Forholdet modsat.

Endelig slettedes en Del foræl-dede Lovparagrafer, der i Tidens Løb er blevet overflødige, fordi de i disse Paragrafer omhandlede For-hold er blevet ordnede ved Over-enskomster med Arbejdsgiverne eller ogsaa kunne finde deres Afgørelse efter Regler for Behandling af faglig Strid.

Ligeledes slettedes en Paragraf om Overgang fra Forbundet til an-dre Organisationer eller omvendt, da dette Forhold var ordnet gennem Arbejdsløshedskassernes Overflyt-ningsregler.

Som ny Paragraf vedtoges føl-gende:

»Naar et Medlem modarbejder Organi-sationen enten ved at undlade at rette sig efter Lovene eller vedtagne Beslutninger, eller gør sig skyldig i slet Kollegialitet, bliver han at indstille til Eksklusion.

Det samme vil være gældende for Med-lemmer, der modtager Formandsposter med tilhørende Forpligtelse til at staa udenfor Organisationen imod dennes Bil-ligelse«.

Lovenes saalydende § 27:

»Rejsende Kolleger, som kunne legiti-mere sig som Medlemmer af deres der-værende Organisation, erholde i Provins-afdelingerne 2 Kr., i København 4 Kr., som udredes af Forbundskassen.

Saadan Understøttelse kan kun nydes med et Mellemrum af 3 Maaneder i hver Afdeling«

ændredes, under Hensyn til, at Ar-bejdsløshedskassen har Gensidighed med Udlandet, medens man ikke kunde yde den i Paragrafen fast-satte Understøttelse til egne Med-lemmer, saaledes at den fik følgende Ordlyd:

»Til rejsende Medlemmer, som ikke er understøttelsesberettiget i Arbejdsløsheds-kassen udbetales Rejseunderstøttelsen af Forbundskassen jvfr. Arbejdsløshedskas-sens Vedtægt, dog kun med Mellemrum af 3 Maaneder i hver Afdeling.«

Forskellige Sager.

Efter Lovenes Behandling vedto-ges det at biholde Fagbladet i samme Form som hidtil, og der fastsattes Diæter til de Delegerede samt Løn-ninger til Forretningsfører, Sekretær og Revisorer.

Derefter skredes til

Valg.

J. Johnsen genvalgtes med Akkla-mation til Forretningsfører og *C. F. Petersen* paa samme Maade til Vice-forretningsfører. Til Sekretær valg-tes *Victor Andersen*.

Derefter valgtes Hovedbestyrelse og Suppleanter.

Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde.

Formanden, *Johnsen*, aflagde Be-retning for de forløbne 4 Aar. Det fremgik heraf, at Kassen i 1911 havde en Formue paa 4709 Kr. 14 Øre. Denne er nu vokset til 11,343 Kr. 97 Øre. I den forløbne Periode er der udbetalt 8261 Kr. 83 Øre i Un-derstøttelse. Der har været en For-muefremgang paa 6034 Kr. 83 Øre. I Tilskud fra Stat og Kommune har Kassen modtaget 7470 Kr.

Denne Beretning og dertil hørende Regnskab godkendtes uden Diskus-sion.

Lovene.

Under Forudsætning af Arbejds-løshedsinspektoratets Sanktion ved-toges det at udvide Understøttelses-dagenes Antal fra 70 til 100 i et lø-bende Aar og at henlægge en Del af Kontingentet til det i Arbejdsløs-hedskasseloven forudsatte Krisefond, hvortil Stat og Kommune yder Til-skud.

Efter Lovenes Behandling valgtes den af Kongressen valgte Ledelse til Ledelse for Arbejdsløshedskassen.

Dermed sluttedes Forhandlingerne.

Næste Kongres i Forbundet og Delegeretmødet i Arbejdsløshedskas-sen afholdes i Roskilde efter Hoved-bestyrelsens nærmere Bestemmelse.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i Juli 1915.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. August 1915.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,1 Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

FREDERIKSBORGS BOGTRYKKERI KØBENHAVN

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 6 ❁ KØBENHAVN DEN 7. AUGUST 1915 ❁ 12. AARGANG

INDHOLD: Kongresser. Den faste Voldgiftsret Lønbevægelser og Konflikter (Brolæggere og Brolægningsarbejdsmænd i Esbjerg. Bødkerne paa Aalborg Portland Cementfabrik. Chaufførerne hos Otto Mønsted i Aarhus. Glarmestersvendene i København. Jord- og Betonarbejderne ved Boulevardbanen i København. Jord- og Betonarbejderne hos E. Rothe i København. Kvinderne paa Aggerbechs Sæbefabrik i Horsens. Kvinderne paa Nordisk Kabel- og Traadfabrikker i København. Snedkerne hos Fritz Werner i København. Vattæppesyerne i København.)

Kongresser.

Kvindeligt Arbejderforbund

afholdt sin 6. Kongres i Arbejdernes Forsamlingsbygning i Aarhus 18., 19. og 20. Juli. 26 Afdelinger var repræsenteret. Ialt var 49 Repræsentanter for Forbundet til Stede. Deraf var 11 Hovedbestyrelsesmedlemmer.

Som Gæster var Kasserer *E. Svendsen* fra De samvirkende Fagforbund, *Lyngsie*, *Johannes Sørensen* og *Hans Nielsen* fra Dansk Arbejdsmands-Forbund mødt.

Efter sædvanemæssig Indledning og Valg af Kongressens Funktionærer forelagde Forretningsføreren, Fru *Sofie Rasmussen*,

Regnskabet.

Heraf fremgik det, at Forbundets Formue, som i 1912 var 7825 Kr., var steget til 22,336 Kr.

Til Strejker og Lock-outer var der udbetalt 5884 Kr., medens der i Begravelseshjælp var udbetalt 980 Kr.

Efter nogle supplerende Bemærkninger af Forretningsføreren godkendtes Regnskabet enstemmigt.

Beretning.

Forretningsføreren, Fru *Sofie Rasmussen*, aflagde herefter en udførlig Beretning over den 3aarige Periode siden sidste Kongres. Af Beretningen fremgik det, at Forbundet har afsluttet 41 Overenskomster, der havde givet ca. 1200 Medlemmer en Merfortjeneste af 96,249 Kr. alene paa Timelønnen, medens en hel Del Medlemmer desuden havde naaet Forbedringer paa Akkordfortjeneste. Det voldte imidlertid Vanskeligheder at faa konstateret, hvor meget Medlemmerne havde faaet hævet Akkordfortjenesten, idet Afdelingerne ikke havde sendt tilstrækkeligt Materiale til Belysning heraf. Daarligst stillet var Vaskeriarbejderne, som endnu ikke havde indset Nødvendigheden af Organisationen.

Det var lykkedes at faa fastsat Akkordpriser paa Tændstikfabrikerne. Disse Priser havde bragt Forbundets Medlemmer en betydelig økonomisk Fordel.

Den københavnske Afdeling I, som tæller over 2000 Medlemmer, har i den forløbne Periode arbejdet ualmindelig godt, trods de mange Brancher, der er samlede i denne Afdeling.

I Fredericia, hvor Timelønnen var 13 Øre, er det lykkedes at faa den hævet til 23 Øre.

Ligeledes i Middelfart er det lykkedes at hæve Timelønnen fra 15 til 23 Øre. Her maatte man dog ikke saa meget regne med Timelønnen, da Akkordpriserne var forhøjet med indtil 37 pCt.

Timelønnen paa de danske Sukkerfabriker var fastsat til 33 Øre, medens Kvinderne ved de københavnske Sporveje havde faaet Timelønnen op paa 39 Øre.

I de Virksomheder, hvor der arbejdedes paa Ugeløn, varierede denne fra 14—21 Kr.

Forbundets Fremgang havde i de sidste 3 Aar været saa stor, at Ho-

vedbestyrelsen med Glæde og Stolthed var gaaet til denne Kongres. Af de 41 Overenskomster udløber de 26 i 1916, men forhaabentlig lykkes det ogsaa til den Tid at skabe Fordele for Medlemmerne.

Efter Beretningens Aflæggelse førtes en lang Diskussion, hvorunder det bl. a. oplystes, at Gennemsnitsfortjenesten for Kvinder paa Tændstikfabrikken i Glostrup androg 30 Øre i Timen, paa Nordisk Kabel- og Traadfabrikker i København var man ved Organisationens Hjælp naaet til en Ugefortjeneste paa 30—35 Kr., og saa fjærnt et Sted som Bornholm, hvor Organisationen endda var ret mangelfuld endnu, havde Øens Vaskekoner, som havde indset Nødvendigheden af og gjort Alvor af at slutte sig sammen, herved hævet Lønnen fra 1 Kr. 25 Øre til 3 Kr. om Dagen.

Efter de opnaaede gode Resultater sluttede Debatten med Udtalelser om gensidig Tilfredshed med Hovedledelsens og Afdelingernes Virksomhed, hvorpaa Beretningen enstemmigt godkendtes.

Lovændringer.

Hovedbestyrelsen foreslog en Del Ændringer til Lovene, bl. a. at udvide Hovedbestyrelsen til 13 Medlemmer og at forhøje Diæterne for de Delegerede til 9 Kr. pr. Dag.

En Del af de Delegerede ønskede af Hensyn til Dyrtiden Diæterne fastsat til 10 Kr. pr. Dag.

Ved Afstemming vedtoges det enstemmigt at forhøje Diæterne til 10 Kr. pr. Dag, og for Tillidsmænd indenfor Forbundet fra 4 til 6 Kr. pr. Dag.

Ligeledes vedtoges det at lade de vedtagne Diæter træde i Kraft straks.

Hovedbestyrelsens Forslag om at udvide Hovedbestyrelsen til 13 Medlemmer, 7 fra København, 5 fra Provinsen og Forretningsføreren, vedtoges.

Endvidere vedtoges det, at Revisorerne er selvvalgt til Kongressen, dog uden Stemmeret.

Forskellige Sager.

Efter at Kongressen havde diskuteret Spørgsmaalet om, hvorvidt man skulde vedblive med Udgivelsen af det for nylig startede Medlemsblad og enstemmigt vedtaget dets Bibeholdelse, behandledes et Organisationsspørgsmaal, der særligt angik Aarhus, hvor der var opstaaet Uoverensstemmelse om Fordelingen af Medlemmerne til Afdelingerne 1 og 5.

Sagen afsluttedes med, at Fabriksarbejdersker skulle organiseres i Afdeling 1, medens Vaske- og Rengøringskvinder udelukkende skulle omfattes af Afdeling 5.

Valg.

Fru *Sofie Rasmussen* genvalgtes derpaa som Forretningsfører ved Akklamation. Endvidere valgtes Hovedbestyrelsesmedlemmer for København og Provinserne samt Revisorer.

Senere valgte Hovedbestyrelsen Fru *Johanne Jensen*, København, til Næstformand i Forbundet.

Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde.

Umiddelbart efter Kongressen konstitueredes Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde ved Valg af Funktionærer.

Derpaa aflagde Fru *Sofie Rasmussen*

Beretning

over Kassens Virksomhed og udtalte bl. a.:

Vor Arbejdsløshedskasse har i de forløbne 3 Aar virket under rolige Forhold.

I Understøttelser til Arbejdsløse er der i Aaret 1912—13 udbetalt 12,811 Kr., i Aaret 1913—14 er Beløbet 14,518 Kr. fordelt paa 393 arbejdsløse Medlemmer, og i Aaret 1914—15 17,545 Kr., fordelt paa 607 arbejdsløse Medlemmer.

Som man vil bemærke, er den største Understøttelse udbetalt i Aaret 1914—15, og dette skyldes Krigen, idet der blandt Maskinstrikkerne var megen Arbejdsløshed, da der i dette Fag ikke kunde skaffes Materiale.

Enkelte andre Brancher har lige ledes været berørt af Krigen, men dette var dog ikke mange, og naar man undtager Maskinstrikkerne, har Arbejdsløsheden været normal.

Kassens Medlemsantal var ved

dens Stiftelse for 4½ Aar siden 1657, den 31. Marts 1915 var Tallet steget til 3285.

Det havde her sin Betydning, om vi havde kunnet fremskaffe en Statistik over Kassens Virksomhed, men det har været os umuligt at udarbejde en saadan, fordi vi fra en stor Del af vore Afdelinger ikke har modtaget nøjagtige Oplysninger om Arbejdsløsheden, jeg vil derfor her benytte Lejligheden til at anmode de Delegerede om, at de, naar de kommer hjem til deres Afdelinger, foranlediger, at enhver Forespørgsel fra Hovedkontoret besvares.

Til Slut omtalte Fruen den kedelige Affære, Arbejdsløshedskassen havde haft med den tidligere Formand, Frk. Andersen, der havde vist sig Arbejdsløshedskassens Tillid uværdig og besveget den for ca. 7000 Kr.

Sagen var nu endt og Frk. Andersen idømt 18 Maaneders Forbedringshusarbejde. Forbundet havde maattet betale det besvegne Beløb, men ogsaa det var man kommen over, og der vilde nu kun være at tage disse Meddelelser til Efterretning.

Beretningen godkendtes enstemmigt.

Regnskabet

udviste, at der i den forløbne treaarige Periode var udbetalt 44,515 Kr. i Arbejdsløshedsunderstøttelse, og at Kassens Formue, som den 31. Marts 1912 var 24,442 Kr., den 31. Marts 1915 var 48,958 Kr.

Uden Debat godkendtes Regnskabet.

Lovene.

Paa Forslag af Hovedbestyrelsen vedtog Delegeretmødet enstemmigt at oprette et *Fond for fortsat Hjælp*, hvortil der ved hvert Kvartals Slutning henlægges 5 pCt. af det ordinære Medlemskontingent.

Fonden træder i Virksomhed naar det anerkendes, at ekstraordinær Arbejdsløshed er til Stede, og der vil i Understøttelse ydes, forsaavidt og saa længe Fondens Midler strækker til, 1 Kr. pr. Dag i indtil 35 Dage indenfor et Tidsrum af 12 paa hinanden følgende Maaneder.

Hovedbestyrelsen foreslog en Kontingentforhøjelse af 5 Øre, hvoraf de 4 skulde gaa til Arbejdsløshedskassen og i Forbindelse hermed foreslog Hovedbestyrelsen, at Paragraf 7 i Lovene ændredes saaledes, at der i Barselhjælp kunde ydes under den ved Nedkomsten foraarsagede Arbejdsløshed 7 Kr. om Ugen indtil 4 Uger efter Nedkomsten.

Denne Hjælp kan dog kun ydes Medlemmer, som har været Medlem af Kassen i 52 paa hinanden følgende Uger. Endvidere skulde Arbejdsløshedsunderstøttelsens Varighed forlænges med 10 Dage. Om disse Forslag udspandt der sig en længere Debat, hvori en stor Del af Delegeretmødets Deltagere deltog.

Ved Afstemning vedtoges Hovedbestyrelsens Forslag saa godt som enstemmigt.

Den vedtagne Kontingentforhøjelse og de ændrede Love træder i Kraft fra 1. Oktober d. A.

Valg.

Som Repræsentant til Aarsmødet for Arbejdsløshedskasserne valgtes for Provinsen Fru *Petra Jensen* fra Aarhus.

Forretningsfører Fru *Sofie Rasmussen*, der kun havde været konstitueret som Formand siden Frk. Andersens Affære, valgtes ved Akklamation til Formand.

Som Hovedbestyrelse og Revisorer valgtes de samme, som blev valgt til at lede Forbundet.

Dermed sluttede Forhandlingerne.

Næste Kongres og Delegeretmøde afholdes i København i 1918.

*

Dansk Skibstømrerforbund

afholdt sin 16. Kongres i Helsingør den 23. og 24. Juli. Foruden Hovedbestyrelsens 5 Medlemmer var 15 Delegerede for lige saa mange Afdelinger til Stede. Hobro og Rudkøbing Afdelinger var ikke repræsenterede, og som bekendt staar de københavnske Skibstømrere uden Forbindelse med andre Arbejdere. Københavnerne var som Følge deraf heller ikke repræsenterede.

Efter at Forhandlingsprotokollen var oplæst, aflagde Forbundets Formand, *Sophus Nielsen*,

Beretning,

hvoraf det bl. a. fremgik, at der siden sidste Kongres var tilgaaet Forbundet 5 nye Afdelinger, nemlig Ringkøbing, Nakskov, Hobro, Aarhus og Nykøbing M.

Medlemstallet var forøget med 10 pCt.

En omfattende Lønbevægelse havde fundet Sted uden nogen særlig Konflikt.

Siden sidste Kongres var ialt opnaaet Forhøjelser til et Beløb af 37,980 Kr., hvilket svarer til et Gennemsnitsbeløb af 100 Kr. pr. Medlem.

Det havde været Hovedbestyrelsens Opgave at søge Forbedringer gennemført ad Forhandlingens Vej i Erkendelse af, at dette fører til de bedste Resultater for Medlemmerne.

Men dertil kræves en stærk og solid Organisation samt Medlemmernes Forstaaelse.

Under Forbundets Virksomhed havde Forholdet til De samv. Fagforbund været særdeles godt, og med Tilfredshed kunde meddeles, at der altid var funden velvillig Støtte til Gennemførelsen af Forbundets Krav; aldrig var der mødt Hindringer fra Landssammenslutningens Side.

Efter Beretningens Aflæggelse diskuteredes forskellige Spørgsmaal, men Debatten formede sig som en udelt Anerkendelse af Hovedbestyrelsens Virksomhed og sluttede med enstemmig Godkendelse deraf.

Regnskaberne

udviste en Formuefremgang af 6000 Kr. og ballancerede med 17,531 Kr.

Hovedkassererens Beretning gav ikke Anledning til nogen Bemærkning. Regnskabet godkendtes enstemmigt.

Medlemmers Optagelse.

Et Forslag var fremsat om at enhver, som kan fremlægge Bevis for at have udlært efter mindst 4 Aars Læretid, kunde optages i Forbundet.

Forslaget gav Anledning til nogen Diskussion, og til sidst vedtoges følgende Beslutning:

»I Foreningen optages enhver, som kan fremlægge Bevis for at have lært mindst 4 Aar ved Skibstømrerfaget. I Mangel af Lærebevis skal et Medlem have Ret til at blive optaget i enhver af Forbundets Afdelinger, naar Vedkommende har en Medlemsbog med 4 Aars Medlemsret«.

Lovene.

Af Ændringer undergik Lovene kun enkelte. De mest betydende gik ud paa, at Hovedbestyrelsens Medlemmer fremtidig har Stemmeret paa Kongresserne, og dernæst, at Afdelingerne herefter har Ret til at sende en Repræsentant for hver 50 Medlemmer til Kongressen. Tidligere kunde hver 100 Medlemmer eller Dele deraf vælge en Delegeret.

Endelig vedtoges det, at alle Forbundets Medlemmer har Pligt til at staa som Medlemmer af Fagets Arbejdsløshedskasse, og at alle skal være indmeldte inden 1. Juli 1916.

Forbundets fremtidige Stilling.

Forretningsføreren anbefalede Forbundet at vedligeholde Forbindelsen med Landets øvrige Arbejdere gennem De samv. Fagforbund og Dansk Træarbejderforbunds Sekretariat. Derved undgik man indre Kampe, som kun var til Glæde for Arbejdsgiverne. — Det bliver ogsaa nødvendigt at faa alle danske Skibstømrere ind i Forbundet, thi derved bliver det lettere at forhandle med Arbejdsgiverne om bedre Vilkaar.

Sørensen, Frederikshavn, talte for en Sammenslutning mellem København og Provinserne, thi det var dog bedst, om alle danske Skibstømrere stod i et Forbund.

Efter i nogen Tid at have diskuteret dette Forhold, vedtog man at fortsætte som hidtil og særlig arbejde hen til at faa alle Skibstømrere ind i Forbundet.

Valg.

Det vedtoges fremdeles at lade Forretningsudvalget have Sæde i Svendborg.

Til Forretningsfører valgtes den hidtilværende Sekretær *H. P. Rasmussen*. Den tidligere Forretningsfører, *Sophus Nielsen*, som gaar over i anden Virksomhed, vilde af denne

Grund ikke modtage Genvalg. Hovedkassereren, *R. Hansen*, genvalgtes. Til Sekretær valgtes *S. Skov*, Svendborg. De hidtidige Hovedbestyrelsesmedlemmer, *P. Petersen*, Helsingør, og *S. Sørensen*, Frederikshavn, genvalgtes.

Næste Kongres afholdes i København i Juli 1918 sammen med Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde.

Den faste Voldgiftsret.

Arbejdsmændene hos Købmand Møller i Løgstør.
Sag Nr. 147.

Mellem Arbejdsmændenes Fagforening og Firmaet J. C. Møllers Eftfl. i Løgstør oprettedes den 19. April 1914 en Overenskomst om Losningsarbejde, og i denne Overenskomst, hvori Priser for Losning af Kul og Koks var fastsat, fandtes tillige en saalydende Paragraf:

Ved Antagelse af det nødvendige Mandskab til Losning, antages dette blandt Medlemmer af Arbejdsmændenes Fagforening, saalænge der findes tilstrækkelig blandt disse.

Denne Bestemmelse overtraadte Firmaet, idet der bl. a. antoges 6 uorganiserede Arbejdere til Losning af et Sejlskib, der var ladet med Briketter, og Dansk Arbejdsmands Forbund krævede nu en Erstatning af 120 Kr. for dette Brud paa Overenskomsten, beregnet efter 20 Kr. pr. Mand — den Betaling, der var ydet for det paagældende Losningsarbejde.

Da en personlig Henvendelse fra et af Forbundets Hovedbestyrelsesmedlemmer ikke bragte Sagen i Orden, og da Firmaet hverken besvarede Henvendelser fra Arbejdsmændenes Hovedkontor eller fra De samvirkende Fagforbund om Sagens Forhandling, blev Firmaet indklaget for Den faste Voldgiftsret. Retten indkaldte til forberedende Møde i Sagen d. 19. Juli, og her gjorde Firmaets Repræsentanter gældende, at den foranciterede Paragraf kun gjaldt Losning af Kul og Koks, da Overenskomsten ikke havde Priser fastsat for andre Artikler. Arbejdernes Repræsentanter hævdede derimod, at Paragrafen ingen Begrænsning havde, den omfattede alt Losningsarbejde.

Straks efter at Konflikten var udbrudt opsagde Firmaet Overenskomsten, og under disse Omstændigheder, da den altsaa ikke faar stor Betydning, afsluttedes følgende Forlig paa Retsformandens Initiativ:

»Idet indklagede erklærer, at han ikke anser sig forpligtet i Henhold til Overkomsten til ved Losning af Briketter at anvende Fagforeningens Medlemmer, tilbyder han — da han ikke anser Sagen for betydelig nok til at indlade sig i en Proces for Den faste Voldgiftsret derom — at betale Halvdelen af det paastaaede Beløb, altsaa 60 Kr. til Klagerne, hvorhos han lovede — uden at der derved skulde foregribes noget i Parternes Retsstilling efter Overenskomsten i Tiden til Overenskomstens Udløb, nemlig 1. September d. A. — udelukkende at beskæftige Fagforeningens Medlemmer ved al Losning, saafremt der findes et tilstrækkeligt Antal blandt disse.

Klagerne bemærkede, at uagtet de maa fastholde deres Klages Berettigelse, vil de dog — navnlig da Indklagede har lovet indtil Overenskomstens Udløb at holde sig til Fagforeningen — indgaa paa det tilbudte Forlig.«

Købmand Møller betalte derefter de 60 Kr. kontant i Retten til Arbejdsmændenes tilstedeværende Repræsentant, hvorpaa Sagen hævedes som forligt.

*

En Boycottingssag fra Glud & Marstrand
Sag Nr. 149.

To Arbejdere, som havde arbejdet hos Firmaet Glud og Marstrand, fik senere Arbejde paa Carl Lunds Fabrikker, og da de havde arbejdet paa denne Fabrik i 10 Dage, meddelte Emaillemesteren dem, at han havde faaet Direktørens Ordre til at afskedige dem. Han føjede til, at Afskedigelsen ikke fandt Sted fordi man var utilfreds med deres Arbej-

de, men det var fordi Firmaet Glud og Marstrand, med hvem Carl Lunds Fabrikker ikke gerne vilde staa paa en daarlig Fod, havde forlangt, at deres Afskedigelse skulde finde Sted.

Da dette Forhold kom til Forbundets Kundskab, rejste det Krav overfor Firmaet Glud og Marstrand om Erstatning til de to Arbejdere, fordi de havde været Genstand for en ganske ulovlig Forfølgelse fra Selskabets Side, og med Henblik paa Forholdets fulde Belysning og paa Spørgsmaalet om Fastsættelse af Erstatningens Størrelse begærede Forbundet Mægling afholdt i Henhold til bestaaende Regler for Behandling af faglig Strid.

Dette Krav afviste Firmaet og gentagne Korrespondencer om Sagen, bragte den ikke videre.

Der var derfor ikke andet at gøre, end at gaa til Den faste Voldgiftsret for at faa Firmaet dømt for den mod Arbejderne iværksatte Forfølgelse eller til at gaa ind paa Forbundets Krav om at faa Sagen behandlet ved Mægling, eventuelt faglig Voldgift.

Ved et forberedende Møde den 2. August, indgik Firmaet paa at lade Sagen behandle som af Forbundet først forlangt.

Den faste Voldgiftsret kom derfor ikke til at beskæftige sig videre med denne Sag.

Lønbevægelser og Konflikter.

Brolæggere og Brolægningsarbejdsmænd i Esbjerg. Der blev i sin Tid indgaaet Overenskomst mellem Entreprenørforeningen i Esbjerg og Arbejdsmændenes lokale Organisation angaaende Brolægningsarbejde. Entreprenørforeningen ophævedes imidlertid for nogen Tid siden, og Brolæggerne, som før stod i Arbejdsmændenes Organisation, oprettede for nylig en selvstændig Afdeling. Dermed gik den oprindelige Overenskomst ud af Verden.

Senere har Brolæggerne søgt at forhandle sig til Rette med Vognmændene, der nu beskæftiger sig med Brolægning i Esbjerg. Man naaede under Forhandlingerne saa vidt, at Vognmændene gik til deres Organisation for at opnaa Godkendelse, men de kom derfra med den Besked, at Organisationen nægtede Godkendelse, og da der derefter blev nye Forhandlinger, mødte den stedlige Murmesterforening tillige op som interesseret Part.

Forhandlingerne med Murermestrene gik ogsaa i Stykker.

Derefter forelagdes Sagerne for Hovedorganisationerne, og nu forhandlede baade Brolæggere og Arbejdsmænd om en Ordning ved to Møder, som afholdtes den 20. og 27. Juli.

Disse Forhandlinger endte dog ganske resultatløse, idet der var store Uoverensstemmelser om Timeløn, Akkordpriser, Varighed, almindelige Bestemmelser o. s. v.

Bødkerne paa Aalborg Portland Cementfabrik. Den 7. Juli opstod der en Uoverensstemmelse paa Aalborg Portland Cementfabrik, fordi 3 Bødkere, der passer nogle Træbearbejdningsmaskiner, hvortil 3 Kvinder besørger Indkørslen af Materialet, blev hindrede i at fortsætte deres Arbejde derved, at de tre Kvinder fik Ordre til at erstatte nogle fraværende Kvinder et andet Sted i Fabriken.

Dette skete ved Middagstid, og de tre Bødkere fik saa Besked paa, at de kunde smøre Vogne og rangere de Vogne, hvorpaa Træet transporteres.

Om dette Arbejdes Udførelse staar der imidlertid gammel Strid mellem Bødkerne og Cementfabrikken; de tre Mand nægtede derfor at overtage dette Arbejde og fik saa til Svar, at de kunde gaa hjem.

Dette foranledigede, at samtlige Bødkere — ialt 40 Mand — forlod Fabrikken, og Arbejdet blev først genoptaget den 15. Juli om Morgenen paa Begæring af Forbundets Ledelse.

Den 16. Juli afholdtes et Fællesmøde i København om denne Sag i Anledning af at Arbejdsgiverfor-

eningen havde bebudet Sagsanlæg ved Den faste Voldgiftsret paa Grund af den iværksatte uvarslede Strejke, men Sagen fik sin Afslutning ved Fællesmødet med følgende Ordning:

»Bødkerforbundet betaler for sin Afdeling i Aalborg til Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening en Bod paa 100 Kr., hvorefter Arbejdsgiverforeningen frafalder Sagens videre Forfølgning.«

Chaufførerne hos Otto Mønsted i Aarhus. Dansk Arbejdsmands Forbund varslede Chaufførstrejke overfor Aktieselskabet Otto Mønsted i Aarhus til den 15. Juni for at gennemføre en Lønordning, og da det ikke lykkedes at faa et Fællesmøde om Sagen inden den nævnte Dag, udsattes Strejken og stedfundne Kontraktopsigelser to Dage, og et Fællesmøde fandt saa Sted den 16. Juni.

Dette Møde endte med følgende Aftale:

»Opsigelsernes og Blokadens Ikrafttræden udsættes indtil 1. Juli. Der optages senest den 21. Juni Forhandlinger mellem Firmaet og dets Chauffører om Løn- og Arbejdsforhold. Opnaaes der ikke Enighed mellem de nævnte Parter, føres Sagen tilbage til Hovedorganisationerne, mellem hvilke Forhandlinger skal være afsluttede senest den 29. Juni.«

Da der ikke kom noget ud af Lokalforhandlingerne, aftaltes et nyt Fællesmøde til den 28. Juni, men det aflystes straks, da Deltagerne kom til Stede, fordi der i sidste Øjeblik var opnaaet Enighed paa Stedet om, midlertidig at forlænge den gamle Overenskomst til Foraaret 1916, mod at Chaufførerne, som havde forlangt et Løntillæg paa 15 Kr. pr. Maaned, i Forhold til Firmaets Omsætning fik et Tillæg, der mindst vilde andrage 7 Kr. 50 Øre pr. Maaned.

Glarmestersvendene i København. Glarmestersvendenes Forbund har faaet Sanktion til at opsige Overenskomsterne med Glarmesterlavet og de under Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening organiserede Glarmestre. Overenskomsterne, som omfatter 125 Medlemmer af Forbundet, udløber den 1. Februar 1916.

Jord- og Betonarbejderne ved Boulevardbanen i København. Entreprenørerne *Bach & P. Sørensen* fra Jylland har taget en Del af Udgravnings- og Støbearbejdet ved Boulevardbanen i København i Entreprice, og ved dette Arbejde beskæftigedes bl. a. 22 Arbejdere ved Tipvogne. Disse Arbejdere, som udelukkende arbejdede for Timeløn, forlangte en Dag et Dyrtidstillæg, og da dette Krav ikke blev imødekommet, vilde de ikke mere arbejde over.

Saa afskedigede Entreprenørerne dem allesammen og antog andre, som imidlertid ikke ønskede at udføre Arbejdet under de foreliggende Omstændigheder, og da den ene af Entreprenørerne er Medlem af Arbejdsgiverforeningen, kom der hurtig Trusel om Klage til Den faste Voldgiftsret, hvor man vilde have Fagforeningen dømt for at have iværksat Blokade.

I den Anledning afholdtes et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 21. Juli og her blev det hurtigt konstateret, at Firmaet, som ikke er Medlem af Entreprenørforeningen, slet ingen Overenskomst havde med Fagforeningen, og Fællesmødet endte derfor med, at Sagen foreløbig henvistes til nærmere Forhandling mellem Parterne, idet efterstaaende Dokument oprettedes:

»Mellem Firmaet Sørensen & Bach og Jord- og Betonarbejdernes Afdeling optages straks en Forhandling om Overenskomstforholdene ved Boulevardbanens Entreprise III. Forhandlingen skal være tilendebragt inden Udgangen af indeværende Uge.

Forsaavidt der ikke opnaas Enighed ved Forhandlingen, forbeholder Arbejdsgiverforeningen sig at indbringe Klage til Den faste Voldgiftsret over den overfor Firmaet formentlig iværksatte Blokade.«

Ved den Forhandling, der herefter optoges, kom man til Enighed om en Akkordpris for Tippevognsarbejdet, og Sagen var dermed bragt endelig i Orden.

Jord- og Betonarbejderne hos E. Rothe i København. I Begyndelsen af Juli Maaned klagede Arbejdsgiverforeningen paa Entreprenørforeningens Vegne over, at Jord- og Betonarbejderne under Trusel om Ar-

bejdsstandsning havde tvunget Entreprenør E. Rothe til at betale 65 Øre i Timeløn for Jernbetonarbejdet paa Christiansborg Slot, uagtet Priskuranten fastsatte en Timeløn af 55 Øre for dette Arbejde, og Arbejdsgiverforeningen bebudede Klage til Den faste Voldgiftsret, hvis det ikke ved Forhandling skulde lykkes at faa denne Sag bragt i Orden.

Den 9. Juli afholdtes et Fællesmøde om denne Konflikt, og det endte med, at Entreprenøren og Formanden for Jord- og Betonarbejdernes Fagforening skulde søge at forhandle sig til Rette om en Maade, hvorpaa den i Overenskomsten fastsatte Timeløn paa 55 Øre kunde bibeholdes, medens Arbejderne samtidig kunde opnaa en ordenlig Fortjeneste paa Arbejdet.

Da man var kommet saa vidt gik Sagen hurtig i Orden; thi ved en Forhandling den 13. Juli oprettedes en særlig Overenskomst, der fastsatte en samlet Akkordsum paa 2200 Kr. for det resterende Beton- og Jernarbejde, medens Udbetalingen paa denne Akkord fastsattes til 55 Øre pr. Time. De 2200 Kr. vil sikkert give de paagældende Arbejdere en Indtægt, som bliver højere end de paaklagede 65 Øre pr. Time.

Kvinderne paa Aggerbechs Sæbefabrik i Horsens. For Tiden fra 7. Juni 1915 til 1. Juni 1920 har kvindeligt Arbejderforbund sluttet Overenskomst med J. Aggerbechs Sæbefabrik i Horsens, hvorved fastsattes følgende Ugelønninger. Det første halve Aar 8 Kr., derefter 10 Kr., efter 1½ Aars Forløb 12 Kr. og efter 3 Aars Forløb 14 Kr. Ved denne Overenskomst opnaaede 3 Kvinder et Løntillæg af 6½ Kr., 8 Kvinder fik 3½ Kr. og 27 fik 2 Kr. mere pr. Uge.

For Over- og Natarbejde fastsattes 50 og 100 % Tillæg. Akkordpriserne forhøjedes med 10—20 %.

Kvinderne paa Nordisk Kabel- og Traadfabrikker i København. Kvindeligt Arbejderforbund har for Tiden fra 1. Juli 1915 til 1. Februar 1916 afsluttet Overenskomst med Kabelfabrikken i København, og derved fastsat Timelønnen til 20 Øre for de første to Maaneder en kvindelig Arbejder har Ansættelse og til 23 Øre for den efterfølgende Tid. Forhen havde alle 20 Øre i Timen.

Et gennemført Akkordsystem giver iøvrigt langt større Fortjeneste paa denne Arbejdsplads.

Snedkerne hos Fritz Werner i København. Den 6. Juli afholdtes et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen i Anledning af, at Snedkerforbundet havde rejst Klage over, at en Snedkersvend, som i sin Tid havde beklædt en Formandsstilling hos Snedkermester Fritz Werner, Møllegade 8 i København, stadig blev holdt paa Kontrakt og nægtet Ret til at indtræde i Organisationen, uagtet han i lang Tid havde arbejdet som Snedkersvend uden at udøve nogensomhelst Formandsfunktion. Sagen var uden Resultat forhandlet mellem Forbundet og Snedkerlauget.

Ved Fællesmødet opnaaedes heller ikke Enighed om Sagen, men det sluttede med, at Arbejdsgiverforeningen forpligtede sig til skriftlig at fremsætte en Række Oplysninger, som blev givet ved Mødet, saaledes at Snedkerforbundet paa Grundlag deraf kunde overveje, om Spørgsmaalet ønskedes henvist til Afgørelse ved Den faste Voldgiftsret. Oplysningerne, der fremsendtes, forandrede ikke Forbundets Stilling til Sagen.

Vattæppesyerne i København. Vattæppesyernes Fagforening, der iøvrigt staar i Begreb med at indtræde som Afdeling af Dansk Skrædderforbund, har med dettes Assistance fremskaffet 10 % Forhøjelse af Priskuranten, uagtet denne først udløber til 1. Januar 1916.

Hvis Vattæppesyerne opsiger Priskuranten til den Tid, kan Fabrikanterne kræve den forlænget *et* Aar, mod at give yderligere 5 % Tillæg.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 7 ❋ KØBENHAVN DEN 14. AUGUST 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsanvisning for Lærlinge. R. P. Daugstrup død. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Jord- og Betonarbejderne hos Werner & Winkel i København. Sadelmagerne og Tapetserere i Odense). Tyendelovens Afskaffelse. Arbejdsanvisning.

Arbejdsanvisning for Lærlinge.

Her i Danmark har Lærlingeuddannelsen aldrig været ideel.

Naturligvis har mange Haandværksmestre sat en Ære i at gøre deres Lærlinge til dygtige Arbejdere, og hos mange unge Mennesker er der i Læretiden lagt en Sæd, der har udviklet sig til ligefrem Kærlighed til det Fag og Arbejde, de er opdraget til, og paa mange Arbejdspladser har Svendene deres store Andel i, at Lærlinge har faaet en Uddannelse, der har sat dem i Stand til senere at optage Kampen for Tilværelsen paa en Maade, saa de ikke blot har følt dem som Trælle, der sled under Arbejdets Aag, men som Mennesker, der udførte en Gærning, som havde Værdi og hvortil der var knyttet Interesse udover den rent økonomiske — det daglige Brød.

At saadanne Forhold er til Stede faar man et Vidnesbyrd om, naar man betragter de Frembringelser, hvor haandværksmæssig Snille, teknisk Uddannelse og Øvelse i Maskiners Betjening har gjort disse Frembringelser til en Øjenlyst, og hvor Arbejdets hele Udførelse har været det lødige Bevis for, at alle Hensyn til Soliditet og Udstyr er iagttagne og at alle Krav til Stil og Hensigtsmæssighed er fyldestgjorte.

Vidnesbyrdet om den gode Uddannelse ligger ogsaa i, at den unge danske Arbejder er velset derude i den store Verden, hvor Kravene, der stilles til Akkuratesse og Smag paa Arbejdets Omraade, ingenlunde er mindre end herhjemme.

Men der er desværre ogsaa en anden Retning, der spiller en Rolle i den hjemlige Produktion.

Udbytningen foregaar adskillige Steder under *Uddannelsens* falske Navn og Maske.

Virksomheder, der aldrig i deres Dage skulde have Ret til at antage Lærlinge, fordi de ingen Betingelser har for at kunne oplære unge Mennesker i et Fag, lever ikke desmindre for en stor Del paa Lærlinge. De antager dem i Mængde og piner det mest mulige ud af dem i en 4—5-aarig Læretid, hvorpaa de straks efter Læretiden ansvarsløst overlader dem til en højst tvivlsom Skæbne, maaske udstyret med et Lærebrev — fremstillet efter den mest moderne Sættemetode og prydet med Aftryk af Udstillingsmedailler og fintformede Ornamenter — men ellers ingen Kvalifikationer, der sætter dem i Stand til at opretholde Livet ved Faget.

De unge Mennesker, som rammes af denne Skæbne, gennemgaar i den nærmeste Tid efter »Uddannelsen« de bitreste Skuffelser, intet blivende Sted har de, fordi de intet kan, deres redeligste Vilje og Arbejdslyst hjælper dem ikke, de danner en Fagenes Pariakaste, der i nogen Tid ligger Arbejdsløshedshedskassernetil Byrde, og en skønne Dag forsvinder de ud i det store Øde.

Med disse Forhold er der ingen Kontrol. Der findes ganske vist en Lærlingelov, der fastsætter noget om, at Læremestre kan dømmes til at betale Erstatning til den Lærling,

der har faaet en mangelfuld Uddannelse, men enhver kan tænke sig, hvor vanskelig det er at faa paavist Læremestrens Skyld. Hundrede Undskyldninger vil han fremføre og frem for alt beskylde den Lærling, paa hvis Vegne der klages, for Dovenskab, Ulydighed og alt daarligt.

Lærlingeloven retter ikke Forholdet og forhindrer ihvert Fald ikke, at Lærlinge faar Ansættelse paa Steder, hvor de aldrig skulde komme.

Lærlingeforholdet er i Virkeligheden prisgivet et rent Anarki.

Det sker ogsaa, at Arbejderorganisationer lægger sig hindrende i Vejen for en sund Ordning og Udvikling af Tilgangen til Fagene. Af og til ser man, at en eller anden Organisation offentlig fraraader Forældre og Værger at anbringe deres Sønner i Lære i det eller det Fag, og mange Gange handler de paagældende Organisationer ud fra den naive Forudsætning, at de paa denne Maade skaber et Monopol, der kan udnyttes af det Antal Arbejdere, der paa Tiden er beskæftiget i Faget. De overser ganske, at den Art Forhindringer blot bevirker en Tilgang fra Udlandet, der mange Gange kan føre uforudsete Ulemper og Genvordigheder med sig.

Dette Forhold er ogsaa en Abnormitet paa Lærlingeuddannelsens Omraade.

Der trænges til Reformer paa dette Felt. Mange Tilløb er gjort til saadanne Reformers Gennemførelse, Arbejder- og Arbejdsgiverorganisationer har samlet Statistik, de har forsøgsvis lavet Overenskomster og der er forhandlet om enkelte Tilfælde i Ny og Næ, naar Anledning er givet. Nogen endelig Ordning er dog ikke truffen, og nogen helt tilfredsstillende Ordning af Lærlingeforholdet er sikkert ikke fundet noget Sted.

Det bliver maaske ogsaa vanskeligt at finde Idealet, men Kræfter er stadig i Bevægelse, og senest har Direktoratet for Arbejdsanvisningen og Tilsynsraadet i denne Institution forberedt og iværksat en Undersøgelse, der tilsigter at bringe Sagen om Lærlingeforholdets Ordning et Skridt fremad, i sidste Instans gennem Anvisning af Lærlingepladser, afpasset efter Behov, Evner og Fagenes særlige Interesser.

Med Henblik herpaa har Direktoratet tilstillet en Række Mester- og Svendeorganisationer et Cirkulære og et Spørgeskema, som efterstaaende gengives.

København, 15. Juni 1915.

Som det vil være den ærede Bestyrelse bekendt, har Spørgsmaalet om Tilgang af Lærlinge i de forskellige Haandværks- og Industrifag, og Lærlingeforholdene i det hele, ofte været fremme til Drøftelse saavel ved de af Fællesrepræsentationen for Industri og Haandværk afholdte Møder som i Fagpressen. Den Tilbagegang, der i de senere Aar har vist sig i det relative Antal af unge Mennesker, som efter endt Skoletid »sættes i Lære« ved de industrielle og haandværksmæssige Erhverv, har med Rette givet Anledning til Bekymring i de særlig interesserede Kredse, ligesom det sikkert maa indrømmes, at Tilgangen til Industri og Haandværksfagene ingenlunde altid sker saaledes, at det er de Fag, der særlig trænger til Lærlinge, eller der, hvor Udsigterne til efter endt Læretid at faa varigt Arbejde er størst, der for Tiden faar Lærlinge.

En Forbedring af de uheldige Forhold vilde formentlig kunne opnaas gennem Tilvejebringelse af paalidelige Oplysninger om Forholdene indenfor de enkelte Fag og ved en organiseret Regulering af Tilgangen til disse.

Direktoratet for Arbejdsanvisningen har derfor med Tilslutning af Tilsynsraadet for Centralarbejdsanvisningskontoret anset det for ønskeligt ved Henvendelse til Organisationerne for de forskellige Erhverv at fremskaffe et Grundlag for Afgørelse af Spørgsmaalet om, hvilken Tilgang af Lærlinge der maa anses for ønskelig i de en-

kelte Fag. Man mener derefter ved Henvendelse til Skolemyndighederne og paa anden Maade at kunne fremkalde Tilbud af Lærlinge og haaber, at der herved vil blive Mulighed for at gennemføre en, saavel for Forældrene som for Erhvervene, tilfredsstillende Lærlingeanvisning.

I Overensstemmelse med det her anførte har man udarbejdet det hoslagte Spørgeskema, som bedes udfyldt og derefter tilsendt Direktoratet for Arbejdsanvisningen under Adr.: Christiansgade 22, København B, inden den 20. Juli d. A.

Saafremt den ærede Organisation finder det nødvendigt, at foretage Undersøgelser i eventuelle Afdelinger angaaende denne Sag, kan Spørgeskemaer i nødvendigt Antal rekvireres i Direktoratet for Arbejdsanvisning inden 8 Dage.

Jensen-Sønderup.

Spørgsmaalene, der rettedes til Organisationer paa det medfølgende Skema, var saalydende:

1) Er der i Faget Trang til Lærlinge, og gælder Trangen særligt enkelte Brancher indenfor Faget og da hvilke?
2) Har Trangen til Lærlinge været tilstede i flere Aar, eller er det kun undtagelsesvis, at saadan Trang har været eller er tilstede?
3) Hvor stort et Antal Lærlinge anses det for ønskeligt at tilføre Faget aarlig?
4) I hvilken Alder bør Lærlingen paabegynde sin Læretid?
5) Hvilke Kvalifikationer bør Lærlingen være i Besiddelse af ved Læretidens Begyndelse?
6) Hvor lang er den almindelige Læretid?
7) Hvorledes beskæftiges Lærlingen i Læretiden?
   (Det ønskes herunder navnlig oplyst, hvorvidt Uddannelsen er alsidig, eller Lærlingen kun oplæres i et enkelt Arbejde indenfor Faget, og i saa Tilfælde om denne Uddannelse vil kunne sikre en fremtidig betryggende Indtægt.)
8) I hvilket Omfang gives der Lærlingen Adgang til Undervisning paa tekniske Skoler, Fagskoler o. lign ?
9) Kan der paaregnes noget Bidrag fra vedkommende Mester til Lærlingens Undervisning paa tekniske Skoler, Fagskoler o. l.?
10) Hvilket Vederlag ydes der til Lærlingen i hvert Aar af Læretiden?
11) Kræves der aflagt Svendeprøve ved Læretidens Ophør?
12) Er der til Stadighed Brug for flere Svende, end der for Tiden tilgaar Faget?
13) Hvilke Udsigter har den i Faget uddannede til efter Læretiden at finde Beskæftigelse i Faget, endvidere til at kunne opnaa en ledende Stilling indenfor Faget eller eventuelt til at skaffe sig selvstændig Beskæftigelse?
14) Andre Oplysninger, der kan have Betydning under Behandlingen af Spørgsmaalet om Lærlingeanvisning?

Fagorganisationerne vil kunne medvirke til, at dette saavel for Fagene som for Ungdommen særdeles vigtige Spørgsmaal belyses og behandles paa bedste Maade ved at give Direktoratet saa fyldige og nøgterne Besvarelser som muligt.

R. P. Daugstrup død.

De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg har mistet et af sine Medlemmer.

Skomager *Rasmus Peter Daugstrup* er i en Alder af 71 Aar — han var født den 2. Maj 1844 — afgaaet ved Døden den 11. August 1915.

Han sad i Forretningsudvalget som Repræsentant for Socialdemokratisk Forbund, der Gang paa Gang, ogsaa efter at Daugstrup var udtraadt af Partiets Hovedbestyrelse, valgte ham til denne Stilling i Bevidstheden om, at hans mangeaarige Erfaring i den faglige Bevægelse gjorde ham skikket saa godt som nogen anden til at træffe Beslutninger og deltage i Ansvaret, naar den arbejdende Stands kostbareste Interesser skulde varetages.

Socialdemokratiet gav ham desuden en Masse andre Tillidshverv i Aarenes Løb, bl. a. sad han fra 1899 som Partiets Repræsentant i Københavns Borgerrepræsentation.

Daugstrup kom med i Arbejderbevægelsen fra dens tidligste Dage herhjemme, og hans robuste Skikkelse og Jærnkonstitution gjorde ham vel egnet til at bære Pionerens svære Byrder og drøje, fattige Kaar.

Dag og Nat sled han sammen med Kammerater, hvoraf mange forlængst har givet op eller ligger under Mulde, og man skal ligefrem have været i nær Berøring med ham, man skal have kendt ham, naar han gav et af sine venskabelige Haandtryk, der

kunde faa et Menneske til at vride sig som en Orm, eller naar han leverede et af sine kammeratlige Dask, der fik en Kæmpe til at synke i Knæ, for at kunne forstaa, at han igennem de mange Aar kunde taale alle de Anstrængelser, han har gennemgaaet som Arbejderpartiets Tillidsmand og Agitator, efter at han forud i henved en halv Snes Aar havde døjet en vestindisk Soldats Strabadser og sundhedsnedbrydende Tjeneste.

Men Daugstrups Djærvhed var som et Symbol paa hans Arbejde og dets Resultater. Haardhændet skulde der jo til Tider tages fat indadtil og udadtil for at naa til Maalet, men tilsvarende store og rige var ogsaa de Resultater han kunde se tilbage paa, da han endnu i sin høje Alder stadig var med i Arbejdet for at naa længere frem.

Daugstrup var den trofaste Kammerat for gamle og unge. Han vil dlive mindet som Foregangsmanden, ber fra sin tidlige Ungdom til sit Dødsøjeblik ofrede sig for Arbejdernes Sag. Ved hans Baare vil der fra alle organiserede Arbejdere lyde en samstemmig:

Tak for Dit Arbejde!

Den faste Voldgiftsret.

Skorstensfejerne i Slagelse.

Sag Nr. 150.

Den 12. December 1914 afsluttede Skorstensfejermester *O. E. Larsen*, Slagelse, og Skorstensfejersvendenes Forbund Overenskomst om et Lønregulativ, hvori der findes en saalydende § 9:

»Mellem Mester og Svend gælder en gensidig Opsigelsestid af 14 Dage, regnet fra Fredag. Foreligger der gentagende grov Pligtforsømmelse, kan Opsigelse dog finde Sted uden Varsel.«

Paa denne Paragraf begik Mesteren Brud, idet han, uden at iagttage de 14 Dages Varsel, afskedigede et af Forbundets Medlemmer.

Over dette Brud klagede Forbundet og forlangte Sagen afgjort ved Voldgift i Henhold til Overenskomstens saalydende § 13:

»Der nedsættes en Voldgift af 2 Mestre og 2 Svende, eventuelt med en af Voldgiftsretten valgt Opmand, til at dømme i alle Tvivlsspørgsmaal af faglig Art.«

Da Dagen for Voldgiftsmødet kom flygtede Mesteren imidlertid fra Byen, og da Sagen senere blev henvist til »Skorstensfejermesterforeningen for Københavns gl. Amt«, hvoraf Larsen var Medlem, meldte han sig ud af denne Organisation.

Sagen gik derpaa til »Skorstensfejermesterforeningen for Danmarks Provinsbyer«, hvoraf Larsen tillige var Medlem; men aldrig saa snart var Sagen bleven klar til Voldgift i denne Instans, før Larsen ogsaa meldte sig ud af sidstnævnte Forening.

Under Sagens Forløb havde Mesteren iøvrigt meddelt Forbundet, at han betragtede sig som løst fra den indgaaede Overenskomst, der ellers skulde gælde til 31. December 1919, og han havde ganske ignoreret en af Bestemmelserne i denne Overenskomst, som forpligtede ham til at beskæftige en *organiseret* Svend.

Da alle Forsøg paa at bringe denne Sag ud af Verden ad organisationsmæssig Vej var bristede, gik Forbundet til Den faste Voldgiftsret, som afholdt et forberedende Møde i Sagen den 7. Aug.

Ved denne Lejlighed mødte Mesterforeningen fra »Gl. Amt« — trods alt foreliggende — op som ansvarlig Part og som Skorstensfejermester Larsens Defensor, og Foreningens Repræsentanter søgte paa alle Maader at bortforklare saavel Mesterens som selve Foreningens overenskomststridige Handlemaade i denne Sag.

Det hjalp dog ikke. Bruddet paa den bestaaende Overenskomst var saa aabenbart, at de Indklagede efter en Del Udflugter fandt det klogest at indgaa paa et Forlig.

Om Indholdet af dette Forlig gengiver vi følgende:

Udskrift
af
Den faste Voldgiftsrets Retsbog A. 2,
Side 139—141.

Aar 1915 den 7. August, Kl. 2 Efterm., afholdtes forberedende Møde i Anledning af Sag Nr. 150:

De samvirkende Fagforbund
mod
Skorstensfejermester O. E. Larsen,
Slagelse.

Retsformanden fungerede.

For Klagerne mødte Sekretær i De samvirkende Fagforbund, Otto Smith, Formand for Skorstensfejersvendenes Forbund i Danmark Edvard Jensen og Medlem af Hovedbestyrelsen for samme Forbund, Th. Lippert.

Indklagede, Skorstensfejermester O. E. Larsen, Slagelse, var mødt.

Endvidere var mødt Skorstensfejermester Alb. H. Kretzschmer, Næstformand for Foreningen af Skorstensfejermestre i gamle Københavns Amt, og Sekretæren i samme Forening, Skorstensfejermester S. Antonsen, idet Hr. Kretzschmer bemærkede, at Hr. Larsen var Medlem af nævnte Forening, og at Foreningen var villig til at modtage Søgsmaal paa Hr. Larsens Vegne paa Grundlag af den indgivne Klage, altsaa uden at der indgaves en ny Klage mod Foreningen.

Der fremlagdes Klage af 31. Juli 1915 med 2 Bilag og Tilsvar af 4. August 1915.

Retsformanden gennemgik Sagen med de Mødte.

Parterne forligtes saaledes, at Indklagede betalte til fuld Afgørelse af Sagen Løn til Jahn med 63 Kr. Begge Parter var enige om, at den indgaaede Overenskomst vedblev at være gældende saaledes, at Mesteren skal holde en organiseret Svend, saalænge Forudsætningen for Overenskomsten, nemlig at Skorstensfejerembedet i Slagelse ikke deles, er gældende og selvfølgelig under den Forudsætning, at det er muligt at faa en organiseret Svend.

Hr. Larsen betalte derefter de 63 Kr. kontant i Retten.

Sagen hævet som forligt og afgjort.

Retten hævet Kl. 3¼ Efterm.

(sign.) USSING

(sign.) E. Steincke.

Kongresser.

Bødkerforbundet i Danmark

afholdt sin *11. Kongres i Folkets Hus, Enghavevej, København, den 22.—24. Juli.*

Ved denne Kongres fejrede Forbundet tillige sit 25-aarige Jubilæum, og Formanden, Borgerrepræsentant *Anthon Andersen* dvælede i sin Aabningstale ogsaa herved. Han skildrede, hvorledes nogle faa behjærtede Fagfæller dengang under store Vanskeligheder og med fattige Midler havde lagt Grundstenen til det Forbund, som siden har varetaget Bødkersvendenes Interesser. Forbundet har haft Livskraften i sig. Trods den stedse stærkere Arbejdsgiverorganisation og tiltrods for, at den industrielle Udvikling har voldt adskillig Vanskelighed, har Forbundet stedse været istand til at varetage Arbejdernes Interesser paa bedste Maade. Foruden mange andre Resultater kan nævnes, at i de 25 Aar er Lønnen for Fagets Udøvere gennem Forbundet forhøjet:

	Værksteder	Fabrikker
i Københavns	50 pCt.	65 pCt.
i Provinserne	45 -	55 -

I organisatorisk og økonomisk Henseende staar Bødkerforbundet som en af de bedste Organisationer i Danmark.

Tilstede paa Kongressen var Delegerede fra samtlige Afdelinger samt Hovedbestyrelsen, ialt 47 Personer. Efter Indbydelse overværedes Kongressen af *Carl Winckelmann* og *Peder Hedebol* som Repræsentanter for det tyske Bødkerforbund og De samvirkende Fagforbund.

Efter korte Velkomst- og Hilsningstaler konstituerede Kongressen sig med *Bresemann* og *E. Svendsen* som Dirigenter og *Jespersen*, København, og *Carl Mortensen*, Aarhus, som Sekretærer.

Formanden aflagde derpaa en udførlig Beretning om Virksomheden i den forløbne 3-aarige Periode. Han dvælede særlig ved Lønbevægelserne paa Cementfabrikkerne i 1913 og i København 1915 og ved Fagets Stilling under Krigssituationen. Endelig paatalte Formanden en af nogle Fagfæller i Aalborg i den seneste Tid foranstaltet ulovlig Arbejdsstandsning, hvor man ikke

havde taget fornødent Hensyn til Afdelingen og Forbundet.

Efter en forholdsvis kort Diskussion godkendtes Beretningen enstemmigt.

Regnskaberne for de forskellige Kasser under Forbundet forelaa revideret og trykt for den forløbne Periode. Af mere interessante Poster kan nævnes: Til Strejker i eget Fag var brugt Kr. 3151.00, til Strejker i andre Fag Kr. 3037.70 og til Strejker i Udlandet Kr. 742.80. Til de belgiske Fagforeninger var gennem De samvirkende Fagforbund ydet 500 Kr. Strejkekassen var i Perioden forøget fra Kr. 37,105.73 til Kr. 63,328.01.

Regnskaberne godkendtes enstemmigt.

Saavel fra Hovedbestyrelsen som fra nogle Afdelinger forelaa en lang Række Forslag til Lovændringer. Disse underkastedes paa Kongressen en grundig Generaldebat og henvistes derpaa til et Udvalg, som forelagde Resultatet af sit Arbejde i et Aftenmøde paa Kongressens 2. Dag. Ved en her foretagen paragrafvis Behandling kom man forholdsvis hurtigt igennem dette omfattende Materiale.

Af vedtagne Ændringer kan nævnes:

Kongres afholdes for Fremtiden hvert 4. Aar (hidtil hvert 3. Aar.)

Satserne for Sygehjælp forhøjedes noget.

Udenfor Lovene drøftedes forskellige Forslag, bl. a. angaaende Lærlingeforholdene i Faget. De herom faldne Udtalelser toges til Efterretning, idet Formanden erklærede, at Hovedbestyrelsen fortsat vil have sin Opmærksomhed henvendt paa denne Sag.

Der stilledes for den kommende Periode et Beløb paa 2000 Kr. (500 Kr. aarlig) til Hovedbestyrelsens Raadighed til ekstra Understøttelse til syge og arbejdsløse Medlemmer, som har opbrugt deres lovhjemlede Understøttelser, men fremdeles er syge eller arbejdsløse.

Et Forslag om Opsigelse af Provinspriskuranten (Udløbstid den 1. Maj 1916) bortfaldt, idet Hovedbestyrelsen alt havde foretaget Opsigelsen. Kongressen valgte et Priskurantudvalg.

Et Forslag om at foranstalte en Landsafstemning om Forbundets fremtidige Tilknytning til De samvirkende Fagforbund gav Anledning til en kort Debat, hvorunder det stærkt understregedes, at Forbundet selvfølgelig burde være tilsluttet Landets øvrige Arbejdere gennem Centralisationen. Forslaget forkastedes med alle Stemmer mod tre.

Efter Fastsættelse af Lønninger osv. genvalgtes Forbundets hidtidige Formand og Næstformand, de Herrer *Anthon Andersen* og *Em. Svendsen* enstemmigt.

Til Hovedbestyrelse valgtes: For København: Andreas Andersen, H. P. Hansen og Sahlgren, medens Rs. Rude, N. Jespersen og M. Madsen blev Suppleanter. For Jylland: Chr. Jørgensen, Aarhus, og S. Kjeldsen, Aalborg; Suppleanter: Kilian, Randers, og Christensen, Aalborg. For Fyen og Bornholm: And. Olsen, Odense, med Andersen, Svendborg, som Suppleant. For Sjælland: Vald. Nielsen, Slagelse, med P. Petersen, Helsingør, som Suppleant.

Til Revisorer valgtes Rs. Rude og Andr. Rasmussen samt Hald, Aarhus, for Provinserne.

Næste Kongres afholdes i København 1919.

Borgmester *Bresemann*, som i mange Aar havde været Bødkerforbundets Forretningsfører, og som har haft Sæde i Hovedbestyrelsen omtrent siden Forbundets Oprettelse tog nu med hjertelige Ord Afsked med Forbundet, idet han denne Gang havde frabedt sig Genvalg paa Grund af hans omfattende Virksomhed andet Steds.

Ligeledes havde de indbudte Gæster *Carl Winckelmann* og *Peder Hedebol* Ordet for korte Lykønskningstaler nu efter Kongressens saa vel tilendebragte Arbejde.

Kongressen sluttede, paa Forslag af Dirigenten, *E. Svendsen*, med Afsyngelse af Socialisternes March og under kraftige Hurraraab for Bødkerforbundet og den samlede Arbejderbevægelse.

Umiddelbart efter Kongressen afholdtes

ArbejdsløshedskassensDelegeretmøde.

Beretning og Regnskaber godkendtes enstemmigt.

De fra Ledelsen og Afdelingerne foreliggende Lovændringsforslag og andre Forslag behandledes. Satserne for Arbejdsløshedsunderstøttelse forhøjedes noget og fastsattes til 175 Øre daglig i indtil 140 Dage pr. Aar for Medlemmer med under fem Aars Medlemsret og til 2 Kr. daglig i samme Tidsrum for Medlemmer med over fem Aars Medlemsret.

Nogle med Inspektoratet trufne Aftaler angaaende Medlemmer med Jordejendom blev lovfæstede.

Til Ledelse for Arbejdsløshedskassen valgtes de samme som i Forbundet valgte. Næste Delegeretmøde afholdes i Tilslutning til Forbundets næste Kongres.

Stiftelsesfest.

Om Aftenen den 24. Juli havde Københavns Afdeling indbudt saavel sine Medlemmer som Kongressens Delegerede til en storstilet Stiftelsesfest, hvor man fejrede Forbundets 25-aarige og Københavns Afdelings 42-aarige Bestaaen.

Deltagerne samledes til Fællesspisning ved festligt dækkede Borde i den store Sal i Folkets Hus paa Enghavevej. Der holdtes Taler af *Bresemann*, *Th. Stauning*, *Peder Hedebol*, *Carl Winckelmann*, *Anthon Andersen* og *E. Svendsen*. Adskillige indløbne Lykønskningstelegrammer oplæstes.

Efter Fællesspisningen var der Aftenunderholdning og Bal. Festen forløb i enhver Henseende paa den smukkeste og mest vellykkede Maade.

Festskrift.

I Anledning af Bødkerforbundets Jubilæum er der ved *S. Bresemann*, *E. Svendsen* og *Anthon Andersen* udarbejdet et Festskrift. Dette fremtræder som en smukt udstyret Bog paa 168 Sider Tekst og Illustrationer. Gennem Festskriftet faar man udførligt rede paa Forbundets Udvikling fra de første trange Dage og op til Nutiden, baade hvad angaar det organisatoriske Arbejde og Virksomheden overfor Arbejdsgiverne. Blandt de mange Illustrationer lægger man særlig Mærke til et Billede fra Forbundets første Kongres (1890) og et andet fra Københavns Afdelings Stiftelsesfest i Wodrofflund (samme Aar). Disse Billeder er udmærkede Eksempler paa den danske Arbejderklasses Fysiognomi for 25 Aar siden.

Lønbevægelser og Konflikter.

Jord- og Betonarbejderne hos Werner & Winkel i København. Ved Boulevardbaneanlægget i København gælder nogle Reglementer for Orden og Sikkerhed ved Statsbaneanlæg, og i Henhold til disse Reglementer er en Politiassistent Borch ansat. Hans Optræden har gentagne Gange været Aarsag til Konflikter, og i Juli Maaned gav en ny Episode mellem Politiassistenten og Jord- og Betonarbejderne Anledning til, at Dansk Arbejdsmands Forbund varslede Strejke for alle Arbejdsmænd paa samtlige de Arbejdspladser, der var underkastet dette Polititilsyn.

Omtrent samtidig og af den ovennævnte Grund forlod Arbejderne uden Varsel Arbejdet hos Entreprenørerne Werner & Winkel som har Byggeværket ved Frihedsstøtten i Entreprice, og dette foranledige, at Arbejdsgiverforeningen truede med Klage til Den faste Voldgiftsret, og tillige udsendtes første Boycottingsvarsel overfor de 21 strejkende Arbejdere.

Under disse Omstændigheder afholdtes et Fællesmøde den 28. Juli, og efter nogen Forhandling, hvorunder der var Enighed om, at Polititilsyn paa Arbejdspladserne i al Almindelighed var af det onde, enedes man om følgende:

Arbejdsgiverne er villige til i Forening med Arbejderne at rette en Henvendelse til de vedkommende Myndigheder for at faa foretaget tidssvarende Ændringer i Reglementet af 10. Septbr. 1904 og Reglementerne for Overholdelse af Orden og Sikkerhed ved Statsbaneanlæg i det hele taget.

Herefter genoptoges Arbejdet paa den paagældende Arbejdsplads den 30. Juli, og Strejke- og Boycottingsvarsler bortfaldt.

Sadelmagere og Tapetserere i Odense. Med De samvirkende Fagforbunds Sanktion har Sadelmager- og Tapetsererforbundet opsagt Odense-Regulativet til Udløb 1. September.

Tyendelovens Afskaffelse.

Som det vil erindres vedtog Husassistenternes Aarsmøde i Helsingør den 11. og 12. Juli i Aar en Beslutning om at indlede et Samarbejde med Landarbejderforbundet, Socialdemokratisk Ungdomsforbund, De samv. Fagforbund og Socialdemokratisk Forbund for at søge tilvejebragt et for alle disse Organisationer fælles Standpunkt til Spørgsmaalet om Tyendelovens Afskaffelse og Indførelse af den fornødne lovmæssige Arbejderbeskyttelse for den tjenende Stand.

Paa det saaledes fra Husassistenternes Forbund givne Initiativ afholdtes den 30. Juli et Møde i København af Repræsentanter for de ovennævnte Organisationer. I Mødet var disse henholdsvis repræsenteret af *Sofus Westergaard*, *Ernst Christiansen*, *Peder Hedebol* og *Sigvald Olsen*. Husassistenterne repræsenteredes ved Frøknerne *Marie Christensen*, *Laura Nielsen* og *Hansine Sandberg*.

Efter en grundig Drøftelse af de forskellige Forhold, der kommer i Betragtning overfor dette Spørgsmaal, samledes man om følgende Fællesudtalelse:

»Mødet udtaler sin Tilslutning til det af Husassistenternes Forbund rejste Krav om Afskaffelse af Tyendeloven af 1854 og om Udvidelse og Forbedring af den bestaaende Arbejderbeskyttelseslovgivning, saa denne kommer til at yde fornøden Værn for saavel mandlige som kvindelige Arbejdere i den tjenende Stand, og navnlig for saadanne Arbejdere under 18 Aar.

Mødet henviser Sagen til den socialdemokratiske Rigsdagsgruppe med Opfordring til enten at fremsætte Lovforslag i den angivne Retning eller foranledige, at der fremsættes et Regeringsforslag, eventuelt at lade Tyendespørgsmaalet blive sat paa Dagsordenen ved den kommende Partikongres«.

Arbejdsanvisning.

Under 22. Maj har Indenrigsministeriet meddelt *Bornholms Amts Anvisningskontor* offentlig Anerkendelse. *Rønne* er Amtets Centralkontor og der er oprettet Meldesteder i hver Købstad og der vil eventuelt blive oprettet Underkontorer paa nogle Knudepunkter paa Landet.

Amtmand *Knud Valløe* er godkendt som Formand for Kontorets Bestyrelse.

Den 7. Juli har Anvisningskontoret for *Maribo Amt* og *Nykøbing Falsters Kommuner* faaet Anerkendelse. Kontoret er beliggende i *Nykøbing F.* og Amtmand *Oxholm* er Formand for Kontorets Bestyrelse.

Den 29. Juli har *Randers*, *Hobro* og *Grenaa* Anvisningskontorer faaet Anerkendelse og samtidig har Ministeriet godkendt som Formænd for de 3 Kontorer henholdsvis Amtmand *H. Andersen*, Overretssagfører *A. Bogh* og Borgmester, By- og Herredsfoged *A. Vogelius*.

Adresseforandringer til „Arbejderen".

Vi gør herved opmærksom paa, at alle Klager vedrørende uregelmæssig Levering af »Arbejderen« *først* skal anmeldes til det lokale Posthus. I København til Postkontoret i det Distrikt Adressaten bor. Skulde denne Henvendelse ikke hjælpe bedes Klagen indsendt til De samvirkende Fagforbunds Kontor, Nørre Farimagsgade 49 [1], Københ. K.

Formændene for Forbundene bedes straks meddele vort Kontor enhver Adresseforandring.

Forretningsudvalget.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 8 ❋ KØBENHAVN DEN 21. AUGUST 1915 ❋ 12 AARGANG

INDHOLD: Et Krigsaar. Den faste Voldgiftsret. Ekstraordinært Repræsentantskabsmøde. Den internationale Efterretningskorrespondance. Lønbevægelser og Konflikter (Havnearbejderne hos Carl Krarup, København. Slagteriarbejderne paa A/S De danske Vin- og Konservesfabrikker). Kongresser. En Mindeudgave.

Et Krigsaar.

Under denne Overskrift bragte det tyske Fagforeningsorgan »Correspondenzblatt« for 7. Avgust en Artikel, som giver et godt Indtryk af den i ledende tyske Fagforeningskredse herskende Stemning, og som vi derfor i Oversættelse gengiver i sin fulde Ordlyd.

Under Læsningen maa man naturligvis erindre, at Artiklen er skrevet i et krigsførende Land og under direkte Indtryk af Krigen og alle dens Følgevirkninger, hvilket i særlig Grad gør sig gældende i Artiklens første Del. Iøvrigt gengives Artiklen uden enhver Kommentar. *Red.*

»I de første Avgustdage var der forløbet et Aar, siden den Jættekamp begyndte, som spalter hele Verden i to Lejre, og som af alle Deltagerne kræver uhyre Ofre af Blod og materielle Værdier. Alle Fredsdrømme synes gjort til Skamme og Verdensfredens Ideal langt ude i det Fjerne. Megen Bogtryksværte er bleven anvendt paa Løsningen af Spørgsmaalet om, paa hvem Skylden maa lægges; men kun faa af dem, der er optraadt som Kritikere og Modstandere af Tyskland, har derved vist en ærlig Bestræbelse for at øve Objektivitet og Retfærdighed. Derimod har de som evige Sandheder modtaget, hvad der i Paris eller London mere eller mindre behændig er bleven rimet sammen, og som har indeholdt betydelig Fantasi og ringe Kendsgerning. Vi har ikke taget Del i denne Diskussion, fordi den er formaalsløs saa længe som en anden Kendsgerning staar fast, den nemlig, at Rus-lands, Englands og Frankrigs Hære *truer Tysklands Eksistens*, og Magthaverne i de nævnte Lande har sat *Det tyske Riges Sønderknuselse* paa deres Program. Os kan man ikke fange med Snakken om, at Vestmagterne kæmper for Evropas Frihed — Vestmagterne som er allierede med Zarismen, Krigsretternes, Galgernes, Zibiriens Zarisme, som er sit eget Folks Bøddel. Ønskede de høje Herskaber at kæmpe for Frihed, da vilde de i deres egne Lande kunne finde rigeligt med Beskæftigelse, og de kunde passe denne saa meget desto mere intensivt, som *vi* slet ikke behøver deres Hjælp.

Men derom drejer det sig slet ikke. Vi har fra de fornemste Førere for »Vestmagterne« forlængst faaet Krigsmaalet at forstaa. Den ene vilde gerne plante sine Grænsepæle ved Elben, den anden ved Rinen og den tredje vilde gerne frem til Weichselen eller vel endog til Oderen. Det »frie« England har ikke opgivet sit særlige Krigsmaal: Erobringen af den tyske Verdenshandel, skønt de hidtidige Resultater ikke netop virker opmuntrende. Udhungringen af Tyskland, denne virkelig »humane« Krigsførelse fra det engelske »Demokratis« Side har hidtil ikke ført til andet Resultat end at skrue Priserne paa vore Livsfornødenheder i Vejret saaledes, at en Arbejderfamilie paa fire Personer i Maj 1915 ugentlig maa udgive 36 Mrk. 49 Pf. til sin Ernæring mod 24 Mrk. 70 Pf. i Maj 1914. Men Englands Befolkning er ogsaa bleven ramt af Prisforhøjelserne, hvad der fremgaar af *Economist's* Pristal. Sætter man Aarsgennemsnittet for 1901—1905 til 100, saa var Priserne i Eng-

land indtil Maj 1914 steget til 118 og indtil Maj 1915 til 151.2. For Englands Vedkommende har Juni bragt en lille Nedgang som Følge af rigeligere Tilførsel af Hvede, men dette vil ikke være istand til at udøve nogen varig Indvirkning. Krigen har bragt en Kursnedgang ogsaa for engelske Valuta, og der kan slet ikke være Tale om, at Transportomkostningerne til England bliver billigere. Saa længe Krigen varer, vil de snarere blive endnu højere og bidrager saaledes til at drive Levnedsmidlernes Pris opad.

De af »Economist« offentliggjorte *en gros* Priser for et Antal Vareenheder giver et ret interessant Indblik i de engelske Prisbevægelser. Ifølge den nævnte Kilde gengiver vi følgende Priser (i Shilling og Pence, hvor ikke Pund Sterling er udtrykkelig angivet) ved Slutningen af Juni for:

	1914	1915
Raajern Nr. 3	51/6	66/9
Staalskinner	120/0	160/0
Bunkerkul	14/6	20/6
Kobber	60⅛ Lst.	82¼ Lst.
Tin	137½ do.	171 do.
Bly	19¾ do.	25 do.
Hvede	34/3	52/0
Byg	25/4	34/4
Havre	20/0	31/9
Oksekød, 2. Kvalitet	3/8	5/6
Do. 1. do.	5/4	7/10
Faarekød	6/10	7/8
Vestindisk Sukker	11/3	16/0
Kaffe (Santos)	52/6	52/6
The	6⅛	8½
Ris	7/1½	12/10½
Bomuld *(middling)*	7⅔ Pence	5¼ Pence
Uld	14½ do.	14½ do.
Talg	32/0	33/6
Salpeter	21/0	21/0
Hamp	26½ Lst.	41 Lst.
Silke	13/0	11/6
Jute	26¾	22⅝
Petroleum	7½	8¾

Kun for Tekstilindustriens Raavarer er der saaledes en Prisnedgang at notere, ellers er de fleste Varesorter steget væsenligt i Pris. England lider altsaa ogsaa under Dyrtiden, og Grundforskellen turde være meget ringe, for enkelte Varer er den engelske endog højere end den tyske.

Vore Modstandere har i det hele taget forregnet sig. Vi tænker her mindre paa den »russiske Damptromle«, som skulde have tromlet i Berlins Gader ved Juletid 1914, men som nu bevæger sig i østlig Retning.

Men allerede til Jul skulde Tyskland ikke haft Brød mere. Da dette »vestlandske« Haab viste sig at slaa fejl, var det Salpeter og Kobber, som skulde slippe op for os. Ogsaa disse Artikler har vi fremdeles. Nu hedder det sig, at Bomulden snart vil mangle, naar England udsulter de nevtrale Landes Tekstilindustri og derved spærrer for Tilførslen til Tyskland. England vil blive skuffet i denne Henseende, som det er bleven skuffet overfor de andre Ting. Hvad vi behøver for at forsvare vor Eksistens, det har vi, og vil bestandig holde ud dermed en Dag længere end vore Modstandere.

Hvorledes alt dette blev gjort mulig, vil for bestandig være en af de lyseste Sider i vort Folks Historie. Man har talt om *Krigssocialisme*, og Ordet blev prompte sat i Gabestokken. Hvis nogen med Ordet har ment Gennemførelsen af en socialistisk Samfundsordning efter et eller andet »videnskabeligt« prøvet Skema, vilde Forhaanelsen have været paa sin Plads. Men derom har der ikke været Tale. Det har derimod hos os drejet sig om at gribe ind, organisatorisk og statsmæssigt, for at sikre Forsyningen af en Befolkning paa 70 Mill. Mennesker. Dette er lykkedes. Om man benævner det Socialisme eller bruger et andet Ord er ligegyldigt. I hvert Fald blev Beviset ført for, at den utøjlede privatkapitalistiske Økonomi var ude af Stand til, i Nøden at sikre Folkets Eksistens, at der tværtimod maatte sættes alvorlig Skranke for den. Riget, Enkeltstaterne og Kommunerne maatte gribe ind, og de greb ind. Forraadene blev inddelt, for at strække til, og Prisbevægelsen opefter blev begrænset for de vigtige Levnedsmidlers Vedkommende. Ganske vist, vi havde ønsket endnu skarpere Forholdsregler og har ikke lagt Skjul paa vor Mening i saa Henseende. Men vi anerkender ogsaa, at der var store Vanskeligheder at overvinde. Fuldstændig uprøvede Veje maatte betrædes, gamle indgroede Anskuelser og Traditioner

skubbes tilside, og man maatte overvinde Modstanden hos dem, der kun er Geschæftmagere. Det er dog i nogen Maade lykkedes, og de indvundne Erfaringer vil ikke blot lette Arbejdet for det kommende Aar, men ogsaa faa blivende stor Værdi for den videre Fremtid. Den trefoldige hellige private Ejendomsret til Værdier, som er uundværlige for Almenhedens Eksistens, har i Krigsaaret faaet et Stød, som den forhaabentlig aldrig vil forvinde. Den mod *Aager med Levnedsmidler udsendte Forordning* er ligeledes en Forholdsregel, som maa vare ved ud over Krigen. Thi ogsaa i Fredstider vil en saadan Aager blive drevet, og Revselsen af den er da lige saa meget paa sin Plads.

Statens og de *kommunale* Organer har været nødt til at beskæftige sig med *sociale Opgaver*, som de forud for Krigen viste langt fra sig. Dette er en Kendsgerning, som det gælder om at holde fast. Paa den anden Side kan det *hele Folk* rose sig af, at det hurtigt og uden at blive mistroisk forstod at finde sig tilrette i de nye Forhold. Det er ingen lille Ting at sætte 70 Millioner Mennesker paa en, i Forhold til tidligere Vaner lille Brødration, og derhos finde almindelig Forstaaelse. Det forudsætter en Offervillighed hos Folkemasserne, som kun er at finde hos et politisk og socialt modent Folk. For mange Tusinder af Familier har det været svært at paalægge sig selv denne Indskrænkning i den daglige Brødration, saa meget sværere som ogsaa de andre Levnedsmidler steg i Pris. Men de har baaret det i Bevidstheden om, at større Værdier var i Fare, og at Afsavnene var endnu større hos de Landsmænd ved Fronten, som ofrer alt for deres Fædrelands nationale Eksistens.

Disse Kendsgerninger kan man i Fremtiden ikke være uopmærksom overfor. Et Folk, som er istand til at bringe saadanne Ofre og som gerne bringer dem, for at sikre sig sin Eksistens og sin Frihed til Udvikling, kan ikke længer »regeres« efter et smaaligt Bureaukratis Maxime. I Øjeblikket gælder Kampen *Friheden udadtil*; men den føres ogsaa for den *indre Frihed.*

Retsløshedens og Naalestikkenes Politik maa ikke mere finde Jordbund i Tyskland. Tiden er ikke egnet til at gaa længere ind paa disse Spørgsmaal, saa længe Fjenden staar ved Portene. Men vi anser det dog for paakrævet, at erindre om, at den af Rigskansleren i Parlamentet bebudede Nyordning af den indre Politik nødvendigvis maa faa Betydning ud over den almindelige Talemaade. Vi betvivler ikke Oprigtigheden af de fremsatte Ord; men vi kender samtidig fuldtvel de Kredse, som har større Frygt for en saadan Nyordning end for den russiske Damptromle, og vi kender den Magt, som disse Kredse er i Besiddelse af.

Borgfreden, som nødtvungent maatte proklameres for et Aar siden, og som Fagforeningerne selvfølgelig har føjet sig efter, hører til de Krigsfølger, som ikke maa blive uden Indflydelse paa kommende Tider. Under denne Borgfred har *Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer* i flere Fag fundet hinanden til fælles Arbejde for et fælles Maal. Ogsaa dette har været et Led i den tyske »Krigsorganisation«, over hvilken der endnu ikke kan fældes nogen afgørende Dom. Adskilligt er dog opnaaet, og den Opfattelse er ganske falsk, som viser sig i Udlandets Presse, at i Tyskland arbejder kun Krigsindustrien. I den sidste Uge af Juni var kun 2,6 % arbejdsløse af de Fagforeningsmedlemmer, hvorom Oplysning var til at faa. Dette beviser, at det ikke blot er Krigsindustrien, som har Beskæftigelse. Et stort Folk, som i Fredens Tid i væsentlig Grad arbejder for det indre Marked, har ogsaa i Krigstider et eget Behov at dække. Men man skal ikke lægge Skjul paa, at Samarbejdet mellem Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationerne har bidraget til, baade at skaffe Arbejde og til at inddele det tilstedeværende Arbejde saaledes, at Arbejdsløsheden kunde blive indskrænket derved. Og netop dette sidste maa blive en Ledestjerne for

den kommende Fredstid. Ogsaa da vil der komme økonomiske Krisetider, under hvilke det forhaandenværende Arbejde ved et fornuftigt Samarbejde kan fordeles saaledes, at en Begrænsning af den absolute Arbejdsløshed bliver Resultatet. Grundlaget derfor blev anvist ved Krigens Begyndelse: Proklamationen om, at Overenskomsterne skulde overholdes under Krigen. Paa overenskomstmæssig Grund vil et Samarbejde med det nævnte Formaal meget vel være muligt.

Men samtidig maa rigtignok Problemet om Forsikring mod Arbejdsløshed endelig finde sin Løsning. Fagorganisationerne har i det *første Krigsaar bragt enorme Ofre* for at understøtte de Arbejdsløse, som jo var talrigt tilstede i de første Maaneder. Ligeledes er der stillet Midler til Raadighed af Kommunerne og af andre offentlige Institutioner. Men uden Fagforeningerne vilde dog de Arbejdsløses Lod være bleven meget sørgelig, og deres Konsumptionsevne vilde være sunket ned til Nul. At Massernes Konsumptionsevne dengang opretholdtes, om end i beskedneste Omfang, har uden Tvivl været i høj Grad medvirkende til, at mangen Virksomhed har kunnet leve op igen. Dette kan ganske vist ikke statistisk paavises; men den, som vil, kan se det med blotte Øjne. Hvor meget mere vilde det tyske Erhvervsliv da ikke vinde i Stabilitet, om den obligatoriske Arbejdsløshedsforsikring blev gennemført. Arbejderne har selv under store Ofre skabt Grundlaget, og dette har i Krigens Tid vist sin Fortræffelighed. Den offentlige Anerkendelse af denne Kendsgerning maa ikke løbe ud i Ord, men maa vise sig i Handling. At den *endelige* Løsning først kan finde Sted efter Fredsslutningen er en Selvfølge; men allerede nu tør man meget vel pege paa de Konsekvenser, som maa drages af de under Krigen gjorte Erfaringer. Ogsaa Arbejdsgiverne burde alvorligt overveje, om ikke der ligger falske Forudsætninger til Grund for deres Modstand mod dette Spørgsmaals Løsning, som jo dog vilde blive Kronen paa den tyske Socialforsikrings mægtige Bygning. Ligesom Arbejdsløsheden i stor Udstrækning er bleven begrænset under Krigen ved Samarbejde til Fremskaffelse og Fordeling af Arbejdet. Ligesom Samarbejdet med det Formaal at fremskaffe og fordele Arbejde under Krigen i væsentlig Grad kunde begrænse Arbejdsløsheden, saaledes vilde der ogsaa ved Arbejdsløshedsforsikringen være til at finde Midler og Veje i samme Retning.

Paa Arbejdsanvisningens Omraade har Borgfreden svigtet. Ganske vist er noget opnaaet, og ved Fagforeningernes Hjælp kunde Høstens Indbringelse sikres, da Krigen begyndte. Men til en Ordning af Arbejdsanvisningen er man dog ikke naaet. Vi vil ikke i dette Øjeblik udtale os om Grundene dertil, men at en af de væsentligste var Modstanden i Arbejdsgiverkredse skal dog siges. Saalænge de storindustrielle Arbejdsgiverforbund reklamerer med Arbejdsanvisningen som Kampmiddel mod Fagforeningerne, kan kun et afgørende Ord fra Lovgivningsmagtens Side løse dette Spørgsmaal, saaledes som det er bleven krævet af vore Fagforeninger.

Mere glædeligt stiller det sig med det borgfredelige *Samarbejde mellem de forskellige Fagforeningsretninger* i flere vigtige Spørgsmaal, og den Tanke er udtalt, først fra »Hirsch—Dunckerscher« Side, at dette Samarbejde burde fortsættes ogsaa efter Krigen. Vi tilkendegav straks vor Tilslutning, og med Forbehold er en lignende Anskuelse kommen tilorde fra kristelig Side. Imidlertid er et saadant Samarbejde kommen tilveje i flere Spørgsmaal, og Erfaringen vil vise, at Arbejderinteresserne er vel tjent dermed. Der kan naturligvis ikke tænkes paa, at de enkelte Retninger opgiver deres grundlæggende Stilling. De dybere Meningsforskelligheder maa bringes til Udfoldelse. Men Formerne for en saadan Meningskamp kunde rigtignok blive noget mere tiltalende end hidtil, og et Samvirke i Spørgsmaal,

som berører Arbejdernes fælles Interesser, vil af sig selv ændre Formerne for Kampen om det, hvorom der hersker Grundenighed.

At vor Grundbetragtning over Stillingen og de sociale Opgaver ikke er ændret gennem Krigsaaret, og ikke har kunnet ændres, behøvede ikke at siges, hvis man ikke her og der indenfor selve Arbejderbevægelsen igen var begyndt at kvække om en truende »Forsumpning«. Baade Melodien og Teksten har været den samme igennem det sidste kvart Aarhundrede. Men det har ikke kunnet ændre noget i Fagforeningernes kraftfulde og lige Opmarch. Saaledes vil det vedblive at være ogsaa i Fremtiden. Saa længe Klassemodsætningen mellem Kapital og Arbejde er til i Verden, vil Fagforeningerne nødvendigvis maatte vedblive at være Kamporganisationer for at kunne varetage Arbejdernes Interesser. Men de vil *selv* bestemme deres Taktik og Metoder og afpasse disse efter det praktiske Livs faktiske Forhold, saadan som de hidtil har gjort det. Der er ingen Anvendelse for den skyhøje Filosofi i denne besværlige og opofrende Kamp.

Naar vi saaledes kaster et kort Tilbageblik ud over det forløbne Krigsaar, da maa det fylde os med Tilfredsstillelse, at det er lykkedes vort Folk ved enigt Sammenhold og trofast Pligtopfyldelse at tilbageslaa Fjendernes Storm. Vi tvivler intet Øjeblik paa, at dette ogsaa fremdeles vil lykkes og *maa* lykkes; thi et Nederlag vilde i første Linie bibringe Tysklands Arbejderklasse et dødeligt Slag.

Vi har i Tyskland ogsaa en *Arbejderkultur* at forsvare, og vigtige, gennem svære Kampe erobrede sociale, økonomiske og politiske Fremskridt at værge. Og derfor kan der kun være en Parole: *At holde ud*, til vore Modstandere er tilbøjelige til at slutte Fred. Paa det tyske Folks Fredsvilje kan der ikke tvivles, nu saa lidt som nogensinde før. Men der maa heller ikke være nogen Tvivl om den Ting, at det vil være spildt Ulejlighed at spekulere i nogen Uenighed i det tyske Folk. Saa længe Fjenderne ikke er tilbøjelige til at slutte Fred, opfordrer saavel vor geografiske Stilling som Arbejderklassens Interesser i allereegentligste Forstand til ubrydeligt Sammenhold mellem alle Kredse af Folket.«

* * *

De svejtsiske Fagforeninger under Krigen.

Sidste Numer af »Gewerkschaftliche Rundschau« (Medlemsblad for De samvirkende Fagforbund i Svejts) indeholder en længere Artikel om Fagforeningsbevægelsen i Aaret 1914. Det væsentligste af Artiklens Indhold drejer sig om den Nedgang i Medlemstallet, som har fundet Sted i de fleste Fagorganisationer som Følge af Krigen og som gennemsnitlig har været 34 pCt.

Set med danske Øjne synes det mærkeligt, at et saa stort Medlemstab kan fremkomme. Det skyldes sikkert ogsaa i nogen Grad den Omstændighed, at de faglige Organisationer i Svejts er svagere sammentømret end f. Eks. de danske. Artiklen er selv i nogen Grad inde paa lignende Betragtninger, og vi har tidligere gengivet Artikler fra samme Blad, som viser, at man indenfor de svejtsiske Organisationer selv er paa det rene med, at man ikke i tilstrækkelig Grad har Midler til at fastholde Medlemmerne i Organisationerne.

Dette er imidlertid ikke den eneste Aarsag til Medlemstabet. Under normale Forhold er der i en Række Fag en Mængde udenlandske Arbejdere beskæftiget i Svejts. 15 à 20 pCt. eller endnu flere af Medlemmerne i de forskellige Forbund er Udlændinge. Af disse maatte naturligvis mange rejse bort ved Krigens Udbrud. Dertil kommer Landets egen meget omfattende Mobilisering, som ikke blot har berøvet Organisationerne mange Medlemmer, men ogsaa i mange Tilfælde har vanskeliggjort Administrationen ved at berøve Fagforeningerne deres Funktionærer og Tillidsmænd.

En med Artiklen følgende Tabel

over de enkelte Forbunds Medlemstab som Følge af Krigen gengives nedenfor:

Forbund	Antal Medlemmer 1915 30. Juni	30. Sept.	Afgang i pCt.
Bygningsarbejdere	1.500	300	80
Bogbindere	1.020	903	11
Frisørmedhjælpere	174	46	73
Kommune- og Statsarb.	2.510	1.533	39
Handels- og Transportarb.	1.533	844	45
Træarbejdere	7.167	3,400	53
Hattearbejdere	200	—	—
Nærings- og Nydelsesmiddelarbejdere	6.102	3 800	38
Læderarbejdere	1.120	626	44
Litografer	1.062	650	39
Lokomotivpersonale	2 600	2.600	0
Malere og Gibsere	2 200	550	75
Metalarbejdere	16.500	9.000	45
Papir- og Hjælpearbejdere	1.480	1.000	32
Skrædere	1.797	947	47
Stenarbejdere	969	470	51
Textilarbejdere	5.400	4.200	22
Svejts. Transportanst. Arbejderunion	14.700	11.800	20
Typografer	3.896	2.823	28
Uhrarbejdere	16.000	12.000	25
Tømrere	1.440	900	38
Militærskrædere	300	300	0
Tilsammen	89.670	58.592	34

Den faste Voldgiftsret.

En Afskedigelsessag i Jord- og Betonfaget hos Firmaet Hultberg, Møller og Jansson.

Sag Nr. 151.

Den 23. Januar 1915 oprettede Firmaet Hultberg, Møller og Jansson en Overenskomst med Flageopstiller Hans Andersen og Jord og Betonarbejdernes Fagforening repræsenteret ved dennes Formand, Axel Olsen, angaaende Buestilladser til en af Entrepriserne ved Københavns Boulevardbane.

Ved denne Overenskomst overdroges Ledelsen og Ansvaret for det af Overenskomsten omfattede Arbejde til Flageopstiller Hans Andersen, der samtidig ved Aftale med Firmaet sikrede sig Eneret til at antage og afskedige Arbejdere for det paagældende Arbejdes Vedkommende.

Nogen Tid efter ovennævnte Overenskomsts Indgaaelse antog Hans Andersen nu en Arbejder ved Navn Vilh. Lund, som iøvrigt beskæftigedes ved andet Arbejde hos samme Firma den Gang, og da hans Tur kom, gik han i Arbejde og blev Deltager i Fællesakkorden ved Buestilladserne, men straks efter afskedigede Firmaet Lund paa Grund af en tidligere mindre Uoverensstemmelse.

Denne Afskedigelse paaklagede Fagforeningen, og der blev afholdt Mægling paa Klagen, men senere, da Mæglingen havde været forgæves, nægtede Entreprenørforeningen at gaa til faglig Voldgift med Sagen under Paaberaabelse af, at man ikke vilde voldgifte paa et Afskedigelsesspørgsmaal.

Dette Standpunkt støttede Arbejdsgiverforeningen senere ved et Fællesmøde den 14. Juli, og Arbejdsgiverforeningen, Entreprenørforeningen og Firmaet indklagedes derfor alle for Den faste Voldgiftsret for at blive dømt til at lade Fagforeningens Klage behandle ved en faglig Voldgiftsret, subsidiært til at betale en Erstatning til den efter Fagforeningens Paastand uberettiget afskedigede Arbejder.

Straks efter Klagens Fremkomst kom der imidlertid nye Forhandlinger i Gang, og de endte med, at Sagen uden Kendelse af Den faste Voldgiftsret, gik til faglig Voldgift.

Overenskomsten herom var saalydende:

»Den faglige Voldgiftsret mellem Entreprenørforeningen og Jord- og Betonarbejdernes Fagforening afgør, hvorvidt Firmaet Hultberg, Møller og Jansson under Hensyn til alle foreliggende Omstændigheder har været uberettiget til at afskedige Arbejdsm. Vilh. Lund fra Forskallingsakkorden ved Buestilladset ved Boulevardbanens Entreprise IV.

Den faglige Voldgiftsret afgør tillige, hvorvidt — og i bekræftende Fald hvormeget — der tilkommer Vilh. Lund i Erstatning i Anledning af Afskedigelsen.

Klagen overfor Den faste Voldgiftsret tages tilbage.«

Extraordinært Repræsentantskabsmøde i De samvirkende Fagforbund.

De samvirkende Fagforbund drøftede paa det ordinære Repræsentantskabsmøde i April den til Foraaret 1916 foreliggende Situation, hvor ekstraordinært mange faglige Overenskomster kan udløbe (694 Overenskomster omfattende 76,734 Medlemmer).

Da Krigssituationen imidlertid i høj Grad har Indflydelse paa en Mængde Forhold, der kommer i Betragtning ved alle herhen hørende Overvejelser, og da navnlig den af Krigen skabte almindelige Usikkerhed med Hensyn til Fremtiden ogsaa gør sig gældende her, enedes man den Gang om at samles til ekstraordinært Møde paa et noget senere Tidspunkt for yderligere at beskæftige sig med denne Sag.

I Henhold hertil har Forretningsudvalget indkaldt til ekstraordinært Repræsentantskabsmøde *Mandag den 13. Septbr., Kl. 10 Form.*

Mødet afholdes i Folkets Hus, Enghavevej 40, København.

Den internationale Efterretningskorrespondance.

Fra det internationale Fagforeningsbureau i Berlin meddeles, at man vil forsøge paany at udsende den faglige Efterretningskorrespondance. Det vil erindres, at denne Korrespondance forud for Krigen udkom regelmæssigt hver 14. Dag. Oversættelse, Mangfoldiggjørelse og Videreforsendelse til danske Fagforbund og Partiblade besørgedes paa De samvirkende Fagforbunds Kontor.

Man bebuder fra Bureauets Side, at Korrespondancens Indhold, paa Grund af de med Krigssituationen forbundne Vanskeligheder, foreløbig vil blive betydelig mindre omfattende end tidligere. Oversættelse osv. vil blive besørget ligesom Tilfældet var før Krigen.

Lønbevægelser og Konflikter.

Havnearbejderne hos Carl Krarup, København. Af Meddelelser i forrige Aargang af »Arbejderen« (Side 328 og 381) vil man vide, at der i længere Tid ved et Fællesudvalg er forhandlet om Oprettelse af Overenskomst samt Arbejdspriser for de forskellige Virksomheder i Københavns Toldhavn.

Under 3. August fremførte nu Arbejdsgiverforeningen Klage over, at Arbejderne hos *Carl Krarup* den 16. Juli, ved Trusel om Arbejdsstandsning, havde tvunget dette Firma til at betale Losningen af en Damper med 12½ Øre pr. Ton pr. Mand, i Stedet for den sædvanlige Betaling, som var 10 Øre. Dette hævdedes at være i Strid med den midlertidige Overenskomst, som afsluttedes den 12. April som Grundlag for de kommende Forhandlinger om en endelig Ordning.

Denne Sag var til Behandling ved et Fællesmøde den 12. August. Det lykkedes ikke her at komme til Enighed, og Arbejdsgiverforeningen vil nu formentlig indbringe Sagen for Den faste Voldgiftsret.

Slagteriarbejderne paa A/S De danske Vin- og Konservesfabrikker. I Slutningen af Juli opstod en Uoverensstemmelse mellem Aktieselskabet »De danske Vin- og Konservesfabrikker« og dets Arbejdere, som tilhører Dansk Slagteriarbejderforbund, angaaende tre Arbejdere, som ikke vilde indtræde i Fagforeningen. Den 29. Juli henvendte nogle af Arbejderne sig til Firmaet og truede med Arbejdsstandsning den følgende Dag, hvis ikke de paagældende tre Mand enten indtraadte i Organisationen eller blev fjernede fra deres Arbejde. Firmaet raadførte sig med Arbejdsgiverforeningen og indgik derefter paa, under ethvert Forbehold, at suspendere de omstridte Arbejdere. Da Fagforeningen derefter i Dagens Løb blev underrettet om Sagen, kunde denne ikke ordnes ved lokal Forhandling, men maatte gaa til Hovedorganisationerne.

Under disse Omstændigheder kom hele Uoverensstemmelsen til Behandling ved et Fællesmøde den 11. August. Efter nogle Timers Forhandling afsluttedes en Overenskomst, hvori Forbundet erkendte, at det af Arbejderne foretagne Skridt var ulovligt, og at de tre uorganiserede Arbejderes Tilbagevenden ikke maatte give Anledning til lignende Skridt. Arbejdsgivernes Repræsentanter erklærede, at de ikke blander sig i Spørgsmaalet om, hvorvidt Arbejderne er organiserede eller ikke; men Aktieselskabet havde for sit Vedkommende ikke noget imod, at de tre Arbejdere indmeldte sig i Organisationen.

Fabrikken og Forbundet erklærede sig villige til at optage en Forhandling om de tre Arbejderes Stilling, for derved at søge det af begge Parter ønskede gode Forhold bragt tilveje.

Dermed blev altsaa denne Sag henvist til den frie lokale Forhandling, som Forbundet og Fagforeningen ønskede, og som i Virkeligheden er den eneste Maade, hvorpaa saadanne Spørgsmaal efter deres Natur kan bringes ud af Verden.

Kongresser.

Dansk Elektrikerforbund afholder Kongres i Odense i Dagene 22—24. August.

Efter Indbydelse deltager De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg i denne Kongres ved Sekretær *Otto Smith*.

En Mindeudgave af Dr. Gustav Bangs Artikler.

I Løbet af 11 Aar behandlede afdøde Folketingsmand, Dr. *Gustav Bang* i »Social-Demokraten« en Række sociale Spørgsmaal, som han belyste statistisk og politisk.

Da en stor Del af disse Arbejder vil have blivende Værdi har Socialdemokratisk Forbund foranlediget, at Boghandelen »*Fremad*«*s* Forlag udgiver dem i Bogform og at det er overdraget Fru *Nina Bang* og Redaktør *E. Wiinblad* at foretage Udvalget af de Artikler, der skal medtages, og at forkorte dem og tilpasse dem til Bogform.

Artiklerne vil udkomme i to Bind. Det første vil omhandle de Kaar, Arbejderne lever under fra deres Fødsel til deres Død. Her vil Arbejderne kunne læse om de særlige Love, der gælder for deres egne vitale Forhold, for deres Ægteskaber, Børnefødsler, Sygdom, Død og Selvmord. Her vil de kunne læse om alle de særlige Lidelser, der rammer dem som Klasse: Lang Arbejdstid, lav Løn, Arbejdsløshed, Arbejderrisiko, Konkurrence fra billig Arbejdskraft, Dyrtid osv., og her vil de kunne se sort paa hvidt for, hvad de bruger deres Penge til, og hvorledes deres Forbrug ser ud ved Siden af Overklassens. Og endelig, hvorledes alt dette udvikler en egen Arbejdernes Klassepsykologi, og Bindet vil ende med, hvorledes Arbejdernes Svar paa alle de nedtrykkende Tendenser er det løfterige: Organisation. Disse Artikler har været spredt over alle de Aar, Gustav Bang skrev her i Bladet, ved Udgivelsen bliver de nu ordnede saaledes, at de danner en sammenhængende Fremstilling af Arbejdernes Liv fra Fødselen til Døden.

Det andet Bind vil indeholde Artikler om Socialisme og om alt det, der i Arbejdernes Kamp peger fremad.

Da tusindvis af Arbejdere sikkert gærne vil eje disse to Bind, af hvilke de kan øse Kundskab om deres egen Klasse og dens Fremtid, er det besluttet at gøre dem saa billige, at de bliver overkommelige for mange, dernæst ogsaa at gøre dem til en Pryd for Hjemmene, de vil derfor blive leverede i indbunden Stand. For to smukt indbundne Bøger paa træfrit Papir, hver paa ca. 300 Sider, vil Prisen ialt kun blive 2 Kr.

Bestillinger indsendes til Boghandelen »Fremad«, Frederiksborggade 33, København K.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 9 ❋ KØBENHAVN DEN 28. AUGUST 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Kongresser. De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg. Dødsfald. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene paa Cementfabrikkerne).

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for August 1915.

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. September 1915.

Forretningsudvalget.

Kongresser.

Malerforbundet i Danmark.

afholdt Kongres i Dagene fra den 9.—14. August d. A. i Forsamlingsbygningen i Rømersgade 22, København. Det var Forbundets 10. Deleretmøde og dette formede sig som et Jubilæum, idet det i Aar er 25 Aar siden, at Forbundet blev stiftet. Salen var festlig smykket. 60 Skjolde med Afdelingernes Navn dannede Midterpartiet, og ovenover dette fandtes Afdelingernes Bannere og Faner og øverst en Række smaa, røde Flag med Fagets Symbol: Malerpaletten.

Paa Bagvæggen bød et Kæmpebanner de Delegerede Velkommen til Jubilæums-Kongressen.

Foruden 74 Delegerede fra Afdelingerne var Hovedbestyrelsen og følgende Gæster tilstede: Formanden for »De samvirkende Fagforbund« *Carl F. Madsen*, Formanden for det tyske Broderforbund *Otto Streine*, Formanden for det svenske Forbund *Oscar Hagman* og Formanden for det norske Forbund *J. M. Winge*. Formændene for Forbundene i Østrig, Ungarn og Svejts havde sendt Afbud paa Grund af Krigen.

Forbundets Formand *Rudolf Poulsen* bød i hjertelige Ord Velkommen. Derefter istemte Malernes Sangforening »Som et Skjold mod Østens Magt« og derefter »Internationale«. Staaende tiljublede de Delegerede Sangerne deres Bifald som Tak for den smukke Sang.

Beretning om Virksomheden.

Rud. Poulsen henviste til den trykte Beretning og supplerede denne med forskellige Oplysninger. Hovedbestyrelsen har afholdt 10 ordinære og 7 ekstraordinære Møder. Forretningsudvalget har for sit Vedkommende afholdt 70 Møder. Foruden disse Møder har Forretningsudvalget selvfølgelig givet Møde paa de indenfor »De samv. Fagforbund afholdte Generalforsamlinger og Repræsentantskabsmøder. Endelig har Forbundet været repræsenteret ved sin Formand ved den internationale Konference i München (1911), og den senere afholdte Malerkongres i Zürich med organiserede Malere i Tyskland, Frankrig, Østrig, Italien, Holland, Svejts, Danmark, Sverig og Amerika.

Her vedtoges det at oprette et internationalt Sekretariat, og til Leder herfor valgtes Formanden for det tyske Malerforbund, Albert Tobler. Ved dennes pludselige Død den 27. Februar 1914 valgtes den her tilstedeværende Repræsentant Otto Streine til Sekretær indtil den næste internationale Kongres. Vi har ved Formanden eller Næstformanden været repræsenteret ved Kongresser i Tyskland, Østrig, Ungarn, Holland, Norge, Sverig og Finland, ligesom vi har

deltaget i den skandinaviske Kongres i Stockholm 1912 og i den skandinaviske Konference i Gøteborg 18. Juli 1914.

Ved forrige Delegeretmøde talte Forbundet 51 Afdelinger med 3058 Medlemmer. Siden da er der oprettet nye Afdelinger i Assens, Ballerup, Bogense, Frederiksværk, Nykøbing Sj., Nørre-Aaby, Ribe, Ringkøbing, Rudkøbing, Sorø, Struer og Vordingborg, ialt 12 Afdelinger. Derimod er Afdelingerne i Odder og Vejen ophævede.

Tilgangen i Afdelingernes Antal er fulgt af en tilsvarende Tilgang i Medlemsantallet. I Gennemsnit har Medlemstallet i de 5 Aar, Beretningen omfatter, været 3615, 3329, 3317, 3895 og 3846. Medlemstallet er anført efter det betalte Kontingent, og man maa da erindre, at i det sidste Aar er 600 Medlemmer fritagne for Kontingentbetaling paa Grund af Indkaldelse til Militærtjeneste.

I sin Beretning kom Formanden meget udførlig ind paa en Omtale af de Konflikter og den Lønbevægelse, der har været i Gang i de forløbne 5 Aar. Han advarede indtrængende imod, at Afdelingerne ude i Provinsen letsindig lod være at holde Takt med Hovedbestyrelsens Beslutninger og handlede paa egen Haand. I Lockouten i 1911 var der saaledes flere Mestre, der ikke engang fik Tid til at smide deres Arbejdere paa Gaden, saa forhippet var disse paa at forlade Arbejdet.

I de sidst forløbne 5 Aar er Minimal-Timelønnen hævet jævnt over hele Landet.

Formanden sluttede med en Omtale af nogle Mæglings- og Voldgiftsafgørelser og enkelte Tilfælde af Grænsestridigheder med beslægtede Fag.

Efter en indgaaende Diskussion, under hvilken der blev stillet og vedtaget en Resolution, som nærmest udtalte Misbilligelse overfor enkelte Afdelingers Optræden under Konflikter med Arbejdsgiverne, blev Virksomheden enstemmig godkendt.

Telegrammer.

En Mængde Telegrammer med Lykønskninger til Forbundets Jubilæum var indløbet fra forskellige Institutioner. Vi nævner foruden fra Forbundets Afdelinger, Hilsener fra Socialdemokratisk Forbund, Bryggeriet »Stjernen« og Arbejdernes Fællesbageri.

Regnskaberne.

De trykte Regnskaber for den 5-aarige Virksomhed forelaa. De godkendtes enstemmigt.

Lovændringer.

Der var stillet en Mængde Forslag til Ændringer af Forbundets Love.

Et af de vigtigste Spørgsmaal var Fastsættelsen af *Kontingentets Størrelse.* Efter Hovedbestyrelsens Forslag fastsattes det til 48 Kr. aarlig.

Det indbetales i 40 Uger med 1 Kr. 20 Øre pr. Uge fra sidste Søndag i Marts.

Medhjælp paa Kontoret.

Der forelaa Forslag om at ansætte to Mand til Hjælp for Forretningsføreren. Den ene af dem skulde være Næstformand og Redaktør af Fagbladet og iøvrigt Forretningsføreren behjælpelig med alt paa Kontoret forefaldende Arbejde.

Den anden skulde fortrinsvis som Medbestyrer være Forretningsføreren behjælpelig med alt, hvad der vedrørte Regnskaberne.

Det vedtoges kun at ansætte én Mand paa Kontoret til Medhjælp for Forretningsføreren. Det bliver Forbundets fremtidige Næstformand, som tillige bliver Redaktør af Fagbladet.

Hovedbestyrelsens Sammensætning.

Følgende Forslag, stillet af den københavnske Afdeling, vedtoges enstemmig:

»Hovedbestyrelsen bestaar af 15 Medlemmer, 1 Formand og 1 Viceformand og 13 Repræsentanter. Formanden, Viceformanden og 5 Repræsentanter, der skal være bosiddende i København eller dens umiddelbare Nærhed, udgør Forretningsudvalget. Af de øvrige 8 Repræsentanter vælges 4 for Jylland, 2 for Sjælland, 1 for Fyn og Langeland og 1 for Lolland-Falster, Bornholm og Møen.

Samtidig vælges 13 Suppleanter svarende til ovenstaaende. Suppleanterne vælges særskilt. Hovedbestyrelsens Valg gælder

til næste ordinære Delegeretmøde. Genvalg kan finde Sted.«

Arbejdsstandsninger.

Følgende vedtoges:

Ingen Konflikt maa understøttes, uden at vedkommende Afdeling har indhentet Hovedbestyrelsens Sanktion hertil. Hvis Arbejdsstandsning foretages, uden indhentet Sanktion fra Hovedbestyrelsen, og dette medfører Erstatningskrav paa Forbundet, kan det idømte Beløb af Hovedbestyrelsen paalignes vedkommende Afdeling eller de paagældende Medlemmer.

Understøttelse til Strejkende eller Udelukkede udbetales efter følgende Skala:

De, der har været Medlem af Forbundet eller et udenlandsk Broderforbund, med hvilket vi har Gensidighedsforhold uafbrudt i indtil 5 Aar, erholder 9 Kr. ugentlig; indtil 10 Aar 12 Kr. og derover 15 Kr. Hertil lægges for alle 3 Klasser 90 Øre om Ugen for hvert uforsørget Barn under 15 Aar.

Fra ovenstaaende Skala kan Hovedbestyrelsen afvige i Tilfælde, hvor Arbejdsstandsningens Omfang eller de for Haanden værende Midler skønnes at nødvendiggøre en Forandring heri.

Ved Udbetaling af Understøttelse maa ingen Restance forefindes.

Begravelseshjælp.

Angaaende dette Spørgsmaal vedtoges følgende:

Naar et Medlem eller Medlems Hustru afgaar ved Døden udbetales der de Efterladte et Beløb af 50 Kroner, forsaavidt han fra Læretidens Udløb har været Medlem uafbrudt i 5 Aar, for andre senere indtraadte Medlemmer 10 Aar, og 5 Kroner mere for hvert fulde Aar her udover, tilsammen dog ikke over 100 Kroner.

Eksklusion af Medlemmer.

Følgende vedtoges:

Medlemmer, som under en af Forbundet godkendt Konflikt, fortsætter eller optager Arbejdet, kan ekskluderes af den paagældende Afdeling paa Forlangende af dennes Bestyrelse eller Hovedbestyrelsen.

Det samme gælder Medlemmer, som gør eller har gjort sig skyldig i anden ukollegial Handlemaade eller ved deres Optræden i eller udenfor Organisationen, søger at svække dennes Enhed og Styrke.

Eksklusionen foretages af Afdelingens Generalforsamling med simpel Stemmeflerhed. — Eksklusion, foretaget efter Indstilling af en Afdelings Bestyrelse, skal dog for at være gyldig, forelægges for og godkendes af Forretningsudvalget.

Arbejde paa Helligdage.

Det vedtoges, at Hovedbestyrelsen for Fremtiden, saa vidt muligt, *ikke* afslutter nogen Overenskomst, hvori de lovbefalede Helligdage betales med almindelig Timeløn.

Forslag om Gensidighed
mellem
Malerforbundene i Norge, Sverrig og Danmark under Konflikter.

Nedenstaaende Forslag, som er vedtaget af Broderorganisationerne i Norge og Sverrig, blev enstemmig tiltraadt af Kongressen:

»Naar et af de solidariske Forbund har mindst 25 pCt. af sine Medlemmer i Konflikt, har dette Forbund Ret til en Understøttelse af 25 Øre pr. Medlem pr. Uge, udregnet efter det Antal Medlemmer, som de bidragydende Forbund tæller. Understøttelse ydes fra og med 3. Uge.

Skulde et af de paagældende Forbund faa 50 pCt. af sine Medlemmer i Konflikt, har det Ret til en Understøttelse af 50 Øre pr. Medlem pr. Uge efter ovennævte Regel.

Har de understøttelsespligtige Forbund samtidig Paaligning til deres egne Landes faglige Landsorganisationer af 50 Øre pr. Medlem pr. Uge, nedsættes Understøttelsen med 25 pCt. Udgør Paaligningen 1 Kr. pr. Medlem pr. Uge, nedsættes Understøttelsen med 50 pCt.

Hvis de Forbund, som i Følge denne Overenskomst er pligtige at yde Understøttelse, har mindst 5 pCt. af deres Medlemmer i Konflikt, er de berettigede til at gøre Afdrag i Understøttelsesbeløbet efter følgende Skala:

For 5 til 10 pCt. i Konflikt fradrages 30 pCt.

For 10 til 15 pCt. i Konflikt fradrages 45 pCt.

For 15 til 20 pCt. i Konflikt fradrages 60 pCt.

Fra 20 til 25 pCt. i Konflikt fradrages 80 pCt.

Over 25 pCt. i Konflikt fradrages 100 pCt.

Strejker og Lock-out'er, som ikke omfatter 25 pCt. af et Forbunds Medlemsantal, er vedkommende Forbund forpligtet til selv at understøtte.

Ved Beregningen af de fastsatte Satser for Understøttelse regnes stedse med hele Medlemsantallet i det sidst forløbne Kvartal.

Understøttelsen gælder efter ovenstaaende Beregning i 8 Uger. Skulde Konflikten fortsætses udover dette Tidsrum, træder Repræsentanterne for de 3 Forbund sammen til Konference om yderligere Understøttelse m. v.

I alle Tilfælde, hvor der kan ventes Udbrud af en Strid i et saadant Omfang, at den her trufne Overenskomst kan tænkes at komme i Anvendelse, skal vedkommende Forbundsstyrelser saa betids som muligt underrette hinanden herom, hvorefter disse umiddelbart meddeler, hvorvidt der indenfor deres Omraade er Udsigt til saadan Konflikt, at denne kan formenes at faa Indflydelse paa Forbundets Ydeevne.

Forbundene udveksler med hinanden Regnskaber over de Konflikter, hvor gensidig Understøttelse har været ydet.

Kommer tvende Landes Forbund samtidig i Konflikt, som kræver Understøttelse fra det tredie, fordeles Beløbet fra dette paa disse i Forhold til deres hele Medlemsantal og de i Konflikt værende Medlemmers Antal.

Forbundene udvexler gensidig Situationsrapporter omfattende deres Medlemstal, økonomiske Stilling, planlagte Lønbevægelser og Stillingen paa Arbejdsmarkedet for Fagets Vedkommende, samt iøvrigt alt, som kan have Interesse for og styrke et godt Samarbejde mellem Forbundene.

Rapport om planlagte eller udbrudte Konflikter bør hurtigst meddeles de respektive Forbunds Afdelinger.

Denne Overenskomst træder i Kraft fra 1. Januar 1916.

Forbund, som ønsker at udtræde af denne Overenskomst, kan gøre dette ved Meddelelse til begge de andre og anses da løst fra sine Forpligtelser 1 Aar efter den givne Meddelelse.

Ændring af disse Bestemmelser kan ske, naar et fremsat Ændringsforslag godkendes af de to andre Forbund, og skal der i hvert enkelt Tilfælde fattes Beslutning om, hvorvidt de fremsatte Forslag er af en saadan Betydning, at en Konference maatte afholdes til Behandling af samme.

Ved en saadan Konference afholder hvert Forbund selv Udgifterne ved sin Repræsentation.

Forslaget vedtoges enstemmig og med Akklamation.

Valg af Tillidsmænd.

Under Jubel og Akklamation genvalgtes *Rudolf Poulsen* til Forbundets Formand.

Ernst Carlsen bragte ham straks efter Forbundets og Hovedbestyrelsens Hyldest i følgende Ord:

Vi kan ikke nævne vor Landsorganisation, uden at vor Formands Person dukker op som den, der har skabt vort Forbund, og som har lagt hele sit Snille og sin bedste Manddomskraft i Arbejdet for dets Fremme.

Hans Arbejdsomhed og minutiøse Agtpaagivenhed er bleven et Ordsprog. Han sad der som et levende Bevis for at vore dyrebareste Sager var i de bedste Hænder.

Bedre Mand har aldrig ledet vort Fags Arbejdere før hans Tid, og bedre Mand kommer næppe til at indtage hans Plads, naar han — det ske sent — ikke længere kan beklæde den.

Rudolf Poulsen! Idet Forbundets højeste Myndighed nu har genvalgt Dig med den bedste Tak for din Virksomhed, bringer jeg Dig denne Gave (et Sølvbæger, indeholdende et kontant Beløb i Guld), som et enstemmigt Udtryk for vor Erkendtlighed.

Med Ønsket om, at Rudolf Poulsen maa leve og virke i saa mange Aar som muligt, ikke mindst af Hensyn til os, raabe vi et Leve for ham. (Begejstrede Hurraraab.)

Rudolf Poulsen bragte Kongressen en bevæget Tak for den smukke Gave og de ikke mindre smukke Ord. Min gode Villie skal De aldrig komme til at tvivle om, og det kan jeg love Dem, at De aldrig skal komme til at beklage Dem over mig. (Stærkt Bifald.)

Carl F. Madsen: Paa De samvirkende Fagforbunds Vegne skal jeg bringe Poulsen en hjertelig Lykønskning. I de mange Aar, han har siddet i Landsorganisationens Ledelse, har Malerne aldrig haft nogen bedre Talsmand, og de andre organiserede Arbejdere aldrig nogen bedre Ven end Rudolf Poulsen. Tak for dit Arbejde og Held og Lykke i Fremtiden!

Taleren overrakte derefter Rudolf Poulsen en Buket røde Roser, ledsaget af en skriftlig Hilsen fra Forretningsudvalget.

Efter Talen fulgte et længe vedvarende Bifald.

Otto Streine bragte Jubilaren en Tak for det lange Arbejde og et oprigt Ønske om Held og Lykke i Fremtiden (Bifald.)

Den svenske Delegerede *Oskar Hagmann* og den norske Delegerede *J. M. Winge* sluttede sig i hjærtelige Ord til den Hyldest, der bragtes Jubilaren.

*

Næstformand.

Til Næstformand valgtes *Ernst Carlsen*, der takkede for Genvalget og for den Ære, Kongressen derved havde vist ham.

Næste Kongres.

Det vedtoges, at næste Kongres skal afholdes i København Aar 1920.

Arbejdsløshedskassens 2. Delegeretmøde.

Delegeretmødet konstituerede sig med de samme Repræsentanter, som deltog i Kongressen.

Formanden, *Rudolf Poulsen*, aflagde Beretning om Virksomheden i den forløbne Periode, idet han nærmest henviste til den trykte Beretning.

Medlemstallet er i Løbet af 5 Aar steget med 29,2 pCt. Antallet af understøttede Medlemmer har svinget fra 67,9 pCt. i 1910—11 til henholdsvis 62,9, 53,3, 59 og 58 pCt. for de følgende fire Aar og har saaledes i hele Perioden udgjort gennemsnitlig 60,2 pCt.

Det understøttede Dageantal har gennemsnitlig været 51 pr. understøttet Medlem med følgende Variationer: 53,5 pCt. i 1910—11 og derefter henholdsvis 50,5, 48,4, 51,1 og 51,5 pCt. i 1911—12, 1912—13, 1913—14 og 1914—15.

Understøttelsen optages i højst forskellig Udstrækning af de understøttede Medlemmer, lige fra 1 Dag til Maksimum, som er 70.

Understøttelsen til 11,351 Medlemmer er foregaaet i de respektive Afdelinger og repræsenterer ikke mindre end 111,725 Udbetalinger. Dette vil igen sige, at et saadan Antal Kvitteringer er refunderet og bogført af Hovedkassen, som ikke alene skal kunne gøre Rede for hver enkelt Udbetalings Størrelse, men ogsaa for, til hvem og hvornaar den har fundet Sted. Der er hermed forbundet et ikke ringe Arbejde, som øges betydelig for hver Gang en Kvitteringsblanket ikke er korrekt udfyldt, saaledes navnlig naar Medlemsnumret er fejlagtigt eller slet ikke angivet, hvilket desværre kun altfor ofte har været Tilfældet.

En Undersøgelse, som er foretaget paa Foranledning af Inspektoratet og til Efterretning for dette, har givet til Resultat, at ikke mindre end 977 af Kassens Medlemmer i det sidst forløbne Regnskabsaar har været optaget af Militærtjeneste i tilsammen 21,700 Uger.

Beretningen om Virksomheden og Regnskaberne godkendtes enstemmig og uden Debat.

Lovene.

Rudolf Poulsen anbefalede et af Repræsentantskabet udarbejdet Forslag til Vedtægt for Malersvendenes Arbejdsløshedskasse. Forslaget godkendtes enstemmig.

I Følge Vedtagelse kan:

1) Understøttelsen ydes som:
   1. Rejsehjælp.
   2. Dagpenge.

2) Understøttelsen kan ydes enten paa Rejse eller paa Stedet, hvor Vedkommende er bleven arbejdsløs, og ubetales efterskudsvis efter følgende Regler:

a) Medlemmer, som har betalt deres skyldige Bidrag til Arbejdsløshedskassen for de sidst foregaaende 12 Maaneder, erholder under indtrædende Arbejdsløshed en daglig Understøttelse af 1 Kr. 50 Øre i indtil 70 Dage i Løbet af 12 paa hinanden følgende Maaneder.

3) Understøttelsen ydes for 6 Dage pr. Uge.

4) Understøttelsen ydes kun i Tiden fra 1. Oktober til 31. Marts.

5) Rejseunderstøttelse udbetales med en Dagpengeydelse af 1 Kr. 50 Øre i indtil 40 Dage. Understøttelsen udbetales de rejsende Medlemmer dagvis ved deres Ankomst til en Afdeling, dog saaledes, at ingen Rejsende noget Sted kan erholde Understøttelse for mere end de sidste 2 forløbne Dage.

Valg af Tillidsmænd.

Det vedtoges at lade Tillidsmændene for Malernes Forbund tillige fungere for Arbejdsløshedskassen, og det vedtoges at holde næste Delegeretmøde i København 1920.

Viggo Christensen indvalgt i De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg.

Som bekendt giver De samvirkende Fagforbunds Love § 30 Socialdemokratisk Forbund Adgang til at indvælge to Medlemmer i De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg.

Det ene af disse Mandater blev ledigt ved R. P. Daugstrups Død. Socialdemokratisk Forbund har nu valgt Borgerrepræsentant, Typograf *Viggo Christensen* til denne Tillidspost.

Viggo Christensen har gennem mange Aar været knyttet til den faglige Bevægelse, først som Formand for Dansk Typografforbunds Københavns Afdeling og nu — siden ifjor — som Typografforbundets Forretningsfører og Hovedkasserer.

Sprøjteförer Carl Pedersen død.

Døden har igen berøvet dansk Fagbevægelse en dygtig Foregangsmand. Den 21. August døde Sprøjteförer *Carl Pedersen,* Medstifter af, og mangeaarig Formand for *Kommunalt Arbejderforbund* i Københavns.

Den afdøde havde været med i den faglige Bevægelse blandt de kommunale Tjenestemænd fra dens første Begyndelse omkring Aarhundredskiftet. Da Kommunalt Arbejderforbund var bleven oprettet af nogle smaa spredte Tjenestemandsforeninger, blev han valgt som Formand, en Tillidspost han beklædte uafbrudt indtil Sygdommen nødte denne ellers saa virkelystne Mand til at trække sig tilbage den 21. Maj iaar.

Under Sprøjteförer Pedersens Ledelse er Kommunalt Arbejderforbund vokset sig stort og stærkt. Det øver en betydelig Indflydelse i alle Forhold, som angaar dets Medlemmer. Og den faglige Organisation, i Forbindelse med Arbejderpartiets kommunal-politiske Virksomhed har i høj Grad forbedret Tjenestemændenes Kaar.

Til dette Rejsningsarbejde vil Carl Pedersens Navn være uløseligt knyttet. Men ogsaa andre end de kommunale Tjenestemænd vil bevare Mindet om ham. Alle de, han som Forhandlingsmand kom i Berøring med, vil i ham have mødt en varmhjertet og brav Personlighed, som Tanken med Velbehag dvæler ved.

Han var alle Dage en begejstret Tilhænger af Enheden i Arbejderbevægelsen og en uforsonlig Fjende af enhver Slags Seperatisme.

Carl Pedersen var født 17. Septbr. 1861 og blev saaledes kun 53 Aar gammel. I 1889 ansattes han ved Københavns Brandvæsen, hvor han 1900 blev forfremmet til Sprøjteförer. I Juni 1901 valgtes han til Formand for Kommunalt Arbejderforbund og beklædte som nævnt denne Stilling til 21. Maj iaar.

For nogle Aar siden blev han angrebet af en ondartet Bronchitis, som han aldrig kom sig for. Tværtimod stødte forskellige andre Komplikationer til, saa den afdøde med nogle kortere Afbrydelser har været lænket til Sygelejet et Aars Tid eller mere og har gennemgaaet svære Lidelser.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa Cementfabrikkerne. Som Følge af den ny Fabriklov er der sket visse Forandringer m. H. til Søndagsarbejdet ved den kontinuerlige Drift paa Cementfabrikkerne. Nogle Arbejdere, som til daglig beskæftiges i Kridtbruddene, beordres nu hver anden Søndag til at deltage i Afløsningshold ved Roterovnsanlægget. Dette Forhold var naturligvis ikke forudset ved Overenskomstens Oprettelse, som ligger længere tilbage i Tiden. Visse herhen hørende Spørgsmaal er i sin Tid forhandlet mellem Parterne og har været indanket for en faglig Voldgiftsret, hvis Kendelse afsagdes 19. Nov. f. A.

Imidlertid opstod der for nogen Tid siden paa Aalborg Portlands Cementfabrik, en Divergens mellem Fabriksledelsen og et saadant Afløsningshold. Det endte med, at Arbejderne — efter Arbejdsgivernes Paastand i Strid med ovennævnte Kendelse — nægtede at udføre det omspurgte Arbejde, medmindre der ydedes dem et særligt Tillæg derfor. Ved Skrivelse af 16. August rejste Arbejdsgiverne Sagen overfor De samvirkende Fagforbund og forbeholdt sig at bringe den ind for Den faste Voldgiftsret, dersom ikke et foreslaaet Fællesmøde bragte Uoverensstemmelsen ud af Verden.

Fællesmøde afholdtes 20. August, og der førtes her en ret langtrukken Forhandling, uden at dog Enighed skaffedes tilveje. Sagen er nu af Arbejdsgiverforeningen indbragt for Den faste Voldgiftsret.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i August 1915.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. September 1915.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

FEBORDINGS BOGTRYKKERI KØBENHAVN

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 10 ✻ KØBENHAVN DEN 4. SEPTEMBER 1915 ✻ 12. AARGANG

INDHOLD: Industrifagene. Den faste Voldgiftsret. Lov om smitsomme Sygdomme. Lønbevægelser og Konflikter (Kvinderne paa L. P. Holmblads Lysfabrik, København. Kvinderne paa Glasværkerne i Aarhus og Aalborg. Kurvemagerne i København. Litograferne paa Carl Lunds Fabrikker). Kongresser. Arbejdsforholdene.

„Industrifagene".

Arbejdsgiverrepræsentanter for en Række industrielle Fag stiftede paa et Møde den 10. Oktober 1906 en Institution, der hedder »Industrifagene«.

Til Tider dukkede denne Institution op, naar Arbejdernes Repræsentanter mødte til Forhandling med Fagets Arbejdsgivere, og »Industrifagene«s tilstedeværende særlige Repræsentanter ved saadanne Møder optraadte undertiden paa en saa anmassende og dominerende Maade, saa selve Ledelsen for Fagets Arbejdsgiverorganisation derved blev sat helt ud af Spillet og samtidig følte Arbejdernes Repræsentanter sig ganske afskaarne fra at faa deres Sager behandlet paa fornuftig Maade, ved at dette fremmede Element blandede sig i de Forhandlinger, der ellers førtes fordrageligt mellem Fagenes egne Repræsentanter.

Til Tider hændte det ogsaa, at en Arbejdsgiverorganisation, naar den ikke selv kunde forhandle sig til Rette med en Fagforening, skød et nyt Led ind i Forhandlingskæden ved at begære foreliggende Uoverensstemmelser henvist til videre Behandling i »Industrifagene«.

Dette fandt adskillige Arbejderorganisationer ingenlunde overensstemmende med deres Interesser, da en saadan Henvisning var ensbetydende med fornyet og forøget Modstand fra Arbejdsgivernes Side selv mod rimelige Kravs Opfyldelse og »Industrifagene« blev derfor meget hurtig upopulær.

Ved en bestemt Lejlighed, da Tekstilarbejderforbundet forhandlede med Fagets Fabrikantforening mødte »Industrifagene« ogsaa op som interesseret Part, og da Arbejdernes Repræsentanter fik Følelsen af, at »Industrifagene« sad ved Forhandlingen som en Overorganisation, der ikke alene dikterede Fabrikantforeningens Bestyrelse dens Handlemaade, men tillige lagde sig i Vejen for en Ordning, afbrød de Forhandlingerne, og krævede Hovedorganisationernes Bistand til Fremskaffelsen af en forsvarlig Forhandlingsform.

Dette gav Anledning til et Fællesmøde den 30. Juli, hvor saavel de faglige Hovedorganisationer, som Tekstilfagets Organisationer og de omstridte »Industrifagene« var repræsenteret, og ved denne Lejlighed, hvor et stort Antal Arbejdsgiverrepræsentanter var kommet tilstede, afgav Næstformanden i »Industrifagene«, Direktør *Max Ballin*, den utvetydige Erklæring, at »Industrifagene« ikke paa nogensomhelst Maade var en Overorganisation. De faglige Organisationer, der dannede »Industrifagene« var fuldstændig selvstændige Organisationer, der ingen anden Overorganisation havde end Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, naar der var Tale om Forholdet til Arbejderorganisationerne og om Afslutning af faglige Overenskomster.

»Industrifagene« var intet andet end en Samling Sekretariater, der havde til Opgave at staa de tilsluttede Fag bi med alle Oplysninger,

være til Disposition under Forhandlinger, passe Fagenes Regnskaber og øvrige kontormæssige Anliggender.

Nogensomhelst *Myndighed* i Forholdet til Arbejderorganisationer ejede »Industrifagene« absolut ikke.

Oftnævnte Institution var derved af selv dens fornemste Repræsentant (Formanden var bortrejst) degraderet til slet og ret at være et Kontor, og det gik iøvrigt som en Understrøm gennem Arbejdsgivernes Udtalelser, at man beklagede, hvis dette Kontors Funktionærer havde udvist en saa embedsmandsmæssig og bureaukratisk Optræden, saa Forhandlingerne derved var blevet vanskeliggjort og Resultaterne forringede.

Mødet sluttede med, at Udtalelserne blev taget til Efterretning og Arbejderorganisationerne vil heraf vide, at »Industrifagene« *ikke er nogen Overorganisation.*

Ved Forhandlinger er det udelukkende den paagældende særlige Arbejdsgiverorganisations Bestyrelse, der har Ansvaret og Myndigheden paa Arbejdsgiversiden. Andre tilstedeværende paa samme Side er efter de givne Oplysninger altsaa Funktionærer, der *ikke* ligger inde med Myndighed i det omhandlede Forhold.

I Konsekvens heraf vil Sager, der ikke ordnes ved Parternes direkte Forhandlinger, altsaa heller ikke kunne henvises til »videre Forhandling«, i »Industrifagene«, fordi den ikke er nogen *Over*organisation.

Arbejdsgiverorganisationerne har kun *en* Overorganisation — Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

Det hævder denne og »Industrifagene«s egne Repræsentanter.

Den faste Voldgiftsret.

Organisationsretten hos
A/S Nordiske Kabel- og Traadfabrikker.
Sag Nr. 148.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 25. August 1915 i Sag Nr. 148: De samvirkende Fagforbund mod Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien og Aktieselskabet Nordiske Kabel- og Traadfabrikker.

De samvirkende Fagforbund har indklaget Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien og Aktieselskabet Nordiske Kabel- og Traadfabrikker i Anledning af, at nævnte Aktieselskab har ansat en Arbejder — Ejlersen — som Nattevagt paa deres Fabrik her i Byen med det udtrykkelige og i Ansættelseskontrakten optagne Forbud, at han ikke maatte indmelde sig i nogen Fagorganisation. De paastaar det nævnte Forbud erklæret ulovligt og de Indklagede ikendt Bod.

Efter at Sagen, hvorunder de Indklagede paastod sig frifundne, var optagen til Dom, blev der af Retten paa Grundlag af den stedfundne Procedure tilstillet Parterne et Forslag til Forlig i Sagen. Dette førte dog ikke til Forlig, og ved Sagens Genoptagelse forandrede de Indklagede deres Paastand principalt derhen, at Sagen henvistes til Behandling ved den faglige Voldgiftsret, idet de i saa Henseende paaraabte sig Septemberforligets Post 4, Slutningen, medens de subsidiært paastod Frifindelse.

Klagerne har under Hensyn til, at Paastanden først er fremkommet efter Procedurens Slutning, modsat sig Sagens Henvisning til den faglige Voldgiftsret.

Ganske bortset fra, om det mod Modpartens Protest i nærværende Tilfælde i Henhold til Retsplejeloven maatte kunne tillades de Indklagede paa Grund af det passerede at ændre deres oprindelige Paastand, findes denne ændrede Paastand om Sagens Henvisning til faglig Voldgift allerede af den Grund ikke mod Klagernes Protest at burde tages til Følge, at de mellem Parterne gældende, i Retten forelagte, Regler for Behandling af faglig Strid efter deres Indhold tilsteder enhver af Parterne at modsætte sig ogsaa Retstvisters Afgørelse ved faglig Voldgift.

For deres Frifindelse har de Indklagede i første Række anført, at allerede Arbejdsgivernes i Septemberforligets Post 4 anerkendte Ret til at vælge uorganiseret Arbejdskraft uden Indblanding fra Arbejdernes Side og til at ophæve Arbejdsforholdet uden at gøre Rede for Afskedigelsesgrunden (jfr. Sagerne Nr. 20 og 58), som en naturlig Følge maa medføre Ret for Arbejdsgiveren til at stille bl. a. ogsaa det Vilkaar for den valgte Arbejdskraft, at den forbliver »uorganiseret« i hvert Fald, naar det som her drejer sig om en enkelt Arbejder paa en særlig Plads.

Men en saadan Ret for Arbejdsgiveren kan i alt Fald ingenlunde udledes som en aldeles given Følge af Arbejdsgiverens Frihed i Valget af sin Arbejdskraft. Et er nemlig, at det er forment Arbejderne at indblande Arbejdsgiveren i deres Organisationsforhold og søge at tvinge ham til at vælge organiserede og vrage de andre (Sag Nr. 58), og at Arbejdsgiveren i hvert enkelt Tilfælde uden at skulle gøre Rede for Grundene har Skønnet over, om han er tjent med at beholde en Arbejder i sin Bedrift (Sag Nr. 20); et ganske andet er, om Arbejdsgiveren forud direkte og som Princip for den paagældende Arbejders Virksomhed kan udstede et Forbud som det omhandlede, der jo er en almindelig Tilkendegivelse om, at den paagældende Arbejders Indtræden i en Fagforening i og for sig og uden Hensyn til Arbejderens øvrige Kvalifikationer og altsaa uden Hensyn til, om Bedriften i det enkelte Tilfælde maatte kræve det, vil medføre en Ophævelse af Arbejdsforholdet. En saadan Tilkendegivelse synes at være mere end en blot og bar Vælgen og Vragen efter Bedriftens Tarv, den synes — naar der ikke kan oplyses særlige Driftshensyn, der for den paagældende Arbejders Virksomhed gør et saadant Forhold naturligt — at være en mod Arbejderorganiseringen som saadan rettet Handling.

De Indklagede har imidlertid (i anden Række) gjort gældende, at der hverken i Septemberforliget eller i Fagets Overenskomster findes Bestemmelser, der udtrykkelig forbyder en Optræden som den paaklagede, og at de af Retten afsagte Kendelser heller ikke er til Hinder herfor.

Det er rigtigt, at der ikke i Overenskomsterne mellem Parterne findes noget udtrykkeligt Forbud i saa Henseende, og de af Retten afsagte Kendelser har ikke beskæftiget sig med et Tilfælde som det nærværende, hvor det kun drejer sig om en enkelt Arbejder paa en bestemt Plads, som af Arbejdsgiveren ønskes holdt udenfor Fagforeningerne; men der maa gives Klagerne Medhold i, at det har været en naturlig og selvfølgelig Forudsætning for Indgaaelsen af Septemberforliget og Fagenes øvrige Overenskomster, at Arbejdsgiverne respektere Arbejdernes Organisationsbestræbelser, og Handlinger, der maa karakteriseres som fjendtlige mod Arbejderorganisationer og Arbejdernes Organisationsbestræbelser, er derfor uforenelige bl. a. med Septemberforliget. Saafremt det derfor drejer sig om en Arbejder, der naturligt henhører under en af de Organisationer, med hvilke Arbejdsgiverne forhandler og indgaar Overenskomster, og som er bundne af Septemberforliget, maa Arbejdsgiveren være i Stand til positivt at oplyse fyldestgørende Grunde for sit Ønske om trods dette ved direkte Forbund at holde ham udenfor Fagforeningen, idet et Forbud som det paaklagede ellers maa anses som direkte rettet mod Arbejderorganiseringen.

I saa Henseende har de Indklagede nu ogsaa (i tredie Række) henvist til, at Ejlertsens Arbejde som Nattevagt bl. a. bestaar i Kontrolvirksomhed overfor de af Fabrikkens Arbejdere, der arbejder om Natten, og de anser det for uforeneligt med hans Pligt til at forebygge og eventuelt indberette Uordener og Overtrædelser, om han stod i en Fagforening under Kontrol af dem, han selv skulde kontrollere.

Der maa gives de Indklagede Med-

hold i, at Ejlertsens Virksomhed ikke er af den Art, at den henviser ham til at være Medlem af Fabrikarbejdernes Organisation. Foruden det af Arbejdsgiverne som anført fremhævede skal nævnes paa den ene Side, at der ikke for Retten er oplyst nogen særlig Sats i de af Fabrikarbejderne indgaaede Overenskomster, hvorunder det omtalte Arbejde falder, og paa den anden Side, at Lovene for Fabrikarbejdernes Forbund kun taler om »Fabrikarbejdere« som Medlemmer. Ganske vist har det været fremhævet, at Personer, der arbejder for, men ikke beskæftiges paa en Fabrik ofte er optagne som Medlemmer af Fabrikarbejdernes Forbund, ligesom det af Sagen fremgaar, at Ejlertsen foruden sit Nattevagtsarbejde er antaget til om Morgenen at fyre op under Fabrikkens Blypresse, men ingen af disse Momenter skønnes at have afgørende Betydning for Sagen.

Klagerne har imidlertid heller ikke fastholdt som noget væsentligt i Sagen Friheden for Ejlertsen til netop at indmelde sig i Fabrikarbejdernes Fagforening. Subsidiært maa de derfor antages at ønske Forbudet kendt ulovligt, forsaavidt det ogsaa hindrer Ejlertsens Indtrædelse i en anden efter hans Stilling mere passende Organisation — som en saadan er nævnt Natvægternes Organisation — og heri findes der at maatte gives dem Medhold. At dømme efter Ejlertsens Lønvilkaar og hans Pligt til at opfyre maa han ligestilles med en almindelig Arbejder, og de af de Indklagede fremførte Argumenter vedrørende hans Kontrolpligt finder i hvert Fald ingen Anvendelse, saalænge han ikke netop staar i Fagforening med dem, han skal kontrollere.

Det paaklagede generelle Forbud maa derefter anses som uberettiget. Nogen Bod findes der efter Omstændighederne ingen Anledning til at idømme, og Sagens Omkostninger, 150 Kr., bør udredes af Parterne hver med Halvdelen.

Kendelse.

Det ovennævnte i Ejlertsens Ansættelsesvilkaar indeholdte Forbud er — som et Forbud mod overhovedet at være organiseret — uberettiget.

Sagens Omkostninger, 150 Kr., udredes af Parterne hver med Halvdelen.

Lov om Udbredelse af smitsomme Sygdomme.

Som meddelt i Arbejderen Nr. 3, 1915 udbrød der forrige Sommer en Meningitis Epedemi hos A/S Burmeister & Wain, som medførte, at Støberiet efter Stadslægens Raad blev lukket i nogle Dage og Arbejderne fik Tilhold om at holde sig hjemme indtil de havde faaet Lægeattest for, at de var fri for Smitte.

Stadslægen burde have draget Omsorg for, at Sundhedskommissionen og Kommunalbestyrelsen havde faaet Underretning om de af ham trufne Dispositioner, for at Sygdommen kunde have været taget under offentlig Behandling, saaledes som Loven forudsætter, men det gjorde han ikke og da Arbejderne krævede Erstatning for det Tab, de havde lidt ved Arbejdsstandsningen, blev de afvist af Sundhedskommissionen netop med den Motivering, at Sygdommen ikke var taget under offentlig Behandling. Altsaa Arbejderne skulde lide, fordi Stadslægen ikke havde draget Omsorg for, at Sygdommen var blevet taget under offenlig Behandling. Slet saa galt gik det dog ikke; thi som det vil erindres vedtog Kommunalbestyrelsen efter Anmodning fra De samvirkende Fagforbund at yde Arbejderne nogen Erstatning.

Da det imidlertid er af Vigtighed for Arbejderne at vide sig sikre paa Erstatning under saadanne Forhold, anmodede Forretningsudvalget den socialdemokratiske Rigsdagsgruppe om at have Opmærksomheden henvendt paa dette Forhold, naar Loven mod Udbredelse af smitsomme Sygdomme skulde revideres. Loven blev revideret sidste Vinter og det lykkedes at faa en Tilføjelse til Loven, som formentlig vil gøre det lettere for Arbejderne i Fremtiden at

faa Erstatning af det Offentlige unlignende Forhold. Loven, der er traadt i Kraft den 10. Maj d. A., paalægger nemlig nu Stadslægen, at han, saasnart han skønner, at visse Sygdomme, som optræder paa en ondartet Maade eller med større Udbredelse, bør være Genstand for offentlig Behandling, skal gøre Indstilling til Kommunalbestyrelsen om at offentlig Behandling iværksættes.

Da Lovens § 6, som omhandler hele dette Forhold, formentlig har Krav paa at blive kendt i videre Kredse, gengiver vi nedenstaaende hele Paragrafen. Denne er saalydende:

§ 6. Følgende Sygdomme skal altid være Genstand for offenlig Behandling, der iværksættes paa det Sted, hvor de konstateres, i Overensstemmelse med de i dette Afsnit indeholdte Bestemmelser: Pest, asiatisk Kolera, gul Feber, Blodgang, Plettyfus (eksantematisk Tyfus), Kopper, Spedalskhed samt Sygdomme, med Hensyn til hvilke Bestemmelserne i Lov om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdommes Indførelse i Riget af 12. April 1911, 2det Afsnit, er satte i Kraft ved kongelig Anordning i Henhold til den nævnte Lovs § 27, 2det Stykke. Ændringer heri kan ske ved kongelig Anordning.

Andre smitsomme Sygdomme med Undtagelse af Tuberkulose og veneriske Sygdomme, for hvis Behandling de i de særlige Love om disse Sygdomme indeholdte Regler gælder, kan, naar de optræder paa en ondartet Maade eller med en større Udbredelse eller i øvrigt under Forhold, der kan give særlig Anledning dertil, af Overepedemikommissionen, i København Kommunalbestyrelsen, erklæres for at være Genstand for offentlig Behandling. *Saasnart Kredslægen, i København Stadslægen, skønner, at saadanne Forhold foreligger, paahviler det ham at gøre Indstilling til Formanden for Overepedemikommissionen, i København Kommunalbestyrelsen, om, at offentlig Behandling iværksættes.* Under særlige Forhold kan en saadan Beslutning tages af Justitsministeren.

Saasnart Kredslægen (Stadslægen) har gjort Indstilling om, at en Sygdom skal tages under offentlig Behandling, skal Epedemikommissionen i Tilfælde, hvor Sygdommen optræder under Forhold, der gør øjeblikkelige Foranstaltninger fornødne til Forhindring af Smittens Udbredelse i videre Kredse, være berettiget til foreløbig at sætte de for den offentlige Behandling gældende Isolations- og Desinfektionsforskrifter i Kraft, indtil der foreligger Beslutning fra Overepedemikommissionen, i København Kommunalbestyrelsen.

Desuden kan de tre første Stykker af Lovens *Paragraf 16* gøre Krav paa almindelig Interesse:

§ 16. Det paahviler saavel den, der er eller antages at være angrebet af den paagældende Sygdom, som enhver, der maa antages at være smitteførende, og hvem det derfor af den behandlende Læge eller af Kommissionen paabydes at underkaste sig Rensnings- eller Desinfektionsforanstaltninger for Person eller Genstande samt at iagttage andre Forsigtighedsforanstaltninger, nøje at efterkomme de saaledes givne Paabud.

Det kan af Epedemikommissionen paalægges Personer, hvis Gerning medfører Fare for Smittens Udbredelse, naar Sygdommen optræder i deres Husstand, eller naar de af andre Grunde vides at være eller maa antages at være smitteførende, ikke at fortsætte deres Gerning før de ved behørig Lægeattest godtgør, at de ikke kan antages at udbrede Smitte. Attesterne kan forlanges udfærdigede af Epedemilægen uden Betaling. Efterkommes Paalæget ikke, kan den paagældende i fornødent Fald foranlediges indlagt til Observation i et dertil egnet Lokale.

Den, hvem Paabud gives i Medfør af denne Paragraf er berettiget til Erstatning for det derved foraarsagede Tab.

Lønbevægelser og Konflikter.

Kvinderne paa L. P. Holmblads Lysfabrik, København. Kvindeligt Arbejderforbund har afsluttet Overenskomst med L. P. Holmblads Lysfabrik i København. Lønnen, der før var 9 Kr. pr. Uge, stigende efter ½ Aars Forløb til 13 Kr. er efter den nye Overenskomst fastsat saaledes: Begyndelseslønnen er 12 Kr. pr. Uge, efter 2 Maaneder stiger Lønnen til 13 Kr., efter 4 Maaneder til 14 Kr., efter 6 Maaneder til 15 Kr. og efter 12 Maaneder til 17 Kr. pr. Uge.

Arbejdstiden er forkortet med en Time daglig til 9 Timer. Der er indført tre Dages Sommerferie med Udbetaling af fuld Løn.

Overenskomsten er gældende indtil 1. April 1917. Den omfatter 22 Kvinder.

Kvinderne paa Glasværkerne i Aarhus og Aalborg. Kvindeligt Arbejderforbund har afsluttet nye Overenskomster med A/S De forenede Glasværker, gældende for de to ovennævnte Virksomheder. Lønnen var i Aarhus 13 Kr. 50 Øre ugl. og forhøjedes til 15 Kr. I Aalborg fandt samme Forhøjelse Sted, og Akkordpriserne forhøjedes her med 15 %. Overenskomsterne omfatter i Aarhus 10, og i Aalborg 15 Kvinder og er gældende indtil 1. August 1919.

Kurvemagerne i København. I de senere Aar er der bleven en Del Kvinder beskæftiget som Hjælpearbejdere i Kurvemagerfaget, og Kurvemagernes Fagforening har optaget disse som halvtbetalende Medlemmer. Lønforholdene blandt disse Kvinder har hidtil været ret uensartede.

Fagforenlngen har nu indhentet De samvirkende Fagforbunds Sanktion til at søge oprettet en Overenskomst for kvindelige Arbejdere, saaledes at Lønforholdene forbedres.

Litograferne paa Carl Lunds Fabrikker. Litografisk Forbund førte i lang Tid Forhandlinger med Aktieselskabet Carl Lunds Fabrikker i København om Oprettelsen af en Overenskomst for Litografer, Trykkere og Slibere i denne Virksomhed.

Forbundets Krav gik ud paa, at Firmaet skulde betale efter de samme Tarifer og respektere samme Arbejdstid og Lønsatser som andre litografiske Arbejdsgivere, specielt Blikvarefabrikker, betalte og rettede sig efter.

Da disse Forhandlinger stadig forblev resultatløse kom Sagen for de faglige Hovedorganisationer og et Møde den 2. Juni endte med, at Aktieselskabets Repræsentanter udbad sig nogle Dages Betænkningstid for at overveje om et fremsat Forslag om Arbejdstidens Indskrænkning kunde tiltrædes.

Da Overvejelserne var afsluttede, meddelte Selskabet, at man indgik paa Forbundets Krav om en 8½ Times daglig Arbejdstid, og at Lønnen for samtlige *Trykkere* fastsattes til 35 Kr. pr. Uge.

Forbundet kunde imidlertid ikke føle sig tilfredsstillet ved denne Afgørelse, da den dels var ensbetydende med Lønreduktion — i hvert Fald for en enkelt Mand paa Fabrikken — og dels fordi det stod ganske uafgjort, hvilke Regler der skulde være gældende for Over- og Helligdagsarbejde, Opsigelse osv.

Efter nogen Korrespondance om Sagen henvistes den til ny Forhandling mellem Forbundet og Firmaet, og endelig den 6. August afsluttedes en Overenskomst.

Derved fastsattes Lønnen for Trykkere og Litografer det første Aar efter endt Læretid til 21 Kr. pr. Uge, andet Aar til 25 Kr. og tredie Aar til 26 Kr.

Disse Satser forhøjes 1. Januar 1917 til 22, 26 og 27 Kr.

Forsaavidt Rotationsmaskiner indføres erholder Trykkeren, naar han

beskæftiges herved, et Tillæg af 20 % forsaavidt hans Ugeløn er 21 til 26 Kr., 15 % til en Løn af 27 til 30 Kr. og 12 % til Lønninger paa 31 til 35 Kr.

Tidligere bedre Lønvilkaar bibeholdtes af de paagældende Arbejdere.

Den effektive Arbejdstid fastsattes, som krævet, og uanset at Fabrikkens almindelige Arbejdstid er længere, til 8½ Time daglig, som i andre litografiske Etablissementer, og Betalingen for Over- og Natarbejde fastsattes saaledes, at der ydes henholdsvis 50 og 100 % Tillæg.

Gensidig Opsigelsesfrist fastsattes til 8 Dage. Efter 4 Ugers Ansættelse skal der 14 Dages Opsigelse til for at løse Arbejdsforholdet. Paa den anden Side kan der uden Pligt til Opsigelse arbejdes i indtil 8 Dage.

Endvidere indeholder Overenskomsten følgende Paragraf:

En Trykker maa kun passe en Maskine eller Haandpresse samtidig. Kun Trykkere maa passe Maskiner eller Haandpresser. — Ingen Litograf er forpligtet til at sætte ikke fagudlærte Folk ind i de litografiske Arbejdsgrene. — Ikke fagudlærte Folk, der udfører litografisk Arbejde, maa ikke arbejde billigere end Fagforeningsmedlemmer. — Farveplader anses for litografisk Arbejde, der kun maa udføres af Litografer.

Paragrafen om Overenskomstens Varighed, som indeholder en Bestemmelse, der sikkert vil komme til at medføre en yderligere Forkortelse af Arbejdstiden, er saalydende:

Overenskomsten er løbende til 31. Decbr. 1920 mod at Arbejdstiden fra 1. Juli 1918 forkortes med ½ Time, dog skal Arbejdstiden ikke forkortes, saafremt den derved bliver kortere end for andre Firmaer i Faget.

Kongresser.

Kongresser udenfor De samvirkende Fagforbund.

Centralorganisationen af danske Handels- og Kontormedhjælperforeninger.

afholdt Kongres i Aarhus i Dagene 15.—17. August.

Af Beretningen fremgik det, at Organisationen i Tiden fra 1. Juli 1912 til 30. Juni 1915 er vokset fra 50 Afdelinger med 2370 Medlemmer til 68 Afdelinger med 4431 Medlemmer, og Formanden meddelte, at Organisationsarbejdet navnlig havde samlet sig om Syvlukningen, Statistiken og Retshjælpen.

Med disse Spørgsmaal og om Statsanerkendelse af Organisationens Arbejdsløshedskasse beskæftigede Kongressen sig samtidig. Med 100 St. mod 6 vedtoges det at søge Kassen anerkendt og endvidere vedtoges følgende Resolutioner angaaende Lærlingeuddannelse og Lukketidsspørgsmaalet.

»Kongressen vedtager, at der til Regering og Rigsdag rettes en Henvendelse om — saa snart som muligt — at faa Lærlingeloven af 1889 fremlagt til Revision, og at der fra Centralorganisationens Side arbejdes hen til, at der i Loven fastsættes en Bestemmelse om, at ingen — der ikke selv har modtaget faglig Uddannelse eller har faguddannet Medhjælp — har Ret til at antage Lærlinge til Uddanelse.«

*

»Kongressen udtaler sin Tak og Anerkendelse til Indenrigsminister Ove Rode for det i Folketinget den 14. November 1913 fremsatte Forslag til Butikslukningslovens Revision.

Kongressen beklager dog samtidigt, at de Beskyttelsesbestemmelser, dette Forslag indeholdt og hvis Virkeliggjørelse vilde medføre et betydningsfuldt socialt, kulturelt og hygiejnisk Fremskridt for Tusinder af danske Medhjælpere i Handel og Omsætning, hidtil er strandet paa den fra forskellig Side rejste Modstand.

Kongressen opfordrer derfor Rigsdagen til at gennemføre lovordnet Syvlukning og tager bestemt Afstand fra det af Detailhandlerorganisationerne rejste Krav om den kommunale Syvluknings Gennemførelse ved en ensidig Principalafstemning.«

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende Arbejdsanvisningen og Arbejdsløsheden i Juli Maaned:

I *I. Afdelings* Kontorer (Guldbergsgade 26, Badstuestuestræde 17 og Valdemarsgade 28) indtegnedes i Juli Maaned 1520 Mænd og 1517 Kvinder mod 1633 Mænd og 1558 Kvinder i Juni Maaned. De tilsvarende Tal i

Juli Maaned 1914 var 2850 Mænd og 1692 Kvinder og for Juni Maaned 2635 Mænd og 1610 Kvinder.

Der indgik i Juli Maaned 1828 Henvendelser om Arbejdskraft og der anvistes Arbejde til 1051 Mænd og 1129 Kvinder mod 1205 Mænd og 1337 Kvinder i Juni Maaned, medens de tilsvarende Tal for Juli 1914 var 1924 Mænd og 1437 Kvinder og for Juni 1914 1710 Mænd og 1453 Kvinder.

Til *II. Afdelings* Kontor (Christiansgade 22) var der ved Juli Maaneds Begyndelse tilmeldt 2204 Arbejdsledige. I Maanedens Løb er yderligere tilmeldt 2766 mod 2825 i Juni. Af de saaledes i Juli Maaned tilmeldte 4970 Arbejdsledige anvistes Arbejde til 1324 dels af Centralarbejdsanvisningskontoret, dels af Arbejdsløshedskasserne, medens 1455 selv skaffede sig Arbejde, rejste bort eller af anden Grund udgik af Fortegnelsen over Arbejdsledige. Antallet af Arbejdsledige tilmeldte Kontoret i Christiansgade var derefter ved Maanedens Udgang 2191 eller 13 færre end ved dens Begyndelse.

Til Trods for, at Malerne i Maanedens Løb har haft en Tilvækst af 159 Arbejdsledige, har de fire Bygningsfag (Murerarbejdsmænd, Murere, Malere og Tømrere) haft en samlet Nedgang af 30 Arbejdsledige. Ved Maanedens Slutning var der ingen tilmeldte Murerarbejdsmænd, 6 Tømrere, 165 Murere, hvoraf den overvejende Part er ældre Arbejdere, samt 132 Malere. Snedkerfagets tilmeldte Arbejdsledige er reduceret med 130; men endnu er der ved Maanedens Slutning tilmeldt 301 Arbejdsledige.

Iøvrigt har af de 55 Arbejdsløshedskasser 25 haft en forøget Tilgang af ialt 350 Arbejdsledige, medens 15 har haft en Afgang af 363. I 15 Kasser er Forholdet det samme som ved Maanedens Begyndelse. Følgende 12 Arbejdsløshedskasser har ingen tilmeldte Arbejdsledige ved Maaanedens Udgang: Billedskærer- og Dekorationsbilledhuggernes, Bødkernes, Børsteindustriarbejdernes, Drejerfagets, Forgylderfagets, Gartneriarbejdernes, Korkskærernes, Kurvemagernes, Lohgarvernes, Metaltrykkernes, Murerarbejdsmændenes og Skraatobaksarbejdernes.

Der er i Maanedens Løb indgaaet 495 Henvendelser til II. Afdelings Kontor i Christiansgade om Arbejdskraft; 19 af disse var ogsaa rettet til de paagældende Arbejdsløshedskasser, i 5 Tilfælde var Pladserne optagne og i 23 Tilfælde blev Ordren annuleret.

Fra et Entreprenørfirma ved et jydsk Jernbaneanlæg blev der rettet Anmodning om at anvise ca. 50 Mand. Efter at Arbejdsanvisningskontoret havde foranlediget, at en Snes Mand fra København med Rejseunderstøttelse var afgaaet til vedkommende Arbejdsplads, meddelte Firmaet, at yderligere Anvisning ikke skulde foretages, da Arbejderne havde Besværlighed ved at skaffe sig Logi ved den paagældende Banestrækning.

Til Kontoret i *Helsingør* tilmeldtes 43 Arbejdssøgende, hvoraf anvistes Arbejde til 15. Til Kontoret i *Herning* tilmeldtes 3, hvoraf 1 anvistes Arbejde. Til Kontoret i *Holstebro* tilmeldtes 44 og anvistes Arbejde til 20. I *Nakskov* tilmeldtes 45 og anvistes Arbejde til 22. I *Ringsted* tilmeldtes 18 og anvistes Arbejde til 9. I *Slagelse* tilmeldtes 57 og anvistes Arbejde til 19. I *Sorø* tilmeldtes 11 og anvistes Arbejde til 4.

Ved Kontorerne i 7 ovenanførte Byer er der i Juli Maaned anvist Arbejde til ialt 3026, hvoraf til Gartneri og Landbrug 276, til Haandværk og Industri 620, til Handel og Samfærdsel 1105 og som Hustyende, til Vask, Rengøring o. l. 1025.

Ved Maanedens Udgang var der ved samtlige Kontorer tilmeldt 3480 Arbejdssøgende, deraf i København gennem Arbejdsløshedskasserne 2191 og personlig tilmeldte 1148.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 11 ✻ KØBENHAVN DEN 11. SEPTEMBER 1915 ✻ 12. AARGANG

INDHOLD: Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene ved Københavns Havn. Arbejdsmændene paa Cementfabrikerne. Kvinderne paa Dampvaskeriet Thor i Horsens. Kedel- og Maskinpasserne i Aarhus og Roskilde. Tapetsererne og Dekoratørerne i København. Tekstilarbejderne paa Dollerup Mølles Trikotagefabrik). Kokes til de københavnske Arbejdere. Samarbejdet. Situationen under Krigstilstanden. Udlandet.

Den faste Voldgiftsret.

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening mod Arbejdsmændenes Forbund for Gentofte, Lyngby, Herløv og Gladsaxe Sogne.

Sag Nr. 152.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 1. Septbr. 1915. Sag Nr. 152. Arbejdsgiverforeningen har indklaget Arbejdsmændenes Forbund for Gentofte, Lyngby, Herløv og Gladsaxe Sogne, der er en selvstændig Hovedorganisation, i Anledning af, at 16 Arbejdere, der er Medlemmer af dette Forbund, sammen med 5 Arbejdere, der er Medlemmer af Jord- og Betonarbejdsmændenes Fagforening i København, Lørdag den 7. August d. A. om Morgenen uden Varsel har standset det Arbejde, som de siden Begyndelsen af Juli d. A. havde været beskæftiget med, nemlig Nedlæggelse af et Højspændingskabel mellem Frederiksberg Elektricitetsværk paa Finsensvej og Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs-Aktieselskabs Transformatorstation ved Slangerupbanens Hovedstation paa Nørrebro. Dette Arbejde udførtes for Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs-Aktieselskab, der staar som Enkeltvirksomhed under Arbejdsgiverforeningen, og dette Selskab havde, som det plejede, naar det skulde have Jordarbejde udført, søgt afsluttet særskilt mundtlig Akkord om Arbejdet med det paagældende Arbejdsforhold gennem en for dette optrædende Arbejder; i dette Tilfælde en Mand ved Navn Th. Jensen. Der gjorde sig imidlertid i nærværende Tilfælde det særlige gældende, at Arbejdet, skønt det, som anført, søgtes udført af et Arbejderhold, hvoraf den største Del var Medlemmer af en ikke-københavnsk Organisation — nemlig det indklagede Arbejdsmændenes Forbund for Gentofte, Lyngby, Herløv og Gladsaxe Sogne — udelukkende skulde udføres paa Københavns og Frederiksberg Grund, at den for København mellem Entreprenørforeningen i København og Jord- og Betonarbejdernes Fagforening sluttede Overenskomst af 1913 angaaende Jord-, Beton- og Makadamiseringsarbejde (den saakaldte »grønne Bog«) ikke indeholder Priser for alt til Kabel-Nedlægning hørende Arbejde, samt at Sporvejsselskabet med Hensyn til det ikke i den grønne Bog omhandlede Arbejde kun vilde betale de i Nordre Birk gængse Priser, men ikke de delvis højere Priser, der faktisk er betalt i København ifølge Overenskomster mellem Arbejderne i København og 2 Entreprenørfirmaer, uden dog at være fastslaaede i nogen mellem Organisationerne indgaaet Priskurant.

Efter nogen Forhandling blev der ifølge Klagernes Fremstilling, hvis Rigtighed findes bestyrket ved det under den mundtlige Forhandling fremkomne, i Midten af Juli mellem Repræsentanter for Selskabet og Th. Jensen paa Arbejderholdets Vegne mundtlig og uden Forbehold af nogen Art fra Jensens Side, sluttet en Overens-

komst, gaaende ud paa, at det heromhandlede Arbejde skulde betales efter »den grønne Bog« og iøvrigt efter følgende Akkordpriser:
For Kabeltrækning. 8,5 Ø. pr. Ib. m.
For Paalægning af
Sten i Sand . . . 7 Ø. pr. Ib. m.
For Læsning af Jord 1,5 Ø. pr. Ib. m.

Da Arbejderne senere ønskede Forskud paa Akkorden, og Selskabet i den Anledning krævede Akkorden skriftlig fastslaaet, underskrev Th. Jensen — formentlig den 4. August — en skriftlig Akkord af samme Indhold som nys angivet, og det har en Del Sandsynlighed for sig, at Jensen, der imidlertid havde forhandlet om Sagen baade med Formanden for det indklagede Forbund og med Sekretæren for den københavnske Jord- og Betonarbejder-Organisation, og hvem det af denne sidste var foreholdt, at Selskabets Priser ikke stemmede med »de rigtige« københavnske Priser, inden Underskriften har taget et almindeligt Forbehold.

Efter at Arbejdsstandsningen den 7. August var indtraadt, har Sporvejsselskabet gennem Arbejdsgiverforeningen søgt Sagen ordnet dels ved skriftlig Henvendelse til det indklagede Forbund, dels gennem et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen, men Forbundet har ikke villet paavirke Arbejderne til Arbejdets Genoptagelse og har ligeledes afvist et Forslag om faglig Voldgift. Klagerne har derfor paastaaet Forbundet dels paa egne Vegne, dels paa de omhandlede 16 Arbejderes Vegne paalagt — foruden Sagens Omkostninger — en Bod for Brud paa Septemberforligets § 2, samt paa den ovenfor omtalte Overenskomst og paastaaet Boden fastsat saaledes, at der derigennem ydes Selskabet fuld Erstatning for det Tab, der er paaført det ved Arbejdsstandsningen.

Det indklagede Forbund har paastaaet Frifindelse og Klagerne paalagt Sagens Omkostninger.

Forsaavidt det indklagede Forbund til Støtte herfor har paaberaabt sig, at det maa være det uvedkommende, hvad dets Medlemmer foretager sig, naar de arbejder udenfor Forbundets lokale Omraade, kan der ikke gives det Medhold deri. Saalænge Medlemmerne vedblivende staar som Forbundets Medlemmer, er deres Arbejdsforhold et Forbundet vedkommende Anliggende uden Hensyn til Arbejdets Sted.

Naar de Indklagede videre har gjort gældende, at Th. Jensen ikke har haft Beføjelse til at forbinde Arbejderholdet ved den omhandlede Overenskomst, kan ej heller dette anses for rigtigt. Efter hvad Klagerne ubestridt har anført om den Maade, hvorpaa Forhandlingerne førtes gennem Th. Jensen, og efter dennes egen Forklaring for Voldgiftsretten, maa der gaas ud fra, at Th. Jensen har haft Mandat til at slutte Akkord paa Holdets Vegne.

Naar de Indklagede yderligere har henvist til, at Th. Jensen inden Underskriften har taget Forbehold med Hensyn til Prisernes Rigtighed, er heller ikke dette afgørende, thi efter dansk Ret er en mundtlig Overenskomst — forudsat selvfølgelig at dens Indgaaelse og Indhold erkendes eller bevises — ligesaa kraftig og bindende som en skriftlig, og som tidligere omtalt maa en mundtlig Overenskomst her antages at være indgaaet uden Forbehold allerede i Midten af Juli.

Naar de Indklagede endelig har hævdet, at Gyldigheden af en Overenskomst af heromhandlede Art maa antages betinget af, at dens Priser stemmer med de paa Arbejdsstedet gangbare Priser, maa dertil bemærkes, at der efter Omstændighederne vel maa kunne være Spørgsmaal om at tilsidesætte en Overenskomst, hvis Priser strider mod de mellem Organisationerne vedtagne Priser for Stedet, men herom ses der i det foreliggende Tilfælde ikke at være Tale, idet Stedets organisationsmæssig fastsatte Pris (den grønne Bog) netop efter Overeeskomsten skal følges saavidt den rækker, medens de københavnske Priser, der iøvrigt af de Indklagede paaberaabes som de gangbare, ikke ses at være organisationsmæssig fastslaaede, men

kun at bero paa Akkorder med enkelte Arbejdsgivere.

Idet det saaledes maa statueres, at den af Arbejderholdet ved Th. Jensen i Midten af Juli d. A. mundtlig indgaaede Akkord er bindende for de paagældende Arbejdere, maa Følgen deraf videre være, at den den 7. August begyndte Arbejdsstandsning er ulovlig.

Imidlertid mener Retten ikke under nærværende Sag at burde paalægge de paagældende Arbejdere nogen Bod, idet det findes undskyldeligt, at de efter Forholdets særlige Beskaffenhed og deres Organisationers Stilling til Sagen hidtil ikke har været klare paa, at den i Midten af Juli indgaaede Overenskomst er bindende for dem.

Endvidere mener Retten ikke at burde paalægge det indklagede Forbund nogen Bod for dettes Forhold til Arbejdsstandsningen, da Forbundet kan have misforstaaet Th. Jensens Forklaringer overfor det og troet, at han alt fra først af har taget Forbehold for det Tilfælde at det skulde vise sig, at Priserne ikke var i Overensstemmelse med de københavnske

Derimod findes det indklagede Forbund paa dets ovenomhandlede 16 Medlemmers Vegne at burde betale Sagens Omkostninger med 100 Kr.

Kendelse.

Den af det ovenomhandlede Arbejderhold den 7. August d. A. iværksatte Arbejdsstandsning ved Kabelnedlægning for Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs-Aktieselskab er ulovlig som stridende mod den paa Arbejderholdets Vegne i Midten af Juli d. A med Selskabet mundtlig indgaaede Overenskomst.

Sagens Omkostninger betaler de Indklagede Arbejdsmændenes Forbund for Gentofte, Lyngby, Herløv og Gladsaxe Sogne paa dets i Sagen omhandlede 16 Medlemmers Vegne med 100 Kr.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene ved Københavns Havn. De langvarige Forhandlinger, som har været ført om Løn- og Arbejdsforholdene ved Københavns Havn, har ikke ført til nogen Overenskomst, og under 4. Septbr. har nu Arbejdsgiverforeningen til den 20. s. M. opsagt den midlertidige Overenskomst, der blev indgaaet den 12. April og som skulde gælde, mens Forhandlingerne stod paa.

Arbejdsmændene paa Cementfabrikkerne. Ved et forberedende Møde henstillede Formanden for Den faste Voldgiftsret, at der gjordes endnu et Forsøg paa at komme til Enighed i den Strid, der var opstaaet paa Aalborg Portland Cementfabrik om Betalingen til Afløsningsmandskabet om Søndagen (Sag Nr. 154). I Overensstemmelse hermed afholdtes Fællesmøde den 27. August.

Det lykkedes her at faa afsluttet Overenskomst. Angaaende Sagens Realitet hedder det i denne:

Det Mandskab, der tages til Søndags-Afløsning under kontinuerligt Søndagsarbejde, erholder, forsaavidt den overenskomstmæssige Betaling ikke overstiger Kr. 4.75, et Tillæg af Kr. 1,25 pr. Mand for hver Søndagsvagt af 12 Timer (Dag eller Nat), og forsaavidt den overenskomstmæssige Betaling udgør over Kr. 4.75, et supplerende Tillæg, der bringer Fortjenesten op til Kr. 6.00. Hvis Vagten er kortere end 12 Timer, rettes foranstaaende Satser i Forhold hertil.

Kvinderne paa Dampvaskeriet Thor i Horsens. Kvindeligt Arbejderforbund har afsluttet ny Overenskomst med Dampvaskeriet »Thor« i Horsens, hvorved alle Lønninger forhøjedes med en Krone ugentlig. De gældende Lønninger er herefter: For første Klasses Strygersker en Begyndelsesløn af 13 Kr. ugl., stigende i Løbet af to og et halvt Aar til 16 Kr., for anden Klasses Strygersker en Begyndelsesløn af 10 Kr. ugl., stigende i Løbet af to og et halvt Aar til 13 Kr. For alt andet Arbejde, som udføres paa Vaskeriet er Begyndelseslønnen 9 Kr. ugl., stigende

i Løbet af to og et halvt Aar til 13 Kr.

Overenskomsten er gældende indtil 1. Septbr. 1917. Den omfatter 14 Kvinder.

Kedel- og Maskinpasserne i Aarhus og Roskilde. Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund har afsluttet Overenskomst med A/S De forenede jyske Farverier og Trikotagefabrikker i Aarhus og med F. R. Frederiksens Bryggeri i Roskilde.

Med de nævnte Trikotagefabrikker har Forbundet ikke tidligere haft Overenskomst. Lønnen var her 100 Kr. maanedlig, og Overarbejde betaltes med 50 Øre pr. Time. Der var den Gang Dagdrift alene. Nu er der Dag- og Natdrift, og Lønnen er overenskomstmæssigt fastsat til 25 og 26 Kr. pr. Uge. Overarbejde betales med 65 Øre i Timen.

Overenskomsten er løbende med Fællesoverenskomsten.

Paa Frederiksens Bryggeri er Overenskomsten en Fornyelse af tidligere. Lønnen er hævet fra 26 Kr. pr. Uge og 60 Øre pr. Time for Overarbejde til 27 Kr. pr. Uge fra 1. Septbr. 1915 til 1. Septbr. 1916 og derefter 28 Kr. og 70 Øre pr. Time for Overarbejde. Overenskomsten er løbende til 1. Septbr. 1918.

Tapetsererne og Dekoratørerne i København. Der har i længere Tid været forhandlet mellem Repræsentanter for Sadelmager- og Tapetsererlavet og Sadelmager- og Tapetsererforbundet om en ny Overenskomst for Tapetserer og Dekoratører i København. Da det ikke saa ud til, at Mestrene var villige til at imødekomme Arbejdernes Krav om en Forbedring af Løn- og Arbejdsvilkaarene, sendte Forbundet Varsel om Strejke, saaledes at Arbejdet om fornødent kunde standses den 1. September. I sidste Øjeblik kom der imidlertid en Forhandling i Stand mellem Repræsentanter for De samvirkende Fagforbund i Danmark, Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, Sadelmager- og Tapetsererlavet i København og Skandinavisk Sadelmager- og Tapetsererforbund, og den 1. September underskrev man paa følgende

Overenskomst for Tapetserer- og Dekoratørfaget:

1, Alt Arbejde, som findes anført i Priskuranten, bør saavidt mulig udføres paa Akkord.

2. Enhver Svend, skal, naar han kræver det, have sin Timeløn fastsat efter vedkommendes gennemsnitlige Akkordfortjeneste, beregnet over de sidste 4 Uger paa samme Værksted.

3. Ingen Nedsættelse af personlige højere Lønninger maa finde Sted, som Følge af denne Overenskomsts Ikrafttræden, saalænge vedkommende arbejder paa samme Arbejdsplads.

4. Helligdags- og Overarbejde bør saavidt mulig undgaas. Naar Overarbejde dog finder Sted, betales det for de første 2 Overtimer med et Tillæg af 25 Øre pr. Time og for de efterfølgende Timer til Kl. 10 med et Tillæg af 50 Øre pr. Time og derudover med et Tillæg af 60 Øre pr. Time.

Søn- og Helligdage til Kl. 12 Middag gives et Tillæg af 25 Øre pr. Time og fra 12—4 50 Øre og derudover 60 Øre pr. Time.

Tillægget gælder ogsaa for Akkordarbejde.

Hver paabegyndte halve Time betales som en fuld halv Time.

5. Mindstelønnen er 55 Øre, dog for Ungsvende det første halve Aar efter Læretiden 40 Øre, det andet halve Aar 45 Øre pr. Time.

6. Naar Arbejdsstedet ligger mere end ¼ Times Gang fra Værkstedet, betales Sporvognspenge af Mesteren.

7. Landarbejde betales efter almindelig Lønningsform samt Kost og Logi efter Overenskomst. Tiden, der medgaar til Rejsen — det være Nat eller Dag — betales med vedkommende Svends almindelig Timebetaling, 3. Kl. Jernbane, 2. Kl. Dampskib; foregaar Rejsen om Natten, betales ogsaa 2. Kl. Jernbane.

8. For en enkelt Dags Arbejde paa et Arbejdssted, som ligger over 10 km. fra Byen, betales ekstra 1 Kr. i Tærepenge.

9. Forgæves Gang betales med vedkommende Svends almindelige Timebetaling.

10. Arbejdslønnen udbetales Fredag Aften, saaledes at den er udbetalt inden Arbejdstidens Ophør.

11. Naar en Svend afskediges, udbetales Arbejdslønnen ved Afskedigelsen.

12. Enhver Svend fører en af Mesteren anerkendt Bog over sit Arbejde. I Bogen kvitterer Svenden for udbetalt Arbejdsløn. Bogen skal til enhver Tid være til Eftersyn for det af Organisationerne nedsatte Mæglingsudvalg.

13. Arbejdstiden er 9½ Time daglig, dog i Januar og Februar Maaneder samt fra 15. Juni—15. August kun 9 Timer. Arbejdstiden skal lægges mellem Kl. 7 Morgen og Kl. 6 Aften.

14. Som Regler for Behandling af faglig Strid gælder den mellem Hovedorganisationerne senest vedtagne Norm.

15. Overenskomsten er gældende indtil den med 3 Maaneders Varsel opsiges til Ophør en 1. April, dog tidligst 1. April 1918. Arbejdsgiverne kan inden 1. Decbr. 1917 kræve Overenskomsten forlænget indtil 1. April 1921 mod, at Arbejdstiden fastsættes til 9 Timer daglig hele Aaret, og at Mindstelønnen forhøjes til 58 Øre.

Midlertidige Bestemmelser. Forhandlingerne om Akkordpriskuranten fortsættes, og disse Forhandlinger skal være afsluttede senest den 15. September d. A. Resultatet skal have tilbagevirkende Kraft til 1. September 1915. De Akkordsatser, om hvilke der er opnaaet Enighed, betragtes som godkendt, idet Godkendelsen af Regulativet fra begge Sider er sket under den Forudsætning, at man enes om den resterende Del af Priskuranten.

Den varslede Strejke udsættes til den 15. September og bortfalder forsaavidt der opnaas Enighed.

Tekstilarbejderne paa Dollerup Mølles Trikotagefabrik. Mellem Tekstilarbejderforbundet og Tektilfabrikantforeningen er der ført Forhandling om en ny Overenskomst for Dollerup Mølles Trikotagefabrik, uden at det er lykkedes at naa til et for Forbundet antageligt Resultat. Forbundet har derfor — med Sanktion af De samvirkende Fagforbund — varslet Strejke. Den gamle Overenskomst udløb 1. September.

Kokes til de københavnske Arbejdere.

Under Krigssituationen har det flere Gange været overordentlig vanskelig at faa Kul og Kokes her til Landet. Af dette Forhold har Importørerne benyttet sig til at skrue Priserne meget betydelig i Vejret. En Tid var Vanskelighederne saa store, at Københavns Kommunalbestyrlse saa sig nødsaget til at standse al Salg af Kokes, for, hvis det blev nødvendig, at udvinde saakaldet Vandgas af disse og bruge Koksene som Brændsel i forskellige Institutioner.

I Juli Maaned var Prisen paa Kokes i Detailsalg oppe paa ca. 3 Kr. pr. hl., altsaa dobbelt saa meget som i Fjor ved samme Tid. Det er forstaaelig, at de københavnske Arbejdere under disse Forhold med Bekymring saa den kommende Vinter i Møde.

Forretningsudvalget for Arbejdernes Fællesorganisation lod derfor undersøge, om det ikke skulde være muligt at skaffe de københavnske Arbejdere Kokes til en rimeligere Pris, og fra et større tysk Firma lykkedes det at faa et saa gunstigt Tilbud, at det blev mulig at levere Koksene frit i Hus til en Pris af 2 Kr. 10 Øre pr. hl. I Yderdistrikterne Brønshøj, Valby osv. er Prisen dog paa Grund af den længere Kørsel 5 Øre mere. Handelen med det tyske Firma om en foreløbig Levering af 125,000 hl. blev afsluttet og Koksene skulde i Følge Overenskomsten leveres knuste efter en nærmere opgivet Størrelse. Det blev imidlertid ikke muligt for Selskabet at levere Koksene knuste, der var nemlig kommen Forbud mod at ud-

føre smaa Kokes. Forretningsudvalget mente dog ikke, at man af den Grund burde lade Handelen gaa tilbage. De københavnske Arbejdere forstod ogsaa straks Betydningen af det foretagne Skridt; thi store Bestillinger indløb daglig, og i Løbet af nogle faa Uger var der solgt ca. 30,000 hl. og der indløber fremdeles hver Dag store Bestillinger.

Den 11. August ankom de første Jernbanevogne med Kokes til Arbejdernes Fællesorganisation, og der er siden ankommet store Partier, som efterhaanden er leveret til Medlemmerne.

For en Del Medlemmers Vedkommende har det været en Skuffelse, at Koksene ikke er knuste, nogle er jo ældre Folk, som ikke mener at de kan magte det med Knusningen forbundne Arbejde, og for de Medlemmers Vedkommende, som skal have Brændsel paa Loftet, er det jo ikke muligt at tage mod hele Koks.

Gennem Prøver, foretagne af Arbejderhustruer, er det ellers godtgjort, at Koksene er udmærkede, de brænder godt, giver en ren, hvid Aske og varmer godt. Den store Opgave, som Fællesorganisationen har taget op, er hidtil forløbet uden noget Uheld.

Paa Modstand, baade aabent og skjult har det imidlertid ikke manglet, og de vildeste Rygter er bragt i Anvendelse. Til en Begyndelse hed det sig, at Koksene fra Tyskland bestod af Slagger, altsaa af Affald, som ingen Værdi havde. Den Tale maatte forstumme efter at Koksene var ankommen, og det havde vist sig, at det var gode Kokes, men nu fandt man paa andre Ting; det fortaltes, at Koksene ikke kunde brænde i danske Kakkelovne, og at der ingen Varme var ved de tyske Kokes. Ja, det var ligefrem haarrejsende, alt det daarlige, der kunde siges om de Kokes, som Arbejdernes Fællesorganisation havde købt, og saa al den Sagkundskab en Del Mennesker mente at sidde inde med paa dette Omraade, det var ligefrem forbausende.

Det er gaaet her som hver Gang Arbejderne tager fat paa noget, som griber ind i de besiddende Klassers Interesser; de knurrer, bider og foretager, alt hvad de formaar for at ødelægge Arbejdernes Foretagender, og hertil skal navnlig Løgnen hjælpe.

Den Taktik er imidlertid blevet forældet,. Arbejderne lader sig ikke vildlede, de har af Erfaring paa saa mange Omraader set, at kun Arbejdernes egne Foretagender kan fremme Arbejdernes Interesser.

Der spørges om, hvorledes det er mulig for Arbejdernes Fællesorganisation at sælge saa gode Koks til saa lave Priser? Hemmeligheden herved er blot den, at der intet medgaar til Importører og Mellemhandlere. Fællesorganisationen importerer jo selv og leverer direkte til Medlemmerne. Fortjeneste regnes der ikke med. Motivet er at hjælpe Medlemmerne over en Vanskelighed.

Samarbejdet
mellem
Socialdemokratiet i Skandinavien.

Den bestaaende Komite for Samarbejde mellem Socialdemokratiets Organisationer i Skandinavien afholdt den 4. ds. sit ordinære Aarsmøde i København.

Samtlige Medlemmer var til Stede. Fra Sverig: H. Lindquist og Fr. Strøm. Fra Norge: Magnus Nilssen og Ole Lian. Fra Danmark: Carl F. Madsen og Th. Stauning.

Paa Mødet afgaves Beretning om Virksomheden i de forløbne 2 Aar, hvorefter Ledelsen i Henhold til Vedtægterne overdroges de danske Medlemmer. — Som Formand fungerer Carl F. Madsen, som Sekretær Th. Stauning.

Paa Mødet gennemgik man derefter hvad der er foretaget til Udførelse af de paa den skandinavisk-hollandske Freds-Konference i København i Januar tagne Beslutninger og man bemyndigede Bestyrelsen til visse Skridt til fortsat Virksomhed med det paa Januar-Konferencen opstillede Program for Øje.

Situationen under Krigstilstanden.

Nye Maksimalpriser.

Som bekendt har der i længere Tid været forhandlet om nye Maksimalpriser paa Flæsk og andre Svineprodukter. Forhandlingerne har været ført mellem Prisreguleringskommissionen, Regeringen og Andelsslagterierne og har givet Anledning til en omfattende offentlig Debat.

Sagen er nu afsluttet, idet der den 26. August blev fastsat nye Maksimalpriser, som traadte i Kraft den 28., for Detailsalgets Vedkommende dog først den 30. August.

Vi gengiver nedenfor de nye Maksimalpriser og de Nedsættelser, som ved dem har fundet Sted:

Spæk, der før kostede 1,80 pr. Kilo, sættes saaledes ned til 1,50.

Bov med Skank, der kostede 1,50, faar en 20 Procents Nedsættelse, og Maksimalprisen bliver altsaa nu 1 Kr. 20 Øre.

Brystflæsk er nedsat fra 1,90 til 1,70.

Karbonade med Spæk fra 1,90 til 1,70 og

Skinker fra 1,85 til 1,70.

Da det nu og da er vanskeligt for en Husmoder at købe Bov med Skank, er der ogsaa sat Maximalpriser for

Bov uden Skank. Prisen herpaa er 1,36 pr. Kilo.

Skank 70 Øre pr. Kilo.

Da der før brugtes den Trafik, at Forhandlerne lod Varerne røge for at komme udenom Maksimalprisen, har Ministeriet resolveret, at ogsaa paa røgede Flæskevarer er der Maksimalpris.

Denne er sat til 16. Øre mere pr. Kilo end de urøgede Varer.

Endvidere er der sat Maksimalpris paa Flæskefars. Den Fars, der laves af Hoveder og Skank, og som før kostede 60 Øre Pundet, er nedsat til 50 Øre. Og den Fars, der laves af Flæsk og som kostede 90 Øre er nedsat til 80 Øre.

Farsen maa kun sælges uden Vand og Mel, hvad ikke tidligere har været Tilfældet.

Paa Svineaffald er der foretaget følgende Nedsættelser i Maksimalprisen:

Hals og Skinkeben er nedsat fra 60 til 50 Øre pr. Kilo.

Hoveder uden Tunge fra 50 Øre til 40 Øre.

Hoveder med Tunge, som der ikke før var Maksimalpris paa, er sat til en Maksimalpris af 44 Øre pr. Kilo. Renskaarne Tunger 1,20.

Mellemgulv (ikke trikinundersøgt) er nedsat fra 80 til 70 Øre.

Langryg med Hale er sat til 30 Øre pr. Kilo.

Ikke forandrede er følgende Priser:

Levere 90 Øre pr. Kilo.
Hjærter 20 Øre pr. Stk.
Nyrer 4 Øre pr. Stk.
Tæer 6 Øre pr. Stk.

Der maa ikke under nogen Form tages højere Pris i Detailsalg for de fornævnte Varer i fersk eller saltet Tilstand, hvad enten Slagtningen her i Landet er foregaaet paa Slagterierne eller andetsteds.

Angaaende Fedtet hedder det i den officielle Meddelelse:

Maksimalprisen for rent ukrydret Svinefedt i Detailsalg fastsættes til 160 Øre pr. Kilo og for særlig tilberedt Krydderfedt til 200 Øre pr. Kilo. Ved Salg af rent ukrydret Svinefedt fra Slagterierne til Grossister er Maksimalprisen 144 Øre pr. Kilo og ved Salg til Detaillister 150 Øre pr. Kilo.

Der maa ikke under nogen Form tages højere Pris for Varen i Detailsalg. Leveres Varen i Blærer, Spande eller anden særlig Emballage, maa kun gangbar Pris beregnes for denne.

I Følge Bekendtgørelsen har Indenrigsministeriet bestemt, at der i Detailforretninger, hvor ovennævnte Varer forhandles, skal ophænges en Plakat med Angivelse af Maksimalpriserne.

Som der er Maksimalpriser for Detailhandelen, er der naturligvis ogsaa for en gros Handelen.

Maksimalprisen for her i Landet

slagtede Svin i hele og halve Kroppe fastsættes som følger:

For slagtede Svin uden Hoved og Fødder 140 Øre pr. Kilo slagtet Vægt.

For slagtede Svin med Hoved og Fødder 132 Øre pr. Kilo slagtet Vægt.

Slagteriernes Maksimalpris ved Salg til Grossister: Hals- og Skinkeben 35 Øre, Langryg med Hale 20 Øre, Mellemgulv (ikke trikinundersøgt) 55 Øre, Hoveder (uden Tunge) 30 Øre, Hoveder (med Tunge) 34 Øre, Tunger (renskaarne) 100 Øre, Levere 70 Øre, alt pr. kg.; Hjærter 15 Øre, Nyrer 2 Øre, Tæer 4 Øre, alt pr. Stk.

Slagteriernes Maksimalpris ved Salg til Detaillister: Hals- og Skinkeben 40 Øre, Langryg med Hale 25 Øre, Mellemgulv (ikke trikinundersøgt) 60 Øre, Hoveder (uden Tunge) 35 Øre, Hoveder (med Tunge) 39 Øre, Tunger (renskaarne) 110 Øre, Levere 80 Øre, alt pr. kg., Hjærter 17 Øre, Nyrer 3 Øre, Tæer 5 Øre.

Der maa ikke under nogen Form tages højere Pris for de fornævnte Varer i fersk eller saltet Tilstand ved Salg fra indenlandske Slagterier.

Udlandet.

Krigscensuren.

Krigssituationen har voldt den internationale Forbindelse mellem de faglige Organisationer betydelig Vanskelighed. Direkte Samkvem mellem Organisationer i Lande, som ligger i Krig med hinanden er ganske udelukket, og Postgangen mellem de nevtrale og de krigsførende Lande, tildels ogsaa mellem de nevtrale Lande indbyrdes, er bleven i høj Grad usikker. Breve, som før besørgedes paa et Døgn eller to, kan nu være en Uge eller mere undervejs, og sandsynligvis forsvinder en Del ganske undervejs.

Men fuldt saa slem en Ulempe er den skrappe Censur, som i de krigsførende Lande udøves overfor det trykte Ord. For Fagbladenes Vedkommende mærkes den ikke meget i Tyskland og England; derimod fremtræder de østrigske Fagblade regelmæssigt med store hvide Pletter. Det er Krigscensuren, som har gjort sin Høst. Undertiden er det enkelte større eller mindre Afsnit, som er taget ud, undertiden hele Artikler. Som Regel tales der ikke i Teksten om denne Censur; men af og til hænder det, at Bladet faar anbragt en Bemærkning derom. Saaledes skrev det østrigske Typograf-Tidende »Vorwärtz« forleden til Forklaring for en saadan forsvunden Artikel:

»Vi havde skrevet noget om de økononomiske Forhold i — Spanien (altsaa ikke i Østrig) og om Folkebevægelser i — Spanien (altsaa heller ikke Østrig). Vi skildrede det spanske Folks Elendighed og den blomstrende Krigsindustri i — Spanien (altsaa heller ikke denne Gang i Østrig. Desuagtet var den blaa Blyant os unaadig. En hvid Flade blev Resultatet...«

Med Italiens Indragelse i Krigen, er ogsaa Fagpressen her bleven Genstand for denne Censur. I sidste Nr. af Organet for den faglige Hovedorganisation i Italien findes større eller mindre hvide Pletter i Artikler om: »En trist Aarsdag«, »Censur og Reaktion« og »Aktuelle Problemer for Arbejderne«.

Ikke blot tager Krigen Hundred Tusinder af Arbejdernes Liv og Førlighed, ikke blot truer dem deres Organisationer med Ødelæggelse. Krigen dræber ogsaa det frie Ord. Først efter Krigen vil vi i nogen Grad blive oplyst om, hvad der i Krigens Tid virkelig er foregaaet omkring i Verden.

Faldne tyske Fagforeningsledere.

»Correspondenzblatt« meddeler, at følgende mere bekendte Fagforeningsledere i den senere Tid er faldne som Offre for Verdenskrigen.

Sebald, München, og *Wesolowski*, Køningsberg (Kommunalt Arbejderforbund), faldne henholdsvis i Vogeserne og ved Nowogrod. *Heinrich Buchendahl*, Hamborg (Træarbejderforbundet), død af Sygdom paa et Lazaret ved Østfronten. *Rudolf Backers*, Berlin (Gartnerforbundet), falden i Kurland, *Karl Eberhardt* (Porcellainsarbejderforbundet, Fagbladets Redaktør), falden ved Overgangen over Narew.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 12 ❋ KØBENHAVN DEN 18. SEPTEMBER 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Extraordinært Repræsentantskabsmøde. Kongresser. Arbejdsanvisningen. Arbejdsløshedsstatistiken. Arbejdsløsheden.

Extraordinært Repræsentantskabsmøde den 13. September i København.

I Henhold til Vedtagelse paa det ordinære Repræsentantskabsmøde i April afholdtes den 13. September et extraordinært Møde i Forsamlingsbygningen, Enghavevej, København, for at drøfte den faglige Situation med særligt Henblik paa Fagforbundenes Stilling i 1916, da Overenskomster, som omfatter ca. 80,000 af Centralorganisationens Medlemmer, kan opsiges.

Byraadsmedlem *P. Christensen*, Helsingør, valgtes til Dirigent.

Formanden, *Carl F. Madsen*, indledede med en Redegørelse for Situationen paa det faglige Omraade, saaledes som den har formet sig saavel i Danmark som i Sverig og Norge under Krigen. Han gav en Række Oplysninger om de nugældende Overenskomsters Tilblivelse og Indhold og meddelte, hvilke Overenskomster der allerede vare opsagte — ogsaa af Arbejdsgiverne. Sluttelig gjorde han Rede for Forretningsudvalgets Anskuelser angaaende Forholdene og anbefalede Repræsentantskabet at følge Forretningsudvalget med Hensyn til Opsigelse af bestaaende og Indgaaelse af nye Overenskomster.

Der udviklede sig herefter en Drøftelse af de foreliggende Forhold, under hvilken der ydedes fuld Tilslutning til de af Formanden fremsatte Udtalelser, og der vedtoges sluttelig en Resolution, der angav Repræsentantskabets Stilling til den kommende Tids Lønbevægelse. Denne Resolution offentliggøres dog ikke.

Under Debatten blev Spørgsmaalet om de økonomiske Forhold for Arbejderklassen ogsaa berørt og følgende Udtalelse vedtoges med Henblik paa denne Side af Arbejderbevægelsen:

»De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskab anerkender de afArbejderklassens Repræsentanter og af de kooperative Foretagender udfoldede Bestræbelser for at modvirke Dyrtiden.

Den herskende Krisetilstand har imidlertid vist, at Kapitalismens Graadighed maa bekæmpes endnu kraftigere end hidtil. Repræsentantskabet benytter derfor Lejligheden til at opfordre Arbejderklassen til at forstærke Kampen mod Kapitalismen.

Den stærkest mulige Tilslutning til Socialdemokratiets politiske Virksomhed er ligesom Tilslutningen til de faglige Organisationer af væsentlig Betydning i denne Kamp, men ogsaa kooperativ Virksomhed maa støttes, hvis man under det herskende System vil opnaa betydende Indflydelse paa de økonomiske Forhold.

Repræsentantskabet anbefaler derfor Arbejderne at støtte og udvikle den kooperative Bevægelse. Baade paa Produktionens og Vareomsætningens Omraade er der skabt kooperative Institutioner, hvis Betydning afhænger af den Støtte, de nyder fra den arbejdende Befolkning, og det er til

Fremme af Arbejderklassens Interesser af største Vigtighed at støtte alle Bestræbelser, der gaar ud paa at indskrænke Kapitalens Magt og Udplyndring.«

Kongresser.

Dansk Elektrikerforbund

afholdt sin 4 Kongres i Odense i Dagene 22.—24. August.

16 Afdelinger var repræsenteret ved 36 Delegerede og Hovedbestyrelsens 7 Medlemmer var til Stede. Endvidere var *Otto Smith* fra De samvirkende Fagforbund, *J. A. Hansen* fra Smedeforbundet, *Arn. Nielsen* fra Formerforbundet og *V. Hansen* fra Sliberforbundet mødte efter Indbydelse.

Efter Kongressens Konstituering aflagde Forbundets Formand *Chr. J. Petersen*

Beretning

om Virksomheden i de 4 Aar siden sidste Kongres.

Han meddelte, at der paa Grund af Militærtjeneste kun havde været levnet ham ringe Tid til Forberedelsen til denne Kongres, men mulige Mangler ved Beretningsaflæggelsen vilde opvejes af, at der er udsendt en trykt Beretning.

I 1911 var vi 700 Medlemmer, fortsatte han. Men mere end 500 var i Konflikt med Jærnindustriens Sammenslutning af Arbejdsgivere. Vi kæmpede særlig om Minimallønnen. Vi havde 2 Minimallønsatser i den gamle Overenskomst. 35 Øre for Ungsvende, 50 Øre for Montører. Arbejdsgiverne tilbød 36 Øre til Ungsvende og 40 Øre for Elektrikersvende samt 1 Øres Forhøjelse paa begge Satser den 1. April 1914. Vi krævede 40 Øre for Ungsvende, 50 Øre for ældre Svende med Forhøjelser til henholdsvis 45 og 55 Øre fra 1. Februar 1914.

3 Maaneder maatte vi i Lock-out i Anledning af disse Uoverensstemmelser. Den afsluttedes 17. Maj 1911, idet begge Parter vedtog et Forslag, Forligsmanden stillede. Dette Forslag gik ud paa 40 Øre for Ungsvende og 53 Øre for ældre Svende, stigende til 41 og 54 Øre den 1. Februar 1914. Der opstod straks efter en Divergens, som gik til faglig Voldgift, og derved blev det desværre slaaet fast, at vi ikke fik hele det Udbytte, vi havde ventet os af Minimallønsatserne. Arbejdet blev paa Grund af disse Forhold egentlig først endelig optaget den 1. Juni.

Senere har vi haft mange Uoverensstemmelser, navnlig om vore Priskuranters Anvendelse. Arbejdsgiverne fortolkede Overenskomstens Bestemmelser saaledes, at det var en frivillig Sag, om de vilde give Akkord paa Arbejdet. Vi iværksatte Strejke paa et saadant Spørgsmaal hos en Aarhus-Arbejdsgiver, som stod udenfor Sammenslutningen. Denne meldte sig imidlertid som hans Forsvarer og forlangte Arbejdet genoptaget straks. Det vilde vi ikke gaa ind paa, men vi gik med til en tvangfri Forhandling, som resulterede i, at Arbejdsgiverne indrømmede, at vi havde Ret til at kræve Arbejdet betalt efter Prislisten. Dette Resultat medførte, efter en Del Genvordighed, at vi fik Princippet om Priskurantens Anvendelse, naar en af Parterne forlangte det, slaaet fast.

Dette Resultat betød en betydelig Indtægtsforøgelse for vore Medlemmer.

Vanskeligheder findes ogsaa med Hensyn til Fastsættelse af Priser paa nyopdukkende Arbejder. Et fornuftigt Samarbejde mellem Medlemmer og Ledelse paa dette Omraade skal imidlertid ogsaa nok bringe et fornuftigt Resultat. Navnlig skal vore Medlemmer sørge for, at Aftaler om ny Priser bliver truffet *før* Arbejdets Paabegyndelse.

Ved at fremdrage særlige Tilfælde belyste Formanden nærmere dette og andre Forhold, der havde givet Anledning til Konflikter, og sluttede sine Bemærkninger herom med at udtale: Alle disse Tilfælde maa føre til, at vore Priskuranter ved given Lejlighed undergaar en gennemgribende Revision, og ved samme Lejlighed maa vi søge Paragraferne om Landpenge, Akkordudbetalinger og

andre Spørgsmaal, der — hvad Tiden har vist — ikke har været ordnet paa tilstrækkelig fyldestgørende Maade i vore Overenskomster, redigeret saaledes, at Uoverensstemmelser paa disse Omraader indskrænkes til det mindst mulige. I Forbindelse hermed vil jeg sige, at det er i høj Grad uklogt, naar vore Medlemmer i Tilfælde af Uoverensstemmelser som de forannævnte iværksætter uvarslede og ulovlige Strejker.

Jeg opfordrer vore Repræsentanter til hver i sin Afdeling at virke for, at vore Regler for Behandling af faglig Strid altid respekteres. Gør vore Medlemmer det, vil deres reelle Krav altid blive lettere at gennemføre.

Taleren omtalte derefter Forbundets Andel i Genindførelsen af Installatørprøven, i Oprettelsen af Installationsforetagendet »Alliance«, og gjorde kort og koncist Rede for Forbundets Indmeldelse i Metalarbejderkartellet.

Han hævdede, at Hovedbestyrelsen ved denne Indmeldelse paa ethvert Punkt havde holdt sig Beslutninger og Love efterrettelig. Han vilde dog ikke komme nærmere ind paa dette sidste Spørgsmaal under Beretningen, da det skulde behandles under et særligt Punkt paa Dagsordenen.

Med Hensyn til Forbundets Fremgang oplystes det, at medens det i 1904 havde et Medlemstal paa 120, var der knapt 700 i 1911, men den 30. Juni 1915 var der over 1500 Medlemmer i 18 Afdelinger.

Sluttelig gjordes nogle Bemærkninger med Henblik paa Overenskomsters Opsigelse, om Lærlingeforholdene og om Forbundets Kontorforhold.

Beretningen efterfulgtes af en Diskussion, der for en Del drejede sig om Indmeldelsen i Metalarbejderkartellet, ligeledes omtaltes Organisationsforholdene paa Fyen, for hvilken Landsdel det fastsloges, at der ikke fandtes nogen uorganiseret Elektriker.

Forbundets Formand replicerede sluttelig til en Del af Talerne, og Beretningen godkendtes derefter enstemmig.

Regnskabet

for de sidste 4 Aar forelagdes derefter og godkendtes uden Diskussion.

Af Regnskaberne fremgik det, at Forbundets Strejkekasse pr. 31. Marts 1915 ejede Værdier, der tilsammen udgjorde 36,065 Kr. 65 Øre. Heri er dog ikke medregnet det Aktiv, der ligger i Forbundets Installationsforetagende »Alliance«.

Lovenes Ændring.

Forbundets Love blev derefter behandlet. De undergik en Del Ændringer, hvoraf vi nævner følgende:

I Fremtiden vil der med Hovedbestyrelsens Sanktion kunne oprettes Afdelinger i Byer, selv om der ikke findes 10 Medlemmer i saadanne. Tidligere kunde Afdelinger kun dannes, naar der var mindst 10 Elektrikere.

Hovedbestyrelsen kan under særlige Forhold yde Afdelinger Tilskud til Administrationen.

Beslutninger, der er vedtagne paa en Kongres, kan kun ændres eller ophæves, hvis Forslag herom faar $^2/_3$ af de afgivne Stemmer ved en Urafstemning blandt Forbundets Medlemmer.

Hovedbestyrelsesmedlemmer faar fremtidig ingen Stemmeret paa Kongressen med Hensyn til Godkendelse af Forbundets Virksomhed, selv om de er valgte til Delegerede af deres Afdelinger.

Hovedbestyrelsen udvides fra 7 til 9 Medlemmer. Den kommer derved til at bestaa af Formanden, 4 Repræsentanter for København, 1 for Sjælland, 1 for Fyn og 2 for Jylland. De københavnske Repræsentanter og Formanden danner Forretningsudvalg.

Beretning og Regnskab vil i kommende Tid blive trykt hvert Aar og udsendt i passende Antal til Afdelingerne.

Til at tiltræde Hovedbestyrelsen, naar vigtige Sager foreligger til Behandling, vælger enhver Afdeling en Repræsentant.

Med alle Stemmer mod 3 vedtog Kongressen at forhøje Ugekontingentet fra 75 til 80 Øre. Deraf bliver 15 Øre i Afdelingen, 30 Øre henlægges til Strejkefonden, 27 Øre gaar

til Arbejdsløshedskassen og 8 Øre gaar til Forbundets Administrationsfond.

Kongressen vedtog i Forbindelse hermed, at Medlemmerne ikke mere varskoes, naar de staar paa Grænsen af den lovlige Restancefrist. De maa selv vaage over, at den ikke overskrides, hvis de vil bevare deres Rettigheder.

Indskudet, som før var 5 Kr., forhøjedes til 10, for den, der først indmeldes 1 Aar efter, at han har udlært, og Indskudet forhøjes med 5 Kr. for hvert Aar, vedkommende derefter holder sig udenfor Forbundet, efter at have udstaaet Læretiden. Bestemmelsen gælder dog kun for dem, der fra Kongressen udlæres i Faget.

Samme Indskud skal »slettede« Medlemmer betale, hvis de atter indtræder i Forbundet, og de skal desuden betale al paaløben Kontingentrestance for den Tid, de har været uorganiserede.

I Begravelseskassen, hvor Ydelsen ved Død før har været 75 og 100 Kr., oprettedes en Sats til paa 150 Kroner.

Arbejdende Medlemmer, som deltager i Forhandlinger eller paa anden Maade optages af Forbundets Arbejde, faar fremtidig 75 Øre i Timen som Godtgørelse for tabt Arbejdsløn. Forhen fik de kun 60 Øre.

Medlemmer med hvilende Medlemsret har tidligere betalt 27 Øre i Kontingent. Det gik til Arbejdsløskassen. Dette Kontingent blev forhøjet til 37 Øre. De 5 Øre gaar til Forbundet, de andre 5 til Afdelingskassen og Arbejdsløshedskassen faar fremdeles 27 Øre.

Syge- og Militærstempler regnes herefter med til Medlemmets Anciennitet. Tidligere var det kun betalt Kontingent, der regnedes med.

Forbundets Stilling til Metalarbejder-Kartellet.

Københavns Afdeling havde stillet Forslag om Udmeldelse af Metalarbejderkartellet, der foruden Elektrikerne omfatter Formere, Metaltrykkere, Gørtlere, Slibere og Smede.

Ferd. Jensen var Ordfører for Forslagsstillerne. Han hævdede først, at Indmeldelsen, som fandt Sted i 1914, var sket i Strid med Kongresbeslutningen i 1911, som bemyndigede Hovedbestyrelsen til at forhandle med andre Organisationer om Samarbejde, men Afgørelsen skulde være sket ved Urafstemning og ikke ved Repræsentantskabsbeslutning. Taleren var en Modstander af Kartellet, for man vidste ikke, hvilke Goder man kunde vente deraf, man vilde blot naa at tage Brødet ud af Munden paa De samvirkende Fagforbund. Havde der været Tale om et Kartel med Bygningsfagene, vilde der ikke have været Grund til at protestere. Der var ingen Grund til at tage Hensyn til, at Fagets Arbejdsgivere stod organiseret i Jernindustriens Sammenslutning. Der var heller ingen Grund til at tage Hensyn til det internationale Understøttelsesforhold. Der var efter Statistiken saa faa, der rejste ud og høstede Gavn deraf.

Formanden, *Chr. J. Petersen*, hævdede, at Indmeldelsen i Kartellet var sket paa fuldstændig lovlig Vis. I Modsætning til Ferd. Jensen fandt han, at Hensynet til Arbejdsgivernes Organisationsform var meget vigtigt. Det havde sin største Betydning, om Danmarks 18,000 Metalarbejdere stod i intimt Samarbejde. Derved opnaaede man en Fællesoptræden paa mange Maader. Økonomiske Fordele opnaaedes baade i Konfliktstilfælde og ved Samarbejde paa Arbejdsløshedsunderstøttelsens Omraade. Det maatte betegnes som en betydelig Fordel, om Elektrikerne fremtidig havde Adgang til at hæve Understøttelse i 60—70 Provinsbyer i Stedet for i 16, hvor Elektrikerfaget nu har Afdelinger. Repræsentationsretten i Kartellet var forholdvis langt større for de smaa Fag end for de større. Foreløbig havde man oprettet et Fællesfagblad, og Fællesskab i Arbejdsløshedskasserne var under Udarbejdelse. Hovedformaalet var at skabe det stærkeste Værn mod Arbejdsgivernes Sammenslutning. Hovedbestyrelsen advarer mod Udmeldelsen. Dette Syn er den kommen til gennem Erfaringen.

Thomsen, *H. P. Larsen*, *Nordstrøm* og flere tilraadede Udmeldelsen.

Vietz, Aarhus, *Olsen*, Randers, og andre anbefalede Forslagets Forkastelse.

Former *Arnold Nielsen*, som er Metalarbejder-Kartellets Sekretær, redegjorde for Kartellets Opgaver og henviste til Organisationsforholdene i Norge, Sverig og Tyskland, hvor Samarbejdet var saa vidt, saa der ikke alene var Karteller mellem de interesserede Fag, men hvor Elektrikere, Formere, Smede og andre Fag stod i Organisation sammen.

Debatten om dette Spørgsmaal sluttede med, at Formanden imødegik en Del af de fremkomne Udtalelser.

Ved Navneopraab vedtoges Udmeldelsen med 22 mod 21 St.

Dernæst vedtoges det, at Tilslutning til Kartel eller andre Fagforbund kun kan vedtages paa en Kongres eller ved Urafstemning blandt Forbundets Medlemmer.

Endvidere vedtoges det, at Forbundet atter udgiver et selvstændigt Fagblad, naar Udtrædelsen af Kartellet har fundet Sted i Henhold til vedtægtsmæssig Opsigelse.

Efter at Udmeldelsen af Kartellet var vedtaget, oplystes det, at en Repræsentant for Aarhus havde villet afgive sin Stemme for at blive i Kartellet, men han havde stemt for Udmeldelsen, idet han misforstod Afstemningsmaaden. Afstemningen blev dog ikke annulleret.

Et Forslag fra Randers Afdeling om Ansættelse af en fastlønnet Hovedkasserer toges tilbage af Afdelingens Repræsentanter.

Sluttelig overlodes det til Hovedbestyrelsen at søge internationalt Samarbejde oprettet, efter at Udmeldelse af Metalarbejderkartellet var vedtaget.

Fagets Overenskomst.

Formanden indledede med nogle Betragtninger over Minimallønnen og foreslog Sagen henvist til Hovedbestyrelsen, som skulde træffe Afgørelse med Hensyn til Opsigelse og Indgaaelse af ny Overenskomst.

Repræsentanter for Københavns Afdeling anbefalede, at Forslag til ny Ovenskomst skulde sendes ud til Urafstemning, og Provinsrepræsentanter rejste Spørgsmaalet om en fyldig Repræsentation for Provinserne, naar Forhandlingerne foregaar.

Efter en kort Debat bemyndigedes Hovedbestyrelsen til, saafremt den finder Tiden belejlig og Forholdene paa Arbejdsmarkedet egnede dertil, at opsige Overenskomsten og til at forhandle om en ny.

Hovedbestyrelsen kan dog først afslutte ny Overenskomst, efter at Forslaget har været forelagt for og faaet Tilslutning af et Repræsentantskabsmøde. Priskuranter forelægges Afdelingerne.

Forbundets kooperative Foretagende.

Bestyreren for Forbundets Foretagende »Alliance«, *C. Tønnesen*, aflage Beretning om dettes Virksomhed.

Det fremgik heraf, at Omsætningen fra Starten den 1. Oktober 1912 til Nytaar 1913 havde været 1071 Kr. I Aaret 1913 havde den været paa 18,625 Kr., og i 1914 var den vokset til 114,485 Kr. Indeværende Aar vilde give en Omsætning paa mere end 150,000 Kr. Firmaet beskæftiger ialt 29 Personer. Drenge eller Lærlinge beskæftiges ikke.

Beretningen godkendtes uden Diskussion, og et Forslag til Love for Foretagendet, der virker som et Aktieselskab, henvistes til Behandling i Hovedbestyrelsen.

Valg.

Efter at Kongressen havde vedtaget den gamle Skala — 7, 10½ og 14 Kr. ugentlig — for Strejkeunderstøttelse, og efter at Lønninger for Hovedbestyrelsen og Forretningsfører var fastsat, skredes til Valg.

Chr. J. Petersen genvalgtes med Akklamation til Forretningsfører.

Til Medlemmer af Hovedbestyrelsen valgtes *H. M. Esberg*, *V. Jensen*, *F. Jensen* og *C. Jacobsen*, København, *C. Th. Jensen*, Slagelse, *C. Olsen*, Randers, *Chr. Olsen*, Esbjerg, og *V. Laursen*, Odense.

Efter Valget vedtoges det at afholde næste Kongres i København efter nærmere Bestemmelse.

Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde.

Umiddelbart efter Kongressens Afslutning aabnedes Elektrikernes Arbejdsløshedskasses 2. Delegeretmøde. De samme Funktionærer, som havde ledet Kongressen, valgtes til at lede Delegeretmødet.

Formanden, *Chr. J. Petersen*, aflagde Beretning i Tilslutning til den trykte Beretning, der indeholdt en Række talmæssige Oplysninger, Tabeller over Antallet af Arbejdsløse og over Understøttelsen, der er ydet i Aarenes forskellige Maaneder m. m.

Samme Beretning omfattede Kassens regnskabsmæssige Side.

Saavel Beretningen som Regnskabet godkendtes enstemmigt uden Diskussion.

Derefter vedtoges samtlige de af Hovedbestyrelsen stillede Forslag til Ændringer af Kassens Vedtægter, og det besluttedes at oprette en Fond til Ydelse af Understøttelse under ekstraordinær Arbejdsløshed. Vedtagelserne er trufne under Forventning om Sanktion af Arbejdsløshedsinspektoratet.

Hovedbestyrelsen, som var valgt for Forbundet, valgtes til Ledelse for Arbejdsløshedskassen, og endelig vedtoges det at afholde næste Delegeretmøde sammen med Forbundets næste Kongres.

*

Socialdemokratisk Partikongres afholdes i Aarhus 23-25. Septbr. Til at deltage heri har De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg valgt Vill. P. Arup, J. A. Hansen, Lyngsie, Otto Smith og E. Svendsen.

Arbejdsanvisningen.

Saxkøbing.

Under 25. Aug. har Indenrigsministeriet meddelt det af Saxkøbing Kommune oprettede Arbejdsanvisningskontor offentlig Anerkendelse og godkendt Byraadets Valg af Toldforvalter Joh.s Thaulow til Formand i Kontorets Bestyrelse.

Kjellerup.

Under 19. Aug. har Indenrigsministeriet meddelt det af Hørup Sogneraad i Kjellerup, Viborg Amt, oprettede Arbejdsanvisningskontor offentlig Anerkendelse og godkendt det af Sogneraadet foretagne Valg af Sogneraadsformand, Boghandler David Christensen til Formand i Kontorets Bestyrelse.

Ifølge senere Meddelese fra Direktoratet er der under dette Kontor indtil videre henlagt følgende Afdelinger i Viborg Amt:

Arbejdsmændenes	Afdl.	i Lysbro.
—	»	i Moselund.
Træindustriarb.	»	iRødkjærsbro
—	»	i Stendalsgd.

Arbejdsløshedsstatistiken.

Siden »Arbejderens« Start i 1904 har Bladet indeholdt statistiske Oplysninger om Arbejdsløsheden i Danmark.

Fra første Færd udarbejdede De samvirkende Fagforbunds Kontor denne Statistik paa Grundlag af de Oplysninger, der blev indhentet i Organisationerne, og fra og med November 1909 overtog Statens statistiske Bureau Bearbejdelsen. Siden den Tid, har »Arbejderen« hver Maaned offentliggjort Resultatet af disse Undersøgelser. Denne Offentliggørelse fortsattes regelmæssigt og omfattede Arbejdsløshedsstatistiken for Juli 1914.

Fra dette Tidspunkt ophørte Offentliggørelsen af de ordinære Optællinger, som afløstes af extraordinære Optællinger, foranlediget af Krigssituationen, der krævede disse extra Optællinger af Hensyn til Udarbejdelsen af særlige Understøttelseslove.

De extraordinære Optællinger foregik i August og Oktober 1914 og i Januar, Marts og Maj 1915.

Disse extraordinære Optællinger er — ihvert Fald foreløbig — afsluttede og afløses atter i nærværende

Nr. af Bladet af de ordinære, idet Offentliggørelsen af disse Optællinger fortsættes med Statistiken for Juni Maaned 1915.

Resultatet af de ordinære Optællinger i den mellemliggende Tid opbevares i de samvirkende Fagforbunds Arkiv.

Arbejdsløsheden
i Juni Maaned 1915.

For Juni Maaned 1915 er der bleven meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden af 60 Fag eller Organisationer for ialt ca. 119,200 Arbejdere. Nedenstaaende Oversigt omfatter imidlertid ca. 11,000 flere (eller ialt ca. 130,200 Arbejdere), idet de givne Oplysninger af Hensyn til Sammenligningen med de foregaaende Maaneder paa enkelte Punkter er blevet suppleret med et skønsmæssigt Tillæg.

Antallet af Arbejdsløse blandt de 130,200 Arbejdere var ved Maanedens Slutning ca. 4,400 eller 3,4 pCt., og Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 100,300 eller 0,75 Dage pr. Medlem.

Af Fag, fra hvilke der mangler Oplysninger skal nævnes Elektrikere, Sejlmagere, Forgyldere, Glarmestre og Kobbersmede. Desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Stenarbejdere og Dansk Arbejdsmandsforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	119	119	1	55	452	452	6	146	571	571	7	201
Bageri-ogKonditr.arb.	1114	1114	101	2099	1497	1497	48	1152	2611	2611	149	3251
Sukkervarearbejdere.	490	490	7	91	114	111	10	226	604	601	17	317
Bryggeriarbejdere ...	2631	2631	4	71	1605	1605	5	88	4236	4236	9	159
Slagteriarbejdere	596	596	»	»	2511	2511	28	754	3107	3107	28	754
Skraatobaksarbejdere	175	175	»	»	475	475	6	159	650	650	6	159
Tobaksarbejdere.....	4082	4082	49	1102	2116	2116	22	534	6198	6198	71	1636
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1511	1448	21	305	4644	4592	236	2794	6155	6040	257	3099
Rebslagere	—	—	—	—	197	197	»	»	197	197	»	»
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skrædere	2626	2626	64	1373	1886	1886	164	1172	4512	4512	228	2545
Handskemagere	56	56	6	87	10	10	5	150	66	66	11	237
Hattearbejdere.....	270	270	157	4278	94	94	15	370	364	364	172	4648
Skotøjsarbejdere.....	2154	2154	65	1814	920	888	6	193	3074	3042	71	2007
Barberere	575	564	27	838	140	101	10	167	715	665	37	1005
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	88	88	3	50	76	76	2	55	164	164	5	105
Murere	1894	1894	70	5550	4681	4681	61	1600	6575	6675	131	7150
Murarbejdsmænd	876	876	»	36	—	—	—	—	876	876	»	36
Hustømrere	1330	1330	»	84	3554	3554	34	1062	4884	4884	34	1146
Skibstømrere	296	296	»	»	410	311	10	218	706	607	10	218
Snedkere	3411	3411	394	9747	3625	3625	170	4944	7036	7036	564	14691
Billedskærere	91	91	4	249	55	55	2	74	146	146	6	323
Malere.....	1901	1901	»	»	2438	2438	26	357	4339	4339	26	357
Sadelm.ogTapetserere	993	993	50	462	356	356	12	471	1349	1349	62	933
At overføre..	27279	27205	1023	28291	31856	31631	878	16686	59135	58936	1901	44977

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	27279	27205	1023	28291	31856	31631	878	16686	59135	58936	1901	44977
Skifferdækkere	7	7	5	130	—	—	—	—	7	7	5	130
Gas- og Vandarbejdere	68	68	2	54	—	—	—	—	68	68	2	54
Skorstensfejere	72	72	»	»	20	20	1	18	92	92	1	18
Ovnsættere	11	11	»	»	—	—	—	—	11	11	»	»
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere	635	635	19	489	1965	1965	36	826	2600	2600	55	1315
Bødkere	253	253	»	»	507	507	1	25	760	760	1	25
Drejere	79	79	4	63	205	159	9	117	284	238	13	180
Karetmagere	342	342	»	»	569	569	5	261	911	911	5	261
Korkskærere	200	200	»	»	30	30	»	»	230	230	»	»
Børstenbindere	168	168	2	78	120	120	»	»	288	288	2	78
Kurvemagere	145	145	»	»	—	—	—	—	145	145	»	»
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	104	104	1	10	96	96	»	»	200	200	1	10
Hvidgarvere	44	44	4	24	38	38	1	12	82	82	5	36
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere	768	768	22	c. 500	—	—	—	—	768	768	22	c. 500
Pottemagere	57	57	»	»	44	44	»	»	101	101	»	»
Stenarbejdere	130	57	»	»	342	234	21	475	472	291	21	475
Glasarbejdere	237	237	»	»	204	204	18	455	441	441	18	455
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	401	401	4	64	172	172	»	»	573	573	4	64
Blikkenslagere	700	700	21	606	469	469	16	392	1169	1169	37	998
Metaltrykkere	85	85	1	52	5	5	1	10	90	90	2	62
Jern- og Metalslibere	99	99	3	70	70	70	1	7	169	169	4	77
Gørtlere og Metalarb.	269	269	4	139	69	69	4	83	338	338	8	222
Instrumentmagere, chr.	38	38	»	»	—	—	—	—	38	38	»	»
Smede og Maskinarb.	7600	7600	107	2833	6124	6124	65	1938	13724	13724	172	4771
Formere	400	400	11	350	1075	1075	27	788	1475	1475	38	1138
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	191	191	2	52	958	958	»	»	1149	1149	2	52
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1047	1047	99	2484	204	204	18	454	1251	1251	117	2938
Litografer	342	342	13	340	105	90	3	78	447	432	16	418
Typografer	2507	2507	182	5162	1570	1506	96	2093	4077	4013	278	7255
Kedel- og Maskinpass.	637	637	3	64	954	954	9	227	1591	1591	12	291
Gartnere	305	305	»	»	—	—	—	—	305	305	»	»
Kellnere	884	884	44	c. 1150	490	490	7	c. 200	1374	1374	51	c. 1350
Dansk Arbejdsmandsf.	16900	c. 13000	c620	c14700	26500	c. 19000	c900	c15500	43400	c. 32000	c1520	c30200
Arbejdsm. Fagforening f. Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	751	751	»	»	751	751	»	»
Lager- og Pakhusarb.	700	700	»	23	—	—	—	—	700	700	»	23
Kvindel. Arbejderforb.	2201	2201	40	1634	840	457	2	320	3041	2658	42	1954
Brødkuske	288	288	»	»	—	—	—	—	288	288	»	»
Tilsammen	66193	62146	2236	59362	76352	68011	2119	40965	142545	130157	4355	100327

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1 Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 13 ❋ KØBENHAVN DEN 25. SEPTEMBER 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Haandværkets og Industriens Personel. Arbejdsforholdene. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene hos Burmeister & Wain. Arbejdsmændene ved Kabelnedlægning for Nordsjællands Elektricitetsværk. Forsikringsfunktionærernes Strejke. Kedelpasserne paa Kallundborg Dampmølle. Keramikerne paa Aluminia. Keramikerne hos Bing & Grøndahl. Møllerne i Roskilde. Tekstilarbejderne paa Commichaus Fabriker i Silkeborg. Tekstilarbejderne paa Dollerup Mølle. Tekstilarbejderne i Lyngby). Adresseforandringer.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Septbr. 1915. Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. Oktober 1915.

Forretningsudvalget.

Haandværkets og Industriens Personel.

(»Statistiske Efterretninger«.)

Ifølge Haandværks- og Industritællingen af 26. Maj 1914 udgjorde Antallet af Personer, der var beskæftiget ved industriel Virksomhed i Danmark, lidt over 350,000. I dette Tal er medregnet *alle* de beskæftigede, ligegyldig af hvad Art deres Arbejde er og uden Hensyn til deres Stilling i Virksomheden.

En betydelig Part af de 350,000 udgøres af Virksomhedernes *Indehavere*, herunder medregnet Direktører, Forretningsførere o. l. I Reglen vil der jo være en Indehaver for hver Virksomhed, undertiden er der flere [Kompagnoner), men dette opvejes af, at der er andre Tilfælde, hvor to eller flere industrielle Virksomheder er forenede i en og samme Indehavers Haand, saa at Indehavernes Antal i Virkeligheden temmelig nøje bliver det samme som Antallet af industrielle Virksomheder, nemlig godt 82,000.

De egentlig industrielle Arbejdere (Haandværkssvende, Lærlinge, Fabrikarbejdere af begge Køn, Arbejdsmænd, Syersker osv.) er omtrent 3 Gange saa talrige som Indehaverne, idet deres Antal udgjorde c. 233,000. Men foruden Indehaverne og de egentlig industrielle Arbejdere hører til Personellet ikke mindre end 35,000, der udgøres dels af Industriens »Funktionærer« (Tilsynshavende, teknisk Personale, Kontor- og Butiksfolk, Formænd), dels af forskelligt underordnet Personel (Bude, Kuske o. l.), jfr. nedenstaaende Oversigt, hvor der til Sammenligning er anført de tilsvarende Tal fra Tællingerne i 1897 og 1906:

	1897	1906	1914
Indehavere, Direktører, Forretningsfører o. l.	78031	85268	82387
Funktionærer (Tilsynshavende, Formænd, teknisk Personale, Kontor- og Butikspersonale	8854	12378	22968
Bude, Kuske o. l.	7129	10981	12224
Egentlig industrielle Arbejdere	176608	206592	232615
Tilsammen	270622	315219	350194

Selv om Fremgangsmaaden ikke har været ganske ensartet ved de tre Tællinger, giver Sammenligningen dog et i Hovedtrækkene rigtigt Billede af den Udvikling, der er foregaaet. Medens Antallet af Indehavere kun er nogle faa Tusinde større i 1914 end i 1897, er Arbejdertallet steget fra 177,000 til 233,000, altsaa med 56,000, hvilket betyder, at Virksomhedernes gennemsnitlige Størrelse, maalt med Antallet af Ar-

bejdere, er steget stærkt; det er da ogsaa tidligere (paa Grundlag af en Deling af Virksomhederne efter deres Arbejdsstyrke) paavist, at det fortrinsvis er de større Virksomheder, der er gaaet frem i Antal. Det falder godt i Traad hermed, at Tallene viser en meget betydelig Forøgelse af de to mellemste Grupper af Personel. Antallet af Bude, Kuske o. l. var i 1897 kun 7000, men i 1914 over 12,000. Og endnu stærkere er Stigningen i »Funktionærgruppen«, som jo udgør en væsentlig Del netop af den store Industris Personel; fra knap 9000 i 1897 steg Antallet af Funktionærer til over 12,000 i 1906 og endelig til næsten 23,000 i 1914.

Ved Tællingen i 1914 har man delt Funktionærerne i forskellige Undergrupper, hvis Størrelse fremgaar af nedenstaaende mere detaillerede Opgørelse, hvor der tillige for hver Gruppe er sondret mellem Mænd og Kvinder:

	Mænd	Kvinder	Tilsammen
Indehavere, Direktører, Forretningsførere o. l.	70250	12137	82387
Tilsynspersonale	3628	278	3906
Teknisk Personale	1710	125	1835
Kontor- og Butikspersonale	5895	8001	13896
Egentlige Arbejderformænd	3163	168	3331
Bude, Kuske o. l.	11589	635	12224
Egentlige industrielle Arbejdere	176073	56542	232615
Tilsammen	272308	77886	350194

Af hele det industrielle Personel paa 350,000 er henved 78,000 eller lidt over 22 pCt. Kvinder. I 1906 var Kvindernes Deltagelse i det industrielle Arbejde knap saa stor, 69,000 af 315,000; for 1897 haves ingen tilsvarende Opgørelse omfattende det hele Personel.

Af særlig Interesse er Grupperingen efter Køn for de egentlig industrielle Arbejdere. Det vil af ovenstaaende Tabel ses, at der i 1914 fandtes ca. 176,000 mandlige og ca. 57,000 kvindelige Industriarbejdere, d. v. s. at Kvinderne udgjorde 24 pCt. af Helheden; i 1906 var den tilsvarende Procent 23 og i 1897 21.

De egentlig industrielle Arbejdere fordelte sig i 1914 efter Aldersgrupper saaledes som nedenfor anført:

Under 14 Aar	1261
14—18 —	30311
18—22 —	35737
22—40 —	111284
40—60 —	42446
60 Aar og derover	5954
Alder uoplyst	5622
Tilsammen	232615

Af Børn under 14 Aar var altsaa i 1914 knap 1300 beskæftigede ved industriel Virksomhed, medens Tallet paa saadanne ganske unge Arbejdere tidligere var betydelig større, nemlig 2600 i 1906 og 4700 i 1897. Den stærke Nedgang i Antallet af industrielt beskæftigede Børn er selvfølgelig en Virkning af Lovningens Forbudsbestemmelser paa dette Omraade.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende Arbejdsanvisningen og Arbejdsløsheden i August Maaned:

I *I. Afdelings* Kontorer (Guldbergsgade 26, Badstuestræde 17 og Valdemarsgade 28) indtegnedes i August Maaned 1611 Mænd og 1352 Kvinder mod 1520 Mænd og 1517 Kvinder i Juli Maaned. De tilsvarende Tal for August Maaned 1914 var 3167 Mænd og 1619 Kvinder, i Juli Maaned 2850 og 1692 Kvinder. Der indgik i August Maaned 2005 Henvendelser om Arbejdskraft, og der anvistes Arbejde til 1147 Mænd og 1185 Kvinder mod 1051 Mænd og 1129 Kvinder i Juli Maaned, medens de tilsvarende Tal for August 1914 var 1718 Mænd og 995 Kvinder og for Juli 1924 Mænd og 1437 Kvinder.

Til *II. Afdelings* Kontor (Christiansgade 22) var der ved August Maaneds Begyndelse tilmeldt 2191 Arbejdsledige. I Maanedens Løb er yderligere tilmeldt 3292 mod 2766 i Juli Maaned. Af de saaledes i August Maaned tilmeldte 5483 Arbejdsledige anvistes Arbejde til 1315, dels af Centralarbejdsanvisningskontoret, dels af Arbejdsløshedskasserne, me-

dens 1492 selv skaffede sig Arbejde, rejste bort eller af anden Grund udgik af Fortegnelsen over Arbejdsledige. Antallet af Arbejdsledige tilmeldte Kontoret i Christiansgade var derefter ved Maanedens Udgang 2676 eller 485 flere end ved dens Begyndelse.

Den stærke Tilgang af Arbejdsledige, som August Maaned udviser, fordeler sig med ret store Tal over en Række af Fag. Kun enkelte (Bogbinderne, Elektrikerne, Malerne og Snedkerne) har en nævneværdig Nedgang at notere, medens der er en betydelig Tilgang af Arbejdsledige blandt Arbejdsmændene (113), i Bygningsfagene (Murarbejdsmænd, Murere og Tømrere) (184), i Metalindustrien (86), hos Glasarbejderne (32) og hos Bagerne (36). Ogsaa Bogtrykfaget, Kellnerne, Skotøjsarbejderne og Tobaksarbejderne har haft en betydelig Tilgang af Arbejdsledige.

Iøvrigt har af de 55 Arbejdsløshedskasser 25 haft en forøget Tilgang af ialt 656 Arbejdsledige, medens 16 har haft en Afgang af ialt 171. I 14 Arbejdsløshedskasser er Forholdet det samme som ved Maanedens Begyndelse. Følgende 12 Arbejdsløshedskasser har ingen tilmeldte Arbejdsledige ved Maanedens Udgang: Billedskærernes og Dekorationsbilledhuggernes, Brolæggernes, Bødkernes, Børsteindustriarbejdernes, Drejerfagets, Forgylderfagets, Gartneriarbejdernes, Gentofte, Lyngby, Herløv og Gladsaxe Sognes, Korkskærer og Sortererskernes, Kurvemagernes, Lohgarvernes og Skraatobaksarbejdernes.

Der er i Maanedens Løb indgaaet 514 Henvendelser til II. Afdelings Kontor om Arbejdskraft; 15 af disse var ogsaa rettet til de paagældende Arbejdsløshedskasser, i 5 Tilfælde var Pladsen optagen og i 23 Tilfælde blev Ordren annuleret inden Anvisningen kom i Stand.

Til det kommunale Arbejdsanvisningskontor i *Frederiksværk* tilmeldtes 9 Arbejdsledige og anvistes Arbejde til 9, i *Helsingør* er Tallene henholdsvis 56 og 18, i *Herning* 4 og 1, i *Holstebro* 38 og 13, i *Nakskov* 95 og 54, i *Nykøbing F.* 272 og 96, i *Ringsted* 17 og 12, i *Skelskør* 1 og 1, i *Slagelse* 54 og 23, i *Sorø* 5 og 2. Frederikssund og Nykøbing F. har paabegyndt Virksomheden i August.

Ved Kontorerne i ovenanførte 10 Byer anvistes der Arbejde til ialt 229 Arbejdsledige, hvoraf til Gartneri og Landbrug 104, til Haandværk og Industri 78, til Handel og Samfærdsel 12 og som Hustyende samt til Vask og Rengøring 35.

Ved Maanedens Udgang var der ved samtlige Kontorer tilmeldt 4069 Arbejdsledige, deraf i København gennem Arbejdsløshedskasserne 2676 og ved personlig Henvendelse 1078.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene hos Burmeister & Wain i København. I Anledning af en Uoverensstemmelse om Betalingen for Natholdsarbejde hos A/S Burmeister & Wain varslede Dansk Arbejdsmandsforbund Strejke, og mod dette Varsels Lovlighed protesterede Arbejdsgiverforeningen.

Den Sag behandledes paa et Fællesmøde, hvori Hovedorganisationerne deltog, den 7. September og efter en kort Drøftelse enedes man om at henvise selve Stridspunkterne til lokal Forhandling, som skal være tilendebragt senest 23. Septbr. Opnaas Enighed ikke, indankes Spørgsmaalet om Strejkevarslets Lovlighed for Den faste Voldgiftsret, og Strejken udsættes, indtil Kendelse foreligger.

Arbejdsmændene ved Kabelnedlægning for Nordsjællands Elektricitetsværk. Efter at Den faste Voldgiftsret i en Kendelse i Sag Nr. 152 havde tilpligtet et Arbejdshold at ophæve en iværksat Strejke og udføre et Kabelnedlægningsarbejde paa Finsensvej efter en Akkordaftale, der var truffet mellem det paagældende Hold og en Ingeniør ved Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs-Aktieselskab, blev Arbejdet ogsaa genoptaget, men Arbejderne forlod Arbejdet nogle

faa Timer efter og gik ikke mere i Arbejde.

Aktieselskabet og Arbejdsgiverforeningen klagede over denne nye Standsning og paastod, at det var Arbejdsmændenes Forbund for Gentofte, Lyngby, Herløv og Gladsaxe Sogne, hvilken Forening Kendelsen i Sag Nr. 152 var afsagt overfor, og Jord- og Betonarbejdernes Fagforening i København, der havde foranlediget den nye Arbejdsstandsning.

Under disse Forhold bebudedes nyt Sagsanlæg ved Den faste Voldgiftsret og som Forberedelse til Retssagen blev Klagen behandlet ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 18. Septbr. Efter en hel Dags Forhandling saa det ud til, at Sagen skulde kunne gaa i Orden, saaledes at Arbejdet kunde blive fuldført, men den strandede i sidste Øjeblik paa Arbejdsgivernes Krav om Erstatning fra de to Fagforeninger, et Krav, de nægtede at imødekomme under Henvisning til, at de ingensomhelst Andel havde i, at Arbejderne fortsat undlod at udføre Arbejdet ved Kabelnedlægningen.

Forsikringsfunktionærernes Strejke ved Dansk Folkeforsikrings-Anstalt.

Forsikringsfunktionærernes Strejke ved D. F. F. A. fortsættes stadig. Efterat Forhandlingerne bristede i Arbejdsgiverforeningen har der været gjort et Par Tilløb til Forsøg paa at bringe denne Konflikt ud af Verden, men det er ikke blevet til andet end Tilløbene.

I de Forsikredes Lejr har Konflikten imidlertid efterhaanden vakt mere og mere Røre; thi de hævder, at Selskabet udtrykkelig har forpligtet sig til at *opkræve* Præmierne, da Forsikringerne tegnedes og betegner det derfor som Brud paa Tegningens Forudsætninger, naar Selskabet nu i Henhold til en Paragraf i Policen forlanger, at de Forsikrede selv maa besørge Præmiens Indbetaling.

Dette Forhold har givet Anledning til Protestmøder i forskellige Byer, og senest afholdtes et saadant Møde i Rømersgades Forsamlingsbygning i København den 8. Septbr.

Bygningens Festsal var fyldt til sidste Plads af Forsikrede. Efter at Forbundets Formand *Fred M. Nielsen* og Afdelingens Formand, *P. V. Jørgensen* havde redegjort for Anledningen til Konflikten diskuterede de tilstedeværende den foreliggende Situation og vedtog sluttelig følgende Udtalelse.

Forsikrede i Dansk Folkeforsikrings-Anstalt, forsamlede til Møde den 8. September, protesterer imod, at Anstalten, der har tegnet Forsikringer under Forudsætning af, at Præmien opkræves ugentlig hos de Forsikrede, nu forlanger, at de Forsikrede skal indbetale Præmien paa Anstaltens Kontor, og imod, at Selskabet herved forsøger at tvinge de Forsikrede til at udføre det Arbejde, der er nedlagt af de strejkende Funktionærer, og som Selskabet har lovet de Forsikrede at besørge.

Derfor maa Forsamlingen kræve, at Anstalten ved en Forhandling med Forsikringsfunktionærernes Organisation søger ordnede Forhold tilvejebragt, og Forsamlingen bemyndiger Indbyderne til i Samraad med Bestyrelsen for Forsikringsfunktionærernes Organisation at foretage de Skridt, der maatte være nødvendige for at skaffe ordnede Forhold tilveje.

Der nedsattes derefter et Tremandsudvalg til at foretage det fornødne i Overensstemmelse med Resolutionen.

Kedelpasserne paa Kallundborg Dampmølle. Dansk Kedel- og Maskinpasser-Forbund har den 28. August afsluttet Overenskomst med Aktieselskabet Dampmøllen i Kallundborg.

Lønnen forhøjedes med 2 Kr. til 27 Kr. om Ugen, den 29. August 1916 forhøjes den til 28 Kr. Arbejdstiden sattes til 10 Timer daglig. Overarbejde og Søndagsarbejde betales med 65 Øre i Timen indtil 29. August 1916, derefter med 70 Øre.

Overenskomsten udløber tidligst 1. September 1918.

Keramikerne paa Aluminia. Med Repræsentation for de faglige Hovedorganisationer afholdtes den 9. September et Fællesmøde i Anledning af nogle Uoverenstemmelser mellem Keramisk Forbund og Fabrikken »Aluminia«, som er et Søsterforetagende til »Den kgl. Porcelænsfabrik«.

Den ene Konflikt var opstaaet ved,

at Selskabet havde nægtet at betale nogle uorganiserede Arbejdere det i Fagets Overenskomst fastsatte Tillæg for Overarbejde.

Den anden drejede sig om et Forbud, Fabrikkens Ledelse havde udstedt mod, at Arbejderne i en af Kunstafdelingerne, hvor Arbejdstiden er fra Kl. 8 til 3, holdt en Times Middagspause. Da Forbundet hævdede Arbejdernes overenskomstmæssige Ret til denne Middagspause, udstedte Firmaet et nyt Forbud, der gik ud paa, at Arbejderne i hvert Fald ikke maatte forlade Fabrikken i Pausen, og dette Forbud vilde Fabrikken ikke tage tilbage.

Det tredie Spørgsmaal drejede sig om, hvorvidt de Arbejdere, der staar i fast Akkord ved Ovnarbejde, skulde have en Mand til Hjælp, fordi et af Firmaet truffet Arrangement havde paadraget Akkordarbejderne et betydeligt Merarbejde.

Der opnaaedes ikke Enighed om nogle af Spørgsmaalene ved Fællesmødet.

De henvistes derimod alle til Afgørelse ved faglige Voldgiftsretter. Om det sidstnævnte Spørgsmaal vil der dog forinden paany blive forhandlet mellem Forbundet og Selskabet for mulig at bringe det ud af Verden ved Overenskomst.

Keramikerne hos Bing & Grøndahl. To Medlemmer af Keramisk Forbund søgte i sin Tid Ansættelse paa A/S Bing & Grøndahls Porcelænsfabrik, og en af Selskabets Direktører stillede da som Betingelse for Antagelsen, at de paagældende skulde melde sig ud af Organisationen.

Keramisk Forbund, som fandt, at dette Forlangende var i absolut Strid med Septemberforliget, forlangte, at Firmaet skulde tage Afstand fra Direktørens Handlemaade, og da Firmaet ikke vilde indgaa herpaa forberedtes en Klage til Den faste Voldgiftsret gennem De samvirkende Fagforbund.

I Overensstemmelse med Septemberforligets Punkt 10 blev der derfor afholdt et Fællesmøde med Repræsentation fra Hovedorganisationerne den 9. September, og ved denne Lejlighed gik Sagen i Orden, idet Arbejdsgiverne afgav følgende Erklæring:

»Bing og Grøndahl erklærer, at man ved fremtidig Besættelse af ledige Pladser paa Blaamaler-Afdelingen ikke vil anse det for en Hindring for Antagelsen, at de vedkommende Arbejdersker ønsker vedblivende at staa i Keramisk Forbund.«

Møllerne i Roskilde. Dansk Mølleriarbejderforbund har faaet Sanktion til at opsige Overenskomsterne med Møllerforeningen for Roskilde og Omegn. En Lønforbedring ønskes gennemført.

Tekstilarbejderne paa Commichaus Fabrikker i Silkeborg. Først i Juli Maaned iværksattes en Strejke paa Commichaus Tekstilfabrik i Silkeborg for at faa en Lønordning bragt i Stand. Konflikten kom til at omfatte ca. 100 Mænd og Kvinder.

Denne Konflikt afsluttedes efter 3 Ugers Forløb den 31. Juli med det Resultat, at Arbejderne fik gennemført en Lønoverenskomst, der gav dem betydelige Fordele.

Akkordarbejderne opnaaede saaledes en Forhøjelse, der for de laveste Satser varierede mellem 20 og 50 %.

Arbejdsmændenes Ugeløn forhøjedes fra 18 til 24 Kr.

Kvinderne opnaaede ogsaa betydelige Lønforhøjelser, saaledes fik de lavest lønnede hævet Lønnen fra 8 til 14 Kr. pr. Uge.

Samtidig blev den ugentlige Arbejdstid forkortet med 3 Timer.

Tekstilarbejderne paa Dollerup Mølle. Tekstilarbejderforbundet opsagde den hidtil gældende Overenskomst med Dollerup Mølles Trikotagefabrik ved Viborg, til Udløb 1. September.

De Forhandlinger, der herefter optoges med Tekstilfabrikantforeningen, hvoraf Fabrikken er Medlem, førte imidlertig ikke til noget Resultat, og Forbundet varslede derfor Strejke til om Aftenen den 16. September.

Dette gav Anledning til, at Hoved-

organisationerne fik med Sagen at gøre og ved et Fællesmøde i København den 14. September opnaaedes Enighed om en Overenskomst, der kun skal gælde i de 5 Maaneder til 1. Februar 1916, da den udløber sammen med Fagets Hovedoverenskomst. En Række Akkordpriser blev derved forbedrede, og Timelønningerne for Spindere, Kartere, Pudsere og Strikkere, ialt ca. 20 Mand, forhøjedes fra 36 til 38 Øre.

Fabrikens 5 Arbejdsmænd erholdt hver især et Dyrtidstillæg paa 20 Kr., der udbetales med 10 Kr. den 1. Oktober og med 10 Kr. til Jul.

Forskellige andre Forbedringer blev samtidig gennemført, og Fagets Hovedoverenskomst blev endvidere gældende uden dog at forringe de Forhold, som tidligere har været bedre, end sidstnævnte Overenskomst fastsætter.

Sagen var dermed endelig bragt i Orden og Strejken aflystes.

Tekstilarbejderne i Lyngby. Efter et ihærdigt Agitationsarbejde lykkedes det Dansk Tekstilarbejderforbund at faa genrejst en Organisation i Lyngby, hvor Arbejderne i nogle Aar havde staaet uorganiserede i hundredvis paa Grosserer Hasselbachs Fabrikker. »Dansk Gardin- og Tekstilfabrik« og »Dansk Farveri- og Merceriseringsanstalt«.

Efter at Organiseringsarbejdet var saa vidt fuldført, at Forbundet med nogen Vægt kunde tale Arbejdernes Sag, fremsattes Krav om Oprettelsen af en Overenskomst, og et Møde kom ogsaa i Stand den 22. Juni mellem Forbundet og Tekstilfabrikantforeningen, men Forhandlingerne blev afbrudt i Anledning af en Uoverensstemmelse, der opstod ved »Industrifagene«s Indblanding i Forhandlingerne.

Dette foranledige, at et Møde blev afholdt den 31. Juli med Repræsentation fra Hovedorganisationerne, ved hvilken Lejlighed »Industrifagenes« Kompetence blev drøftet og Mødet endte med, at Forhandlingerne om Forholdene paa Lyngby-Fabrikkerne blev genoptaget. Nu opnaaedes der Enighed om en Række Akkordforhøjelser, der varierede mellem 5 og 25 %; den gennemsnitlige Forhøjelse andrager 10%.

De fastlønnede Arbejdere opnaaede derimod ikke nogen Lønforhøjelse, da deres Lønninger laa højere end den imellem Organisationerne vedtagne Mindstelønskala.

Løntarifferne udløber imidlertid sammen med Fagets øvrige Lønoverenskomster, der kan opsiges til Udløb 1. Februar 1916.

Adresseforandringer.

Siden vor sidste Fortegnelse over Adresser paa Fagforbundene og de enkeltstaaende Fagforeninger under De samvirkende Fagforbund har været optaget i »Arbejderen« (Nr. 23, 11. Aargang) er der sket følgende Forandringer:

Kvindelig Arbejderforbund er flyttet fra Nansensgade 39 til Blaagaardsgade 21.

Hvidgarverforbundet, C. Meisner, flyttet fra Nannasgade 5 til Bragesgade 20 B [3].

Litografisk Forbund, R. L. Rasmussen, forandret til Johs. B. Jensen, Skindergade 22 [2].

Rebslageriarbejderforbundet, L. Zachariasen, Frederikshavn, forandret til Jacob Sørensen, Brønderslev.

Dansk Skibstømrerforbund, S. Nielsen, Nannasvej 20, Svendborg, forandret til H. P. Rasmussen, Nyborg Landevej 18, Svendborg.

Skorstensfejersvendenes Forbund, A. F. Th. Lippert, Sprogøvej 12 [4], forandret til Edv. Jensen, Mathildevej 16 St.

Dansk Slagteriarbejderforbund, flyttet fra Gothersgade 154 til Nørrebrogade 84.

Sporvejs- og Omnibusfunktionærernes Organisation, J. Borlund, Amagerbrogade 235, forandret til Fischer-Nielsen, N. W. Gadesgade 12.

Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarbejdernes Forbund, J. D. Becker, flyttet fra Gl. Kalkbrænderivej 29 til Schleppegrellsgade 7 [1] N.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i September 1915.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. Oktober 1915.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

FEBRODRINGS BOGTRYKKERI KØBENHAVN

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 14 ❋ KØBENHAVN DEN 2. OKTOBER 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Socialdemokratisk Forbunds 15 Kongres. Udlandet. Forhold vedrørende Arbejdsløshedskasser.

Socialdemokratisk Forbunds 15. Kongres.

I Dagene den 23—25 September har Socialdemokratisk Forbund afholdt Kongres i Aarhus. Foruden Hovedbestyrelsens 51 Medlemmer, var der mødt 264 Delegerede. Som Gæster var mødt Rigsdagsmand Wikmann fra Stockholm, Redaktør Vidnes fra Kristiania, Frk. Marie Christensen for Husassistenternes Forbund, Sofus Vestergaard for Landarbejder-Forbundet og Typograf Ervig for Socialdemokratisk Ungdomsforbund.

Fra Tyskland var der indløbet en hjærtelig Hilsen med de bedste Ønsker for Kongressens Arbejder.

Skrivelsen lyder saaledes:

Berlin, 10. September 1915.

Til
Hovedbestyrelsen for det socialdemokratiske Parti i Danmark!

Ærede Partifælle Stauning!

Vi takker Dem hjærteligst for Deres venlige Indbydelse til Deltagelse i det danske Socialdemokratis 15. ordinære Kongres, som skal aabnes den 23. September i Aarhus. Vi vilde meget gærne lade os repræsentere paa Deres Kongres af en Kollega, men vi er desværre for Tiden i den Grad optaget, at det vil blive os umuligt at sende nogen Delegeret til Aarhus. Men De kan være forvisset om, at vi skal følge Forhandlingerne paa det danske Socialdemokratis Kongres med den største Opmærksomhed. Vi har stedse lagt den største Vægt paa et godt broderligt Forhold til det danske Socialdemokrati, og dette ikke mindst i det sidste Aar, i hvilket den frygtelige Katastrofe er brudt ind over næsten hele Evropa.

Ved denne Lejlighed ønskede vi at overbringe et særligt Ønske fra Partibestyrelsen for det tyske Socialdemokrati. Vi har i Krigsaaret haft den Glæde at se Formanden for det hollandske Socialdemokrati, Partifælle Troelstra, her i Berlin i vor Midte, og ligeledes har Partifælle Branting paa sin Gennemrejse til Svejts aflagt os et Besøg. Da vi nu ikke bliver repræsenteret paa Kongressen i Aarhus, vilde det være os en stor Glæde, om vi snart kunde faa Lejlighed til at se Dem her i Berlin i vor Midte. Et imødekommende Svar fra Deres Side vilde vi sætte stor Pris paa.

Arbejdet paa vort danske Broderpartis Kongres ønsker vi de bedste Resultater, idet vi samtidig sender vore danske Partifæller vore hjærteligste Hilsener.

Bestyrelsen
for Tysklands socialdemokratiske Parti:
Herm. Müller.

Beretning om Virksomheden.

Forretningsfører *Stauning* aflagde Beretning om Virksomheden siden sidste Kongres, idet han henviste til den trykte Beretning og Regnskab. Han vilde dog opholde sig ved enkelte Punkter af det, der er hændt i de 2½ Aar siden sidste Kongres. »Der er tilgaaet Partiet 100 nye Afdelinger med en Fremgang af ca. 12,000 Medlemmer. Vore Organisationer tæller nu 8000 Kvinder, medens vi for nogle Aar siden knapt havde 800 Kvinder som Medlemmer. Taleren omtalte i denne Forbindelse den Betydning det havde, at Landarbejderforbundet og Foreningen for Tyendet havde sluttet sig til Socialdemokratiet. Landarbejderforbundet havde alene faaet 75 nye Afdelinger.

Partiet har lidt et betydeligt Tab ved Dr. *Gustav Bangs* Død. Partiet forbereder nu en samlet Udgave af hans Artikler.

De stedfundne Valg havde givet udmærkede Resultater. Taleren omtalte Enkeloven og Fabrikloven, der begge var af stor Betydning. Det var lykkedes at forhindre en Række

slette Love. Alle andre Resultater overskyggedes naturligvis af Grundlovssagens Gennemførelse og med den Opnaaelsen af den almindelige Valgret for Mænd og Kvinder.

Det skete den Gang, at det blev tilbudt Socialdemokratiet at danne Regering; hvad der for nogle Aar siden var ganske utænkeligt. Landsthinget blev opløst, og det lykkedes at vinde Flertal for Demokratiet ogsaa i dette Thing. Den nye Grundlov er ikke socialistisk, men den vil blive os et udmærket Redskab i Kampen henimod vort Maal: Overklassens politiske Detronisering. Den nye Grundlov er den udmærkede Frugt af den socialdemokratiske Taktik siden 1884. Tiltrods for denne store Sejr havde det ikke manglet paa Mistænkeliggørelse — desværre heller ikke indenfor vort eget Parti. Det var denne store politiske Sejr, hvortil alle Lovgivningsmagtens Faktorer — deriblandt ogsaa Kongen havde medvirket, der fejredes ved Festen den 5. Juni, og en Demonstration fra vor Side mod denne Fest vilde derfor have været meningsløs. Her paa Kongressen er det, at den ansvarlige Kritik skal øves og at Kursen skal ændres, hvis Kongressens Flertal mener, at dette er formaalstjenligt. Socialdemokratiet skal være et helstøbt Parti og ikke en Række Diskussionsklubber. Er der ude i Verden bristet noget under Krigen, da er det vor Opgave at medvirke til at hele de slagne Saar.«

Fra nogle Partiforeninger forelaa Forslag, der udtalte Misbilligelse til Rigsdagsgruppen, fordi den havde deltaget i en Fest hos Kongen, sammen med de øvrige Medlemmer af Rigsdagen. Den omhandlede Fest blev som bekendt afholdt i Anledning af den nye Grundlovs Gennemførelse.

Ved Afstemningen forkastedes Forslaget med 195 Stemmer mod 64 Stemmer.

Derefter vedtoges en af Hovedbestyrelsen foreslaaet Udtalelse om Repræsentationspligter med 177 Ja mod 47 Nej.

Forslaget er saalydende:

Repræsentationspligter:

Socialdemokratiets Program kræver fuldt folkeligt Selvstyre paa den lige og almindelige Valgrets Grund med fuldt gennemført politisk og borgerlig Ligestilling for alle Samfundsmedlemmer.

Skønt det ikke udtrykkeligt nævnes i Programmet, vil Konsekvensen af dettes Gennemførelse være Monarkiets Forsvinden

Socialdemokratiet anerkender imidlertid Nødvendigheden af Arbejderklassens Deltagelse i det politiske Liv, og denne Deltagelse vil, navnlig efter den ny Grundlovs Vedtagelse, blive af største Betydning i Kampen for det socialdemokratiske Programs Virkeliggørelse.

Kongressen erkender, at dette kan medføre visse Pligter overfor den gældende Regeringsform og paalægger derfor Hovedbestyrelsen at udforme saadanne Regler for Udøvelsen af Repræsentationspligter, som maatte være fornødne, eller at træffe Beslutning i de enkelte foreliggende Tilfælde.

Kongressen fastholder, at Socialdemokratiet ikke kan stemme for Bevillinger, hvis Formaal er at foranstalte Fester til Ære for fyrstelige Personer eller til Forherligelse af Monarki eller Militarisme, ligesom Socialdemokrater ikke bør deltage i Festligheder af saadan Karakter.

Dyrtiden.

Angaaende Dyrtiden vedtoges følgende:

Paa det arbejdende Folks Vegne udta- Socialdemokratiets Kongres en skarp Fordømmelse overfor de Stor-Agrarer og Spekulanter, som hensynsløst fører økonomisk Krig mod deres fattige Landsmænd. Den iværksatte Brandskatning, ved Fordyrelse af Befolkningens vigtigste Livsfornødenheder. er et af de Udslag af Kapitalist-Moralen, som altid viser sig, naar Kriser indtræder, og Følgen burde være en hensynsløs Kamp mod Kapitalmagten, ført af alle, der har maattet lide under Dyrtiden.

Kongressen erkender, at de Prisreguleringsforanstaltninger, som er iværksatte, har virket hæmmende paa den stedfindende Udplyndring, men beklager, at det ikke har været muligt at faa endnu videregaaende Foranstaltninger bragt til Udførelse. Paa en Række Omraader burde det private Udbytningssystem være fjærnet og Samfundsdrift være indført, men hvad der ikke er foretaget under Krigen, kan og bør udføres efter Krigen, og hertil kan Vælgerne yde Bistand ved at støtte Socialdemokratiet, naar der atter kaldes til Valg.

Med Henblik paa den forestaaende Vinter udtaler Kongressen Ønsket om at faa iværksat en Begrænsning af Privatkapitalismens Udbytning igennem Maksimalpriser og andre offentlige Foranstaltninger, ligesom der maa sikres Folket Arbejde eller i Mangel deraf tilstrækkelige Midler til Sikring mod Underernæring og til Hjemmenes Opretholdelse.

Socialdemokratiet og Krigen.

Partiets Manifest til Befolkningen.

Idet Socialdemokratiets 15. Kongres udtaler sin fulde Tilslutning til den Nevtralitetspolitik, som siden Verdenskrigens Udbrud, med Støtte fra Socialdemokratiets parlamentariske Repræsentanter, er ført i Danmark, udtaler den sin Afsky for den Tilstand, som trods alle Kulturbestræbelser nu beherskerVerden, og sin Fordømmelse overfor det Samfundssystem, der er Krigens Aarsag.

Under Protest fra Socialdemokratiet i alle Lande har Stormagterne rustet paa en for Verdensfreden faretruende Maade og Smaastaterne gjort sig Umage for at følge med i dette vanvittige Kapløb.

Arbejderklassens Repræsentanter har i alle Lande paapeget Faren, medens Overklassen hævdede, at Kæmperustningerne sikrede Freden. Nu taler Kendsgærningerne deres tydelige Sprog, nu vidner Kanonerne, de nedskudte Byer, Millioner af Krøblinge og Millioner af Lig, at Rustningsvæsenet kun var i de øverste Titusindes Interesse, men Landenes og Menneskehedens Ulykke.

Kapitalistpressen har Interesse i Militarisme og Krig. Den har ansporet Landene til stadige Udvidelser af Militærvæsenet og den stod bag Diplomaterne i den afgørende Stund som Verdens sande Magthavere.

Det lærer os imidlertid, at Folkenes store Masser bør samle sig med fuld Styrke imod Kapitalismen, thi denne Magtfaktor er det, som sprеder Død og Ødelæggelse over Verden.

Landenes arbejdende Befolkninger ønskede Fred, men Kapitalisterne, Stor-Agrarerne, Storindustrien og Pengefyrsterne drev, under Jagten efter Markeder, Nationerne frem til den grufulde Katastrofe.

Og nu raser Krigen paa andet Aar. Hvad der møjsommelig er bygget op, Slægtled efter Slægtled af kulturelle og materielle Værdier lægges øde sammen med Millioner af Menneskeliv, og alt sker uden andet Formaal end det at befæste eller øge Magten for det ene eller det andet Lands Kapitalister. Krigens største Byrder bæres af Landenes arbejdende Befolkninger. Udbyttet hæves af Landenes Kapitalister.

Overalt er man Vidne til Kapitalisternes hensynsløse og skamløse Færd, overalt finder man et Slæng af graadige Udbyttere, som i Ly af Krigstilstanden tilraner sig mægtige Indtægter paa de forpinte Folks Bekostning. Uden Hensyn til Landsmandskabet spekuleres der i Nødstilstanden. Prisen paa Livsfornødenheder drives op til meningsløse Højder og Spekulanterne fejrer de vildeste Triumfer.

Alt, hvad Historien optegner i denne Tid, er dyrekøbt Belæring om Sletheden i den nuværende Samfundstilstand — Kapitalismen. Men indeholder derfor ogsaa en kraftig Tilskyndelse til at kæmpe for Socialismens Sejr.

Socialdemokratiet tilstræber Nationernes Frigørelse fra Militarismen og sætter Voldgift i Stedet for Krig, til Afgørelse af mellemstatlige Stridsspørgsmaal. Det vilde være en Lykke for Folkene, om disse det internationale Socialdemokratis Grundsætninger var blevne anerkendte, thi saa var den Katastrofe, som nu ryster Verden, undgaaet, men hvad der ikke var gennemført før Krigen, kan gennemføres i kommende Dage, til Afværgelse af fremtidige Krige.

Dertil haaber vi paa Bistand fra de Titusinder, som nu ser Følgerne af politisk Ligegyldighed eller af Modstand overfor Socialdemokratiet.

Den Magt til at hindre Krigen, som savnedes i 1914, kan tilvejebringes. De, der har Interesse i Sikring af varig Fred, er det langt overvejende Flertal i vort Land som i alle andre Lande, og de bør ved forenede Kræfter ændre det System, som var Krigens Ophav, sætte Folkets Vilje over de kapitalistiske Magthaveres Vilje.

Rustningsvæsenet skal nedbrydes, det kapitalistiske Herredømme afskaffes, og til Løsning af disse Opgaver kaldes der paa alle udbyttede, paa alle dem, der føler Krigens

Tynge og Kapitalens Plyndring. Alle har de deres Plads i Socialdemokratiet, alle bør de være med i Kampen.

Det danske Socialdemokrati føler sig som hidtil knyttet til Arbejderklassens internationale socialistiske Organisation og vil bidrage af al Evne til dens Styrkelse og Udbredelse, hvorved dens Handledygtighed i Fredens og Socialismens Tjeneste forøges.

Kongressen udtaler sin Tilslutning til de Bestræbelser for at samle Fredsviljen og hidføre et Grundlag for Fredsarbejdet, som er udgaaet fra Socialdemokratiet i Skandinavien, og opfordrer Partiernes Ledelser til at fortsætte Arbejdet, til hvis heldige Forløb alle danske Socialdemokrater vil yde den kraftigste Støtte.

Det danske Socialdemokrati forbereder sig nu fortrøstningsfuldt til Valgkampen under den ny Grundlov. Vor Opfattelse af Rustnings- og Fæstningsvæsen er ikke rokket, men bekræftet. Efter Krigen som før Krigen vil vi bekæmpe Militarismen, og vi imødeser de kommende Valg med Forvisningen om, at Kvindernes, Tyendets og Ungdommens store Skarer, som nu rykker frem til politisk Medbestemmelsesret, vil yde virkningsfuld Bistand i Socialdemokratiets Kamp mod den Samfundsmagt — Kapitalismen —, hvis Følgesvende er Krigen og Dyrtiden.

En kraftig Tilslutning til Socialdemokratiets Organisationer og en energisk Kamp for vort Partis Sejr ved Valgene er den mest virkningsfulde Protest mod Krigens raa Moral og Kapitalismens graadige Plyndring. Og derigennem skabes den Styrke, der skal afskaffe Klassesamfundet og frigøre det arbejdende Folk.

Ned med Kapitalismen!
Krig mod Krigen!
Leve Socialismen!

Saaledes enstemmigt vedtaget i Aarhus den 24. Septbr. 1915.

Kongressen.

Efter disse Vedtagelser godkendtes Beretningen om Virksomheden med 183 St. mod 8.

Agitationen.

Th. Stauning omtalte den Agitation, som i den nærmeste Fremtid skal iværksættes dels blandt Tyende og Landarbejdere, dels i Anledning af Valgene, da Partiet i Fremtiden skal opstille c. 140 Kandidater. Han foreslog følgende Udtalelse, som enstemmig vedtoges:

Idet Kongressen udtaler sin Tilfredshed med den blandt Tyende og Landarbejdere iværksatte Agitation og et Ønske om, at det ved fortsatte Bestræbelser maa være muligt at skabe en sund og livskraftig Organisation for Tyendets og Landarbejdernes store Hær, udtaler Kongressen endvidere Ønsket om at faa planlagt og gennemført en Agitation, der har det Formaal at vække alle Smaafolk til politisk Interesse og til Deltagelse i Socialdemokratiets Arbejde. Ikke mindst gælder det at udøve et Oplysningsarbejde blandt Kvinderne, som nu har Ligeret med Mændene, et Arbejde, der maa øves i Hjemmene, i Fabrikerne, i Kontorerne og Butikkerne, hvor Kvinderne har deres Gerning, og hvortil alle organiserede Arbejdere — Kvinder og Mænd — maa yde deres Bistand.

Det forventes, at Kredsorganisationerne vil planlægge den nødvendige Agitation, og Partiets Ledelse maa i den Udstrækning, hvori Midlerne og Kræfterne er til Raadighed, støtte Gennemførelsen af Planerne, hvis Formaal i første Linie maa være Organisation og Oplysning.

Kongressen anbefaler Udgivelsen af oplysende Skrifter til Brug i Agitationen, og overdrager til Hovedbestyrelsen at overveje, om det maatte anses formaalstjenligt at knytte faste Agitatorer til Partiet.

Med Henblik paa Valgagitationen vedtages det at bibeholde de aarlige Valgfondsindsamlinger og at opfordre Organisationerne til at drage Omsorg for, at de fornødne Midler ad denne Vej bliver tilvejebragte. — Kongressen paalægger samtidig Forretningsudvalget ikke blot at rette Henvendelse til faglige og politiske Organisationer, men ogsaa til de kooperative Selskaber og Arbejdernes Forbrugsforeninger for eventuelt at faa Bidrag fra disse til den for hele Arbejderklassen saa vigtige Valgkamp.

Socialdemokratiets Valg- og Arbejdsprogram.

Følgende Udtalelse vedtoges:

Idet Socialdemokratiets Kongres udtaler sin Tilfredshed med den Udvidelse af Folkets politiske Rettigheder, som har fundet Sted ved den ny Grundlovs Vedtagelse, og betoner, at Socialdemokratiets organisatoriske og politiske Arbejde og navnlig dets Indsats i Grundlovsarbejdet

siden 1905 har bidraget væsentligt til Gennemførelsen af denne Reform, opfordrer den det danske Vælgerfolk til at samle sig i Tilslutning til Socialdemokratiet og at medvirke til Fremme af dets Program, hvis Gennemførelse vil betyde Frigørelse for hele det arbejdende Folk.

Som Opgaver, der i første Linie bør søges løste, nævner Kongressen:

1. Skolevæsenets Forbedring. Adgang til den højere og højeste Undervisning gennem Folkeskolen, om fornødent ved offentlig Understøttelse til Eleverne. Udvikling af Ungdomsskolen. Demokratisk Reform af Skolevæsenets Ledelse og Tilsyn.
2. Revision af Lærlingeloven, hvorved Lærlingene sikres fornøden Oplæring og Uddannelse.
3. Tyendelovens Ophævelse. Udvidelse af Beskyttelseslovgivningen til Tjenestebørn og Tyende.
4. Revision af Søloven, hvorved Skibenes Mandskab sikres Beskyttelse og Vilkaar som andre Arbejdere.
5. Indførelse af Maksimalarbejdstid. Udvidet Beskyttelse for Arbejdere i sundhedsfarlige Virksomheder. Afskaffelse af Natarbejdet i Bagerier og andre Bedrifter, hvor det ikke er paakrævet af Samfundshensyn.
6. Forbedring af Loven om Alderdomsforsørgelse uden Indførelse af Tvangsforsikring. Der tilstræbes Indførelsen af faste Takster.
7. Offentlig Omsorg for Arbejds-Invalider, derunder Adgang for kronisk Syge til Sygepleje og Understøttelse, samt Oprettelse af Sygehjem, alt med Statsstøtte og uden Fattighjælps Virkninger.
8. Forbedret Omsorg for forsømte Børn.
9. Revision af Fattigloven.

*

10. Inddragelse under Samfundet af Lensgodser og adelige Klostre. Ophævelse af Fiskeriprivilegier.
11. Statens Overtagelse af Samfærdselsmidlerne (Dampskibene) samt af Virksomheder, der har Karakter af Monopoler, saasom: Sukkerfabriker, Papirfabriker, Cementfabriker m. fl., Importen af Petroleum, Kul, Korn o. s. v.
12. Beskatningsreform, omfattende saavel Statens som Kommunernes Skattevæsen. Indskrænkning af den indirekte Beskatning og forøget direkte Skat paa Indkomst- og Formue efter stigende Skala samt Skat paa Grundbesiddelse. Snarlig Omvurdering til Ejendomsskyld og forøget Skat paa Aktieselskaber. Værdistigningsafgift. Mellemkommunal Beskatning. Forøget Bidrag af Statskassen til Lettelse af Kommunernes Skattebyrder i Anledning af Udgifterne ved Forsørgelsesvæsen og Skolevæsen samt Omlægning af Udgifterne til Politi- og Retsvæsen.
13. Revision af Militærlovene, hvorved Fæstningerne nedlægges og Afrustning tilstræbes,
14. Omordning af Diplomatiet, saaledes at det indordnes under Folkerepræsentationens Kontrol og besluttende Myndighed.

*

Kongressen forudsætter iøvrigt, at der allerede før de første Valg efter den ny Grundlov gennemføres forskellige demokratiske Reformer, bl. a.:

1. En Revision af Loven om kommunale Valg, hvorved den privilegerede Valgret og Opholdsbestemmelsen ophæves.
   Lov om folkevalgt Byraadsformand.
2. En tidssvarende og demokratisk Retsreform.
3. En Udvidelse af Ulykkesforsikringen.

Med dette Program henvender Socialdemokratiet sig med bedste Fortrøstning til alle Vælgere, Kvinder og Mænd, med dette Program gaar vi til Valg paa den almindelige Valgrets Grund, og til dettes Gennemførelse haaber vi paa Støtte og Styrkelse ved en stærkt forøget Tilslutning til Socialdemokratiets Kandidater paa den kommende Valgdag.

Saaledes enstemmigt vedtaget 25. September 1915.

Den socialdemokratiske Ungdomsbevægelse.

Følgende Beslutning vedtoges:

»Socialdemokratiet støtter den socialdemokratiske Ungdomsbevægelse — moralsk saavel som økonomisk — under Forudsætning af, at denne helt stiller sig paa det socialdemokratiske Partis Program og arbejder i Overensstemmelse med den af Socialdemokratiet fastslaaede Politik.

Til Fremme af Samarbejdet gives der Socialdemokratisk Ungdomsforbund Adgang til at udpege et Medlem, der indtræder i Partiets Hovedbestyrelse og Forretningsudvalg, ligesom Ungdomsforbundet indbydes til at sende en Repræsentant til Partiets Kongresser.

Til den socialdemokratiske Ungdomsorganisation ydes efter Hovedbestyrelsens Skøn, under Hensyn til de foreliggende Omstændigheder, et aarligt Tilskud af Partikassen, ligesom det anbefales Partiets Organisationer som hidtil at yde Støtte.

Betingelsen for, at Tilskud kan ydes, og for den nævnte Repræsentationsret er:

1. Det socialdemokratiske Ungdomsforbunds Hovedbestyrelse og Forretningsudvalg tiltrædes af et Medlem, udpeget af Socialdemokratiets Hovedbestyrelse, og Socialdemokratisk Forbund indbydes til at sende en Repræsentant til Ungdomsforbundets Kongresser.
2. Medlemmer af Socialdemokratisk Ungdomsforbund, der er fyldt 18 Aar, bør tiltræde en af Socialdemokratisk Forbunds Afdelinger samt en Fagforening, for saa vidt vedkommende Medlem iøvrigt har Adgang til en saadan. Ungdomsforbundets Afdelinger har dog ikke Pligt til at kræve Indtræden i Partiets Afdelinger, før Med-

lemmerne er fyldt 21 Aar; paa dette Tidspunkt er det en Pligt for Ungdomsforbundets Medlemmer at tilhøre Partiet, og hvis denne Pligt ikke er opfyldt senest i Løbet af et Aar, efter at 21 Aars Alderen er indtraadt, kan de paagældende ikke forblive som Medlemmer af Ungdomsforbundet.«

Socialdemokratiets Medvirkning ved Dannelse af Regering.

Følgende vedtoges:

Foranlediget af det fra Foreningen i Frederiksberg 2. Kreds fremsatte Forslag udtaler Kongressen, at den henholder sig til den i 1908 tagne Beslutning vedrørende Regeringsdannelse.

Saafremt Spørgsmaalet om Socialdemokratiets Medvirkning ved Dannelsen af en Regering maatte opstaa, vil Afgørelsen være at træffe af en derom indvarslet Kongres.«

Afholdsspørgsmaalet.

Bager *J. P. Nielsen* var Ordfører for Udvalgets Flertal. Han var som gammel Afholdsmand en Modstander af, at Forbudet mod Fabrikation og Salg af Spiritus optoges paa Partiets Program. Derimod maatte han anbefale, at Sundhedslæren blev obligatorisk Undervisningsfag i Skolerne. Dette vedtoges imidlertid allerede paa Kongressen i 1903.

Flertallets Forslag,

som anbefaledes af Ordføreren, lyder saaledes:

Kongressen henholder sig til de paa tidligere Kongresser vedtagne Udtalelser, hvori Socialdemokratiets uforbeholdne Sympati for Ædruelighedsarbejdet er udtrykt, og henviser til den ligeledes gældende Vedtagelse, hvori Kravet om Landsforbud mod Spiritus henvises til Folkeafstemning. Overfor det foreliggende Forslag om Spiritusforbudets Optagelse paa Programmet udtaler Kongressen, at dette ikke har sin Plads paa et politisk Partis Program.

Pastor *J. A. Hansen* anbefalede følgende

Mindretals-Forslag:

»Kongressen udtaler, at Alkoholtrafiken bør bekæmpes ved Oplysningsarbejdet med almindeligt Landsforbud for Øje. Forbudsspørgsmaalet afgøres til sin Tid ved Folkeafstemning.«

Taleren tilføjede, at han ikke ønskede denne Sag optaget paa Partiets Program, men ønskede den vedtaget som en Resolution.

Mindretallets Forslag forkastedes med 147 Stemmer mod 53.

Derefter vedtoges Flertallets Forslag enstemmigt, ogsaa Mindretallet stemte derfor.

Forslag angaaende Arbejderskolen.

I mange Aar har man beskæftiget sig med Tanken om at skabe en Skolevirksomhed indenfor Partiet, særlig til Udvikling af Partifæller, der knyttedes til Pressen og Organisationerne, men mange Vanskeligheder har stadig hindret Planernes Udførelse.

Kongresserne i 1908 og 1913 beskæftigede sig med Sagen og tog Beslutninger, der har givet Anledning til Forsøg og Undersøgelser, der ikke er uden Værdi, men Etablering af den Partiskole, som var Kongressernes Maal, har ikke ladet sig gennemføre.

Naar Kongresserne udtalte sig for at faa oprettet en socialistisk Arbejderskole, var det utvivlsomt Hensigten at skabe en Institution, hvor dygtige Partifæller, Videnskabsmænd — Socialøkonomer, Historikere, Statistikere o. a. — samt praktiske Fagforeningsfolk og Politikere kunde meddele Eleverne saadanne Kundskaber, som i vore Dage er saa stærkt paakrævede hos den socialdemokratiske Pressemand, Fagforeningsleder, Agitator eller Politiker, samt den fornødne Øvelse i forskellige Færdigheder, f. Eks. Brugen af dansk Sprog i Skrift og Tale, og endelig Forudsætninger for videre Udvikling af Aand og Evner. Det var Hensigten at øve et Oplysningsværk for at skaffe vor Bevægelse de bedst mulige Kræfter til det Agitations- og Oplysningsarbejde, der fremdeles skal udføres, samt til praktisk Arbejde i Organisationer og repræsentative Forsamlinger.

Kongresserne har næppe tænkt sig den almindelige Folkeoplysnings Opgave løst gennem den nævnte Arbejderskole. I den Henseende maatte man kræve, at Stat og Kommuner tog Initiativet og indtil videre nøjes med Henvisning til bestaaende Folkeoplysnings-Institutioner.

Kongressen vedtog følgende Indstilling angaaende denne Sag:

Kongressen beslutter at opfordre Partiets Bestyrelse og De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg til at vælge Medlemmer til et Fællesudvalg, der atter kan tiltrædes af Repræsentanter for andre Institutioner, som maatte have Interesse i Oplysningsarbejdet (Læseselskab, Ungdomsbevægelse, Arkiv m. fl.). Det saaledes dannede Fællesudvalg forestaar Arbejdet med Tilvejebringelse af Midler til Oplysningsarbejdet, og iværksætter iøvrigt de Arbejder, som Kongressen hermed beslutter:

1) Der udstedes Anmodning til samtlige til Arbejderpartiet hørende faglige, politiske og kooperative Organisationer om at yde et Bidrag af 10 Øre pr. Medlem aarlig, foreløbig til næste ordinære Kongres, til Arbejderskole-Fonden.

   De samvirkende Fagforbunds Anbefaling for Sagen søges og Kongressen giver sin Anbefaling til de politiske Organisationer.

   Arbejderskolefonden anbringes til Forrentning. Renterne og om fornødent mindre Dele af Kapitalen kan anvendes til Skole- og Foredragsvirksomhed, medens Hovedsummen iøvrigt skal tjene til Grundfond for den Skolevirksomhed, der senere skal iværksættes.
2) Der etableres saa snart som Forholdene tillader det en Aftenskole i København for unge Arbejdere, henviste af Organisationerne, samt i Tilslutning dertil en Foredragsvirksomhed.
3) Der optages en Forhandling med Arbejderbevægelsens Arkiv, Arbejdernes Læseselskab og eventuelt andre lignende Institutioner for muligvis at opnaa en Fælles-Virksomhed, hvorunder Bøger og andet Materiale kan udnyttes og fælles Lokale anvendes.
4) Der indledes Forhandling med Arbejder-Højskolen i Esbjerg med det Formaal eventuelt at knytte denne Skole som almendannende Institution til Partiet.
5) Fællesudvalget udarbejder Plan til en Arbejdsskole med Dagsundervisning, eventuelt anlagt saaledes, at den kan søge Statens Støtte i Henhold til Højskoleloven. Planen fremsættes, naar Midler og øvrige Betingelser skønnes at være til Stede.

Næste Kongres.

Th. Stauning foreslog, at næste Kongres skal afholdes i København. Dette vedtoges.

Udlandet.

Fagorganisationen og Krigsinvaliderne.

Af den internationale faglige Efterretningskorrespondance, som atter udkommer, efter at den har hvilet et Aars Tid paa Grund af Krigssituationen, fremgaar det, at der allerede er opstaaet Uro i Fagorganisationerne i nogle af de krigsførende Lande, fordi det befrygtes, at Arbejdsgiverne og Autoriteterne — ihvert Fald naar Krigen er forbi — vil tabe Interessen for Krigsinvaliderne, og i Stedet for søge at udnytte de ulykkelige Mennesker som Løntrykkere, dels fordi de som mere eller mindre Menneskevrag er afskaarne fra med Styrke at kræve menneskeværdige Arbejdsvilkaar og dels fordi de mulig oppebærer Invalidepensioner eller modtager anden Hjælp.

Der er ganske vist mange Steder oprettet Hjælpeorganisationer for Krigens beklagelsesværdige Ofre, men det ser ud til, at Autoriterne helst vil have Love og Bestemmelser i disse Organisationer gjort saa vage som tænkeligt, for at der ikke skal være Baand, der knytter Interessen for Invaliderne og deres Erhverv alt for haardt.

Dette har givet Anledning til Beklagelser og Protester i engelske og tyske Organisationer, og sidstnævnte har allerede paa et Fællesmøde for Forbundsrepræsentanter vedtaget efterstaaende Beslutning, der angiver de Krav, Arbejderorganisationerne stiller for at faa Arbejderstandens Interesser varetagne paa dette Omraade:

»Konferencen af Repræsentanter for Forbundsstyrelserne anser det af etiske og samfundsøkonomiske Grunde for paatrængende nødvendigt, at de i Krigen tilskadekomne, saavidt det paa nogen Maade er muligt, skaffes Adgang til Beskæftigelse i Industri, Handel, Haandværk og Landbrug saavel som i offentlige Virksomheder under Riget, Enkeltstaterne og Kommunerne.

Konferencen beklager, at den faglige Hovedledelses Bestræbelser for Oprettelse af en Rigscentralisation af Hjælpen for Krigsinvaliderne hidtil ikke er kronet med Held, og at de nødvendige Forholdsregler derfor ikke træffes paa ensartet Maade.

Konferencen kræver, for at muliggjøre Fagforeningernes Medarbejde i Hjælpeorganisationerne, at der i disse træffes Bestemmelse om, at:

1) der tilkaldes Fagforeningsrepræsentanter ved Raadslagning om Valg af Fag

for Krigsinvalider, 2 Oppebærelse af Pension maa ikke for Arbejdsgiverne blive et Middel til Løntrykkeri, d. v. s. at Krigsinvaliderne skal betales den fulde Værdi af deres Arbejde, 3) Lønoverenskomsterne faar Gyldighed ogsaa for Krigsinvaliderne. Ændring eller Anullering af Tarifferne maa kun finde Sted med udtrykkelig Tilslutning fra den paagældende Fagforening.«

Konferencen anser det for paatrængende nødvendigt, at der nedsættes paritetiske Udvalg af Arbejdsgiver-, Funktionær- og Arbejderorganisationer, som — ogsaa efter Krigens Slutning — har at afgøre Stridigheder, der opstaar ved Krigsinvaliders Arbejdsforhold.«

Englændernes Fagforbund kræver, at de efter Krigen hjemvendende Soldater, »der skaffede de hjemmeværende Mulighed for at passe deres Forretning og Bekvemmelighed, og som ikke nølede med at sætte Livet ind imod de Forsøg paa Indfald, Ødelæggelse og Mord, der saa vedholdende blev gjort af den evropæiske Freds Fjender«, ved Organisationens Hjælp skal beskyttes mod Udbytning; det er ikke nok, at disse »ved Krigen forkrøblede« blot mødes med Sympathi.

Fagforeningerne i Frankrig under Krigen.

Det har lige siden Krigens Udbrud været overordentlig vanskeligt at faa nogen paalidelig Oplysning om, hvorledes det staar til med den faglige Bevægelse. De Blade og Skrifter, som forud for Krigen nogenlunde regelmæssigt blev sendt hertil, er forlængst ophørt at komme. Angaaende de franske Fagforeningers Skæbne under Krigen er man henvist til de sparsomme og spredte Meddelelser, som — formodentlig gennem Svejts — finder Vej til tyske og østrigske Fagorganer.

Medlemsbladet for det østrigske Typografforbund skriver saaledes den 20. Avgust:

»Der viser sig stadig flere Tegn paa, at den franske Fagbevægelse er ved at vaagne paany og genoptage sin tidligere Virksomhed. Beklædningsindustriarbejder-Forbundet har udsendt et Opraab, hvori under Hensyn til Sæsonen erklæres, at den faglige Organisation er en Nødvendighed. Kun et ringe Antal af Afdelingerne havde under Krigen opretholdt Forbindelsen med Forbundet, skønt alt var gjort for at lette Kontingentydelsen. *Confédération Générale du Travail* (De Samvirkende Fagforbund) overlader de enkelte Forbund saakaldte »Krigsmærker« (Pris 100 Stk. en Franc), som skal træde i Stedet for Maanedskontingent for de Medlemmer, som gør Militærtjeneste eller er arbejdsløse, og de paagældende vedbliver da at være Medlemmer med fulde Rettigheder. Mærkerne købes af Foreningerne og overlades de paagældende Medlemmer gratis.

Ifølge Krav fra Organisationerne har disse opnaaet Repræsentation i Kommissionerne for Krigsleverancer. Disse Repræsentanter er det lykkedes at opnaa en Række Indrømmelser med Hensyn til Løn- og Arbejdsbetingelser.

Forhold vedrørende Arbejdsløshedskasser.

Det hænder ofte, at Ledelserne for Arbejdsløshedskasser eller for Fællesorganisationer retter Forespørgsler til De samvirkende Fagforbunds Kontor angaaende Fortolkninger af Arbejdsløshedslovens Paragrafer eller om Dispensationer fra saadanne, om Kommunetilskud eller Afdelingers og Medlemmers Forhold o. m. a.

Vi gør i den Anledning opmærksom paa, at de paagældende — bl. a. for at undgaa Tidsspilde — bør rette saadanne Forespørgsler direkte til *Arbejdsløshedsinspektoratet, Raadhusplads 77, København, B*, da det er denne Institution, der afgør alle saadanne Spørgsmaal ved Forholdenes Undersøgelse gennem Arbejdsløshedskasserne og eventuelt ved Konference med disse.

Afdelinger og enkelte Medlemmer bør selvfølgelig altid først rette Henvendelse til de respektive Kassers Hovedledelser.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 15 ❋ KØBENHAVN DEN 9. OKTOBER 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Den faste Voldgiftsret. Kongresser. Lønbevægelser og Konflikter (Formerne i Aarhus, Horsens og København. Forsikringsfunktionærerne ved Dansk Folkeforsikrings-Anstalt. Snedkerne i Nykøbing paa Falster). Virkningen af Loven om Statstilskud. Arbejdsløsheden.

Den faste Voldgiftsret.

En Formandssag
hos Snedkermester Fritz Werner.
Sag Nr. 155.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 22. September 1915 i Sag Nr. 155: De samvirkende Fagforbund mod Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Snedkerlavets Bygningssnedkerafdelings og dettes Medlem Snedkermester Fritz Werners Vegne.

De samvirkende Fagforbund har indklaget Arbejdsgiverforeningen paa Snedkerlavets Bygningssnedkerafdelings og dettes Medlem, Snedkermester Fritz Werners Vegne, og begært Rettens Kendelse for, *at* en Formand ved Navn Madsen, der er ansat hos Snedkermester Werner i Henhold til en Kontrakt af 21. Maj 1914 for en aarlig Løn af 2100 Kr. med et gensidigt Opsigelsesvarsel af 3 Maaneder og med Forpligtelse til ikke at være Medlem af nogen Fagforening, i Virkeligheden ikke er Formand i den Forstand, hvori Septemberforligets § 5 tager dette Ord, og *at* sidstnævnte Ansættelsesvilkaar derfor er i Strid med § 5. Klagerne har derhos paastaaet de Indklagede paalagt Sagens Omkostninger.

De Indklagede har paastaaet sig frifundet og Klagerne paalagt Sagens Omkostninger.

Snedkermester Werners Speciale er Udførelsen af Butiksinventar, og alt Snedkerarbejdet hos ham er timelønnet. Han har i Møllegade Nr. 8 Værksted dels i Stuen, dels paa 1. Sal. Antallet af de af ham beskæftigede Snedkere er i Reglen ikke særlig stort, men det varierer meget og kan, naar der er store Bestillinger af Forretningsinventar, stige betydeligt. Snedkermester Werner tager sig personlig i udstrakt Grad af Arbejdets Detailler og kontrollerer Arbejdet, bistaaet af en tidligere Snedker, der har sin Hovedvirksomhed paa Kontoret som Kalkulator. Der er nu endvidere ansat to Formænd — en paa hvert af de to i samme Bygning beliggende Værksteder — og af disse er den fornævnte Madsen den ene.

Efter hvad der er oplyst under Sagens Forhandling dels af Parterne, dels ved en Vidneafhøring, har Madsens Virksomhed navnlig bestaaet i at lukke Værkstedet op om Morgenen, at kontrollere, at Arbejderne mødte i rette Tid, udlevere en Del af Materialet, saasom Søm, Skruer, Politur m. m., tildels ogsaa selv indkøbe og hente saadant hos Isenkræmmere og andetsteds, lede Modtagelse og Udbringelse af Materialier og Arbejder ved Forretningens Karle, bringe Besked fra Kontoret til Arbejderne, samt modtage, renskrive, gennemgaa og aflevere Svendenes Ugesedler. Ved Siden heraf har Madsen dels — om end formentlig i ringe Omfang — arbejdet ved sin Høvlebænk i Værkstedet, dels været beskæftiget for Forretningen med Installation af Butiksinventar, Ophængning af Markiser og lign. saavel i som udenfor København, undertiden alene, undertiden sammen med en eller flere andre. Imidlertid fremgaar det af det Oplyste, *at* Madsen

i Virkeligheden ikke har haft nogen ledende Stilling i Forhold til de øvrige Snedkere, *at* han overhovedet ikke har haft Beføjelse til paa egen Haand at træffe Dispositioner af nogen Betydning, og *at* han vel har ført nogen Kontrol med de øvrige Svende, men at den ham overdragne Kontrol var af ret løs og ufuldstændig Karakter.

Madsen kan herefter ikke anerkendes som Formand i Septemberforligets Forstand.

Sagens Omkostninger findes de Indklagede paa Snedkerlavets BygningssnedkerafdelingsVegne at burde betale med 100 Kr.

Kendelse.

Snedker Madsen kan ikke anses som Formand i Septemberforligets Forstand. Sagens Omkostninger betaler de Indklagede, Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Snedkerlavets Bygningssnedkerafdelings Vegne med 100 Kr.

Kongresser.

Drejerforbundet i Danmark

afholdt sin 9. Kongres i Rømersgades Forsamlingsbygning i København i Dagene 12. til 15. September. Foruden Hovedbestyrelsens 7 Medlemmer havde 19 Repræsentanter fra 12 Afdelinger givet Møde. Esbjerg Afdeling var ikke repræsenteret.

Beretning.

Formanden *M. Arnsfeldt* aflagde følgende Beretning om Virksomheden siden sidste Kongres: Den Periode, for hvilken jeg i Dag aflægger Beretning, hører til de mest betydningsfulde, idet vi i denne er gaaet over fra lokale Overenskomster til en Landsoverenskomst. Vi har dermed skabt en Udvej til at komme bort fra de smaa partielle Lønbevægelser, der erfaringsmæssigt har vist sig at være ret kostbare, uden dog at bringe Fordele, der staar i Forhold til Udgifterne. Vi har med denne nye Ordning tilrettelagt en Basis, paa hvilken vi ad Aare vil kunne bygge videre og ved hvis Hjælp det vil være muligt at skaffe en Række haardt tiltrængte Forbedringer. Vi har i Perioden — som sædvanlig — haft en Mængde Smaakonflikter, som i Forhold til de egentlige Lønbevægelser og i Modsætning til tidligere Perioder er i Flertal.

I Otterup dannedes en Afdeling i 1910, hvilket medførte, at alle Medlemmerne afskedigedes. Indehaveren, Hr. Steffensen, vilde ikke beskæftige organiserede Folk før han fik at se, hvilke Priser der forlangtes for Arbejdet. En Prisliste gennemførtes, men efter 2 Maaneders Forløb lock-outede Fabrikanten alle sine Arbejdere under et intetsigende Paaskud. Aarsagen var sikkert den, at Lønningerne, ved vor Hjælp, var steget til det dobbelte. Lock-outen varede 4 Uger og endte med Genantagelse af alle de tidligere Arbejdere, Afskedigelse af nogle Strejkebrydere og Anerkendelse af Organisationsretten. Endvidere indgik Fabrikanten paa ikke oftere saaledes at afskedige sine Folk samt paa at betale fuld Løn under eventuelle Standsninger.

Den gamle Blokade af Tørning Savværk er hævet i 1911. I Køng er Stolefabriken blokeret, fordi Arbejderne ikke kunde faa det nødvendige Værktøj. En Standsning paa »Thor« i Horsens medførte ret indgaaende Undersøgelse af Grundlaget for Erstatningskrav. Det viste sig, at Standsningen var foraarsaget af Maskinskade.

I København medførte en 3 Dages Strejke Gennemførelse af en Prisliste for Sletning efter Faconbænk.

En Afskedigelse paa Randers Trævarefabrik affødte en Divergens mellem Forretningsudvalget og vor Afdeling. Det ligger til Kongressen at afgøre, om Afdelingen skal have nogle udlagte Penge refunderet.

Paa samme Fabrik har en Gang senere været Uoverensstemmelse, idet Fabrikanten kategorisk nægtede at betale efter Prislisten. Denne Sag endte uden Standsning derved, at Fabrikanten efterbetalte 38 Kr. 9 Øre.

Paa Bordfabriken i Svendborg forsøgtes en Lønnedsættelse fra 3 til 7 Øre pr. Time. En Strejke i denne Anledning endte med Genantagelse af Arbejderne til de gamle Lønninger.

Hos Riegels i Viborg og Voss i Fredericia er gjort Forsøg paa Fremstød; men af forskellige Aarsager udsattes disse Spørgsmaal. Paa «Thor« i Horsens havde der været Strid om Priserne paa 2" Stoleben drejet paa Faconbænk; Fabriken foretog en Afskedigelse i denne Anledning. Sagen endte med Enighed om Priserne og Genantagelse af den paagældende Arbejder samt at Fabriken delvis erstattede den tabte Arbejdsløn.

Drejermester Tuck i Odense havde gennem længere Tid betalt under Prislisten. Han indgik paa at betale 15 Kr. i Bøde til Fagforeningen.

Paa Kongsvang Ramme- og Standerfabrik erklæredes Sympatistrejke i Juli 1914 for at støtte Forgylderne, som var lock-outede. De strejkende Arbejdere er komne i Arbejde andre Steder. Virksomheden er fremdeles blokeret.

Fabrikant Anchersen, Vejle, erklærede Lock-out for samtlige Arbejdere, fordi disse krævede en Afskedigelse annuleret. Ved Forhandling genantoges alle. Hos Anchersen er senere gennemført en ny Prisliste. Minimallønnen forhøjedes til 44 Øre, ligesom Akkordpriserne blev hævede.

Efter at have berettet om flere Smaakonflikter, aflagde Formanden en udførlig Beretning om Forhandlingerne om Landprislisten samt om hvorledes den havde virket, oplyste om det Antal Medlemmer, der havde faaet Arbejdstiden forkortet og Minimallønnen forhøjet. En Mængde Uoverensstemmelser var afgjort i Svendenes Favør. Der har været nogen Utilfredshed med de opnaaede Resultater, men der var sikkert naaet, hvad der kunde opnaas paa daværende Tidspunkt.

Forretningsudvalget havde beskæftiget sig med Lærlingespørgsmaalet, med Spørgsmaalet om ekstraordinær Understøttelse samt Læmpelser i Kontingentbetalingen under Krigssituationen og med flere andre Sager.

Siden sidste Kongres har Hovedbestyrelsen afholdt 5 ordinære og 1 ekstraordinært Møde. Forretningsudvalget har afholdt 67 Møder og behandlet 693 Sager. I samme Tidsrum er der afsendt 5213 Postforsendelser.

Efter en kort Debat, hvori flere Delegerede deltog, godkendtes Beretningen om Virksomheden enstemmigt.

Regnskab, Love og Valg m. m.

Hovedkasserer *E. Carlslund* fremlagde Regnskabet, hvoraf det fremgik, at Formuefremgangen androg ca. 10,000 Kr. siden sidste Kongres.

Efter at et Par Forespørgsler var besvarede godkendtes Regnskabet enstemmigt.

Et Forslag fra Aalborg om at fastlønne Forretningsføreren toges tilbage.

Derefter behandledes Forslagene til Lovændringer. Herunder vedtoges et Forslag om Omlægning af Kontingentet, nye Regler for slettede Medlemmers Optagelse samt om Udbetaling af Strejkeunderstøttelse m. v.

Det vedtoges enstemmigt at opsige Prislisten til Ophør 1916.

Der førtes dernæst en Debat om Forbundets fremtidige Virksomhed og der toges Beslutning desangaaende.

M. Arnsfeldt og *E. Carlslund* genvalgtes til henholdsvis Formand og Hovedkasserer og efter at der dernæst var foretaget Valg af Hovedbestyrelse, Revisorer og Prislisteudvalg, vedtoges det at afholde næste Kongres i Vejle i 1920.

Drejerfagets Arbejdsløshedskasse

afholdt sit 2. Delegetmøde straks efter Kongressens Afslutning. Delegerede og Tillidsmænd var de samme som i Forbundet.

Formanden, *M. Arnsfeldt*, forelagde paa Repræsentantskabets Vegne Forslag om at forhøje Kontingentet til 25 Øre pr. Uge samt om at oprette en Fond til Ydelse af fortsat

Hjælp efter den vedtægtsmæssige Understøttelses Ophør. Til Fonden foresloges henlagt 8 pCt. af Medlemsbidraget.

Efter en kort Diskussion vedtoges Forslaget om Kontingentforhøjelse enstemmigt og Forslaget om at oprette den nævnte Fond med 18 St. mod 2.

Formanden aflagde derefter Beretning om Kassens Virksomhed siden sidste Delegeretmøde. Det fremgik heraf, at Hovedbestyrelsen havde beskæftiget sig indgaaende med Spørgsmaalet om Kontrol med Arbejdsløshedens Aarsag og Forløb. Navnlig Spørgsmaalet om Konstatering af Arbejdsløshedens Aarsager havde voldt en Del Vanskeligheder; der var truffet en Ordning, der indtil nu havde vist sig betryggende.

Dernæst havde Spørgsmaalet om Arbejdsanvisning lagt Beslag paa Hovedbestyrelsens Møder. Arbejdsanvisning var oprettet i 1913, og der var siden anvist omtrent en Trediedel af Arbejdskraften til nye Arbejdspladser.

En Række Sager angaaende Understøttelse og Optagelse var i Tidens Løb behandlet og afgjort saa frisindet som muligt, men under fornødent Hensyn til Vedtægtens Bestemmelser.

Formanden omtalte dernæst Arbejdsløsheden. I de sidste 5 Aar har Medlemmerne ved Arbejdsløshed tabt ialt 38,105 Dage. Af disse er kun ca. 13,000 understøttet og hertil er medgaaet 23,418 Kr. 20 Øre.

Beretning og Virksomhed godkendtes enstemmigt.

Hovedkasserer *E. Carlslund* oplæste Regnskabet siden sidste Delegeretmøde; det udviste en Formuefremgang paa ca. 2000 Kr. Regnskabet godkendtes enstemmigt.

En Række Vedtægtsændringer vedtoges. Saaledes forhøjedes Understøttelserne til Medlemmer med over 15 Aars Medlemsret. Medlemmer, der rejser i anvist Arbejde, faar udbetalt Rejsepenge samt Billet til 3. Klasse.

Der rettedes en Del Forespørgsler angaaende Forstaaelsen af enkelte Paragraffer. Formanden besvarede disse.

Til Tillidsmænd valgtes de samme som i Forbundet.

Kongresser udenfor De samvirkende Fagforbund.

Blikkenslagerforbundet i Danmark afholdt Kongres i Aalborg i Dagene 25. til 27. August og samtidig fejredes Forbundets 25 Aars Jubilæum.

Forbundets Formand, *C. Lytjohan* omtalte i den Anledning Forbundets Historie i store Træk og dvælede navnlig ved Konflikterne i 1899, 1907 og 1911.

Af Beretningen fremgik det, at Forbundet i de senere Aar havde kastet sig over Udarbejdelsen af Lønstatistik.

Af en Debat om Arbejdsforholdene fremgik det, at man Landet over meget energisk ønskede Arbejdsvilkaarene betydeligt forbedrede, og Resultatet blev, at *Hovedbestyrelsen har Myndighed til at opsige alle Overenskomster* og forhandle om nye i Henhold til de af Kongressen opstillede Krav, samt til, naar Resultatet af Forhandlingerne foreligger, at foretage Skridt, som den maatte finde nødvendige til endelig Vedtagelse af de nye Overenskomster.

Lønbevægelser og Konflikter.

Formerne i Aarhus, Horsens og København. Den 7. September. afholdtes et Fællesmøde i København med Repræsentation fra de faglige Hovedorganisationer i Anledning af nogle Erstatningskrav, Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien havde rejst overfor Dansk Formerforbund.

Under den ene af disse Sager paastod Arbejdsgiverne, at en ulovlig Arbejdsnedlæggelse havde fundet Sted hos Aktieselskabet *Københavns Flydedok*, og man forlangte 774 Kr. 98 Øre i Erstatning. Tilsvarende Paastande fremsattes i de to andre Sager, der vedrørte Forholdene hos

Firmaerne *Møller og Jochumsen*, Horsens, og *Frich*, Aarhus, og i disse Sager forlangtes der Erstatninger af 200 Kr. i hver.

Paa Fællesmødet stillede Arbejdsgiverne sig saaledes, at de vægrede sig ved at gaa ind paa en Drøftelse af selve Forholdene og kun ønskede Besked paa, om Formerforbundet vilde betale de forlangte Erstatninger. Da Formerforbundets Repræsentanter kun kunde svare benægtende paa dette Spørgsmaal, saaledes som Sagerne laa, erklærede Arbejdsgiverne, at de saa vilde indbringe Sagerne for Den faste Voldgiftsret.

Forsikringsfunktionærerne ved Dansk Folkeforsikrings-Anstalt. I Slutningen af September Maaned rørte Dansk Folkeforsikrings-Anstalt paa sig, for at faa den Konflikt, der var opstaaet ved Selskabets Krav om at Funktionærerne skulde tegne et vist Antal Forsikringer pr. Uge, afsluttet.

Fællesmøder med Repræsentation fra Hovedorganisationerne afholdtes den 22. og 28. September, og i den mellemliggende Tid forhandlede Parterne selv om en Række Detailspørgsmaal.

Forhandlingerne sluttede med, at Selskabet frafaldt Kravet om Minimumstegningen og der opnaaedes derefter Enighed om, at Lønnen indenfor visse bestemte Grænser kan bevæge sig noget i Forhold til det ydede Forsikringsarbejde. Begyndelses-Ugelønnen, der tidligere var 20 Kr., foruden Provision og Gratiale for særlig godt Arbejde, blev fastsat til 27 Kr., dog saaledes, at den noget paavirkes af det i det nærmest foregaaende Kvartal tegnede Antal Forsikringer; under et Minimum af 25 Kr. skal den imidlertid ikke kunne gaa ned. Til Ugelønnen føjes saa yderligere et Løntillæg efter nærmere Beregning.

Der blev hermed opnaaet en betydelig større Fasthed og Sikkerhed i Funktionærernes Lønforhold samtidig med, at respektable Forhøjelser og Forbedringer i deres Kaar i det hele blev gennemført.

Forslaget til den nye Overenskomst, blev forelagt de i Sagen interesserede Afdelinger, som godkendte det med 120 Stemmer, 6 stemte imod og 4 Stemmesedler var blanke.

Arbejdet blev i Henhold til Overenskomsten optaget den 1. Oktober og Strejken havde dermed varet akkurat 3 Maaneder.

Overenskomsten udløber tidligst 1921.

Snedkerne i Nykøbing paa Falster. Snedkerforbundet og Snedkermestrenes Centralforening har i flere Maaneder forhandlet om Forholdene i Nykøbing F., hvor de lokale Arbejdsgivere ingenlunde har villet respektere den i Fagets Overenskomst, § 4 fastsatte Bestemmelse om, at alt Arbejde, der kan udledes af Priskuranten, skal udføres i Akkord, og samtidig har Forbundet klaget over, at Mestrene, i Strid med Overenskomstens Forudsætninger og i Modsætning til hvad der er gældende i alle andre Byer, næsten udelukkende har aflønnet Svendene med Minimallønsatserne.

Paa et vist Tidspunkt saa det ud til, at Sagen skulde blive ordnet paa tilfredsstillende Maade, men i sidste Øjeblik bristede det, og dette gav Anledning til, at nogle Svende forlod deres Pladser og søgte sig andet Arbejde.

Straks klagede Arbejdsgiverforeningen over, at der var iværksat ulovlige og uvarslede Arbejdsstandsninger og ved et Fællesmøde, der som Følge af denne Klage blev afholdt den 4. Oktober, rejstes der i meget stærke Vendinger Krav om Arbejdets øjeblikkelige Genoptagelse og det krævedes tillige, at Forbundet skulde betale en Bod, fordi denne »Arbejdsstandsning« var iværksat.

Naar disse Krav først var opfyldt kunde Svendene saa komme med deres Ønsker.

Paastanden om, at der forelaa uvarslede Standsninger, tilbagevistes imidlertid paa det skarpeste af Arbejdernes Repræsentanter, som yderligere paaviste, at flere af Mestrene i Nykøbing ligefrem skandaløst havde misbrugt Overenskomstens Bestemmelser.

Herefter kom man til at tale om Sagens Realiteter og Kravet om Bod var hurtigt frafaldet, efter at For-

holdene var blevet klart belyste. Under disse Omstændigheder sluttedes hele Sagen saa med Affattelsen af følgende Erklæring:

Snedkerforbundet i Danmark og Snedkernes Fagforening i Nykøbing F. erklærer, at der *ikke* er nogen Arbejdsstandsning — Strejke eller Blokade — hos Medlemmer af Snedkermestrenes Lokalforening eller andre af Fagets Arbejdsgivere i Nykøbing F., og at der saaledes er fri Tilgang for alle Forbundets Medlemmer hos Snedker- og Tømrermestrene i Nykøbing F.

Snedkermestrenes Lokalforening erklærer at ville paalægge alle sine Medlemmer nøje at overholde Overenskomstens Punkt 4 og udtaler, at der *ikke* eksisterer nogen Vedtagelse eller noget Forbud, der hindrer Lokalforeningens Medlemmer eller andre af Fagets Arbejdsgivere i at give højere Timelønninger end de i Overenskomsten anførte eller iøvrigt i at følge de samme Principer som Centralforeningens øvrige Medlemmer ved Lønforholdenes Ordning.

Dermed var det afgjort, at Mestrene i Nykøbing F. skulde lade Arbejdet udføre i Akkord efter Fagets Priskurant (Overenskomstens Punkt 4), hvad de ikke før har villet, og samtidig blev det fastslaaet, at disse Mestres tidligere Fremgangsmaade — næsten udelukkende at give Minimallønninger — er utilladelig; de maa, ligesom de andre Mestre i Landet, betale højere Timeløn.

Virkningen af Loven om midlertidigt Statstilskud til Hjælpekasser i Anledning af Krigssituationen.

Som bekendt vedtog Lovgivningsmagten den 2. Oktober 1914 en Lov om Understøttelse »i Anledning af Arbejdsløshed som Følge af de foreliggende overordentlige Forhold« (Krigssituationen). Udbetalingen i Henhold til denne Lov fandt Sted i Tiden fra 28. Oktober 1914 til 30. Juni 1915, og Sekretær *I. L. Cohen* i den kommunale Afdeling i Københavns Understøttelsesforening har nu i »Social Forsorg« givet en Oversigt over Fordelingen af Københavns Kommunes Tilskud til Arbejdsløse i Henhold til denne Lov og i det nævnte Tidsrum.

Denne Oversigt indeholder en Række Tabeller, hvoraf vi efterstaaende gengiver hvad der i det hele er udbetalt gennem Københavns Understøttelsesforening til arbejdsløse Medlemmer af Arbejdsløshedskasserne:

Arbejdsløshedskassens Navn	Ialt udbetalt	
	Kr.	Ø.
Arbejdsmændenes	71,476	89
Bageri- og Konditoriarb.	932	»
Barber- og Frisørsvendenes	1,271	»
Billedskærernes og Dekorationsbilledhuggernes	1,324	38
Blikkenslagernes	5,233	86
Bogbinderiarbejdernes	7,373	55
Bogtrykfagets	12,949	86
Brolæggernes	539	75
Bryggeriarbejdernes	1,659	37
Bødkernes	»	»
Børsteindustriarbejdernes	»	»
De faglærte Jern- og Metalarb.	7,199	87
De kvindelige Arbejderes	2,935	60
Drejerfagets	715	66
Elektrikernes	2,787	71
Forgylderfagets	318	»
Formerfagets	1,837	75
Gartneriarbejdernes	601	78
Glarmestersvendenes	465	10
Glasarbejdernes	18	»
Guld-, Sølv- og Elektropletarb	689	»
Gørtler og Metalarbejdernes	591	85
Handskemagernes	78	»
Hattearbejdernes	325	»
Hvidgarvernes	28	»
Jern- og Metalslibernes	209	»
Karetmagernes	663	35
Kedel- og Maskinpassernes	64	53
Kellnernes	4,137	31
Kobbersmedenes	»	»
Korkskærernes og Serterernes	»	»
Kurvemagernes	»	»
Litografers, Trykkeres og Kemigrafers	1,124	29
Lohgarvernes	»	»
Malersvendenes	25,048	09
Metaltrykkernes	233	90
Murarbejdsmændenes	29,705	41
Murerfagets	60,361	89
Mølleriarbejdernes	96	»
Sadelmager- og Tapetserernes	683	»
Skibstømrernes	158	»
Skotøjsarbejdernes	47	»
Skraatobaksarbejdernes	»	»
Skræderfagets	1,071	90
Slagter og Kødindustriens	514	50
Snedkerfagets	71,791	93
Stenhuggernes	914	91
Stukkatørernes	2.207	32
Sukkervare-, Chokolade- og Biscuitarbejdernes	474	50
Tekstilarbejdernes	701	»
Tobaksarbejdernes	10,525	55
Træindustriarbejdernes	5,451	»
Tømrerfagets	25,937	39
Tilsammen Kr.	363,483	75

Arbejdsløsheden
i Juli Maaned 1915.

For Juli Maaned 1915 er der bleven meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden af 64 Fag eller Organisationer for ca. 123,400 Arbejdere. Nedenstaaende Oversigt omfatter imidlertid ca. 6,100 Arbejdere flere (eller ialt ca. 129,500), idet de givne Oplysninger af Hensyn til Sammenligningen med de foregaaende Maaneder paa enkelte Punkter er blevet suppleret med et skønsmæssigt Tillæg.

Antallet af Arbejdsløse blandt de 129,500 Arbejdere var ved Maanedens Slutning ca. 4,700 eller 3,6 pCt., og Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 111,800 eller 0,9 Dage pr. Medlem.

Af større Fag mangler Oplysning fra Skraatobaksarbejdere, Forgyldere, Glarmestre, Stukkatører, Børstenbinders og Kobbersmede. Desuden er de meddelte Oplysninger ret ufuldstændige for Stenarbejdere, Dansk Arbejdsmandsforbund og Kvindeligt Arbejderforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst												
Mølleriarbejdere	123	123	2	68	445	445	7	135	568	568	9	203
Bageri- og Konditr. arb.	1121	1121	101	2325	1497	1497	56	1368	2618	2618	157	3693
Sukkervarearbejdere.	490	490	8	267	117	114	6	174	607	604	14	441
Bryggeriarbejdere ...	2774	2774	8	139	1499	1499	5	84	4273	4273	13	223
Slagteriarbejdere	593	593	17	386	2484	2484	43	994	3077	3077	60	1380
Skraatobaksarbejdere	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tobaksarbejdere.....	4082	4082	71	1367	2173	2173	21	545	6255	6255	92	1912
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1515	1413	18	2916	4644	4577	85	5525	6159	5990	103	8441
Rebslagere	—	—	—	—	197	78	1	18	197	78	1	18
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skrædere..... ...	2730	2730	115	851	1946	1946	279	1954	4676	4676	394	2805
Syersker.....	55	55	»	»	—	—	—	—	55	55	»	»
Handskemagere	56	56	5	118	10	10	5	140	66	66	10	258
Hattearbejdere.....	273	273	155	4275	91	91	8	383	364	364	163	4658
Skotøjsarbejdere.....	2122	2122	52	1765	924	865	9	375	3046	2987	61	2140
Barberere	569	569	45	1090	150	150	4	104	719	719	49	1194
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	90	90	1	25	75	75	1	45	165	165	2	70
Murere.....	1917	1917	8	456	4512	4512	58	1500	6429	6429	66	1956
Murarbejdsmænd	875	875	2	2	—	—	—	—	875	875	2	2
Hustømrere	1347	1347	»	36	3583	3527	29	790	4930	4874	29	826
Skibstømrere.....	300	300	6	42	411	372	12	296	711	672	18	338
Telefonarbejdere	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Snedkere.....	3410	3410	246	7003	3559	3559	135	4002	6969	6969	381	11005
Billedskærere	91	91	1	64	54	54	»	20	145	145	1	84
Forgyldere	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malere.....	1901	1901	11	152	2392	2392	83	1181	4293	4293	94	1333
Sadelm. og Tapetserere	967	967	49	634	392	392	15	329	1359	1359	64	963
Skifferdækkere.....	7	7	5	130	—	—	—	—	7	7	5	130
At overføre..	27408	27306	926	24111	31155	30812	862	19962	58563	58118	1788	44073

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	27408	27306	926	24111	31155	30812	862	19962	58563	58118	1788	44073
Gas- og Vandarbejdere	68	68	»	17	—	—	—	—	68	68	»	17
Skorstensfejere	73	73	1	5	22	22	1	5	95	95	2	10
Ovnsættere	11	11	»	»	—	—	—	—	11	11	»	»
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere	650	650	16	486	1966	1966	34	1095	2616	2616	50	1581
Bødkere	254	254	»	»	503	503	4	66	757	757	4	66
Drejere	79	79	3	107	208	205	10	252	287	284	13	359
Karetmagere	351	351	6	69	565	565	6	140	916	916	12	209
Barnevognsarbejdere	22	22	»	»	—	—	—	—	22	22	»	»
Korkskærere	200	200	»	»	30	30	»	»	230	230	»	»
Kurvemagere	145	145	»	»	—	—	—	—	145	145	»	»
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	96	96	1	14	102	102	»	»	198	198	1	14
Hvidgarvere	44	44	4	94	37	37	3	43	81	81	7	137
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere	764	764	21	500	—	—	—	—	764	764	21	500
Pottemagere	54	54	»	»	45	45	»	»	99	99	»	»
Stenarbejdere	—	—	—	—	346	264	15	318	346	264	15	318
Glasarbejdere	240	240	3	41	193	193	»	»	433	433	3	41
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	410	410	8	161	176	176	1	10	586	586	9	171
Blikkenslagere	700	700	9	348	463	463	16	358	1163	1163	25	706
Metaltrykkere	89	89	»	11	3	3	»	12	92	92	»	23
Gørtlere og Metalarb.	265	265	6	201	71	71	2	52	336	336	8	253
Urmagere	60	60	1	45	138	79	1	12	198	139	2	57
Instrumentmagere, chr.	36	36	»	»	—	—	—	—	36	36	»	»
Smede og Maskinarb.	7600	7600	153	3792	6115	6115	92	1937	13715	13715	245	5729
Formere	400	400	8	278	1050	1050	50	1126	1450	1450	58	1404
Elektrikere	791	791	36	1378	721	721	41	1068	1512	1512	77	2446
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	192	192	1	25	941	941	»	»	1133	1133	1	25
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1047	1047	120	2928	212	212	28	772	1259	1259	148	3700
Litografer	339	339	11	459	106	96	3	36	445	435	14	495
Typografer	2507	2507	190	5328	1570	1536	96	2635	4077	4043	286	7963
Kedel- og Maskinpass.	660	660	7	101	949	938	12	243	1609	1598	19	344
Gartnere	302	302	»	»	—	—	—	—	302	302	»	»
Kellnere	884	884	63	1300	493	493	12	300	1377	1377	75	1600
Dansk Arbejdsmandsf.	16900	12255	804	21900	26500	18503	988	16500	43400	30758	1792	38400
Arbejdsm. Fagforening f. Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	751	751	»	»	751	751	»	»
Lager- og Pakhusarb.	695	695	2	104	—	—	—	—	695	695	2	104
Kvindel. Arbejderforb.	2203	2203	48	823	840	542	16	199	3043	2745	64	1022
Brødkuske	297	297	3	56	—	—	—	—	297	297	3	56
Tilsammen	66836	62089	2451	64682	76271	67434	2293	47141	143107	129523	4744	111823

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 16 ❋ KØBENHAVN DEN 16. OKTOBER 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Den faste Voldgiftsret. Bekendtgørelse om Maksimalpriser. Udlandet.

Den faste Voldgiftsret.

Arbejdsmændene ved Kabelnedlægning for Nordsjællands Elektricitetsværk.
Sag Nr. 156.

Udskrift af den faste Voldgiftsrets Kendelse af 6. Oktober 1915 i Sag Nr. 156: Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening dels mod de samvirkende Fagforbund paa Dansk Arbejdsmandsforbunds og dettes Underafdeling Jord- og Betonarbejdernes Afdelings Vegne og dels mod Arbejdsmændenes Forbund for Gentofte, Lyngby, Herløv og Gladsakse Sogne paa egne og 16 af dettes Medlemmers Vegne.

Den 1. September 1915 afsagde Den faste Voldgiftsret en Kendelse i Sag Nr. 152, hvorved den fastslog, at en af et Arbejderhold den 7. August 1915 iværksat Arbejdsstandsning ved Kabelnedlægning for Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs-Aktieselskab var ulovlig som stridende mod en paa Arbejderholdets Vegne i Midten af Juli 1915 med Selskabet mundtlig indgaaet Overenskomst. Det paagældende Arbejderhold bestod af 16 Medlemmer af det under nærværende Sag indklagede Arbejdsmands-Forbund for Gentofte m. fl. Sogne, samt af enkelte Medlemmer tilhørende den ligeledes under nærværende Sag indklagede københavnske Jord- og Betonarbejder-Afdeling af Dansk Arbejdsmandsforbund.

Trods Kendelsen blev det paagældende Arbejde ikke genoptaget i de første Dage af September. Lørdag den 4. September fandtes der i Social-Demokraten under Fagmeddelelser indrykket en af den københavnske Afdelings Formand Axel Olsen underskrevet Henvendelse »Til Jord- og Betonarbejderne!«, hvori det efter et kort Referat af Kendelsen hedder:

»Da 4 af de paagældende Arbejdere siges at være Medlemmer af Jord- og Betonarbejdernes Fagf., er det under Hensyn til den afsagte Kendelse selvfølgelig deres Pligt at genoptage det nedlagte Arbejde, men opfordrer vi samtidig hermed enhver anden af Fagf. Medlemmer til, forinden han søger Arbejde ved det omhandlede Kabelarbejde, at henvende sig paa Fagf. Kontor.«

Den 7. September tilskrev Sporvejs-Selskabet dem af de paagældende Arbejdere, hvis Adresse var det bekendt, en Skrivelse, hvori Selskabet opfordrede dem til at møde paa Arbejdsstedet Torsdag den 9. s. M. Kl. 6 Morgen.

Til dette Tidspunkt mødte ogsaa Arbejderholdets Formand Th. Jensen sammen med 12 andre af de Strejkende paa Arbejdsstedet og begyndte efter paa Forlangende at have faaet udbetalt Dagløn for Fredag den 6. August — den sidste Arbejdsdag før Strejken — Arbejdet, hvormed de fortsatte til Frokosttid. Under Frokostpausen kom imidlertid Formanden for den københavnske Afdeling, Axel Olsen, tilstede paa Arbejdsstedet og spurgte efter Medlemmer af hans Fagforening, hvorhos han, da han ikke selv traf disse, efterlod Besked til dem om at komme ind paa Fagforeningens Kontor efter Fyraften. Saa snart de to Medlemmer af den københavnske Fagforening, der var blandt dem, der havde genoptaget Arbejdet bemeldte Dag, ertarede, at Axel Olsen havde været der, gik de

tilligemed Th. Jensen endnu samme Formiddag ind til Fagforeningens Kontor, og derefter blev Arbejdet ikke fortsat, men har ligget stille siden da.

Arbejdsgiverforeningen har derefter rejst nærværende Sag, hvorunder den for det første har hævdet, at Arbejdsmændenes Forbund for Gentofte m. fl. Sogne maa være ansvarlig for Arbejdsstandsningens Fortsættelse, *dels* fordi Forbundet ikke efter Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 1. September — hverken af egen Drift eller efter Selskabets Opfordring — har foretaget noget for at faa Arbejdet genoptaget, *dels* fordi Forbundet heller ikke, efter at det den 9. September paabegyndte Arbejde paany samme Dag var standset, har foretaget sig nogetsomhelst for at faa denne Standsning hævet. Klagerne har derfor paastaaet Forbundet idømt Bod for i Strid med Den faste Voldgiftsrets Kendelse at have opretholdt Arbejdsstandsningen hos Nordsjællands Sporvejs- og Elektricitets-Aktieselskab. Subsidiært har de paastaaet Forbundet dømt paa dets 16 nærmere angivne Medlemmers Vegne.

Videre har Klagerne paastaaet Jord- og Betonarbejdernes københavnske Afdeling idømt Bod for hele den Maade, hvorpaa Afdelingen har medvirket til, at Arbejdsstandsningen i Stedet for at bringes til Afslutning, er fortsat og fornyet.

Klagerne har paastaaet Boden fastsat til saa stort et Beløb, at der derigennem kan skaffes Sporvejs-Selskabet Dækning for det Tab, der ved Arbejdsstandsningen er paaført det, hvilket Tab Selskabet for den hidtil forløbne Tid har opgjort til 2,430 Kr.

Endelig har Klagerne paastaaet de Indklagede paalagt Sagens Omkostninger.

De Indklagede har paastaaet sig frifundet og Klagerne paalagt Sagens Omkostninger.

Det forstaar sig af sig selv, at det, naar det ved Den faste Voldgiftsrets Kendelse er fastslaaet, at Medlemmer af Fagorganisationer har iværksat en Arbejdsstandsning i Strid med en af dem indgaaet Overenskomst, er vedkommende Organisationers Pligt dels loyalt at medvirke til, at Arbejdsstandsningen snarest muligt bringes til Ophør og Overenskomsten opfyldes af dem, hvem den binder, dels at afholde sig fra ethvert Skridt, der positivt kan modvirke Genoprettelse af den ved den ulovlige Arbejdsstandsning fremkaldte Forstyrrelse.

Imidlertid fremgaar det saavel af det skriftlige Tilsvar i nærværende Sag som af det under den mundtlige Forhandling Fremkomne, at Arbejdsmands-Forbundet for Gentofte m. fl. Sogne saa godt som Intetsomhelst har foretaget sig for at bringe den ulovlige Arbejdsstandsning til Afslutning. Videre maa det efter det Foreliggende antages, at den af den københavnske Afdelings Formand i »Social-Demokraten« indrykkede Opfordring til Fagforeningens Medlemmer om at henvende sig paa Fagforeningens Kontor, inden de søgte Arbejde ved den omhandlede Kabelnedlægning — en Opfordring, for hvis Nødvendighed eller Rimelighed der ikke er anført nogen plausibel Grund — er ment og forstaaet som en Tilkendegivelse fra Fagforeningen om, at den misbilligede, at dette Arbejde søgtes. Endelig maa fremhæves, at Voldgiftsretten ikke nærer Tvivl om. at det havde staaet i den københavnske Afdelings og dens Formands Magt, hvis Villien dertil havde været tilstede, at bringe den foreliggende Konflikt ud af Verden i Overesstemmelse med den afsagte Kendelse, og at det derfor, naar Formandens Besøg paa Arbejdsstedet den 9. September og de derefter følgende Konferencer havde til Resultat, at Arbejdet paany nedlagdes maa antages, at dette staar i Forbindelse med uheldig eller mangelfuld Paavirkning fra Formandens Side. I hvert Fald havde det, naar Afdelingen saa, at Resultatet af Formandens Indgriben kun blev en ny ulovlig Arbejdsnedlæggelse, været dens Pligt straks at gribe ind for at bringe Konflikten

til Afslutning i Overensstemmelse med den afsagte Kendelse. Men Afdelingen og dens Formand har Intetsomhelst foretaget med saadant Formaal for Øje.

Herefter maa Ansvaret for den ulovlige Arbejdsstandsnings Fortsættelse og Fornyelse lægges paa de to heromhandlede Organisationer, og der vil derfor være at paalægge disse en Bod, der for den københavnske Afdelings Vedkommende findes at burde sættes til 1000 Kr. og for Gentofte Forbundets Vedkommende til 500 Kr., hvorimod Retten efter Omstændighederne mener at kunne undlade at paalægge de enkelte Arbejdere, der har deltaget i Overenskomsten nogen Bod, idet deres Adfærd maa antages at være bestemt ved Organisationernes hele utilbørlige Stilling til Sagen. Den samlede Bod bør tjene Sporvejs-Selskabet som Erstatning. Sagens Omkostninger vil de Indklagede have at betale med 150 Kr., hvoraf Halvdelen udredes af den københavnske Afdeling og Halvdelen af Gentofte Forbundet.

Kendelse.

De samvirkende Fagforbund bør paa Jord- og Betonarbejdernes Afdeling af Arbejdsmændenes Forbund for København og Omegns Vegne betale en Bod af 1000 Kr. og Arbejdsmændenes Forbund for Gentofte, Lyngby, Herløv og Gladsakse Sogne en Bod af 500 Kr. Den samlede Bod tillægges Klagerne Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs-Aktieselskabs Vegne.

Sagens Omkostninger betaler De samvirkende Fagforbund paa fornævnte Afdelings Vegne med 75 Kr. og Forbundet for Gentofte m. fl. Sogne med 75 Kr.

Bekendtgørelse
om
Fastsættelse af Maksimalpriser for amerikansk Flæsk m. v.

I Henhold til § 1 i midlertidig Lov af 7. August 1914 om Regulering af Prisen paa Levnedsmidler og Varer, jfr. Lov af 16. November 1914 om Straf for Overtrædelse af de ifølge fornævnte Lov trufne Foranstaltninger, samt Lov af 6. August 1914 om Forbud mod Udførsel af visse Varer, jfr. Lov af 29. Oktober 1914 om Tillæg til samme Lov, fastsættes herved efter Forhandling med Handelsministeriet, Justitsministeriet og Landbrugsministeriet følgende Bestemmelser om Maksimalpriser for amerikansk Flæsk m. v.

§ 1.

For Salg til Forbrug her i Landet af saltet amerikansk Flæsk (Ryg-spæk) fastsættes følgende Maksimalpriser:

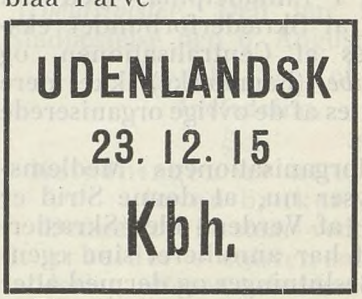
For Salg til Detaillister . . . . . 110 Øre pr. kg
For Salg i Detailhandelen . . . . . 130 - - -

Der maa ikke under nogen Form tages højere Pris; dog maa Sælgeren, naar han giver Henstand med Købesummen, beregne en Rente af indtil 1 pCt. over Nationalbankens til enhver Tid gældende Diskonto.

§ 2.

Amerikansk Flæsk, der udbydes til Salg i Detailhandelen, skal underkastes Trikin-, Kvalitets- og Friskheds-Undersøgelse.

For Staden Københavns Vedkommende skal i saa Henseende alt dertil indført Flæsk, der agtes anvendt til Salg en detail, og som ved Undersøgelsen er befundet frisk og af god Kvalitet, forsynes med det sædvanlige Stempel for Trikinundersøgelse samt med nedenstaaende Mærke i blaa Farve

(Stemplingsdagen.)

Flæsk, der er forsynet med foranstaaende firkantede Stempel, kan ikke eksporteres til Udlandet uden Tilladelse fra Landbrugsministeriet.

Foranstaaende Bestemmelse om Mærkning gør ingen Ændring i den ved Lov af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter, jfr. Bek. af 18. November s. A., paabudte Mærkning af de heromhandlede Varer.

§ 3.

Denne Bekendtgørelse træder i Kraft straks.

Indenrigsministeriet,
den 10. September 1915.
Ove Rode.

Udlandet.

Bilagt Splid i Amerika.

I den faglige Bevægelse i Nordamerika har der i nogen Tid bestaaet en beklagelig Splittelse, idet Skræderforbundet har været sat udenfor Centralisationen.

De organisatoriske Rammer i Amerika er ganske anderledes blandede end vi kender det i Danmark, hvilket vel i nogen Grad skyldes Landets uhyre Størrelse. I saa at sige alle Fag og Industrier bestaar der en Række Organisationer, hvis Rammer er mer eller mindre udflydende, og som ikke altid lever fuldt ud i godt Naboskab. Saaledes ogsaa indenfor Beklædningsindustrien. Dette Forhold tog Skræderforbundet sig for at ordne ensidigt paa egen Haand, og de Organisationer, som følte sig brøstholdne derved, indgik da til *American Federation of Labor* (De samvirkende Fagforbund) med Besværing herover. Sagen behandledes paa sidste Aars Kongres, der afholdtes i Philadelphia, med det Resultat, at Skræderforbundet ekskluderedes af Centralisationen, og at dets *label* (Fagmærke) ikke mere anerkendtes af de øvrige organiserede Arbejdere.

Centralorganisationens Medlemsblad oplyser nu, at denne Strid er bragt ud af Verden, idet Skræderforbundet har annulleret sine egenraadige Beslutninger og dermed atter indtræder i Centralisationen Side om Side med Landets øvrige organiserede Arbejdere. Centralorganisationen har derefter tilsagt Skræderforbundet sin Medvirken til Optagelse af Forhandlinger mellem de interesserede Organisationer indenfor Beklædningsindustrien, med det Formaal, at tilvejebringe bedre organisatoriske Rammer og bedre Samarbejde i fælles Anliggender.

Af den faglige, internationale Efterretningskorrespondance.

Norge.

Rigsdagen har med 64 Stemmer mod 17 St. vedtaget en Maksimalarbejdsdag paa 10 Timer, med en ugentlig Maksimalarbejdstid af 54 Timer. I Bog- og Avistrykkerier samt i Grovmetalgruber er den ugentlige Maksimalarbejdstid 48 Timer. Loven træder i Kraft om 5 Aar.

England.

Agrarernes Ønske om at faa Skolebørn frigivne til landøkonomiske Arbejder bliver mere og mere imødekommet. Allerede i den forløbne Vinter blev, efter hvad de øverste Skolemyndigheder oplyser, mange Børn fritaget for Skolegang for at anvendes ved Landbruget, nemlig i Tiden fra 1. Septbr. 1914 til Udgangen af Januar 1915 54 Drenge mellem 11 og 12 Aar, 885 Drenge og 1 Pige mellem 12 og 13 Aar, 454 Drenge og 24 Piger mellem 13 og 14 Aar.

— Det engelske Jernbaneforbund talte ved Slutningen af Aaret 1914 ialt 273,362 Medlemmer. Af disse var ca. 50,000 indtraadte i Hæren som Frivillige.

Frankrig.

Tanken om paritetisk Arbejdsanvisning, som de fleste franske Fagforeninger tidligere af principielle Grunde stillede sig stærkt afvisende overfor, gør nu i den sidste Tid store Fremskridt. Saaledes har for kort Tid siden Paris' Bager- og Gæstgiverimedhjælperorganisationer foreslaaet deres Arbejdsgiverorganisationer at oprette faglige Arbejds-

anvisningskontorer i Fællesskab med Kommunen. Disse har nylig faaet tildelt en særlig Statsunderstøttelse. I alle Departementer skal der gennem Arbejdsraadene dannes et paritetisk Forretningsudvalg for hvert »Arbejdsanvisnings- og Arbejderstatistik-Kontor«. Det første Kontor af denne Slags bliver i disse Dage aabnet i Paris og vil straks paabegynde Oprettelsen af paritetisk Arbejdsanvisning.

Italien.

De italienske Jernbanemænd har til Fordel for »Røde Kors« givet Afkald paa det Løntillæg, der var tilstaaet dem paa Grund af den ved Mobiliseringen forøgede Trafik, ligesom de har afgivet en vis Del af deres Lønning. Der er paa denne Maade indkommet 3 Mill. Lire. — I det sidste Numer af »Avanti« lyder igennem forskellige Slags Smaanotitser Stemmer fra Lokomotivførernes, Fyrbødernes og Portørernes Kredse, der kan tyde paa, at denne Gave ikke har været saa ganske frivillig.

Nordamerikanske Fristater.

Indvandringen udviser paany en langsom Stigning. I Marts tillodes Indvandring for 26,335, i April for 31,765 og i Maj for 32,363 Personer. I de tilsvarende Maaneder forrige Aar, altsaa endnu forinden Krigen, var Tallene 108,923, 142,207 og 126,848. Af de i Maj indvandrede var der 5399 ufaglærte Arbejdere, 1958 var Landmænd, 595 Handelsmedhjælpere, 488 Tømrere og Snedkere, 284 Sømænd, 202 Skrædere o. s. v. Med Hensyn til Nationalitet staar Italienerne stadig med det største Tal, nemlig 4932.

— I Anledning af den sidste store Dampskibsulykke i Chicago, hvorved over 1000 Mennesker mistede Livet, har man arresteret Resten af Besætningen »for at faa fat i de Skyldige«. Men Aarsagen var ene og alene Damperens ulyksalige Overfyldning.

Det er nu oplyst, at Arbejdernes faglige Fællesorganisation i Chicago allerede i Juni 1914 i en Henvendelse til rette Vedkommende har gjort opmærksom paa dette Misforhold. Henvendelsen sluttede med disse Ord: »Dampernes Overfyldning, som taales af Myndighederne, vil før eller senere medføre Ulykker, der vil koste Tusinder deres Liv, selv om Damperen endnu ligger fortøjet ved Kajen«. Netop saaledes som befrygtet er nu indtruffet.

— De fire største Jernbane-Organisationer i Nordamerika er enedes om i Fællesskab at opstille ensartede Krav. Fra mange Sider anses dette som værende det første Skridt henimod en varig snævrere Sammenslutning af alle amerikanske Jernbanemænd.

— En større Strejke af Chicagos Tømrere og Bygningssnedkere, som har varet siden 1. Maj, er afsluttet i Midten af Juli med en Sejr for Arbejderne, idet de opnaaede en Timeløn af 70 Cents og en treaarig Tarif. I Ekstrakontingent har Forbundsmedlemmerne ydet 300,000 Doll. til denne Strejke, der iøvrigt har givet Anledning til store Voldsomheder. Strejkebrydere er ofte blevet gennempryglede, men ogsaa Forsamlinger af Strejkende er gentagende blevet splittede af bevæbnede Lejesvende, udsendte af Arbejdsgiverne.

Norge.

„Lov om Arbeidstvister".

Den 28. Juli har det norske Storting vedtaget efterstaaende *Lov om Arbejdstvister*. Den har faaet kgl. Stadfæstelse den 6. August 1915.

Første kapitel.

Indledning.

§ 1.

Betydningen av uttryk, som loven bruker.

Denne lov forstaar ved:

1. Arbeider — enhver, som mot vederlag utfører arbeide av hvilkensomhelst art for:
   a. privat arbeidsgiver;
   b. stat eller kommune, saafremt han arbeider paa akkord eller

med en opsigelsesfrist av 14 dage eller derunder, og saafremt han ikke maa regnes for offentlig tjenestemand.

2. Arbeidsgiver — enhver, som sysselsætter en eller flere arbeidere.
3. Fagforening — enhver sammenslutning enten av mindst 25 arbeidere eller av arbeideres foreninger, som tilsammen har mindst 25 medlemmer, naar sammenslutningen har et valgt styre og det formaal at vareta arbeidernes faglige og økonomiske interesser overfor deres arbejdsgivere.
4. Arbeidsgiverforening—enhver sammenslutning av arbeidsgivere eller arbeidsgiveres foreninger, naar den har et valgt styre og det formaal at vareta arbeidsgivernes interesser overfor deres arbeidere.
5. Arbeidsnedlæggelse (streik) — en hel eller delvis arbeidsstans, som arbeidere i fællesskap eller i forstaaelse med hverandre iverksætter for at tvinge frem en løsning av en tvist mellem en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening.
6. Arbeidsstængning (lockout) — en hel eller delvis arbeidsstans, som en arbeidsgiver iverksætter for at tvinge frem en løsning av en tvist mellem ham selv eller en anden arbeidsgiver og en fagforening eller mellem en arbeidsgiverforening og en fagforening uten hensyn til, om andre arbeidere tages ind istedenfor de utestængte.
7. Arbeidsopsigelse — arbeidernes opsigelse av sine arbeidspladser eller arbeidsgiveres opsigelse av arbeidere i hensigt at iverksætte arbeidsnedlæggelse eller arbeidsstængning.
8. Tarifavtale — en avtale mellem en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening om arbeids- og lønningsvilkaar eller andre arbeidsforhold.

§ 2.

Anmeldelse av fagforeninger og arbeidsgiverforeninger.

1. Enhver fagforening og arbeidsgiverforening skal meldes skriftlig til det regjeringsdepartement, som Kongen bestemmer, inden en maaned, efterat denne lov er traadt i kraft, eller efterat foreningen er stiftet.
2. Meldingen skal underskrives av to styremedlemmer og indeholde oplysning om:
   a. foreningens fulde navn,
   b. styremedlemmernes fulde navn og stilling,
   c. stedet, hvor foreningen har sit sæte og styrets adresse.

   Med meldingen skal følge:
   d. et eksemplar av foreningens vedtægter,
   e. utskrift av møteboken for det foreningsmøte, som har valgt styret,
   f. opgave over medlemstallet eller over de underavdelinger, som er knyttet til foreningen, og disses medlemstal.

   Bilagene skal være bekræftet av mindst to styremedlemmer.
3. Sker forandring i det, som er meldt efter nr. 2 a, b eller c, eller i vedtægterne, skal melding med de nødvendige bilag efter reglerne under nr. 2 sendes til departementet senest en maaned efter forandringen.

   Opgave over foreningens og dens underavdelingers medlemstal ved hvert aars utgang skal avgives senest ved utgangen av paafølgende februar maaned.
4. Naar flere foreninger er sammensluttet i en hovedorganisation, behøver melding bare at ske for dennes vedkommende. Hovedorganisationen pligter paa anmodning av departementet eller riksmæglingsmanden at meddele de under nr. 2 og 3 anførte oplysninger for enhver av sine underavdelinger.

§ 3.

Tarifavtaler.

1. Tarifavtaler skal oprettes skriftlig og indeholde bestemmelser om utløpstid og opsigelsesfrist. Senest to uker, efter at avtalen er underskrevet, skal en bekræftet avskrift sendes til riksmæglingsmanden.
2. Hvis ikke andet er fastsat om ti-

den for en tarifavtales gyldighet, ansees den som sluttet for tre aar, regnet fra den dag, den blev underskrevet.

Blir en tarifavtale ikke sagt op inden den tid, som er fastsat for opsigelse, eller hvis ingen opsigelsesfrist er nævnt i avtalen, mindst tre maaneder, før gyldighetstiden utløper, ansees avtalen fornyet for ett aar. Opsigelse skal gives skriftlig.

3. Hvis en arbeidsavtale mellem en arbeider og en arbeidsgiver, som begge er bundet av en tarifavtale, indeholder nogen bestemmelse, som strider mot tarifavtalen, er denne bestemmelse ugyldig.
4. Et medlem eller en underavdeling av en forening blir ikke ved at utmeldes eller utstøtes fri for sine forpligtelser efter de tarifavtaler, som gjælder for foreningen ved uttrædelsen.

§ 4.

Ansvar for foreningsmedlemmers brud paa tarifavtale og for ulovlig arbeidsstans.

Har medlemmer av en fagforening eller arbeidsgiverforening brutt en tarifavtale eller gjort sig skyldig i ulovlig arbeidsstans, hefter foreningen, naar den selv har skyld i bruddet eller i fortsættelsen av det tarifstridige forhold eller i den ulovlige arbeidsstans.

§ 5.

Erstatning for brud paa tarifavtale og for ulovlig arbeidsstans.

Ved fastsættelsen av erstatning for brud paa tarifavtale eller for ulovlig arbeidsstans skal retten ikke bare ta hensyn til skadens størrelse, men ogsaa til den utviste skyld og til mislig forhold fra den skadelidendes side. Under særlig formildende forhold kan erstatningen falde helt bort.

§ 6.

Ulovlig arbeidsstans.

1. En tvist mellem en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening om en tarifavtales gyldighet, forstaaelse eller bestaaen eller om krav, som grunder sig paa en tarifavtale, maa ikke søkes løst ved arbeidsnedlæggelse eller arbeidsstængning.
2. En tvist mellem en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening om ordningen av arbeids- eller lønningsvilkaar eller andre arbeidsforhold, som ikke omfattes av en tarifavtale, maa ikke søkes løst ved arbeidsnedlæggelse eller arbeidsstængning, før de i §§ 29 og 36 bestemte frister er utløpet. Gjælder tvisten oprettelse av en tarifavtale, som skal avløse en tidligere tarifavtale, maa desuten gyldighetstiden for denne være utløpet.
3. Saalænge arbeidsstans er ulovlig, skal de arbeids- og lønningsvilkaar, som gjaldt ved tvistens utbrud, staa ved magt, hvis ikke parterne enes om noget andet.

2det kapitel.

Arbeidsretten.

§ 7.

Arbeidsrettens sæte og domsmyndighet.

Der oprettes en arbeidsret med sæte i rikets hovedstad til at behandle de tvister, som § 6 nr. 1 nævner.

Disse tvister kan ikke bringes ind for nogen anden domstol. Men parterne kan vedta privat voldgift.

§ 8.

Søksmaal i anledning av en tarifavtale.

Er en tarifavtale sluttet av en fagforening eller en arbeidsgiverforening, kan de enkelte medlemmers rettigheter eller pligter efter tarifavtalen bare gjøres gjældende gjennem søksmaal, som reises av eller mot foreningen paa vedkommendes vegne.

Hvis en part vil nedlægge paastand mot særskilt nævnte medlemmer av en forening, skal disse stevnes ved siden av foreningen.

§ 9.

Krav, som utspringer av arbeidsavtaler.

Under sak om en tarifavtale kan ogsaa inddrages krav, som utspringer av en arbeidsavtale, hvis kravet

vil faa sin umiddelbare avgjørelse ved dommen i hovedsaken.

Har Arbeidsretten i sin domsslutning fastslaat en viss forstaaelse av en tarifavtale, gjælder denne forstaaelse ogsaa for enhver arbeidsavtale, som er bygget paa tarifavtalen.

§ 10.

Arbeidsrettens medlemmer.

1. Arbejdsretten skal bestaa av en formand og fire andre medlemmer.
2. Arbeidsrettens formand, dens øvrige medlemmer og to varamænd for hvert av disse opnævnes av Kongen for tre aar efter indstilling som i § 11 bestemt.
3. Medlemmerne av Arbeidsretten maa være norske statsborgere, ha fyldt 30 aar, være vederheftige og ikke fradømt stemmeret i offentlige Anliggender og adgang til at opnaa offentlig tjeneste, eller dømt efter nærværende lovs § 42. De maa ikke være medlem av en fagforenings eller arbeidsgiverforenings styre, og de maa ikke være fast ansat i en saadan forenings tjeneste.

Formanden skal desuten opfylde de betingelser, som er foreskrevet for høisteretsdommere.

§ 11.

Indstillingsretten.

1. Arbeidsgiverforening, som omfatter mindst 100 arbeidsgivere, der tilsammen beskjæftiger mindst 10 000 arbeidere, samt fagforening, som tæller mindst 10 000 arbeidere, kan hver for sig fremsætte forslag til to medlemmer av retten med varamænd. Hvert forslag skal dog omfatte det dobbelte antal mænd. De, som foreslaaes, maa ha erklært sig villige til at motta hvervet.
2. Blandt dem, som saaledes er bragt i forslag, opnævnes 2 medlemmer med varamænd fra hver side. Er konkurrerende forslag fremkommet fra forskjellige foreninger av arbeidere eller arbeidsgivere, kommer antallet av medlemmer inden vedkommende foreninger i fortrinsvis betragtning ved valget af mænd.
3. Er ikke indstilling kommet ind til vedkommende regjeringsdepartement inden en frist, som det selv fastsætter, sker opnævnelsen uten indstilling.

§ 12.

Opnævnelse av nyt medlem.

Hvis et retsmedlem eller en varamand dør eller blir fritat for sit hverv eller ikke længer fylder de krav, som § 10 nr. 3 stiller, skal nyt medlem eller ny varamand opnævnes for den Tid, som er igjen.

Gjælder det et medlem eller en varamand, som er opnævnt efter indstilling overensstemmende med § 11, skal der gives vedkommende organisationer adgang til at afgi ny indstilling.

§ 13.

Ugildhet.

1. Et medlem av Arbeidsretten er ugild i de samme tilfælde som en dommer i almindelige borgerlige saker. Naar andre særlige omstændigheter foreligger, som er skikket til at svække tilliden til et medlems uhildethed, skal han likeledes vike sæte. Spørsmaal herom kan reises baade av ham selv og av parterne.
2. Retten avgjør ved kjendelse, om nogen skal vike sæte som ugild.

§ 14.

Stedfortræder for en dommer, som er ugild eller har forfald.

Hvis formanden er ugild eller har forfald, opnævner Kongen stedfortræder.

Hvis et andet medlem av retten er ugild eller har forfald, skal formanden tilkalde en av varamændene for dette medlem i den rækkefølge, opnævnelsen viser.

(Fortsættes).

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.

REDAKTION OG EKSPEDITION:

Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541

Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 17 ✻ KØBENHAVN DEN 23. OKTOBER 1915 ✻ 12. AARGANG

INDHOLD: Den faglige Situation. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Bagernes Lønforhold i de københavnske Bagerier. Bagerne hos Krsziza. Bagerne hos Vald. Olsen. Kedelpasserne paa »Ola« i Nakskov). Syernes Optagelse. Udlandet.

Den faglige Situation i Foraaret 1916.

En Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen og Forretningsudvalgets Svar.

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening har den 15. Oktober tilstillet De samvirkende Fagforbund følgende Skrivelse:

Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund.

Under de mange Overenskomstforhandlinger, der fandt Sted i 1911, var Arbejdsgiverforeningen, som det ærede Forretningsudvalg ved, naaet til det Resultat, at man vilde forsøge at gennemføre femaarige Overenskomsler med Udløbstid samme Aar, helst samme Foraar, for ad den Vej at skaffe større Arbejdsro, end der i adskillige Aar har hersket i Danmark. De samvirkende Fagforbund rejste ikke overfor disse Bestræbelser fra Arbejdsgiverforeningens Side nogen egentlig Modstand, idet Fagforbundene, omend med mindre Tro paa Muligheden af Planens Realisation og paa de gode Resultater af denne, gik med til, at Forsøget blev gjort. Og Tanken blev gennemført; af de ca. 700 Overenskomster, der er gældende mellem Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen og Arbejderorganisationer, dels under og dels udenfor De samvirkende Fagforbund, udløber de 617 i Aaret 1916, deraf ca. 600 i Tiden fra 1. Januar til 1. Maj.

Det siger sig selv, at de gode Virkninger af Overenskomsternes fælles Udløbstid endnu ikke fuldt ud har haft Lejlighed til at vise sig. I nogen Grad har man vel allerede mærket Følgerne. Det sidste Par Aar og navnlig Aaret 1915 har medført forholdsvis faa Overerskomstforhandlinger, og der har sammenlignet med tidligere Aar været færre — og da navnlig færre større — Interessekonflikter. Men det fulde Udbytte af den fælles Udløbstid vilde selvfølgelig først vise sig i det kommende Femaar 1916—21, naar det var lykkedes at gennemføre en ny femaarig Overenskomstperiode, saaledes at man i denne kun fik Overenskomstforhandlinger for de nye Medlemmer og for de forholdsvis meget faa tidligere Medlemmer, hvis Overenskomster udløber i Aarene 1917—21.

Det ærede Forretningsudvalg vil ikke være uvidende om, at det var Arbejdsgiverforeningens Plan at søge opnaaet en saadan ny femaarig Overenskomstperiode. Imidlertid er jo nu paa Grund af Verdenskrigen alle Forhold forrykkede, og Arbejdsgiverforeningen vil ikke være i Stand til nu at afslutte femaarige Overenskomster, end ikke om man fra Arbejdernes Side maatte være villig til at forlænge alle nugældende Overenskomster uden Forhøjelse paa 5 Aar. Hverken Arbejdsgiverne eller Arbejderne er i Stand til med blot den ringeste Sikkerhed at forudsige, hvorledes Forholdene vil stille sig i 1916 eller i de derefter følgende Aar. Ingen kan forudse, hvorledes Verdenskrigens Afslutning vil blive, og endnu mindre, hvilke økonomiske Resultater deraf vil følge. Den Mulighed er tilstede, at Lønniveauet vil holde sig paa samme Højde i de kommende Aar, men den Mulighed er utvivlsomt ogsaa tilstede, at Arbejdspriserne derefter vil synke endog meget betydelig i de krigsførende Lande, og at dette ogsaa maa afføde sine Virkninger i Danmark, vil sikkert heller ikke De samvirkende Fagforbund bestride.

Men medens det saaledes er ganske usikkert, hvad Fremtiden vil bringe, er der et Moment, som man i Øjeblikket ikke kommer udenom, og det er Dyrtiden. Ganske vist er der ikke i Øjeblikket større Arbejdsløshed end sædvanlig for denne Tid af Aaret, og i mange Fag er paa Grund af de særlige Forhold Arbejdernes Fortjeneste større end ellers, men vi anerkender, at der i adskillige Tilfælde, og da navnlig for de lavere Lønninger, er en Nødstilstand, som der maa tages Hensyn til, og vi vil ogsaa være villig til at yde vort Bidrag til at lindre denne Tilstand, men da Arbejderne stadig har fastslaaet, at Arbejdslønnen kun kan gaa fremad, men aldrig tilbage, vil vi under ingen Omstændigheder gaa med til at bøde paa den forhaandenværende Dyrtid ved Ændringer i Overenskomsterne. Vi vil ikke i An-

ledning af en forbigaaende Dyrtid gaa med til at hæve de overenskomstmæssige Lønninger, naar vi ved, at vi ikke kan faa dem ned igen, naar Begrundelsen for Forhøjelsen, Dyrtiden, atter er forbi.

For imidlertid at drøfte hele den foreliggende Situation, anser vi det under alle Omstændigheder for nødvendigt, at der snarest optages Forhandlinger mellem de to Hovedorganisationer, idet man jo maa tilvejebringe en Ordning under den ene eller den anden Form, enten det nu bliver ved en Forlængelse paa kortere Tid af de nugældende Overenskomster uden Ændringer, men saaledes, at man ved Siden af yder en eller anden Støtte i Anledning af Dyrtiden, eller man kan finde andre Veje. Situationen kræver en saadan Forhandling, idet det vil være det ærede Forretningsudvalg bekendt, at alle Overenskomster, der hidtil har kunnet opsiges til Ophør i 1916, er bleven opsagt dels af Arbejdsgiverne, dels af Arbejderne, dels af begge Parter, og det er klart, at Arbejdsgiverforeningens Politik: lange Overenskomster med fælles Udløbstid, medfører, at Arbejdsgiverne maa opsige alle Overenskomster for ikke at tabe i alt Fald den ene Del af det opnaaede Resultat: den fælles Udløbstid.

I Løbet af forholdsvis kort Tid vil derfor ca. 600 Overenskomster være opsagt, og Hovedorganisationerne maa da søge at finde Udveje til at skabe en Ordning, hvorunder Arbejdet kan fortsættes. Vi gaar ud fra, at den Interesse, som Arbejdsgivere og Arbejdere altid har i at undgaa store Arbejdsstandsninger, vil være endnu stærkere under de nuværende abnorme Forhold, end den er under normale.

Vi henstiller til det ærede Forretningsudvalg at tage ovenstaaende Betragtninger under nærmere Overvejelse og derefter meddele os, om man kan gaa med til Afholdelsen af et Fællesmøde mellem de to Hovedorganisationer paa det foran skitserede Grundlag.

F. F. V.
S. C. Hauberg.

Sophus Agerholm.

Den 19. Oktober har Forretningsudvalget afsendt følgende Svar paa denne Skrivelse:

Forretningsudvalget for
Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening,
her.

I Skrivelse af 15. ds. har det ærede Forretningsudvalg erindret om, at det i sin Tid med Hensyn til Oprettelsen af Overenskomster havde foresat sig to Princippers Gennemførelse.

Det ene gik ud paa Oprettelsen af femaarige Overenskomster fra Aaret 1911 at regne, det andet gik ud paa, at alle Overenskomster, der fremtidig blev afstuttede, skulde have samme Udløbstid. Efter nogle Bemærkninger om De samvirkende Fagforbunds Betænkeligheder overfor disse Princippers Værd kommer Forretningsudvalget til Slut til det Resultat, at De samvirkende Fagforbund »gik med til, at Forsøget blev gjort«.

I Tilslutning hertil gør Forretningsudvalget nogle Bemærkninger om, at Gennemførelssn af Princippet om den fælles Udløbstid allerede i nogen Grad har vist sine »gode Virkninger«.

Til disse Betragtninger skal vi allerførst anføre, at vi ingensinde har kunnet anerkende Fortræffeligheden af femaarige Overenskomster som *Princip* betragtet; thi vi har altid hævdet, at denne Side af Sagen maatte ses og afgøres i Forbindelse med Overenskomsternes øvrige Indhold, og under Hensyn til de øjeblikkelige Forhold. Netop nu beviser de øjeblikkelige Forhold jo, at *Principet*: dé femaarige Overenskomster, ikke kan opretholdes.

Hvad Spørgsmaalet om den fælles Udløbstid angaar, har De samvirkende Fagforbund ikke paa noget Tidspunkt anerkendt dette Princips Fortræffelighed. Vi har tværtimod atter og atter *advaret* mod dette Princips Gennemførelse, fordi vi altid har været overbevist om, at det ikke kunde lade sig gøre at behandle Forholdene i alle de vidt forskellige og mangeartede Fag rent skabelonmæssigt. Og vi har ingenlunde set de »gode Virkninger« i den forløbne Tid, hvor vi Aar efter Aar, endnu saa sent som i Foraaret 1915, har set det trække op til Stor-Lockout.

Konflikter kunne altsaa opstaa naarsomhelst, selv om den fælles Udløbstid blev gennemført i saa vid Udstrækning, som det kunde lade sig gøre.

Begivenhederne har netop vist, at vi ikke tog fejl, naar vi hævdede, at den fælles Udløbstid *ikke* var det af Arbejdsgiverforeningen bebudede Universalmiddel til Frembringelsen af den store *Arbejdsro*.

Naar Arbejderorganisationerne er indgaaet paa en fælles Udløbstid for de mange Overenskomster, *da er det kun sket, fordi de ikke har villet se Landets Erhvervsliv styrtet ud i en lang og ødelæggende Kamp paa et rent principielt Stridsspørgsmaal.* Fagorganisationerne har altsaa givet efter for Arbejdsgiverforeningens Ønsker paa dette Punkt, naar man iøvrigt har kunnet enes om Overenskomsternes Indhold.

Vi protesterer derfor mod Paastanden om, at De samvirkende Fagforbund i sin Tid »gik med til, at Forsøget blev gjort« og lægger hele Ansvaret for de Vanskeligheder, der mulig maatte opstaa i den kommende Tid paa Grund af Sagernes Sammenhobning, over paa Arbejdsgiverforeningen.

Hvad dernæst Spørgsmaalet om Oprettelsen af nye Overenskomster angaar, beklager vi det Standpunkt det ærede Forretningsudvalg har taget.

Det maa nemlig erindres, at de Overenskomster, som udløber til Foraaret, er kommen tilveje i Løbet af Aarene 1911—1915, de væsentligste i det førstnævnte Aar. De har altsaa nu kaft en Varighed af stærkt op imod fem Aar. I den Periode er der — ogsaa i Tiden forud for Krigen — sket meget store

Prisstigninger paa omtrent alle Livsfornødenheder. De Arbejdere, som i 1911—12 o. s. v. opnaaede en beskeden Lønforbedring, havde allerede forud for Krigen faaet denne stærkt reduceret eller helt ophævet ved disse Prisstigninger. Siden har de gennemlevet 14 Maaneder under en hidtil uanet Dyrtid.

Det kan derfor ingenlunde tilfredsstille, at der blot tages Hensyn til de lavest lønnede, som allerede længe har levet i aabenbar Nødstilstaud.

Det er vor Opfattelse, at en meget stor Del af Fagene — naar de havde Frihed dertil — selv vilde kunne forhandle sig tilrette om Overenskomster paa nærværende Tidspunkt.

Vi bestyrkes i denne Opfattelse ved den Kendsgerning, at siden Krigens Udbrud har en hel Række af Organisationer forhandlet og afsluttet Overenskomster med Gyldighed indtil 1921. I flere Tilfælde er det sket under direkte Medvirken af det ærede Forretningsudvalg og i de øvrige Tilfælde maa vi formode, at Forretningsudvalget paa sædvanemæssig Maade har godkendt Forhandlingsresultatet.

Det er da højst mærkeligt, at man nu pludselig er kommen til et andet Standpunkt. Krigssituationen har jo ikke ødelagt dansk Industri, tværtimod. Adskillige Industrigrene har netop under Krigen haft bedre Vilkaar end nogensinde før.

Vi er derfor ingenlunde enig med det ærede Forretningsudvalg i, at Krigssituationen forhindrer Indgaaelsen af Overenskomster paa længere eller kortere Tid. Vi føler os overbevist om, at Forholdenes Ordning mange Steder lod sig gennemføre, hvis ikke Arbejdsgiverforeningen lagde sig hindrende i Vejen derfor.

Vi gaar derfor ud fra, at det eneste rigtige i den foreliggende Situation vil være, at Fagenes Organisationer med videst mulig Bevægefrihed optager Forhandlinger om nye Overenskomster, og at Hovedorganisationerne kun kommer til at beskæftige sig med de Spørgsmaal, Parterne eventuelt ikke selv kan komme til Enighed om.

I denne Forbindelse skal vi erindre om, at De samvirkende Fagforbund jo ikke, saaledes som Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, har Myndighed til at disponere paa de tilsluttede Organisationers Vegne og diktere dem Betingelser, som de skal antage, og andre, som de ikke maa antage.

Idet vi har anstillet disse fra det ærede Forretningsudvalgs vidt forskellige Betragtninger over den forhaandenværende Situation, undlader vi ikke at udtale, at vi ikke tror paa et frugtbart Resultat af en Forhandling paa det i Skrivelsen af 15. ds. »skitserede Grundlag«, men vi er ikke destomindre som altid villige til at deltage i en Forhandling, naar Ønske derom fremsættes.

Vi tillader os derfor at forvente nærmere Forslag til Tid og Sted for et saadant Mødes Afholdelse.

P. F. V.
Carl F. Madsen.
Otto Smith.

Den faste Voldgiftsret.

Murerne paa Kristiansborg.
Sag Nr. 157.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 13. Oktober 1915 i Sag Nr. 157: Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening mod Murerforbundet i Danmark paa egne og Murersvendenes Fagforening i Københavns Vegne.

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening har indklaget Murerforbundet i Danmark og paastaaet det idømt Bod og Sagsomkostninger dels paa egne Vegne, dels paa Murersvendenes Fagforening i Københavns Vegne i Anledning af, at Murersvendene i Henhold til en i Fagforeningen den 13. f. M. truffen Generalforsamlingsbeslutning har vægret sig ved at paabegynde det indvendige Pudsearbejde paa Kristiansborg Slot, medmindre der af de paagældende Murermestre — Ernst Rothe og J. V. Larsen — blev garanteret dem en Timeløn af 90 Øre.

Der er Enighed mellem Parterne om, at Svendene ikke kan støtte dette deres Krav om en garanteret Minimalløn paa den i Faget gældende Priskurant, som udtrykkelig (i B Nr. 7) bestemmer, at Mesteren, naar der arbejdes i Akkord — og det heromhandlede Arbejde er Akkordarbejde — kun er forpligtet til at betale den efter Akkordpriserne *fortjente* Løn.

Paa den anden Side er man ogsaa enig om, at Arbejdet paa Kristiansborg hører til Arbejder af en saa ekstraordinær Karakter, at der ofte kan være Grund til at fravige Priskurantens Bestemmelser; men Klagerne gør gældende, at Svendene ved den skete Arbejdsvægring, der tog sin Begyndelse den 14. Septem ber og vedvarer endnu, har gjort Brud paa Fagets almindelige Bestemmelser (angaaende faglig Strid) nemlig:

P. Nr. 9: »Enhver Uenighed, der maatte opstaa mellem Mester og Svend om Forstaaelse af denne Priskurant eller om Fastsættelse af Betaling for Arbejde udenfor Pris-

kuranten eller om Bedømmelse af Arbejdets rette Udførelse eller overhovedet om alle Forhold vedrørende Arbejdsstedet maa ikke have Arbejdsstandsning til Følge, hverken fra Mestrenes eller fra Svendenes Side.«

P. Nr. 10: »Hvor der under ovenanførte Forhold maatte opstaa Uenighed mellem Mester og Svend, skal Sagen, hvorom der er Uenighed, forelægges Parternes respektive Bestyrelser, der paa et Fællesmøde skulle forsøge at faa Parterne enige, og først naar dette viser sig at være uopnaaeligt, skal Sagen, naar blot en af Parterne eller en af Bestyrelserne forlanger det, afgøres ved Voldgift, der sammensættes og vælges efter nedenstaaende (Q) Regler.«

og Q Nr. 8: »Den eller de, der uden at søge Forlig (P. 9 og 10) eller Voldgift foranlediger en Arbejdsstandsning, skal betale en Bøde. Bødens Størrelse og Anvendelse fastsættes af Voldgiften.«

De Indklagede, der paastaar sig frifundne, har til deres Forsvar først gjort gældende, at Priskuranten ikke er anvendelig paa det her omhandlede Arbejde. Men efter de almindelige Bestemmelser (den citerede § 9) skal *enhver* Uenighed afgøres ved Mægling, eventuelt Voldgift, hvadenten Uenigheden gælder Arbejde indenfor *eller* »*uden for Priskuranten.*«

Imidlertid synes de Indktagede ogsaa at ville hævde, at heller ikke de ovenciterede *almindelige Bestemmelser* angaaende Behandling af faglig Strid skulde gælde for Slotsarbejdet; men denne Anskuelse savner ethvert Grundlag. Ligesom en Undtagelse for Slottets Vedkommende vilde have Formodningen mod sig, naar det drejer sig om Regler til Sikring af Arbejdsfreden og til Betryggelse af begge Parters Rettigheder, saaledes er en saadan Undtagelse heller ikke nævnt med et Ord i Overenskomsten, og man har da ogsaa hidtil uden derom opstaaet Tvivl, adskillige Gange anvendt de nævnte Regler paa Slotsarbejdet.

Endvidere har de Indklagede til deres Forsvar henvist til deres Frygt for, at den faglige Voldgift ikke vilde tage tilstrækkeligt Hensyn til de ekstraordinære Forhold paa Slottet, og de har særlig frygtet for, at en tidligere i Faget afsagt Voldgiftskendelse, som nægtede Svendene et Tillæg for Afvadskning, skulde faa Virkning paa Betalingen for det heromhandlede Arbejde. Men en Voldgiftsaftale maa selvfølgelig holdes ogsaa der, hvor man frygter ikke at faa Ret i Voldgiften. Forøvrigt vedrørte den omtalte Voldgiftskendelse ikke Slotsarbejdet.

Naar endelig de Indklagede har gjort gældende, at der ikke foreligger Arbejds»standsning«, idet Arbejdet ikke endnu var paabegyndt, og idet der var Villighed til at paabegynde, naar Svendene fik deres Krav opfyldt, er det klart, at en kollektiv Arbejdsvægring, gaaende ud paa — ved selv at tage sig til Rette — at fremtvinge et Krav i Stedet for at gaa Fredens og Rettens Vej, er i aabenbar Modstrid med de vedtagne Regler om, hvorledes faglig Uenighed skal løses. Desuden er der ingen Tvivl om, at Murerarbejdet paa Slottet for Tiden maa siges, hvad Pudsearbejdet angaar, at være »standset«.

Under Hensyn til det aabenbare og utvivlsomme i det skete Brud paa en indgaaet Voldgiftsaftale findes den af *Fagforeningen* forskyldte Bod ikke at kunne sættes lavere end til 500 Kr., der — da Størrelsen af den Skade, der er sket, ikke er tilstrækkeligt oplyst — i sin Helhed bør tilfalde Arbejdsgiverforeningen som Klager.

Det indklagede *Forbund* har ogsaa gjort sig skyldig i overenskomststridigt Forhold, idet Forbundet under de førte Forhandlinger angaaende Fagforeningens Forhold ikke paa noget Punkt ses at have taget Afstand fra det skete eller at have udfoldet Bestræbelser for at bringe den omtalte ganske uvarslede Strejke til Ophør. Under Hensyn til den Bod, der er ikendt Fagforeningen som det egentlige Ophave til Overtrædelsen, findes dog Idømmelse af Bod for Forbundets Vedkommende at kunne undlades.

Sagens Omkostninger bør efter Omstændighederne udredes af Fagforeningen med 100 Kr.

Kendelse.

Den paaklagede Arbejdsvægring er ulovlig.

Saavel Murerforbundet i Danmark som Murersvendenes Fagforening i København har i saa Henseende gjort sig skyldige i overenskomststridigt Forhold.

Den indklagede Fagforening bør til Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening bøde 500 Kr. samt betale Sagens Omkostninger med 100 Kr.

Lønbevægelser og Konflikter.

Bagernes Lønforhold i de københavnske Bagerier. I den Overenskomst, der er indgaaet mellem Bageri- og Konditoriarbejderforbundet og det københavnske Bagerlaug, er der fastsat en Række Minimallønsatser, og i tidligere Tid har det ogsaa været almindeligt, at Mestrene aflønnede flere af deres Svende med højere Lønninger end Minimalsatserne.

I de senere Aar har Mestrene imidlertid fraveget denne Regel i højere og højere Grad, og da Dyrtiden nu traadte til i Anledning af Krigssituationen rejste Forbundet efter Anmodning fra Medlemmer i forskellige Virksomheder Krav om Forhøjelser i passende Omfang. Lauget afviste imidlertid Kravet, og efter Forbundets Ønske blev Sagen derefter indbragt for de faglige Hovedorganisationer, som afholdt et Møde med Parterne den 14. Oktober.

Ved denne Lejlighed fremdroges Forholdene i 3 bestemte Bagerier, og det konstateredes, at *Rubows Bagerier* i Vimmelskaftet beskæftigede 19 Svende, hvoraf kun 3 havde over Minimallønnen, uagtet de fleste af dem havde arbejdet for Firmaet i 5 til 27 Aar. I *Marstrands Bagerier* paa Købmagergade var 15 Svende ansat. Deraf stod de 12 paa Minimalsatserne og paa *De forenede Bagermestres Brødfabrik*, hvis Direktør er selve Laugets Oldermand, stod *alle* de ansatte Svende paa Minimalløn.

Disse Forhold betegnede Forbundet med Rette som et alvorligt Misbrug af Minimallønnen, men Laugets Repræsentanter hævdede, at dets Medlemmer i alle Tilfælde havde Ret til at fordre, at Svendene skulde arbejde for Minimalløn, og at det var lutter Velvilje fra Mesterens Side, hvis han gav en Svend højere Løn.

Dette Standpunkt fastholdt Mestrene og Mødet endte derfor resultatløst.

Bagerne hos Krsziza i København. Ved et Fællesmøde, som i anden Anledning blev afholdt med Repræsentation fra Hovedorganisationerne den 14. Oktober rejste Bagerlaugets Repræsentanter Klage over, at Bagernes Fagforening, uden at følge Regler for Behandling af faglig Strid, havde blokeret en Bagermester Krsziza ved Amagerport 12, som efter Fagforeningens Paastand skyldte en Svend Betaling for Overarbejde. Arbejdsgiveren truede med Klage til den faste Voldgiftsret i Anledning af denne Blokade, dels fordi den skulde være Brud paa Voldgiftsregler og dels paa Septemberforligets Varselsbestemmelser.

Efter nogen Forhandling enedes Lauget og Fagforeningen om, at Blokaden straks skulde hæves og at mulige Krav fra begge Sider skulde afgøres efter de mellem Fagets Organisationer gældende Regler for Behandling af faglig Strid.

Bagerne hos Vald. Olsen i København. Den 14. Oktober afholdtes et Fællesmøde i Henhold til Septemberforligets Pkt. 10 for derved at forberede et Spørgsmaal om en Formandsansættelse hos Bagermester Vald. Olsen, Store Kongensgade 34 til Indbringelse for Den faste Voldgiftsret.

Arbejdsgivernes Repræsentanter vilde ikke erkende, at Ansættelsen var i Strid med Septemberforligets Pkt. 4 og de afviste ogsaa et Forslag om at lade en *faglig* Voldgiftsret behandle Sagen.

Sagen afsluttedes saaledes ikke ved Fællesmødet.

Kedelpasserne paa »Ota« i Nakskov. Den 16. September afsluttede Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund Overenskomst med Havregrynsfabrikken *Ota* i Nakskov.

Derved opnaaedes Løntillæg paa 2—3 Kr. pr. Uge og 5 Øres Tillæg til Overarbejdsbetalingen.

Samtidig fastsloges det, at alt Arbejde udover 10 Timer daglig samt Søndagsarbejde skal betales som Overarbejde og endelig skal der betales 50 Øre ekstra pr. Vagt for Pasning af Tørreovnen.

Overenskomsten udløber tidligst 1. Septbr. 1918.

Syernes Optagelse i Dansk Skræderforbund.

Som tidligere omtalt opløstes Syernes Forbund ved en ekstraordinær Kongres i Foraaret, og dets Afdelinger stod derefter direkte under De samvirkende Fagforbund, indtil der kunde findes Rammer, hvor de i Følge deres Natur hørte hjemme.

I Henhold til tidligere Overvejelser paa dette Omraade indlededes Forhandlinger med Dansk Skræderforbund, som derefter lod Spørgsmaalet om Syerafdelingernes Optagelse gaa til Urafstemning i Juli Maaned i Forbundets Afdelinger. Med stor Majoritet vedtoges det at optage alle de Afdelinger, der iøvrigt opfyldte Betingelserne for at blive optaget, og Dansk Skræderforbund har saaledes paataget sig den Opgave, som De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskab med Tilsagn om Støtte til nødvendig Agitation havde anmodet det om at optage.

Der er derefter mellem Kvindeligt Arbejderforbund, Dansk Skræderforbund og Dansk Tekstilarbejderforbund forhandlet og truffet Overenskomst, hvori der er fastsat Regler for hvilke Brancher af Kvindeorganisationer, der hører hjemme i de forskellige Forbund, og i Overensstemmelse med denne Overenskomst er Trikotagesyernes Fagforening henvist til Tekstilarbejderforbundet, medens følgende Organisationer har søgt og faaet Optagelse i Skræderforbundet, Vattæppesyernes Fagforening og Konfektionssyernes Fagforening af 1909, begge af København og Syernes Fagforeninger i Aalborg, Aarhus, Grenaa og Horsens.

Samtidig er der opnaaet Enighed om, at en Afdeling af Syere, der beskæftiges ved Drengekonfektion hos et Firma i Aarhus og som nu staar som Afdeling af Kvindeligt Arbejderforbund, overgaar til Dansk Skræderforbund i 1917.

En enkelt Afdeling, Damekonfektionssyernes Fagforening af 1894, hvis Medlemmer er Systue-Indehavere, der arbejder med »fremmed Hjælp«, har ikke faaet Optagelse i Skræderforbundet, hvis Love indeholder Bestemmelser om, at de, der selv er Arbejdsgivere, ikke kunne optages som Medlemmer.

Udlandet.

Af den faglige Internationale Efterretningskorrespondance.

Malernes internationale Samling.

Af det internationale Malersekretariats Beretning for Aaret 1914 hidsætter vi følgende: Til Sekretariatet hører Malerorganisationerne i Danmark, Norge, Sverrig, Finland, Tyskland, Holland, Svejts, Østrig-Ungarn og Kroatien. Forbindelsen med Amerika er bleven mere livlig. De derværende Kolleger har endog ydet væsentlige Bidrag til Understøttelse af trængende Krigerfamilier blandt europæiske Malere, hvilket er et smukt Eksempel paa international Solidaritet i denne ellers saa hadefulde Tid. Under Krigen er Medlemstallet i de tilsluttende Forbund gaaet betydelig tilbage, i Svejts saaledes med 66,6 pCt., i Østrig med 56,3, i Tyskland med 49,5 og i Ungarn med 29,3 pCt. Det samlede Medlemstal var ved Aarets Slutning 38.612,

Beretningen afsluttedes med et inderligt Ønske om Fred.

De kanadiske Fagforeninger i Aaret 1914.

Den nylig offentliggjorte Aarsberet-

ning for 1914 fra det kanadiske Arbejdsministerium indeholder bl. a. følgende Tal: Antallet af Fagforeningsmedlemmer var i 1911 133,132, 1912 160,120, 1913 175,799 og 1914 166,163. Krigen har altsaa voldt en Tilbagegang paa 9636 Medlemmer. 104,482 af Medlemmerne tilhører de saakaldte internationale Fagorganisationer, som har deres Sæde i De forenede Stater. Indtil Udgangen af 1914 var 3498 Medlemmer indtraadt i Hæren som Rekrutter og 417 som Reservister.

Norge.

„Lov om Arbeidstvister".

II.

§ 15.

Rettens forhandlingsdygtighet.

Retten er ikke forhandlings- eller beslutningsdygtig, uten at alle medlemmer er tilstede.

Hvis et medlem av retten under forhandlingene faar forfald, som maa antages at ville vare længer end end uke, opnævnes stedfortræder efter § 14.

De retsmedlemmer, som har begyndt paa en sak, skal føre den til ende, selv om deres tjenestetid løper ut under behandlingen av saken.

§ 16.

Dommered.

Ingen maa gjøre tjeneste som medlem af Arbeidsretten, før han har avlagt skriftlig ed paa, at han samvittighetsfuldt vil opfylde sine pligter.

Eden sendes til vedkommende regjeringsdepartement. Kongen fastsætter, hvordan den skal lyde.

§ 17.

Parternes repræsentanter.

Parterne kan møte selv og ved fuldmægtig. Fler end tre personer kan ikke møte for nogen part.

Parternes repræsentanter maa være fuldmyndige, norske statsborgere og ikke fradømt stemmeret i offentlige anliggender og adgang til at opnaa offentlig tjeneste.

Vedkommende departement kan dog dispensere fra paabudet om, at parternes repræsentanter skal være norske statsborgere.

Fuldmagten maa være uindskrænket.

§ 18.

Forberedelsen av saken.

1. Saken bringes ind for Arbeidsretten ved en skriftlig stevning, som sendes til rettens formand. En bekræftet avskrift vedlægges.

   Stevningen skal indeholde:

   a. begge parters fulde navn og adresse,
   b. en fremstilling av saken og de krav, som saksøkeren vil reise,
   c. opgave over de bevis, som saksøkeren agter at føre, hvordan han tænker at skaffe dem tilveie, og det, han agter at godtgøre ved dem,
   d. opgave over de bevis, som saksøkeren ønsker fremskaffet av motparten eller ved rettens hjælp,
   e. forslag med hensyn til tid og sted for behandlingen av saken.

   Er der mangler ved stevningen, skal formanden snarest mulig gjøre saksøkeren opmerksom paa dem og forklare, hvordan de bør rettes.

2. Med stevningen skal sendes utskrift av de forhandlinger, som er ført mellem parterne om tvisten, eller bevis for, at saadanne forhandlinger er ført eller søkt fra saksøkerens side.

   Mangler saadant bevis, skal formanden gjøre saksøkeren opmerksom herpaa og meddele ham, at retten ikke kan behandle saken, medmindre forhandlinger er ført eller forgjæves søkt av saksøkeren.

3. Naar stevningen er i orden, og formanden finder det godtgjort, at forhandlinger om tvisten har været ført av parterne eller forgjæves har været søkt av saksøkeren, sender han uten ophold avskriften av stevningen til saksøkte. Samtidig anmoder han saksøkte om at gi skriftlig tilsvar inden en viss tid og i dette fremsætte sine bemerkninger til stevningen, nævne de krav, som fra hans side vil bli reist, og gi bevisopgaver svarende til dem, som er nævnt under nr. 1 c og d.

Med tilsvaret skal følge en bekræftet avskrift.

4. Saasnart formanden har mottat saksøktes tilsvar, eller saasnart fristen for dette er utløpet, fastsætter han tid og sted for behandlingen av saken i retten. Retsmøtet skal holdes snarest mulig. Det kan holdes ogsaa utenfor rettens faste sæte.
5. Formanden varsler de øvrige medlemmer av retten. Likesaa varsler han varamand, hvis der kan ventes fremsat en ugildhetsindsigelse, som han tror kan bli godkjendt av retten.
6. Formanden utfærdiger indkaldelse til parterne og lar den forkynde med en varselsfrist, som ikke maa være under 48 timer, heri ikke medregnet den nødvendige reisetid. Har saksøkte git tilsvar, skal formanden sende avskriften til saksøkeren.
7. Formanden indkalder de vidner, sakkyndige eller andre personer, som han finder bør avhøres. De, som indkaldes, har krav paa aftensvarsel utenom den nødvendige reisetid. Til forberedelse av bevisførselen har formanden forøvrig samme myndighet som retten efter § 19.

§ 19.

Saksbehandlingen.

1. Formanden leder forhandlingene.
2. Saken behandles og bevisene føres paa den maate, som retten finder høvelig. Hovedforhandlingen skal være mundtlig, medmindre begge parter samtykker i skriftlig behandling, og retten finder den ubetænkelig.
3. Retten skal sørge for, at saken blir fuldt oplyst.
4. Retten kan indhente forklaringer av parter, sakkyndige og enhver anden, hvis prov kan være af betydning for saken. Enhver kan negte at svare paa et spørgsmaal, naar svaret kan utsætte ham selv eller hans egtefælle, slegtninger eller besvogrede i ret op- eller nedstigende linje, søskende eller likesaa nær besvogrede for straf eller tap af den borgerlige agtelse. Det samme gælder spørgsmaal, som paa saadan maate berører hans forlovede, fosterforældre eller fosterbarn, naar retten saa beslutter. Det, som er bestemt om egtefæller, gjælder, selv om egteskabet er opløst.
5. Retten kan kræve fremlagt dokumenter, forretningsbøker og andre bevisligheter, som en part eller nogen, som pligter at vidne i saken, har raadighet over. Den kan paalægge en part eller et vidne at undersøke regnskapsbøker eller andre bevisligheter og at gjøre optegnelser derom og ta dem med sig.
6. Retten kan foreta syn og gransknning enten selv eller ved et eller flere av sine medlemmer eller ved opnævnte sakkyndige. Herunder kan ogsaa redskaper kræves brukt, maskiner sat i gang og arbejdsmaater paavist.
7. Retten kan kræve bevis optat ved enhver av de almindelige underretter. Bevisoptagelsen skal fremmes hurtigst mulig, om nødvendig ved ekstraret. Dommeren skal av eget tiltak sørge for at fremme forretningen. Vidner gives aftensvarsel. Parterne indkaldes bare, naar det er krævet i retsanmodningen.

§ 20.

Parternes uteblivelse.

Hvis nogen av parterne uteblir, og det er oplyst eller sandsynlig, at han har gyldig forfald, skal saken utsættes.

Er det ikke oplyst eller sandsynsynlig, at han har gyldig forfald, og den anden part møter, kan han kræve saken fremmet. Saken skal i saa fald saavidt gjørlig behandles, som om den uteblevne part hadde været tilstede.

Hvis begge parter uteblir, og det ikke er oplyst eller sandsynlig, at nogen av dem har gyldig forfald, skal saken hæves. (Fortsættes).

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.

REDAKTION OG EKSPEDITION:

Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541

Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 18 ✻ KØBENHAVN DEN 30. OKTOBER 1915 ✻ 12. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Arbejdsforholdene. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene hos Fiskehandlerne i København. Arbejdsmændene hos Burmeister & Wain. Kvinderne hos H. C. Jaster i Aarhus. Stenarbejderne i Rønne). Udlandet.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Oktbr. 1915.

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. November 1915.

Forretningsudvalget.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende Arbejdsanvisningen og Arbejdsløsheden i September Maaned.

I *I. Afdelings* Kontorer (Guldbergsgade 26, Badstuestræde 17 og Valdemarsgade 28) indtegnedes i September Maaned 1756 Mænd og 1566 Kvinder mod 1611 Mænd og 1352 Kvinder i August Maaned. De tilsvarende Tal i September Maaned 1914 var 2249 Mænd og 1143 Kvinder, i August 1914 3167 Mænd og 1606 Kvinder. Der indgik i September Maaned 2172 Henvendelser om Arbejdskraft og der anvistes Arbejde til 1341 Mænd og 1320 Kvinder mod 1147 Mænd og 1185 Kvinder i August Maaned, medens de tilsvarende Tal for September 1914 var 1299 Mænd og 760 Kvinder og for August 1914 1768 Mænd og 995 Kvinder. Med September Maaneds Udgang er Kontoret i Valdemarsgade 28 nedlagt, hvorfor personlig Tilmelding af Kvinder og Anvisning af disse fremtidig besørges ved Kontorerne i Guldbergsgade og Badstuestræde.

Til *II. Afdelings* Kontor (Christiansgade 22) var der ved September Maaneds Begyndelse tilmeldt 2676 Arbejdsledige. I Maanedens Løb er yderligere tilmeldt 2940 mod 3292 i August Maaned. Af de saaledes i September Maaned tilmeldte 5616 Arbejdsledige anvistes Arbejde til 1313 dels af Centralarbejdsanvisningskontoret dels af Arbejdsløshedskasserne, medens 1788 selv skaffede sig Arbejde, rejste bort eller af anden Grund udgik af Fortegnelsen over Arbejdsledige. Antallet af Arbejdsledige tilmeldte Kontoret i Christiansgade var derefter ved Maanedens Udgang 2515 eller 161 færre end ved dens Begyndelse.

Maanedsberetningen udviser altsaa nogen Nedgang i Tallet paa Arbejdsledige, men en Nedgang, der — da den væsentligst falder paa Sæsonfagene — er af midlertidig Art. Saaledes har Boghaandværket (Typografer og Bogbindere) en samlet Nedgang paa 144; for de Bygningshaandværkere, der særlig er beskæftiget med de afsluttende Arbejder indenfor Byggevirksomheden (Blikkenslagere, Elektrikere, Glarmestre, Malere og Snedkere) er der en Nedgang paa 153, medens de egentlige Bygningshaandværkere (Murere og Tømrere) sammen med Murerarbejdsmændene har en Tilgang i Tallet paa Arbejdsledige af 231. Nogen Nedgang i Tallet af Arbejdsledige er der at spore i Metalindustrien (112), hos Hattearbejderne (23), Skotøjsarbejderne (42) og Tekstilarbejderne (22), hvorimod Bagere og Konditore samt Slagtere og Kødindustriarbeidere har en Tilgang af 35 Arbejdsledige.

Iøvrigt har af de 55 Arbejdsløshedskasser 16 haft en Tilgang paa

ialt 365 Arbejdsledige, medens 23 har haft en Afgang paa ialt 526 Arbejdsledige, I 16 Arbejdsløshedskasser er Forholdet det samme som ved Udgangen af forrige Maaned, og følgende 12 Arbejdsløshedskasser havde ved Maanedens Udgang ingen tilmeldte Arbejdsledige: Billedskærernes og Dekorationsbilledhuggernes, Brolæggernes, Bødkernes, Børsteindustriarbejdernes, Drejerfagets, Forgylderfagets, Gartneriarbejdernes, Arbejdsmændene i Gentofte, Lyngby, Herløv og Gladsaxe Sogne, Korkskærernes og Sortererskernes, Kurvemagernes, Lohgarvernes og Skraatobaksarbejdernes.

Der er i Maanedens Løb indgaaet 475 Henvendelser om Arbejdskraft til II. Afdelings Kontor; 16 af disse Henvendelser var forud tillige rettet til de paagældende Arbejdsløshedskasser. For 136 Pladsers Vedkommende annuleredes Kravene forinden Anvisning fandt Sted; medens 20 Ansøgere afvistes paa Grund af, at Pladsen allerede var besat ved Henvendelsen eller af anden uangiven Grund. 156 Pladser var ved Maanedsberetningens Affattelse endnu ikke afgjorte, væsentligst paa Grund af manglende Arbejdskraft. Af de paa II. Afdelings Foranledning anviste 500 Pladser falder de 11 paa Københavns Omegn, 16 paa Provinserne og 1 paa Udlandet (Norge).

For *Provinskontorernes* Vedkommende fordeler Tallene paa de Kontorerne tilmeldte Arbejdsledige og de ved Kontorernes Hjælp anviste Pladser sig saaledes: Frederikssund henholdsvis 17 og 2, Frederiksværk 3 og 1, Helsingør 67 og 37, Herning 7 og 1, Hillerød 47 og 29, Hobro 40 og 8, Holstebro 11 og 7, Nakskov 98 og 59, Nykøbing F. 236 og 100, Randers 246 og 50, Ringsted 16 og 2, Rønne 138 og 101, Skelskør 0 og 0, Slagelse 18 og 20, Sorø 5 og 1. Af ovennævnte 15 Kontorer har 5 begyndt Virksomheden i September Maaned, nemlig: Frederikssund, Hillerød, Hobro, Randers og Rønne.

Ved samtlige Kontorer (København og ovennævnte Provinsbyer) er der i Maanedens Løb anvist Arbejde til ialt 3579 Arbejdsledige, deraf ved Gartneri og Landbrug 448, ved Haandværk og Industri 672, ved Handel og Samfærdsel 1314 og ved Husgerning samt til Vask og Rengøring 1145.

Den faste Voldgiftsret.

Kvindernes Vaskerioverenskomster med G. Elmquist i Aarhus.
Sag No. 158.

Den 11. April 1913 indgik Kvindeligt Arbejderforbund og »Aarhus Dampvaskeri« ved Direktør G. Elmquist en Overenskomst om Løn- og Arbejdsforhold for de i Vaskeriet beskæftigede kvindelige Arbejdere.

Den 22. Maj 1915 afsluttede Forbundet Overenskomst med »Jens Andersens Dampvaskeri & Tøjrensningsanstalt i Aarhus«, og denne Overenskomst indeholdt bedre Lønsatser end de i Overenskomsten for Aarhus Dampvaskeri fastsatte.

I Juni Maaned købte Direktør Elmquist nu Jens Andersens Vaskeri, og straks efter opstod der Strid om Lønnen i dette Vaskeri, idet den nye Indehaver ikke vilde respektere den her gældende Overenskomst; han hævdede, at have Ret til at afregne efter den Overenskomst, der var gældende for Aarhus Dampvaskeri.

Adskillige Forhandlinger om denne Sag var ganske resultatløse, men tilsidst var der ligeved at blive Enighed om, at »Jens Andersen« Overenskomsten skulde ophæves, mod at de 3 laveste Lønsatser i Overenskomsten for Aarhus Dampvaskeri forhøjedes med 1 Kr. hver.

Forhandlingerne bristede dog i sidste Øjeblik, da Vaskeriejeren, som Betingelse for at indgaa herpaa, krævede Overenskomsten forlænget.

Under disse Omstændigheder, gik Forbundet med Klage til Den faste Voldgiftsret, for at faa Direktør Elmquist dømt til at respektere «Jens Andersen« Overenskomsten, og Sagen kom saa vidt, at Parterne mødtes til forberedende Møde i Retten.

Ved denne Lejlighed gennemgik Retsformanden Sagen og stillede

sluttelig Forslag til Forlig, hvorefter de forannævnte Lønændringer i Overenskomsten for Aarhus Dampvaskeri skulde træde i Kraft, uden at Overenskomsten iøvrigt skulde undergaa Forandringer. »Jens Andersen« Overenskomsten skulde saa bortfalde.

Til dette Forslag, som tidligere var tiltraadt af Forbundet, sluttede Direktøren sig nu ogsaa, og Sagen bortfaldt dermed som Retssag.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene hos Fiskehandlerne i København. Lager- og Pakhusarbejdernes Afdeling i Arbejdsmændenes Forbund for København og Omegn, forhandlede i nogen Tid med Fiskehandlernes Arbejdsgiverorganisation om en Lønoverenskomst for Arbejdsmændene i Fiskeforretningerne, og der opnaaedes ogsaa Enighed om et Forslag til en Overenskomst, men det blev ikke godkendt af Arbejdsgiverforeningen, og Arbejdsmændene varslede derfor Strejke hos Medlemmerne af Fiskehandlernes Arbejdsgiverorganisation.

Dette foranledigede et Fællesmøde den 11. Oktober, hvori Hovedorganisationernes Repræsentanter deltog, og her afsluttedes en Overenskomst for Tiden fra 1. Oktober 1915 til 1. Oktober 1916.

Arbejdstiden forkortedes med 1 Time om Vinteren og ½ Time om Sommeren til 10 Timer daglig og Lønnen forhøjedes med 3 Kr. pr. Uge til 28 Kr. For Arbejdere mellem 18 og 20 Aar fastsattes den til 22 Kr. og for Arbejdere mellem 20 og 22 Aar til 26 Kr.

For uøvede Folk er Lønnen 2 Kr. mindre pr. Uge for alle Aldersklasser i de første 3 Maaneder efter Antagelsen.

For Overarbejde til Kl. 10 Aften betales 75 Øre pr. Time og derefter 1 Kr. pr. Time.

8 Dages Sommerferie i Tiden mellem 1. Juni og 1. September fastsattes samtidig, og i Sygdomstilfælde betales der 2 Kr. daglig i 2 Uger, fra den Dag Sygdommen indtræder. Disse Bestemmelser gælder for alle, der har haft ½ Aars Ansættelse.

Endelig fastsloges det, at Fiskehandlerne betaler 2 Kr. daglig til tilskadekomne Arbejdere i de 13 Uger til Ulykkesforsikringslovens Bestemmelser træder i Kraft.

Arbejdsmændene hos Burmeister & Wain i København. I »Arbejderen« No. 13, indeværende Aargang, meddelte vi, at et Fællesmøde den 7. September havde henvist et Spørgsmaal om Betalingen for Natholdsarbejde hos Burmeister & Wain til nærmere Forhandling mellem Dansk Arbejdsmands Forbund og Jern- og Metalindustriens Sammenslutning. Saafremt Enighed ikke opnaaedes inden den 23. September, skulde Den faste Voldgiftsret afgøre, om Forbundet havde Ret til ved Strejke at gennemføre et fremsat Krav paa dette Omraade, idet Retten skulde have Spørgsmaalet om Lovligheden af et under 23. Juli afsendt Varsel om betinget Arbejdsvægring forelagt.

Sagen kom dog ikke til Behandling i Retten, thi den 18. September afsluttedes følgende Overenskomst om Realiteten:

1.

Den normale ugentlige Arbejdstid for Natholdsarbejde — 57 og 53 Timer, henholdsvis om Sommeren og om Vinteren — fordeles paa 5 Nætter, saaledes at der ikke arbejdes Lørdag Nat.

2.

Ved et Natholds Etablering betales som hidtil 50 pCt. Tillæg til Timelønnen for de første 10 Nætter og derefter 25 pCt.

3.

Overarbejde udover den ugentlige Arbejdstid, 57 og 53 Timer — henholdsvis om Sommeren og om Vinteren — betales ligeledes som hidtil med 50 pCt. Tillæg til den ansatte Timeløn. For de første 10 Nætter gives altsaa intet særligt Tillæg for Overarbejde.

4.

Arbejdsmænd paa Natholdsarbejde, som ikke deltager i Akkord, erholder yderligere et Tillæg af 2 Øre pr. Time, Generatorfyrbødere og Smeltere dog undtagne.

Kvinderne hos H. C. Jaster i Aarhus. Kvindeligt Arbejderforbund har for Tiden fra 1. Oktober 1915 til 1. Juli

1916 afsluttet Overenskomst med H. C. Jasters Kludefabrik i Aarhus. Derved forhøjedes Ugelønnen, som tidligere var 11—12 Kr., til 14 Kr. og samtidig indførtes Akkord, hvorved Ugelønnen iøvrigt er garanteret.

18 Kvinder er beskæftiget paa denne Arbejdsplads.

Stenarbejderne i Rønne. Dansk Stenarbejder Forbund har den 4. Oktober afsluttet ny Overenskomst for Stenkløvning i Rønne. Den nugældende Timeløn paa 39 Øre forhøjes derved til 40 Øre den 1. April 1916 og til 41 Øre fra 1. April 1917.

Udlandet.

Lønoverenskomster i Sverrig.

Sekretariatet for Arbejdernes faglige Landsorganisation i Sverrig har ligesom Norges og Danmarks Landsorganisationer udarbejdet en Oversigt over bestaaende Løntariffer indenfor samtlige Fag.

Det fremgaar af denne, at der er oprettet 1107 Overenskomster, som omfatter 5703 Arbejdsgivere og 154,361 Arbejdere, deraf er de 82,902 organiserede Arbejdere.

Overenskomsterne kan opsiges til Ophør følgende Tider:

Overenskomster		Arbejdere	deraf organiserede
1915. 349	omfattende	15,490	9,871
1916. 471	»	77,996	38,089
1917. 139	»	12,237	7,665
1918. 97	»	12,245	5,530
1919. 38	»	34,976	21,466

Til ubestemt Tid udløber 13 Overenskomster, som omfatter 1417 Arbejdere, hvoraf de 281 er organiserede.

Vi henviser iøvrigt til efterstaaende Tabel, som viser de forskellige Aar og Maaneder Tarifferne udløber.

Som det af ovenstaaende fremgaar er 82,902 organiserede Arbejdere omfattet af Overenskomsterne. Landsorganisationens samlede Medlemsantal andrager imidlertid 101,207 Medlemmer. Ved Begyndelsen af 1914 talte Centralorganisationen 97,401. Der er saaledes en Fremgang paa 3,955 Medlemmer i et Aar.

Overenskomsternes Udløbstid.

	1915			1916			1917			1918			1919		
	Antal			Antal			Antal			Antal			Antal		
	Overenskomster	Arbejdsgivere	Arbejdere	Overenskomster	Arbejdsgivere	Arbejdere	Overenskomster	Arbejdsgivere	Arbejdere	Overenskomster	Arbejdsgivere	Arbejdere	Overenskomster	Arbejdsgivere	Arbejdere
			alle / org.			alle / org.			alle / org.			alle / org.			alle / org.
Januar	1	1	25 / 25	92	269	35677 / 15238	25	49	2677 / 1623	64	80	8025 / 3373	28	454	33791 / 20508
Februar	3	3	129 / 98	35	35	6100 / 2564	17	17	3091 / 1025	6	6	1124 / 473	—	—	— / —
Marts	42	374	2200 / 1641	31	166	4416 / 2093	4	30	132 / 121	—	—	— / —	—	—	— / —
April	71	320	2636 / 1636	226	2456	23915 / 13715	22	120	829 / 604	8	25	1062 / 785	1	5	400 / 217
Maj	74	205	1695 / 978	42	64	4228 / 1756	8	10	996 / 591	6	16	297 / 191	1	—	36 / 36
Juni	50	125	4520 / 3283	22	23	1105 / 890	45	21	2617 / 2608	4	3	205 / 175	3	4	328 / 313
Juli	28	84	1862 / 871	6	12	1005 / 738	10	39	830 / 587	7	7	1397 / 408	3	27	298 / 273
August	24	78	964 / 430	5	8	189 / 137	1	105	297 / 231	1	1	100 / 99	1	6	66 / 66
September	28	230	1005 / 566	7	43	384 / 161	1	1	3 / 3	1	1	35 / 26	—	—	— / —
Oktober	19	68	289 / 187	4	17	969 / 789	3	22	482 / 220	—	—	— / —	1	10	57 / 53
November	8	17	125 / 116	1	1	8 / 8	3	3	283 / 52	—	—	— / —	—	—	— / —
December	1	4	40 / 40	—	—	— / —	—	—	— / —	—	—	— / —	—	—	— / —

Norge.

„Lov om Arbeidstvister".

III.

§ 21.

Møtepligt for vidner og parter.

1. Enhver pligter efter indkaldelse fra rettens formand at møte som vidne for Arbeidsretten, naar han bor eller opholder sig indenfor en saadan avstand fra retsstedet, at han for at naa dette ikke behøver at reise over 600 km. med jernbane eller 300 km. med dampskib eller 100 km. paa anden maate eller en tilsvarende veilængde dels paa den ene og dels paa den anden maate.

   Er det magtpaaliggende, at et vidne møter, kan formanden av eget tiltak eller efter ansøkning fra en av parterne utvide møtepligten.
2. Enhver, som er tilstede paa retsstedet eller i nærheten av det, kan retten paalægge at fremstille sig uten ophold for at avgi vidnesbyrd. Møtende vidner kan den paalægge at komme igjen senere.
3. Vidner, som formanden har indkaldt, kan kræve godtgjørelse av statskassen efter straffeproceslovens regler for vidner i lagmandsretssaker. Vidner, som parterne fremstiller, kan retten tilstaa saadan godtgjørelse, naar avhørelsen har været av betydning for saken
4. Om parternes pligt til at møte personlig efter særlig paalæg gjælder samme regler som for vidner efter nr. 1 og 2

§ 22.

Sakkyndige.

Enhver, som pligter at vidne i saken, er efter opnævnelse av retten eller formanden pligtig til at gjøre tjeneste som sakkyndig.

Opnævnte sakkyndige har krav paa godtgjørelse for sit arbeide efter reglerne i straffeproceslovens § 81 og samme krav paa skyss- og kostpenger som sakkyndige i straffesaker.

Deres tilkommende utredes av statskassen.

Sakkyndige, som ikke er opnævnt, kan retten efter omstændighetene tilstaa saadan godtgjørelse.

§ 23.

Forhandlingenes offentlighet.

Forhandlingene føres for aapne dører, hvis ikke retten beslutter at utelukke offentligheten. Dørene skal lukkes, naar forhandlingene kommer ind paa forretnings- eller foreningshemmeligheter eller andet, som ikke uvedkommende bør faa kundskap om.

De dele av fremlagte bøker, som ikke vedkommer saken, kan retten forsegle.

Enhver, som har været tilstede under forhandlinger for lukkede dører, pligter at bevare taushet om det, som er forhandlet, hvis ikke retten tillater offentliggjørelse.

§ 24.

Retsbok.

I retsboken føres ind tid og sted for retsmøtet, navnene paa dommere, retsskriver, parter og deres repræsentanter, vidner og sakkyndige.

Fremlagte dokumenter nævnes, og forhandlingenes gang gjengives i korthed. Paastande og indsigelser føres ind fuldstændig eller vedlægges. Likesaa føres ind alle rettens avgjørelser og forlik, som sluttes mellem parterne.

Retten kan beslutte, at forhandlingene skal optages med hurtigskrift.

§ 25.

Rettens avgjørelser.

1. Rettens avgjørelser træffes med stemmeflerhet.

   Dom skal avsiges snarest mulig, efterat saksbehandlingen er slut. Gaar der mer end 3 dage, før dom blir avsagt, skal grunden nævnes i dommen.
2. Skrivfeil, regnefeil, utelatelser og andre aapenbare feil kan formanden rette av eget tiltak. Om rettelsen skal han uten ophold underrette parterne gjennem anbefalt brev.

   Er nogen av parterne misfornøiet med rettelsen, kan han kræve saken forelagt for den samlede ret. Begjæringen maa rettes til formanden senest en uke, efterat meddelelse om rettelsen er mottat. Formanden skal uten ophold forelægge saken for retten.

3. Er dommen ufuldstændig eller uklar, kan den rettes av den samlede ret efter begjæring fra en av parterne, og efterat den anden part er hørt. Begjæringen maa være kommet til formanden senest to uker efterat dommen er avsagt.
4. Procesledende kjendelser og andre beslutninger kan retten omgjøre, hvis ingen erhvervet ret er til hinder for det.

§ 26.

Anke og kjæremaal.

1. Kjendelse, hvorved en sak blir avvist eller tat under behandling, kan ankes ind for Høiesteret, og anken skal foretages ved varslets utløp uten hensyn til sessionerne. Kjendelse, hvorved en sak er tat under behandling, kan paaankes, før dom er faldt, men uten opsættende virkning.

Ankefristen er en maaned fra den dag, kjendelsen blev avsagt.

2. Den, som ikke er part, kan paakjære en kjendelse, som paalægger ham at avgi forklaring, ed eller forsikring, fremlægge dokumenter eller fremvise, forelægge eller gi adgang til andre ting eller gjøre tjeneste som sakkyndig, eller som ilægger ham straf- eller omkostningsansvar. Parterne kan paakjære kjendelser, som ilægger dem selv strafs og omkostningsansvar efter §§ 41 og 43.

Kjæremaalet maa erklæres straks, hvis vedkommende er tilstede i retten, men ellers senest 3 dage efterat han har faat meddelelse om avgjørelsen. Saafremt nogen har optraadt som motpart eller kan betragtes som motpart, skal han underrettes om kjæremaalet, Kjæremaalet har opsættende virkning for den kjærende.

Formanden sender uten ophold kjæremaalserklæringen med de nødvendige dokumenter og utskrifter til Høiesterets kjæremaalsutvalg. Retten, den kjærende og andre, som kjæremaalet har betydning for, kan gi skriftlig uttalelse om saken. Paaberopes kjendsgjerninger, som ikke tidligere er nævnt, skal uttalelsen altid sendes gjennem retten.

3. Arbeidsrettens domme og andre kjendelser end de, som nævnes under nr. 1 og 2, er endelige og kan fuldbyrdes efter reglerne for høiesteretsdomme, men dommen falder bort, hvis Høiesteret efter domsavsigelsen avgjør en anke efter nr. 1 derhen, at saken avvises fra Arbeidsretten.

3dje kapitel.

Mægling.

§ 27.

Mæglingsmænd og mæglingsraad.

1. Kongen opnævner en fast mæglingsmand for det hele rike (riksmæglingsmand) og en fast mæglingsmand for hver mæglingskreds (kredsmæglingsmand).

Rikets inddeling i mæglingskredser fastsættes av Kongen, efterat uttalelse er indhentet fra de organisationer, som omhandles i § 11.

De faste mæglingsmænd maa opfylde betingelserne i § 10 nr. 3, første avsnit. De opnævnes for 3 aar.

Riksmæglingsmanden er kredsmæglingsmændenes overordnede. Det nærmere forretningsforhold mellem dem fastsættes ved instruks, som utfærdiges av Kongen.

2. Mæglingsraadene skal bestaa av en fast mæglingsmand som formand og to andre mæglere, som formanden opnævner blandt dem, som staar i de utvalg, som nr. 3 nævner, en av hvert utvalg.

3. Vedkommende regjeringsdepartement opretter for hver mæglingskreds to utvalg av personer, som er villige til at være mæglere. Utvalgene oprettes for tre aar. Størrelsen bestemmes av departementet.

Til mæglere kan bare vælges norske statsborgere, som har fyldt 30 aar, er vederhæftige og ikke fradømt stemmeret i offentlige anliggender og adgang til at opnaa offentlig tjeneste eller dømt efter nærværende lovs § 42.

Forslag til disse utvalg avgives av de i § 11 omhandlede organisationer.

Er ikke lovlig forslag kommet ind til departementet inden en frist, som det selv fastsætter, sker opnævnelsen uten indstilling. (Fortsættes.)

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i Oktober 1915.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et ?

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. November 1915.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

Fælleskontorets Bogtrykkeri, København

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 19 ❋ KØBENHAVN DEN 6. NOVEMBER 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Den faglige Situation. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene paa Svovlsyrefabriken »Limfjorden«. Tobaksarbejderne hos Vald. Eliasen). Arbejdsanvisningen. Fagforeningerne. Udlandet.

Den faglige Situation i Foraaret 1916.

I Arbejderen Nr. 17 gengav vi en Skrivelse, Arbejdsgiverforeningen havde sendt De samvirkende Fagforbund den 15. Oktober angaaende den kommende faglige Situation og samtidig gengav vi Forretningsudvalgets Svar.

Herefter modtog Forretningsudvalget den 28. Oktober følgende Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen.

Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund.

Idet vi anerkender Modtagelsen af De samvirkende Fagforbunds meget ærede Skrivelse af 20. ds., skal vi tillade os herved at gøre følgende Bemærkninger.

De samvirkende Fagforbund ofrer et Punkt i vor Skrivelse af 15. ds. mere Opmærksomhed, end dets Betydning giver Anledning til. Vi skrev om De samvirkende Fagforbunds Stilling til Gennemførelsen af femaarige Overenskomster med Udløbstid samme Aar, at Fagforbundene »omend med mindre Tro paa Muligheden af Planens Realisation og paa de gode Resultater af denne gik med til, at Forsøget blev gjort.« Vi har jo herved ikke sagt et Ord om, at De samvirkende Fagforbund har anerkendt Planens Fortræffelighed, endsige søgt at lægge blot Skygge af Ansvar for den over paa Fagforbundene.

Og naar De samvirkende Fagforbund ikke vil anerkende, at vi i de sidste Par Aar har haft færre — navnlig større — *Interessekonflikter*, og naar vi tror os berettigede til at søge Grunden til, at det er gaaet saaledes, i at Gennemførelsen af samme Udløbstid i 1916 har formindsket Tallet af udløbende Overenskomster i 1915, saa kan De samvirkende Fagforbund ikke protestere herimod ved at henvise til, at vi ogsaa i 1915 har haft *Konflikter*, ja næsten en Stor-Loukout; thi vi har jo kun talt om *Interessekonflikter*, altsaa Konflikter i Anledning af Overenskomstudløb, og dem har der været saare faa af i 1915. *Retskonflikter* kan naturligvis opstaa til enhver Tid, uafhængigt af Overenskomsternes Udløb eller Varighed.

Vi tror ikke, at det er nødvendigt at komme mere ind paa Fortiden; det er Nutiden og Fremtiden, som vore Forhandlinger drejer sig om. Og her vilde vi da gerne have Lov til at gøre den Bemærkning, at vi ikke synes, at man kan føre et Bevis for, at de femaarige Overenskomster er et Fejlgreb, ved at sige, at »netop nu beviser de øjeblikkelige Forhold jo, at Princippet: de femaarige Overenskomster, ikke kan opretholdes«. Thi Krigen i 1914—15, maaske 1916, havde Arbejdsgiverforeningen ikke regnet med; vi har af Hensyn til den deraf skabte Situation været nødt til at foretrække, at Forhandlingerne om de i 1916 udløbende Overenskomster udskydes til et Tidspunkt, da Forholdene igen er blevet nogenlunde normale og overskuelige. At vi i et Par Tilfælde og navnlig paa et Tidspunkt, da vi endnu ikke havde opgivet Haabet om, at Krigen kunde ende saa tidligt, at Overenskomstforhandlingerne kunde have fundet Sted i 1915—16, har sluttet til 1921, er ganske rigtigt. Men vi finder rigtignok heri ingen Støtte for Rigtigheden af Fagforbundenes almindelige Udtalelse om, at de »ingenlunde er enige i, at Krigssituationen forhindrer Indgaaelsen af Overenskomster paa længere eller kortere Tid«, thi vi maa bestemt hævde, at det nuværende Tidspunkt netop er saaledes, at en Overenskomstfastlæggelse af Løn- og Arbejdsvilkaar for længere Tid maa anses for baade urimelig og umulig.

Her staar vi ved Hovedforskellen i Fagforbundenes og vor Opfattelse af den nu værende Situation, som navnlig maa ses paa Baggrund af Fagforbundenes principielle Standpunkt: At der ikke ved Afslutning af nye Overenskomster maa gaas ned i Arbejdsløn eller op i Arbejdstid. Dette Hovedpunkt berøres ikke i De samvirkende Fagforbunds Skrivelse; Arbejdsgiverforeningen maa derfor ganske naturligt handle under Hensyn til dette gamle Princip øg bestemt afslaa at gaa med til overenskomstmæssige Aftaler om Løn og Arbejdstid, der paa Grund af de nuværende Forhold muligvis om nogle Aar vil vise sig ødelæggende for dansk Industri

og Haandværk, som skal konkurrere med Udlandets Arbejdsgivere, hvem Verdensbegivenhederne kan have skaffet billigere Arbejdsforhold eller gunstigere Konkurrenceforhold end før Krigen. Det forekommer os, at De samvirkende Fagforbund maatte kunne indrømme, at Industriens og Haandværkets Stilling vilde blive lidet misundelsesværdig, hvis Arbejdsgiverforeningen nu traf nye Overenskomster om Stigning i Løn og Forkortelse i Arbejdstid væsentligst under Henvisning til den nuværende Dyrtid, og den, naar Overenskomsterne udløb ad Aare, ikke kunde faa dem ændrede tilbage, selv om Dyrtiden var forbi, og Udlandets Arbejdere havde set sig nødt til baade at gaa ned med Arbejdslønnen og op med Arbejdstiden.

Arbejdsgiverforeningen forventer, at De samvirkende Fagforbund ved kommende Forhandlinger vil indrømme os Rigtigheden af disse Betragtninger og ikke afvise vort Forslag om at udskyde Forhandlingerne om nye Overenskomster i et Aar eller to, men vil akceptere vort Tilbud om uafhængigt af de løbende Overenskomster at søge at finde Veje til midlertidigt at hjælpe navnlig paa de lavere Lønninger, for hvem Dyrtiden naturligvis er mest trykkende. Vi indrømmer, at det er rigtigt, at Krigssituationen ikke har ødelagt dansk Industri, det er indtil nu gaaet bedre, end Arbejdsgiverne fra først af troede at turde vente. Men saa maa det ogsaa indrømmes, at overmaade mange Arbejdere gennem den Travlhed, som skabtes ved Krigssituationen, har faaet Lejlighed til at forøge deres Aarsindtægt saa meget, at denne Forøgelse helt eller delvis dækker den Fordyrelse af Aarsbudgettet, som Dyrtiden har foranlediget.

Ihvorvel vi nu efter De samvirkende Fagforbunds Udtalelser maa give Dem Ret i, at Udsigterne for at naa til Resultater ved et Fællesmøde ikke er særlig lyse, er vi dog fremdeles af den Anskuelse, at et Møde bør forsøges, og hertil er det ærede Forretningsudvalg jo heller ikke uvilligt. I den Anledning foreslaar vi, at der afholdes et Fællesmøde mellem Hovedorganisationerne Tirsdag den 2. November Kl. 1½, og vi forventer det ærede Forretningsudvalgs omgaaende Svar paa, om dette vort Forslag kan tiltrædes.

P. F. V.
S. C. Hauberg.

Sophus Agerholm.

Da denne Skrivelse ikke indeholdt andre Synspunkter end de, der var fremsatte i Arbejdsgiverforeningens første Skrivelse, besvarede Forretningsudvalget den ved blot at bekræfte Aftalen om Fællesmødet i følgende kortfattede Skrivelse af 29. Oktober:

Forretningsudvalget for
Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening,

Idet vi ved nærværende kvitterer for Modtagelsen af æret Skrivelse af G. D. angaaende Spørgsmaalet om Oprettelse af Overenskomster i den kommende Tid skal vi tillade os at erindre om vor Skrivelse af 20. ds. og samtidig udtale, at det ærede Forretningsudvalgs senere Anbringender ikke har ændret vort Syn paa Forholdene.

I Tilslutning hertil skal vi meddele, at vi, da der er stillet Forslag til Afholdelse af et Fællesmøde den 2. November Kl. 1½ om denne Sag, ikke nu finder Anledning til at komme nærmere ind paa Indholdet i Skrivelsen af G. D., da en mundtlig Drøftelse af alle disse Forhold jo er nær forestaaende ved det foreslaaede Møde.

Vi indskrænker os derfor til at bekræfte Aftalen om Mødets Afholdelse.

P. F. V.
Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Mødet den 2. Novbr., hvori saa godt som alle Medlemmer af de faglige Hovedorganisationers Forretningsudvalg deltog, indledes med en Tale af Arbejdsgiverforeningens Formand, Direktør *Hauberg*, som nærmere præciserede det Standpunkt, Arbejdsgiverne havde tilkendegivet i deres Skrivelser af 15. og 28. Oktbr.

Derefter fremsatte *Carl F. Madsen* det Synspunkt, som Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund havde paa den foreliggende Situation og disse Indledningstaler efterfulgtes af en Diskussion, der strakte sig over hele Eftermiddagen.

Ved 5-Tiden hævedes Plenarmødet og noget senere stillede Arbejdsgiverne følgende Forslag:

»Der nedsættes et Udvalg paa 5 Medlemmer fra hver Side for at undersøge Muligheden og Betimeligheden af at lade de løbende Overenskomster med Udløb i 1916 forlænge, imod at der ydes en Dyrtidshjælp, om hvis Form og Størrelse man skulde enes i Udvalget, til senere Approbation indenfor Fagene. Forlængelsen skulde foreløbig gælde til 1. Februar 1917 for alle Overenskomsterne, som til den Tid skulde udløbe uden Opsigelse, og saaledes at Forhandlingerne indenfor Fagene om nye Overenskomster kunde paabegyndes senest 3 Maaneder efter Krigssituationens Ophør«.

Dette Forslag forkastedes hurtigt af Arbejdernes Repræsentanter, som derefter fremsatte følgende Forslag til en Udtalelse om Mødets Resultat:

»Ved et Møde i Dag mellem Forretningsudvalgene for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund enedes man, efter at have drøftet den foreliggende faglige Situation, om, at opfordre Repræsentanter for de Fag, hvor Overenskomster er eller bliver opsagt, til snarest at træde sammen for at søge Enighed om nye Overenskomster opnaaet, og Hovedorganisationerne er derhos enige om ikke at give Underorganisationer Paalæg, der hindrer dem i at træffe en Ordning efter hvert Fags særlige Forhold«.

Arbejdsgiverne vilde ikke tiltræde dette Forslag og Mødet endte saaledes uden Resultat.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa Svovlsyrefabrikken »Limfjorden« i Nr. Sundby. I December i Fjor sluttede Arbejdsmændene en Overenskomst med Svovlsyre- og Superfosfatfabrikken «Limfjorden« i Nørre Sundby. I denne Overenskomst bestemtes det, at Akkordprisen for forskellige Arbejder skulde fastsættes, naar disse Arbejder var udført i en Maaned. Prisen skulde saa have tilbagevirkende Kraft.

I Juli i Aar begyndte Fabrikken at bruge nogle elektriske Transportapparater (saakaldte Skraaoptræk) til Transport af Kis og Fosfat, og i Slutningen af Oktober var Prøvetiden overstaaet. Arbejderne forlangte derfor Akkordpriserne fastsatte, men Firmaet vægrede sig herved under Henvisning til, at Transportmidlerne ikke havde staaet deres Prøve endnu; Firmaet forlangte derfor Tidsfristen udsat. Dette vilde Arbejderne ikke gaa med til, og Sagen blev da i Henhold til en Bestemmelse herom i Overenskomsten henvist til Behandling af Hovedorganisationerne.

Et Møde blev afholdt den 30. Oktober og der opnaaedes Enighed om, at Arbejderne, der hidtil lønnedes med 37 Øre i Timen for dette Arbejde, skulde have Forholdene ordnet paa følgende Maade:

For de 6 Dampere, der er lossede med Skraaoptræk, efterbetales Forskellen mellem den udbetalte Timeløn og 50 Øre pr. Time. Der foretages Prøvelosning med 4 Mand ved Skraaoptrækket, og denne Prøve skal omfatte 3 Dampere med Kis. Fosfat og Kul, en af hver Slags, For disse Losninger udbetales forskudsvis 50 Øre pr. Time til hver Mand. Efterhaanden som de enkelte Losninger er tilendebragte, fastsættes Akkorden for Arbejdet ved Skraaoptrækket for det paagældende Raastof. De fastsatte Akkorder faar tilbagevirkende Kraft for de forud udførte Losninger.

Tobaksarbejderne hos Vald. Eliasen i København. Vikkelrullerne hos Tobaksfabrikant Vald. Eliasen rejste i sin Tid Protest mod Fabriksmesterens Maade at kontrollere deres Arbejde paa, fordi han derved forvoldte dem økonomisk Tab, og da han ikke vilde ændre denne Kontrol, som iøvrigt var benyttet i en Aarrække, udartede Divergensen saaledes, at »Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Cigarindustrien i Danmark« klagede over, at Arbejderne affolkede Fabriken, og da det ikke lykkedes at faa Sagen bragt i Orden ved Forhandling mellem Sammenslutningen og Tobaksarbejderforbundet, gik den til Hovedorganisationerne, og Arbejdsgiverforeningen bebudede Sagsanlæg ved Den faste Voldgiftsret, saafremt det ikke skulde lykkes at komme til Enighed ved en Forhandling.

Et Møde den 12. Oktober bragte den dog til Afslutning; man enedes om,

»at den foreliggende Sag henvises til Behandling ved faglig Voldgift, og at Arbejdet paa Vald. Eliasens Fabrik, indtil Afgørelsen foreligger, fortsættes som forud for den nu existerende Uoverensstemmelse«.

Arbejdsanvisningen.

Indenrigsministeriet har den 22. Oktober meddelt Ringkøbing Arbejdsanvisningskontor offentlig Anerkendelse og samtidig godkendt Valget af Amtmanden over Ringkøbing Amt til Formand i Bestyrelsen.

Fagforeningerne i Danmark 1914.

(»Statistiske Efterretninger«).

Antallet af fagorganiserede Arbejdere i Danmark er for Aaret 1914 opgjort til henimod 156,000, hvilket er 4,000 flere end det foregaaende Aar. I Aaret 1904 var Tallet ca. 90,000, og Fagforeningerne har altsaa i de sidste 10 Aar forøget deres Medlemstal med 66,000.

De 156,000 Medlemmer i 1914 var organiserede i ca. 1,700 Afdelinger, og af disse hørte ca. 1,270 Afdelinger med tilsammen 121,000 Medlemmer under Centralorganisationen »De samvirkende Fagforbund«.

Norge.

„Lov om Arbeidstvister".

IIII.

§ 28.

Meldinger til mæglingsmændene.

1. Naar arbeidsopsigelse foretages i anledning av en saadan tvist, som § 6 nr. 2 nævner, skal der straks sendes melding enten til riksmæglingsmanden eller til kredsmæglingsmanden for den kreds, hvor bedriften eller foreningen, som foretar arbeidsopsigelsen, har sit sæte. Kredsmæglingsmanden har uten ophold i telegram eller ved anbefalt brev at sende underretning om meldingen til riksmæglingsmanden.

Hvis parterne er enige, kan meldingen rettes til hvilkensomhelst kredsmæglingsmand.

2. Meldingen sendes i telegram eller anbefalt brev og skal indeholde oplysning om, hvad tvisten gælder, hvormange arbeidere opsigelsen omfatter, naar opsigelsesfristen løper ut og om forhandling mellem parterne er aapnet samt om den fremdeles paagaar eller er avbrutt.

Paagaar forhandling, skal melding om senere avbrytelse paa samme maate sendes av den, som har sendt den første melding.

Meldingerne sendes av den fagforening, arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening, som har foretat opsigelsen. Er vedkommende tilknyttet Arbeidernes faglige Landsorganisation, Norsk Arbeidsgiverforening eller andre organisationer som i § 11 nævnt, sendes meldingerne gennem disse organisationers styrer til riksmæglingsmanden.

Av meldingerne sendes samtidig en gjenpart til motparten.

§ 29.

Regler om arbeidsstans.

1. Arbeidsnedlæggelse eller arbeidsstængning maa ikke iverksættes, før opsigelsesfristen er utløpet, og ikke i noget tilfælde, før fire virkedage er forløpet fra meldingen om, at forhandlinger ikke er optat eller at de er avbrutt eller arbeidsopsigelsen utvidet — er indkommet til mæglingsmanden.
2. Saasnart riksmæglingsmanden eller en kredsmæglingsmand har faat melding om, at forhandlinger ikke er optat eller at de er avbrutt, eller saasnart han paa anden maate er blit bekjendt med avbrytelsen, skal han forby arbeidsstans, indtil mægling efter dette kapitel er sluttet, hvis han antar, at arbeidsstansen enten paa grund av bedriftens art eller paa grund av sit omfang vil medføre skade for almene interesser.

Blir arbeidsopsigelsen utvidet, skal han under samme betingelser forby den derved tilsigtede arbeidsstans.

Forbudet rettes i telegram eller i anbefalt brev til den fagforening, arbeidsgiver, arbeidsgiverforening eller hovedorganisation, som har sendt eller skulde ha sendt meldingen om arbeidsopsigelsen, og meddeles samtidig til motparten.

Forbudet maa, for at være bindende, være sendt inden utløpet av to dage, efterat mæglingsmanden har faat melding om, at forhandlinger ikke er optat eller at de er avbrutt eller arbeidsopsigelsen utvidet.

§ 30.

Mæglingsmandens ugildhet og forfald.

Reglerne om ugildhet i § 13 gjælder ogsaa for de faste mæglingsmænd.

Anser riksmæglingsmanden sig for ugild, eller har han forfald, eller er han optat med mægling i en anden sak, melder han det uten ophold til vedkommende regjeringsdepartement. Er departementet enig i, at han ikke bør behandle tvisten, overdrar det behandlingen til en kredsmæglingsmand eller til en, som det opnævner for saken.

Er en kredsmæglingsmaud i noget tilfælde, som er nævnt i andet led, melder han det uten ophold til riksmæglingsmanden. Denne kan enten selv overta behandlingen av saken eller overdra den til en anden kredsmæglingsmand eller til en, som vedkommende regjeringsdepartement opnævner for saken.

§ 31.

Forberedelsen av mæglingen.

1. Naar riksmæglingsmanden eller en kredsmæglingsmand i henhold til § 29 har forbudt arbeidsstans, skal han uten ophold skride til mægling. Riksmæglingsmanden kan dog overdra mæglingen til en kredsmæglingsmand. Han kan ogsaa selv overta mæglingen i saker, som hører under kredsmæglingsmændene.

   Har flere kredsmæglingsmænd forbudt arbeidsstands i anledning av samme tvist, avgjør riksmæglingsmanden, hvem som skal behandle saken, hvis ikke parterne blir enige om det.

   En kredsmæglingsmands avgjørelse av, hvorvidt arbeidsstans skal forbydes eller ikke, kan omgjøres av riksmæglingsmanden.
2. Selv om arbeidsstands ikke forbydes, kan riksmæglingsmanden eller en kredsmæglingsmand skride til mægling i tvisten enten av eget tiltak eller efter begjæring av en part.
3. Saken behandles av mæglingsraad, hvis begge parter forlanger det eller gir samtykke dertil, senest i første mæglingsmøte.

   Skal riksmæglingsmanden være formand i mæglingsraadet, opnævner han de andre mæglere av utvalgene for hvilken somhelst mæglingskreds.

   Skal en kredsmæglingsmand være formand i mæglingsraadet, opnævner han de to andre mæglere. Staar alle medlemmer av et utvalg i saadant forhold til tvisten, at kredsmæglingsmanden finder det betænkelig at opnævne nogen av dem, kan han opnævne mægler utenfor utvalget, fortrinsvis blandt dem, som staar i utvalget for en anden kreds. I dette tilfælde bør vedkommende part faa adgang til at foreslaa mægler.
4. Mæglingsmanden fastsætter tid og sted for behandlingen av tvisten. Møte kan ogsaa holdes utenfor mæglingskredsen.

   Han indkalder parterne og varsler i tilfælde mæglerne paa den maate, han finder høvelig.

   Om indkaldelse av vidner og andre, hvis forklaring kan være av betydning, og om forberedelse av bevisførelsen forøvrig gælder reglerne i § 18 nr. 6, forsaavidt dertil er anledning.

§ 32.

Mæglered.

Ingen maa gøre tjeneste som mæglingsmand eller medlem av et mæglingsraad, før han har avlagt saadan ed som nævnt i § 16.

§ 33.

Mæglingsraadets forhandlingsdygtighet.

Mæglingsraadet er ikke forhandlings- og beslutningsdygtig, uten at alle tre mæglere er tilstede.

Faar mæglingsmanden forfald, faar § 30 andet og tredje led tilsvarende anvendelse.

Faar en anden mægler forfald, opnævner mæglingsmanden nyt medlem.

Den mæglingsmand og de andre mæglere, som har paabegyndt behandlingen av saken, skal føre den til ende, selv om deres tjenestetid løper ut under saken.

§ 34.

Parternes repræsentanter.

Reglerne i § 17 om parternes repræsentanter gælder ogsaa under mægling for mæglingsmanden og

mæglingsraadet. Men praktiserende advokater og sakførere maa ikke bruges som fuldmægtig uten samtykke av mæglingsmyndigheten.

§ 35.

Mæglingen.

1. Naar mæglingsmanden behandler saken alene, skal han paa den maate og i de former, som han selv vælger, hurtig og omhyggelig indhente alle nødvendige oplysninger til utredning av tvisten og efter evne søke at opnaa enighet mellem parterne om et rimelig forlik.

   Han kan indhente de oplysninger, som er nødvendige til utredning og bedømmelse av tvisten, selv om en eller begge parter uteblir.

   Til fremme av sine undersøkelser har mæglingsmanden saadan myndighet som nævnt i § 19. Men han kan ikke kræve ed av vidner og sakkyndige. Reglerne i §§ 21 og 22 gælder ogsaa ved mægling.

   Kommer forlik istand, skal tarifavtale i overensstemmelse hermed oprettes under medvirkning av mæglingsmanden og undertegnes av parterne eller deres repræsentanter.
2. Behandles saken ved mæglingsraad, har dette de samme pligter og den samme myndighet som mæglingmanden efter nr. 1. Mæglingsmanden leder forhandlingene.
3. Mæglingsmøterne skal holdes for lukkede dører. Møtebok føres efter reglerne i § 24.

§ 36.

Mæglingens slutning.

1. Er der gaat ti dage, efterat forbudet mot arbeidsstans eller i tilfælde det første forbud blev avsendt, kan hver av parterne kræve mæglingen sluttet, hvis vedkommende part ikke ved uteblivelse eller paa anden maate har unddrat sig fra pligtmæssig medvirken til mæglingen.

   Senest fire dage, efterat lovlig krav om avslutning av mæglingen er fremsat, skal mæglingen sluttes. Har mæglingsmyndigheten forelagt parterne et endelig forslag til løsning av tvisten, skal forslaget føres ind i møteboken.
2. Er forlik ikke kommet istand, kan riksmæglingsmanden eller den kredsmæglingsmand, som har ledet mæglingen, kundgøre en beretning om saken paa den maate, han finder høvelig.

   Har en kredsmæglingsmand ledet mæglingen, skal han snarest mulig sende riksmæglingsmanden beretning om saken. Denne skal indeholde det endelige mæglingsforslag, hvis saadant er fremsat.

   Er mæglingsraadets medlemmer uenige om beretningens indhold, kan mindretallet gi særskilt uttalelse.

§ 37.

Senere vedtagelse av et mæglingsforslag.

Vil nogen av parterne vedta mæglingsmyndighetens forslag til løsning av tvisten, efterat mæglingen er sluttet, kan erklæring derom sendes til mæglingsmanden, som sender en avskrift av erklæringen til den anden part. Godkjender ogsaa denne part forslaget, berammer mæglingsmanden et møte mellem parterne til oprettelse av tarifavtale.

§ 38.

Gjenoptagelse.

Om mæglingen er sluttet. kan parterne i fællesskap kræve den gjenoptat for den mæglingsmand eller det mæglingsraad, som de selv ønsker.

Er der gaat en maaned, efterat mæglingen blev sluttet, uten at tvisten endda er løst eller bragt ind til ny mægling, skal den mæglingsmand, som har behandlet saken, opfordre parterne til nye forhandlinger.

Forøvrig kan saavel riksmæglingsmanden som mæglingsmanden naarsomhelst rette saadan opfordring til parterne.

§ 39.

Kjæremaal.

Saadanne kjendelser, som § 26 nr. 2 nævner, kan paakjæres efter de regler, som der er git.

Andre kjendelser av en mæglingsmand eller et mæglingsraad er endelige og kan fuldbyrdes efter reglerne for høiesteretsdomme.

Arbejdsløsheden
i August Maaned 1915.

For August Maaned 1915 er der blevet meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden af 63 Fag eller Organisationer for ca. 127,900 Arbejdere. Nedenstaaende Oversigt omfatter imidlertid ca. 5,000 Arbejdere flere (eller ialt ca. 132,900), idet de givne Oplysninger af Hensyn til Sammenligningen med de foregaaende Maaneder paa enkelte Punkter er blevet suppleret med et skønsmæssigt Tillæg.

Antallet af Arbejdsløse blandt de 132,900 Arbejdere var ved Maanedens Udgang ca. 5,100 eller 3,9 pCt., og Antallet af tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 102,000 eller 3/4 Dag pr. Medlem.

Af Fag fra hvilke Oplysninger mangler nævnes: Syersker, Forgyldere, Kobbersmede og Gartnere. Desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Stenarbejdere, Kvindeligt Arbejderforbund og Dansk Arbejdsmandsforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	120	120	2	110	442	442	6	130	562	562	8	240
Bageri-ogKonditr.arb.	1126	1126	100	2210	1530	1530	60	1340	2656	2656	160	3550
Sukkervarearbejdere.	445	445	12	300	152	152	6	127	597	597	18	427
Bryggeriarbejdere ...	2647	2647	7	179	1485	1485	7	140	4132	4132	14	319
Slagteriarbejdere	667	667	39	1000	2740	2740	52	856	3407	3407	91	1856
Skraatobaksarbejdere	183	183	»	18	480	480	6	211	663	663	6	229
Tobaksarbejdere.....	4082	4082	44	1019	2220	2220	23	640	6302	6302	67	1659
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1513	1513	35	818	4702	4671	50	1385	6215	6184	85	2203
Rebslagere	8	8	1	20	200	68	1	25	208	76	2	45
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skrædere	2730	2730	70	1360	1946	1946	375	3341	4676	4676	445	4701
Tilskærere.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Handskemagere	56	56	5	103	10	10	5	198	66	66	10	301
Hattearbejdere.....	273	273	104	2884	87	87	2	52	360	360	106	2936
Skotøjsarbejdere.....	2154	2154	70	1822	928	928	9	265	3082	3082	79	2087
Barberere	587	587	63	1243	150	150	»	32	737	737	63	1275
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	90	90	»	25	70	70	1	31	160	160	1	56
Murere	1917	1917	149	1800	4585	4568	80	1500	6502	6485	229	3300
Murarbejdsmænd	945	945	29	281	—	—	—	—	945	945	29	281
Hustømrere	1354	1354	57	865	3549	3481	58	1007	4903	4835	115	1872
Skibstømrere	—	—	—	—	430	408	13	324	430	408	13	324
Snedkere	3476	3476	156	5266	3554	3554	153	3841	7030	7030	309	9107
Billedskærere	97	97	»	36	55	55	3	41	152	152	3	77
Glarmestre	126	126	»	80	26	26	»	»	152	152	»	80
Malere.....	1901	1901	92	897	2398	2398	68	1586	4299	4299	160	2483
Sadelm.ogTapetserere	950	950	38	1246	395	395	37	405	1345	1345	75	1651
Stukkatører	80	80	»	»	10	10	»	»	90	90	»	»
Skifferdækkere.....	6	6	4	104	—	—	—	—	6	6	4	104
At overføre..	27533	27533	1077	23686	32144	31874	1015	17477	59677	59407	2092	41163

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	27533	27533	1077	23686	32144	31874	1015	17477	59677	59407	2092	41163
Gas- og Vandarbejdere	68	68	2	15	—	—	—	—	68	68	2	15
Skorstensfejere	76	76	»	»	22	22	»	15	98	98	»	15
Ovnsættere	10	10	»	»	—	—	—	—	10	10	»	»
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere	564	564	16	375	1990	1990	45	1262	2554	2554	61	1637
Bødkere	258	258	»	»	487	487	5	77	745	745	5	77
Drejere	84	84	5	105	208	205	6	198	292	289	11	303
Karetmagere	350	350	8	176	562	562	9	185	912	912	17	361
Korkskærere	200	200	»	»	30	30	»	»	230	230	»	»
Børstenbindere	165	165	»	11	127	127	1	2	292	292	1	13
Kurvemagere	145	145	»	»	—	—	—	—	145	145	»	»
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	102	102	»	»	94	94	1	6	196	196	1	6
Hvidgarvere	45	45	2	60	34	34	3	75	79	79	5	135
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere	760	760	21	500	—	—	—	—	760	760	21	500
Pottemagere	57	57	»	»	44	44	»	»	101	101	»	»
Stenarbejdere	—	—	—	—	346	272	15	341	346	272	15	341
Glasarbejdere	235	235	28	295	194	194	»	»	429	429	28	295
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	412	412	6	125	172	172	»	»	584	584	6	125
Blikkenslagere	700	700	15	264	472	472	9	234	1172	1172	24	498
Metaltrykkere	90	90	4	60	3	3	»	»	93	93	4	60
Jern- og Metalslibere	101	101	11	210	70	70	»	»	171	171	11	210
Gørtlere og Metalarb.	268	268	4	126	70	70	»	16	338	338	4	142
Urmagere	62	62	»	16	145	41	1	14	207	103	1	30
Instrumentmagere, chr.	38	38	»	»	—	—	—	—	38	38	»	»
Smede og Maskinarb.	7600	7600	226	4451	6146	6146	94	2283	13746	13746	320	6734
Formere	400	400	9	271	1050	1050	45	1142	1450	1450	54	1413
Elektrikere	826	826	5	554	699	699	9	484	1525	1525	14	1038
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	194	194	»	»	978	978	»	»	1172	1172	»	»
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1009	1009	83	2751	212	212	22	639	1221	1221	105	3390
Litografer	347	321	12	337	106	106	3	32	453	427	15	369
Typografer	2507	2507	214	5075	1558	1538	100	2609	4065	4045	314	7684
Kedel- og Maskinpass.	673	673	10	253	940	898	7	141	1613	1571	17	394
Kellnere	897	897	91	1800	484	484	20	400	1381	1381	111	2200
Dansk Arbejdsmandsf.	16900	12931	728	13124	26500	19639	1018	17968	43400	32570	1746	31092
Arbejdsm. Fagforening f. Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	751	751	»	»	751	751	»	»
Lager- og Pakhusarb.	706	706	3	42	—	—	—	—	706	706	3	42
Kvindel. Arbejderforb.	2436	2436	84	1424	840	542	20	218	3276	2978	104	1642
Brødkuske	284	284	4	122	—	—	—	—	284	284	4	122
Tilsammen	67102	63107	2668	56228	77478	69806	2448	45818	144580	132913	5116	102046

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 20 ❋ KØBENHAVN DEN 13. NOVEMBER 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Glasarbejderne i Danmark. Havnearbejderne i København). »Fagoppositionen«. Advarsler. Udlandet.

Den faste Voldgiftsret.

Formerne paa Københavns Flydedok, hos Møller & Jochumsen i Horsens og hos Frichs i Aarhus.
Sag Nr. 159.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 27. Oktober 1915 i Sag Nr. 159: Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening mod De samvirkende Fagforbund paa dets Medlem Dansk Formerforbunds, dettes Afdelinger i København, Aarhus og Horsens samt de i de paaklagede Strejker delagtige Formeres Vegne.

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening sagsøger De samvirkende Fagforbund paa egne Vegne, paa Formerforbundets og de nedennævnte Afdelinger af Forbundets Vegne samt subsidiært paa nedennævnte Formeres Vegne til Idømmelse af Bod for følgende 3 Forhold.

1. Paa Aktieselskabet Københavns Flydedok og Skibsværft forlod samtlige Støberiets Formere Arbejdet Mandagen den 5. Juli d. A. efter Middag, uagtet det udtrykkelig nægtedes dem at tage sig fri, og uagtet de Lørdagen forud havde haft fri hele Dagen.

Den 7. Juli ved Fyraften forlod samtlige 10 Formere Støberiet, uagtet det blev dem betydet, at der skulde støbes ved Overarbejde, og de meldte sig først til Arbejde igen Morgenen den 10. s. M.

I Enkelthederne er der nogen Uenighed om, hvorledes denne sidste Konflikt opstod, men der er ikke Tvivl om, at de 9 Formere nedlagde Arbejdet, fordi den 10. — Christiansen — blev afskediget af Støbemesteren; og vel kan det ikke anses aldeles tilstrækkelig bevist, at Christiansen, der ved Fyraften vilde forlade Støberiet, forud var vidende om, at Arbejdet skulde fortsættes; men det maa anses som givet, og klart for alle, at Christiansen i hvert Fald fik dette at vide, da han vilde gaa, og kun blev afskediget, fordi han desuagtet ikke vilde blive.

Ifølge Fagets Overenskomst om Behandling af faglig Strid er der Adgang til Mægling og Forhandling, hvis nogen Arbejder føler sig forurettet. »Men Arbejdet maa i sin Helhed fortsættes uforstyrret, indtil anden Bestemmelse træffes af Formerforbundets Hovedbestyrelse«, og de Indklagede har ogsaa erkendt de skete Arbejdsstandsningers Ulovlighed.

Alligevel findes den forskyldte Bod ikke at kunne fastsættes til hele det Beløb, hvortil Klagerne under nærmere Specifikation ansætter Tabet ved den skete Standsning, nemlig 774 Kr. 98 Øre.

Efter de foreliggende Oplysninger — som nødvendigvis paa Grund af det sene Sagsanlæg maa blive noget usikre, hvad maa blive til Klagernes Skade — synes nemlig de Bestræbelser for at afværge og bilægge Uenighederne, der i første Række bør udgaa fra Værkstedsledelsen, at have været ret svage. Da Arbejdernes Tillidsmand den 5. Juli meddelte Støbemesteren, at Arbejderne vilde tage sig fri, tog han passivt imod Meddelelsen uden at gøre Formerne Forestillinger, og da Christiansen den 7. vilde gaa, indskrænkede Mesteren sig til at afskedige ham uden

at søge at overtale ham i modsat Retning; og vel vidende, at der af andre Grunde herskede nogen Misstemning mellem Formerne, valgte Mesteren at afskedige ham i de andres Paahør og netop paa en Tid, hvor det ønskedes at fastholde de andre, skønt Fyraften var inde; og endelig, da Fagforeningen den næste Dag om Sagen søgte Forhandling med ham, vægrede han sig derved, saa længe Arbejderne ikke havde meldt sig til Arbejde.

Da nu Fagets Overenskomst selvfølgelig forudsætter, at Arbejdsgiveren og Forbundet efter Evne støtter hinanden for at hindre Ulovligheder, maa den skildrede Passivitet fra Værkstedsledelsens Side have en Nedsættelse af Boden til Følge.

Naar dernæst spørges, hvem Boden skal idømmes, findes Forbundet og dettes københavnske Afdeling at have udvist virksom Bestræbelse for at tilvejebringe lovlige Tilstande, og det kan ikke udelukkende lægges de Indklagede til Last, at Meddelelsessystemet mellem Parterne ikke altid fungerer med tilstrækkelig Hurtighed.

Heller ikke Bestemmelsen om Organisationsansvaret i Voldgiftsretslovens § 5 Nr. 4, 2. Stk. i Slutningen kan finde Anvendelse her — hvad Klagerne har ment, forsaavidt angaar den sidstnævnte Arbejdsstandsning —, idet denne nærmest var et Udslag af en øjeblikkelig Harme og ikke var tænkt som et Tvangsmiddel i en Uenighed.

Herefter er det de paagældende nedennævnte Formere, som vil være at idømme en Bod, efter Omstændighederne af 20 Kr. hver, der tilfalder det paagældende Aktieselskab.

2. Hos Aktieselskabet Møller & Jochumsen i Horsens nedlagde den 5. Juli d. A. 5 Formere Arbejdet af Misfornøjelse over, at en Arbejdsmand var sat til at betjene en Formemaskine, som tidligere var betjent af en Former, og som afgav noget af det bedst lønnede Arbejde. At Formerforbundets Formand ikke naaede at faa denne Arbejdsstandsning ophævet før den 9. s. M. skyldes forskellige Hindringer — hans Fraværelse paa Rejser, Forhindring ved Møder, Telefonvanskeligheder o. lign. — men medens det skønnes, at han i saa Henseende har bestræbt sig efter Evne, findes Forbundets Repræsentant paa Stedet, Fagforeningens daværende Formand, ikke at have udvist behørig Energi, idet han vel har holdt Forbundets Hovedsæde og Formanden underrettet om Situationen, men overfor de strejkende Formere har indskrænket sig til at betyde to af dem ved et tilfældigt Gademøde, at de burde gaa i Arbejde, og ikke en Gang har opsøgt de 3 andre for at paavirke dem i samme Retning, og Forbundet, som efter Proceduren maa anses ansvarlig for den saaledes udviste Forsømmelse af dets Repræsentant paa Pladsen, findes at burde udrede en Bod til det paagældende Aktieselskab, hvis Tab ikke er nærmere oplyst, efter Omstændighederne af 100 Kr.

3. Den 3. Juli d. A. afholdtes i Aarhus »Rundskuedag«, paa hvis Program var opført Fremvisning af Aktieselskabet Frichs Fabrikkers Støberi under Arbejdet, uagtet — som det maa antages — Formerne paa Støberiet allerede efter den tidligere »Rundskuedag« to Aar forinden overfor Fabriksledelsen havde tilkendegivet deres Mishag mod en saadan Fremvisning. Denne Gang protesterede de imod Forehavendet 8 Dage forinden; men for ikke at forstyrre det alt trufne Arrangement, gik de dog tilsidst ind derpaa, saafremt Fabrikken vilde love ikke oftere at gentage sligt. Da Formerne imidlertid ikke engang kunde opnaa noget Tilsagn for Fremtiden, udeblev de fra Støberiet den paagældende Dag, og i Anledning af denne Arbejdsstandsning indklages Formerforbundet og dets Aarhus-Afdeling.

Det maa nu vel som almindelig Regel staa en Fabrikejer frit for at fremvise sin Fabrik under Arbejdet, naar det sker af saglige eller personlige Grunde under behørig Kontrol med Hensyn til de Besøgendes Personer og deres Antal, men en Fremvisning til offentlig Underhold-

ning for et tilfældigt Publikum findes ikke at kunne ske uden de Arbejderes Minde, der skal stilles offentlig til Skue. Der maa gives de Indklagede Medhold i, at Fagets Overenskomst ikke omfatter Medvirkning til saadan offentlig Underholdning, og der kan derfor ikke paalægges Formerne Ansvar for, at de har unddraget sig saadan Medvirkning.

De indklagede har paa deres Side paastaaet Klagerne dømte til at erstatte Formerne den tabte Arbejdstid; men dertil findes der allerede af den Grund ikke Anledning, at Formerne maa antages at have paadraget Fabrikken ufornødent Tab ved at holde sig borte fra Støberiet *hele* den paagældende Dag, uagtet Rundskuefremvisningen først skulde begynde Kl. 3 Em.

Ligesom Formerforbundet og Formerne vil være at frifinde i dette Forhold, saaledes vil De samvirkende Fagforbund i det hele være at frifinde, idet der intet Ansvar er oplyst for deres Vedkommende. Navnlig kan et saadant ikke udledes af Septemberforligets § 3, som af Klagerne gjort gældende.

Sagens Omkostninger findes at burde betales af Dansk Formerforbund med 200 Kr. og af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening med 100 Kr.

Kendelse.

De samvirkende Fagforbund bør i denne Sag fri at være.

De ovennævnte paa Aktieselskabet Københavns Flydedok og Skibsværfts Støberi i Begyndelsen af Juli Maaned d. A. beskæftigede Formere, nemlig: Christian Carl Olsen, Kong Georgsvej 81, St., Valdemar Emil Christiansen, Brohusgade 29, 3, Carl Christian Sofus Mortensen, Vølundsgade 13, 1, Jens Sørensen, Østre Fasanvej 67, 4, Poul Petersen, Aggersborggade 7, 2, Jens Christensen Harboe, Baldersgade 67, 2, Johan Victor Nielsen, Aarhusgade 82, 2, Emanuel Hansen, Søllerødgade 35, 4 tv., Andreas Juhl, Asminderødgade 3, 3, Hans Albert Carl Flink, Rolfsvej 17, 3, bør til Aktieselskabet i Bod betale hver 20 Kr.

Dansk Formerforbund bør til Aktieselskabet Møller & Jochumsen i Bod betale 100 Kr.

Dansk Formerforbund og Formerne bør for Tiltale i Anledning af den skete Standsning paa Aktieselskabet Frichs Fabrikker fri at være.

Sagens Omkostninger bør Dansk Formerforbund betale med 200 Kr., Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening med 100 Kr.

Lønbevægelser og Konflikter.

Glasarbejderne hos Fabrikantforeningen af Glasslibere i Danmark. Facetsliberne i Glassliberierne staar organiseret i Dansk Glasarbejderforbund, som paa deres Vegne førte Forhandlinger med Fabrikantforeningen om en Overenskomst uden at Enighed blev opnaaet.

Forbundet varslede derfor under 19. og 28. Oktober Strejke til den 4. November, og dette foranledigede et Møde i Arbejdsgiverforeningen den 1. November, hvor et Forslag til en Overenskomst blev udarbejdet. En Generalforsamling vedtog senere dette Forslag.

Følgende blev derved opnaaet:

Minimallønnen for anerkendte Facetslibere og Facetslibere i det første Aar efter Læretiden sattes til en Timeløn af 45 Øre, i det andet Aar til 52 Øre og derefter til 56 Øre pr. Time. Minimallønnen for Valse- og Automatslibere, der er ufaglærte Arbejdere, fastsattes til 42 Øre for det første Aar, 45 Øre det andet og derefter 50 Øre pr. Time.

Den lavestlønnede Facetsliber, der havde en Ugefortjeneste af 33 Kr., fik derhos et personligt Tillæg af 4 Kr., mens de øvrige af disse Slibere, hvis Fortjeneste var 35 Kr., fik hver et personligt Tillæg af 2 Kr.

For Overarbejde betales der med 50 pCt. til Timelønnen og for Natarbejde med 100 pCt.

Der indførtes faste Bestemmelser om Natarbejdets Ordning og om Søn- og Helligdagsarbejdet og dets

Betaling. Arbejdstiden fastsattes til 9½ Time daglig.

Overenskomsten gælder til 1. Marts 1917.

Havnearbejderne i Københavns Havn. Den 3. November afholdtes et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen angaaende Arbejdsforholdene hos to Firmaer, som beskæftiger Havnearbejdere i Københavns Havn.

Hos det ene af disse Firmaer, *Ewers & Co.*, bestod nogle Uoverensstemmelser om Betaling for Losningsarbejde. Hos det andet, *De danske Sukkerfabriker*, var der forhandlet lokalt om en ny Overenskomst, og man var derved naaet til en Del Resultater; de resterende Punkter optoges nu til Behandling paa Fællesmødet.

Om begge Sager forhandledes der til ud paa Aftenen, men det lykkedes ikke at naa til Enighed i nogen af dem, og de forhandlende Repræsentanter skiltes uden at aftale nyt Møde.

„Fagoppositionen“ i Helsingør.

Efter at nogle Medlemmer af Fagforeninger i Helsingør havde oprettet en Splittelsesforening under det ikke ukendte Navn »Fagoppositionens Sammenslutning«, søgte de at skabe Interesse for den ved at indbyde Forretningsudvalget for Arbejdernes Fællesorganisation i Helsingør til et Diskussionsmøde.

Forretningsudvalget afviste imidlertid Indbydelsen i følgende utvetydige Svar:

Indbydelsen til Mødet den 30. ds. har jeg rigtig modtaget, men skal ikke undlade at gøre Indbyderne opmærksomme paa, at Drøftelsen af eventuelle indre faglige eller politiske Spørgsmaal selvfølgelig hører hjemme indenfor de respektive Fagforbunds, Socialdemokratisk Forbunds eller lokale Fællesorganisationers Rammer, alt efter sin Beskaffenhed; paa hvilke Steder Medlemmerne sikkert vil vide, at jeg altid staar til behagelig Disposition.

Man vil muligvis deraf kunne forstaa, at jeg ikke ønsker, og ej heller finder mig berettiget til at diskutere indre Organisations- og Taktik-Spørgsmaal med tilfældige ansvarsløse Personer, og endnu mindre med aabenlyse Fjender fra Antisocialisternes Lejr.

Til en saadan Drøftelse udenfor det rette Forum, vilde man sikkert have haft mere Fornøjelse og Udbytte af en Indbydelse til Antisocialisternes Leder, Hr. Donatzky (stedlig Højreredaktør, *Red. Anm.*), for med ham at lægge Raad om fælles Maal og Midler til Nedbrydelse af den socialdemokratiske Arbejderbevægelse og Tilrakning af dennes Tillidsmænd.

Skulde jeg i min offentlige Deltagelse i Kampen for Arbejderklassens Interesser ogsaa støde paa den saakaldte »Fagopositions Sammenslutning« under dennes hidtidige Form og Indhold, en Art, som vi til Gavn for den helsingørske Arbejderbevægelse har været forskaanet for siden et Forsøg i 1890, da vil min Stilling til enhver Tid være den samme, som man sikkert kender den overfor et hvilket som helst andet aabenlyst eller maskeret Udslag af antisocialistiske Kampformer.

Jeg beklager enhver hæderlig organiseret Arbejder, som i Uforstand lader sig bruge som Murbrækker overfor den Organisation, Arbejderklassen under mangtige Ofre og svære Prøvelser har skabt til sit Værn, uden hvilken det vilde have set noget anderledes ud i vort lille Land, end som Tilfældet er.

Forsøg paa at falde sine Fag- eller Klassefæller i Ryggen under en hvilken som helst Form har jeg nemlig altid anset som en moralsk forkastelig Handling.

P. F. V.

P. CHRISTENSEN.

Advarsel mod at rejse til Udlandet.

Der fremkommer stadig Oplysninger om Forholdene i Udlandet, som gør det nødvendigt paa det mest indtrængende at advare danske Arbejdere imod alt for villigt at lade sig friste af udenlandske Tilbud.

Forskellige Agenter for udenlandske Fabriker og andre Virksomheder har i den senere Tid gjort energiske Forsøg paa at hverve danske Arbejdere, men det har vist sig, at saadanne Engagementer til udenlandske Pladser i de fleste Tilfælde giver Anledning til Misfornøjelse. Der bør derfor anvendes den yderste Forsigtighed ved Indgaaelse af saadanne Engagementer, og ingen bør binde sig, med mindre han taler vedkommende Lands Sprog. Navnlig bør det ogsaa stilles som

Betingelse, før nogen binder sig til saadant Engagement, at paagældende Arbejdskøber ubetinget og under alle Omstændigheder forpligter sig til at betale vedkommende Arbejders Hjemrejse og til at sørge for ham i Tilfælde af Sygdom, Ulykkestilfælde og anden paakommende Ulæmpe.

Fagforeningstillidsmænd bedes henlede Organisationernes Medlemmers Opmærksomhed paa disse Forhold.

Udenrigsministeriet advarer mod at rejse til Christiania.

De samvirkende Fagforbund har under 30. Oktober modtaget Meddelelse fra Udenrigsministeriet om en Konsulatsindberetning fra Norge af følgende Indhold:

Boligforholdene i Christiania ere — særlig for Smaalejlighedernes Vedkommende — for Tiden saa umulige, at Konsulatet finder at burde advare gifte danske Haandværkere eller andre, som rejser hertil enten for at søge Arbejde eller efter paa Forhaand at have sikret sig saadant, mod at medtage Familier hertil. For tilrejsende Familier *med Børn* er det nemlig *ganske umuligt* at faa Husrum — selv ikke i Byens Omegn. Baade den herværende danske Hjælpeforening og Konsulatet staar i denne Henseende ganske uden Evner til at kunne hjælpe, og Kommunen kan ikke paa langt nær hjælpe alle de Familier, der staar uden Tag over Hovedet. I den seneste Tid har Konsulatet endog maattet foranledige flere danske Haandværkerfamilier hjemsendt til Danmark ved de norske Myndigheders Hjælp, medens Familieforsørgerne, der havde godt og fast Arbejde, er blevne tilbage her.

Udlandet.

Af den faglige Internationale Efterretningskorrespondance.

Amerika.

Tømrernes Fagforeninger i Californien har besluttet at rejse en energisk Bevægelse for Indførelse af en seks Timers Arbejdsdag. Arbejderne i Californien er godt organiserede og Ottetimersdagen er næsten fuldstændig gennemført i alle Fag.

— De organiserede Arbejderes vedholdende Kamp mod Børnearbejdet bærer efterhaanden Frugt ogsaa i de forenede Stater. Saaledes træder fra Nyaar i Pensylvanien en ny Lov i Kraft, som bestemmer, at ethvert Barn i skolepligtig Alder skal have mindst 8 Timers Undervisning om Ugen. Men dette beskedne Krav har bragt de vel organiserede Arbejdsgivere i Harnisk. De erklærer, at af de i Statens Industri ifølge officielle Tal beskæftigede 33,350 unge Arbejdere falder mindst 27,000 ind under den nævnte Bestemmelse, og at Loven vil volde de største Vanskeligheder for de Arbejdsgivere, der rammes af den. Loven vil ramme et lige saa stort Antal Børn i Varehuse, Kontorer o. lign. Saa stort er altsaa Antallet af Børn, der hidtil har maattet undvære en regelmæssig Skoleundervisning. Og saa vil der endda fra Fagforeningernes Side behøves den største Agtpaagivenhed, for at ikke Loven skal blive et dødt Bogstav.

— Finansnøden i de sydamerikanske Stater er jo bleven til et Ordsprog, og den har nu atter i Argentina paatvunget sig Opmærksomheden. Trods nok saa megen Afknappen paa Budgettet, var der alligevel et stort Underskud at dække. Regeringen foreslaar nu, som et sidste Middel, at afkorte alle Embedslønninger med 10 pCt., indtil Statskassens Indtægter forbedres.

— I Rio de Janeiro har der for nylig af Kelnerne og Bagerne været ført en Strejke, som særlig gik ud paa at gennemføre en Forkortelse af Arbejdstiden. Den paatænkte store Generalstreike blev kun til nogle mindre partielle, men saa meget desto mere støjende Strejker. Talrige Sammenstød med Arbeidsvillige og Politiet vekslede med Angreb paa boykottede Forretninger, hvorved mange Ting gik i Skaar, og hvorved ogsaa nogle blev saaret, andre anholdt.

I Løbet af 14 Dage blev denne ufuldkomment forberedte Strejkebevægelse slaaet ned.

Italien.

Den 25. August nedlagde ca. 1000 Tekstilarbejdere i Turin Arbejdet. Det drejede sig særlig om Væversker ved Fremstilling af Militærklæde. Lønnen har hidtil været 40—50 pCt. lavere i denne By end andetsteds, f. Eks. Biella, hvor der nylig endtes en Lønbevægelse til Gunst for Arbejderne. Ligeledes opretholdtes i Turin den forældede Meter-Lønning. De Strejkende, med Koner og Piger forlangte nu en Tarif efter »Slagantallet« og krævede en Forhøjelse fra 13—15 Centimer pr. 1000 Slag. Væverforbundets Sekretær, Strobino, der havde organiseret Strejken i Biella, havde tidligt om Morgenen begivet sig til forskellige af de af Strejken berørte Firmaers Arbejdspladser. Praktisk talt var ingen af Arbejderne gaaet i Arbejde, Væverne Generalstrejke var fuldkommen, og Strobino havde saaledes ikke udøvet nogen Art af Pression. Ikke desto mindre blev han arresteret i Henhold til Loven om Belejringstilstand.

For nogle Dage siden udsendtes af de militære Myndigheder et udførligt Dekret angaaende Fremstillingen af Militærklæde, hvori bl. a. opfordredes til — ved passende provinsielle eller kommunale Udvalg — at træffe Foranstaltninger mod Udbytning af Arbejderne. Disse »Udvalg mod Udbytning ved Krigsleverancer« kommer i en sær Belysning ved den af »Avanti« bragte Oplysning, at nogle af Fabrikanterne i Turin har Sæde i saadanne Udvalg. Det er de samme Folk, der ikke mener at kunne tilstaa Arbejderne en Lønforhøjelse af ca. 5 Centimer pr. Meter, medens de selv har en Fortjeneste paa ca. 150 Centimer pr. Meter. Af de senest fremkomne italienske Blade fremgaar nu, at Strejken er end med Sejr. Lønforhøjelsen er tilstaaet Arbejderne, medens de andre Forandringer er henvist til et Voldgiftsudvalg.

— »Gazzetta Ufficiale« har offentliggjort Statistiken over den italienske Udvandring i Aaret 1914. Efter denne er Udvandringen aftaget betydelig siden Krigens Udbrud, I Aaret 1914 udvandrede til europæiske Stater 245,897 Personer og til oversøiske Lande 233,144. I Aaret 1913 havde den første Gruppe udgjort 313,132 Personer og den anden 559,566 eller ialt 872,598 Udvandrere i 1913 mod 479,041 i 1914. Krigen har altsaa reduceret den italienske Udvandring til omtrent Halvdelen. Størst er Nedgangen i Udvandrerantallet til Nordamerika, dernæst følger Argentina, Brasilien og Kanada. Som sædvanlig staar Sicilien, Lombardiet og Venedig blandt Provinserne i Spidsen m. H. t. Antallet af Udvandrere. For Siciliens Vedkommende udgør disse 225 pr. 10,000 af Befolkningen. Af de enkelte Erhvervsgrene staar Daglejere forrest med 114,000 Personer, derefter Jordarbejdere med 104,009 og endelig Murere med 60,000. I Aaret 1913 var de tilsvarende Tal 205,000, 222,000 og 95,000. Om de østrigsk-italienske Flygtninges Vandringer foreligger endnu ikke nøjagtige Tal.

Rusland.

Forbundet af Petersborgske Fabrikanter og Værkejere meddeler i sin Aarsberetning for 1914, at der i St. Petersborgs Tekstilindustri i Perioden forinden Krigen har været ført 132 Strejker, omfattende 28 Firmaer med 45,380 Arbejdere. Der er ved disse Strejker tabt næsten 400,000 Arbejdsdage. Efter Krigens Udbrud har der kun været en Strejke, nemlig i December. Beretningen omtaler denne Strejke som værende ganske ringe, og der er derfor heller ikke ofret den nærmere Omtale.

Tyskland.

Ved Udgangen af Juli 1915 havde det tyske Typografforbund endnu 35,450 Medlemmer, hveraf 511 var helt og 301 delvis arbejdsløse. 36,900 Medlemmer, hvoraf 19,094 gifte var indkaldt til Militærtjeneste, hvilket udgør 51,1 pCt. af samtlige Medlem-

mer. Den 1. Maj var 43,7 pCt. af samtlige Medlemmer indkaldte. Siden Krigens Udbrud har Forbundet udbetalt omtrent 5 Millioner Mark i Understøttelse, deraf 3¼ Mill. til Arbejdsløse.

— I Tyskland eksisterer tre Gartnerforbund, hvoraf et tilhører Generalkommissionen, altsaa staar paa den moderne Arbejderbevægelses Grund. Redaktøren af Fagbladet indenfor dette Forbund har rettet en Appel til de tre Organisationer om at drage Lære af de senere Tiders Krisetilstand og afslutte Overenskomst om Samarbejde med en senere fuldstændig Sammensmeltning som videre Maal. De tre Retninger har hidtil ofte ført bitre indbyrdes Fejder.

Norge.

„Lov om Arbeidstvister".

V.

(Sluttet.)

4de kapitel.

Straffebestemmelser.

§ 40.

Arbeidsstans.

1. Pengebøter fra 5 til 25,000 kr. kan ilægges:

a. den, som i strid med § 6 foretar eller fortsætter arbeidsstansning eller deltar i arbeidsnedlæggelse. Den, som handler paa en arbeidsgivers vegne, straffes, naar ikke arbeidsgiveren selv dømmes;

b. de medlemmer av styret for en fagforening eller en arbeidsgiverforening, som medvirker til arbeidsnedlæggelse eller arbeidsstængning i strid med § 6 ved at være med paa beslutning om at iverksætte, fortsætte eller godkjende arbeidsstansen eller om at støtte den ved utbetaling av foreningsmidler, eller som opfordrer til saadan arbeidsstans eller indsamler eller utdeler indsamlede bidrag til dens fortsættelse. Det samme gælder medlemmer av andre foreningsmyndigheter og foreningenes tjenestemænd.

2. Sak reises av det offentlige efter paatalebegjæring av en fagforening, arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening, som er skadelidende ved arbeidsstansen, eller av vedkommende regjeringsdepartement.

3. I dommen kan det bestemmes, at i de tilfælde, som er nævnte under nr. 1 b, skal vedkommende forening hefte for bøterne. Dette gælder dog ikke, hvis den skyldige har handlet i strid med foreningens vedtægter eller beslutning, som er fattet paa foreningens vegne.

4. Bøter efter denne paragraf kan idømmes paany, naar to uker er gaat efter dommens forkyndelse, og den domfældte i dette tidsrum har gjort sig skyldig i saadant forhold med hensyn til den ulovlige arbeidsstans som nævnt under nr. 1. Det samme gælder, naar to uker er gaat efter forkyndelsen av den anden dom, og saa fremdeles.

§ 41.

Fornærmelig adfærd m. v.

1. Den, som under et møte for Arbeidsretten fornærmer retten eller nogen, som møter for den, eller forstyrrer møtet, krænker rettens værdighet eller ikke lyder paabud fra retten eller formanden, kan utvises og ved kjendelse under saken ilægges bøter.

Den, som skriver noget usømmelig eller fornærmelig i et søksmaalsskrift, kan ligeledes ved kjendelse under saken ilægges bøter.

2. Bestemmelserne under nr. 1 gjælder ogsaa under saksbehandling for mæglingsmyndighetene.

3. Om nogen straffes efter denne paragraf, kan han dog forfølges paa vanlig maate for gjerningen. Men bøterne kommer i betragtning ved strafutmaalingen.

§ 42.

Brud paa taushetspligt.

Den, som bryter sin taushetspligt efter § 23, jfr. § 25, straffes med bøter.

§ 43.

Uteblivelse m. v.

1. Hvis et vidne eller nogen, som ellers har faat særlig paalæg om at møte personlig, uteblir uten gyldig forfald eller ikke i tide har meldt forfald eller uten lov forlater møtet,

før det er slut, kan han ved kjendelse under saken ilægges bøter og paalægges helt eller delvis at erstatte de omkostninger, som han har voldt.

Uteblir han efter ny indkaldelse eller opfordring til at møte, kan han endda engang ilægges bøter og omkostningsansvar.

Like med uteblivelse uten gyldig forfald regnes det, at en sakkyndig uten gyldig grund negter at overta sit hverv eller forsømmer sin pligt, og at nogen maa avvises, fordi han møter beruset.

2. Negter nogen uten gyldig grund at forklare sig eller avlægge ed eller forsikring, kan han ved kjendelse under saken ilægges bøter og paalægges helt eller delvis at erstatte de omkostninger, som er voldt ved negtelsen. Han kan ikke ilægges saadan straf og saadant omkostningsansvar mer end to ganger i samme sak.

3. Hvis nogen ikke efterkommer paalæg om at fremlægge et dokument eller fremvise, forelægge eller gi adgang til en ting eller at efterse og gjøre utdrag av et dokument eller lignende, regnes det like med. at han negter at forklare sig.

§ 44.

Ansvar for kjæremaal.

For aapenbart grundløst kjæremaal kan Høiesterets kjæremaalsutvalg ilægge bøter og omkostningsansvar.

Kapitel 5.

Slutningsbestemmelser.

§ 45.

Saksomkostninger.

1. Der betales ikke for behandlingen av en sak ved Arbeidsretten og mæglingsmyndigheterne eller for bevisoptagelser til bruk for en saadan sak.

Men Arbeidsretten kan ved kjendelse paalægge en av parterne eller begge at godtgjøre statskassen helt eller delvis dens utgifter ved behandlingen for denne ret.

2. Omkostningene ved en sak for Arbeidsretten kan den ene part faa sig tilkendt hos den anden efter reglerne for saksomkostninger i almindelige borgerlige saker. Derimot skal hver part i mangel av anden avtale selv bære sine omkostninger ved mægling.

§ 46.

Lønninger m. v.

1. Lønninger og honorarer til medlemmene av Arbeidsretten, riksmæglingsmanden, mæglingsmændene og medlemmene av mæglingsraadene utredes av statskassen. Utgiftene til kontorhold, lokaler og skriverhjælp under møterne utredes likeledes av statskassen.

2. Arbeidsrettens formand og riksmæglingsmanden skal ha fast aarlig løn.

Mæglingsmændene skal ha fast aarlig løn og et honorar, bestemt av vedkommende regjeringsdepartement for hver enkelt sak.

De øvrige medlemmer av Arbeidsretten og mæglingsraadene tilstaaes honorar for hver sak av vedkommende regjeringsdepartement. Arbeidsrettens medlemmer kan ogsaa tilstaaes fast løn.

3. Under reiser har medlemmer av Arbeidsretten, mæglingsmændene og medlemmene av mæglingsraadene krav paa skyss- og kostpenger efter lov av 10 juli 1894. Kostpengene skal være som bestemt for første klasse i lovens § 17.

4. Kongen gir de nødvendige bestemmelser om utførelsen av retsskriverforretningene ved Arbeidsretten og mæglingsraadene.

§ 47.

Lovens ikrafttræden.

Denne lov træder i kraft fra den tid, Kongen bestemmer.

Blir loven ikke sat i kraft fra begyndelsen av et kalenderaar, regnes de tidsrum, som er fastsat i § 10 nr. 2 og § 27 nr. 1 og 3 fra begyndelsen av det følgende kalenderaar.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.

REDAKTION OG EKSPEDITION:

Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541

Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 21 ❋ KØBENHAVN DEN 20. NOVEMBER 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Den faglige Situation. Jubilæum. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Kvinderne paa Cichoriefabriken i Vejen. Kvinderne hos Firmaet Hellesens Enke & Ludvigsen). Arbejdsanvisningen. Dyrtiden. Udlandet.

Den faglige Situation i Foraaret 1916.

Vi har tidligere gengivet den Korrespondance, der er ført mellem Forretningsudvalgene for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund, inden Forretningsudvalgene ved et Fællesmøde den 2. Novbr. mundtligt drøftede Udvejene for mulig ved fredelig Forhandling at afløse den Tilstand, som indtræder i Løbet af de første 5 Maaneder i Aaret 1916.

Det er en Kendsgerning, at 694 Overenskomster, omfattende 76,734 Medlemmer, tilhørende De samvirkende Fagforbund, og at Overenskomster, omfattende ca. 19,000 organiserede Arbejdere udenfor Centralorganisationen *kan* opsiges til Udløb i de 5 Maaneder, og det er tillige en Kendsgerning, at *alle disse Overenskomster bliver opsagt.*

Arbejdsgiverforeningen har besluttet det.

Overenskomster, omfattende *mindst to Trediedele* af de fagligt organiserede danske Arbejdere udløber derfor i Foraaret 1916.

Spørgsmaalet bliver herefter, om der kan opnaas Enighed om nye Overenskomster *eller* om de henved 100,000 Arbejdere skal arbejde videre under overenskomstløse Forhold *eller* om Aaret 1916 skal blive Vidne til en hidtil — i hvert Fald hvad Omfanget angaar — ukendt økonomisk Interessekrig mellem danske Arbejdere og Arbejdsgivere for at faa en Ordning gennemført om Arbejdsvilkaar paa Arbejdspladser i og udenfor Fabriker og Værksteder.

Der er ingen Vej udenom disse Spørgsmaal. Arbejdsgiverne har *villet* et Fællesopgør.

Forretningsudvalgenes Møde den 2. November indlededes med en stor Tale af Arbejdsgiverforeningens Formand, Direktør *Hauberg*, som gik ud fra, at Forholdene herhjemme vilde blive uhyre vanskelige, hvis Tyskland led et Nederlag i den evropæiske Krig og at Forholdene vilde være endnu vanskeligere at overse, hvis Tyskland sejrede. Ud fra disse Betragtninger vilde Arbejdsgiverne ikke gaa med til Oprettelsen af nye Overenskomster, man vilde have de gamle midlertidigt forlængede og Arbejdsgiverne vilde saa i *nogen* Grad søge at yde *nogle* — de lavere lønnede — Arbejdere en midlertidig Dyrtidshjælp. I Forbindelse hermed antydedes det, at Arbejdslønnen rimeligvis vilde blive betydelig *forringet* i Tyskland efter Krigen og at Arbejdstiden sandsynligvis samtidig vilde blive *forlænget* samme Sted. Det var saaledes ikke vanskeligt at tænke sig, i hvilken Retning det kunde forventes, at Løn og Arbejdstid vilde gaa her i Danmark efter Arbejdsgivernes Betragtninger over Forholdene i Udlandet.

I Overensstemmelse med disse Betragtninger stillede Arbejdsgiverne derfor et Forslag, der gik ud paa Nedsættelsen af et 10 Mands Udvalg — 5 Arbejdere og 5 Arbejdsgivere —, der skulde realisere og sætte Arbejdsgivernes Planer i System.

Arbejdernes Repræsentanter *maatte*,

selv om de erkendte at Dyrtidstillæg i høj Grad kunde tiltrænges, tage absolut Afstand fra Arbejdsgivernes Forslag om en saadan Velfærdskomitee; thi fra det Øjeblik denne havde paabegyndt sin Virksomhed, var der utvivlsomt sat en Bremse — maaske fuldstændig Bom — for den Bevægelsesfrihed, Arbejderorganisationerne ønsker at have med Hensyn til Forsøg paa Gennemførelsen af Overenskomster, der i nogen Grad svarer til de Forhold, som nu bestaar, efter at Arbejdsvilkaarene har været fastslaaet i Aftaler, der for manges Vedkommende har haft en Varighed af 4—5 Aar.

En Del af disse Overenskomster har endda været af den Beskaffenhed, at de Lønninger, der fastsattes ved Overenskomsternes Indgaaelse, er Normallønninger, som slet ingen Forandring har undergaaet i opadgaaende Retning i den forløbne Periode, uanset at Prisen paa Livsfornødenhederne, navnlig de uundværligste Livsfornødenheder, er steget jævnt og stadigt selv i den ganske normale Periode, indtil August-Krigen udbrød i 1914. Fra det Øjeblik er Priserne paa almindelige Levnedsmidler jo oven i Købet steget med gennemsnitligt 30 pCt.

Det er derfor naturligt, at der i Arbejderkredse hersker et levende Ønske om en gennemgaaende Forbedring af deres Kaar, og der er ingen Tvivl om, at Betingelserne for at forbedre Kaarene i Øjeblikket er til Stede i en Række Fag og Industrier som ingensinde før.

Arbejdsgivernes Forslag var dernæst uigennemførligt af en anden Grund. Det vilde nemlig være ganske ugørligt for Timandsudvalget at fremkomme med Forslag til en Ordning, der blot i nogen Grad kunde forventes at tilfredsstille.

Man maa nemlig betænke, at der alene under De samvirkende Fagforbund staar henved 80,000 Arbejbejdere, som er beskæftigede hos Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen, og at alle disse Arbejdere staar delt i 50 Forbund, omfattende mere end 1200 Fagforeninger.

Det vilde ikke være muligt at faa en Generalvedtagelse, der blot i nogen Maade kunde virke retfærdigt overfor alle disse Mennesker, saalidt som det kunde forventes, at de mange Organisationer med alle deres særlige Forhold og forskelligartede Krav og Forventninger kunde samles om en Fællesafgørelse.

Men dertil kommer, at det vilde være endnu vanskeligere for en Velfærdskomitee at udarbejde Forslag, der var afpasset efter de forskellige Fags og Industriers Forhold, baade hvad Evne og Behov angaar. Dette har Arbejdsgiverne sikkert ogsaa været paa det rene med paa Forhaand; thi der er hverken i Arbejdsgiverforeningens Skrivelser, under Mødet d. 2. Novbr. eller i selve Forslaget, som Arbejdsgiverne fremsatte paa Mødet givet den fjerneste Antydning af, hvorledes Tanken om Dyrtidstillæget *praktisk* skulde realiseres. Derimod blev det tilfulde fastslaaet, at Forbedringer af Overenskomsterne kunde der ikke være Tale om, og paa den anden Side lagde Arbejdsgiverne ikke Skjul paa, at Spørgsmaalet om Reduktion af Lønninger og Forlængelse af Arbejdstiden meget nemt kunde blive aktuelt, naar *de* maatte finde Forholdene egnede dertil og Tiden belejlig.

Overfor de Betragtninger, Arbejdsgiverne fremsatte, hævdede Arbejdernes Repræsentanter det meningsløse i at bryde Staven over Opretrettelsen af nye Overenskomster paa nærværende Tidspunkt.

Der henvistes til, at der under den forløbne Krigsperiode med selve Arbejdsgiverforeningens Bistand var afsluttet en Række af Overenskomster med Varighed lige indtil 1921, og uden at der fra Arbejdsgivernes Side var anført Betænkeligheder af den Art, der nu fremkom.

Det hævdedes tillige, at der ingensomhelst Grund var til at gaa ud fra, at Arbejdslønnen vilde dale i Tyskland eller andet Sted efter at Krigen var ophørt. Det var aabenbart, at der netop efter Krigen vilde være Brug for en overordenlig Mængde Arbejdskraft, fordi alt hvad Krigen lægger øde, hele Byer, Bane-

anlæg, kolossale Broanlæg, andre omfattende Ingeniørarbejder osv., skal og vil blive genrejst. Denne Overflod af Arbejde vilde selvfølgelig foranledige en hidtil ukendt Efterspørgsel efter Arbejdere, og det havde endnu altid vist sig, at Mangel paa Arbejdskraft bevirkede Lønstigning og ikke Lønreduktion. I Forbindelse hermed sloges det fast, at der ikke var noget, der talte for, at Fagforeningerne i Udlandet vilde være svækket efter Krigen. Tværtimod, Arbejderne vilde med ny Styrke kræve deres Interesser varetagne og deres Kaar forbedrede, og det vilde ogsaa lykkes Arbejderne at gennemføre Krav i saa Hensende.

Der var derfor ingen Anledning til at fremmane nogen Frygt eller Fare for daarlige Tiders Komme, men derimod al Anledning til at se og handle efter Øjeblikkets Forhold. Og der maatte man først og fremmest erindre, at der i en Række af Aar, havde fundet Prisstigninger Sted, der i allerhøjeste Grad nødvendiggjør, at Lønnen højnes i Arbejderkredse i allervideste Forstand. Det er ikke nok, at kaste en Nødhjælp til dem, der er daarligst stillede.

Ud fra dette Grundsyn stillede Arbejdernes Repræsentanter derfor Forslag om at lade Fagene træde sammen for at søge nye Overenskomster oprettet efter hvert Fags særlige Forhold.

Arbejdsgiverne forkastede denne Tanke. Det er uforstaaeligt, at de gjorde det, thi den Fremgangsmaade har nu været benyttet i alle de Aar, Arbejder- og Arbejdsgiverorganisationer har bestaaet, og det er hidtil lykkedes — eventuelt ved Hovedorganisationernes Assistance, naar Parterne var kørt fast i deres egne Forhandlinger — at komme til Resultater, der endogsaa har tilfredsstillet selve Arbejdsgiverforeningen.

Hvorfor skulde det ikke kunne lade sig gøre igen?

Arbejdsgiverforeningen kunde jo lade sine Underorganisationer prøve. Det kunde jo være, at man sine Steder hurtig kom til Rette om større eller mindre Løntillæg, om kortere eller længere Varighed, paa sine Steder om en midlertidig Forlængelse af nugældende Overenskomster i Forbindelse med et Procenttillæg. Hvem ved?

Alt kunde maaske udmærket blive afpasset efter hvert Fags særlige Forhold. Her er alle — *alle* — Muligheder aabne.

Men det passede altsaa ikke med Arbejdsgiverforeningens Taktik og Ønsker.

Den forkastede selv sine gamle Theorier — *Principet* — om lange Overenskomster. Saa skulde den naturligvis have et andet Princip. Det blev opfundet paa eller efter en Generalforsamling, hvor en af Arbejdsgiverforeningens Stormænd holdt Tale om Fremtidsmulighederne og hvor han malede Fanden paa Væggen ved at henvise til Tysklands Stilling efter Krigen. I den Tale fandt man Spiren til det nye Princip:

Overenskomsternes Forlængelse paa et Aar. En Dyrtidshjælp til de faltige.

Og naar Arbejdsgiverforeningen har bragt et saadant Princip til Verden, bliver det straks kanoniseret som en Guddom, for hvem alle maa bøje sig i Støvet. Der er ikke Tale om, at Arbejdsgiverne gaar bort fra det, de selv har fastslaaet som den højeste Visdom, ligegyldigt hvordan og hvor godt der saa argumenteres derimod.

Derfor er den faglige Situation i Øjeblikket som den er. Der kunde for længe siden have været Forhandlinger i Gang. I Stedet for hviler der en kold, klam Haand over det hele. Arbejdsgiverforeningens nyfødte Princip har skabt Dødvande i Forholdet mellem Arbejder- og Arbejdsgiveroganisationerne.

Hvor længe skal den kolde, klamme Haand hvile, hvor den hviler?

De samvirkende Fagforbund i Tyskland.

25 Aars Jubilæum.

Den 17. Novbr. var der forløbet 25 Aar, siden »Der Generalkommission des Geværkschaften Deutsch-

lands« (de tyske samvirkende Fagforbund) stiftedes, og derved lagdes Grunden til en faglig Udvikling, der har baaret rige Frugter for de tyske Arbejdere.

Generalkommissionens Fagblad nævner som de Faktorer, der har begunstiget denne Udvikling:

Den tyske Industris Udvikling, der har ført til, at Tyskland ikke mere som i 80'erne udfører Arbejdskraft, men derimod Varer.

Den tyske Arbejderklasses høje teoretiske og politiske Opdragelse ved aandelig Førelse, et klart Program, en vidt udbredt og godt ledet Presse og en utrættelig Enhedsvilje og Kampaand.

Den organisatoriske Opdragelse i Skole og Fabrik.

Og endelig Modstandernes Forfølgelser med Tugthuslove, Vilkaarlighed og Arbejdsgivernes Masse-Lockout-Strategi.

Hver af disse Forfølgelsesaktioner fyldte Arbejdermasserne med nyt Mod, ansporede til kraftige Solidaritetsudfoldelser og fyldte Fagforeningernes Medlemslister.

De samvirkende Fagforbund begyndte for 25 Aar siden med knapt 300,000 Medlemmer.

Fra 1895 til 1900 voksede Medlemsantallet fra 259,000 til 680,000. Kampfondet voksede fra $^1/_3$ til $7^3/_4$ Millioner Mark, og endda havde 480,000 Medlemmer været ude i Kampe, der kostede mere end 11 Millioner Mark, men som bragte 75 pCt. af Medlemmerne Opfyldelsen af de Krav, de havde stillet helt eller delvis. Arbejdsgiverne og Regeringen forenede sig da om Forslaget om Tugthusloven, der truede Lederne af Strejker og de, der hindrede »Arbejdsvillige« i at arbejde under Strejker, med Tugthusarbejde.

Da det ikke lykkedes at faa den gennemført, søgte Arbejdsgiverorganisationerne at hjælpe sig selv. De forandredes til Kamporganisationer med Strejkeforsikringer, og de overbød hinanden i at erklære Masselock-outer. Det lykkedes alligevel Arbejderne at faa sluttet en Mængde Tarifoverenskomster, og i 1904 var Medlemstallet vokset til over 1 Million og Formuen til over 16 Millioner Mark.

I 1905 kom der 208,000 nye Medlemmer til, i 1906 345,000 og i 1907 177,000, medens Formuen i Begyndelsen af 1908 var vokset til 33 Mill. Mark.

Arbejdsløshedsaarene 1908 og 1909 bragte en Standsning i Fremgangen af Medlemsantallet, men i 1910 naaede dette dog over de 2 Millioner, medens Krigskassen indeholdt en samlet Kapital paa 52 Millioner Mark.

De organiserede Arbejdere havde nu opnaaet, at der var Overenskomst om $1^1/_3$ Million Arbejderes Løn og Arbejdsvilkaar, saaledes at de ikke længere var underkastet Arbejdsgivernes Herreret, men stillet under Fagforeningernes Kontrol, og i mere end 90 pCt. af Overenskomsterne var 10 Timers Arbejdsdagen den yderste Grænse for Arbejdsdagens Længde. Hverken Masselockouter eller Kæmpelønkampe, der omfattede det hele Land, havde kunnet svække Organisationerne eller lamme deres Indflydelse.

Ved Krigens Udbrud stod over halvtredie Million Arbejdere i Organisationer under de samvirkende Fagforbund, og de ejede Forbundskasser med et samlet Beløb paa ca. 90 Mill. Mark.

Sammen med de samvirkende Fagforbund kan Formanden, *Carl Legien*, fejre sit 25 Aars Jubilæum.

De samvirkende Fagforbund i Danmark sendte den jubilerende Organisation følgende Lykønskning i Anledningen:

> Vi sender Eder paa denne Mindedag vor hjærteligste Tak for det fortræffelige Arbejde, I har ydet gennem de forløbne 25 Aar. I organisatorisk Virken, i teknisk Udrustning af Organisationen, i Kampen mod Arbejderklassens mægtige Fjender og i broderlig Offervillighed har de tyske Kammerater altid været forrest.
>
> Maatte en snarlig Fred muliggøre Genoptagelsen af den inter-

nationale organiserede Arbejderklasses Kulturarbejde.

Gid Eders Organisation stadig maa gaa fremad.

Med broderlig Hilsen.

De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Carl F. Madsen.

Den faste Voldgiftsret.

Murerne paa Christiansborg.
Sag Nr. 161.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 10. November 1915 i Sag Nr. 161: Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening mod Murerforbundet i Danmark paa Murersvendenes Fagforening i Københavns Vegne.

Den 13. f. M. afgav Retten i en Sag — Nr. 157 — som af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening var rejst mod Murersvendenes Fagforening i København og Murerforbundet i Danmark, Kendelse, i Følge hvilken en i Henhold til en Generalforsamlingsbeslutning i Fagforeningen iværksat Arbejdsvægring hos Murermestrene Ernst Rothe og J. V. Larsen var overenskomststridig, og Fagforeningen idømtes Bod og Sagens Omkostninger.

Arbejdsgiverforeningen har nu ved at indklage Murerforbundet paa Fagforeningens Vegne paany paastaaet Fagforeningen idømt Bod, fordi det paagældende Arbejde — Pudsearbejdet paa Christiansborg — vedblivende ikke paabegyndes, og i den nu anlagte Sag, der den 30. f. M. blev optaget til Dom, har Retten i Henhold til Voldgiftsretslovens Paragraf 5 Nr. 4 ved foreløbig Kendelse statueret, at der vedblivende forelaa en ulovlig Arbejdsvægring.

Den paagældende Konflikt er opstaaet ved, at Svendene i Henhold til den nævnte Generalforsamlingsbeslutning som Betingelse for at paabegynde Arbejdet har krævet en garanteret Timefortjeneste af 90 Øre, uagtet Fagets Overenskomst ikke hjemler Garanti for Arbejdsfortjeneste.

Vel har de Indklagede nu anført, at dette Garantikrav er frafaldet af Organisationen, i hvilken Henseende de har henvist til, hvad der foregik paa Foreningens Generalforsamling den 13. f. M., hvorom Foreningsprotokollen indeholder følgende:

»Derefter aflagde Formanden Beretning fra Den faste Voldgiftsret, ganske vist forelaa der intet skriftligt endnu, men Forbundet havde underhaanden faaet oplyst, at Dommen lød saaledes: 500 Kr. i Bod samt 100 Kr. i Sagsomkostninger. Formanden gjorde atter Rede for Forholdet, det havde været noget uheldigt, at de 2 Svende, der var engageret, havde udtalt til Mesteren, at de kunde ikke paabegynde Arbejdet, fordi at Fagforeningen havde vedtaget, at de skulde have tilsikret 90 Øre som Mindsteløn. Kr. Petersen oplæste Dommen, der bekræftede det af Formanden oplyste, og efter denne Dom var det indlysende, at Arbejdet maatte paabegyndes, der var ingen Blokade mere. Formanden udtalte sig i Tilslutning hertil.

Meddelelsen om Dommen toges til Efterretning.«

Men i Virkeligheden har de Murersvende, der har meldt sig til Arbejdet, fastholdt Kravet som Betingelse for at gaa i Arbejde, og naar henses *til*, at der i den omspurgte Tid foruden de gamle og svagelige Svende har gaaet mindst 100 Murersvende arbejdsledige her i Byen og *til*, at der, fraset den omtalte Udtalelse paa Generalforsamlingen, som hverken i Indhold eller Form er fyldestgørende, ikke — i hvert Fald ikke for Tiden inden Sagen blev optaget til Dom — er oplyst nogen alvorlig Bestræbelse fra Organisationens Side for at faa Svendene til at paabegynde Arbejdet uden at stille den omtalte i Overenskomsten uhjemlede Garantibetingelse, kan der ikke tvivles om, at der indenfor Organisationen trods Den faste Voldgiftsrets Kendelse. har hersket en saa udbredt Fællesbeslutning om, at Arbejdet ikke uden den paagældende Betingelse maatte optages af noget Medlem, at Organisationen stadig er ansvarlig for den paaklagede Arbejdsvægring.

Efter Sagens Optagelse til Dom og

Afsigelsen af den foreløbige Kendelse, har Fagforeningen i »Social-Demokraten« af 31. f. M. indrykket følgende:

»*Murersvendenes Fagforening.*

Det meddeles herved vore Medlemmer, at i Følge Kendelsen ved Den faste Voldgiftsret af 13. Oktober er det ulovligt, at Medlemmerne i Fællesskab forud vedtager ikke at paabegynde Pudsearbejdet paa Christiansborg, før de erholder en bestemt Løn, idet det kaldes for en kollektiv Aftale og er overenskomststridig, alt i Følge Kendelsen, og maa Bestyrelsen som saadan energisk opfordre vore Medlemmer til at paabegynde Arbejdet paa Christiansborg.

Bestyrelsen.«

Men da Arbejdsvægringen efter det Oplyste desuagtet fortsættes, skønt Antallet af de arbejdsledige Murersvende siden er forøget, kan det nævnte Avertissement ikke fritage Organisationen for Ansvar for den saaledes fortsatte kollektive Arbejdsvægring, der stadig maa antages at være en Følge af den oprindelig trufne Generalforsamlingsbeslutning.

Da Fagforeningens Bestyrelse dog synes at have udfoldet nogen Bestræbelse for at tilvejebringe lovlige Tilstande, findes det forsvarligt, uagtet det paaklagede Forhold er i Strid med en af Retten afsagt Kendelse, kun at idømme Fagforeningen en Bod af 1000 Kr., der tilfalder Arbejdsgiverforeningen, idet Tabet for de to Murermestres Vedkommende ikke er oplyst, hvorhos Fagforeningen bør betale Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Kendelse.

Murersvendenes Fagforening i København bør til Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening betale i Bod 1000 Kr. samt betale Sagens Omkostninger med 200 Kr.

* * *

Rettens Sammensætning.

I Henhold til Bestemmelse i Loven om Den faste Voldgiftsret har saavel De samvirkende Fagforbund som Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening i Oktober Maaned foretaget Valg af Dommere og Suppleanter til Retten for Kalenderaaret 1916 og begge Organisationer har genvalgt alle de afgaaede.

De samvirkende Fagforbunds Repræsentanter er herefter:

Dommere:

Formand for Dansk Smede- og Maskinarbejder-Forbund *J. A. Hansen,* Formand for Dansk Arbejdsmands Forbund *M. C. Lyngsie* og Raadmand cand. jur. *Gustav Philipsen.*

Suppleanter:

Kommunalrevisor *Martin Olsen,* Formand for Bygningssnedkernes Fagforening *J. Chr. Jensen* og Overretssagfører *Oskar Johansen.*

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforenings Repræsentanter er:

Dommere:

Murermester *A. Andersen,* Nyborg, Direktør *Max Ballin* og Højesteretssagfører *C. B. Henriques.*

Suppleanter:

Ingeniør *Alex Foos,* Bogtrykker *H. Langkjær* og Højesteretssagfører *E. Trolle.*

De valgte Dommere foretager ved næste Aars Begyndelse Valg af Formand og Næstformand.

Lønbevægelser og Konflikter.

Kvinderne paa Cichoriefabrikken i Vejen. Kvindeligt Arbejderforbund har afsluttet Overenskomst med Aktieselskabet De danske Cichoriefabrikkers Afdeling i Vejen. Derved forhøjedes Timelønnen fra 20 til 25 Øre for Virksomhedens 15 Kvinder, der tillige fik indrømmet en aarlig 6 Dages Sommerferie uden Afkortning i Lønnen.

Overenskomsten gælder fra 1. Oktober i Aar og indtil 3 Maaneder efter Krigens Ophør. Derefter kan den opsiges med 1 Maaneds Varsel.

Kvinderne hos Firmaet Hellesens Enke og Ludvigsen i København. Til Udløb den 1. Oktober opsagde Firmaet Hellesens Enke og Ludvigsen den Overenskomst, der bestod med Kvindeligt Arbejderforbund siden den 15. August 1912, og uagtet Firmaet havde Pligt til ved Opsigelsen

at fremsende Forslag til ny Overenskomst undlodes dette, og i Stedet for begyndtes en systematisk Reduktion af Akkordpriserne.

I November kom Forslaget til ny Overenskomst dog endelig, og det viste sig nu, at det gik ud paa en betydelig Forringelse af de tidligere Vilkaar.

Forbundet søgte straks Forhandling om Sagen, men Firmaets Chef nægtede sig stadig hjemme.

Under disse Omstændigheder søgte og modtog Forbundet De samvirkende Fagforbunds Sanktion til at iværksætte Strejke hos Firmaet, som beskæftiger ca. 250 kvindelige Arbejdere.

Derpaa kom Forhandlinger i Gang, og de resulterede i, at en paatænkt 10 pCt. Prisreduktion afværgedes. Enkelte Akkordpriser blev regulerede uden at Reduktion fandt Sted.

Samtidig forhøjedes Ugelønnen med 1 à 2 Kr., og saaledes at den i Løbet af 2 Aars Ansættelse stiger til 16 Kr. Rengøringsarbejde betales med 16 à 20 Kr. pr. Uge.

Endvidere blev Betaling for Helligdage, der falder paa Ugens Hverdage, gennemført, og for Overarbejde fastsattes Tillæg af 50 og 100 pCt.

Paa Fabrikkens Filial paa Forchhammersvej gennemførtes 3 Dages Sommerferie med Løn ligesom i Hovedvirksomheden i Aldersrogade, og endelig fastsloges det, at Firmaet betaler Arbejderne fuld Løn i 13 Uger i Tilfælde af Tilskadekomst.

Selve Overenskomsten om Løn- og Arbejdsforhold gælder fra 1. November 1915 til 1. Januar 1917; Akkordprislisten kan derimod til enhver Tid opsiges med 3 Maaneders Varsel, tidligst dog til Udløb den 1. Februar 1916.

Arbejdsanvisningen.

Indenrigsministeren har under 7. Septbr. meddelt *Hørsholm* Arbejdsanvisningskontor offentlig Anerkendelse og godkendt Sogneraadets Valg af Birkefuldmægtig *Glarbo* til Formand i Kontorets Bestyrelse.

Dyrtiden.

En Udtalelse af Socialdemokratiets Hovedbestyrelse.

Ved et Hovedbestyrelsesmøde, som afholdtes den 16. November, har Socialdemokratiets Ledelse vedtaget følgende Udtalelse i Anledning af Dyrtiden:

Socialdemokratiets Hovedbestyrelse finder Anledning til at udtale, at der i høj Grad tiltrænges ekstraordinære Foranstaltninger til Modvirkning af Dyrtiden og den deraf følgende Underernæring, som store Dele af den voksne Befolkning og dens Børn er udsat for.

Man beklager, at der ikke ved Regeringens og Rigsdagens Foranstaltning er gjort Skridt til helt at overtage Forsyningen med Livsfornødenheder til Priser, der staar i Forhold til Befolkningens økonomiske Omstændigheder, men anerkender, at der dog fra Regeringen er fremsat Forslag, som i nogen Grad vil kunne afhjælpe Trangen. Hovedbestyrelsen opfordrer derfor til energisk Arbejde for snarest at faa det foreliggende Forslag gennemført, eller hvis det forhindres, saa en hurtig Afgørelse, der skaber fornøden Klarhed om Partiernes Holdning.

Udlandet.

Af den faglige internationale Efterretningskorrespondance.

England.

Engelske kvindelige Arbejdere.

I Tilslutning til den engelske Fagforeningskongres afholdtes ogsaa et Delegeretmøde af den fagorganiserede Kvinde-Liga. Her meddeltes, at der nu er organiseret 400,000 Kvinder, eller 10 pCt. af de organisationsmulige kvindelige Arbejdere. Særlig i Kraft af Loven om Lønnævn er der i den senere Tid opnaaet virkelige Resultater i Lønspørgsmaalet. Og de arbejdende Kvinders Stilling trænger virkeligt til at forbedres. Dette fremgaar ifølge »New Statesman« af den Kendsgerning, at Kvinde-Ligaen betragter det som en Triumf, naar det er lykkedes, at afværge Forsøg paa at fastsætte en Timeløn paa 14 Øre. Den gennemsnitlige Ugeløn for alle voksne kvindelige Arbejdere i Industrien er endnu ikke 10 Kr. Bladet opfordrer derfor de rige Damer til at understøtte Ligaen finansielt, for saaledes paa virksom Maade at hjælpe deres egne Køns-

fæller. Ligaens Regnskab balancerer nu med ca. 18,000 Kr., som mejsommeligt skaffes tilveje fra de lokale Afdelinger. Blandt Fagforeningernes over 600 Delegerede var ikke engang et Dusin Kvinder.

Holland.

Arbejdsløsheden indenfor de hollandske Fagforeninger.

Fra Holland tilskriver en Medarbejder os følgende:

Det sidste Numer af den faglige hollandske Hovedorganisations Organ »Vakbeweging« angiver i Tal pr. 1. Juli Arbejdsløsheden blandt Medlemmerne. Ifølge disse Oplysninger er Antallet af fuldstændigt Arbejdsløse atter steget. Bevægelsen siden Krigens Udbrud ser saaledes ud:

Maaned		Fuldst. arbl. Antal	Delvis arbl. Antal
Septbr.	1914	19,387	11,843
Oktbr.	»	17,947	11,914
Novbr.	»	16,392	8,816
Decbr.	»	16,078	7,686
Januar	1915	15,961	6,794
Februar	»	14,814	6,521
Marts	»	13,478	5,668
April	»	11,874	4,852
Maj	»	10,815	3,828
Juni	»	9,810	3,002
Juli	»	10,538	2,781

Procentvis af Medlemstallet var de enkelte Fag berørt af Arbejdsløsheden som følger: Bagere 0,7 pCt., Bygningsarbejdere 10 pCt., Diamantarbejdere 66,6, Bryggeriarbejdere 0,6, Fabriksarbejdere 2, Glasarbejdere 6, Guld- og Sølvsmede 1,7, Handelsmedhjælpere 3,6, Havnearbejdere 44,6, Kellnere 0,4, Klædemagere og Syersker 0,3, Bødkere 2,7, Landarbejdere 0,2, Litografer og Stentrykkere 8,6, Maskinister og Fyrbødere 9,9, Metalarbejdere 3,1, Møbelsnedkere 8,6, Bygningssnedkere 10,1, Slagtere 3,5, Malere 4,1, Tobaksarbejdere 12,7, Stukkatører 12,8, Tekstilarbejdere 10,9, Tømrere 19,1, Transportarbejdere 16,1, Typografer 12,9, Søfolk 15 pCt.

Af samme Beretning fremgaar, at Medlemstallet i den faglige hollandske Hovedorganisation ikke er gaaet tilbage, men derimod frem under Krigen. 1. August 1914 var Medlemstallet ca. 90,000, men 1. Juli 1915 var det 91,433. Dette beviser en sund Udvikling, som ogsaa vil have Styrke til at overleve den nuværende Krise.

Arbejdsløsheden i Diamantindustrien.

Fra Amsterdam skrives der til os: Som bekendt er Diamantarbejderforbundet en af de stærkeste Organisationer i Verden. Det tæller ca. 10,000 Medlemmer og raader ikke blot over store Midler, men har ogsaa stor Indflydelse i Faget. Af de hollandske Organisationer er det den største og stærkeste. Men i to Aar har der nu hersket en saa uhyre Arbejdsløshed blandt Diamantarbejderne, at deres Stilling er bleven yderst vanskelig. Arbeidsløshedsprocenten har svinget mellem 50 og 90. Arbejdsløshedens store Omfang kan maales af Arbejdsløshedskassens Regnskab. Dette viser ogsaa paa den mest veltalende Maade, hvad en velordnet Arbejdsløshedsunderstøttelse formaar.

Efter dette Regnskab er der fra 12. Septbr. 1914 til 5. Septbr. 1915, altsaa i 52 Uger, af Staten og af Kommunen Amsterdam til Forbundets Medlemmer udbetalt 1,435,000 Gylden, d. v. s gennemsnitlig 27,000 Gylden pr. Uge. Hertil kommer desuden 305,000 Gylden, som Forbundet indtil Februar 1915 har tilskudt af egne Midler. Desuden brugte Forbundet 30,000 Gylden som Understøttelse til Medlemmer, der paa Grund af deres Ungdom eller af andre Aarsager ikke kunde komme i Betragtning ved Statens og den kommunale Understøttelse. Understøttelsesudvalget i Amsterdam har desuden udbetalt 209,000 Gylden som Tilskud til Familier med Børn. Hertil kommer endvidere Hundred Tusinder, som er udbetalt i Form af Huslejehjælp og som ikke omfattes af denne Beretning. Ialt bliver det saaledes over 2 Mill. Gylden i Arbejdsløshedsunderstøttelse i en Organisation paa ca. 10,000 Medlemmer. En saadan Understøttelse vilde naturligvis ikke have kunnet udbetales uden Hjælp fra Stat og Kommune. (En hollandsk Gylden lig 1 Kr. 50 Øre skand. Mønt).

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 22 ❋ KØBENHAVN DEN 27. NOVEMBER 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Kommunetilskudene. Arbejdsforholdene. Lønbevægelser og Konflikter (Havnearbejderne i København. Jord- og Betonarbejderne ved Frederiksberg Sporvejsselskab. Snedkerne hos C. B. Hansen. Skibstømrerne hos S Larsen. Tobaksarbejderne hos A/S The American Tobacco Co. og P. Wulff). Udlandet.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Novbr. 1915.

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. December 1915.

Forretningsudvalget.

Kommunetilskudene til de anerkendte Arbejdsløshedskasser.

Indenrigsministeriet har angaaende Kommunetilskudet til Arbejdsløshedskasserne den 15. Oktober udsendt et saalydende

Cirkulære til samtlige Amtmænd.

Man skulde herved tjenstlig anmode D'Hrr. Amtmænd om hver for sit Vedkommende at ville henlede Kommunalbestyrelsernes Opmærksomhed paa de ved § 10 i Lov Nr. 80 af 8. April 1914 om anerkendte Arbejdsløshedskasser fastsatte, tildels ændrede Regler for Ydelse af Kommunetilskud til Arbejdsløshedskasser.

Ligesom hidtil (jfr. den tidligere gældende Lov Nr. 88 af 9. April 1907 § 9) er Kommunerne *berettigede* til at yde Tilskud dels til Fordel for de enkelte Medlemmer, dels til Fordel for selve Arbejdsløshedskasserne. Herom bestemmes i § 10, 2. Stykke følgende:

»Et nydende Medlems Opholds- eller Forsørgelseskommune er berettiget til uden Samtykke af højere Myndighed at yde Tilskud til Bestridelsen af hans Medlemsbidrag for det løbende Regnskabsaar, naar Kommunalbestyrelsen skønner, at vedkommende Medlem vanskeligt vil kunne udrede hele det ham paahvilende Bidrag, dog ikke udover en Trediedel af dette; Ydelsen af et saadant Tilskud medfører ikke for den, til Fordel for hvem Tilskudet ydes, de med Modtagelse af Fattighjælp forbundne Følger. Kommuner, i hvilke anerkendte Arbejdsløshedskasser har Hovedsæde eller Afdelinger — i hvilken Henseende Københavns og Frederiksberg Kommuner bliver at anse som én Kommune —, er berettigede til, ligeledes uden Samtykke af højere Myndighed at yde et Tilskud til den eller de paagældende Kasser, dog at Kommunens Tilskud ikke for nogen Kasses Vedkommende for et enkelt Regnskabsaar maa overstige en Trediedel af de samlede Medlemsbidrag, der er indbetalt af Kassens ubemidlede nydende Medlemmer, for hvilke Kommunen var Opholdskommune den nærmest forudgaaende 31. Marts.«

Der er derhos ved § 10, 3. Stykke, indført den ny Regel, at det er *gjort til Pligt* for de Kommuner, i hvilke vedkommende Kasser har Hovedsæde eller Afdelinger, i alle Tilfælde at yde Tilskud til anerkendte Arbejdsløshedskasser, som efter deres Vedtægt henlægger en af Indenrigsministeren efter Indstilling fra Arbejdsløshedsnævnet nærmere fastsat Brøkdel af Medlemsbidragene til den i Lovens § 16 nævnte Fond til Understøttelser under ekstraordinær Arbejdsløshed, hvilket Kommunetil-

skud er fastsat til en Trediedel af Medlemsbidragene fra ubemidlede nydende Medlemmer.

I Henhold til Lovens § 11, sidste Stykke, har Indenrigsministeriet udfærdiget Skemaer til Begæring om Kommunetilskud, henholdsvis for Arbejdsløshedskasser, der har benyttet sig af Adgangen til at henlægge en Del af Medlemsbidragene til den i Lovens § 16 omhandlede Fond, og for Arbejdsløshedskasser, som ikke har indført saadan Ordning. Af Hensyn til Udarbejdelsen af Kommunernes Budgetter er Fristen for Indgivelse af Begæring om Kommunetilskud for det kommende kommunale Regnskabsaar fastsat til hvert Aars 15. September.

Da Størrelsen af det Kommunetilskud, der efter foranstaaende Regler kan tilkomme hver enkelt Arbejdsløshedskasse fra en Kommune i et Regnskabsaar, afhænger af det Medlemsbidrag (ordinært Kontingent og Ekstrakontingent), der er indbetalt af Kassens nydende Medlemmer, for hvilke Kommunen var Opholdskommune den nærmest forudgaaende 31. Marts, vil den endelige Størrelse af Kommunetilskudet ikke kunne fremgaa af Oplysningerne i Begæringen, der alene vil kunne tjene som Vejledning ved Budgettets Udarbejdelse. Som Følge heraf er der truffet den Ordning, at Arbejdsløshedsinspektoratet, saasnart dette har foretaget sin aarlige Revision af samtlige Arbejdsløshedskassers Medlemslister — der inden Maj Maaneds Udgang skal indsendes til Inspektoratet — vil tilsende samtlige Kommuner, i hvilke der ved Slutningen af det forløbne Regnskabsaar fandtes Medlemmer af Arbejdsløshedskasser, Meddelelse om de nøjagtige Beløb for Kommunetilskudene. Af Hensyn til det med Revisionen af Medlemslisterne forbundne betydelige Arbejde vil saadan Meddelelse antagelig først kunne foreligge i September og følgende Maaneder.

Størrelsen af de Kommunetilskud for Regnskabsaaret 1916—17, hvorom der er indgivet Begæring i dette Efteraar, vil altsaa først kunne endelig fastsættes i Efteraaret 1916.

Sluttelig tilføjes, at Udbetalingen af Kommunetilskud vil kunne foregaa gennem Arbejdsløshedsinspektoratet, hvilken Ordning det anbefales Kommunerne at benytte.

Et Antal Eksemplarer af nærværende Cirkulære vedlægges til Fordeling mellem Kommunalbestyrelserne i Amtet.

Indenrigsministeriet,
den 15. Oktober 1915.

Ove Rode.

Fr. Martensen-Larsen.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende Arbejdsanvisningen og Arbejdsløsheden i Oktober Maaned:

I *I. Afdelings* Kontorer (Guldbergsgade 26 og Badstuestræde 17) indtegnedes i Oktober Maaned 2443 Mænd og 1785 Kvinder mod 1756 Mænd og 1566 Kvinder i September Maaned. De tilsvarende Tal i Oktober Maaned 1914 var 2040 Mænd og 1582 Kvinder, i September 1914 2249 Mænd og 1143 Kvinder. Der indgik i Oktober Maaned 3018 Henvendelser om Arbejdskraft og der anvistes Arbejde til 2054 Mænd og 1692 Kvinder mod 1341 Mænd og 1320 Kvinder i September Maaned, medens de tilsvarende Tal for Oktober Maaned 1914 var 1483 Mænd og 1253 Kvinder og for September 1914 1299 Mænd og 760 Kvinder.

Til *II. Afdelings* Kontor (Christiansgade 22) var der ved Oktober Maaneds Begyndelse tilmeldt 2514 Arbejdsledige. I Maanedens Løb er yderligere tilmeldt 3026 mod 2940 i September Maaned. Af de saaledes i Oktober Maaned tilmeldte 5540 Arbeidsledige anvistes Arbeide til 1500 Arbejdsledige dels af Centralarbejdsanvisningskontoret, dels af Arbejdsløshedskasserne, medens 1805 selv skaffede sig Arbejde, rejste bort eller af anden Grund udgik af Fortegnelsen over Arbejdsledige. Antallet af Arbejdsledige tilmeldte Kontoret i Christiansgade var derefter ved Maanedens Udgang 2235 eller 279 færre end ved dens Begyndelse.

Denne Nedgang i Tallet paa de Arbejdsledige falder for Bygningsfagenes Vedkommende især paa Murere og Malere, desuden paa Hattearbejderne, der har 110 Arbejdsledige færre ved Maanedens Slutning end ved dens Begyndelse, Bogtrykfaget med 53 færre og Blikkenslagerne med 18 færre. Tilgangen af ledig Arbejdskraft har i Maanedens Løb ikke været stor; naar undtages Snedkerne, der har en Tilgang af 62, og Skræderne med en Tilgang af 60 (kvindelige Herreskrædere) samt Barberere og Tobaksarbeidere med henholdsvis 25 og 17, er det kun en forholdsvis ringe Tilgang de enkelte Fag har at opvise.

Af de 55 Arbejdsløshedskasser har 20 haft en Tilgang af ialt 239 Arbedsledige og 14 en samlet Afgang af 518, medens Forholdet i 21 Arbejdsløshedskasser er det samme ved Maanedens Slutning som ved dens Begyndelse; følgende 16 Arbejdsløshedskasser havde ved Maanedens Udgang ingen tilmeldte Arbejdsledige: Billedskærernes og Dekorationsbilledhuggernes, Brolæggernes, Børsteindustriarbejdernes, Danske Sø- og Landkokkes, Drejerfagets, Elektrikernes, Forgylderfagets, Gartneriarbejdernes, Gentofte, Lyngby, Herløv og Gladsaye Sognes, Glarmestersvendenes, Hvidgarvernes, Jern- og Metalslibernes, Korkskærernes og Sortererskernes, Kurvemagernes, Skraatobaksarbejdernes og Sukkervare-, Chokolade- og Biscuitarbejdernes.

Der er i Maanedens Løb indgaaet 540 Henvendelser om 859 Arbejdere til II. Afdelings Kontor. For 20 Arbejderes Vedkommende var Kravene allerede forud rettet til de paagældende Arbejdsløshedskasser, og for 39 Pladsers Vedkommende annuleredes Kravene, forinden Anvisning fandt Sted, medens 43 paa Centralarbejdsanvisningskontorets Foranledning henviste Ansøgere afvistes paa Grund af, at Pladsen var optaget eller anden uangiven Grund. Af de 737 Arbejdssøgende, der paa II. Afdelings Foranledning har faaet Plads, gik de 16 til udenbys Pladser, 11 til Pladser i Københavns Omegn, medens 710 anvistes Plads i selve København og Nabokommuner.

For Provinskontorernes Vedkommende fordeler Tallene paa de tilmeldte Arbejdsledige og de ved Kontorernes Hjælp anviste Pladser sig saaledes: Frederikssund henholdsvis 4 og 0, Frederiksværk 5 og 3, Grenaa 9 og 4, Helsingør 98 og 36, Herning 4 og 1, Hillerød 38 og 24, Hobro 9 og 4, Holstebro 21 og 9, Kjellerup 1 og 0, Nakskov 64 og 40, Nykøbing F. 204 og 116, Randers 139 og 59, Ringsted 18 og 3, Rønne 88 og 39, Saxkøbing 12 og 6, Skelskør 3 og 0, Slagelse 45 og 22, Sorø 13 og 1.

Af forannævnte Kontorer har 3 begyndt Virksomheden i Oktober Maaned, nemlig: Grenaa, Kjellerup og Saxkøbing.

Ved samtlige Kontorer (København og forannævnte 18 Provinskontorer) er der i Maanedens Løb anvist Arbejde til ialt 4850 Arbejdsledige, deraf ved immateriel Virksomhed 1, ved Landbrug og Gartneri 325, ved Haandværk og Industri 886, ved Handel og Samfærdsel 2060, ved Husgerning samt til Vask og Rengøring 1578.

Lønbevægelser og Konflikter.

Havnearbeiderne i Københavns Havn.

Der har gentagne Gange været Uoverensstemmelser mellem Havnearbejdernes Fællesforbund og Foreningen af Arbejdsgivere i Københavns Havn om Betalingen for Losnings- og Ladningsarbejder, navnlig under Krigssituationen har der været Konflikter om Havnearbejdet.

Møder mellem Parterne og Møder med Repræsentation fra Hovedorganisationerne er afholdt i Mængde, Klage er indsendt af Arbejdsgiverne til Den faste Voldgiftsret og nye Forhandlinger er optaget i den Anledning. men lige vidt kom man og Forholdene forblev lige uordnede, hvilket kunde foranledige at Konflikt til Skade for alle Parter en skønne Dag uventet brød ud i lys Lue.

Under disse Omstændigheder foreslog Dansk Arbejdsmands Forbund et Fællesmøde, hvis Opgave skulde være Udarbejdelse af en Arbejdsplan for Tilvejebringelse af Overenskomster for Havnearbejdets mange forskelligartede Forhold, og da dette Forslag vandt Tilslutning hos Arbejdsgiverne, kom et Møde i Stand den 23. November.

Ved dette Møde opnaaede man dels Enighed om den Uoverensstemmelse, der sidst havde givet Anledning til Konflikt og dels om Regler og Fremgangsmaade ved Forhandlinger med det tilsigtede Formaal for Øje.

Vedtagelsen herom var saalydende:

»Den forhaandenværende Uoverensstemmelse om Cementlosning hos Evers & Co. afsluttes ved, at Losning af Cement betales ligesom før Krigen med 1 Øre pr. Sæk pr. Mand, men med Tillæg af 3½ og 5½ Kr. pr. Skib for henholdsvis »Møen« og »Vejle«.

Mellem Foreningen af Arbejdsgivere ved Københavns Havn og Det forenede Dampskibsselskab paa den ene Side og Havnearbejdernes Fællesforbund paa den anden Side optages snarest muligt og senest inden denne Uges Udgang Forhandlinger om en Overenskomst for Havnearbejde ved Københavns Toldhavn, og Forhandlingerne skal være afsluttede inden 4 Uger fra Dato. Forhandlingerne, der føres hos de forskellige Arbejdsgivere, begynder hos A/S Larsens Plads for Arbejdet i Land.«

Jord- og Betonarbejderne ved Frederiksberg Sporvejsselskab. Af Frederiksbergs Sporvejsselskab, som selv udfører forskellige Vejarbejder, krævede Jord- og Betonarbejderne samme Betaling, som Københavns Kommune betaler, og da Selskabet nægtede at indgaa herpaa, gik Sagen til de faglige Hovedorganisationer, som afholdt Fællesmøde om den d. 20. November.

Ved dette Møde forlangte Arbejdsgiverne at det omstridte Arbejde skulde afregnes efter den Overenskomst, der bestod for Medlemmer af Entreprenørforeningen, hvoraf Sporvejsselskabet er Medlem.

Arbejdernes Repræsentanter erklærede heroverfor, at paa den Tid, da den nævnte Overenskomst afsluttedes, var der ikke Tale om, at de Priser, den fastsætter, ogsaa skulde gælde ved Sporvejene. Det hævdedes derfor, at Forudsætningen for at bringe den i Anvendelse slet ikke var til Stede, og navnlig vil den ikke være anvendelig, fordi den ikke indeholder Priser for den overvejende Del af det Arbejde, der udføres ved Sporvejene.

Efter nogen Diskussion foreslog Arbejdsgiverne Sagen behandlet efter Reglerne i Entreprenør-Overenskomsten, nemlig ved Forhandling mellem Fagforeningen og Entreprenørforeningen. Arbejderne foreslog i Modsætning hertil, at der skulde optages en fri Forhandling mellem Sporvejsselskabet og Fagforeningen, eventuelt med Tiltrædelse af Repræsentanter fra Hovedorganisationerne. Intet af Forslagene blev vedtaget og Mødet sluttede derfor uden Resultat, idet man fra hver Side forbeholdt sig sin Stilling.

Snedkerne hos C. B. Hansen i København. Et Medlem af Snedker- og Stolemagernes Fagforening i København, som havde faaet Arbejde hos Pianofortefabrikant Hermann Petersen, blev afvist, da han mødte til Arbejde, fordi Værkføreren hos Hofmøbelfabrikant C. B. Hansen havde beklaget sig til Hermann Petersen over, at den paagældende Arbejder havde forladt Arbejdet hos C. B. Hansen i Utide. Saavidt Fagforeningen havde kunnet faa oplyst, endda under urigtigt Foregivende af, at han havde efterladt sig en ufuldført Akkord.

Gennem Snedkerforbundet foranledigede Fagforeningen denne Sag, der havde Karakteren af en Boycotting, behandlet med Snedkerlavet, som imidlertid afviste den som en ganske ubegrundet Klage.

Forbundet ønskede derfor Tilfældet indbragt til Bedømmelse af Den faste Voldgiftsret, og dette gav Anledning til et Møde med Repræsentation fra Hovedorganisationerne.

Ved dette Møde, som afholdtes den 16. November, forlangte Arbejdernes Repræsentanter, at Firmaet C. B. Hansen skulde udbetale en Erstatning til vedkommende Arbejder, men Arbejdsgiverne og Snedkerlavet afviste atter enhver Ind-

rømmelse overfor Forbundet. Mødet endte derfor resultatløst.

Skibstømrerne hos S. Larsen i Nykøbing M. Dansk Skibstømrerforbund har fra 1. August 1915 afsluttet Overenskomst med Skibsbygmester S. Larsen i Nykøbing paa Mors. Timelønnen sattes til 48 Øre. Monteringsarbejde ved Motorer betales med 50 Øre. Ungsvende kan i det første Aar efter Læretiden arbejde for lavere Løn, dog ikke under 42 Øre. Bolværks- og Vandbygningsarbeide, hvor Nedramning af Pæle finder Sted, betales med 65 Øre.

Overarbejde til Kl. 8 Aften og Søn- og Helligdagsarbejde til Kl. 4 Eftm. betales med et Tillæg af 50 pCt. For Arbejde ud over disse Tider og indtil den normale Arbejdstids Begyndelse betales 100 pCt. i Tillæg.

Ved Akkordarbejde er Timelønnen garanteret.

Den 1. Maj 1916 stiger Timelønnen 2 Øre.

Overenskomsten udløber tidligst 1. Maj 1917.

Tobaksarbejderne paa Cigaretfabrikken A/S The American Tobacco Co. i Københavns. Med ovennævnte Firma har Tobaksarbejderforbundet d. 26. November 1915 afsluttet en 3-aarig Overenskomst.

Derved hævedes alle Lønninger med 1 à 2 Kr. pr. Uge, saaledes at Minimallønnen blev 15 Kr. Den opnaas efter 9 Maaneders Arbejde efter at denne Begyndelsesperiode er betalt med 10, 12 og 14 Kr. henholdsvis for de første 3, de næste 3 og de sidste 3 Maaneder.

For mandlige og kvindelige Arbejdere, der passer Maskiner, fastsattes Lønnen til 26 Kr. de første 6 Maaderne, 28 Kr. i de næste 6 og derefter til 30 Kr.

De nævnte Lønsatser er Minimalsatser.

Et hidtil udbetalt Dyrtidstillæg paa 5 pCt. bibeholdes.

Over-, Helligdags- og Natarbejde betales med Tillæg af 50 og 100 pCt.

Den ugentlige Arbejdstid fastsattes til 48 Timer.

Alle Konflikter, som maatte opstaa, skal der forhandles om inden Arbejdsstandsning iværksættes, og Fabrikkens Arbejdere vælger Tillidsrepræsentanter, som ikke kan afskediges med mindre gyldig Grund foreligger. Ca. 100 Medlemmer omfattes af Overenskomsten.

Tobaksarbejderne hos P. Wulff i København. Den 16. og 18. Oktober nægtede nogle kvindelige Rullere hos Firmaet P. Wulff at arbejde med de Omblade, de havde faaet udleveret, fordi disse Omblade var for smaa. Fabrikanten klagede over denne Arbeidsvægring, og der blev afholdt Mægling, men Rullerne forandrede dog ikke Stilling til Sagen. Fabrikken skaffede derfor andre Omblade og forlangte nu Erstatning for de to Dage, der havde været Arbejdsstandsning.

Dette Krav forhandledes resultatløst mellem Forbundet og Fabrikantforeningen og sidstnævnte bebudede derfor gennem Arbejdsgiverforeningen Sagsanlæg ved Den faste Voldgiftsret. Et andet Konfliktspørgsmaal, der havde forvoldt en halv Dags Arbejdsstandsning hos samme Firma, ønskede Fabrikanterne ogsaa henvist til denne Rets Afgørelse.

Foranlediget af disse Klager afholdtes den 24. November et Fællesmøde, hvori Repræsentanter for Hovedorganisationerne deltog, og efter en længere Diskussion enedes man om

»at de ved Mødet behandlede Uoverensstemmelser hos Firmaet P. Wulff afgøres ved, at Fagforeningen erkender, *at* der ved de stedfundne Arbejdsvægringer er sket Brud paa Fagets Overenskomst og paa Septemberforligets Punkt 2, og *at* de foreliggende Sager burde have været afgjort uden Arbejdsstandsning efter Reglerne for Behandling af faglig Strid. Der er Enighed mellem Parterne om, at lignende faglige Uoverensstemmelser fremtidig bør afgøres efter de nævnte Regler«.

Efter denne Udtalelse bortfaldt Spørgsmaalet om Sagernes Indbringelse for Den faste Voldgiftsret.

Udlandet.

Af den faglige internationale Efterretningskorrespondance.

Avstralien.

De avstralske Statsbaner beskæftigede sidste Aar 89,369 Jernbane-

mænd, eller 48,348 flere end for 10 Aar siden.

— Ifølge Beretning fra Departementet for Arbejder-Statistik har der i 1914 fundet 363 Lønforhøjelser og 5 Lønreduktioner Sted, sidstnævnte i Aarets 4. Kvartal. Det samlede Resultat blev en ugentlig Lønforhøjelse paa 5,800,000 Mk.

England.

Et Fællesudvalg af Bjergarbejdernes, Jernbanemændenes og Transportarbeidernes Organisationer har den 3. Septbr. været samlet i London, for at optage Forhandlinger om Samvirken mellem de tre Organisationer. Tanken om et Tre-Forbund mellem de nævnte Organisationer opstod allerede som Følge af de store Strejker i Aarene 1911—1913. Der taltes meget om den i 1914, men Krigen forhindrede dens Virkeliggørelse. Nu er den atter optaget, fordi Regeringen og Arbejdsgiverne truer de faglige Organisationers Bestaaen.

Frankrig.

Sekretæren for det franske *Læderarbejderforbund*, Dret, som igen har optaget de faglige Forretninger, har udsendt en indtrængende Appel til sine Fagfæller om overalt paany at optage det faglige Arbejde, og igen at begynde den regelmæssige Indbetaling til Organisationen. Han erklærer, at »efter denne ulyksalige Krig vil den økonomiske Kamp nødvendigvis genopstaa endnu bitrere og haardere«.

— Ifølge en af den franske Poststyrelse truffen Bestemmelse skal de Postfunktionærer, som afskedigedes efter den store Bevægelse i 1909, genantages som et Tegn paa den almindelige Forsoning. Postfunktionærernes Fagforening har udtalt sin dybtfølte Tak for denne Afgørelse, men anmoder samtidig ved særligt Andragende om, at den maa blive udvidet til ogsaa at omfatte de 384 Funktionærer, der fik deres Afsked under en lignende Bevægelse i 1906.

Rusland.

Fagbevægelsens Betydning for Rusland.

Magten af faglige Arbejderorganisationer i Rusland føles ikke blot stærkt af Arbejderne selv, men ogsaa af alle andre indsigtsfulde Elementer. Det ansete liberale Moskoverblad »Russkija Wedomotti« giver disse Tanker Udtryk paa følgende Maade:

»Imidlertid er Manglen paa Arbejderorganisationer hos os utvivlsomt en af de mange Aarsager, som gør Landets vanskelige Stilling endnu værre. Udvidelse af Produktionen for Krigens Behov i de eksisterende Fabrikker, Flytning af Fabrikkerne fra de rømmede Egne, Etablering af nye Produktionsgrene, Fordelingen af de talrige flygtede Arbejdere efter Behovet i Krigsindustrierne, Standsningen af Arbejdernes formaalsløse Vandringer nu, hvor hver Times produktivt Arbejde har Værdi — alt dette er Opgaver, til hvis Løsning Fagforeningerne kunde have deltaget i til mægtig Nytte for Landet. De Erfaringer, som er gjort af vore Forbundsfæller og vore Fjender viser, at Staten behøver Fagorganisationernes Medvirken. En oplyst Arbejderklasse er en i saa høj Grad vigtig Faktor i Sejrens Forberedelse, at det vilde være en utilgivelig Illusion at haabe, at den kan undværes. Der maa gives Arbejderne Mulighed for at organisere sig. Foreningsretten og Pressefriheden, som er blevet berøvet dem, maa gengives dem. Dermed er det nye Program i Arbejderspørgsmaalet naturligvis ikke udtømt; men de to nævnte Foranstaltninger maa ufortøvet bringes ud i Livet.«

Men den sidste Tids russiske Aviser vrimler af Efterretninger af en ganske anden Karakter, nemlig Efterretninger om Husundersøgelser og Arrestationer — i en saadan Grad, at de Ønsker, som »Russkija Wedomotti« lader komme til Orde, slet ikke tør ventes imødekommet. Men det synes rigtignok nu, som begynder det at dæmre i den russiske Arbejderklasse.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.

REDAKTION OG EKSPEDITION:

Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541

Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i November 1915.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. December 1915.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

Otto Smith.

FERDORDINGS BOGTRYKKERI KØBENHAVN

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 23 ✻ KØBENHAVN DEN 4. DECEMBER 1915 ✻ 12. AARGANG

INDHOLD: Arbejdstiden. Situationen. Lønbevægelser og Konflikter (Sadelmagerne hos Th. Petersen. Smede og Maskinarbejderne hos Nielsen & Winther. Sukkervarearbejderne paa Fællesforeningen i Kolding). En faglig Voldgiftskendelse. Arbejdsløshedsstatistiken. Arbejdsanvisningen. Nyt Rejsehjem Udlandet.

Arbejdstiden i sundhedsfarlige Virksomheder.

Papirfabrikkerne.

I Rigsdagssamlingen 1912—13 blev, som det vil erindres, Fabrikloven af 11. April 1901 underkastet en Revision. Den nye Fabriklov traadte i Kraft 29. April 1913 og er i sin Helhed aftrykt i »Arbejderen« (9. Aargang, Nr. 50 og følgende Numre).

I Lovens § 24 gives der Indenrigsministeren Myndighed til at sætte en Grænse for den daglige Arbejdstid i sundhedsfarlige Bedrifter. Paragrafen er saalydende:

For saa vidt Arbejde i visse Virksomheder helt eller delvis skønnes at medføre særlig Fare for de beskæftigede Arbejderes Sundhed, kan der af Indenrigsministeren efter Arbejdsraadets Indstilling sættes en Grænse for det Antal Timer i hvert Døgn, i hvilke Arbejdere over 18 Aar maa udføre saadant Arbejde. Forinden saadan Bestemmelse udfærdiges, skal der af Indenrigsministeren gives bestaaende Centralforeninger af Arbejdsgivere og Arbejdere i de under Lovens Omraade faldende Virksomheder, hvem de i Lov Nr. 81 af 12. April 1910 om Oprettelse af en fast Voldgiftsret ommeldte Beføjelser er indrømmet, Lejlighed til at afgive Erklæring i Sagen.

Af denne Bestemmelse tog Arbejdsraadet Anledning til at lade foretage en Undersøgelse af Sygelighedsforholdene blandt de i en Række sundhedsfarlige Virksomheder, bl. a. paa Papirfabrikkerne, beskæftigede Arbejdere. Hver enkelt kvindelig saavelsom mandlig Arbejder maatte opgive, hvornaar og hvor længe man i Løbet af de sidste tre Aar havde været syg. Materialet kom derefter til Behandling i de paagældende Sygekasser.

Den 16. April 1914 vedtog Folketinget ved 2. Behandling af privat Forslag til Lov om Arbejdstid følgende Udtalelse:

»Idet Folketinget udtaler som sin Forventning: at Arbejdsraadet, om fornødent med særlig Bistand, vil fremskynde sine Undersøgelser vedrørende Sygeligheden blandt Arbejderne i sundhedsskadelige Erhverv og, saa snart ske kan, afgive Indstilling til Indenrigsministeriet, og at Indenrigsministeriet, med Hensyn til de Erhverv, der maatte fremvise væsentlig større Sygelighed end almindeligt, eller som tidligere end almindeligt opslider deres Arbejdere, snarest vil gøre Brug af den Ministeriet ved Fabriklovens § 24 hjemlede Bemyndigelse til at paabyde en Indskrænkning af Arbejdstiden for de derved beskæftigede Arbejdere, derunder navnlig, at det forbydes Virksomheder med stadig kontinuerlig Drift at arbejde med færre end tre Arbejdshold i Døgnet, gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.

Den 4. Novbr. d. A. foranstaltede Arbejdsraadet et Møde om Sagen, hvori, foruden Arbejdsraadet, tillige deltog Repræsentanter for Papirindustriarbejderforbundet og for Papirfabrikkerne, for De samvirkende Fagforbund og for Arbejdsgiverforeningen.

Paa dette Møde søgte naturligvis Arbejdsgiverrepræsentanterne at gøre gældende, at Arbejdet i Papirindustrien ikke er særlig usundt, og at Lovgivningsforanstaltninger til Begrænsning af Arbejdstiden vilde berøve Danmark Evnen til at konkurrere med Udlandet paa Papirfabrikationens Omraade. Heri er intet forbavsende. Omtrent den samme Tale føres altid af Arbejdsgiverne, naar der paa Dagsorden staar et eller andet til Gavn for Arbejderne.

Derimod virkede det noget overraskende, at Arbejdsraadets lægekyndige Raadgiver, Professor *Erlandsen*, erklærede den Statistik, som med saa stort Besvær og med Iagttagelse af den af Arbejdsraadet selv anordnede Fremgangsmaade er skaffet til Veje, for ganske ufyldestgørende og udtalte, at der maatte skaffes yderligere Oplysninger. Bl. a. maatte Dødelighedsforholdene undersøges.

Overfor disse Standpunkter stod Arbejderrepræsentanternes Paavisning af det overordentlig sundhedsfarlige ved mange Virksomheder indenfor Papirindustrien. Dels er der Tale om Lokaler, hvor Temperaturen er usædvanlig lav, og dels om andre Lokaler, hvor der udvikles meget stærk Varme. Der er Behandling af et modbydeligt Kludemateriale, og Behandling af sundhedsfarlige Farvestoffer osv. Fra Silkeborg oplystes, at den lokale Sygekasse noterer gennemsnitligt langt flere Sygedage aarlig for Papirarbejdere, end det gennemsnitlige for alle Medlemmer under et. I Næstved har den lokale Sygekasse i sin Tid fremsat Krav om ekstra Kontingent af de Medlemmer, som beskæftigedes paa Papirfabrikken, fordi der paa denne forekom usædvanlig mange Ulykkestilfælde. Fabrikken var da indgaaet paa at betale Sygekassen en Krone daglig for hvert tilskadekomment Medlem fra dens Virksomhed. Om Arbejdstiden oplystes, at med Overarbejde kan denne beløbe sig til 96 Timer ugentlig.

Statistik kan være udmærket til mange Ting. Men med Kendsgerninger, som de foreliggende paa Bordet, skulde man egentlig ikke synes, at Statistik er det, der tiltrænges. Imidlertid er jo Arbejdsraadet suveræn i sit Skjøn over, hvad der skal foreligge af Oplysninger, forinden det vil gjøre Indstilling til Ministeriet. Foreløbig er der da vel ikke andet at gøre end at følge Sagens videre Forløb med den størst mulige Opmærksomhed, og saa iøvrigt haabe, at kommende Valg vil fremskaffe en Rigsdag, der er mere villig til at lovgive om Arbejderbeskyttelse paa dette og andre Omraader.

Situationen i Foraaret 1916.

Snedkerforbundets Hovedbestyrelse har i et Møde, der afholdtes i Dagene den 14. og 15. November vedtaget følgende Udtalelse:

»Snedkerforbundets Hovedbestyrelse udtaler sin ubetingede Tilslutning til den af Ledelsen for De samvirkende Fagforbund tagne Stilling med Hensyn til de bestaaende Overenskomsters Udløb og Opsigelse 1916, som ikke alene er naturlig og let forsvarlig, men ogsaa i nøje Overensstemmelse med de Krav, der hersker blandt Arbejderne.

Hovedbestyrelsen udtaler endvidere sin Forbavselse over den Dristighed Arbejdsgiverforeningen udviser ved at spænde Ben for en fredelig Forhandling mellem Fagene, for at opnaa Enighed om en højst fornøden Lønforbedring.«

Lønbevægelser og Konflikter.

Sadelmagerne hos Th. Petersen i København. Hos Sadelmagermester Th. Petersen opstod der en Uoverensstemmelse i Anledning af, at Mesterens Broder, som arbejdede paa Værkstedet, ikke var Medlem af Fagforeningen, og det endte med, at nogle af Svendene forlod Arbejdet og søgte andet Arbejde og andre Svende tog ikke Plads hos Firmaet.

Dette foranledigede, at Lavet bebudede Klage til Den faste Voldgiftsret over ulovlig Strejke og Blokade og Sagen kom derfor til Behandling med Hovedorganisationernes Repræsentanter den 26. Novbr. Her hævdede Sadelmager- og Tapetsererforbundets Repræsentanter, at der ikke var Tale om Blokade eller Arbejdsstandsning hos Petersen og tilbød at skaffe Folk til Arbejdspladsen.

Arbejdsgiverne forlangte, at der skulde betales Erstatning, hvad Forbundets Repræsentanter vægrede sig

ved at gaa med til. Fra Arbejdernes Side foresloges det, at Spørgsmaalet om Erstatning i hvert Fald henvistes til en faglig Voldgiftsret, men herpaa vilde Arbejdsgiverne ikke indlade sig.

Fællesmødet endte herefter resultatløst, og Klage til Den faste Voldgiftsret er stadig bebudet af Arbejdsgiverne.

Smede- og Maskinarbejdere hos Nielsen & Winther i København. I August Maaned opstod der Uenighed paa Nielsen & Winthers Maskinfabrik nærmest fordi en Arbejder var blevet afskediget og dette bevirkede, at Smede- og Maskinarbejderne, som arbejdede i Dag- og Nathold, hver Dag i 4 paa hinanden følgende Arbejdsdage standsede Arbejdet fra Kl. 1 Middag til Kl. 9 Aften.

En Klage fra Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien foranledigede, at Smedeforbundets Ledelse fik sat en Stopper for disse Arbejdsforsømmelser og Sagen var dermed ude af Verden paa det nær, at Firmaet forlangte Erstatning for det Tab, der var lidt ved 4464 Arbejdstimers Forsømmelse.

Dette Krav vilde Forbundet ikke indgaa paa, og Sammenslutningen gik derfor til Arbejdsgiverforeningen, som bebudede Sagsanlæg ved Den faste Voldgiftsret.

Et Fællesmøde afholdtes under disse Omstændigheder d. 29. Novbr. og her enedes man om at afslutte Sagen paa følgende Maade:

»Klubbens Repræsentanter erkender, at den i Dagene 4.—9. August iværksatte Arbejdstidsforsømmelse er i Strid med bestaaende Overenskomster, og tilbyder derfor Firmaet Nielsen & Winther at oprette det forsømte ved midlertidig at imødekomme de af Firmaet gentagne Gange fremsatte Ønsker om en Forøgelse af Overarbejde, saaledes at hver af Fabrikkens Arbejdere inden Udgangen af indeværende Aar yder Arbejde ud over det Arbejde, der nu ydes, indtil de forsømte Arbejdstimer er oprettede.«

Sukkervarearbejderne paa Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeningers Fabrik i Kolding. For et Aars Tid siden begyndte Sukkervarearbejderne paa den Fabrik, Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeninger har anlagt i Kolding, at røre paa sig.

Det var de mandlige Arbejdere, der staar som Medlemmer af Sukkervare-, Chokolade- og Bisquitarbejdernes Forbund, som ønskede Forbundets Assistance til at skaffe en Ordning i deres Arbejdsforhold, fordi det havde vist sig, at Virksomheden betalte langt lavere Lønninger — indtil 6 Kr. mindre pr. Uge — end dem, der blev betalt af Fabrikanter i Faget i Henhold til de med Forbundet indgaaede Overenskomster.

Af den lave Løn fradroges endda til en Pensionskasse et Beløb, der aarlig androg ca. 70 Kr. Selskabet betalte et lignende Beløb til denne Fond, som iøvrigt var af meget tvivlsom Værdi, al den Stund de fleste Arbejdere aldrig naaede at opfylde Pensionskassens Betingelser for at blive berettigede, og dem, der ikke naaede ind i Kassens Æventyrland, fik ikke andet end det Beløb, de selv havde betalt, tilbagebetalt ved Ophævelse af Arbejdsforholdet, med mindre de havde arbejdet paa Fabrikken i 10 Aar.

Arbejderne ønskede derfor en regulær Overenskomst oprettet.

Det var ingen let Sag at komme til en Realitetsforhandling med Fællesforeningen. Det var ligesom om denne Virksomhed var omgivet af en kinesisk Mur.

Forbundet anmodede derfor De samvirkende Fagforbund om Assistance og det lykkedes tilsidst at faa en Forhandling i Stand mellem Selskabet og Repræsentanter for alle de Fag, der har Medlemmer beskæftigede ved Selskabet.

Dette Fællesmøde fandt Sted den 7. Juni og efter meget lang Diskussion sluttede Mødet med følgende Overenskomst:

1. Der nedsættes et Fællesudvalg til at optage Forhandling vedrørende Arbejdsforholdene paa Fællesforeningens Fabrikker.
2. »De samvirkende Fagforbund« lader udarbejde et Forslag til Grundlag for nævnte Forhandlinger.
3. Der optages inden 1. Juli d. A. en Forhandling vedrørende de foreliggende Uoverensstemmelser ved Sukker- og Chokoladefabrikken i Kolding.

I Henhold til Punkt 3 i denne

Aftale begyndte man saa paa Forhandlinger, men der taarnede sig atter Vanskeligheder op. Det viste sig nemlig, at der blandt de organiserede Arbejdere fandtes nogle Fabriksmestre, hvis Interesser slet ikke faldt sammen med de øvrige Arbejderes, og paa et vist Tidspunkt foretog man derfor resolut en Amputation, hvorved Spørgsmaalet om Mesterløn- og Arbejdsforhold blev sat udenfor den almindelige Ordning, og nu var Vejen aaben for en reel Ordning af Forholdene.

Forhandlingerne endte med, at Fællesforeningen indgik paa at betale efter den Overenskomst, der er gældende for Sukkervare- og Chokoladefabrikanter udenfor Fabrikantforeningen.

Denne Overenskomst indeholder Minimallønsatser for alle Grupper af Arbejdere, mandlige og kvindelige, og samtidig blev der for adskillige fastsat Lønninger, der gaar betydeligt op over Minimalsatserne. Overenskomsten betød en væsentlig Fremgang i Lønnen for de paagældende Arbejdere. Kvinderne havde i Tidens Løb sluttet sig til Organisationen.

Det sloges fast, at hvis der inden 1918 indføres Forbedringer i den Overenskomst, som for Øjeblikket er gældende for Medlemmer af Fabrikantforeningen, skal de samme Forbedringer ogsaa gennemføres i Fællesforeningens Virksomhed.

Den Bestemmelse er Fabrikanter udenfor Fabrikantforening ogsaa underkastet.

Alt saa saaledes ud til at være klappet og klart, men i sidste Øjeblik, da Overenskomsten skulde underskrives, opstod der en Divergens.

Arbejderne, som kom ind under Overenskomsten, skulde nemlig have deres Konti i Pensionskassen udbetalt, og Fabrikken var villig til at udbetale den Part, Arbejderne selv havde indbetalt, men ikke de tilsvarende Tilskud fra Fællesforeningen. Arbejderne ønskede ogsaa sidstnævnte Del udbetalt.

Efter nye Forhandlinger imødekom Direktøren Ønsket og samtlige Arbejdere fik saaledes, hvadenten de havde den i Pensionskassens Vedtægt fastsatte 10-aarige Anciennitet eller ej, det samlede Beløb udbetalt.

Dermed var Sagen endelig afsluttet og Overenskomsten blev underskrevet.

En faglig Voldgiftskendelse.

Firmaet Glud & Marstrand dømt til at betale Erstatning.

To Emaillearbejdere, som havde arbejdet hos Glud & Marstrand paa Frederiksborgvej i København, fik Arbejde paa Carl Lunds Fabriker i Maj Maaned, og da de havde arbejdet en halv Snes Dage, afskedigede Værkføreren dem, idet han samtidig gjorde opmærksom paa, at det ingenlunde var fordi han var utilfreds med deres Arbejde, men fordi han havde faaet Ordre fra Fabrikkens Kontor. Han fortalte dem tillige, at det var Firmaet Glud & Marstrand, der havde forlangt deres Afskedigelse.

Da dette Forhold kom til Fabrikarbejdernes Forbunds Kundskab begærede Forbundet paa de to Arbejderes Vegne Mæglingsmøde afholdt paa et Krav om Erstatning til dem, men Glud & Marstrand afviste denne Mæglingsbegæring, dels under Henvisning til, at det ikke var en faglig Strid, der forelaa, og dels under Paastanden om, at Firmaet ikke havde forlangt de to Arbejdere afskediget af Carl Lund.

En Klage til Den faste Voldgiftsret foranledigede nu et forberedende Retsmøde (Sag Nr. 149), og dette Møde endte med et Forlig, hvorved Selskabet alligevel indgik paa at lade Forbundets Klage behandle efter gældende Regler for Behandling af faglig Strid.

Da Mægling derefter forgæves blev foretaget, nedsattes en faglig Voldgiftsret, med Overretsassessor *Axel Rasmussen* som Formand og Opmand.

Denne Ret foretog en Række af

Undersøgelser og Vidneafhøringer, og det blev herved tilfulde konstateret, at Firmaet Glud & Marstrands Direktør havde beskyldt og bebrejdet Carl Lunds Fabrikker for ukollegial Handlemaade, fordi Fabrikkens Værkfører havde antaget de to Arbejdere, som Glud & Marstrand ikke vilde af med, og under Henvendelsen gav Direktøren det dels Udseendet af, at de to Arbejdere havde forladt Glud & Marstrand paa utilstedelig Maade og dels, at den ene af Arbejderne nærmest stod i Gæld til Firmaet, fordi han havde faaet sin Rejse fra Tyskland hertil betalt.

Det viste sig, at disse Angivelser var ganske urigtige og tendentiøse.

Begge Arbejderne havde forladt Arbejdet hos Glud & Marstrand paa fuldt ud forsvarlig Maade og uden at være Fabrikken en Øre skyldig, og de vilde af forskellige Grunde ikke tilbage til denne Arbejdsplads. Gentagne Uoverensstemmelser af personlig Art mellem Mesteren og de paagældende havde gjort Forholdet spændt, og for den enes Vedkommende var et uopfyldt Lønkrav tillige Anledning til Arbejdsforholdets Ophævelse.

Direktørens Paastand om, at den ene Arbejder egenlig stod i Gælds- eller Afhængighedsforhold til Fabrikken, fordi han havde faaet sin Rejse betalt, viste sig at være en ganske uforsvarlig Sigtelse. Den paagældende, som var Specialist i Emaillering, var nemlig i sin Tid blevet engageret paa den Maade, at hvis han vilde rejse fra sin Hjemstavn i Tyskland og gaa i Arbejde hos Glud & Marstrand og *blive* i Arbejdet *et halvt Aar*, vilde Firmaet efterbetale ham hans Rejseudgifter. I Henhold til denne Aftale havde han faaet et Beløb udbetalt. Men Manden havde nu arbejdet i hele *fem Aar* for Firmaet. Forholdet med Rejsepengene var altsaa udløst for $4^1/_2$ Aar siden.

Direktørens Fremstilling var saaledes med et meget mildt Udtryk en *forvansket* Fremstilling.

Under Sagens Behandling har Firmaet naturligvis gjort sig alle mulige Anstrængelser for at bortforklare Skyld og Ansvar, ligesom det blev forsøgt at paavise, at Forbundet ingen Adkomst havde til at rejse Krav paa de to Arbejderes Vegne, og at der iøvrigt slet ikke var rejst Krav.

Alt prellede dog af paa de uomstødeligste Kendsgerninger.

Man *kunde* ikke komme uden om, at Glud & Marstrand havde foranlediget de to Mands Afskedigelse fra Carl Lund.

Man *kunde* ikke komme uden om, at Firmaet vilde vanskeliggøre dem at faa Arbejde ved deres Specialitet for derved at *tvinge* dem til at søge tilbage til Glud & Marstrands Emailleafdeling, som den eneste Arbejdsplads, hvor de kunde tjene Brødet.

Man *kunde* heller ikke komme uden om, at Firmaet Handlemaade og anvendte Midler var ufine og uforsvarlige, og Opmandskendelsen blev derfor en Dom over Firmaet, der derved forpligtedes til at betale *200 Kr. i Erstatning* til de to Arbejdere.

Under denne Sags Behandling har Arbejdsgiverrepræsentanterne ingenlunde lagt Skjul paa, at deres Organisationer paa forskellig Maade benytter Efterretningssystemer, og de har kynisk hævdet deres ubetingede Ret dertil.

De har hylet og jamret over, at Carl Lunds Fabrikker i det foreliggende Tilfælde har baaret sig saa dumt og klodset ad, saa Arbejderne har kunnet opdage Rævestregerne, og de har søgt at vende og dreje Kendsgerninger paa den mest hasarderede Maade for at redde Selskabet og Æren.

Men Tilfældet var for oplagt og for grelt. En uhildet Dom *maatte* blive en Fordømmelse og en Straf for et uforsvarligt Angreb paa Arbejdernes frie Ret til at søge Erhverv.

Denne Dom — om den da kommer til Arbejdsgivernes Kundskab — vil naturligvis ikke forandre deres Efterretningssystem. De vil fortsat iværksætte deres Forfølgelse mod den Arbejder, de faar Nag til eller som de af anden Grund ønsker skal bøje Nakken og blive myg ved Middel af Arbejdsløshed og Afvisning fra Arbejde, overalt hvor Efterretningssystemerne rækker deres Fangarme.

Telefonerne vil fremdeles bringe Bud fra Direktør N. til Fabrikant X., og Værkfører og Inspektør og Formand og Mester vil fremdeles holde hinanden *a jour* om de Arbejdere, som maatte faa en sort Prik i sin hemmelige Skudsmaalsbog. Og alle de nævnte Faktorer vil indenfor deres egen Kreds rette Bebrejdelser mod den, der ved Kluntethed og navnlig mod den, der i Oprør mod skjult Forfølgelse overfor Arbejdere, afslører Systemet og Skamløsheden.

Men de, der fremdeles fremturer i den benyttede Fremgangsmaade, der kan virke som den blodigste Uret mod Arbejderne, *bør* erindre Dommen i Glud & Marstrand-Sagen.

Den fastslaar, at slig Handling er strafbar og at den ikke kan udføres af *noble* Folk.

Arbejdsløshedsstatistikken.

Gennem »Arbejderen« indsamles hver Maaned Skemaer over Arbejdsløsheden i alle Fag, og dette Materiale bearbejdes af Statistisk Departement.

Den færdige Statistik benyttes i en Række af Tilfælde som Grundlag for Beslutninger om pekuniære Ydelser af offentlige Kasser og ved sociale Loves Udarbejdelse og Behandling har denne Statistik, *som er den eneste Statistik, der findes paa dette Omraade*, været Materialet, hvormed Arbejdernes Repræsentanter i de lovgivende Forsamlinger har underbygget deres Krav om Støtte til Afhjælpning af Arbejdsløshedens Følger.

Det er derfor af yderste Vigtighed at Materialet er saa fyldigt som tænkes kan, og det er ogsaa lykkedes igennem Aarene at skabe Forstaaelse hos Organisationernes Tillidsmænd for denne Sags Betydning. Ikke des mindre mangler den Dag i Dag Fuldkommenheden i Statistikken.

Det vil ses, at Statistisk Departement *hver* Maaned stereotypt gentager: »Af Fag, fra hvilke Oplysninger mangler, skal nævnes«, — — og saa kommer Navnene paa 4—5—6 Organisationer, der enten helt eller delvis har undladt at give Oplysninger.

Hertil kommer, at flere Forbund Maaned efter Maaned maa tilstille faa eller mange Afdelinger et eller flere Rykkerbreve, for at faa saa mange som mulig af de udsendte Skemaer ind, og alt i alt foranlediger disse Forhold, at Statistikkens Bearbejdelse i mildeste Fald forsinkes, i værre Fald bliver ringere af Værdi.

Vi tager derfor Anledning til meget indtrængende at opfordre alle Tillidsmænd, hvem Hvervet med Skemaernes Udfyldning paahviler, til at sørge for, at Skemaerne bliver indsendt til Organisationernes Hovedkontorer senest den Dato, Skemaet angiver som Indsendelsesdato. Opfyldes denne Forpligtelse og udfyldes Skemaet samvittighedsfuldt, opnaar man baade at lette Arbejdet paa Hovedkontorerne og at faa den *bedste* Statistik fremskaffet.

Arbejdsanvisningen.

Indenrigsministeriet har meddelt de i Præstø Amt oprettede Arbejdsanvisningskontorer i Fakse, Næstved, Præstø, Stege, Storehedinge og Vordingborg offentlig Anerkendelse og godkendt de respektive Byraads Valg af Formænd. I Præstø Stationsforstander *Melander*, i Stege Inspektør *Gold*, i Storehedinge fhv. Proprietær *S. Petersen*, i Vordingborg Assuranceinspektør *Henry Knudsen* og i Fakse Sogneraadets Valg af Postekspedient *P. Hansen*.

For Næstved Kontorets Vedkommende har Ministeriet valgt Overlærer *J. Bæksted* til Formand i Bestyrelsen.

Nyt Rejsehjem.

Da det kan have Interesse for alle Fællesorganisationer, gengiver vi efterstaaende et af Arbejdernes Fællesorganisation i Helsingør vedtaget

Reglement
for
Fagforeningernes Rejsehjem
Helsingør.

Rejsehjemmet er oprettet og drives af »*Arbejdernes Fællesorganisation for Helsingør og Omegn*«, hvis For-

retningsudvalg er Hjemmets tilsynsførende Myndighed.

Rejsehjemmets Formaal

er at kunne byde tilrejsende arbejdsløse fagorganiserede Medlemmer et hyggeligt Logi og god Forplejning til den billigst mulige Pris.

Adgang til Rejsehjemmet

gives mod Forevisning af gyldig Fagforeningsbog.

Rejsehjemmets Opholdsstue lukkes Kl. 10 Aften, og Kl. 10½ skal alle Rejsehjemmets Logerende være i Seng.

Der purres ud Kl. 8 Morgen, og senest Kl. 9 skal alle Logerende være fjærnede fra Sovestuerne.

Rejsehjemmets Priser.

Natlogi med Adgang til varmt Brusebad betales med 35 Øre pr. Nat.

For Spise- og Drikkevarer, der serveres i Rejsehjemmets Opholdsstue, betales følgende Priser:

Kaffe, The, kogt Øl eller Mælk uden Brød pr. Kop 10 Øre.

Smørrebrød (Margarine) uden Paalæg pr. hel Skive 5 Øre.

Smørrebrød (Margarine) med Paalæg pr. hel Skive 10 Øre.

Middagsmad (1 Ret) 35 Øre.

Middagsmad (2 Retter) 50 Øre.

Til almindelig Butikspris sælges: Wienerbrød og andet Bagværk, Hvidtøl, Skibsøl og andre skattefri Ølsorter samt Mineralvande.

For et Døgns fuld Forplejning med Logi betales 1 Kr. 35 Øre.

Rejsehjemmets Orden.

Det er forbudt Værten at indlade berusede Personer.

Indbringning af spirituøse Drikkevarer (herunder skattepligtigt Øl) i Hjemmet er strengt forbudt under en hvilken som helst Form, og Overtrædelse heraf vil have øjeblikkelig Udvisning til Følge.

Det samme gælder Forstyrrelse af god Ro og Orden, saavel i Opholdssom Sovestuerne.

Rejsehjemmets Gæster er iøvrigt i enhver Henseende pligtige uvægerligen at rette sig efter de af Værten til enhver Tid givne Anvisninger eller Paabud under deres Ophold i Hjemmet.

Findes der Grund til Klage over Behandlingen, Betjeningen eller andet Hjemmet vedrørende, da indgives saadanne Klager skriftlig til Forretningsføreren.

Helsingør, den 1. Oktbr. 1915.

P. F. V. *P. Christensen.*

Udlandet.

Norge.

»Lov om Arbeidstvister« træder ud i Livet.

I tidligere Numre af »Arbejderen« har vi gengivet den under 6. Aug. 1915 stadfæstede »Lov om Arbejdstvister» i Norge.

I Henhold til § 27 i denne Lov er Højesteretsadvokat *J. M. Lund* udnævnt til Rigsmæglingsmand for et Tidsrum af 3 Aar fra 1. Januar 1916 at regne.

Ligeledes er der for det samme Tidsrum udnævnt Medlemmer til den i § 7 nævnte Arbejdsret.

Som Formand er Højesteretsassessor *Paal Berg* udnævnt. Som øvrige Medlemmer: 1. Fabrikejer *K. Myhre*, Gulskogen. 2. Overingeniør *Chr. Vig*, Kristiania. 3. Bestyrer af Arbejdskontoret i Kristiania, *Sverre Iversen*. 4. Sekretær i Norges kooperative Landsforening *Andreas Juell*.

Som Stedfortrædere: For Fabrikejer Myhre: 1. Værksejer *K. Dahl*, Kristiania, 2. Murmester *P. Kristensen*, Kristiania. For Overingeniør Chr. Vig: 1. Konsul *H. B. Peterson*, Moss, 2. Skibsreder *T. Thoresen* junr, Kristiania. For Bestyrer Sverre Iversen: 1. Montør *Ludv. Enge*, Sarpsborg. 2. Skrædder *N. Mittet*, Kristiania. For Sekretær A. Juell: 1. Journalist *G. Ousland*, Kristiania. 2. Møbelsnedker *Ludv. Hansen*, Kristiania.

Amerika.

De nye amerikanske Sømandslove.

De nye amerikanske Sømandslove (The Lafolette Bill) traadte i Kraft den 4. November for amerikanske Skibe og gælder fra Juni n. A. for udenlandske Skibe, som besejler De forenede Stater. Dermed er en lang og forbitret Kamp endt med Sejr for Arbejderne. Ganske vist er den offentlige Mening endnu ikke faldet til Ro, og dette gælder særligt i Arbejdsgiverkredsene. Lovenes Mod-

standere advarer daglig mod Følgerne af denne Lovgivning. Ligeledes har forskellige Skibsfartsselskaber meddelt, at de ved Lovenes Ikrafttræden vil være tvungne til at indstille deres Virksomhed. Dette gælder saaledes Pacific Mail Steamship Company og det kaliforniske Firma R. Dollar. I »Survey« underkaster Sømandsforbundets Formand A. Furuseth, disse to Firmaers Holdning en skarp Kritik, som i Uddrag er gengivet i Augustheftet af de amerikanske Maleres Organ »Painter and Decorater«. Han mener, at de Grunde, Firmaerne angiver, næppe er ganske korrekte, og at Firmaernes Omorganisering, som ingenlunde er det samme som en Opløsning, skyldes ganske andre Aarsager end dem, der anføres. Rigtignok paastaar Pacific-Co., at det ikke kan arbejde videre, naar Skibenes Mandskab — saadan som Lovene byder — for 75 pCt. Vedkommende skal bestaa af engelsktalende Folk, og Firmaet altsaa enten helt maa afskedige sine Kinesere eller undervise dem. I Virkeligheden, mener Furuseth, vil Selskabet kun omorganisere sig, for at tilpasse sig efter visse strammende Forskrifter for Panamakanal-Gennemfarten. De udenlandske Dampskibsselskaber betragter naturligvis Lovene med Misfornøjelse, fordi disse tvinge dem til Lønforhøjelser. De amerikanske Søfolk imødeser med Ro alle de slemme Følger, som forudsiges. De er af den faste Overbevisning, at Lovene ikke blot vil betyde et stort Fremskridt for dem alene, men at hele det amerikanske Folk endog vil indse, at Lovene kan bidrage til et mægtigt Opsving i den amerikanske Skibsfart, og at Passagerernes Sikkerhed i rum Sø vil være tilstede i uendelig langt højere Grad, naar Skibenes Bemanding sker ved højerestaaende, dygtige Arbejdere.

Det amerikanske Arbejdsministerium.

Dette Ministerium blev for nogle Aar siden oprettet ifølge Bestræbelser, der var udfoldet af Fagforeningerne og det blev besat med den almindeligt agtede og ansete Bjergværksarbejderfører *Wilson*. Dets voksende Betydning fremgaar af en Beretning, som vi finder i den stedlige Presse. Arbejdsministeren har Ret til at »mægle«, naar de to Parter ikke kan komme til Forstaaelse. I det Regnskabsaar, der slutter med Udgangen af Juni, var saadan Mægling foretaget i 32 Tilfælde, der omfattede 94,289 Arbejdere. I alle Tilfælde udnævnte Arbejdsministeren Voldgiftsdommere, ved hvis Hjælp Arbejdsstandsninger blev undgaaet eller væsentlig afkortet.

De kanadiske Fagforeninger.

Som bekendt staar den overvejende Del af de kanadiske Fagforeninger i Forbund, som er fælles med De forenede Stater. Dette har længe været Arbejdsgiverne en Torn i Øjet. Fabrikantforbundet har anset den nuværende Krigstid for egnet til paany at rejse en Agitation til Fordel for rene »kanadiske« Organisationer. Enhver Forbindelse med Arbejderne paa den anden Side af Grænsen skal være »upatriotisk«. Formanden for det kanadiske Fagforeningsforbund, *Watters*, erklærer imidlertid, at Arbejdsgivernes Splittelsesforsøg vil blive resultatløse, fordi Solidaritetsfølelsen mellem de to Landes Arbejdere bliver bestandig større.

De kanadiske Fagforeningers 31. Kongres fandt Sted den 20. Septbr. i Vancouver. Kongressen har bl. a. behandlet følgende Spørgsmaal: Følgen af Arbejdsløsheden i Industricentrerne, Fordringer angaaende Skærpelse af Indvandringslovgivningen, de forskellige Arbejderne vedrørende Lovforslag om Otte-Timersdagen, obligatoriske Mæglings- og Voldgiftsretter, Jernbanemændenes 14-Dages Lønudbetaling, Alderdomsforsørgelse osv. Kongressen omfatter kun Organisationer, som tilhører den amerikanske faglige Centralisation. Den beskæftiger sig derfor kun med specifik kanadiske Spørgsmaal, og da særlig med saadanne, som angaar Lovgivningen, derimod ikke med almindelige faglige Anliggender.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 24 ❋ KØBENHAVN DEN 11. DECEMBER 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Det internationale Sekretariat. Arbejderfamiliers Forbrug. Udlandet. Adressefortegnelse.

Det internationale faglige Sekretariat
i Berlin.
Beretning 1913—15.

Fra Formanden for Det internationale faglige Sekretariat i Berlin har vi fornylig modtaget en Beretning om Virksomheden i de to sidste Aar.

Da Verdenskrigen udbrød ifjor, var Bureauet netop ifærd med Udarbejdelsen af den sædvanlige Aarsberetning for 1913. Krigen afbrød naturligvis dette Arbejde, som saa meget andet af Fredens Syssel.

I det følgende gengives i Uddrag det væsentlige af den nu fremkomne Beretning, som naturligvis er overordentlig kortfattet i Sammenligning med de fra tidligere Tider kendte Aarsberetninger.

»Verdenskrigen gjorde brat Ende paa Forarbejderne til en videre Udformning af Fagorganisationernes internationale Forbindelser. Den internationale Konference i Zürich 1913 havde ikke blot ændret Navnet paa den internationale Sammenslutning, men ogsaa givet denne nye Opgaver. Der kan saaledes nævnes Udgivelsen af »Den internationale faglige Efterretningskorrespondance« og Oprettelsen af et Oversættelseskontor, som skulde foretage Oversættelsesarbejder for de tilsluttede Lands-Centralisationer og for de internationale Fag-Sekretariater. Dette nødvendiggjorde større Kontorlokaler med passende Udstyrelse og et forholdsvis talrigt Personale. I den første Halvdel af 1914 blev Kontoret indrettet saaledes, at det som en Begyndelse kunde tilfredsstille, og man havde til Oktober 1914 forberedt en videre Udvidelse af Kontoret, da der strømmede saa meget Oversættelsesarbejde ind, at der maatte mere Personale til, hvilket atter krævede mere Plads.

I Juli var der, foruden Sekretæren beskæftiget 12 Personer paa Kontoret. De var af følgende Nationaliteter: fire Englændere, fire franske Svejtsere, en Amerikaner, en Dansker og to Tyskere. Af disse sidste besørgede den ene Oversættelse fra engelsk og fransk til tysk, den anden passede Ekspeditionen. Umiddelbart efter Krigens Udbrud maatte der ophøres med Udgivelsen af »Korrespondancen«, og da der heller ikke indløb mere Oversættelsesarbejde, maatte en Del af Personalet afskediges. Nogle andre søgte selv deres Afsked, for at rejse hjem. Var den internationale Forbindelse end ikke helt bleven afbrudt, saa var den dog bleven begrænset paa en saadan Maade, at det synes tilraadeligt at foretage en regnskabsmæssig Afslutning for det internationale faglige Bureau og at lade det videre Arbejde hvile En saadan Afslutning foretoges den 31. August 1914.

Imod Forventning modtog Kontoret allerede i September 1914 Bestilling paa Oversættelsesarbejder, saa det blev nødvendigt at genoptage Virksomheden. Da det internationale Bureaus Sekretær ligeledes blev permitteret fra Militærtjeneste, var Betingelserne for en Genoptagelse af Oversættelsesarbejderne tilstede. Under Sekretærens Fraværelse var Kon-

torets Arbejde bleven besørget af en Dansker i Forbindelse med en Hjælper. For Øjeblikket beskæftiges paa Kontoret foruden Sekretæren en Partifælle fra det franske Svejts og en Hjælper. En Del af Oversættelsesarbeidet besørges udenfor Kontoret, da det ikke for Tiden synes tilraadeligt at ansætte mere fuldt lønnet Arbejdskraft, da Arbejdsmængden indenfor de enkelte Sprogs Omraader ikke er stor nok dertil.

Haabet om, at en snarlig Fredsslutning atter vilde muliggøre det gamle Samkvem mellem Fagorganisationerne i alle Lande, er desværre ikke gaaet i Opfyldelse. I September 1914 udtalte jeg paa Forespørgsel i en Skrivelse det Haab, at det ved Midten af Aaret 1915 vilde blive mulig at udgive den internationale Beretning for 1913 og 1914. Men heller ikke det lykkedes.

Naturligvis har det internationale Bureau ikke kunnet udrette nævneværdigt Arbejde under Krigen. Det gjaldt om at opretholde en, om end ringe Forbindelse mellem de forskellige Landes faglige Hovedorganisationer. Med dette Formaal for Øje er der oprettet et Filialkontor i Amsterdam under Ledelse af Partifælle Oudegeest, saaledes som det blev meddelt ved Cirkulære af 23. Novbr. 1914. Forbindelsen med dette Kontor opretholdtes ikke blot ad skriftlig Vej, men der har ogsaa fundet mundtlig Raadslagning Sted, dels i Tyskland og dels i Amsterdam. Til Dækning af Filialkontorets Udgifter er der af det internationale Bureau stillet 4000 Mark til dets Raadighed.

Derefter indeholder Beretningen et ret udførligt Regnskab over Indtægter og Udgifter i Tiden indtil 30. Juni 1915. Foruden af de ordinære Revisorer Hermann Kube og Joh. Sassenbach er dette Regnskab den 24. August revideret af J. Oudegeest. En Gengivelse af disse mange Tal er formentlig unødvendig, saa meget mere, som alle Punkter af særlig Interesse er omtalt i den følgende Del af Beretningen. Ordlyden af denne er i Oversættelse saaledes:

Da Regnskabets Hovedafslutning fandt Sted 31. Aug. 1914 forekommer herunder nogle, som egentlig hører hjemme paa Regnskabet for 1914/15. Dette gælder saaledes 1600 Mark, der af den franske Hovedorganisation i Slutningen af Juli indsendtes som Bidrag for 1914/15 og andre 1600 Mark, som af samme Hovedorganisation samtidig indsendtes som Bidrag til Udgifterne ved den for 1915 planlagde internationale Konference i San Fransisko.

Af Hensyn til de forøgede Indtægter, som tilflød det internationale Bureau ifølge Beslutningerne i Zürich, blev det nødvendigt at udvide Bogføringen og at regne det internationale Bureaus Kasse alle Indtægter tilgode, ogsaa de, der var bestemt for Strejker og Lockouter. Som Følge heraf er for 1913/14 bogført alle Indtægter til Understøttelse af Fagorganisationerne i Serbien og Bulgarien, for hvilke Bidrag der allerede delvis blev aflagt Beretning i Zürich.

Det i Zürich aflagde Regnskab over Bidragene til Serbien og Bulgarien viste en Indtægt paa 30,089 Mark 87 Pf. og en Udgift paa 337 Mark 84 Pf. Indtil Januar 1914 er Beløbet vokset til 56,004 Mk. 87 Pf. Deraf er Halvdelen, 24,723 Mk. 77 Pf. bleven afleveret til Hovedorganisationen i Serbien umiddelbart efter den Konference, der den 10. Okt. 1913 holdtes i Wien af Repræsentanter for de faglige Hovedorganisationer i Balkanlandene. I denne Konference deltog Repræsentanter fra begge de i Bulgarien bestaaende Hovedorganisationer, samt fra Rumænien, Serbien, Ungarn, Østrig, Kroatien, Slavonien og Bosnien-Herzegovina. Konferencens Delegationsudgifter var 1419 Mk. 75 Pf. Det lykkedes ikke at hidføre Enighed mellem de to Retninger i Bulgarien. Dette lykkedes ej heller ved et senere Forsøg, som blev gjort ved Forhandlinger i Sofia den 17—20. April 1914 under Forsæde af undertegnede Formand for Det internationale Bureau og under Medvirken af Formanden for Hovedorganisationen i Kroatien. Grunden til, at der ikke straks overfor de tilslut-

tede Hovedorganisationer blev aflagt Beretning om disse Forhandlinger og deres Forløb var den, at Formanden for den saakaldte »snæverhjærtede« Hovedorganisation forud for vor Afrejse sagde til os, at man dog maaske vilde naa til Enighed. Indtil Dato er dette dog ikke sket, og i Henhold til den Beslutning, som fattedes paa Konferencen i Zürich, har den til Fagorganisationerne i Bulgarien bestemte Del af Beløbet ikke kunnet udbetales.

I Indtægterne for 1913/14 er opført et Beløb paa 112 Mk. som tilbagebetalte Sygekassebidrag. Det drejer sig her om de Bidrag, som af Personalet maatte betales til Statens Sygeforsikring, og som forskudsvis var betalt af Bureauets Kasse.

Den Indtægtspost, som hedder »Betaling for Oversættelsesarbejde« og som udgør 11,211 Mk. 08 Pf. bestaar af mange, tildels meget smaa Beløb, hvilke det formentlig ikke er nødvendig at opregne.

I Henhold til Foranstaaende vil det ikke være nødvendig at give nogen nærmere Forklaring angaaende Udgifterne 1913/1914.

Som Regnskabet for 1914/1915 viser, kunde Oversættelseskontoret opretholdes ved Indtægterne for Oversættelsesarbejde. Aarets almindelige Bidrag til Det internationale Bureau var allerede forud indbetalt af Frankrig og Serbien. I Aarets Løb indkom desuden Bidragene fra Holland, Sverrig og Tyskland. Derved blev det muliggjort paany at udsende Den internationale Korrespondance fra August 1915. Som tidligere udgives den i tre Sprog, men dog kun hver 14. Dag. I Danmark og Sverrig foretager man en lokal Oversættelse af Korrespondancen, akkurat som tidligere.

Paa Udgiftssiden for 1914—15 findes 918 Mk. 94 Pf. for Tryksager og Bladhold. Dette Beløb kan synes noget stort. Men de Blade, som før Krigen for en stor Del indgik gratis til Bureauet i Bytte for Korrespondancen, har man under Krigen maattet abonnere paa. Dette Abonnement blev i mange Tilfælde endda dyrere end i normale Tider, fordi det maatte besørges over nevtralt Udland. Skønt man med Hensyn til Blade og Tryksager har begrænset sig til det allernødvendigste, har det altsaa dog medført en betydelig Udgift. Fra Bureauets Side er der i dette Anliggende holdt lige saa sparsomt Hus, som Tilfældet har været med andre Udgifter, som kun andrager smaa Beløb.

Som Sagerne for Øjeblikket ligger, kan der her kun blive Tale om en Regnskabsaflæggelse for Bureauets Kasseanliggender. At indgaa paa andre Tildragelser og da særlig paa den Meningsforskel som i de forskellige Hovedorganisationer er tilstede med Hensyn til det internationale Bureau vilde næppe føre til Forstaaelse, men ret snarere til en Skærpelse af Modsætningerne i de forskellige Opfattelser. Meningsforskellighederne maa og skal udlignes efter Afslutningen af det frygtelige Verdensdrama.«

Berlin, 11. Oktbr. 1915.

C. LEGIEN,
Formand for
Det internationale faglige Sekretariat.

Arbejderfamiliers Forbrug.

En statistisk Undersøgelse.

Statistisk Departement har paa Grundlag af 496 Husholdningsregnskaber, hvoraf 221 er fra Hovedstaden, Resten fra Provinsbyerne, foretaget en Opgørelse af mindrebemidlede Familiers Husholdningsudgifter i Oktober 1915, og Resultatet deraf foreligger nu i et af de sidst udkomne Numre af Statistiske Efterretninger.

Husholdningsregnskaberne er fra Arbejdere og Funktionærer, der er nogenlunde vellønnede, idet deres ugentlige Indtægt i Hovedstaden varierer fra 33 Kr. 52 Øre til 48 Kr. 54 Øre og fra 27 Kr. 89 Øre til 36 Kr. 33 Øre i Provinsbyerne. Det er Familier, der gennemsnitlig kan anvende ca. 20 Kr. om Ugen til Levnedsmidler.

For at kunne sammenligne disse Familiers Forbrug af Levnedsmidler, er Familierne omsat til Enheder,

det vil sige, at man beregner, at Manden i Huset spiser en Enhed, Konen og Børnene fra 11—14 Aar en Tiendedel mindre, Børn fra 7—10 Aar en Fjærdedel mindre etc. Ved Hjælp af denne Beregning faar man f. Eks. ud, at Mand, Kone, et Barn paa 12 Aar, et paa 10 Aar og et paa 6 Aar tilsammen spiser 3,95, altsaa næsten 4 Enheder.

Det viser sig nu, at i Hovedstaden koster hver Enhed gennemsnitlig 5 Kr. 41 Øre og i Provinsbyerne 4 Kr. 51 Øre. En Familie, bestaaende af det i Eksemplet nævnte Antal Personer, bruger altsaa i Hovedstaden gennemsnitlig ca. 21 Kr. 60 Øre og i Provinsbyerne 18 Kr., altsaa 20 pCt. mindre. En Del af denne Forskel skyldes det, at Levnedsmidlerne i Provinsbyerne gennemsnitlig er 10 pCt. billigere end i Hovedstaden, Resten af Forskellen det, at man lever noget anderledes i Hovedstaden end i Provinsbyerne.

Dette illustreres tydeligt nok af hosstaaende Tabel I over Gennemsnitsforbruget:

Tabel I.

	Hovedstaden:		*Provinsbyen:*	
	Forbrug	Udgift Øre	Forbrug	Udgift Øre
Rugbrød	1,963 g	42	1,709 g	36
Andet Brød	—	57	—	44
Kød	115 g	20	77 g	14
Flæsk	139 g	23	103 g	16
Flæskevarer, Fars og Paalæg	—	88	—	55
Fisk	—	17	—	18
Smør	37 g	12	8 g	3
Vegetabil	389 g	61	436 g	61
Fedt	75 g	13	50 g	8
Ost	—	13	—	9
Æg	0,621 Stk.	8	0,309 Stk.	4
Skummet Mælk	0,745 l	9	0,719 l	9
Sød Mælk	1,213 l	27	1,093 l	19
Fløde	—	8	—	9
Kartofler	1,549 g	14	1,905 g	19
Grøntsag. og Frugt	—	26	—	13
Sukker	662 g	26	710 g	28
Kaffe	79 g	22	92 g	23
Mel	284 g	12	711 g	27
Gryn	132 g	8	139 g	7
Hvidt Øl	1,110 Fl.	11	0,732 Fl.	6
Andre Kolonialv.	—	32	—	22
Tilsammen	—	549	—	450

Det fremgaar heraf bl. a., at Hovedstadsfamilien bruger mere Brød og mere Øl end Provinsfamilien, men derimod mindre Mel og færre Kartofler. Hovedstadsfamilien bruger tillige mere Kød, Smør og flere Æg end Provinsfamilien.

Af betydelig større Interesse end saadanne Gennemsnitsberegninger er dog de Detailberegninger, man kan udlede af det foreliggende Materiale.

Det viser sig her, at de 3 Familier i Hovedstaden, der er opført med den mindste gennemsnitlige Ugefortjeneste, nemlig 33 Kr. 52 Øre, har et stort Antal Børn. De bestaar nemlig tilsammen af 32 Personer, saaledes at der maa være 26 Børn eller gennemsnitligt 9 Børn i hver Familie.

En saadan Familie har gennemsnitlig brugt 3 Kr. 11½ Øre for hver Enhed Levnedsmidler om Ugen, og dette Forbrug fordeler sig som vist i Tabel II.

Tabel II.

	Forbrug	Udgift Øre
Rugbrød	1,546 g	31,4
Franskbrød	—	1,9
Sigtebrød	—	27,9
Fint Brød	—	22,3
Oksekød	6 g	1,0
Kalvekød	—	—
Fars	44 g	3,9
Flæsk (Spæk)	78 g	11,7
Lever	—	—
Hoveder og Tæer	—	3,9
Andre Flæskevarer	—	14,7
Paalæg	—	19,9
Sild	0,800 Stk.	3,7
Fisk	—	1,1
Smør	—	—
Vegetabil	243 g	36,1
Fedt	67 g	12,4
Ost	50 g	5,2
Æg	0,109 Stk.	1,2
Skummet Mælk	1,115 l	12,9
Sød Mælk	0,420 l	9,5
Fløde	—	4,1
Kartofler	950 g	7,6
Grøntsager	—	7,9
Frugt	—	10,9
Sukker	420 g	17,1
Kaffe	22 g	6,2
Tilsætning	14 g	1,1
The	2 g	1,2
Flormel	50 g	2,1
Andet Mel	7 g	0,7
Risengryn	50 g	2,4
Andre Gryn	75 g	7,3
Hvidt Øl	0,949 Fl.	9,6
Andre Kolonialvarer	—	12,5
Tilsammen	—	311,4

Man vil her se, at Kød omtrent er gaaet helt ud af Spisesedlen, at der kun bruges lidt over Halvdelen af det Flæsk, der i den første Tabel staar som Gennemsnitsforbruget, at der er et grumme ringe Forbrug af Fisk, at Smørret slet ikke kendes i den Husholdning, at der blot er en Antydning af Æg, at man væsent-

ligst indskrænker sig til skummet Mælk, at man har indskrænket Kaffe- og Theforbruget meget stærkt. Men endvidere fremgaar det af den, at man heller ikke bruger saa meget Brød eller saa mange Kartofler, som efter den første Tabel er det gennemsnitlige Forbrug.

Enhver maa indrømme, at den Familie, der tvinges til at leve saaledes, lever saare spartansk, og det er et Spørgsmaal, om den overhovedet lever bedre end en tysk Familie med en lignende Indtægt.

Denne Familie faar hverken saa god Mad eller saa megen Mad som en Familie med det Gennemsnitsforbrug, der fremgaar af den første Tabel, og det kan være Tvivl underkastet, om den egentlig ikke bliver underernæret.

Men hvor mange Familier i København er ikke saaledes stillet, at de maa leve paa samme Maade?

Tager vi saaledes alle Arbejderfamilier med en aarlig Indtægt af 1400 Kr. og derunder, altsaa med højst 28 Kr. i Indtægt om Ugen, kan man vel gaa ud fra, at de højst kan ofre 15 Kr. om Ugen til Levnedsmidler. Saafremt Familien da forbruger omkring ved 4½ Enheder, maa den leve paa denne Maade, og hvis den bruger flere Enheder, maa den leve endnu mere spartansk, skønt man næppe skulde tro det muligt.

Og 4½ Enheder betyder, at Familien f Eks. bestaar af Mand, Kone og tre Børn i Alderen fra 13 til 10 Aar. Hvis der er blot et Barn til, betyder det billigere eller mindre Føde for Familiens Medlemmer.

De Prisforhøjelser som Krigen og de med denne følgende Forhold saaledes har afstedkommet, tynger saaledes meget haardt paa de mindre velstillede Arbejderes Budget, og man maa oprigtig haabe, at der ikke kommer yderligere Forhøjelser, men at der tværtimod snart maa komme Lettelser.

Det vilde i denne Forbindelse have været interessant et se, hvorledes Krigsfordyrelsen har indvirket paa en saadan Families Husholdningsregnskab, men hertil synes der ikke at være det fornødne Materiale.

Derimod viser Tabel III, hvorledes det gennemsnitlige ugentlige Forbrug har været pr. Person efter de Husholdningsregnskaber, der indsamledes og bearbejdedes i 1909 og de nu foreliggende Regnskaber:

Tabel III.

Udgift og Forbrug pr. Person af:	1915 (Samtlige Regnskaber) Forbrug	Udgift Øre	1909 (Samtlige Regnskaber) Forbrug	Udgift Øre
Rugbrød	1,507 g	32	1,329 g	22
Andet Brød	—	43	—	35
Kød	88 g	15	394 g	38
Flæsk	106 g	17	117 g	14
Flæskevarer, Fars og Paalæg	—	67	—	28
Fisk	—	13	—	12
Smør	29 g	9	121 g	26
Vegetabil	299 g	46	144 g	20
Fedt	58 g	10	64 g	8
Ost	—	10	—	8
Æg	0,475 Stk.	6	1,308 Stk.	9
Skummet Mælk	0,572 l	7)		
Sød Mælk	0,932 l	20)	—	26
Fløde	—	6)		
Kartofler	1,189 g	11	1,000 g	8
Grøntsager&Frugt	—	20	—	12
Sukker	508 g	20	400 g	17
Kaffe	61 g	17	64 g	15
Mel	220 g	9	156 g	5
Gryn	102 g	6	114 g	5
Hvidt Øl	1,852 Fl.	9	1,000 Fl.	9
Andre Kolonialv.	—	25	—	15
Tilsammen	—	418	—	332

Heraf ser man, at der siden 1909 er foregaaet en Stigning af 26 pCt. i Udgifterne til Levnedsmidler til hver Person, skønt Forbruget af Kød, Smør og Æg er indskrænket meget betydeligt, medens man nu bruger mere Brød, mere Margarine og flere Kartofler end da. Det vil sige, at den Familie, der da brugte knap 12 Kr. om Ugen til Levnedsmidler nu maa bruge 15 Kr. og endda ikke faar saa god og rigelig Kost som den Gang. Og efter alt at dømme er det væsentligste af dette Misforhold først nu fremkommen som Følge af Krigsprisstigningen.

Udlandet.

Australien.

— I Statstrykkeriet i Perth, Vestavstralien, er Arbejdstiden for alle der beskæftigede Arbejdere nedsat til 44 Timer ugl. Arbejdstiden er lagt paa Ugens første fem Dage, saaledes at baade Lørdag og Søndag er Fridage.

Adressefortegnelse

over

Forbundene og enkeltstaaende Fagforeninger under De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Forbund.

Arbejdsmandsforbund, Dansk. H. C. Andersensgade 14, St. K. Telef. 2140.

Kommunalt Arbejderforbund, Colbjørnsensgade 7, St. B. Telef. Vester 2735.

Kvindeligt Arbejderforbund, Blaagaardsgade 21 [1] N. Telef. 5123.

Bageri- og Konditoriarbejderforbundet. Z. Friis, Raadmandsgade 40 [4] L. Telef. Taga 104 y og Godth. 166.

Billedskærer- og Dekorationsbilledhuggernes Forbund. E. Otendal, Rosenvej 2 Ø. Telef. Øbro 194.

Bogbinderforbundet, Rosengaarden 12 K. Telef. Byen 4293.

Brolæggerforbund, Dansk. C. Kronow, Egegade 3 [3] N. Telef. Nora 1003 y.

Bødkerforbundet, Krystalgade 24 [2] K. Telef. Byen 2919.

Børstenbinderforbund, Dansk. A. Nielsen, Peter Fabersgade 5 [1] N.

Drejerforbundet. M. Arnsfeldt, Solitudevej 5 A [2] N. Telef. Nora 1275.

Elektrikerforbund, Dansk. Griffenfeldtsgade 6 [1] N. Telef. 7918.

Forgylderforbundet. Georg Nielsen, Ørnevej 36 L.

Formerforbund, Dansk, Larslejstræde 1 [1] K. Telef. Byen 2125.

Forsikringsfunktionærernes Forbund. Fr. Nielsen. Toftegaards Allé 14 [3] Valby. Telef. Valby 558 x.

Gartnerforbund, Dansk, Baggesensgade 27, St. N. Telef. Nora 2720 x.

Glarmestersvendenes Forbund. Rømersgade 22 [2] K. Telef. Byen 605 x.

Glasarbejderforbund, Dansk, C. J. Olsen, Kastrup Arbejderboliger.

Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdernes Forbund. G. Schou. Assensgade 9, Mez. Telef. Øbro 3203 y.

Gørtler- og Metalarbejderforbundet. Fr. Hartmann, Hjorth Lorenzensgade 21 [4] N. Telef. Nora 2249 y.

Handskemagerforbundet. Ludvig Nielsen, Birkegade 15 B [4] N.

Hattearbejderforbundet. Th. Sundby, Langøgade 10. Str. Telef. Str. 753 y.

Hvidgarverforbund, Dansk. C. Meisner, Bragesgade 20 B [3] L.

Jærn- og Metalsliberforbund, Dansk. G. A. Andersen, Baldersgade 76 [1] L.

Karetmagerforbund, Dansk. Thuresensgade 6 St. K. Telef. Byen 1904 x og Godth. 479 y.

Kedel- og Maskinpasserforbund, Wesselsg. 7 [1] N. Telef. Taga 1172, Central 9975 og Valby 362 y.

Keramisk Forbund. A. Flodin, Aalekistevej 246, Vanløse.

Korkskærernes- og Sorterernes Forbund. V. Nørregaard, Mysundeg. 22 St. Telf. Roskilde 170.

Litografisk Forbund, Dansk. Johannes Jensen, Skindergade 22 [2] K.

Lohgarvernes Forbund, J. Johnsen, Sønder Allé 13, Valby. Telef. Valby 60 y.

Malerforbundet, Rømersgade 24 [1] K. Telef. 10385.

Metaltrykkerforbund, Dansk. Oluf Olsen, Rosengade 13 [4] K.

Mølleriarbejderforbund, Dansk. N. J. Andersen, Nørrebrogade 29 [1] N. Telef. Nora 586 x.

Papirindustriarbejderforbundet. L. P. Jensen, Holte pr. Holte St. Telef. Nærum 51.

Pottemagernes Forbund. Fr. Pietsch, Enghavevej 27 [1] B.

Rebslageriarbejdernes Forbund, Jacob Sørensen, Brønderslev.

Sadelmager- og Tapetsererforbund, Skand. Brolæggerstræde 11 K. Telef. Byen 206.

Skibstømrerforbund, Dansk. H. P. Rasmussen, Nyborg Landevej 18, Svendborg.

Skorstensfejersvendenes Forb. Edv. Jensen, Mathildevej 16, St. F. Telef. Godthaab 1484 x.

Skotøjsarbejderforbund, Dansk. Rømersgade 22 [2] K. Telef. Byen 607.

Skrædderforbund, Dansk. Will. P. Arup, Hauserplads 14 [1]. Telef. 10518.

Slagteriarbejderforbund, Dansk. Nørrebrogade 84. N. Telef. Nora 558.

Smede- og Maskinarbejderforbund, Dansk. Larsleistræde 1. Telef. 5121 og 8221.

Snedkerforbundet, Rømersgade 22 [4]. Telef. 4215.

Sporvejs- og Omnibusfunktionærernes Organisation. Fischer Nielsen, N. W. Gadesgade 12. Telef. Strand 739 v.

Stenarbejderforbund, Dansk. Janus Ipsen, Vang pr. Hasle.

Stukkatørernes Forbund. F. W. Jensen, Holtegade 11 [1] L. Telef. Taga 557 y.

Sukkervare-Chokolade- og Biskuitarbejdernes Forbund, J. D. Becker, Guldbergsgades Forl. 101 [3]. Telf. Nora 789 y.

Tekstilarbejderforbund, Dansk. Julius Blomsgade 4 [2] L. Telef. Taga 1066.

Tobaksarbejderforbundet, Rømersgade 22 [3] K. Telef. Byen 606.

Træindustriarbejderforbundet, Nørrebrog. 15 [1] N. Telef. Nora 462.

Typografforbund, Dansk. Gamle Kongevej 1 C. [1] B. Telef. 4331.

Enkeltstaaende Fagforeninger.

Barnevognsarbejdernes Fagf. J. A. A. Hansen, Falkoner Allé 4 [3] F.

Kurvemagernes Fagf. Joh. Nielsen, Arnesvej 15 [1]. Brønshøj.

Ovnsætternes Fagf. J. Weinoldt. Istedgade 66 [4] B.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.

REDAKTION OG EKSPEDITION:

Nørre Farimagsg. 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541

Trykt hos F E Bording (V. Petersen) Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 25 ❋ KØBENHAVN DEN 18. DECEMBER 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Den faste Voldgiftsret. Københavns Kommunalbestyrelse. Lønbevægelser og Konflikter (Kedelpasserne i Provinserne. Skorstensfejerne hos Pallesen paa Frederiksberg. Tapetsererne i Odense og Fredericia). Literatur. Udlandet.

Den faste Voldgiftsret.

Tjenernes »Funktionærpriser« i de københavnske Restaurationer.

Sag Nr. 162.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 8. December 1915 i Sag Nr. 162: Opvarter- og Tjenerforeningen af 1866 og Dansk Kellnerforbund mod Den faglige Organisation af Restauratører og Hotelværter i København og Omegn paa egne og dennes Medlem, Indehaver af Etablissementet National, Restauratør Carl Jørgensens Vegne, Hotelvært- og Restauratørforeningen i København paa egne og dennes Medlem, Indehaver af Kafé Paraplyen, Restauratør P. Møllers Vegne samt Kafévært og Restauratørforeningen i København og Omegn paa egnes og dennes Medlem, Indehaver af Tivolis Variété, Restauratør P. Wunsch' Vegne.

Den 28. Maj d. A. blev der fra 1. Juni d. A. at regne i Restaurationsfaget angaaende Arbejdsvilkaarene for Tjenerne indgaaet en Overenskomst, der bl. a. fastsatte, hvilken Bespisning, der tilkom Tjenerne.

Dagen efter udsendte det Fællesudvalg, som under Forhandlingerne var optraadt for de nedennævnte Restauratør-Organisationer, en Meddelse til Medlemmerne om, at fra 1. Juni d. A. bortfaldt »Funktionærpriserne«, d. v. s. den i visse Restauranter og Kaféer i forskelligt Omfang gældende Ret for Tjenerne til at købe Varer til en nedsat Pris.

Den 2. Juli d. A. kendte imidlertid den faglige Voldgift for Ret, at »Funktionærpriserne« ikke var bortfaldne ved Overenskomsten. Denne Kendelse gjorde Fællesudvalget Arbejdsgiverne bekendt med, idet de vedlagte Meddelelsen et Eksemplar af Hotel- og Restaurationstidende for 11. Juli d. A., hvori det udtaltes: »Det er nu som forhen Principalernes egen private Sag, om de vil sælge til Funktionærpriser eller ej.«

I Overensstemmelse hermed har Restauratørerne Carl Jørgensen (Etablissement National), P. Møller (Kafé Paraplyen) og P. Wunsch (Tivolis Variété) tilkendegivet de Tjenere, som tidligere havde haft den nævnte Ret — ca. 12 Tjenere paa hvert Sted — at Retten i hvert Fald efter de 8 Dages Forløb, der i Faget er Opsigelsestid, vilde blive inddraget. Siden har de dog gjort saadanne Indrømmelser, at Spørgsmaalet nu i væsentlig Grad praktisk kun gælder forskellige Spirituosa.

Opvarter- og Tjenerforeningen af 1866 og Dansk Kellnerforbund har derefter indklaget Den faglige Organisation af Restauratører i København og Omegn, Hotelvært- og Restauratørforeningen i København og Kafévært- og Restauratørforeningen i København og Omegn, dels paa egne Vegne, dels — respektive — paa de ovennævnte 3 Medlemmers Vegne for Brud paa Tjenernes Ret til Funktionærpriser saaledes, som denne efter deres Mening er hjemlet dem i den ovennævnte Kendelse.

De Indklagede har principalt paastaaet Sagen afvist som henhørende under faglig Mægling og Voldgift, men da Klagen for en væsentlig Del gaar ud paa, at de Indklagede har

siddet en faglig Kendelse overhørig, kan der ikke gives de Indklagede Medhold i denne Paastand.

Foreløbig bemærkes, at da Udsendelsen af den ovenævnte Meddelelse af 29. Maj som anført siden blev paatalt ved den faglige Voldgiftsret, og dér blev kendt uberettiget, bliver der ikke Spørgsmaal om Ansvar her for Retten for dette Skridt, som iøvrigt ogsaa kun beroede paa en Misforstaaelse af Overkomstens Indhold.

I første Række har Klagerne begrundet Klagen paa den Forstaaelse af den faglige Voldgiftskendelse, at enhver Forringelse af Retten til Funktionærpriser vilde være ulovlig, naar den ikke var aftalt med vedkommende Tjener-*Organisation*. Efter at Voldgiftsrettens Opmand imidlertid har besvaret Rettens Forespørgsel om dette Punkt derhen, at en saadan Forringelse ikke kræver Aftale med *Organisationen*, men kun kræver særlige (individuelle) for hvert enkelt Arbejdssted trufne Aftaler, har Klagerne hævdet, at ogsaa med denne Forstaaelse af Kendelsen er det skete ulovligt.

Der maa gives Klagerne Medhold i, at Fællesudvalget har været uberettiget til overfor Principalerne — som sket i den ovenanførte Meddelelse angaaende Kendelse af 2. Juli — at tilkendegive dem, at det var deres egen private Sag, om de vilde sælge til Funktionærpriser, da det dog drejede sig om et Spørgsmaal, som det var Restauratørens Sag at forhandle med sit Personale om.

Og der maa ogsaa gives Klagerne Medhold i, at de tre særlig indklagede Restauratørers Maade at afgøre Sagen paa med Personalet ikke kan karakteriseres som en Aftale med de paagældende Tjenere, men meget snarere maa betegnes som et Ultimatum, stillet uden forudgaaende Forhandling og tilmed rettet til en saadan Flerhed af Tjenere, at den Udsigt til Afsked i Tilfælde af Modstand, som ligger i et Ultimatum, har maattet øve en særlig stærk Tvang — i Lighed med en Lock-outtrusel — i en Sag, hvor — som her — den frivillige Aftale, eventuelt faglig Mægling, er den eneste rette Vej.

Herefter er Tjenerne ikke bundne ved det Afkald paa Funktionærpriser, som de Indklagede paaberaaber sig, at Tjenerne har givet; men Principalen maa med hver enkelt Tjener, overfor hvem han maatte ønske en Forandring i det saaledes bestaaende, føre en selvstændig Forhandling, uafhængig af Forholdet til de andre Tjenere og uden Indblanding af sin Principal-Organisation. Paa den anden Side staar ogsaa hver Tjener frit i Forhandlingen med Ret til at træffe Aftaler uden at indhente sin Organisations Godkendelse og uden Indblanding fra dens Side paa anden Maade end gennem den Mæglingsvej, der er begge Parter — i Tilfælde af Uenighed — anvist i Fagets Overenskomst angaaende Behandling af faglig Strid.

De uberettigede Skridt, som de Indklagede herefter har foretaget, findes dog ikke at burde føre til Bod, idet Hensyn maa tages dels til den Uklarhed, der overhovedet hersker i Faget angaaende Retten til Funktionærpriser, dels til den Ukendskab til kollektive Pligter, der naturligt hersker i et Fag, der først i Aar er naaet til en kollektiv Overenskomst.

Hvad Sagens Omkostninger angaar, maa dernæst Hensyn tages til, at Sagens Anlæg *her for Retten* i væsentlig Grad skyldes en Miskendelse hos Klagerne af Indholdet af den faglige Voldgiftskendelse af 2. Juli d. A., hvad ikke bør falde de Indklagede til Last. Uden dette havde Sagen efter sin Natur rettest været at anlægge ved den faglige Voldgiftsret, hvor Spørgsmaalets forskellige faglige Sider og individuelle Ejendommeligheder for hvert enkelt Traktørsted bedst lader sig udrede. Sagens Omkostninger vil derfor være at dele saaledes, at de 2 klagende Organisationer hver udreder 40 Kr., de 3 indklagede Organisationer hver 40 Kr.

Kendelse:

Den ovennævnte Meddelelse om Funktionærpriser i Hotel- og Restaurationstidende for 11. Juli d. A. samt den Fremgangsmaade, de ovennævnte

3 Restauratører i Overensstemmelse hermed har anvendt for at frigøre sig for Funktionærpriser, har været uberettiget.

Sagens Omkostninger — 200 Kr. — udredes med 40 Kr. af hver af de to klagende Organisationer og med 40 Kr. af hver af de tre indklagede Organisationer.

* * *

Ved et Møde den 30. Novbr. har Den faste Voldgiftsret for Aaret 1916 genvalgt sin hidtilværende Formand og Næstformand, henholdsvis Nationalbankdirektør, Dr. jur. *C. Ussing* og Højesteretsassessor, Dr. jur. *E. Tybjerg.*

Københavns Kommunalbestyrelse som Arbejdsgiver.

Kommunalbestyrelsen vedtog i Foraaret at hæve Lønnen for Arbejdsmænd som beskæftiges ved Sporvejenes Sporarbejde m. m. paa Linie og Plads fra at være 44 Øre i det første Aar og derefter henholdsvis 52 Øre for Banearbejdere og 53 Øre for Pladsarbejdere til 53 Øre for alle fra første Begyndelse i Tjenesten. Desuden vedtog Kommunalbestyrelsen sidste Sommer en Forhøjelse af Timelønnen for ikke-faste Arbejdsmænd under Vej- og Kloakanlægene m. fl. Institutioner fra 44 Øre til 50 Øre. Disse Arbejdere er alle — eller næsten alle — organiseret i Arbejdsmændenes Forbund for København og Omegn.

I Oktober Maaned indgav Kommunalt Arbejderforbund Andragende til Kommunalbestyrelsen om Forhøjelse af Lønnen for de under Forbundet organiserede faste Arbejdsmænd. Dette Andragende er ogsaa blevet imødekommet og følgende Lønninger er vedtagne:

Faste Arbejdsmænd (herunder ogsaa mindre arbejdsføre) der lønnes efter de vedtagne Regulativer for Vej- og Kloakanlægene m. fl. Institutioner, erholder for Vinterhalvaaret 1915—1916 et midlertidig Tillæg til Ugelønnen, saaledes at den forbliver paa Satsen for Sommerhalvaaret, nemlig 27 Kr. 90 Øre (for mindre arbejdsføre 25 Kr. 20 Øre).

For Arbejdsmænd under Hospitalsvæsenet fastsattes Lønnen fra Oktober til 28 Kr. ugentlig.

For Arbejdsmænd ved Torve- og Slagtehallerne fastsattes Timelønnen til 50 Øre.

For faste Arbejdsmænd ved Sct. Hans Hospital (med Boserup Sanatorium og Sct. Jørgensbjerg) 25 Kr. ugentlig.

For ugelønnede faglærte Gartnere fastsattes Lønnen til 28 Kr. 80 Øre pr. Uge.

For løst lønnede Gartnere fastsattes Timelønnen til 56 Øre.

Lønbevægelser og Konflikter.

Kedelpasserne i Provinserne. Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund har i den senere Tid afsluttet følgende Overenskomster.

Med *Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger* vedrørende Fabrikkerne i Viby i Jylland for Tiden fra 1. Februar 1916 til 1. Februar 1919. Lønnen, som nu er 26 Kr., hæves fra Februar til 29 Kr. Alt Arbejde udover 10 Timer pr. Dag betales med 70 Øre pr. Time.

Med *Odder Guldlistefabrik og Savværk*, hvor Lønnen, der tidligere var 22 Kr. pr. Uge, fra 5. Novbr. blev hævet til 27 Kr., den 1. Novbr. 1916 hæves den til 29 Kr. I denne Virksomhed betales Overarbejde ogsaa med 70 Øre pr. Time. Overenskomsten gælder til 1. Novbr. 1918.

Med *Aarhus Oliefabrik*, hvor Lønnen nu er 30 Kr. for 7 Gange 8 Timers Arbejdstid, bliver den 33 Kr. 60 Øre fra 1. Februar 1916 og 1. Februar 1919 forhøies den til 34 Kr. 50 Øre. 5 Aars Anciennitet giver 1 Krones Tillæg til Ugelønnen.

Overtidsbetalingen forhøjedes fra 70 til 90 Øre pr. Time.

Overenskomsten kan opsiges til 1. Februar 1921.

Med Aktieselskabet *Fælles-Oliemøllen*, en ny Virksomhed i Skelskør har Forbundet endelig sluttet Over-

enskomst fra 10. Decbr. i Aar til 1. Februar 1921.

Arbejdstiden sattes til 7 Vagter pr. Uge à 8 Timer. Lønnen sattes til 33 Kr. 60 Øre og forhøjes ved Udgangen af Januar 1919 til 34 Kr. 50 Øre. Anciennitet af 5 Aar giver ogsaa 1 Krones Tillæg til Ugelønnen i denne Virksomhed.

Overarbejde ud over de daglige 8 Timer betales med 90 Øre i Timen.

Endelig indeholder denne Overenskomst en Bestemmelse om delvis Lønudbetaling i Sygdomstilfælde.

De fire Virksomheder staar udenfor Arbejdsgiverforeningen.

Skorstensfejerne hos Pallesen paa Frederiksberg. I 1911 oprettede Skorstensfejerlavet for København og Frederiksberg og Skorstensfejersvendenes Fagforening i København en Overenskomst om Løn- og Arbejdsvilkaar. Overenskomstens Varighed var fastsat til 1. April 1916.

I 1914 anmodede Fagforeningen imidlertid Mestrene om et Dyrtidstillæg. Dette gav Anledning til en Række Forhandlinger, som resulterede i, at man enedes om at annullere den gamle Overenskomst, og om, at Svendene skulde antages under de samme Lønvilkaar, som til enhver Tid er gældende for Haandværkere, der er ansatte i Kommunens Tjeneste efter 2den budgetmæssige Lønningsklasse, nemlig med en Begyndelsesløn paa 1500 Kr. aarlig, stigende hvert 3. Aar med 125 Kr. indtil 2000 Kr. Pension er dog undtaget. Til Vedtagelsen knyttede Mestrene dog den Betingelse, at de fik Magistratens Tilslutning til at omlægge Distrikterne saaledes, at Indtægterne derved blev mere ligelig fordelt.

Magistraten imødekom Lavets Anmodning og Mestre og Svende enedes derefter om en ny Overenskomst, som paa en Række Punkter gav Svendene gode Fordele ud over de nævnte. Den nye Overenskomst blev underskrevet den 16. Januar 1915 og løber til 1. Januar 1920.

Medens Forhandlingerne stod paa udmeldte Skorstensfejermester Pallesen paa Frederiksberg sig af Lavet.

For nogen Tid siden henvendte Fagforeningen sig til Hr. Pallesen med Anmodning om Forhandling om en Overenskomst med ham. Fra Arbejdsgiverforeningen modtog Fagforeningen imidlertid et afslaaende Svar under Henvisning til, at Overenskomsten af 11. April 1911 fremdeles var gældende for Pallesen. Da Overenskomsten er indgaaet mellem de to Organisationer og da disse har været enige om at annulere den gamle Overenskomst, skulde det synes indlysende, at den saa er ophørt at eksistere. Men en Ting, der ikke bestaar, kan man fornuftigvis ikke paaberaabe sig. For mulig at faa en Ordning af denne Sag, blev der efter De samvirkende Fagforbunds Anmodning afholdt et Fællesmøde den 2. Decbr. mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne. Det lykkedes dog ikke at overbevise Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter om, at deres Syn paa Sagen var urigtig, men den Side af Sagen var forsaavidt ogsaa af mindre Interesse, thi Hr. Pallesen erklærede under Forhandlingerne, at han var villig til at indgaa paa de samme Betalingsvilkaar, som Svendene har hos Lavets Medlemmer. Der opnaaedes derfor Enighed om, at der mellem Pallesen og Fagforeningen optages en Forhandling om Betalingsvilkaarene.

Under Mødet blev det iøvrigt oplyst, at Kommunalbestyrelsen paa Frederiksberg for Tiden beskæftiger sig med at udarbejde en ny Instruks for Skorstensfejningen paa Frederiksberg med en lignende Bestemmelse om Lønvilkaarene, som i Instruksen i København.

Tapetsererne i Odense og Fredericia. Skandinavisk Sadelmager- og Tapetsererforbund har oprettet nye Overenskomster for Odense og Fredericias Vedkommende. Derved forkortedes Arbejdstiden fra 10 til 9½ Time daglig.

I Odense gennemførtes Københavns Akkordprisliste med et Fradrag af 10 pCt., i Fredericia forhøjedes Akkordsatserne 10 til 20 pCt.

I førstnævnte By, hvor Lønnen tidligere var 46—48 Øre i Timen, forhøjedes den til 48—53 Øre og i sidstnævnte fra 38—40 til 45—50 Øre.

Arbejder-Literatur.

I Lighed med tidligere Aar foreligger nu paa Arbejderpartiets Forlag »Fremad« *Lommebog for Arbejdere 1916*. Der er i denne Aargang den samme Righoldighed af statistisk og tabellarisk Stof som i de forrige. Foruden dette findes i Aar en særdeles interessant Afhandling om *Brugsforeningsbevægelsens Historie i Danmark*, hvori for første Gang foreligger en samlet Oversigt over den københavnske Kooperation.

Yderligere er det sædvanlige, for alle Arbejdere uundværlige Stof, der omhandler en Mængde sociale Forhold, ført op til Dato og suppleret med adskilligt nyt. Vi nævner i Flæng: Fortegnelse over Fagforbund og Fagforeninger, Sygekasser, Arbejder- og Arbejdsgiverinstitutioner, Folketing og Landsting, Borgerrepræsentation og Magistrat m. m.

Den, der en Gang har vænnet sig til at have denne Bog hos sig, kan ikke undvære den. Vi anbefaler vore Læsere altid at have den i Lommen. Prisen er overkommelig, kun 75 Øre.

Samtidig benytter vi Lejligheden til at henlede Opmærksomheden paa den planlagte Udgave af *Gustav Bangs Skrifter*, der i en nær Fremtid udkommer paa samme Forlag. Der bydes her til en meget billig Pris — 2 indbundne Bøger for 2 Kr. tilsammen — Literatur af den lødigste Art. Dr. Bangs Personlighed og Forfatterskab er saa kendt indenfor Arbejderkredse, at en yderligere Anbefaling af dette Værk er overflødig. Vore Læsere bør forudbestille Bogen snarest, enten hvor Listerne er fremlagte eller i Boghandelen »Fremad«, Frederiksborggade 33.

Udlandet.

Amerika.

Loven om Mindsteløn for Kvinder i Oregon.

En Lov om Mindsteløn for Kvinder og unge Arbejdere under 18 Aar er i Staten Oregon traadt i Kraft i Juni 1913. Lovforslaget var oprindelig udarbejdet og stillet af »Industrial Welfare Commission«. Gaaende ud fra gennemsnitlige Husholdningsudgifter, bestemmer Loven, at en erfaren kvindelig Arbejder ikke i ugentlig Løn maa oppebære mindre end 8,25 Doll. i mindre og 9,25 i større Byer. Ved *erfaren* forstaas mere end et Aars Beskæftigelse i Bedriften. Til unge Arbejdere maa ikke betales mindre en 6 Doll. ugl. Imod Loven fremførtes i sin Tid de bekendte Argumenter: Loven vil medføre, at Kvinderne erstattes af Mænd, Mindstelønnen vil blive Højesteløn og Arbejdsgiverne vil lukke deres Virksomheder, da Produktionsomkostningerne vil blive for store. »Forbunds-Industri-Undersøgelsesudvalget« har nu foretaget en Sammenligning mellem de nuværende Forhold og Forholdene, som de var 5 Maaneder før Lovens Ikrafttræden. Dette har givet følgende Resultat: De kvindelige Arbejdere er ikke bleven erstattet med Mænd. Den gennemsnitlige Løn for kvindelige Arbejdere i Almindelighed er steget højere end til Minimallønnen, nemlig til 8,68 Doll. Antallet af højere betalte voxede med 130 pCt. Der er ingen Bedrifter bleven lukket. Produktionsomkostningernes Forhøjelse har kun udgjort ½ pCt., hvad de fleste Arbejdsgivere har været istand til at bære. Den almindelige Lønforhøjelse er saa meget større, som Kvindernes daglige Arbejdstid samtidig blev nedsat fra 10 til 8½ Time, som Følge af en Lov.

Hvor stor Forskel der mellem de enkelte af De forenede Stater kan være med Hensyn til saadanne Love, fremgaar af, at i Arkansas strandede et forelagt Lovforslag, som fastsatte en ugentlig Mindsteløn for Kvinder paa 6 Doll. og for erfarne kvindelige Arbejdere 7½ Doll. Forslaget forkastedes af Industriraadets juridiske Bisiddere, som staar Rigmandsvældet nær.

Kinesere og Japanere i De forenede Stater.

I Bladet »Mixer and Server«, Organ for en faglig Organisation, som

staar under den faglige Hovedorganisation i Amerika, har vi fundet en interessant Beretning, som behandler det asiatiske Spørgsmaal.

Ifølge denne Beretning er i Løbet af de sidste 30 Aar den kinesiske Befolkning i Amerika stadig gaaet tilbage, medens den japanske Befolkning opviser en forbavsende Tilvækst. Forholdet fremgaar af følgende Tal:

	1890	1900	1910
Kinesere	107,488	89,863	71,531
Japanere	2,039	21,326	72,157

For begge disse fremmede Elementer gælder, at Mændene er i mægtigt Overtal over Kvinderne. I 1910 var af de tilstedeværende Kinesere 14 Gange, af Japanerne var 7 Gange saa mange Mænd som Kvinder.

Fødte indenfor De forenede Staters Omraade opgives at være 11,921 kinesiske Mænd og 3014 Kvinder. Den store Forskel mellem disse to Tal siges at hidrøre fra, at mange kinesiske Mænd falskelig opgiver at være født paa amerikansk Grund, for derved at blive delagtige i de amerikanske Borgerrettigheder.

De to nævnte Folkeslag fordeler sig væsentligst paa følgende Stater: Japanere: Kalifornien 41,356, Washington 12,929, Oregon 3418, Colorado 2300, Utah 2110, New York 1247, Wyoming 1596, Montana 1585, Idaho 1363. Kinesere: Kalifornien 36,248, Oregon 7363, New Jersey 5266, Washington 2703, Pensylvanien 1784, Arizona 1305, Montana 1285.

Der er i De forenede Stater 760 Bøndergaarde, som bearbejdes af Kinesere og 2502 som Japanerne driver.

Svejts.

Den svejtsiske Fagbevægelse i 1914.

Beretningen om de svejtsiske Fagforeningers økonomiske Kampe og Lønbevægelser fremhæver, at de almindelige Betingelser for Gennemførelsen af Lønbevægelser var ugunstige allerede forud for Krigen. Saaledes nævnes Urmagerstrejken, der fra en ubetydelig Bevægelse, udviklede sig til en Storkamp for 1700 mandlige og kvindelige Arbejdere, og hvor Anstrængelserne ikke stod i rimeligt Forhold til det opnaaede Resultat. Men man maa i det mindste notere det positive Resultat, at det lykkedes at indgive Arbejdsgiverne Respekt for Fagbevægelsen, som i Fremtiden vil udelukke lignende Forsøg paa at undertrykke Organisationerne. Beretningen blot lige berører Enkeltheder af ubehagelig Art, som f. Ex. Anarko-Syndikalisternes Indgriben, der ogsaa i 1913 oftere skadede Fagbevægelsen og bl. a. spillede en Rolle ved den af Forbundet af Arbejdere i Levneds- og Nydelsesmiddel-Industrierne foranstaltede Boycotting af Fabrikken Ormond. Den nævnte Boycotting fortsattes med Skarphed ogsaa i 1914, men blev suspenderet ved Krigens Udbrud. Følgende Forbund har som de vigtigste deltaget i Lønbevægelserne: Metalarbejderne (med 3058 Medl.) Urarbejderne (2815), Textilarbejderne (4063), Levneds- og Nydelsesmiddelarbejderne (2488), Grafiske Hjælpearbejdere (2135), 155 Lønbevægelser fandt Sted uden Arbejdsstandsning, medens der var 27 Strejker og 4 Lock-outer. For ialt 255,284 Dage (mod 102,537 Dage i 1913) udbetaltes 703,973 Fr. (mod 224,820 i 1913). Af Angrebsbevægelser nævnes ialt 101. Formaalet var følgende: Arbejdstidsforkortelse 24, Lønforhøjelse 51, diverse Tillæg 26 og Ferie i 8 Tilfælde. Ved de to første Arter af Bevægelse indvandtes gennemsnitlig pr. Mand pr. Uge henholdsvis: 4,3 Timer, 2,32 Fr. Ved den sidstnævnte Art indvandtes 4½ Dag aarlig for hver deltagende Arbejder. Ifølge Beretningen førtes 57 Forsvarsbevægelser, som berørte 10,256 Arbejdere, særlig Textil- og Urarbejdere. Ved disse Kampe afværgedes væsentlige Forringelser baade med Hensyn til Løn og Arbejdstid. Antallet af Personer, som deltog i Strejkerne var 60 pCt. lavere end Aaret forud.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 26 ❋ KØBENHAVN DEN 25. DECEMBER 1915 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Syndikalistisk Agitation. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Kedelpasserne paa Bryggerierne. Kvinderne hos Emil Møller i Horsens). Forretningsudvalget. Udlandet.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Decbr. 1915.

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. Januar 1916.

Forretningsudvalget.

Syndikalistisk Agitation.

Den 14. Decbr. foranstaltede Fællesorganisationen i Assens ved Mariager et Møde, hvor Syndikalistredaktøren Chr. Christensen skulde tale. Desuden havde man indbudt en Repræsentant for De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg. Det blev paalagt mig at rejse og Mødet formede sig udelukkende som et Ordskifte mellem Chr. Christensen og mig. Fællesorganisationens Medlemmer med Damer havde Adgang. Der var mødt 100—150 Personer. (Fællesorganisationen tæller langt over 500 Medlemmer).

Syndikalistredaktøren havde denne Gang valgt at tale om Situationen 1916, og i denne Forbindelse at »sønderlemme« De samvirkende Fagforbund — naturligvis. De samvirkende Fagforbund har indtaget et Standpunkt, som ikke fra nogen Side er bleven angrebet indenfor Arbejdernes faglige Organisationer. Tværtimod har man med ganske usædvanlig Enstemmighed samlet sig netop om det Standpunkt, som De samvirkende Fagforbund har indtaget overfor Arbejdsgiverforeningen med Situationen 1916 for Øje. Men Enighed og Samling er jo Gift for Syndikalismen. Denne kan kun trives under indre Splid og Tvedragt, og derfor maatte man naturligvis være forberedt paa, at nu vilde der blive gjort Forsøg paa at bryde Enigheden.

Ved Mødet i Assens blev de mere almindelige syndikalistiske Travere om Sabotage osv. stukket helt under Stolen. Nu var en Transport- samt Gas-, Vand- og Elektricitetsværks-Strejke bleven Universalmidlet, som skulde skaffe Arbejderne Sejren i Hænde under en eventuelt kommende Storkamp til Foraaret.

Ved at lukke for Gas, Vand og Elektricitet skulde man sætte Samfundet Kniven paa Struben, saa »der maatte ske noget«, og ved en Transportstrejke skulde man »lukke for Landbrugseksporten og saaledes sætte Bønderne (altsaa Pinstrup, J. C. Christensen, P. Th. Nielsen osv.) op imod Ballin, Hauberg, Foss osv.«

Man maa sikkert være meget naiv, eller ogsaa netop Syndikalistredaktør, for at kunne opsætte et saadant Program. Transportstrejken under disse Forhold vilde være det sikreste Middel til at svejse alle »samfundsbevarende« Kræfter sammen til ubrydelig Modstand imod Fagforeningerne. Og Standsningen af Gas, Vand og Elektricitet vilde jo først og fremmest gaa ud over Arbejderne selv. (Man tænke desuden paa saadanne Ting som Hospitaler og Stiftelser). De Storindustrielle vilde ikke generes ved den. Deres Fabrikker vilde jo alt i Forvejen være standset af Storkampen, som forudsættes at være i Gang, saa der behøves der altsaa hverken Gas, Vand eller Elektricitet.

Og der er dog vel ingen, som for Alvor tror paa, at vi kan afskære Ballin, Hauberg, Foss osv. fra Forsyningen med Lys, Vand og Varme i deres private Husholdninger!

Naturligvis er hermed ikke sagt, at Fagforeningerne *aldrig* vil iværksætte en omfattende Transportstrejke eller en Strejke paa Gas-, Vand- eller Elektricitetsværker. De samvirkende Fagforbund har netop sat meget ind paa at bevare Organisations- og Strejkeretten for disse Industriers Arbejdere, naar man fra visse Sider har ønsket at give dem en Særstilling, men under en eventuel Storkamp med Industrien paa en Tid, hvor denne har Adgang til ekstra stor Profit, vilde sikkert Ballin, Hauberg, Foss osv. være overordentlig taknemlige for, om Arbejderne gav sig til at slaas med deres egne Hjem og med Stat og Kommune, som har stillet sig i hvert Fald mindre uforstaaende overfor Arbejderne, end Tilfældet har været med de nævnte Herrer. Det vilde netop være at hjælpe dem ud af Saksen. Imidlertid bebudede Syndikalistredaktøren paa Mødet i Assens, at han vilde anmode sine Tilhængere om at stille Forslag til Resolutioner i den nævnte Retning i de forskellige Fagforeninger. Disse Resolutioner skulde saa indsendes til De samvirkende Fagforbund.

Jeg ved ikke, hvor meget dette betyder; men jeg ved ganske sikkert, at det vilde være meget uklogt, om Fagforeningerne i nogen Udstrækning gav sig til at vedtage saadanne Resolutioner. Syndikalistredaktøren skulde naturligvis nok sørge for at publicere disse »Resultater«, hvilket jo under de kommende Maaneders Forhandlinger vilde være at sige til Arbejdsgiverforeningen: »Gør endelig ingen Indrømmelser. Kommer det til Kamp, skal vi nok sørge for, at I slipper nemt og hurtigt over denne!«

Man spørger uvilkaarligt sig selv: Kan virkelig et Menneske paa 30—40 Aar være saa dum, at han selv tror paa et saadant Standpunkt? Eller hvad er vel den egentlige Grund til denne Form for syndikalistisk Agitation netop nu?

At dømme efter Mødet i Assens, vil Syndikalistredaktøren imidlertid ikke blot gardere de Storindustrielle under en eventuel Kamp. Han vil ogsaa støtte dem i deres Argumentation. Saaledes paastod han gentagende, at højere Arbejdsløn altid vil give højere Varepriser. Det hjalp intet, at jeg mindede ham om Amerika, som paa en Række Omraader (fra Hvede og Majs til Kontormøbler og Automobiler) har konkurreret de gamle Lande sønder og sammen trods en langt højere Arbejdsløn. Han fastholdt sit Standpunkt, og dette er ganske det samme, som Arbejdsgiverne kører frem med omtrent hver eneste Gang, en Gruppe Arbejdere forlanger højere Løn.

Iøvrigt forløb Mødet i Assens, omtrent som den Slags Møder plejer. Tiden trak ud, og Tilhørerkredsen svandt ind. Da jeg havde Ordet sidste Gang, søgte nogle faa Personer at argumentere ved saadanne Midler som at trampe i Gulvet i Sidelokalet og at slukke Belysningen, saa jeg delvis maatte tale i Mørke o. l.

En lokal Mand havde før Mødet fortalt mig, at Syndikalistredaktøren har nogle Læsere i Assens. Jeg skønnede nu, at han havde Ret. Frugterne af det syndikalistiske »Oplysningsarbejde« gav sig jo tydeligt til Kende. *Peder Hedebol.*

Den faste Voldgiftsret.

En Formandssag hos Bagermester D. Pitzner i København.
Sag Nr. 163.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 15. December 1915 i Sag Nr. 163: De samvirkende Fagforbund mod Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Københavns Bagerlavs og dettes Medlem, Bagermester Daniel Pitzners Vegne.

Hvad der har givet Anledning til denne Sag er, at Bagermester Daniel Pitzner, der driver et Fintbrødsbageri Nørrebrogade 178, fra 1. Oktober 1911 har ansat sin Mestersvend J. A. Jensen som *Mester* og siden har beholdt ham som saadan, saaledes at Jensen ikke længere er Medlem af Ba-

geri- og Konditoriarbejderforbundet. Klagerne, De samvirkende Fagforbund paa nævnte Forbunds Vegne, ser heri en Krænkelse af Septemberforligets Pkt. 5 og af det mellem Forbundet og Bagerlavet den 20. Februar 1912 oprettede Regulativ, og Klagernes Paastand gaar i Hovedsagen ud paa, at der paalægges de Indklagede Bod og Sagsomkostninger, samt at det slaas fast, at der intet er til Hinder for, at Jensen atter indtræder i Bageri- og Konditoriarbejderforbundet.

De Indklagede har paastaaet sig frifundne og Klagerne paalagt Sagens Omkostninger.

Klagerne har til Støtte for Deres Klage henvist til, at Forholdene i Bagerifaget for saa vidt er særlige, som selve Regulativet opstiller en egen Mindste-Ugeløn for Mestersvende og derved har anerkendt, at disse har hjemme i de organiserede Arbejderes Kreds, uanset at Skik og Brug i Bagerfaget har medført, at Mestersvendene til en vis Grad udfører Funktioner, som ellers udføres af dem, der i Septemberforligets Pkt. 5 betegnes som »fastlønnede Formænd eller Arbejdsledere« og som »Arbejdsgivernes Tillidsmænd«.

Klagerne har i saa Henseende nærmere anført, at Mestersvenden er den, der leder Arbejdet i Arbejdsholdene samtidig med, at han deltager i Arbejdet; han forestaar Dejgens Tilberedelse, vejer Afsætningen af til de enkelte Dejge og har i det Hele Ansvaret for Brødet og Bagningen. Endvidere er det meget ofte Mestersvendens Arbejde enten alene eller i Fællesskab med Bageriets Indehaver eller en af Bageriets andre Svende, at tælle Brødet af i Kurve, der sendes ud til Kunderne. Derhos er det almindeligt, at Mestersvenden antager og afskediger Arbejdsholdets øvrige Arbejdere, saaledes at Holdet til enhver Tid kan have en Sammensætning, der svarer til Bageriets Behov. Endelig forestaar Mestersvenden næsten overalt Lønudbetalingen til de andre Svende, holder Regnskab med Overarbejde og fordeler den ugentlige Fridag til Holdets Arbejdere.

Hvad særlig Forholdene i Daniel Pitzners Bageri angaar, har Klagerne fremhævet, *at* dette er et lille Bageri, der om Dagen kun beskæftiger 2 Konditorsvende (med hvilke Mestersvenden intet har at gøre) og om Natten kun 3 Svende (Mestersvenden medregnet), *at* Jensen, uanset sin Udnævnelse til Mester, har fortsat sit Arbejde som Bagersvend uforandret med Arbejdstid fra Kl. 8¼ Aften til Kl. 4 Morgen, og *at* Jensen intet har haft med Ledelsen af Bageriets øvrige Arbejde eller Drift at skaffe.

De indklagede har bestridt saavel Rigtigheden af den Beskrivelse, Klagerne har givet af Jensens Stilling i Pitzners Bageri som Rigtigheden af Klagernes almindelige Karakteristik af Mestersvend-Stillingen. I sidstnævnte Henseende har de særlig anført, at det vel kan forekomme, at en enkelt Mestersvend udøver en eller nogle af de fremdragne Funktioner, men at dette paa ingen Maade er almindeligt, og at det overhovedet ikke forekommer, at nogen Mestersvend udøver dem alle, og videre har de fremhævet, *at* Lønudbetalingen i et Bageri er en meget ligefrem Ting, idet Akkord-Arbejde ikke anvendes i Bagerifaget, *at* Fordelingen af den ugentlige Fridag gaar af sig selv, idet hver Svend faar sin bestemte Ugedag, medmindre han en enkelt Uge enes med en anden om at bytte, samt *at* Mestersvendens Antagelse og Afskedigelse af Holdets øvrige Arbejdere indskrænker sig til, at det gerne vil være ham, der fremkommer med Forslag i saa Henseende overfor Indehaveren.

Det er angaaende Forholdene her i Byen under Proceduren uimodsagt anført, *at* der foruden ca. 9 Rugbrødsfabrikker findes henimod 450 Bagerier, hvoraf selvfølgelig de fleste ikke er store, *at* der findes ca. 1000 Bager- og Konditorsvende, *at* der — bortset fra Rugbrødsfabrikkerne — formentlig kun findes en 8—9 Personer, der er ansatte som *Mestre*, men *at* der gerne i ethvert Bageri, som beskæftiger mere end en enkelt Svend, vil findes en Mestersvend, og Klagerne har udtalt deres Ængstelse for, at Bageriernes Indehavere efter-

haanden og særlig med en eventuel Strejke for Øje, skal forvandle Mestersvendene til Mestre, blot under Henvisning til, at vedkommende Mestersvend udfører visse Formands-Funktioner, hvilket vilde medføre en Forrykkelse af de ved Regulativet forudsatte Arbejdsforhold.

Retten maa nu ogsaa give Klagerne Medhold i, at der ved den vanskelige Afgrænsning mellem Formænd og Ikke-Formænd i Septemberforligets Forstand bl. a. maa tages Hensyn til, om Forholdet i det paagældende Fag paa Grundlag af særlige Overenskomster eller bevislig Skik og Brug maatte have udviklet sig derhen, at Funktioner, der ellers regnes til egentlige Formands-Funktioner, udføres af Arbejderne selv, og Retten maa endvidere fremhæve, at den ikke vilde anse det for berettiget, om en Mestersvend i et Bageri blev udnævnt til Mester og dermed draget ud af sin Organisation alene under Henvisning til, at han udfører visse af de ovenomtalte Funktioner, men uden at der samtidig sker nogen virkelig Ændring i hans Stilling, og uden at Bageriets eller dets Indehavers Forhold har givet rimelig Grund til saadan Udnævnelse.

Hvad imidlertid det her foreliggende Tilfælde angaar, maa Retten efter det under Proceduren oplyste anse det for givet, at der har foreligget en fuldgyldig Grund for Bagermester Pitzner til at gøre Jensen til Mester, og at dette har medført en væsentlig Forandring i Jensens Stilling.

Forholdet var nemlig det, at Bagermester Pitzner i 1911 paa Grund af en Hjertesygdom maatte lade sig indlægge paa en Klinik, og at det siden da af Lægen har været ham forbudt at arbejde som hidtil i sit Bageri, hvorfor Pitzner, der indtil da havde taget megen aktiv Del i hele Bagerivirksomheden og selv ledet denne, siden da ikke har taget nævneværdig Del deri. Under disse Omstændigheder var det naturligt, at han trængte til en Stedfortræder, der som hans Tillidsmand kunde lede Bageriets Arbejde, og hertil blev Jensen udnævnt. Aftalen blev derfor — en Aftale, der dog først den 1. April 1915 er blevet fæstnet i en skriftlig Kontrakt, — at Jensen, der havde arbejdet som Mestersvend hos Pitzner siden 1905, fra 1. Oktober 1911 fik Ansættelse som Mester med fast maanedlig Løn og 3 Maaneders Opsigelse; Jensen gjorde Mesterstykke og blev optaget som Medlem af Bagerlavet; Jensen overtog samtidig de Funktioner i Bageriet, som hidtil havde været udført af Pitzner selv og fik i det hele Ledelsen af og Ansvaret for Bagningen.

Efter det saaledes foreliggende maa Jensen anses som Formand i Septemberforligets Forstand.

De indklagede vil følgelig være at frifinde. Sagens Omkostninger findes Klagerne at burde betale efter Omstændighederne med 100 Kr.

Kendelse:

De Indklagede, Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Københavns Bagerlavs og Bagermester D. Pitzners Vegne, bør for Tiltale af Klagerne, De samvirkende Fagforbund paa Bageri- og Konditoriarbejderforbundets Vegne, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Klagerne med 100 Kr.

Lønbevægelser og Konflikter.

Kedelpasserne paa Bryggerierne. Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund har afsluttet nye Overenskomster med »Københavns Bryggerier og Malterier« og Bryggeriet »Stjernen« og gennem Bryggeriforeningen med Aalborg Aktiebryggeri, Esbjerg Bryghus, Køge Aktiebryggeri, Holbæk Bayersk- og Hvidtølsbryggeri, Bryggeriet »Thor« i Randers, Slotsbryggeriet, Albani Bryggeri og Bryggeriet »Odense« i Odense, Svendborg Bryghus, Horsens Bayersk- og Hvidtølsbryggeri, De forenede Bryggerier i København og Carlsberg Bryggerierne samme Sted.

Alle Lønningerne for Kedelpasserne i disse Virksomheder er derved hævet med 10 %, mod at Overenskomsterne, som tidligere kunde opsiges til 1. Oktober 1916, alle forlængedes til 1. Oktober 1919. Samtidig blev det bestemt, at Tillæget

skulde have tilbagevirkende Kraft fra 1. Oktober 1915. Den 10 pCt. Lønforhøjelse traadte med andre Ord i Kraft 1 Aar før Overenskomsterne normalt kunde opsiges.

Kvinderne hos Emil Møller i Horsens. Kvindeligt Arbejderforbund har for Tiden fra 1. Oktober 1915 til 1. April 1916 afsluttet Overenskomst med Emil Møllers elektromekaniske Fabrik i Horsens.

Begyndelseslønnen fastsattes til 22 Øre i Timen. Efter 1 Aars Ansættelse stiger den til 24 Øre, ½ Aar derefter til 26 Øre og bliver endelig 28 Øre i Timen, naar vedkommende Arbejder har opnaaet 2 Aars Anciennitet paa Arbejdspladsen.

Overenskomsten omfatter ca. 50 Medlemmer af Forbundet.

Forretningsudvalget.

Socialdemokratisk Forbunds Forretningsudvalg har den 4. December genvalgt Forretningsfører *Th. Stauning* og Typograf *Viggo Christensen* som Partiets Repræsentanter i Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund.

Udlandet.

De engelske Fagforeninger i 1914.

Af »Labour Gazette« hidsætter vi følgende Beretning: Angaaende Medlemstallet i »registrerede« og »ikke-registrerede« Fagforeninger ved Udgangen af 1914 foreligger nu Enkeltheder som Resultater af de Undersøgelser, der er foretaget af Departementet for Arbejderstatistik.

Fagforeninger.

Det samlede Medlemstal i de 1123 registrerede og ikke-registrerede Fagforeninger, som er Departementet bekendt, udgjorde 3,959,863 Personer. Det tilsvarende Tal var Aaret i Forvejen 3,928,191, hvilket paa langt nær var det højeste af de indtil da opnaaede Medlemstal

Stigningen i sidste Aar havde været 0,8 pCt.

Den efterfølgende Tabel viser Medlemstallene i de forskellige Fag samt den procentvise Til- eller Afgang overfor Aaret i Forvejen.

Faggruppe	Fagf. Ant. ved Udg. af 1914	Medlemstal ved Udgangen af 1914	Procentv. Til- eller Afg. sml med 1913
Byggefag.			
Tømrere og Snedkere	2	97,020	+ 1,4
Bygningsarbejdere ..	16	29,343	+23,0
Andre.....	46	110,161	+ 3,2
Bjergværk, Stenbrud og Kulgruber.			
Northumberl., Durham og Cumberland	13	228,603	+ 5,2
Yorkshire.....	4	128,397	+ 3,4
Lancashire og Chesh	17	82,246	+ 0,9
Midlands.....	26	164,960	+ 1,0
Wales og Monmutsh.	9	176,413	+ 1,5
Skotland.....	11	101,585	+ 4,2
Andre Bjergværk og Stenbrud	10	30,373	+ 0,9
Metalfag, Maskin- og Skibbyggeri.			
Jern- og Staalfabrikk.	13	71,457	+10,7
Jernstøberier	9	47,854	+ 2,4
Maskinbyggeri	63	296,796	+ 9,1
Skibsbyggeri	12	102,201	+ 3,7
Andre Fag	76	39,433	+ 0,6
Tekstilindustri.			
Bomuldsvævere.....	43	216,146	+ 3,2
Bomuld, andre.....	104	136,676	+ 2,0
Andre Tekstilgrupper	91	83,901	+ 0,6
Tekstiltrykkeri, Farveri, Pakkeri osv...	39	61,509	+14,1
Beklædningsindustri.			
Støvler og Sko.....	11	55,433	+ 1,4
Skrædderi og andet Beklædningsarbejde	28	46,885	+ 8,6
Transportfag.			
Jernbanemænd.....	6	336,671	+ 3,2
Sporveje o. a. Landbefordring.....	18	96,832	+ 1,5
Søfolk	12	128,921	+ 2,7
Havne-, Kanal- og Flodbredsarbejdere.	23	143,263	+ 6,8
Bogtryk og andre dermed beslægtede Fag	32	92,055	+ 9,0
Træarbejd., Møbelfag	80	64,686	+ 0,2
Handelsmedhj., Skrivere og lign.	11	105,880	+ 4,9
Andre Fag	202	167,329	+ 1,5
Almindeligt Arbejde.	14	366,539	+10,7
Funktionærer i det Offentliges Tjeneste ..	82	150,295	+ 3,9
Samlede Tal..	1123 [1]	3.959,863 [2]	+ 0,8

[1] Som sædvanlig er der udelukket nogle i Almindelighed uvigtige Fagforeninger, fra hvilke der ikke foreligger Tal.

[2] I det samlede Medlemstal (over alle Fag) er indbefattet 39,901 Medlemmer af Organisationsafdelinger i Kolonierne og Udlandet. 19,479 af disse Medlemmer tilhører Tømrer- og Snedkerforbundet (Society of Carpenters and Joiners) og 18,823 Maskinarbejderforbundet (Amalgamated Society of Engineers).

I ingen af Grupperne var Fremgangen i Medlemstal saa stort i 1914 som i 1913. I nogle Grupper var der Afgang. Gruppen: Almindeligt Arbejde staar som Nr. 1 med en Tilgang paa 35,000 eller 10,7 pCt. Denne Tilvækst skyldes dog en enkelt Fagforenings Vækst, nemlig Arbejderforeningen (Workers Union) som gik frem fra 91,000 til 159,600 Medlemmer. I 1910 havde denne Forening 5000 Medlemmer. Maskinindustriens Fagforeninger viser en Stigning paa 25000 Medlemmer eller 9,1 pCt. Paa den anden Side er der Tilbagegang hos Bygningsarbejdere, Jern- og Staalarbejdere, nemlig med henholdsvis 9000 (23,0 pCt.), 9000 (10,7 pCt.) og 1000 (14,1 pCt.) Medlemmer.

Sammenlignet med 1910 viser 1914 en Stigning paa 65,1 pCt. I 1895 var Medlemstallet det laveste, det har været i den Periode (1892—1914) hvori Departementet har samlet Tal om dette Ämne. Sammenlignet med dette Lavmaalsaar 1895, viser Medlemstallet i 1914 en Fremgang paa 172,7 pCt.

I Byggefagenes Gruppe var Medlemstallet fra 1914 lavere end Tallet fra 1913. Men bortset herfra var det højere end i hvilket som helst Aar siden 1903. Medlemstallet i denne Gruppe naaede sit Højdepunkt i 1900 og var da 254,142. Det gik derpaa stadig nedad, indtil det i 1910 var 156,985. Mellem 1910 og 1913 gik det dog ret hurtigt i Vejret igen.

I Bjergværks-, Tekstil- og Beklædningsgrupperne har Medlemstallene af 1914 kun været oversteget en Gang, nemlig i 1913. Medlemstallet i Gruppen Havne-, Kanal- og Flodbredsarbejdere har været højere i 1913 og 1911, men ellers ikke i noget tidligere Aar. I de øvrige Grupper i foranstaaende Tabel var Medlemstallet i 1914 det højeste som overhovedet har været naaet i de Aar, Sammenligninger kan anstilles.

Det samlede Medlemstal omfatter de kvindelige Medlemmer, som i 1914 beløb sig til 352,944 mod 357,783 i 1913 (en Tilbagegang paa 1,4 pCt.). I 1910 var Tallet 221,915. Sammenlignet hermed viser 1914 en Fremgang paa 59 pCt. Over 70 pCt. af disse Medlemmer (249,022) var beskæftiget i Tekstilindustrien. Paa Bomuldsindustrien alene falder 205,904, eller omtrent 60 pCt. af alle kvindelige Arbejdere.

Den følgende Tabel viser Medlemstallene i hver af Hovedgrupperne for hvert Aar i Femaaret 1910—1914.

Faggrupper	1910	1911	1912	1913	1914
Byggeindustri	156,985	173,182	203,773	247,685	236,524
Bjergværk og Stenbrud	731,370	852,527	757,361	914,989	912,577
Metal-, Maskinarb. og Skibsbyggeri	370,093	414,896	479,308	538,751	557,741
Tekstilindustri	380,541	437,856	479,266	518,571	498,232
Beklædningsfag	67,124	74,423	91,832	105,975	192,518
Jernbanemænd	116,214	185,515	202,329	326,192	336,671
Sporveje o. a. Befordring tillands	48,603	85,389	68,517	95,416	96 832
Sømænd	25,930	88,575	104,908	125,518	128,921
Havne-, Kanal- og Flodbredsarb.	54,479	154,061	138,920	153,654	143,263
Bogtryk og beslægtede Fag	74,275	77,252	76,949	84,429	92,055
Andre Fag	303,039	349,154	434,515	485,477	488,190
Almindeligt Arbejde	69,171	176,211	187,831	331,234	366,539
Samlede Medlemstal	2,397,821	2,969,039	3,225,499	3,928,191	3,959,863
Procentvis Fremgang fra for. Aar	+3,2	+23,8	+8,6	+21,8	+0,8

Forbund og Fagkommissioner.

Antallet af Fagforbund udgjorde ved Udgangen af 1914 119. Det samlede Medlemstal beløb sig til 4,791,950, hvilket er en Fremgang i Forhold til 1913 paa 8,2 pCt. og sammenlignet med 1910 en Fremgang paa 41,9 pCt. Antallet af Fagkommissioner var 302. Medlemstallet i de tilsluttede Forbund var 1,588,386, en Fremgang paa 5,2 pCt. i Sammenligning med 1913 og 56,5 pCt. sammenlignet med 1910.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i December 1915.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. Januar 1916.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

FORBUNDETS BOGTRYKKERI KØBENHAVN

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 27 ❋ KØBENHAVN DEN 1. JANUAR 1915 ❋ 12. AARGANG

Idet vi bringer De samvirkende Fagforbunds Medlemmer vor Tak for godt Samarbejde i det forløbne Aar, ønsker vi Organisationerne Held og Fremgang i det kommende.

Forretningsudvalget.

INDHOLD: Arbejdsstandsninger i 1914. Landarbejderne forbereder Lønbevægelse. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Kedelpasserne hos Rønn i Tureby. Havnearbejderne hos De danske Sukkerfabriker.) Arbejdsløsheden.

Arbejdsstandsninger i 1914.

Statistiske Efterretninger.

Aaret 1914 maa, hvad Arbejdsforholdene angaar, karakteriseres som et roligt Aar. Grunden hertil maa søges i den Omstændighed, at kun en ringe Del af de gældende Arbejdsoverenskomster kunde bringes til Ophør paa lovlig Maade i 1914. Hertil kommer, at den europæiske Krig bevirkede, at alle, baade Arbejdsgivere og Arbejdere, har rettet deres Bestræbelser paa at søge Forstyrrelser i Erhvervslivet begrænset saa meget som muligt, og at der derfor efter 1. August saa godt som ingen Arbejdsstandsninger har fundet Sted.

Der forefaldt i Aaret 1914 ialt 44 Arbejdsstandsninger mod 74 i 1913 og 76 i aarligt Gennemsnit for Aarene 1900—1913. Af disse 44 savnes der nærmere Oplysning om 10, der imidlertid alle var af meget ringe Betydning.

For de øvrige 34 Arbejdsstandsninger er Antallet af direkte berørte Arbejdsgivere opgjort til 331 og det tilsvarende Antal Arbejdere til 2687 mod henholdsvis 969 og 9324 Arbejdsgivere og Arbejdere i 1913. Af Arbejdsgiverne stod 301 som Medlemmer af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, og af Arbejderne var 2530 Medlemmer af Organisationer under De samvirkende Fagforbund. Af de forefaldne Arbejdsstandsninger var de 3 Lockouter, medens Resten var Strejker. Lockouterne var alle af mindre Betydning. Af de 34 Arbejdskonflikter berørte 9 alene Hovedstaden, 17 en enkelt Provinsby, og 3 et begrænset Distrikt paa Landet. Af de øvrige 5 omfattede 2 København og flere Provinsbyer, 1 omfattede en Del Provinsbyer i Jylland, 1 omfattede Størstedelen af Landets Pottemagerindustri og 1 den største Del af Landets Bogbinderindustri. Af Arbejdsstandsningerne varede 12 højst 1 Uge, 18 over 1 Uge men under 1 Maaned, 3 mellem 1—2 Maaneder og 1 over 2 Maaneder. I Januar Kvartal begyndte 10 Arbejdsstandsninger, 13 begyndte i April Kvartal, 9 i Juli Kvartal og 2 i Oktober Kvartal.

Gennem de foreliggende Oplysninger om Arbejdsstandsningernes Omfang og Varighed lader det omtrentlige Tab af Arbejdsdage sig nogenlunde bestemme. For de 34 Arbejdsstandsninger i 1914 er Tabet opgjort til ca. 37,000 Dage og Størrelsen af den som Følge heraf tabte Arbejdsløn kan man anslaa til ca. 143,000 Kr., et Tal, der dog kun kan være tilnærmelsesvis rigtigt. Over Halvdelen (ca. 20,000) af de tabte Ar-

bejdsdage faldt paa kun 3 Arbejdsstandsninger.

23 af de 34 Arbejdsstandsninger skyldtes Interessekonflikter. Af disse indtraadte Arbejdsstandsningen i 11 Tilfælde (omfattende 2043 Arbejdere) efter Udløbet af en Overenskomstperiode, da der forgæves var gjort Forsøg paa at enes om nye Overenskomster, i 9 Tilfælde (omfattende 317 Arbejdere) bestod Konflikten i, at Arbejderne gennem en Strejke søgte at fremtvinge Afslutning af en Overenskomt, uden at en saadan i Forvejen havde eksisteret, og i 3 Tilfælde lockoutede Arbejdsgiverne deres Arbejdere, med hvem ingen Overenskomst var indgaaet, for at tvinge dem til ikke at organisere sig. Samtlige her nævnte Arbejdsstandsninger blev iværksatte i Overensstemmelse med de gældende Regler; der var saaledes ikke herunder Tale om noget Kontraktbrud. Af de øvrige 12 Arbejdsstandsninger skyldtes de 10 (omfattende 220 Arbejdere) Retskonflikter i videre Forstand, idet disse enten havde kunnet udjævnes ved Hjælp af de bestaaende Retsmidler (Mægling, faglig Voldgift eller almindeligt Søgsmaal) eller ogsaa var opstaaede som Følge af et i Strid med gældende Overenskomster fremsat Krav. Af disse 10 Arbejdsstandsninger var de 4 lovlige, medens der ved Iværksættelsen af de øvrige 6 efter de foreliggende Oplysninger skal være begaaet Kontraktbrud i een eller flere Henseender. Det var særlig Varsels- og Mæglingsreglerne, der ikke blev overholdte, men i enkelte Tilfælde var, som nævnt, ogsaa selve det Krav, hvis Opfyldelse søgtes fremtvunget ved Arbejdsstandsning, ulovligt. Endelig var en Arbejdsstandsning omfattende 38 Arbejdere en Sympatistrejke til Fremtvingelse af Genantagelse af en afskediget Arbejder. Denne Strejke var ulovlig, og Antallet af Arbejdsstandsninger, ved hvis Iværksættelse der er begaaet Kontraktbrud, bliver saaledes 7. I 1913 var 17 af 65 Arbejdsstandsninger ulovlige, i 1912 22 af 57, i 1911 5 af 49.

De fleste af de indtraadte Konflikter løstes ved Forhandling mellem Parterne selv eller mellem deres respektive Organisationer; men i 4 Tilfælde blev der anvendt Voldgift og i 3 Tilfælde Mægling — heraf 2 ved Mægling af Forligsmanden i Arbejdsstridigheder — ved Løsningen af den opstaaede Konflikt.

Foruden de i det foregaaende nævnte Arbejdsstandsninger var der i Begyndelsen af Aaret 1914 løbende 6 Arbejdsstandsninger, som var traadt i Kraft i 1913, men endnu ikke var bragt til Afslutning.

Disse 6 Arbejdsstandsninger, der alle var Strejker, berørte i alt 10 Arbejdsgivere og 663 Arbejdere.

Landarbejderforbundet indleder Lønbevægelse.

Den Ordning, som i Foraaret blev truffet mellem Landarbejderforbundet paa den ene Side og De samvirkende Fagforbund, Socialdemokratisk Forbund og Dansk Arbejdsmandsforbund paa den anden Side, har allerede mange gunstige Resultater at opvise.

Der er saaledes i Sommerens Løb foranstaltet en omfattende Agitation, som har bragt gode Resultater. Der oprettedes ialt ca. 80 Afdelinger med over 2000 Medlemmer. Og selv om maaske nogle af disse nye Foreninger vil bukke under for de i Foreningslivet uundgaaelige Børnesygdomme, saa er der dog allerede nu skabt en absolut sikker Basis for Landarbejderforbundets fremtidige Udvikling. I Vinterens organisatoriske Arbejde har man først og fremmest samlet Bestræbelserne om at udvikle og befæste et godt og praktisk Samarbejde mellem Forbund og Afdelinger. Der er oprettet en Række saakaldte »Kredsorganisationer« omfattende et større lokalt Omraade, f. Eks. et Amt, og med den Opgave at støtte de tilsluttede Foreninger saavel i det praktiske Foreningsarbejde som paa lokale faglige Omraader.

I November Maaned indledede Landarbejderforbundet en landsom-

fattende Lønbevægelse. Det skete ved at sende en Rundskrivelse til alle Landets ca. 120 Landboforeninger. Udgangspunktet var den ved Krigen skabte Dyrtid, og der krævedes, at de gifte Landarbejderes Løn skulde forhøjes med 50 Øre daglig, og at Malkekoner o. lign. modtager et tilsvarende Tillæg. Endvidere henstilledes, at der sker en Forbedring af Karlekamrene. Alle Punkter var i Rundskrivelsen indgaaende omtalt og motiveret.

Der er paa denne Henvendelse indløbet en Række Besvarelser, som ingenlunde alle er ugunstige. Nogle giver endda Kravene, eller nogle af dem, fuld Tilslutning. I et enkelt Tilfælde har Spørgsmaalene været Genstand for Forhandling mellem Repræsentanter for begge Parter. Det drejede sig her om Landboforeningerne i Københavns Amt og Ramsø-Tune Herreder. Deltagerne var Medlemmer af de nævnte Landboforeningers Bestyrelser, nemlig Formændene, d'Hrr. *Grut Hansen* og *P. Kierkegaard* samt Landmændene *Knudsen*, *Worm*, *Marinus Olsen* og Statskonsulent *Hansen*. For Landarbejderforbundets Forretningsudvalg deltog den fungerende Formand, *Oscar Levinsen*, Hillerød, samt Sekretær *Peder Hedebol*. Forhandlingen fandt Sted i København den 13. Decbr., hvilken Dag altsaa betegner en Milepæl i Landarbejderbevægelsens Historie, idet det vistnok er første Gang en egentlig faglig Forhandling har fundet Sted mellem Arbejder- og Arbejdsgiverorganisationer indenfor Landbruget.

Forhandlingerne endte med, at de tilstedeværende Repræsentanter for Landboforeningerne i alt væsentligt tiltraadte de fremsatte Lønkrav, men forbeholdt sig at forelægge Sagen paa de kommende Generalforsamlinger. Her fik de Tilslutning til deres Standpunkt, og Landboforeningen for gl. Roskilde Amt har siden sluttet sig til. De 3 Foreninger udsendte derefter gennem Ritz. Bureau følgende Fælles-Opraab:

Landarbejderforbundet, der er en Sammenslutning af ca. 80 Foreninger af Daglejere og Tyende ved Landbrug i Danmark, har til samtlige danske Landboforeninger udsendt en Opfordring om at virke for, at der under de nuværende Forhold ydes gifte Arbejdere og Arbejdskvinder ved Landbruget en Lønforhøjelse.

Bestyrelserne for de 3 Landboforeninger i København og gl. Roskilde Amter, der har drøftet dette Spørgsmaal saavel indbyrdes som med Repræsentanter for nævnte Forbund, erkender, at de høje Priser, der paa Grund af Krigsforholdene er indtraadt paa saa at sige alle Livsfornødenheder, gør det overordentligt vanskeligt for de gifte Landarbejdere at skaffe et taaleligt Udkomme ved Hjælp af de hidtidige Indtægter, og finder Kravet om en midlertidig Lønforhøjelse fuldt ud begrundet i det nævnte Forhold.

De 3 Landboforeningers Bestyrelser tillader sig derfor at rette en indtrængende Opfordring, saavel til Foreningernes Medlemmer som til de Landmænd her i Amterne, der ikke er Medlemmer af nogen Landboforening, om at yde deres gifte mandlige Arbejdere en Lønforhøjelse, svarende til mindst 50 Øre daglig og de gifte Kvinder en hertil svarende Lønforhøjelse.

Det er Bestyrelserne bekendt, at talrige Landmænd allerede uopfordret har tillagt deres Arbejdere en lignende Lønforhøjelse, og det er en Selvfølge, at nærværende Opfordring ikke har Adresse til disse, men kun til dem, der muligvis endnu ikke har forhøjet deres Arbejderes Løn, siden de af Krigen fremkaldte høje Priser indtraadte.

Til denne Opfordring undlader man ikke at føje den Bemærkning, at en saadan Imødekommen fra Landmændenes Side af et velbegrundet Krav maa haabes at bidrage til at styrke et godt Forhold mellem Arbejdsgiver og Arbejder, noget, der maa siges i høj Grad at ligge i begge Parters Interesse.

Den 17. December 1915.

Grut Hansen,
Formand for Københavns Amts Landboforening.

P. Kierkegaard,
Formand for Ramsø-Tune Herreders Landboforening.

H. Hansen,
Formand for gl. Roskilde Amts Landboforening.

Af disse faa og spredte Træk fra Landarbejderforbundets Virksomhed vil det ses, at denne i mange Henseender er i en, efter Omstændighederne, udmærket Gænge.

Der er al Grund for Byarbejderne til med Interesse og Sympati at følge den videre Udvikling af Landarbej-

derbevægelsen. Dels vil det jo i sig selv være i høj Grad glædeligt, om vore Kammerater paa Landet endelig for Alvor rører paa sig og organiserer sig til den *faglige* Magt, de utvivlsomt kan blive, og erobrer for sig selv de økonomiske og sociale Fremskridt, som vil følge deraf, og dels vil det jo paa mange Maader gavne og støtte Byarbejdernes Fagorganisationer, at der ved deres Side staar stærke Sammenslutninger af Landbrugets Arbejdere.

Den faste Voldgiftsret.

Arbejdsmændene ved Kabelnedlægning for Nordsjællands Elektricitetsværk.
Sag Nr. 160.

Den 6. Oktober 1915 idømte Den faste Voldgiftsret Jord- og Betonarbejdernes Forbund og Arbejdsmændenes Forbund for Lyngby, Herløv og Gladsaxe Sogne Bod, fordi nogle Medlemmer af disse Organisationer ikke havde fuldført et Kabelnedlægningsarbejde, for Nordsjællands Elektricitetsværk, uagtet de paagældende Medlemmer ved en tidligere Kendelse af Retten (i Sag Nr. 152) var kendt pligtige til at udføre det omhandlede Arbejde til en i sin Tid akkorderet Betaling.

I Sag Nr. 156 var Retten kommet til det Resultat, at de to Organisationer havde deres Del af Ansvaret for, at Arbejdet stadig laa stille, og de var derfor som foran nævnt, blevet idømt Bod.

Trods Kendelsen i Sag Nr. 156 laa Arbejdet imidlertid stadig urørt, og Arbejdsgiverforeningen gik derfor med ny Klage til Retten. Denne Gang blev Sagen, Nr. 160, procederet 30. Oktober og 3. November efter at forberedende Møde var afholdt den 21. Oktober.

Kendelse blev dog ikke afsagt, da der under Sagens Behandling for Retten var sat Forligsbestræbelser i Gang, hvilke Bestræbelser resulterede i, at nogle Arbejdere tog fat paa det omstridte Arbejde og fuldførte det.

Under disse Omstændigheder tog Arbejdsgiverforeningen under 14. December Klagen tilbage.

Rettens Præsidium.

Et Dommermøde den 22. December har valgt en Næstformand Nr. 2, hvilket Valg længe har været paatænkt.

Rettens Præsidium har derefter følgende Sammensætning: Formand: Nationalbankdirektør, Dr. jur. *C. Ussing*, 1. Næstformand Højesteretsassessor, Dr. jur. *E. Tybjerg* og 2. Næstformand Overretsassessor *Jul. Møller*. Rettens Sekretær er Kommunalrevisor, Overretssagfører *E. Steincke*.

Lønbevægelser og Konflikter.

Kedelpasserne hos Rønn i Tureby. Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund har fra 1. Decbr. 1915 til 1. Februar 1919 afsluttet Overenskomst med Savværksejer C. M. Rønn, Tureby Station.

Derved hæves Lønnen, som før var 25 Kr. om Ugen, til 27 Kr., og den 1. Decbr. 1916 hæves den til 28 Kr.

Overarbejde og Søndagsarbejde betales med 70 og 75 Øre henholdsvis efter Lønsatsen.

Endvidere indeholder Overenskomsten Bestemmelser om Betaling i Sygdomsfald og Regler for Behandling af faglig Strid.

Havnearbejderne hos De danske Sukkerfabriker. I Juli Maaned opsagde Havnearbejdernes Fællesforbund sin Overenskomst med Akts. De danske Sukkerfabrikker. Ved de Forhandlinger, som derpaa kom igang, opnaaedes Enighed paa de fleste Punkter. De resterende Uoverensstemmelser kom til Forhandling ved et Fællesmøde i November Maaned. Det lykkedes ikke her at komme til Enighed, og Dansk Arbejdsmandsforbund varslede derfor Strejke til Mandag den 20. Decbr.

Under disse Omstændigheder kom et nyt Fællesmøde i Stand den 17. Decbr., og her opnaaedes Enighed om en Overenskomst, der varer til 1. Februar 1921.

Strejken aflystes derpaa.

Arbejdsløsheden
i Oktober Maaned 1915.

For Oktober Maaned 1915 er der blevet meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden af 64 Fag eller Organisationer for ca. 124,100 Arbejdere. Nedenstaaende Oversigt omfatter imidlertid ca. 5,400 Arbejdere flere (eller ialt ca. 129,500), idet de givne Oplysninger af Hensyn til Sammenligningen med de foregaaende Maaneder paa enkelte Punkter er blevet suppleret med et skønsmæssigt Tillæg.

Antallet af Arbejdsløse blandt de 129,500 Arbejdere var ved Maanedens Slutning ca. 5,200 eller 4,0 pCt., og Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 106,800 eller knap 5/6 Dag pr. Medlem.

Af Fag, fra hvilke der mangler Oplysninger, skal nævnes: Skraatobaksarbejdere, Sejlmagere, Forgyldere, Stukkatører og Kobbersmede. Desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Stenarbejdere, Kvindeligt Arbejderforbund og Dansk Arbejdsmandsforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	119	119	6	172	454	454	5	98	573	573	11	270
Bageri- og Konditr.arb.	1174	1174	140	3080	1560	1560	80	2080	2734	2734	220	5160
Sukkervarearbejdere.	417	417	5	151	161	161	3	89	578	578	8	240
Bryggeriarbejdere ...	2605	2605	23	361	1416	1416	16	270	4021	4021	39	631
Slagteriarbejdere	676	676	12	156	2563	2563	39	844	3239	3239	51	1000
Tobaksarbejdere.....	4120	4120	58	1568	2239	2239	23	650	6359	6359	81	2218
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1530	1462	37	587	4853	4853	103	2308	6383	6315	140	2895
Rebslagere	14	14	1	6	186	178	9	193	200	192	10	199
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skrædere	2820	2820	101	2205	2177	2177	123	1316	4997	4997	224	3521
Syersker.....	55	55	»	»	—	—	—	—	55	55	»	»
Handskemagere	56	56	2	43	10	10	2	40	66	66	4	83
Hattearbejdere.....	267	267	17	2066	93	93	4	88	360	360	21	2154
Skotøjsarbejdere.....	2224	2224	35	1032	923	923	12	327	3147	3147	47	1359
Barberere	575	575	26	935	—	—	—	—	575	575	26	935
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	86	86	1	10	80	80	1	50	166	166	2	60
Murere	1860	1860	166	4548	4260	4166	167	c3000	6120	6026	333	7548
Murarbejdsmænd	900	900	73	1208	—	—	—	—	900	900	73	1208
Hustømrere	1333	1333	114	2380	3538	3528	175	3184	4871	4861	289	5564
Skibstømrere	288	288	12	272	415	382	10	288	703	670	22	560
Snedkere	3520	3520	150	3090	3543	3543	146	3290	7063	7063	296	6380
Billedskærere	100	100	»	»	55	55	»	»	155	155	»	»
Glarmestre	126	126	»	»	26	26	»	»	152	152	»	»
Malere.....	1898	1898	54	367	2363	2363	115	1650	4261	4261	169	2017
Sadelm. og Tapetserere	950	950	12	240	395	395	7	109	1345	1345	19	349
Skifferdækkere.....	5	5	3	72	—	—	—	—	5	5	3	72
Gas- og Vandarbejdere	69	69	2	62	—	—	—	—	69	69	2	62
Skorstensfejere	77	77	»	»	22	22	»	»	99	99	»	»
Ovnsættere	10	10	»	»	—	—	—	—	10	10	»	»
At overføre..	27874	27806	1050	24611	31332	31187	1040	19874	59206	58993	2090	44485

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	27874	27806	1050	24611	31332	31187	1040	19874	59206	58993	2090	44485
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere	636	636	10	354	2059	2059	44	874	2695	2695	54	1228
Bødkere	252	252	2	2	504	504	1	6	756	756	3	8
Drejere	84	84	1	7	214	199	7	137	298	283	8	144
Karetmagere	345	345	7	188	549	549	13	307	894	894	20	495
Barnevognsarbejdere	12	12	»	»	—	—	—	—	12	12	»	»
Korkskærere	200	200	1	23	30	30	»	»	230	230	1	23
Børstenbindere	180	180	2	36	128	128	1	26	308	308	3	62
Kurvemagere	152	152	»	»	—	—	—	—	152	152	»	»
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	105	105	6	123	94	94	1	12	199	199	7	135
Hvidgarvere	44	44	»	»	33	33	»	»	77	77	»	»
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere	673	673	23	608	—	—	—	—	673	673	23	608
Pottemagere	56	56	»	»	45	45	»	»	101	101	»	»
Stenarbejdere	130	53	1	12	340	215	5	127	470	268	6	139
Glasarbejdere	238	238	»	»	202	202	»	»	440	440	»	»
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	436	436	2	30	169	169	»	1	605	605	2	31
Blikkenslagere	700	700	7	181	463	463	11	238	1163	1163	18	419
Metaltrykkere	86	86	1	8	7	7	»	»	93	93	1	8
Jern- og Metalslibere	93	93	2	42	65	65	»	»	158	158	2	42
Gørtlere og Metalarb.	273	273	3	39	70	70	»	»	343	343	3	39
Urmagere	64	64	1	7	145	21	»	»	209	85	1	7
Instrumentmagere, chr.	38	38	»	»	—	—	—	—	38	38	»	»
Smede og Maskinarb.	7650	7650	169	3526	6279	6279	88	1669	13929	13929	257	5195
Formere	375	375	11	324	1075	1075	30	766	1450	1450	41	1090
Elektrikere	822	822	3	93	740	740	3	117	1562	1562	6	210
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	178	178	1	3	1008	1008	1	14	1186	1186	2	17
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1022	1022	30	952	216	216	8	309	1238	1238	38	1261
Litografer	348	348	13	358	107	67	3	29	455	415	16	387
Typografer	2507	2507	94	2456	1578	1562	83	2085	4085	4069	177	4541
Kedel- og Maskinpass.	672	672	11	149	969	861	9	141	1641	1533	20	290
Gartnere	305	305	2	20	10	10	»	»	315	315	2	20
Kellnere	872	872	109	c. 2500	504	504	34	c. 800	1376	1376	143	3300
Dansk Arbejdsmandsf.	16900	13000	1050	20100	26500	16100	1070	20100	43400	29100	2120	40200
Arbejdsm. Fagforening f. Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	751	751	»	»	751	751	»	»
Lager- og Pakhusarb.	720	720	8	136	—	—	—	—	720	720	8	136
Kvindel. Arbejderforb.	2390	2390	75	1695	900	631	11	437	3290	3021	86	2132
Brødkuske	290	290	7	142	—	—	—	—	290	290	7	142
Tilsammen:	67722	63677	2702	58725	77086	65844	2463	48069	144808	129521	5165	106794

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Peterseu). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 28 ❋ KØBENHAVN DEN 8. JANUAR 1916 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Den faglige Situation. Lov om kommunale Foranstaltninger. Lønbevægelser og Konflikter (Tekstilarbejderne hos Mogensen & Dessau i Odense).

Den faglige Situation 1916.

Da Arbejdsgiverforeningens og De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg forlod hinanden om Aftenen den 2. November 1915, var den faglige Situation alvorlig spændt.

Arbejdsgiverforeningen havde paa Basis af en enkelt Mands Opfattelse af Situationen og i Overensstemmelse med hans Udtalelser paa Arbejdsgiverforeningens Generalforsamling skabt sig et *Princip*, der skulde være Ledetraaden i kommende Tiders faglige Bevægelse og Grundlaget for Afslutningen af nye Overenskomster om Løn- og Arbejdsforhold.

Princippet slog fast, at alle gamle Overenskomster skulde fornyes uden nogensomhelst Ændring.

Ved Siden deraf vinkede Arbejdsgiverne saa med en midlertidig Dyrtidshjælp til de lavere lønnede Arbejdere.

Arbejdernes Repræsentanter mødte ogsaa til Forhandlingerne den 2. November med et Program for Fremtidens Arbejde.

Men dette Program var ikke bygget paa enkelt Mands Opfattelse af Forholdene. Det var bygget paa Grundlag af en indgaaende Diskussion paa De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskabsmøde den 13. September, hvor Repræsentantskabet bl. a. billigede,

»at Organisationer, hvis Overenskomster udløber i 1916 og som mener at kunne opnaa Fordele for deres Medlemmer, indleder Forhandlinger med Arbejdsgiverne om en af Dyrtiden stærkt paakrævet Lønforbedring samt om andre Ændringer i Arbejdsforholdene — —«.

I Overensstemmelse hermed hævdede Arbejdernes Repræsentanter den 2. Novbr., at den eneste sunde Maade at søge den faglige Situation løst paa, den eneste fremkommelige Vej, der var at vandre, hvis man ikke i Løbet af det første Kvartal af 1916 skulde staa overfor oprivende økonomiske Kampe, var *efter god, gammel Sædvane* at faa de direkte interesserede Parter, de enkelte Fags Repræsentanter i Forhandling med hverandre.

Der blev talt adskilligt den Dag om disse to Standpunkter, og *kun* om disse.

Om andet blev der ikke talt. Der blev ikke talt om Arbejdstids-Forkortelse, der blev ikke talt om Ændringer af Timeløn, Akkorder eller Priskuranter. Der blev ikke talt om, hvorvidt Dyrtidsforhøjelsen fra 15 til 35 % skulde ophæves ved tilsvarende Løntillæg.

Man var klar over, at i første Instans maatte de enkelte Fags Repræsentanter tage Stilling til alle disse Spørgsmaal.

Derfor var det ogsaa ufatteligt, at Arbejdsgiverne ikke straks forlod deres Princip og i Stedet ydede deres Medvirken til at komme Situationen og Realiteterne nær ind paa Livet med det samme.

Da Mødet den 2. Novbr. saaledes sluttede med, at de to modsatte Standpunkter var præciseret og fastslaaet gennem skriftlige Redaktioner, var der derfor blot *et* Spørgsmaal, der efter kortere eller længere Tids

Forløb skulde afgøres, og det var, om Arbejdsgivernes eller Arbejdernes Princip var det bærende, det sunde.

Saasnart Forhandlingerne mellem Hovedorganisationerne var afsluttede, begyndte man paa forskellige Hold at røre paa sig, og det viste sig hurtigt, at man indenfor Arbejdsgiverkredse ingenlunde stod bag ved Arbejdsgiver*foreningens* Princip. Man ønskede ikke at have en Storkonflikt i Udsigt blot for at pleje en Stædighed, der straks burde være opgivet, og der var adskillige Arbejdsgivere, der var ganske paa det rene med, at Situationen godt egnede sig til at slutte Overenskomster, og de var ogsaa klar over, at Forhøjelser — endda større end sædvanemæssige ved Overenskomsters Afslutning — var bydende nødvendige under de foreliggende Forhold.

Arbejdsgiverforeningens Princip af 2. Novbr. *maatte* derfor opgives, hvis der skulde holdes Ro indenfor Arbejdsgivernes egen Lejr, og hvis der overhovedet skulde blive Tale om at undgaa Storkamp i Løbet af nogle faa Maaneder.

Det viste sig ogsaa forholdsvis hurtigt, at den Vej, De samvirkende Fagforbund havde anvist, var den rigtige, thi Tid efter anden indløb der Melding fra Organisationer, om at Krav om Realitetsforhandlinger var blevet imødekommet af Arbejdsgiverorganisationer, det meddeltes ogsaa, at Forslag om Forhandling af denne Art var foreslaaet af Arbejdsgiverorganisationers Ledelser.

Det varede heller ikke længe inden det konstateredes, at positive Resultater blev opnaaet. Enkelte Organisationer havde allerede afsluttet bindende Overenskomster ved Udgangen af 1915.

Paa sine Steder stiller Arbejdsgiverne sig endnu paa et afvisende Standpunkt eller ogsaa hævder de Principet om Forlængelse af de gamle Overenskomster med Dyrtidstillæg til dem, der er i aabenbar Nødstilstand, men dette Standpunkt støttes sikkert ikke mere af selve Arbejdsgiverforeningen, som allerede direkte og indirekte har ydet sin Medvirken til Afslutning af Overenskomster, der fastlægger Arbejdsforholdene for kortere eller længere Tid og uden at der er Tale om midlertidige Afgørelser ved at udbetale Understøttelser til trængende.

Vi skal i senere Artikler redegøre for Indholdet af de Overenskomster, der allerede er afsluttede.

Lov

om kommunale Foranstaltninger i Anledning af Dyrtiden og om Dækning af overordentlige kommunale Udgifter.

Vi Christian den Tiende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg, gøre vitterligt: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1.

Kommunalbestyrelserne kan, uden dertil at indhente Samtykke fra højere Myndighed, i Regnskabsaaret 1915—16 og i de første 7 Maaneder af Regnskabsaaret 1916—17 udenfor den faste Fattigforsørgelse og uden Fattighjælps Virkning træffe Foranstaltninger til at modvirke Dyrtidens Følger, saavel ved direkte Pengehjælp som ved Forsyning med Naturalier uden Betaling eller til nedsat Pris til uformuende eller mindre bemidlede Beboere i Kommunen.

Til disse Foranstaltninger ydes der Kommunerne Statstilskud i Henhold til nedenstaaende § 6. Statstilskud kan ikke ydes til Nedsættelse af Prisen for Levering af Gas, Elektricitet eller Koks fra kommunale Produktionsværker.

§ 2.

Udover de i § 1 omhandlede Foranstaltninger kan Kommunalbestyrelserne træffe yderligere Bestemmelser vedrørende Befolkningens Forsyning med de første Livsfornødenheder af Levnedsmidler og Brændsel. De hertil afholdte Udgifter op-

føres som en særskilt Post paa Regnskaberne for 1915—16 og 1916—17.

§ 3.

Saafremt der i en Kommune ydes direkte Pengehjælp i Anledning af Dyrtiden, skal denne ydes gennem den kommunale Hjælpekasse, for Københavns og Frederiksbergs Vedkommende efter Kommunalbestyrelsens Bestemmelse dels gennem henholdsvis den kommunale Afdeling af Københavns Understøttelsesforening og den kommunale Hjælpekasse, dels gennem Institutioner, som Kommunalbestyrelsen hertil maatte godkende eller oprette. Saadan Pengehjælp kan, uanset Bestemmelserne i Lov Nr. 124 af 29. April 1913, tilstaas Enker, som i Henhold til den nævnte Lov faar Understøttelse til deres uforsørgede Børn. Ligeledes kan der ydes Tillæg til løbende Understøttelser af en anerkendt Arbejdsløshedskasse eller Sygekasse og til Medlemmer af Sygekasser, der under Sygdom modtager Hjælp af Kommunens Kasse i Henhold til Bestemmelserne i Fattiglovens § 63.

De nærmere Regler angaaende Formen for Ydelse af Hjælp paa Grund af Arbejdsløshed og Sygdom og Kontrol med saadan Hjælp fastsættes af Indenrigsministeren.

§ 4.

Forinden en Kommunalbestyrelse tager Beslutning om Foranstaltninger i Henhold til nærværende Lov, skal der paa dens Foranledning foregaa en Forhandling mellem Kommunalbestyrelsen, den ifølge kgl. Anordning af 29. August 1914 nedsatte kommunale Kommission og Hjælpekassens Bestyrelse.

Saafremt Kommunalbestyrelsen finder det nødvendigt, at der med Hensyn til nogle af de besluttede eller trufne Foranstaltninger sker en Samvirken med en eller flere Nabokommuner under Hensyn til deres indbyrdes Beliggenhed, kan Indenrigsministeren foranledige, at Repræsentanter for de paagældende Kommunalbestyrelser samles til Forhandling herom. Efter Indstilling fra de nævnte Repræsentanter er Indenrigsministeren bemyndiget til at fastsætte Bestemmelser, gaaende ud paa at sikre, at de af en Kommunalbestyrelse trufne Foranstaltninger ikke kommer andre Kommuners Beboere til gode.

§ 5.

Udgifterne ved de i §§ 1, 2 og 3, jfr. § 4, omhandlede Foranstaltninger maa i hver enkelt Kommune for begge Regnskabsaarene 1915—16 og 1916—17 tilsammen ikke overstige 8 Kr. 50 Øre pr. Indbygger, dog at dette Beløb med Indenrigsministerens Tilladelse kan forhøjes til 10 Kr. pr. Indbygger.

§ 6.

Kommunens Udgifter til Foranstaltninger i Henhold til nærværende Lovs § 1, derunder Tilskuddene ifølge § 3, opføres som en særskilt Post paa Regnskaberne for 1915—16 og 1916—17. Snarest muligt efter Udløbet af Regnskabsaaret 1915—16 og efter Udgangen af Oktober Maaned 1916 indsendes derhos til Indenrigsministeriet Regnskabet over samtlige de nævnte Udgifter, affattet efter et af Indenrigsministeren foreskrevet Skema.

Staten stiller til Raadighed for Kommunerne 15 pCt. af Udbyttet i Skatteaarene 1915—16 og 1916—17 af den overordentlige Indkomstskat til Staten (Lov Nr 129 af 10. Maj 1915), dog tilsammen i de to Skatteaar mindst 5 Mill. Kr.; ½ Mill. Kr. af det saaledes til Raadighed stillede Beløb fordeles mellem samtlige Kommuner efter Reglerne i nedenstaaende § 12.

Den øvrige Del af Beløbet anvendes til Dækning af Udgifterne ved de i § 1, jfr. § 3, ommeldte Foranstaltninger og fordeles mellem Kommunerne i Forhold til deres Indbyggertal efter den almindelige Folketælling i Aaret 1916. Udbetalingen af denne Andel er betinget af, at Beløbet anvendes til Foranstaltninger i Henhold til nærværende Lovs § 1, jfr. § 3.

Endvidere yder Staten et Tilskud, der udgør Halvdelen af det Beløb, hvormed de i en Kommune i Henhold til denne Lovs § 1, jfr. § 3,

afholdte Udgifter overstiger de Kommunen efter nærværende Paragrafs 3die Stykke tilkommende Beløb. Dette Tilskud kan dog ikke andrage over 3½ Kr. pr. Indbygger i Kommunen for begge Regnskabsaarene 1915—16 og 1916—17 tilsammen.

Naar Regnskabet i Henhold til nærværende Paragrafs 1ste Stykke er indsendt til Indenrigsministeriet, foranlediger dette, at der udbetales henholdsvis et Forskud paa Statstilskuddet og dettes Restbeløb.

§ 7.

Kommunalbestyrelserne kan efter derom tagen Beslutning i to paa hinanden følgende Møder med mindst 14 Dages Mellemrum udskrive en Tillægsskat til Dækning af de paa Kommunerne faldende Udgifter ved Gennemførelse af de i § 1, jfr. § 3, og § 2 omhandlede Foranstaltninger og af følgende efter 1. April 1915 afholdte kommunale Udgifter: de ved Udbetaling af allerede vedtagen Dyrtidshjælp til kommunale Tjenestemænd og Arbejdere foranledigede Udgifter, den paa Kommunerne faldende Andel, dels af Understøttelser i Henhold til Lov af 7. August 1914, jfr. Lov af 21. December 1914 og senere Love, hvorved først nævnte Lovs Gyldighed forlænges, og Lov af 2. Oktober 1914, jfr. Lov af 31. Marts 1915, om Statstilskud til de kommunale Hjælpekasser samt Lov af 27. Oktober 1915 vedrørende Understøttelse til Børn af Enker og dels af de Beløb, som er foranledigede ved Forhøjelse af Alderdomsunderstøttelser i Kommunerne, vedtaget eller udbetalt i Henhold til Indenrigsministeriets Cirkulære af 6. November 1915 (eller for de Kommuner, som ikke endnu har taget Bestemmelse herom, for saa vidt angaar Vedtagelser inden 15. Januar 1916) samt endelig de Udgifter, som hidrører fra den af nogle Kommuner paatagne Garantiforpligtelse i Anledning af Udlevering af Rug fra Statens Lagere til Bagere eller Møllere i vedkommende Kommuner.

§ 8.

Tillægsskatten udskrives i Købstæderne samt i Marstal Kommune og Landkomunerne for hvert af Regnskabsaarene 1915-16 og 1916-17 som en procentvis lige stor Forhøjelse af samtlige de i Henhold til Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903 paaligne kommunale Skatter (herunder for Landkommunernes Vedkommende den Del af Skatten, som udredes efter Hartkorn). Dog skal der uanset denne Bestemmelse i hvert af disse Aar kunne opkræves et Tillæg til Skatten paa Aktieselskaber m. fl. (Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903, Afsnit III) af indtil 1 pCt. af Selskabernes skattepligtige Indtægt. For Ejendomsskyldens Vedkommende fastsættes, at saafremt en ny Lov om en almindelig Vurdering til Ejendomsskyld maatte være traadt i Kraft inden Udgangen af Januar Maaned 1916, bliver denne Lovs Fradragsregler at anvende paa Tillægsskatten i Stedet for Reglerne i § 7 i Lov om Ejendomsskyld af 15. Maj 1903. Derhos skal der i de Kommuner, som ikke ved Udfindelsen af Skatteindtægten til Ansættelse af personlig Kommuneskat foretager Forhøjelse af Kapitalindkomster m. v. i Henhold til § 7 i Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903, opkræves et 25 pCt.s Tillæg til den Formueskat, der udredes i Kommunen for Skatteaarene 1915—16 og 1916—17 i Henhold til Lov af 8. Juni 1912 om Indkomst- og Formueskat til Staten, jfr. Lov Nr. 128 af 10. Maj 1915.

Den Del af Tillægsskatten, der herefter skal udskrives som personlig Kommuneskat, kan paalignes som en procentvis Forhøjelse af den personlige Kommuneskat for de Skatteydere, hvis Indkomst ligger over en af Kommunalbestyrelsen med vedkommende højere Myndigheds Samtykke nærmere fastsat Grænse. Denne Grænse kan ikke sættes lavere end det i Lov af 8. Juni 1912 om Indkomst- og Formueskat til Statens § 8 nævnte skattefrie Indkomstbeløb, Fradraget for Børn indbefattet.

Bestemmelserne i § 14 i Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903 angaaende Retten til ved Betaling af Erhvervsskat at foretage Fradrag i Skatten til Opholdskommunen bliver at anvende

særskilt paa Tillægsskatten i de paagældende Kommuner, men iøvrigt efter deres Indhold.

§ 9.

I København og Frederiksberg opkræves Tillægsskatten for Skatteaarene 1916—17 og 1917—18 og udskrives som en Forhøjelse af de i Henhold til Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903, jfr. Lov Nr. 110 af 18. April 1910, paalignede kommunale Skatter samt med et 25 pCt.s Tillæg til den Formueskat, som i de nævnte Skatteaar udredes i disse Kommuner i Henhold til Lov af 8. Juni 1912 om Indkomst- og Formueskat til Staten, jfr. Lov Nr. 128 af 10. Maj 1915.

Tillæget til den kommunale Ejendomsskyld i hvert af disse Skatteaar maa dog ikke overstige 1 pro mille af den afgiftspligtige Vurderingssum. Efter Kommunalbestyrelsernes Beslutning kan den i nærværende Lovs § 8 indeholdte Bestemmelse angaaende Fradragsreglerne for Ejendomsskylden bringes til Anvendelse ogsaa i København og Frederiksberg.

Tillæget til Skatten paa Aktieselskaber m. fl. (Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903, Afsnit III) maa i hvert af de nævnte Skatteaar ikke overstige 1 pCt af Selskabernes skattepligtige Indtægt.

Bestemmelserne i § 14 i Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903 angaaende Retten til ved Betaling af Erhvervsskat at foretage Fradrag i Skatten til Opholdskommunen bliver at anvende særskilt paa Tillægsskatten i de paagældende Kommuner, men iøvrigt efter deres Indhold.

Tillæget til den personlige Kommuneskat udover Skattens Grundbeløb med 50 pCt.s Tillæg kan paalignes som en procentvis Forhøjelse af Skatten for de Skatteydere, hvis Indkomst ligger over en af Kommunalbestyrelsen med Indenrigsministerens Samtykke nærmere fastsat Grænse.

§ 10.

Paaligningen af de i § 8 nævnte Tillægsskatter for Aarene 1915—16 og 1916—17 skal finde Sted umiddelbart efter hvert Regnskabsaars Slutning indenfor en af Indenrigsministeren fastsat Tidsfrist.

§ 11.

Skatteydere, der uden at have opgivet fast Bopæl i en Kommune i noget af Skatteaarene 1915—16 og 1916—17 — for København og Frederiksberg 1916—17 og 1917—18 — tillige i en Del af Skatteaaret har haft fast Ophold i en anden Kommune og dér er blevet ansat til en lavere personlig Kommuneskat for det paagældende Tidsrum, skal til den Kommune, hvori de er ansatte til det højeste Skattebidrag, svare Forskellen mellem det i de to Kommuner tilsammen udredede Skattebidrag og det Skattebeløb, som de vilde komme til at udrede, saafremt de alene havde haft Ophold i den Kommune, hvor det højeste Skattebidrag er paalignet dem.

Skatteydere i Købstæder og Landkommuner, som i Regnskabsaarene 1915—16 eller 1916—17 fraflytter en Kommune, hvori de har haft skattepligtigt Ophold, skal for det Skatteaar, i hvilket Fraffytning har fundet Sted, betale de i § 8 nævnte Tillæg til den personlige Kommuneskat og Formueskatten til Fraflytningskommunen med Tillægenes fulde Beløb.

Skatteydere i Københavns og Frederiksberg Kommuner, som i Regnskabsaaret 1915—16 fraflytter Kommunen skal for Aaret 1916—17 til Fraflytningskommunen svare Forskellen mellem den Tillægsskat, der paalignes dem i Tilflytningskommunen, og den Tillægsskat, der af samme Indtægt vilde være blevet dem paalignet, hvis de vedblivende havde haft skattepligtigt Ophold i Fraflytningskommunen. Tilflytningskommunen er pligtig at give Fraflytningskommunen alle fornødne Oplysninger om de tilflyttedes Skatteansættelse.

Skatteydere i København og Frederiksberg, der i 1916—17 og 1917—18 fraflytter Kommunen, skal erlægge Tillægsskatten efter Reglerne i nærværende Paragrafs 2det Stykke.

Skatteydere i en Kommune, hvor der svares Tillæg til Formueskatten kan ikke saafremt de ansættes til Formueskat til Staten i en Kommune, hvor saadant Tillæg ikke svares,

uden sammesteds at ansættes til personlig Skat paa Grund af Ophold, fritages for at yde Tillægget til den Kommune, hvor der opkræves Tillæg til Formueskatten, og hvor de svarer personlig Skat paa Grund af Ophold.

§ 12.

Det i § 6 ommeldte Beløb paa 1/2 Mill. Kr. fordeles efter følgende Regler:

De af samtlige Landets Kommuner i Regnskabsaaret 1915—16 udredede, i Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903 § 32, 1ste Stykke, under a, b, c og d til Skolevæsen, Alderdomsunderstøttelse, Fattigvæsen og Tilskud til de kommuuale Hjælpekasser samt i Lov om Understøttelse til Børn af Enker af 29. April 1913 § 7 nævnte Udgifter tilligemed de af Kommunerne i Henhold til nærværende Lov i det nævnte Regnskabsaar afholdte Udgifter divideres med Summen af den ligeledes i samtlige Landets Kommuner i Henhold til Lov Nr. 144 af 8. Juni 1912, jfr. Lov Nr. 128 af 10 Maj 1915, ifølge de berigtigede Skattelister for Skatteaaret 1915—16 paalignede Indkomst- og Formueskat til Staten. Det fremkomne Tal vil, saafremt det ikke er et helt Tal, være at afrunde opad til det næst ovenfor liggende tocifrede Decimaltal, der er deleligt med 10, og benævnes da »Normalbyrdens Delingstal«. Den i hver enkelt Kommune paalignede Indkomst- og Formueskat til Staten multipliceres med det ovenfor nævnte »Normalbyrdens Delingstal«, og det fremkomne Tal fradrages de i samme Kommune afholdte Udgifter til Skolevæsen, Alderdomstøttelse, Fattigvæsen, Tilskud til den kommunale Hjælpekasse og Understøttelse til Børn af Enker samt Udgifter i Henhold til nærværende Lov. Det derefter fremkomne Resttal afrundes henholdsvis opad eller nedad til hele Hundreder og benævnes da »Normalbyrdens Overskudstal«.

Det nævnte »Normalbyrdens Overskudstal« multipliceres med det Procenttal, som nævnte Overskudstal udgør af Indkomst- og Formueskatten til Staten for vedkommende Kommune. I Forhold til det saaledes fremkomne Tal fordeler Indenrigsministeren det omhandlede Beløb til samtlige de By- og Sognekommuner samt Handelspladser, hvis Udgifter ved den i 2det Stykke foretagne Beregningsmaade viser sig at falde ind under »Normalbyrdens Overskudstal«. Ingen Kommune kan af dette Statstilskud erholde over Halvdelen af de i Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903, § 32, 1ste Stykke, under a, b, c og d og de i nærværende Lov nævnte Udgifter. Saafremt det for en Kommune beregnede Tilskud ikke naar 25 Kr., kommer Beløbet ikke til Udbetaling. De Beløb, som efter de foranstaaende Bestemmelser ikke udbetales de paagældende Kommuner, stilles til Indenrigsministerens Raadighed, saaledes at der heraf kan udredes yderligere Tilskud til Kommuner, hvis Stilling paa Grund af de overordentlige Forhold er særlig vanskelig.

Statstilskuddet efter nærværende Paragraf udbetales til Kommunerne sammen med det ordinære Statstilskud i Henhold til § 31 i Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903, der udbetales den 1. Juli 1916.

§ 13.

Den i § 13 i Lov Nr. 101 af 29. April 1913 om Hjælpekasser fastsatte Begrænsning af Statstilskuddet til et Beløb af 250,000 Kr. ophæves for Regnskabsaarene 1915—16 og 1916—17, saaledes at det omhandlede Statstilskud for disse Aar fastsættes til en Trediedel af det, der af Kommunekassen er ydet af Hjælpekassen.

§ 14.

Lov af 2. Oktober 1914 om midlertidigt Statstilskud til de kommunale Hjælpekasser og Lov af 31. Marts 1915 om Ændring i samme Lov samt Lov af 27. Oktober 1915 om Ændring i Lov om Understøttelse til Børn af Enker ophæves.

De i Regnskabsaaret 1915—16 i Henhold til disse Love allerede afholdte Udgifter opføres paa Kommunernes Regnskab efter de i § 6 fastsatte Regler sammen med Udgifterne til Foranstaltninger, der

falder ind under nærværende Lovs § 1, jfr. § 3.

§ 15.

Til Dækning af den Del af et eventuelt Underskud paa Kommuneregnskabet for Regnskabsaaret 1915—16, der ikke er en Følge af de i § 7 nævnte Udgifter, bemyndiges Kommunalbestyrelserne til uden højere Myndigheders Tilladelse enten at optage et Laan, der vil være at tilbagebetale i Løbet af højst 3 Aar, eller at tilvejebringe Midlerne ved en lige stor proceetvis Forhøjelse af samtlige de i Skatteaaret 1915—16, for Københavns og Frederiksbergs Vedkommende 1916—17, i Henhold til Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903, jfr. Lov Nr. 110 af 18. April 1910, paalignede kommunale Skatter.

§ 16.

De i denne Lov omhandlede Tillægsskatter opkræves og inddrives efter de for kommunale Skatter gældende Regler og med samme Fortrinsret. Tillægsskatterne forfalder til Betaling efter Kommunalbestyrelsernes nærmere Bestemmelse.

De efter den bestaaende Lovgivning gældende Regler vedrørende Skatteudskrivningens Størrelse og Afholdelse af Skattevalg kommer ikke til Anvendelse paa de Skatter, som udskrives i Henhold til denne Lov.

§ 17.

Denne Lov træder straks i Kraft.

Hvorefter alle vedkommende sig have at rette.

Givet paa Amalienborg, den 22. Decbr. 1915.

Under Vor kongelige Haand og Segl.

Christian R.

(L. S.)

OVE RODE.

* * *

Oversigt over Dyrtidslovens Indhold.

Foranstaaende Lov bestemmer, at Kommunalbestyrelserne udenfor den faste Fattigforsørgelse og uden Fattighjælps Virkning kan træffe Foranstaltninger til at modvirke Dyrtidens Følger, saavel ved direkte Pengehjælp som ved Forsyning med Naturalier uden Betaling eller til nedsat Pris til uformuende eller mindre bemidlede Beboere i Kommunen. Dette er Lovens Hovedregel. Dertil knytter sig den Bestemmelse, at til disse Foranstaltninger ydes der Kommunerne Statstilskud.

I det af Regeringen fremsatte Lovforslag var særlig nævnt som en af de Foranstaltninger, der burde og efter Lovforslaget skulde træffes i alle Kommuner, Børnebespisning for at undgaa Underernæring af Børn. Denne Bestemmelse er udgaaet, men det ligger indenfor Lovens Tanke og Ramme, at Kommunalbestyrelserne frivilligt — hvor det skønnes nødvendigt — kan lade foretage Børnebespisning, og at Udgifterne hertil kan reparteres paa samme Maade som de øvrige i Loven omhandlede Udgifter. Det blev under Forhandlingen i Landstinget udtrykkelig fremhævet af Indenrigsministeren og senere af Ordføreren for Landstingsudvalget, at Børnebespisning — men altsaa en af Kommunen frivilligt arrangeret Børnebespisning, enten direkte ved Kommunens egen Foranstaltning, eller i Forbindelse med velgørende Foreninger — falder ind under Loven.

Der kan altsaa træffes de Foranstaltninger, som man er i Stand til at træffe indenfor de af Loven i pekuniær Henseende givne Rammer, men Foranstaltningerne maa, forsaavidt man ønsker Statstilskud dertil, kun komme uformuende eller mindre bemidlede Beboere i Kommunen til gode.

Saafremt der i en Kommune ydes direkte Pengehjælp i Anledning af Dyrtiden, skal denne ydes gennem den kommunale Hjælpekasse, men for Københavns og Frederiksbergs Vedkommende kan den dog ogsaa ydes gennem Institutioner, som Kommunalbestyrelsen hertil maatte godkende eller oprette. Saadan Pengehjælp kan tilstaas Enker, som faar Understøttelse til deres uforsørgede Børn. Ligeledes kan der ydes Tillæg til løbende Understøttelser af en anerkendt Arbejdsløshedskasse eller Sygekasse og til Medlemmer af Sygekasser, der under Sygdom modtager Hjælp af Kommunens Kasse.

Forinden en Kommunalbestyrelse tager Beslutning om Foranstatninger

i Henhold til nærværende Lov, skal der paa dens Foranledning finde en Forhandling Sted med den lokale Prisreguleringskommission og Hjælpekassens Bestyrelse, til Overvejelse af, hvilke Foranstaltninger man skal træffe. Naturligvis er denne Forhandling kun tænkt som vejledende for Kommunalbestyrelsen, idet der ikke er gjort nogen Indskrænkning i dennes frie Ret til at tage Beslutning.

Dette er altsaa Bestemmelserne om Adgangen til at yde Understøttelser.

Udgifterne ved de omhandlede Foranstaltninger maa i hver enkelt Kommune for Regnskabsaarene 1915—16 og 1916—17 tilsammen ikke overstige 8 Kr. 50 Øre pr. Indbygger, dog at dette Beløb med Indenrigsministerens Tilladelse kan forhøjes til 10 Kr. pr. Indbygger.

Staten stiller til Raadighed for Kommunerne 15 pCt. af Udbyttet i Skatteaarene 1915—16 og 1916—17 af den overordentlige Indkomstskat til Staten — den saakaldte Krigsfortjenesteskat — dog tilsammen i de to Skatteaar mindst 5 Mill. Kr. Altsaa hvis de 15 pCt. er mindre end 5 Mill. Kr. vil der desuagtet blive stillet 5 Mill. Kr. til Raadighed. ½ Mill. af det saaledes til Raadighed stillede Beløb skal fordeles efter nogle særlige Regler.

De øvrige 4½ Mill. Kr. skal fordeles mellem Kommunerne i Forhold til deres Indbyggerantal efter den almindelige Folketælling i Aaret 1916, altsaa efter det Folketal, som fremkommer ved Folketællingen den 1. eller 2. Februar 1916.

Hvis man regner Landets samlede Befolkning til 2,800,000, vil der tilgaa Kommunerne pr. Indbygger 1 Kr. 60 Øre. Saafremt de Udgifter, som Kommunerne afholder i Henhold til Loven, overstiger det Tilskud, de kan faa ad denne Vej, yder Staten yderligere et Tilskud lig Halvdelen af Udgifterne, dog ikke over 3½ Kr. pr. Indbygger.

Til Dækning af Kommunernes Udgifter er der givet Adgang til Opkrævning af Tillægsskatter.

Om alle Enkeltheder maa yderligere Oplysninger søges i Loven og i det Cirkulære, som vil blive udsendt af Indenrigsministeren.

Lønbevægelser og Konflikter.

Tekstilarbejderne hos Mogensen & Dessau i Odense. Da Hvidevarearbejderne kom paa Arbejde i A/S Mogensen og Dessaus Væverier i Odense 3. Juledags Morgen, kunde Virksomheden ikke straks komme i Gang paa Grund af Mangel paa Dampkraft, og da der tillige var koldt og raat i Lokalerne, gik ca. 60 Vævere fra den paagældende Afd. hjem igen.

Da det ikke lykkedes i Løbet af Dagen at komme til fuldstændig Klarhed over om Væverne kom igen den næste Morgen, traf Selskabets Direktør Bestemmelse om, at Arbejdet skulde hvile til 3. Januar, og den mellemliggende Tid blev saa benyttet til at reparere Fabrikens Dampmaskine i.

Da Hvidevarearbejderne næste Dag kom paa Væveriet og fik Besked paa hvilke Dispositioner, der var truffet, forlangte de Erstatning for Ventetiden som Betingelse for at tage fat den 3. Januar, og da Direktøren ikke vilde imødekomme dette Krav, udeblev de fra Arbejdet.

Nogle Forhandlinger om Arbejdets Genoptagelse og om de rejste Erstatningskrav bragte ingen Afslutning paa Sagen, og Arbejdsgiverforeningen bebudede derfor Klage til Den faste Voldgiftsret.

I den Anledning afholdtes der i Overensstemmelse med Septemberforligets Pkt. 10 et Møde, hvori Repræsentanter for Hovedorganisationerne deltog, d. 6. Januar, og dette Møde endte med at følgende Forslag blev fremsat:

«Arbejdet genoptages om muligt Lørdag Morgen den 8. ds. og senest Mandag Morgen den 10. ds. ved sædvanlig Arbejdstids Begyndelse.

Alle Stridsspørgsmaal, derunder ogsaa Spørgsmaalet om Erstatning til begge Sider, afgøres af en dertil nedsat Voldgiftsret, hvortil hver af Hovedorganisationerne vælger 1 Medlem, Tekstilfabrikantforeningen og Dansk Tekstilarbejderforbund hver 2 Medlemmer og med Overretsassessor Axel Rasmussen som Opmand.«

Arbejdernes Repræsentanter forpligtede sig til at forelægge og anbefale dette Forslag til Gennemførelse.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 29 ❋ KØBENHAVN DEN 15. JANUAR 1916 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Den faglige Situation. Lønbevægelser og Konflikter (Bødkerne i Provinserne. Elektrikere, Formere, Gørtlere, Jern- og Metalslibere, Metaltrykkere og Smede- og Maskinarbejdere. Kvinderne i Jern- og Metalindustrien. Skotøjsarbejderne. Snedkerne i Lillerød. Tobaksarbejderne. Cigaretarbejderne hos Ph. U. Strengberg). Oversigt. Norge.

Den faglige Situation 1916.

Forhandlinger om nye faglige Overenskomster foregaar nu daglig, og som tidligere meddelt opnaas der i forskellige Fag positive Resultater.

Saavel for mandlige som for kvindelige Arbejdere, der beskæftiges i Virksomheder under Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien i Danmark, er der saaledes afsluttet Overenskomster, men der er dog ogsaa Grupper indenfor denne Branche, f. Ex. Arbejdsmænd, Karetmagere, Malere og Snedkere, der ikke er kommet i Orden endnu, ja Forhandlinger er knapt nok paabegyndte.

Ligeledes har Bødkerne i Provinserne, Tobaksarbejderne og Skotøjsarbejderne Landet over og Hattearbejderne i København faaet deres Forhold overenskomstmæssigt ordnede.

Derimod er det bristet i andre Fag.

Ved de Forhandlinger, der er ført i Skræderfaget, er der saaledes ikke fremkommet noget Tilbud, som tilfredsstiller Forbundets Medlemmer, Træindustriarbejderne skiltes fra deres Arbejdsgivere efter en lang Forhandling, som kun resulterede i et Tilbud om et Tillæg af 1 Øre paa Timelønnen, og noget nyt Møde blev ikke aftalt. Papirindustriarbejderne, hvis Krav om Realitetsforhandling om nye Overenskomster i lange Tider stadig blev besvaret med Papirfabrikernes Forslag om Forhandling om Dyrtidstillæg og intet andet, fik endelig Tilbud om den begærede Realitetsforhandling, men den bristede hurtigt. Slagteriarbejdere i København, Glarmestre sammesteds og i Odense og Forgyldere over hele Landet er ogsaa kørt fast, og i alle disse Fag forberedes Strejkevarsler.

Forhandlinger, hvori Hovedorganisationernes Repræsentanter deltager om nye Overenskomster, har imidlertid allerede taget deres Begyndelse, og det er derfor ved alt, hvad der foreligger, afgjort, at Arbejdsgiverforeningens oprindelige Standpunkt, der gik ud paa, at samtlige Overenskomster for de ca. 100,000 Arbejdere inden- og udenfor De samvirkende Fagforbund skulde prolongeres paa kortere Tid mod et Dyrtidstillæg til de lavere Lønninger, i hvert Fald definitivt er opgivet.

I Overensstemmelse med vort Tilsagn i forrige Nr. af »Arbejderen« paabegynder vi i nærværende og fortsætter i efterfølgende Numre Redegørelser over de ny afsluttede Overenskomster under den sædvanlige Rubrik:

Lønbevægelser og Konflikter.

Bødkerne hos Centralforeningen af Bødkermestre i Provinserne. Den 9. Januar afsluttede Bødkerforbundet Overenskomst for Bødkerværkstederne (ikke Fabrikkerne) i Provinserne for 5 Aar til 1. Maj 1921. Den gamle Overenskomst udløber nemlig først den 1. Maj i Aar, men alle nye Lønsatser og Akkordbetalinger træder allerede i Kraft den 1. Februar.

Ved denne Overenskomst er Mindstelønnen paa Værkstederne forhøjet fra 4 Kr. 35 Øre til 4 Kr. 60 Øre, i 1918 forhøjes den til 4 Kr. 85 Øre, regnet efter 49 og 52 Øre pr. Time.

Daglønnen for Udearbejde forhøjes fra 4 Kr. 75 Øre til 5 Kr. 15 Øre; fra Maj 1918 til 5 Kr. 40 Øre, regnet efter 57 og 62 Øre pr. Time. Kararbejde forhøjes fra 5 Kr. 25 Øre til 5 Kr. 65 Øre og yderligere i 1918 til 5 Kr. 75 Øre, beregnet efter 60 og 61 Øre pr. Time. Forhøjelse af Overarbejde bliver 67 til 75 Øre og yderligere 85 til 93 Øre pr. Time i Løbet af de 5 Aar.

Akkordpriserne forhøjedes med 5 til 15 pCt., enkelte Grupper af Arbejdet med 20 pCt.

Normaldritler og Margarinedritler, som danner Hovedmængden af Fabrikationen, forhøjes med 1 Øre paa Akkordpriserne nu, og senere i Overenskomstperioden lægges igen 1 Øre til Prisen for de nævnte Dritler og Fjerdinger.

Elektrikere, Formere, Gørtlere, Jærn- og Metalslibere, Metaltrykkere og Smede- og Maskinarbejdere i Virksomheder under Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien i Danmark. »Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark« er Navnet paa et Haandværkerkartel, der omfatter Dansk Elektrikerforbund, Dansk Formerforbund, Gørtler- og Metalarbejderforbundet i Danmark, Dansk Jærn- og Metalsliberforbund, Dansk Metaltrykkerforbund og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.

Ledelsen for dette Kartel forsøgte i November Maaned, efter at Forretningsudvalgene for de faglige Hovedorganisationer ved et Fællesmøde den 2. Novbr. havde indtaget deres principielle Standpunkter med Hensyn til Afslutning af nye faglige Overenskomster, at faa Realitetsforhandlinger i Gang med Ledelsen for »Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien i Danmark«.

Ved disse Forhandlinger opnaaedes der først Enighed om at udskyde Opsigelsesfristen for 22 forskellige Overenskomster, som de nævnte Organisationer havde afsluttet, til 1. Januar 1916, og den mellemliggende Tid blev saa benyttet til Forhandlinger om Fællesbestemmelser og de mange Detailspørgsmaal, der knyttede sig til dette store Antal Overenskomster, Prislister eller særlige Bestemmelser.

Den 18. Decbr. blev der Enighed om et Forslag med tilhørende protokollerede Bemærkninger, og dette Forslag blev senere vedtaget af de 6 Arbejderorganisationers dertil kompetente Forsamlinger.

Elektrikerforbundets Repræsentantskab vedtog Forslaget med 20 Stemmer mod 4, Formerforbundets Hovedbestyrelse, som bestaar af 5 københavnske og 6 provincielle Repræsentanter, vedtog det enstemmigt. Gørtlerforbundets Repræsentantskab vedtog det med 12 Stemmer mod 2. Metaltrykkernes og Slibernes Hovedbestyrelser vedtog det ligeledes enstemmigt. Metaltrykkernes københavnske Afdeling, der tæller den langt overvejende Del af Forbundets Medlemmer, havde forud vedtaget Forslaget enstemmigt. Endelig behandlede Smedeforbundet Sagen paa et Repræsentantskabsmøde, som vedtog Forslaget med 66 Stemmer mod 6.

Den sidste Dag i Aaret 1915 blev Sagen bragt endelig i Stand mellem Kartellets og Sammenslutningens Ledelse. Alle Lønforhøjelser traadte i Kraft 1. Januar.

Vi gengiver efterstaaende Overenskomsten med protokollerede Bemærkning i sin Helhed.

Overenskomst mellem Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark og Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien i Danmark.

Alle de i Aaret 1916 udløbende Overenskomster, som er afsluttede mellem Organisationer indenfor Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark og Organisationer henhørende under Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien i Danmark eller denne Organisation (se nedenanførte Fortegnelse), forlænges 1 Aar, imod at alle overenskomstmæssige Mini-

mallønninger og alle nuværende Timelønninger for mandlige Arbejdere, som er Medlemmer af Organisationer indenfor Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark, forhøjes indtil og med 40 Øre med 3 Øre pr. Time, over 40 Øre indtil og med 45 Øre med 2 Øre pr. Time og over 45 Øre med 1 Øre pr. Time.

Alle Dag-, Uge- og Maanedsløninger faar en tilsvarende Forhøjelse, idet de nævnte Lønninger udregnes til Timeløn.

Ved Bestemmelsen af Lønningernes nuværende Størrelse medregnes ikke saadanne Tillæg som Udearbejdspenge, Rejsepenge, Smudspenge eller andre tilfældigt tilbagevendende Tillæg, men derimod faste Tillæg som fri Bolig, Brændsel, Kost m. m.

Al nuværende Praksis med Hensyn til almindelige Lønprincipper, Akkordsatser og Værkstedsprislister bliver uforandret.

Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien i Danmark har Ret til inden 1. Oktober 1916 at forlange alle de Overenskomster, som omfattes af nærværende Overenskomst, forlængede 1 Aar. Meddelelse herom fra Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning til Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark skal være sidstnævnte Organisation i Hænde senest 1. Oktober 1916.

Nærværende Overenskomst afsluttes for Arbejdsgivernes Vedkommende under Forbehold af Godkendelse af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark under Forbehold af De samvirkende Fagforbunds Godkendelse. Godkendelse fra Hovedorganisationerne søges opnaaet snarest.

Nærværende Overenskomst træder i Kraft fra første Lønningsuge derefter at regne, uanset at de nedenfor nævnte Overenskomster først udløber paa senere Tidspunkter i 1916. Overenskomsternes Udløbstider berøres dog ikke heraf.

De Overenskomster, som omfattes af nærværende Overenskomst, er følgende:

1. Overenskomst mellem Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark og Dansk Jærn- og Metalsliberforbund paa den ene Side samt Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning paa den anden Side angaaende Arbejds- og Lønforhold for Slibere (12. Decbr. 1913).
2. Overenskomst mellem Dansk Elektrikerforbund og Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning om Løn- og Arbejdsforhold for Medlemmer af Forbundet, som beskæftiges hos Medlemmer af Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning (17. Maj 1911) med Tillæg (29. Maj 1911).
3. Priskurant for veludført Arbejde mellem Elektrikernes Fagforening og Foreningen for Installatører af elektrisk Lys og Kraftoverføring for København og Omegn (17. Maj 1911).
4. Priskurant for veludført Arbejde mellem Dansk Elektrikerforbund og Foreningen for Installatører af elektrisk Lys og Kraftoverføring i Provinserne (17. Maj 1911).
5. Overenskomst mellem Dansk Formerforbund og Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning (26. Oktbr. 1910).
6. Overenskomst mellem Dansk Formerforbund og Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning angaaende Regler for Behandlingen af faglig Strid (1. August 1907).
7. Overenskomst mellem Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning (26. Oktober 1910).
8. Overenskomst mellem Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning angaaende Regler for Behandlingen af faglig Strid (September 1902).
9) Overenskomst mellem Aktieselskabet Otto Mønsted, Aarhus, og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund (21. December 1910).
10. Overenskomst mellem Aktiesel-

skabet Dansk Svovlsyre- og Superphosphatfabrik paa den ene Side og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og Smedenes og Maskinarbejdernes Fagforening i Aalborg vedrørende Svovlsyrefabrikken i Aalborg paa den anden Side (August 1909).

11. Overenskomst mellem Aktieselskabet Dansk Svovlsyre- og Superphosphatfabrik paa den ene Side og Dansk Smede og Maskinarbejderforbund vedrørende Svovlsyrefabrikken i Mundelstrup paa den anden Side (12. Januar 1911).
12) Overenskomst mellem Aktieselskabet Svovlsyre- og Superphosphatfabrikken »Limfjorden« paa den ene Side og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og Smedenes og Maskinarbejdernes Afdeling i Nørresundby paa den anden Side (10. Februar 1915).
13. Overenskomst afsluttet af Repræsentanter for Dansk Elektrikerforbund, Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning samt Nordsjællands Elektricitetsværk (21. September 1909).
14. Prisliste for fuldstændig Opstilling og Montering af Damp- og Varmtvandsapparater, gældende for Arbejder, der udføres for Medlemmer af Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning i København og Omegn (6. Juni 1913).
15. Prisliste for fuldstændig Opstilling og Montering af Damp- og Varmtvandsapparater, Spildevandsledninger samt W. C. færdige lige til at tage i Brug. Angaaende Firmaet Bruun & Sørensen, Aarhus (Februar 1909).
16) Prisliste for Jærnbjælkearbejde, gældende for de Medlemmer af Klejnsmedemester- og Mekanikerforeningen for København og Omegn, der udfører saadant Arbejde (Juli 1914).
17. Priskurant over Gas- og Vandledningsarbejde i Aarhus og Omegn (1. Juli 1915)
18. Overenskomst mellem Gørtlerlauget i København og Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning paa den ene Side og Gørtler- og Metalarbejdernes Fagforening af 1873 paa den anden Side (9. Marts 1911).
19. Overenskomst mellem Gørtlerlauget i Provinserne og Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning paa den ene Side og Gørtler- og Metalarbejderforbundet i Danmark paa den anden Side (30. September 1911).
20. Regler for Behandlingen af faglig Strid mellem Medlemmer af Gørtlerlauget i København og Gørtler- og Metalarbejdernes Fagforening af 1873 (November 1899).
21. Overenskomst mellem Gørtlerlauget i København og Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning paa den ene Side og Metaltrykkernes Fagforening i Danmark paa den anden Side (9. Marts 1911).
22. Overenskomst mellem Foreningen af Fabrikanter i Elektropletfaget i København paa den ene Side og Metaltrykkernes Fagforening paa den anden Side (27. November 1912).

* * *

Protokollerede Bemærkninger til Overenskomst mellem Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark og Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien i Danmark af 18. December 1915.

Til Overenskomstens 2. Stykke:
Ved Beregningen af Tillæget til Dagløn regnes Dagen til 9⅓ Time, Ugeløn regnes Ugen til 56 Timer, Maanedsløn regnes Maaneden til 233⅓ Time.

Til Priskuranterne i Elektrikerfaget (Nr. 3 og 4):
Parterne er enige om samtidig med Fornyelsen af den almindelige Overenskomst at forny Priskuranterne i

Elektrikerfaget, eventuelt gøre Forsøg paa en Omlægning af disse, dog saaledes, at det nu fastslaaede Prisniveau ikke forandres. Der optages Forhandling om Tillæg til Priskuranterne for saadanne ny Arbejder, som er fremkomne i den forløbne Tid. Forhandlingerne herom skal være paabegyndte inden Udgangen af Januar Maaned 1916.

Til Overenskomsten i Smedefaget (Nr. 7):

Den normale Arbejdstid hos Aktieselskabet Nordiske Kabel- og Traadfabrikker.

Fra Centralorganisationens Side er der fremsat Begæring om at faa den normale Arbejdstid hos Aktieselskabet Nordiske Kabel- og Traadfabrikker, som efter overenskomstmæssig Adkomst er 10 Timer daglig, ændret i Overensstemmelse med de almindelige Regler i Jærn- og Metalindustrien. Aktieselskabet har udtalt, at de Forhold, som i sin Tid nødvendiggjorde, at Aktieselskabet stillede Krav om Opretholdelsen af en 10 Timers Arbejdsdag, fremdeles virkede med samme Styrke, men Aktieselskabet har i Anledning af, at det ved Siden af Medlemmer af Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund i væsentlig Grad beskæftiger Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund samt af Kvindeligt Arbejderforbund, erklæret sig villig til at deltage i en Fællesforhandling med de tre nævnte Forbund og Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning om dette Spørgsmaal.

Til den københavnske Priskurant for Damp- og Varmtvandsanlæg (Nr. 14):

I flere Tilfælde har det vist sig at være uheldigt, at der foreligger en selvstændig Priskurant for Gas- og Vandledningsarbejde i København og en helt anden Priskurant for Arbejde vedrørende Damp- og Varmtvandsanlæg. Medens Parterne er enige om at inddrage sidstnævnte Priskurant under nærværende Overenskomst, har dette ikke kunnet gøres for Gas- og Vandledningspriskuranten, fordi forskellige andre Arbejder- og Arbejdsgiverorganisationer er interesserede i denne. Men de her kontraherende Parter er enige om snarest muligt for deres Vedkommende at optage en Forhandling med det Formaal om muligt at sammenarbejde de to Priskuranter saaledes, at Modstrid imellem de i Priskuranten optagne Priser for Fremtiden undgaas. I det Omfang, i hvilket det lykkes at tilvejebringe en saadan sammenarbejdet Priskurant, vil de to nævnte hidtil gældende Priskuranter blive afløste af en saadan fælles Priskurant.

Til Overenskomsterne i Gørtlerfaget (Nr. 18 og 19):

Gørtler og Metalarbejderforbundet har ønsket Forhandling om forskellige af de Prislister, som er gældende paa Værksteder henhørende under Mesterforeningerne i Gørtlerfaget og særlig Værksteder, som beskæftiger sig med Fremstilling af Armatur, samt om Flytning af Lønningsdagen til Fredag. Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning erkender, at Forhandling om disse Spørgsmaal kan rejses i Henhold til Regler for Behandling af faglig Strid.

Til Metaltrykkernes Overenskomst med Gørtlerlauget i København (Nr. 21):

Metaltrykkernes Fagforening har gjort opmærksom paa, at denne Overenskomst paa forskellige Punkter savnede Bestemmelser, som iøvrigt er almindeligt anerkendte i de Fag, som henhører under Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning. Arbejdsgiverne erklærer sig villige til at optage en Forhandling med Metaltrykkernes Fagforening og Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark med det Formaal at gøre den her omtalte Overenskomst i højere Grad overensstemmende med de almindelige Bestemmelser i de øvrige Overenskomster vedrørende Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning.

Kvinderne hos Arbejdsgiverne i Jærn- og Metalindustrien. Kvindeligt Arbejderforbund har med Sammenslut-

ningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien afsluttet Overenskomst, der omfatter Kabelfabrikerne i Middelfart og København, Ernst Voss's Fabriker i Fredericia, »Nordisk Simplex«, København og Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs Aktieselskab.

400 af Forbundets Medlemmer er beskæftiget i disse Virksomheder.

Ved denne Overenskomst blev alle Lønninger til og med 20 Øre forhøjet med 3 Øre pr. Time, alle Lønninger til og med 30 Øre forhøjedes med 2 Øre og alle derover med 1 Øre pr. Time.

De uge- og maanedslønnede Arbejdere fik tilsvarende Forhøjelser.

Skotøjarbejderne Landet over. Ved Forhandling mellem Repræsentanter for Dansk Skotøjarbejderforbund, Foreningen af Kjøbenhavns Skotøjsfabrikanter, Foreningen af Skotøjsfabrikanter i Provinsen og for de faglige Hovedorganisationer opnaaedes Enighed om et Forslag til ny Overenskomst for samtlige Skotøjsfabriker i Danmark.

Dette Forslag, som dels indeholdt en Række Forhøjelser paa Priskuranterne, dels Bestemmelser om Timelønsforhøjelser, dels om Dyrtidstillæg og endelig Bestemmelser, der tog Sigte paa forskellige Forholds Ordning i Overenskomstperioden, bl. a. Supplering af Prislister, blev forelagt Forbundets Afdelinger, som ved en Afstemning vedtog det med 534 St. medens 240 stemte imod.

Den Del af Overenskomsten, der ikke angaar de enkelte Akkordpriser, men derimod almindelige Regler for Løntillæg, Dyrtidstillæg m. m., fik følgende Ordlyd:

1.

Voksne mandlige Arbejdere, som har arbejdet 6 Uger paa samme Sted, faar et Dyrtidstillæg af Kr. 1,50 pr. Uge, som udbetales den sidste Lønningsuge i hver Maaned eller ved vedkommende Arbejders Fratræden af Pladsen Dyrtidstillægget gælder for hver Lønningsuge, hvor der er arbejdet mindst 3 Arbejdsdage. Er dette ikke Tilfældet, bortfalder det. Nyantagne Arbejdere, som har arbejdet 6 Uger paa samme Fabrik, har Ret til Dyrtidstillæg for hele dette Tidsrum.

2.

Voksne kvindelige Arbejdere faar et Dyrtidstillæg af 1 Kr. pr. Uge, unge mandlige Arbejdere et Dyrtidstillæg af 50 Øre pr. Uge, i begge Tilfælde efter samme Regler som under 1.

3.

Arbejdere, der indkaldes til Sikringsstyrken, bevarer Retten til Dyrtidstillæg, naar de vender tilbage til samme Arbejdssted.

4.

Det samlede Beløb, som det paahviler en Fabrik at udbetale i Dyrtidstillæg, kan efter Aftale mellem den paagældende Fabrikant og hans Arbejdere fordeles efter andre Regler end ovenfor anført.

5.

Minimallønnen for alle Arbejdere forhøjes med 2 Øre.

Samtidig med Forhøjelsen af Minimallønningerne gives der for mandlige Arbejdere et personligt Tillæg af 2 Øre til Timeløninger paa 42 og og 43 Øre, og 1 Øre til Timelønninger paa 44 og 45 Øre.

6.

Haandpinderprislisten, Prislisten for Naadling, Prislisten for delt Arbejde samt Hovedoverenskomsten forbliver iøvrigt uforandret med Undtagelse af de Ændringer, hvorom der i Dag er opnaaet Enighed, og som underskrives samtidig hermed.

7.

Prislisten for haandsyet vendt Arbejde revideres af Organisationerne og træder i Kraft fra 1. Januar 1916 og faar samme Løbetid og Opsigelse som de under 6 nævnte Prislister.

8.

De for Tiden paa de forskellige Fabriker aftalte Prislister for Tilskæring, Stansning og omvendt Arbejde, der ikke falder ind under det i 7 nævnte Arbejde, anerkendes af Organisationerne som særlige Prislister, der fremtidig faar samme Løbetid og Opsigelse som de under 6 nævnte Prislister. Der gøres Forsøg paa at udarbejde en fælles Pris-

liste for Stansning, som, hvis Forsøget lykkes, træder i Stedet for de særlige Fabriksprislister. Der optages endvidere en Forhandling for at forsøge en Sammendragning af de eksisterende Fabriksprislister for Tilskæring. Opnaas der ikke Enighed om Sammendragningen, skal den laveste Prisliste være Minimalprisliste i Overenskomstperioden, og de særlige Prislister vedbliver at gælde for de respektive Fabriker.

9.

Denne Overenskomst træder i Kraft den 1. Januar 1916 og er gældende, indtil den med 3 Maaneders Varsel opsiges til Ophør en 1. Februar, dog tidligst til 1. Februar 1917. De to Skotøjsfabrikantforeninger har dog Ret til inden 1. Oktober 1916 at forlange den forlænget 1 Aar, mod at alle Minimallønninger fra 1. Februar 1917 forhøjes med 1 Øre. Meddelelse herom fra Fabrikantforeningerne til Dansk Skotøjarbejderforbund skal være sidstnævnte Organisation i Hænde senest 1. Oktober 1916.

10.

Nærværende Overenskomst afsluttes saavel for Arbejdsgivernes som for Arbejdernes Vedkommende under Forbehold af Godkendelse af de respektive Organisationer.

Snedkerne hos Fritz Hansen i Lillerød. Da Centralforeningen af Snedkermestre i Østifterne havde klaget over, at Snedkersvendene ikke vilde respektere den overenskomstmæssige Arbejdstid, blev der afholdt et Fællesmøde med Repræsentation fra Hovedorganisationerne den 29. Dec.

Ved denne Lejlighed viste det sig, at Spørgsmaalet om Arbejdstid stod i Forbindelse med Spørgsmaalet om Arbejdets Udførelse i Akkord, og Mødet sluttede derfor med, at man samlede sig om følgende Afgørelse:

»Angaaende Arbejdsforholdene paa Lillerød Stolefabrik enes Parterne om, at der snarest muligt optages en Forhandling om Akkordpriser for Arbejdets Udførelse i Henhold til Provinsoverenskomsten. Denne Forhandling skal være afsluttet senest 15. Januar 1916, og de Akkordpriser, man enes om, faar tilbagevirkende Kraft til 3. Januar 1916, fra hvilken Dag den 9½ Times Arbejdstid indføres.«

Tobaksarbejderne Landet over. Tobaksarbejderforbundet i Danmark har sluttet ny Overenskomst med Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Cigarindustrien i Danmark.

Denne Overenskomst, der er vedtaget ved Urafstemning med 1276 Stemmer mod 815 og som omfatter ca. 4500 af Forbundets Medlemmer, medfører, at Akkordsatser og Ugelønninger for alle de af Overenskomsten berørte Brancher forhøjes. Forhøjelsen andrager fra 5 til 15 pCt. De lavest lønnede Arbejdere faar det største Tillæg.

Forhøjelserne træder i Kraft den 1. Januar 1916 uagtet den tidligere Overenskomst først kunde udløbe til 1 Maj 1916.

Overenskomsten kan tidligst opsiges til 1. Maj 1919 af Forbundet med 3 Maaneders forudgaaende Varsel. Derimod kan Fabrikantforeningen med samme Varsel opsige Overenskomsten til 1. Maj 1918.

Udenfor Fabrikantsammenslutningen staar ca. 50 Firmaer i København og ca. 30 i Provinserne. Med disse Firmar forhandler Forbundet for Tiden om nye Overenskomster.

Cigaretarbejderne hos Ph. U. Strengberg. Med Firmaet Ph. U. Strengberg, der driver saavel Cigar- som Cigaretfabrik i København, har Tobaksarbejderforbundet den 2. Januar sluttet Overenskomst for Cigaretfabrikens Vedkommende. Derved har 25 Arbejdere faaet Ugelønnen forhøjet med 2 Kroner.

Firmaet staar udenfor Fagets Fabrikantforening.

Oversigt

over

Fag, som har opsagt Overenskomster til Ophør 1916.

1. Januar.

Fagene:	Antal Medl.
Arbejdsmænd	504
Slagteriarbejdere	71
	Ialt: 575

15. Januar.

Skotøjsarbejdere	2000

1. Februar.

Arbejdsmænd	15212
Bødkere	150
Elektrikere*	1100
Forgyldere	74
Formere*	1400
Glarmestersvende	141
Gørtlere og Metalarbejdere*	350
Jærn- og Metalslibere*	141
Karetmagere	300
Kedel- og Maskinpassere	800
Kvindeligt Arbejderforbund	335
Malere	60
Metaltrykkere*	15
Mølleriarbejdere	90
Papirindustriarbejdere	1061
Pottemagere	115
Skibstømrere i Provinserne	186
Skræddere	2150
Slagteriarbejdere	330
Smede- og Maskinarbejdere*	11000
Snedkere	180
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarbejdere	875
Tekstilarbejdere	5700
Træindustriarbejdere	1650
Ialt:	43415

15. Februar.

Arbejdsmænd	230

1. Marts.

Arbejdsmænd	273
Børstenbindere	290
Karetmagere	270
Kvindeligt Arbejderforbund	300
Malere	3050
Skibstømrere i Provinserne	90
Ialt:	4273

1. April.

Arbejdsmænd	4052
Bageri- og Konditoriarbejdere	1000
Barnevognsarbejdere	30
Billedskærere og Dekorationsbilledhuggere	155
Brolæggere	114
Drejere	270
Kvindeligt Arbejderforbund	262
Mølleriarbejdere	77
Rebslageriarbejdere	86
Sadelmagere og Tapetserere	163
Skræddere	2700
Slagteriarbejdere	178
Snedkere	5200
Stenarbejdere	206
Stukkatører	70
Ialt	14,563

15. April.

Arbejdsmænd	45

1. Maj.

Arbejdsmænd	904
Bødkere	410
Guld-, Sølv- og Elekropletarb.	60
Handskemagere	96
Kvindeligt Arbejderforbund	164
Ialt:	1634

Tilsammen opsagt for *66,735* Medlemmer.

For de med * betegnede Fag er der afsluttet nye Overenskomster uden Opsigelse af de gamle. Disse Fag havde dog alle faaet Sanktion til Opsigelse.

Norge.

Forbud mod Lock-outs Iværksættelse.

Vi har tidligere her i »Arbejderen« offentliggjort den af den norske Rigsdag vedtagne »Lov om Arbeidstvister«.

I denne Lovs § 29, 2. Stk. har Rigsmæglingsmanden eller den Kredsmæglingsmand, som har med en opdukkende Konflikt at gøre, faaet Myndighed til at forbyde Arbejdsstandsning, saafremt den kan antages at medføre Skade for almene Interesser. Forbudet gælder, indtil Mægling er afsluttet, hvilket ifølge Loven skal ske inden 14 Dage efter Forbudets Udstedelse.

Til den 19. Januar har Arbejdsgiverne i den norske Bjærgværksindustri varslet Lock-out overfor deres Arbejdere. Mod denne Lock-out har Rigsmæglingsmanden udstedt Forbud i Henhold til den nævnte § 29.

Det er første Gang, Mæglingsloven virker. Den traadte i Kraft 1. Januar i Aar.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 30 ❋ KØBENHAVN DEN 22. JANUAR 1916 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Den faglige Situation. Den faste Voldgiftsret. Boligforholdene. Arbejdsanvisningen. Lønbevægelser og Konflikter (Havnearbejderne i Aarhus. Korkskærerne. Murarbejdsmændene i Aarhus. Møllerne i Roskilde. Fabrikker og Haandværksbedrifter). Arbejdsløsheden.

Den faglige Situation 1916.

Efter at Forholdene havde udviklet sig saaledes, at forskellige Organisationer, som ikke ved Forhandling med Arbejdsgiverne kunde opnaa passende Lønordninger, havde varslet Strejke, modtog Forretningsudvalget den 18. Januar følgende Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen:

Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund
i Danmark.

Under de Forhandlinger, der for Tiden føres mellem Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationerne, og som indtil dette Øjeblik har ført til Afslutning af Overenskomster for ca. 20,000 Arbejdere, har det paa os gjort et meget pinligt Indtryk, at vi i de sidste Par Dage har modtaget ikke mindre end 9 Strejkevarsler fra Organisationer under og udenfor De samvirkende Fagforbund, nemlig fra

Murersvendene i København.
Murersvendene i Provinserne.
Herrekonfektionsskræderne i Kbhvn.,
Træindustriarbejderne i hele Landet,
Forgylderne,
Glarmestersvendene,
Skibstømrerne i København,
Skibsværftsarbejderne i København,
Slagteriarbejderne.

Det kan selvfølgelig ikke undgaas, at der blandt de mange Fag, i hvilke der for Tiden forhandles, vil være adskillige, hvor der vil frembyde sig Vanskeligheder for at naa til en Overenskomst, men De samvirkende Fagforbund vil sikkert erkende, at det er overordentlig uheldigt, at der midt under de Bestræbelser, der udfoldes for at komme over den nuværende vanskelige Situation, gribes ind ved Trusel om Arbejdsstandsning, som vil virke forstyrrende i vide Kredse, som f. Eks. en Strejke i Træindustrien, i Murerfaget og paa Skibsværfterne vil gøre. Vi erindrer om, at det er efter De samvirkende Fagforbunds udtrykkelige Ønske, at der er paabegyndt Forhandlinger mellem de enkelte Fag, men hvis Konsekvensen heraf skulde blive den, at Arbejderne i de enkelte Fag, naar de følte sig utilfredse med Arbejdsgivernes Holdning, eller naar Forhandlingerne var endt uden Resultat, straks greb til Strejketrusel, vilde Muligheden for at naa et godt Resultat indenfor de mange Fag sikkert i allerhøjeste Grad formindskes. Forholdet er endda dette, at Hovedorganisationernes Medvirkning til at fremskaffe et Resultat ikke har været paakaldt, og dette plejer man dog ellers at iagttage, forinden man truer med Arbejdsstandsning.

Af Hensyn til hele vort Samfund tillader vi os at henstille til De samvirkende Fagforbund at foranledige, at de givne Strejkevarsler tages tilbage. De samvirkende Fagforbund vil sikkert være klar over, at Arbejdsgiverforeningen ikke kan forblive en rolig Tilskuer til Angreb paa enkelte af dens Medlemmer. Vi beklager i høj Grad, om der under de nuværende ydre og indre Forhold skulde opstaa en større Arbejdskonflikt i vort Land, men Ansvaret herfor hviler da udelukkende paa de Arbejderorganisationer, der har valgt at ombytte den fredelige Forhandling med Strejkevarslet, og paa De samvirkende Fagforbund selv, der ikke har formaaet eller ikke har ønsket at hindre Strejkevarslernes Udstedelse.

Det er vort Haab, at vi kan meddele vor Hovedbestyrelse, som i Anledning af den foreliggende Situation træder sammen førstkommende Fredag, at De samvirkende Fagforbund efter Arbejdsgiverforeningens indtrængende Anmodning har foranlediget, at Strejkevarslerne er taget tilbage, saaledes at Forhandlingerne om nye Overenskomster uforstyrret kan fortsættes indenfor de forskellige Fag, eventuelt med Bistand af de to Hovedorganisationer.

P. F. V.
S. C. HAUBERG.

Sophus Agerholm.

Dagen efter holdt Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund ordinært Møde, hvorefter følgende Svarskrivelse afsendtes:

Forretningsudvalget for DanskArbejdsgiver- og Mesterforening.

I Skrivelse af G. D. har det ærede Forretningsudvalg beklaget sig over, at nogle Organisationer indenfor De samvirkende Fagforbund har fremsat Strejkevarsel uden at have givet tilstrækkelig Tid til nødvendige Forhandlinger om Oprettelse af nye Overenskomster i Stedet for de Overenskomster, der udløber 1. Februar, og vi anmodes om at udvirke, at de omtalte Strejkevarsler tages tilbage.

Saaledes foranlediget skal vi ikke undlade at gøre opmærksom paa, at Ansvaret for den foreliggende Situation udelukkende maa lægges paa Arbejdsgiverforeningen.

Det er nemlig først og fremmest Arbejdsgiverforeningen, der ved sin Generalbeslutning om, at *alle* Overenskomster skulde opsiges i 1916, har gjort den faglige Situation saa omfattende, som den er.

Dernæst er det Arbejdsgiverforeningens oprindelige Standpunkt, med Beslutningen om at alle opsagte Overenskomster skulde prolongeres, mod at der ydedes de lavere lønnede Arbejdere et midlertidigt Dyrtidstillæg, der i lang Tid forhindrede at Realitetsforhandlinger kom i Gang mellem Fagenes Organisationer, og senere — da Arbejdsgiverforeningen endelig havde opgivet sit oprindelige Standpunkt — voldte det jo adskillige Vanskeligheder at faa en Del af Arbejdsgiverorganisationerne til at fravige det Paalæg, Arbejdsgiverforeningen i sin Tid havde givet dem om at rejse Kravet om Overenskomsternes Prolongation.

Arbejdsgiverforeningen har derfor Ansvaret saavel for den særlig spændte Situation, som for, at Forhandlingernes Paabegyndelse blev trukket i Langdrag.

Dertil kommer saa, at flere af de enkelte Arbejdsgiverorganisationers Stilling under de saaledes for sent paabegyndte Forhandlinger i høj Grad har bidraget til, at der allerede ligger flere Strejkevarsler paa Bordet.

Det er os nemlig bekendt, at de paagældende Arbejdsgiverorganisationer, uanset hvordan Lønniveauet i de enkelte Fag har været, uanset hvor ringe Adgang Fagets Arbejdere har haft til at opnaa en rimelig Fortjeneste ved Akkordarbejde eller paa anden Maade, og uden Hensyn til, at der i Øjeblikket er alvorlig Trang til Forbedring af Arbejdernes Fortjeneste og Kaar, kun har tilbudt ganske minimale Tillæg til bestaaende Lønninger, og det er os tillige bekendt, at de paagældende Arbejdsgiverorganisationers Repræsentanter saa afgjort har afvist yderligere Indrømmelser, at al videre Forhandling dermed var udelukket.

Iøvrigt fremgaar det af de foreliggende Oplysninger, at Forhandlingerne sine Steder har været ganske omsonst alene af den Grund, at de vedkommende Arbejdsgivere i Virkeligheden slet ikke har sat Pris paa at forhandle sig tilrette med deres Arbejdere.

Under de saaledes foreliggende Omstændigheder kan vi ikke uden videre imødekomme det ærede Forretningsudvalgs Anmodning om at søge de udsendte Strejkevarsler annullerede, da det efter vor Formening kun vil betyde, at Arbejdsgiverorganisationerne yderligere vilde kunne trække Forhandlingerne i Langdrag. Derimod er vi, saafremt det ønskes, villige til at yde vor Medvirken til at søge de verserende Konflikter løst ved snarest at aftale Fællesmøder og derpaa deltage i Forhandlinger om disse Sager.

Skulde det ikke lykkes at komme til Afslutning uden at Arbejdsstandsninger kommer til Udbrud; fralægger vi os imidlertid alt Ansvar derfor. Arbejdsgiverforeningen og dens Underorganisationer har, som vi foran har paavist, forvoldt denne Situation.

P. F. V.
CARL F. MADSEN.

Otto Smith.

Straks efter at Arbejdsgiverforeningen var blevet bekendt med, at De samvirkende Fagforbund ikke fandt Anledning til at efterkomme Ønsket om at foranledige Strejkevarslernes Tilbagetagelse, blev der derfor optaget Konferencer om Tidspunktet for Fællesmøder om de Sager, der var gaaet over i Konfliktens Tegn eller kunde forventes at vilde give Anledning til Strejke.

Til Mandag den 24. Januar Kl. 2 fastsattes saaledes Møde om Forholdene i Træindustrien, Tirsdag den 25. Kl. 1½ om Tekstilindustriens, Onsdag den 26. Kl. 1½ om Papirindustriens, samme Dag Kl. 2 om Slagterifagets, Torsdag den 27. Kl. 1½ om Skrædderfagets og endelig samme Dag Kl. 2 om Forholdene for Barnevognsarbejderne.

Den faste Voldgiftsret.

Vognmalernes faglige Voldgiftsret og Firmaet Bernh. Schrøder, Nielsen og Hansens Pligt til at betale efter Prislisten.

Sag Nr. 164.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 12. Januar 1916 i Sag Nr. 164: Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening mod De samvirkende Fagforbund paa Malerforbundets og dettes københavnske Afdelings Vegne.

I de »Almindelige Bestemmelser« i Malerfagets Overenskomst hedder

det bl. a., at »Alt Arbejde skal udføres i Akkord, forsaavidt det findes opført i eller lader sig beregne efter denne Prisliste.«

I nogle alene for Vognmalerbranchen gældende »Særlige Bestemmelser« findes imidlertid følgende Undtagelsesbestemmelse: »3, Paa Værksteder, hvor Værkstedspladsen eller Forholdene ikke tillader Akkord, kan Arbejdet udføres i Timeløn, som for alt Vognmalerarbejde bliver at regne med mindst den imellem Vognmalerforeningen og Malernes Fagforening vedtagne Timeløn.«

Imellem et Medlem af Københavns Malerlav, Firmaet Bernh. Schrøder, Nielsen og Hansen, der i ca. 5 Aar har udført Vognmalerarbejde, og som er Medlem af den under Københavns Malerlav staaende Vognmalerforening, og Malernes Fagforening opstod der i Efteraaret 1915 en Uenighed angaaende Anvendelsen af nævnte Punkt 3, idet Malernes Fagforening forlangte, at Firmaet, der hidtil altid havde betalt Vognmalerarbejde, som udførtes paa dets Værksted, med Timeløn fremtidig skulde betale dette Arbejde efter Akkordpriser. Da Enighed ej kunde opnaas, blev Spørgsmaalet af Svendene indbragt for den særlige Voldgiftsret i Vognmalerfaget, der efter § 1 i de for den gældende Regler «bestaar af 2 Mestre og 2 Svende. foruden en almindeligvis ikke stemmegivende Formand, der skal være Malermester og Medlem af Vognmalerforeningen for København og Omegn, samt 4 Suppleanter, 2 Svende og 2 Mestre«.

Inden denne faglige Voldgiftsret havde afsagt Kendelse om Spørgsmaalet, indgav Arbejdsgiverforeningen — nemlig den 14. Decbr. 1915 — til Den faste Voldgiftsret Klagen i nærværende Sag. Det gjordes i Klagen gældende, at »Fagets Voldgiftsret, der bestaar af 2 Svende, 2 Mestre (Medlemmer af Vognmalerforeningen) og en Opmand, Vognmalermester Bjerg, alle valgt for et Aar, under Behandlingen af det foreliggende Spørgsmaal har vist en saadan Optræden og paa Forhaand har taget Parti i Sagen og udtalt sit Standpunkt paa en saadan Maade, at det maa anses for givet, hvad Udfaldet af Voldgiften vil blive, saaledes at Voldgiftsretten maa forventes at stille sig ganske afvisende overfor ethvert Argument, som det indklagede Firma kan anføre til Støtte for sit Standpunkt, Bevarelsen af de samme Lønningsforhold, som Firmaet i en Aarrække har haft.«

Under Henvisning hertil samt med en nærmere Redegørelse for, hvorpaa denne Formening om den faglige Voldgiftsrets Stilling støttedes, saavelsom for, hvorledes nævnte Punkt 3 efter Klagernes Mening rettelig burde forstaas, nedlagde Klagerne Paastand om, at Firmaet Bernh. Schrøder, Nielsen og Hansen kendtes berettiget til at nægte at lade det omhandlede Spørgsmaal afgøre ved Fagets nuværende Voldgiftsret, og at Firmaet kendtes berettiget til at betale de paa Værkstedet beskæftigede Vognmalere som hidtil med Timeløn.

En Genpart af denne Klage tilstilledes den faglige Voldgiftsret tilligemed en indtrængende Henstilling til den om at udsætte Behandlingen af det heromhandlede Spørgsmaal. Den faglige Voldgiftsret tog imidlertid Sagen under Behandling i et Møde den 18. Decbr. 1915. Da Firmaet Bernh. Schrøder, Nielsen og Hansen ikke gav Møde, blev Firmaet i Overensstemmelse med de for denne faglige Voldgiftsret gældende Regler repræsenteret af Formanden for Vognmalerforeningen. Retten afsagde samme Dag en Kendelse, der gik ud paa, »at alt Vognmalerarbejde hos Firmaet Bernh. Schrøder, Nielsen & Hansen betales efter de mellem Vognmalerforeningen for København og Omegn og Malernes Fagforening gældende Akkordpriser.

Mesteren taber Sagen og sit Depositum, Svendene faar deres tilbage«.

Den faglige Voldgiftsret udtalte samtidig en skarp Protest mod, at Firmaet i sin ovenomtalte Skrivelse havde betegnet Retten som inhabil

til at dømme i denne Sag, hvilken Udtalelse Retten fandt krænkende.

Klagerne indgav derefter under 21. December 1915 en Kontinuationsskrivelse til Den faste Voldgiftsret, hvori de begærede den afsagte Kendelse kendt ugyldig og uforbindende for Firmaet.

De Indklagede har principalt paastaaet Klagen afvist som ganske grundløs og Klagerne paalagt Sagens Omkostninger.

Retten skal udtale, at Medlemmer af faglig Voldgiftsretter ligesom Medlemmer af enhver anden Ret saavidt muligt bør undgaa paa Forhaand at udtale sig om deres Stilling til de Spørgsmaal, der ventes bragt frem for Retten, og forsaavidt et Medlem af en faglig Voldgiftsret virkelig paa Forhaand skulde have udtalt sig saa stærkt og saa bindende om det paagældende Spørgsmaal, at han derefter ikke kan anses at staa frit i sin Bedømmelse af de Grunde, der fremføres under Sagens Behandling, kan han derved have gjort sig inhabil til at deltage i Sagens Paakendelse. Imidlertid er der i nærværende Tilfælde Intetsomhelst oplyst til Støtte for, at Nogen af de 4 Voldgiftsmænd, der har afgivet den her paaklagede Kendelse, har fremsat nogensomhelst Udtalelse, der kunde tænkes at gøre Vedkommende inhabil. Det maa tværtimod efter det Foreliggende antages, at deres Optræden har været fuldkommen korrekt. Endvidere er der ingen Grund til at tvivle paa, at Voldgiftsretten i det hele har behandlet Sagen i Overensstemmelse med de for Fagets Voldgiftssager foreskrevne Regler.

Det er herefter en Selvfølge, at Kendelsen bør staa ved Magt og respekteres. Nærværende Klage vil derfor være at afvise.

Sagens Omkostninger findes Klagerne at burde betale med 200 Kr.

Kendelse.

Den af Voldgiftsretten i Vognmalerfaget den 18. Decbr. 1915 afsagte Kendelse i en Sag mellem Firmaet Bernh. Schrøder, Nielsen og Hansen og nogle af Firmaets Svende bør efterkommes af Firmaet, og den af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening under nærværende Sag rejste Klage afvises.

Sagens Omkostninger betaler Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Københavns Malerlavs Vegne med 200 Kr.

Boligforholdene i København 1915.

Fra Københavns statistiske Kontor foreligger en Beretning om ledige Lejligheder og Boligforhold i København i Oktober 1915.

Denne Statistik fortæller, at der kun er 1024 ledige Lejligheder, og heraf er 217 paa 1 Værelse, 332 paa 2 Værelser og 152 paa 3 Værelser. Der er altsaa ialt 701 Smaalejligheder ledige. Imidlertid oplyses det, at adskillige af disse Lejligheder har staaet ledige ikke blot et halvt Aar, men over to Aar, og hvor det drejer sig om Smaalejligheder, er en Ledighed paa blot et halvt Aar et sikkert Tegn paa, at Lejligheden er ubeboelig. Det kan med fuldkommen Sikkerhed siges, at alle de 51 1 og 2 Værelseslejligheder, som har staaet ledige et halvt Aar og derover, er Huler, der ikke kan beboes af Mennesker, og det samme gjaldt sikkert en Del af de 42 3 og 4 Værelseslejligheder, som har staaet ledige et halvt Aar og derover, i alt Fald de 11, som har staaet ledige mere end et halvt Aar. Fra de 701 ledige 1, 2 og 3 Værelseslejligheder maa altsaa trækkes mindst 51 som ubeboelige. Dermed var ikke sagt, at de 650, som bliver tilbage, er tilfredsstillende som Menneskeboliger, det var de utvivlsomt slet ikke, hvilket ogsaa fremgik af, at forholdsvis de fleste ledige Lejligheder findes i Byens ældste Kvarterer. Medens Lejeledigheden, taget under et for hele København, er 0,7, er Lejeledigheden i den gamle By 1,4, i Sct. Annæ Vester Kvarter 1,2 og paa Christianshavn 1,2 pCt. Den er imidlertid paa alle disse Steder lavere nu end for et halvt Aar siden, d. v. s., at den fattige Befolkning, drevet af Bolignøden, har maattet søge tilbage til Lejligheder, som den allerede

forlængst havde opgivet. Men disse Tal fortæller ogsaa, at Bolignøden endnu ikke har drevet Folk til at tage alle disse Huler i Besiddelse. Naar dette ikke er sket, naar det er lykkedes Befolkningen saa at sige at gøre Holdt foran de værste Huler, skyldes det ikke den Overklasse, som har Privilegium paa at forsyne Befolkningen med dens Livsfornødenheder og derigennem altsaa ogsaa med Boliger, hvad den, naar den har Privilegium derpaa, ogsaa burde føle Pligt til at gøre, men det skyldes alene Arbejderklassens egen Virksomhed. Arbejdernes to største Byggeforeninger, Boligforeningen og den kooperative Byggeforening, har de sidste Aar stillet omkring 860 Smaalejligheder til Befolkningens Raadighed, altsaa et større Antal end dem, der nu er ledige. Det vil sige, at hvis Arbejderne ikke havde udfoldet denne Virksomhed, vilde Byen have staaet ikke blot overfor den relative, men overfor den absolute Bolignød. Selv om alt i denne By, som kalder sig en Lejlighed, var taget i Brug, vilde der dog have manglet et Par Hundrede Lejligheder. Her som paa saa mange andre Omraader opfyldes det næsten profetiske Ord, at Arbejderklassens Frigørelse er dens eget Værk.

Hvad de nyopførte Lejligheder angaar, er man naaet ned til det Lavmaal, at der er opført 296 nye Lejligheder, medens 98 er nedrevet. Dette Tal er ikke ganske rigtigt, idet blandt andet 254 Lejligheder, opført af Arbejdernes kooperative Byggeforening, og over 70, opført af Arbejdernes Boligforening, skal medregnes, og der vilde sikkert ogsaa kunne peges paa andre Komplekser, som er taget i Brug uden Bygningsattest. Af de Lejligheder. som er under Opførelse ved Halvaarets Begyndelse, plejer 40—50 pCt. at blive færdige i Løbet af det næste Halvaar, og under Hensyn hertil skulde man have ventet en Tilgang af nye Lejligheder paa 8—900. Der opgives altsaa 296, og hertil kommer de af Arbejderne opførte 325, hvilket giver 621, og hvis der er et Par Komplekser til, som er taget i Brug, kunde man formentlig naa op til 7—800 nye Lejligheder. Men i alt Fald i Arbejdernes Foretagender er alle Lejligheder forlængst udlejede, og de ledige Lejligheders Tal vil derfor ikke forøges, selv om man tager de Komplekser med, som er taget i Brug uden Bygningsattest, og naar det tilsvarende Tal trækkes fra de 2870 under Opførelse værende Lejligheder, medens samtidig — og det maa man lægge Mærke til — de Lejligheder, som er anmeldt til Opførelse viser et synkende Tal, maatte det formentlig indrømmes, at Udsigterne er yderst mørke.

Arbejdsanvisningen i Fredericia.

Ligesom i en Række andre Byer er der oprettet et kommunalt Arbejdsanvisningskontor i Fredericia, og efter Indstilling af Arbejdsgivernes Repræsentanter i Kontorets Ledelse valgte Byraadet Typograf *Heinr. Hansen* til Kontorbestyrer.

Mod dette Valg protesterede de socialdemokratiske Byraadsmedlemmer, fordi der af forskellige Grunde var Misstemning i Arbejderkredse mod Hansens Kandidatur, men da han alligevel blev valgt, rejste Arbejdernes Fællesorganisation Indsigelser imod Valget og anmodede De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg om gennem Arbejdsanvisningsdirektøren at søge Hansen fjernet fra Pladsen. I Tilslutning til denne Henvendelse fra Fællesorganisationen satte Byens enkelte Fagforeninger sig i Forbindelse med deres respektive Forbund, hvoraf flere igen har henvendt sig til De samvirkende Fagforbund om Sagen.

I Henhold til disse Anmodninger gik Sagen videre til Arbejdsanvisningsdirektøren, som iværksatte en Undersøgelse og fremskaffede en omfattende Redegørelse fra den samlede Kontorledelse over alle Begivenheder vedrørende det omdisputerede Valg samt en Extrakt-Udskrift af Forhandlingsprotokollen over alle

Bestyrelsesmøder om det paagældende Emne.

Efter at denne Fremstilling forelaa, meddelte Arbejdsanvisningsdirektøren, at der ikke kunde foretages videre i Sagen fra Direktoratets Side. Direktoratet mente altsaa ikke, at der forelaa noget Grundlag for at kræve Hein. Hansen fjærnet fra Pladsen.

Fællesorganisationen i Fredericia har faaet Kopier af Sagens samtlige Dokumenter tilstillet. Forbundene, som har rettet Forespørgsler og Henvendelser til De samvirkende Forbund om dette Forhold, bedes modtage Underretning om det passerede gennem nærværende.

Lønbevægelser og Konflikter.

Havnearbejderne i Aarhus. Aktieselskabet »Korn- og Foderstofskompagniet« i Aarhus lod Pakhusarbejdere udføre et Dampskibslosningsbejde ved Hjælp af et Sugeapparat, og herimod protesterede Havnearbejderne, som i Følge Overenskomst havde Ret til alt Losningsarbejde.

En faglig Voldgiftsret gav Havnearbejderne Medhold, og de rejste nu et Erstatningskrav overfor Firmaet og Foreningen af Arbejdsgivere i Aarhus Havn, men blev afvist.

Sagen gik derpaa til Hovedorganisationerne, som holdt Møde om den den 12. Januar uden at Enighed opnaaedes. Den gaar derfor sandsynligvis til Den faste Voldgiftsret.

Korkskærerne Landet over. Korkskærernes og Sortererskernes Forbund har i Slutningen af forrige Aar forhandlet med Fagets Arbejdsgivere om en Forlængelse af bestaaende Overenskomster paa et Aar til 1. April 1917, og der opnaaedes Enighed herom paa det Vilkaar, at alle mandlige Arbejdere erholder 3 Kroners ugentligt Tillæg og alle kvindelige 2 Kroners Tillæg for Tiden fra 1. November 1915 til 3 Maaneder efter den europæiske Krigs Ophør.

Murarbejdsmændene i Aarhus. Hos Murermester *M. Petersen* i Aarhus opstod Konflikt om Betalingen for et Stykke Jærnbetonarbejde, der udførtes for Aarhus Kommune ved Sydhavnen. Arbejdsmændene forlangte dette Arbejde betalt med 55 Øre pr. Time efter Overenskomsten for kommunalt Arbejde og i Henhold til en Licitationsbestemmelse i Murermesterens Kontrakt om Udførelsen. Denne Bestemmelse gik ud paa, at Kommunens Lønsatser skulde betales i alle Tilfælde, hvor der ikke existerer særlig Overenskomst mellem Arbejder- og Arbejdsgiverorganisationerne, og Arbejdsmændene hævdede, at Arbeidet ikke var omfattet af de faglige Overenskomster.

Mesteren hævdede det modsatte, og vilde derfor kun betale 44 Øre i Timen.

Sagen gik til sidst til Hovedorganisationerne, og ved et Møde den 17. Januar opnaaedes der Enighed om, at en særlig Voldgiftsret skulde afgøre Uoverensstemmelsen.

Møllerne i Roskilde. Dansk Mølleriarbejderforbund har den 8. Januar afsluttet en ny Overenskomst for Møllerivirksomhed i Roskilde og Omegn. Lønnen, der før var 24 Kr. pr. Uge, er derved forhøjet til 28 à 30 Kr., yngre Svende, der før fik 19 Kr., faar nu 22 à 24 Kr. Overarbejdet betales med 10 Øre mere pr. Time end hidtil, og der gives 3 Dages Sommerferie med fuld Lønudbetaling. Overenskomsten gælder til 1. December 1917.

* * *

Fabrikker og Haandværksbedrifter.

Som Tillæg til Arbejds- og Fabrikstilsynets Beretning for Aaret 1914 er der udkommet en Fortegnelse over Fabrikker og større Haandværksbedrifter, der er underkastet Fabrikstilsynet.

Da der ofte er forespurgt om en saadan Fortegnelse fandtes, vil Værket, som udfylder 126 Sider Oktav med tilhørende Register, sikkert udfylde en længe følt Mangel.

Det faas i Boghandelen for 1 Kr.

Foranlediget af en Expeditionsfejl er de statistiske Tabeller for Arbejdsløsheden i Oktober Maaned 1915 offentliggjort i »Arbejderen« før Statistiken for September Maaned.

Idet vi gør opmærksom herpaa, fremsætter vi for Fuldstændighedens Skyld efterstaaende Tabeller over:

Arbejdsløsheden

i September Maaned 1915.

For September Maaned 1915 er der blevet meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden af 63 Fag eller Organisationer for ialt ca. 124,200 Arbejdere. Nedenstaaende Oversigt omfatter imidlertid ca. 7,300 flere (eller ialt ca. 131,500 Arbejdere), idet de givne Oplysninger af Hensyn til Sammenligningen med de foregaaende Maaneder paa enkelte Punkter er blevet suppleret med et skønsmæssigt Tillæg.

Antallet af Arbejdsløse blandt de 131,500 Arbejdere var ved Maanedens Slutning ca. 4,700 eller 3,6 pCt., og Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 101,900 eller godt 3/4 Dag pr. Medlem.

Af Fag, fra hvilke der mangler Oplysninger, skal nævnes: Sejlmagere, Barberere, Forgyldere, Stukkatører, Glarmestre og Kobbersmede; desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Stenarbejdere og Dansk Arbejdsmandsforbund.

Fag eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	116	116	6	84	439	439	5	109	555	555	11	193
Bageri- og Konditr.arb.	1164	1164	160	3360	1536	1536	38	912	2700	2700	198	4272
Sukkervarearbejdere.	470	470	4	140	155	155	4	76	625	625	8	216
Bryggeriarbejdere ...	2695	2695	9	225	1453	1453	9	189	4148	4148	18	414
Slagteriarbejdere	642	642	54	647	2846	2846	42	898	3488	3488	96	1545
Skraatobaksarbejdere	187	187	2	33	495	495	5	170	682	682	7	203
Tobaksarbejdere.....	4120	4120	37	836	2215	2215	25	622	6335	6335	62	1458
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1513	1445	19	694	4831	4831	90	2613	6344	6276	109	3307
Rebslagere	8	8	»	»	200	132	3	21	208	140	3	21
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skrædere..... ...	2730	2730	46	1305	1946	1946	190	2234	4676	4676	236	3539
Syersker.....	55	55	»	»	—	—	—	—	55	55	»	»
Handskemagere	56	56	1	30	10	10	4	150	66	66	5	180
Hattearbejdere.....	256	256	110	2869	89	89	1	22	345	345	111	2891
Skotøjsarbejdere.....	2192	2192	32	1152	930	910	8	242	3122	3102	40	1394
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	86	86	»	»	81	81	1	20	167	167	1	20
Murere	1876	1876	236	4356	4475	4475	108	2500	6351	6351	344	6856
Murarbejdsmænd	925	925	63	681	—	—	—	—	925	925	63	681
Hustømrere	1340	1340	86	1773	3514	3496	84	1649	4854	4836	170	3422
Skibstømrere	296	296	»	125	415	378	11	390	711	674	11	515
Snedkere	3530	3530	117	3198	3556	3556	119	3091	7086	7086	236	6289
Billedskærere	98	98	»	9	57	57	1	7	155	155	1	16
Malere.....	1901	1901	16	948	2401	2347	34	784	4302	4248	50	1732
Sadelm. og Tapetserere	950	950	10	310	395	395	12	260	1345	1345	22	570
Skifferdækkere.....	6	6	4	104	—	—	—	—	6	6	4	104
Gas- og Vandarbejdere	69	69	3	74	—	—	—	—	69	69	3	74
Skorstensfejere	73	73	»	»	24	13	»	»	97	86	»	»
Ovnsættere	10	10	»	»	—	—	—	—	10	10	»	»
overføre..	27364	27296	1015	22953	32063	31855	794	16959	59427	59151	1809	39912

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	27364	27296	1015	22953	32063	31855	794	16959	59427	59151	1809	39912
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere .	671	671	17	378	1997	1997	36	807	2668	2668	53	1185
Bødkere	258	258	—	—	504	504	2	108	762	762	2	108
Drejere	83	83	3	88	214	214	8	182	297	297	11	270
Karetmagere	344	344	8	178	563	563	5	287	907	907	13	465
Barnevognsarbejdere .	20	20	1	21	—	—	—	—	20	20	1	21
Korkskærere	200	200	»	»	30	30	»	»	230	230	»	»
Børstenbindere.....	185	185	»	5	124	124	1	26	309	309	1	31
Kurvemagere.....	150	150	»	»	—	—	—	—	150	150	»	»
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere.....	102	102	3	66	96	96	»	»	198	198	3	66
Hvidgarvere.....	41	41	2	36	33	33	1	39	74	74	3	75
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere.....	760	760	25	647	—	—	—	—	760	760	25	647
Pottemagere.....	56	56	»	»	44	44	»	»	100	100	»	»
Stenarbejdere	130	53	»	»	342	220	6	148	472	273	6	148
Glasarbejdere.....	235	235	29	854	194	194	»	200	429	429	29	1054
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	416	416	3	111	171	171	»	»	587	587	3	111
Blikkenslagere.....	700	700	19	653	464	464	8	226	1164	1164	27	879
Metaltrykkere	89	89	1	30	4	4	»	»	93	93	1	30
Jern- og Metalslibere.	93	93	6	144	65	65	»	»	158	158	6	144
Gørtlere og Metalarb. .	270	270	3	114	69	69	»	»	339	339	3	114
Urmagere	65	65	»	»	145	40	1	26	210	105	1	26
Instrumentmagere, chr.	38	38	»	»	—	—	—	—	38	38	»	»
Smede og Maskinarb..	7650	7650	143	4027	6156	6156	58	1315	13806	13806	201	5342
Formere.....	375	375	4	169	1075	1075	34	944	1450	1450	38	1113
Elektrikere	827	827	1	55	707	707	8	218	1534	1534	9	273
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	185	185	»	»	1003	1003	1	15	1188	1188	1	15
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere.....	1013	1013	41	1504	204	204	14	451	1217	1217	55	1955
Litografer	350	325	9	336	108	93	4	72	458	418	13	408
Typografer.....	2507	2507	123	4329	1557	1519	80	2306	4064	4026	203	6635
Kedel- og Maskinpass.	668	668	13	261	954	817	5	125	1622	1485	18	386
Gartnere	305	305	»	»	—	—	—	—	305	305	»	»
Kellnere.....	876	876	106	2500	514	514	45	1000	1390	1390	151	3500
Dansk Arbejdsmandsf.	16900	13250	910	14400	26500	17853	1037	20100	43400	31103	1947	34500
Arbejdsm. Fagforening f. Gentofte og Lyngby .	—	—	—	—	751	751	»	»	751	751	»	»
Lager- og Pakhusarb..	698	698	8	177	—	—	—	—	698	698	8	177
Kvindel. Arbejderforb..	2432	2432	59	1988	900	588	8	169	3020	3020	67	2157
Brødkuske	286	286	5	130	—	—	—	—	286	286	5	130
Tilsammen.	67342	63522	2557	56154	77551	67967	2156	45723	144893	131489	4713	101877

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal. Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen) Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 31 ❋ KØBENHAVN DEN 29. JANUAR 1916 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Den faglige Situation. Lønbevægelser og Konflikter (Hattearbejderne i København. Kedelpasserne paa Amoniakfabrikken i Nyborg. Kedelpasserne paa Bryggeriet »Føniks« i Næstved. Skrædderne hos Fr. Petersen). Arbejdsforholdene. Dyrtidsforanstaltninger. Udlandet.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Januar 1916

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. Februar 1916.

Forretningsudvalget.

Den faglige Situation 1916.

Arbejdsgiverforeningen har to Gange skrevet til De samvirkende Fagforbund om den faglige Situation i Foraaret 1916.

Begge Gange har Skrivelserne i langt højere Grad været Avisartikler end Henvendelser til en modstaaende Hovedorganisation, som man vilde se at komme i Forhandling med.

Skrivelserne har nemlig nærmest haft Karakteren af at være en Slags Medicin, der skulde præparere den store Offentlighed, først og fremmest Kapitalindehaverne, og Medicinen skulde virke paa den Maade, at Arbejdsgiverne kom til at staa ansvarsfri, hvis en alvorlig Katastrofe skulde indtræde i Form af en omfattende økonomisk Storkamp mellem danske Arbejdere og Arbejdsgivere.

Snedigt søgte Arbejdsgiverforeningen i den første Skrivelse — af 15. Oktober 1915 — at indpode Offentligheden Bevidstheden om at De samvirkende Fagforbund havde været enig med Arbejdsgiverforeningen i dens Standpunkt om Fordelagtigheden af alle Overenskomsters fælles Udløbstid.

Uskyldsfromt optræder Arbejdsgiverne i Henvendelse Nr. 2 — af 18. Januar 1916 — hvori de meddeler, at nogle Strejkevarsler har »gjort et meget pinligt Indtryk« paa dem, og hvori de

> »Af Hensyn til hele vort Samfund henstiller til De samvirkende Fagforbund at foranledige, at de givne Strejkevarsler tages tilbage.«

Først skulde det altsaa slaas fast, at Arbejderne havde *samme* Ansvar som Arbejdsgiverne for alle Sagers Sammenhobning i Foraaret 1916, og dernæst skulde *hele* Ansvaret lægges paa Arbejderne og deres Organisationer, hvis nogen Katastrofe indtraf. Arbejdsgiverne skulde staa i Offentlighedens Øjne som de forfulgte, de rene, de uskyldige, der vaagede og vogtede over Samfundets Tarv og værnede det mod Arbejderklassens Overgreb.

Men naar Arbejdsgiverne saaledes Gang paa Gang søger at paavirke Offentligheden i den anførte bestemte Retning, skal det lige saa ofte blive sagt, at det er det reneste Hykleri fra Arbejdsgivernes Side.

Den Kendsgærning skal nemlig slaas fast, at det er Arbejdsgiverforeningen der har *Eneansvaret* for Overenskomsternes *fælles Udløbstid*.

Arbejdsgiverforeningen har i de sidste fem Aar gennemført dette Princip trods gentagne og stadige Advarsler fra De samvirkende Fagforbunds Side. Det er Masser af Gange sagt til Arbejdsgiverne, at Princippets Gennemførelse vilde medføre den betydeligste Risiko, naar Tiden for Oprettelse af nye Overenskomster

forestod. Det er sagt dem, at det vilde være ugørligt at gennemforhandle de mange hundrede Overenskomster i Løbet af et Fjerdingaar, navnlig fordi Arbejdsgiverforeningen ved sit System, sine Principper og ved de skarpe Grænser, der er fastsat for dens Underorganisationers Bevægelsesfrihed havde fremtvunget, at den store Del af Overenskomstforhandlinger maatte føres under Hovedorganisationernes Medvirken. Det er sagt ofte nok, at man risikerede at vilde komme til at ligge i Kaos en skønne Dag, blot fordi Sagerne var sammenhobet.

Vil man indvende, at De samvirkende Fagforbund ud fra disse Betragtninger i Tide burde have forhindret at Overenskomsterne fik fælles Udløbstid, skal det gøres klart, at ethvert Forsøg i saa Henseende vilde have medført, at Samfundet var blevet Vidne til en faglig Storkamp ligesaa omfattende, som den, der *kan* komme i 1916. Saa haardt holdt Arbejdsgiverne nemlig paa Princippet.

Det vilde have været uforsvarligt om De samvirkende Fagforbund vilde have gjort et saadant Forsøg, thi skal Kampen føres mod dette Princip, skal mere staa paa Spil samtidig. En anden Udvej end Kampen er imidlertid mulig. Viser det sig, at Sammenhobningen giver Udsigt eller Anledning til Storkampen, *maa* Arbejdsgiverne vel kunne bringes til at forstaa, at den fælles Udløbstid maa opgives som Princip, ellers er det jo paa Forhaand givet, at der bliver altomfattende økonomisk Krig *hver* Gang Udløbsterminen er inde.

Ser man dernæst hen til Arbejdsgiverforeningens Beklagelser og »pinlige Indtryk« i Anledning af Strejkevarslernes Fremsendelse skal dette ogsaa afsløres som det Hykleri, det er.

Hvorfor ligger Strejkevarslerne paa Bordet?

Fordi det ikke har været mulig i Løbet af flere Maaneder at faa Overenskomster forhandlet færdig.

Hvem har da Skylden derfor?

Arbejdsgiverforeningen. Det var den, der opfandt Princippet om Dyrtidshjælpen, der skulde bøde paa de *lavere* Lønninger, medens hele Arbejderklassens almindelige Lønniveau skulde stagnere, og det var denne Opfindelse, der bevirkede, at Forhandlinger om Priskuranter og andre Forhold kom meget for sent i Gang.

Det er Arbejdsgiverorganisationernes Stædighed overfor Opfyldelsen af de rimeligste Krav, og det er deres sygelige Trang til at skablonisere Overenskomsterne og Tilbudene i alle Fag, uanset om der arbejdes under vidt forskellige Forhold i Fagene, der forhindrer Enighed om Overenskomster.

Det er Grundene til at vi nu staar med Udsigten til Konflikter i en Række Fag, og det skal erindres og paamindes, *hvis* Katastrofen: *Storkampen* kommer.

* * *

En Række Organisationer har i den senere Tid forhandlet om nye Overenskomster. Hver Dag forhandler flere Fag, nogle bistaaet af Hovedorganisationerne. Enkelte Fag kommer til Enighed, den langt overvejende Del af de Fag. der har forhandlet efter Nytaar, er hidtil ikke naaet til noget Resultat.

Pottemagerne hos Dansk Pottemagermesterforening og Barnevognsarbejderne hos Knudsen i København har sluttet Overenskomster, som nærmere bliver omtalt under Lønbevægelsens Rubrik. Derimod er Forhandlinger bristet mellem Lagerskrædderne i København, i Træindustrien, Tekstilfaget, Slagterifaget, Forgylderfaget, Snedkerne i Jernindustrien, Støberiarbejdsmændene, Papirindustrien, og de fleste af disse Fags Arbejderorganisationer har afsendt første Strejkevarsel, nogle har afsendt andet, og Begyndelsen af Februar vil derfor blive Vidne til flere Strejkers Iværksættelse, hvis der ikke forinden opnaas Overenskomster.

Udenfor De samvirkende Fagforbunds Organisationer er det gaaet i Stykker med Forhandlinger i Skibstømrerfaget og for Skibsværftsarbej-

derne i København, ligesom Kobbersmedenes Forhandlinger med Jernindustrien har været frugtesløse. De har alle varslet Strejke. Tillige er der Murerfaget. De københavnske Murersvende har i et Antal af 1600—1800 Mand strejket siden den 19. Januar, og der er varslet Murerstrejke i Provinserne til den 1. Februar. Tømrerne i København har sluttet en midlertidig Aftale, der udløber til 1. April, hvis den ikke afløses af en endelig Overenskomst med revideret Prisliste m. m.

Lønbevægelser og Konflikter.

Hattearbejderne i København. Den 7. September 1915 traf Hattearbejderne Aftale med »Foreningen af københavnske Straa- og Filthattefabrikanter,« om at Priserne for Lidsehatte midlertidig skulde forhøjes med 12½ pCt., saaledes at der derved kunde opnaas et Dyrtidstillæg.

Den 31. Decbr., da Overenskomsten udløb, opnaaedes Enighed om at forny den til Udløbet af 1916 mod at det ovennævnte Dyrtidstillæg gik over til at blive en fastlagt Forhøjelse af Priserne.

Kedelpasserne paa Amoniakfabrikken i Nyborg. Dansk Kedel- og Maskinpasser-Forbund har den 17. Januar afsluttet Overenskomst med Amoniakfabrikken i Nyborg.

I den hidtilgældende Overenskomst var der fastsat en Løn af 24 Kr. for 8 Timers Arbejde i kontinuerlig Drift og 25 Kr. om Ugen for 10 Timers Dagdrift. Overarbejde betaltes med 65 Øre.

I den nye Overenskomst, som træder i Kraft den 1. Februar, er 8 Timersdagen fastslaaet saavel for kontinuerlig som for Dagdrift, med en Ugeløn af 28 Kr. og Overtidsbetalingen er samtidig forhøjet til 87 Øre i Timen.

Overenskomsten udløber 1. Februar 1919.

Kedelpasserne paa Bryggeriet »Føniks« i Næstved. Dansk Kedel- og Maskinpasser-Forbund har oprettet Overenskomst med Bryggeriet »Føniks« i Næstved for Tiden fra 1. Oktober 1915 til 1. Oktober 1919.

Bestemmelserne i den tidligere gældende Overenskomst om 3 Dages Ferie og Hjælp under Sygdom er bibeholdt, medens Betalingssatserne er forhøjet med 10 pCt., saaledes at Ugelønnen er hævet til 29 Kr. 70 Øre og Overtidsbetalingen til 72 Øre.

Skrædderne hos Fr. Petersen i København. Mellem Dansk Skrædderforbund og Fabrikant Fr. Petersen i Frederiksborggade 20 i København opstod en Uoverensstemmelse om Betalingen for 30 Chaufførkapper, der var bestilt af en Købmand i Aarhus. Han havde forud modtaget Bestillingen af en Vognmand.

Fabrikanten havde kun betalt 5 Kr. 35 Øre pr. Stk. Forbundet krævede 12 Kr. 75 Øre i Overensstemmelse med Fagets Leverancepriskurant.

Da Uoverensstemmelsen ikke kunde blive bragt ud af Verden ved Forhandling mellem Forbundet og Fabrikantforeningen, gik Sagen til Hovedorganisationerne, som holdt Møde med Parterne den 20. Januar. Dette Møde endte med, at Sagen henvistes til Afgørelse af en faglig Voldgiftsret med Overretsassessor Axel Rasmussen som Opmand.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende Arbejdsløsheden og Arbejdsanvisningen i November Maaned.

I *I. Afdelings* Kontorer (Guldbergsgade 26 og Badstuestræde 17) indtegnedes i November Maaned 1936 Mænd og 1546 Kvinder mod 2443 Mænd og 1785 Kvinder i Oktober Maaned. De tilsvarende Tal for 1914 var i November Maaned 1899 Mænd og 1229 Kvinder og i Oktober Maaned 2040 Mænd og 1582 Kvinder. Der indgik i November Maaned 2043 Henvendelser om Arbejdskraft og der anvistes Arbejde til 1234

Mænd og 1310 Kvinder mod 2054 Mænd og 1692 Kvinder i Oktober Maaned. medens de tilsvarende Tal for 1914 var: 1202 Mænd og 886 Kvinder i November Maaned og 1483 Mænd og 1253 Kvinder i Oktober Maaned.

Til *II. Afdelings* Kontor (Christiansgade 22) var der ved November Maaneds Begyndelse tilmeldt 2236 Arbejdsledige. I Maanedens Løb er yderligere tilmeldt 4618 mod 3026 i Oktober. Af de saaledes i November tilmeldte 6854 Arbejdsledige anvistes Arbejde til 1267 dels af Centralarbejdsanvisningskontoret dels af Arbejdsløshedskasserne, medens 1989 selv skaffede sig Arbejde, rejste bort eller af anden Grund udgik af Fortegnelsen over Arbejdsledige. Antallet af Arbejdsledige tilmeldte Kontoret i Christiansgade var derefter ved Maanedens Udgang 3598 eller 1362 flere end ved dens Begyndelse.

Det er navnlig Bygningsfagene, Murerne, Murerarbejdsmændene, Tømrerne og især Malerne, der har haft en betydelig Tilgang (685) af Arbejdsledige; men ogsaa Arbejdsmændene har, med en Tilgang af 357, store Tal at opvise. Desuden har Jern- og Metalarbejderne haft en Tilgang af 81, og i Beklædningsindustrien (Skrædere og Skomagere) er der en samlet Tilgang af 126, hos Sadelmagerne og Tapetsererne 26 og hos Skibstømrene 23. — Kun Bogbinderiarbejderne og Litograferne samt Barbererne har en lille Nedgang i Tallet paa deres Arbejdsledige at notere.

Af de 55 Arbejdsløshedskasser har 31 haft en Tilgang af ialt 1432 Arbejdsledige og 9 en samlet Afgang af 70, medens Forholdet i 15 Arbejdsløshedskasser er det samme ved Maanedens Slutning som ved dens Begyndelse. Følgende 11 Arbejdsløshedskasser havde ved Maanedens Udgang ingen Arbejdsledige tilmeldt: Bødkernes, Børsteindustriarbejdernes, Drejerfagets, Forgylderfagets, Gartneriarbejdernes, Glarmestersvendenes, Glasarbejdernes, Handskemagernes, Korkskærernes og Sortererskernes, Kurvemagernes, Skraatobaksarbejdernes.

Der er i Maanedens Løb indgaaet 411 Henvendelser om Arbejdskraft til II. Afdelings Kontor. For 20 Arbejderes Vedkommende var Kravene allerede forud rettede til de paagældende Arbejdsløshedskasser og for 34 Pladsers Vedkommende annulleredes Kravene forinden Anvisning fandt Sted, medens 25 paa Centralarbejdsanvisningskontorets Foranledning henviste Ansøgere afvistes paa Grund af, at Pladsen var optaget eller af anden uangiven Grund. Af de 552 Arbejdssøgende, der paa II. Afdelings Foranledning har faaet Arbejde, gik 1 til Plads i Dansk Vestindien, 4 til udenbys Pladser og 4 til Pladser i Københavns Omegn, medens 543 anvistes til Pladser i selve København og Nabokommuner. —

For *Provinskontorernes* Vedkommende fordeler Tallene paa de tilmeldte Arbejdsledige og de ved Kontorernes Hjælp anviste Pladser sig saaledes: Frederikssund henholdsvis 24 og 5, Frederiksværk 7 og 7, Grenaa 38 og 7, Helsingør 150 og 39, Herning 52 og 1, Hillerød 70 og 32, Hobro 82 og 8, Holstebro 57 og 3, Kjellerup 52 og 0, Nakskov 134 og 76, Nykøbing F. 284 og 114, Randers 275 og 78, Ringsted 55 og 10, Rønne 204 og 76, Saxkøbing 31 og 9, Skelskør 3 og 0, Slagelse 61 og 23, Sorø 22 og 0.

Ved samtlige Kontorer (København og ovennævnte 18 Provinskontorer) er der i Maanedens Løb anvist Arbejde til ialt 3584 Arbejdsledige, deraf ved Landbrug og Gartneri 325, ved Haandværk og Industri 792, ved Handel og Samfærdsel 1451, ved Husgerning samt til Vask og Rengøring 1016.

Dyrtidsforanstaltninger i København.

Københavns Kommunalbestyrelse har i Overensstemmelse med Loven om Foranstaltninger i Anledning af Dyrtiden, vedtaget at yde den ubemidlede Befolkning Hjælp under følgende Former:

A. *Tilskud til Arbejdsløshedskasser.*

Hjælpen ydes som: 1) Supplering af den løbende Arbejdsløshedskassehjælp, 2) Understøttelse til Arbejdsløse, der er uden øjeblikkelig Ret til Understøttelse af Kassen paa Grund af de for denne gældende Karensregler, 3) den Hjælp, der kan tiltrænges, naar den Arbejdsløse har opbrugt den Hjælp, der overhovedet ydes af Kassen.

Tillægsunderstøttelsen til løbende Understøttelse foreslaas under Hensyn til Prisstigningens Højde til 30 pCt., dog saaledes, at der mindst ydes 50 Øre pr. Dag.

Understøttelsen til dem, der er uden øjeblikkelig Ret i Arbejdsløshedskassen, ydes med samme Beløb som fastsat i Kassens Vedtægter, med Tillæg af førnævnte 30 pCt.

I begge disse Tilfælde udbetales Hjælpen gennem Arbejdsløshedskassen.

Den tredie Gruppe af Arbejdsløse, de der har opbrugt alt hvad Arbejdsløshedskassen yder, skal derimod efter Forslaget henvises til Understøttelsesforeningens kommunale Afdeling.

B. *Tilskud til Sygekasseunderstøttelse.*

Ligesom for dem, der oppebærer Arbejdsløshedsunderstøttelse er det Hensigten at yde Sygekassemedlemmer, der oppebærer Understøttelse, 30 pCt. Tillæg til Dagpengene fra Sygekassen, dog mindst 50 Øre pr. Dag og dog kun for Sygedage i Hjemmet — ikke for Hospitalsophold.

Til denne Opgave anslaas 525,000 Kr., og Tillægget skal udbetales gennem Sygekasserne. Foruden dette beregnes til Forhøjelse af den fortsatte Sygehjælp i Henhold til Fattiglovens § 63 en Sum af 20,000 Kr., der skal udbetales igennem Magistratens 3. Afdeling.

C. *Bespisning.*

Den hidtil bestaaende Skolebespisning, som tildeler trængende Børn varm Mad hver anden Skoledag, udvides til at yde Mad hver Dag, dog saaledes, at der kan skiftes med Arrangementet og nogle Dage ydes varm Mælk. Hertil anslaas en Udgift af 200.000 Kr.

For Børn under den skolepligtige Alder (3—7 Aar) vil der ved Centralkomiteens Hjælp blive arrangeret Bespisning og hertil budgetteres en Udgift af 360,000 Kr., for hvilken Sum 6000 Børn kan bespises hver Dag i 10 Maaneder.

D. *Mælkerabat.*

Paa dette Omraade bevares den en Gang vedtagne Ordning, forlænget til 1. November, og Uddelingen af de omtalte Rabatbilletter paa 3 Øre anslaas at medføre en Udgift af 410,000 Kr.

E. *Hjælp til Enker.*

Til de Enker der oppebærer Understøttelse til deres Børn i Henhold til Enkeloven ydes en Tillægsunderstøttelse paa 25 pCt. til det Beløb, der udbetales i Følge Loven og dette beregnes til 100,000 Kr.

F. *Hjælp gennem Understøttelsesforeningen.*

Syge og Arbejdsløse, der staar udenfor Sygekasser og Arbejdsløshedskasser, henvises til Københavns Understøttelsesforening ligesom de Arbejdsløse, samt iøvrigt alle andre, for hvem der foreligger Grunde til at søge Hjælp. Dog bemærkes det, at man efter Henstilling fra Arbejdsløshedsinspektøren opfordrer Understøttelsesforeningen til ikke at yde Arbejdsløse, der har undladt at forsikre sig, højere Understøttelse end den, der ydes Medlemmer af anerkendte Arbejdsløshedskasser.

Til Raadighed for Understøttelsesforeningens kommunale Afdeling stilles til disse Formaal 700,000 Kr.

G. *Almindelig Dyrtidshjælp.*

Til Modvirkning af Dyrtiden for den ubemidlede Befolkning, der ikke falder ind under de foran nævnte særlige Kategorier, foreslaas indført et System som det, der er iværksat for Mælken. Altsaa saaledes, at der uddeles Værdimærker, der kan anvendes ved Indkøb af visse vigtige Livsfornødenheder som Brændsel, Brød, Flæsk, Flæskeaffald, Fedt,

Margarine, Kartofler samt til Husleje.

Man har fundet det naturligt at yde Hjælpen i Forhold til Familiens Børneantal, saaledes at der ydes 1 Kr. ugentlig for hvert Barn under 14 Aar til Familier, hvis Aarsindtægt er indtil 1,750 Kr. — ca. 34 Kr. ugentlig.

I Erkendelse af, at Familier, der har opnaaet den særlige under A. til F. omtalte Hjælp, paa ingen Maade kan siges at være økonomisk saadan stillede, at de af den Grund bør udelukkes fra at komme i Betragtning ved Tildelingen af den almindelige Dyrtidshjælp, har man truffet den Bestemmelse, at der ikke ved Tildelingen af denne Hjælp skal tages Hensyn til, om Vedkommende ogsaa nyder Hjælp under en af de ovenfor nævnte Grupper, hvorimod det i Henhold til Lovens Forskrifter er en Forudsætning, at denne Hjælp ikke kan ydes dem, der er under varig Fattigforsørgelse. Den Supplering, som mulig er fornøden for disse, maa ske gennem Forsørgelsesvæsenet.

Den her nævnte Hjælp paa 1 Kr. pr. Barn er det kun muligt at yde en begrænset Tid, og man har ganske naturligt foreløbig foreslaaet den indskrænket til Vintertiden — 12 Uger.

Indenfor den nævnte Indtægtsgrænse er der i Følge Statistiken 108,000 Børn, og Udgiften bliver derefter 1,296,000 Kr.

Den samlede Udgift.

Til de foran beskrevne Foranstaltninger vil der saaledes efter de anstillede Beregninger medgaa ca. 4 Mill. Kr.

Desuden agter man at fortsætte med Tilskud til Reguleringen af Rugbrødsprisen og anslaar hertil for Tiden til den 1. Novbr. 323,000 Kr.

Paa den Maade er det i Dyrtidsloven fastsatte Beløb af 8½ Kr. pr. Indbygger beslaglagt, men forsaavidt det skulde blive fornødent at gaa videre under en eller anden Form, kan denne Grænse forhøjes med Indenrigsministerens Samtykke med 1½ Kr. pr. Indbygger.

Udlandet.

Frankrig.

Kvindearbejdet.

Bladet »Bataille« af 1. December stiller i Udsigt, at den faglige Hovedorganisation vil udfolde en ny og mere intensiv agitatorisk Virksomhed, som særlig skal tage Sigte paa Kvinderne. Forbundene er enige om, at der for Tiden ikke findes nogen mere paatrængende eller vigtig Sag end Kvindernes Organisering. Der gøres opmærksom paa, at der i de senere Aar er fattet altfor mange Forsamlingsbeslutninger, som kun har været principielle Erklæringer og slet ikke har medført noget praktisk Resultat.

Dette kommer af, at indtil for omtrent fem Aar siden har Kvinderne haft deres specielle Industrier, og at der indtil da ikke kunde tales om nogen Kvinde-Konkurrence, om Kvindernes Indtrængen paa Mændenes Arbejdsomraade indenfor de andre Industrier. Det første haarde Sammenstød var Kampen i Bogfagene, som mislykkedes for Typograferne trods disses stærke Organisation. Under Krigen vokser nu rask væk Antallet paa de Virksomheder, som Kvinderne erobrer, men som før var forbeholdt Mændene. Den faglige Hovedorganisation afviser Tanken om at gribe til de Midler, som Typograf-Forbundet anvendte overfor Kvinderne, og som jo forøvrigt heller ikke førte til det ønskede Resultat. Derimod skal der ved at organisere Kvinderne og ved et planmæssigt Opdragelses- og Oplysningsarbejde virkes hen til, at Kvinderne bliver dygtige Medarbejdersker og en Støtte for Fagforbundene, saaledes at de afviser Tanken om i Fremtiden at øve Smudskonkurrence.

Spanien.

Den faglige Hovedorganisation i Spanien talte den 1. Juli 1915 398 Afdelinger med 112,194 Medlemmer.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i Januar 1916.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. Februar 1916.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

FEBRDRINGS BOGTRYKKERI KØBENHAVN

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 32 ❋ KØBENHAVN DEN 5. FEBRUAR 1916 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Den faglige Situation. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd og Møllere paa Aarhus Oliemølle. Barnevognsarbejderne hos P. M. Knudsen. Glarmestrene i København. Kurvemagernes kvindelige Medlemmer. Lagerskræderne. Pottemagerne. Skibstømrerne i Rudkøbing, Nakskov og ved Svendborgsund. Slagteriarbejderne). Den faste Voldgiftsret. Udlandet.

Den faglige Situation 1916.

Lock-outvarsel.

Om Aftenen den 27. Januar modtog De samvirkende Fagforbund følgende Lock-outvarsel fra Arbejdsgiverforeningen:

Til

Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund
i Danmark.

Ved Skrivelse af 19. ds. har det ærede Forretningsudvalg — i Besvarelse af Arbejdsgiverforeningens Brev af 18. s. M. — søgt at lægge Skylden for den øjeblikkelige Situation i Arbejdsforholdene over paa Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

Vi maa bestemt afvise denne Paastand. Arbejdsgiverforeningen har tværtimod gjort alt, hvad der stod i dens Magt, for at undgaa Konflikt. Vi skal i saa Henseende pege paa, at uagtet vi fremdeles nærer den Anskuelse, at den naturligste og rimeligste Udgang af Forhandlingerne mellem Arbejdsgivere og Arbejdere under de nuværende højst usikre Forhold var Vedtagelsen af et passende Dyrtidstillæg, medens de gældende Overenskomster iøvrigt fornyedes uforandret for en kortere Tid, har Arbejdsgiverforeningen overfor De samvirkende Fagforbunds bestemte Modstand paa dette Punkt fraveget sit Standpunkt og er gaaet med til, at der mellem Underorganisationerne optages Forhandlinger om nye Overenskomster i de forskellige Fag. Disse Forhandlinger har, som det ærede Forretningsudvalg vil vide, allerede ført til Fornyelsen af et halvt Hundrede Overenskomster, gældende for over 20,000 Arbejdere. I de Fag, hvor Overenskomst saaledes er tilvejebragt, har Arbejdsgiverne strakt sig saa langt, som det overhovedet var muligt, og Arbejderne har vist Forstaaelse af Arbejdsgivernes Standpunkt. Det har Arbejderne derimod ikke gjort i de Fag, hvor Overenskomstforhandlingerne har været forgæves. Uden Hensyn til de store Vanskeligheder, der paa saa godt som alle Omraader er til Stede for Erhvervslivet, har Arbejderne i en Række Fag stillet Lønkrav, der gaar ud paa Forhøjelser paa 30—40—50, ja 60 pCt., og at saadanne Krav har maattet vanskeliggøre Forhandlingerne, er givet. Hertil kommer yderligere, at Arbejderne uden Hensyn til Arbejdsgiverforeningens Henstillllng i Skrivelse af 18. Januar har fortsat den Strejkepolitik, man er slaaet ind paa. Foruden de allerede iværksatte Strejker i Murerfaget i København og hos A/S Glud & Marstrand er der i dette Øjeblik afgivet 12 Strejkevarsler, hvorved efter et Skøn ialt ca. 25,000, eller omtrent 1/4 af samtlige hos Arbejdsgiverforeningens Medlemmer beskæftigede Arbejdere vil gaa i Konflikt, og hvorved Arbejderne standser hele Jærnindustrien med Skibsværfterne, hele Træindustrien, hele Tekstilindustrien, alle Byggefag, Papirindustrien og mange flere.

Arbejdsgiverforeningen beklager i høj Grad, at Arbejderne er gaaet denne Vej, og beklager navnlig, at De samvirkende Fagforbund forsvarer dette. De samvirkende Fagforbund maa dog vide, at Arbejdsgiverforeningen, der aldrig har brugt Lock-outen som Angreb, ikke kan undlade at benytte dette det eneste Middel, vi har, som Forsvar for vore Medlemmer, naar disse angribes.

Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg har derfor — i Henhold til Bemyndigelse af Hovedbestyrelsen — enstemmig vedtaget at forelægge en Hovedgeneralforsamling i Arbejdsgiverforeningen Forslag om, at der i Anledning af den foreliggende Konfliktssituation iværksættes Lockout overfor Medlemmer af De samvirkende Fagforbund i det Omfang, som Generalforsamlingen anser for nødvendigt for at bringe Strejkerne ud af Verden.

Arbejdsgiverforeningen er fremdeles villig til at forhandle om en Ordning af Overenskomstforholdene i alle Fag, ogsaa i de Fag, hvori der er givet Strejkevarsel, og vi er derfor ikke i Stand til at se, at der er nogen Nødvendighed for at iværksætte Strejke i Anledning af Overenskomstforhandlingerne. Den af os bebudede Lock-out er en ren defensiv Foranstaltning overfor Angreb fra Arbejdernes

Side, og det staar saaledes i disses egen Magt at afværge den bebudede Lock-out ved at undlade at iværksætte de varslede Strejker.

P. F. V.
S. C. HAUBERG.

Sophus Agerholm.

Samme Dag indbød Forligsmanden Repræsentanter for de to Hovedorganisationer til et orienterende Møde i Statistisk Departements Lokaler i Kristiansgade 2 Fredagen den 28. Januar Kl. 1.

Arbejdsgiverforeningen mødte ved Direktørerne *Hauberg*, *Weitemeyer* og *Ballin*, Entreprenør *Ejnar Jørgensen*, Fabrikant *Aage Hassel* og Bogtrykker *Langkjær*.

De samvirkende Fagforbund repræsenteredes af *Carl F. Madsen*, *Peder Hedebol*, *E. Svendsen* og *Otto Smith*.

I Løbet af halvanden Time blev samtlige de Sager, der var saa vidt, at Konflikt kunde forventes i den nærmeste Tid, gennemgaaet saaledes at Uoverensstemmelsernes Omfang blev konstateret.

Det gjaldt Træindustrien, Tekstilfaget, Papirfabrikationen, Lagerskrædderne i København, Snedkerne i Jærnindustrien, Glarmesterfaget, Forgylderfaget, Skibstømrerne i Provinserne, Kedelpasserbranchen, og Sukkervareindustrien. Om Slagterifaget i København konstateredes det, at der Dagen forud var opnaaet Enighed mellem Parterne selv, efter at et Fællesmøde den 26. var endt resultatløst.

Det fastsloges derefter, at der Lørdag den 29. Januar Kl. 12 skulde optages Forhandlinger i Skrædderfaget, Mandag den 30. Kl. 12 i Træindustrien og Onsdag den 2. Febr. Kl. 10 i Tekstilindustrien, i alle Tilfælde under Forligsmandens Forsæde. Forligsmanden indvarslede ogsaa Møder i Murerfaget, og for de københavnske Skibsværftsarbejdere, som staar udenfor De samv. Fagforbund. Det lykkedes ikke at faa Forholdene i Skrædderfaget saavidt, at et Mæglingsforslag kunde blive stillet, og Strejken paa de københavnske Lagerskrædderier iværksattes derfor om Aftenen den 31. Januar.

I Træindustrien udsattes Strejken, som var varslet til den første Februar, saalænge at Forbundets Repræsentantskab ved et Møde den 4. Februar kan tage Stilling til et Mæglingsforslag Forligsmanden fremsatte, og under samme Forhold udsattes Murerstrejken, som ligeledes var varslet til 1. Februar.

Skibsværftsarbejderne vedtog den 31. Januar et Mæglingsforslag og aflyste den bebudede Strejke.

Af Forhandlinger, der er ført mellem Parterne selv eller med Bistand af Hovedorganisationerne, er Malerfagets for Provinsernes Vedkommende og Forgylderfagets sprængte. Derimod er der opnaaet Enighed i Glarmesterfaget i København og om Arbejdsforholdene for Skraatobaksarbejderne.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd og Møllere paa Aarhus Oliemølle. Dansk Arbejdsmands Forbund og Dansk Mølleriarbejder Forbund, som gentagende har forhandlet med Aarhus Oliemølle uden at opnaa Enighed om en ny Overenskomst, har varslet Strejke til 4. Februar for 350 Arbejdsmænd og 52 Møllere.

Barnevognsarbejderne hos P. M. Knudsen i København. Den 19. Januar har Barnevognsarbejdernes Fagforening fornyet den under 7. Marts 1914 indgaaede Overenskomst med Aktieselskabet P. M. Knudsens Eftf. paa et Aar til 1. Februar 1917 med gensidig Ret til at fordre Overenskomsten forlænget endnu et Aar til 1. Februar 1918.

Samtidig er der opnaaet Enighed om, at alle Fabrikkens Arbejdere erholder et maanedligt Dyrtidstillæg paa 8 Kroner, som udbetales den sidste Fredag i hver Maaned sammen med Arbejdslønnen.

Glarmestrene i København. Et Forhandlingsudvalg af Svende og Mestre har i Løbet af Januar Maaned udarbejdet et Forslag til en ny Overenskomst for Glarmesterfaget i Kø-

benhavn, og dette Forslag blev tiltraadt saavel af Lauget som af Fagforeningen ved Generalforsamlinger den 31. Januar.

Derved forhøjedes Lønnen for ældre Svende fra 4 Kr. 67 Øre til 5 Kr. 33 Øre pr. Dag.

Ungsvende, som tidligere fik 3 Kr. 67 Øre det første og 4 Kr. 17 Øre om Dagen det andet Aar efter Læretidens Udløb, faar fremtidig 4 Kr. 17 Øre i begge Overgangsaarene.

Betalingen for Hjælpearbejde i kortere Tid forhøjedes fra 5 Kr. til 5 Kr. 67 Øre pr. Dag, og endelig forhøjedes alle Akkordpriser med 8%. Overenskomsten varer til 1918.

Kurvemagernes kvindelige Medlemmer i København. Med Sanktion af De samvirkende Fagforbund krævede Kurvemagernes Fagforening Overenskomst oprettet for Fagets kvindelige Arbejdere, som i Løbet af Aaret 1915 havde sluttet sig til Organisationen.

Den 15. Oktober traadte en saadan Overenskomst i Kraft og Lønnen hævedes derved fra 10—14 Kr. om Ugen til 12—15 Kr. Betaling for Over- og Natarbejde og 9 Timers Arbejdstid blev gennemført, og endelig blev Kvindernes hidtil ikke anerkendte Organisationsret anerkendt.

Lagerskrædderne i København. Dansk Skrædderforbund varslede Strejke til den 1. Februar for alle mandlige og kvindelige Arbejdere hos Medlemmer af »Foreningen af danske Fabrikanter af Herreklæder«, der har Domicil i København. Alle Forhandlinger mellem Parterne saavel som med Bistand af Hovedorganisationerne forløb resultatløse og Forligsmanden kaldte derfor til Møde den 30. Januar Kl. 12 om Middagen. Ved denne Lejlighed fremsatte Fabrikanterne et tidligere fremsat Tilbud om et Dyrtidstillæg paa 10 pCt. paa alle Priser, medens Forbundet holdt paa en Revision af Priskuranten, der dels var forældet og dels meget mangelfuld. Forligsmanden fandt det ikke betimeligt at stille et Mæglingsforslag, efter at Sagen var drøftet fra Kl. 12 Middag til Kl. 4 næste Morgen, i Stedet for fremsattes et Forslag om Strejkens Udsættelse. Dette Forslag kom til Behandling samme Dags Formiddag, ved en Generalforsamling, hvor ca. 1500 af Forbundets københavnske Afdelingers Medlemmer var tilstede, men her forkastedes Forslaget om Udsættelse af Strejken med alle Stemmer mod 7. Strejken, som omfatter ca. 2200 af Forbundets Medlemmer, hvoraf de tre Fjerdedele er Kvinder, blev derfor iværksat fra Tirsdag Morgen den 1. Februar.

Forligsmanden bebudede nyt Møde om Sagen.

Pottemagerne Landet over. Pottemagernes Forbund har den 22. Januar fornyet Overenskomsten af 27. Juli 1914 med Dansk Pottemagermesterforening uforandet i 2 Aar til 1. Februar 1918. Overenskomsten forbedrede Forholdene betydeligt i 1914. Samtidig har Knapstrup Lervarefabrik, som betaler langt lavere Løn og hører under Teglværksforeningen, forpligtet sig til at optage Spørgsmaalet om at indgaa paa samme Overenskomst, saasnart Teglværksforeningen har endt sine Forhandlinger paa Teglværkerne. Kommer Sagen i Orden faar Overenskomsten med Knabstrup tilbagevirkende Kraft til 1. Februar.

Forskellige Pottemagerier betaler Dyrtidstillæg for Tiden.

Skibstømrerne paa Træskibsbyggerierne i Rudkøbing, Nakskov og ved Svendborgsund. Dansk Skibstømrerforbund har den 15. Decbr. 1915 indgaaet Overenskomst med samtlige Træskibsbyggerier paa ovennævnte Pladser.

Derved forhøjedes Timelønnen straks fra 46 til 49 Øre. Den 1. Marts 1917 bliver den 50 Øre og Aaret efter 51 Øre. Udlærlinge faar 42 Øre det første og 46 Øre det andet Aar efter Læretiden. Timelønnen for Bolværks- og Vandbygningsarbejde stiger i samme Forhold som de almindelige Lønsatser, nemlig til 63, 64 og 65 Øre. For Over- og Natarbejde fastsattes Tillæg af 50 og 100 %.

Iøvrigt skal Arbejdet saavidt muligt udføres i Akkord.

Tvistigheder, som maatte opstaa, behandles efter den af Hovedorganisationerne senest vedtagne Norm for Regler for Behandling af faglig Strid.

Overenskomsten kan tidligst opsiges til 1. Marts 1919 med 3 Maaneders forudgaaende Varsel.

Slagteriarbejderne paa Exportslagterierne. Den 7. Decbr. 1915 forhandlede Forbundet paa Raadhuset i Aalborg angaaende Lønforholdene for Svende ved Exportarbejdet. Aalborg Byraads Udvalg og Eksportørerne *Streit*, Hamborg, *Th. Larsen*, Frederikshavn, og *Rahbek*, Hobro, havde givet Møde.

Der opnaaedes en Forhøjelse fra 20—50 % paa alle Akkordsatser, ligesom der indførtes nye Satser for Arbejde, som ikke forud var blevet særskilt betalt, og for ekstra Arbejder, som de særlige Forhold under Krigen har medført.

De nye Satser traadte i Kraft fra 14. Novbr. og gælder i 2 Aar.

Den faste Voldgiftsret.

Havnearbejderne hos Carl Krarup i Kjøbenhavn.

Sag Nr. 153.

Den 19. August 1915 klagede Arbejdsgiverforeningen til Retten over, at Havnearbejderne, i Strid med en midlertidig Overenskomst af 12. April s. A. angaaende Arbejdsforholdene i Københavns Toldhavn, havde gennemtvunget en Forhøjelse fra 10 til 12½ Øre paa Betalingen for Losning af Stykgods fra Dampskibet »Mimer«, der ankom til Københavns Toldbod fra Stokholm den 16. Juli.

De samvirkende Fagforbund gav Tilsvar paa Klagen og der blev indkaldt til forberedende Retsmøde den 2. Septbr., men videre kom Sagen ikke, da Forhandlinger om hele Havnearbejdsforholdet efter en længere Afbrydelse paany kom i Gang.

Sagen blev saa liggende indtil Arbejdsgiverforeningen den 17. Decbr., fordi Sagen havde ligget saa længe, tog Klagen tilbage, dog med Bemærkning om, at det retsstridige Forhold, som Klagen angik, fremdeles var til Stede, og Arbejdsgiverforeningen forbeholdt sig derfor at rejse ny Klage i den samme Sag.

Udlandet.

Af den faglige internationale Efterretningskorrespondance.

Holland.

Ekstraordinær Fagforeningskongres.

Den Nød, som Krigen har forvoldt ogsaa i den Del af Arbejderklassen, der har Beskæftigelse, og som griber stadig mere om sig trods de forskellige trufne Forholdsregler, har foranlediget den faglige Hovedorganisation i Holland til at sammenkalde en extraordinær Kongres. Denne afholdtes 8. og 9. November.

I sin Aabningstale erindrede Formanden, *Oudegeest*, om sidste ordinære Kongres, der afholdtes i Juli 1914 paa en Tid, hvor den faglige Bevægelse i Holland befandt sig i den bedste og kraftigste Udvikling, og han erindrede om hvorledes denne Udvikling brat blev afbrudt ved Krigen, der udbrød 14 Dage senere. I den siden da forløbne Tid har man maattet bestræbe sig for at fastholde det en Gang vundne og iøvrigt skaffe sig Indflydelse paa det almindelige Understøttelsesarbejde. Man maa anerkende de af Regeringen trufne Foranstaltninger, som særlig er gaaet ud paa at fuldstændiggøre Arbejdsløshedsforsikringen og at organisere Understøttelsesvæsenet for de Arbejdere, som staar udenfor Arbejdsløshedskasserne eller som har opbrugt deres Understøttelse indenfor en saadan Kasse. Fagforeningerne har under denne Sags Behandling vist sig som en betydningsfuld Støtte for Arbejderne.

De »kristelige« Fagforeninger har i denne Periode simpelthen efterlavet alt det, vi har foretaget os, og de »uafhængige« (syndikalistiske) Organisationer er i det hele taget ikke naaet til andet end at bruge stærke Ord i Skrift og Tale.

Medlemstallet var straks gaaet nogle Tusinder tilbage, men er nu atter i Stigen (fra Juli til Okt. 1915 er det gaaet frem fra 91,000 til 93,957).

Kongressen maa nu bestemme, hvad der videre skal gøres til Varetagelse af Arbejderklassens Interesser. Den rosenrøde Fremstilling af de økonomiske Tilstande, som Regeringen i sit Memorandum til Parlamentet giver, er nemlig slet ikke i Overensstemmelse med de faktiske Forhold.

Om offentlige Foranstaltninger i Spørgsmaalet om Forsyningen med Levnedsmidler talte Partifælle *Wiebaut,* Medlem af Kommunalbestyrelsen i Amsterdam.

Han erindrede om den Fælleshenvendelse til Regeringen, som var foretaget af den faglige og den politiske Hovedorganisation 3. Juni. Man havde her opfordret Regeringen til at gaa videre i sine Foranstaltninger end hidtil var sket. Foranstaltningerne har hidtil bl. a. bestaaet i Fremskaffelse af billigt Brød af usigtet Hvedemel. Dette har ganske vist været en god Foranstaltning. Alene til den i Amsterdam i 23 Uger afgivne Brødmængde er der modtaget et Statstilskud paa 600,000 Gylden. Den trufne Ordning maa udstrækkes til ogsaa at gælde alm. Frankbrød. Regeringen har udfoldet visse Bestræbelser for at holde Priserne nede paa Flæsk, Smør og Ost, men det samme maa gælde friske og henkogte Grøntsager. I Amsterdam har man allerede begyndt dermed og derved opnaaet Priser, som var betydeligt lavere (indtil 40 %) end i den private Handel. De trufne Foranstaltninger er ganske utilstrækkelige. Trods dem er en Arbejderfamilies nødvendigste Livsfornødenheder steget 13 % i Pris fra Marts til August. Hertil kommer Fodtøjets Prisstigning (50 %), Manufakturvarer, Garn osv. er steget lige saa meget. Brændsel med 5—25 %. Hertil kommer den seneste Tids Mælkefordyrelse, som kun kan afvendes ved Benyttelse af alle til Raadighed staaende Midler. Fiskepriserne er i den sidste Tid steget overordentlig, trods den uhyre Profit, som hollandsk Havfiskeri har opnaaet i de sidste Aar. Det er værd at overveje, om ikke billigere indenlandske Priser kunde opnaas ved Begrænsning af Udførslen. Det højst ulige i den foreliggende sociale Situation illustreres ved den forøgede Handel med dyre Guldsager, som finder Sted samtidig med at den store Del af Befolkningen lider under Dyrtiden. Det er da ogsaa en Kendsgerning, at bl. a. det besiddende Landbrug har udmærkede Tider.

I Diskussionen rettedes der stærke Angreb paa den Aagren med Levnedsmidler, som finder Sted. Sluttelig vedtoges enstemmig en af Wiebaut anbefalet Resolution, hvori kræves, at Regeringen træffer Foranstaltninger mod Fordyrelsen af Mælk og Kartofler, og at ogsaa andre vigtige Næringsmidler, særlig Fisk, fremskaffes og sælges til Befolkningen under Indkøbspris.

Dernæst talte *Van den Tempel* om Forholdene vedrørende Arbejdsløshedsforsikringen. Denne var før Krigens Udbrud bleven indført i enkelte Byer, men var endnu ikke bleven tilstrækkelig befæstet. Efter et Samraad den 11. Aug. 1914 med den faglige Hovedorganisation var den provisorisk bleven omordnet paa et bredere Grundlag. Ministeriet havde godkendt denne Nødhjælp, som iøvrigt havde staaet sin Prøve. Ganske vist lod Understøttelsernes Størrelse meget tilbage at ønske, men der var dog fra 7. Septbr. 1914 til Udgangen af Aug. 1915 med Tilskud fra Stat og Kommune bleven udbetalt 3,203,103 Gylden, hvortil Fagforeningerne havde ydet 599,000 Gylden. Selve Sagens Ide havde vundet Terræn. Antallet af Forsikrede havde udviklet sig som følger: 1909: 23,673 — 1/8 1914: 73,206 — 1/1 1915: 36,000 — 1/9 1915: 101,332.

Antallet af kommunale Arbejdsløshedskasser var ved Krigens Udbrud 32, og siden har yderligere 76 Kommuner oprettet særlige Arbejdsløshedsfonds. I Regeringen og i borgerlige Krese er der ytret Tilbøjelighed til at forlade dette Understøttelsessystem, saa de Arbejdløse vilde

være henvist til Fattigvæsenet. Foredraget rettede sig særlig mod disse Bestræbelser.

Den under dette Punkt vedtagne Resolution kræver den nuværende midlertidige Ordning i sine Hovedtræk opretholdt og videre udviklet saa længe Krigen varer. Uvillige Kommuner skal, om fornødent ved Lov, tvinges til at oprette Arbejdsløshedsforsikring.

Desuden opfordres Regeringen til i Tide at forberede en endelig Løsning af Problemet paa følgende Grundlag:

Arbejdsløshedsforsikringen centraliceres under Staten. Der ydes offentlige Tilskud i Forhold til de Forsikredes egne Bidrag. Kasserne bør have Selvstyre og Arbejderne en passende Repræsentation i Ledelsen.

Rigsdagsmand *Miranda,* Formand for Fællesorganisationen i Amsterdam, talte om: Understøttelsesudvalgenes Virksomhed og Understøttelsen til Soldaterfamilierne. Bl. a. udtalte han, at den Hjælpsomhed, som ved Krigens Begyndelse var lagt for Dagen af de besiddende Klasser, mærkede man nu ikke meget til — jo mere Godtfolk tjener, desto mindre har de tilovers for dem, der lider under Krigen. —

Af de oprettede 612 lokale Hjælpekomitéer havde allerede ca. Halvdelen indstillet deres Virksomhed. Dette var sket, selv paa Steder, hvor der endnu var et betydeligt Antal Arbejdsløse, hvilket Taleren nærmere belyser ved Eksempler. En anden Fejl er denne, at i mange Tilfælde er den Arbejder, som er Medlem af en Arbejdsløshedskasse, ugunstigere stillet end den uorganiserede. I andre Tilfælde er de Indkaldtes Familier slettere stillet end de Arbejdsløse. Fordelingen af Hjælpen giver ogsaa Anledning til store Uretfærdigheder indenfor de Indkaldtes Rækker, hvilket ogsaa belystes ved Eksempler.

Efter en kort Diskussion vedtoges en af Miranda foreslaaet Resolution, hvori kræves Afhjælpning af de paaviste Fejl og Mangler, og at der — hvor det er nødvendigt — uddeles Klæder, Fodtøj og Brændsel. Under Diskussionen udtalte Rigsdagsmand *Spiekman* under stor Tilslutning, at Forholdene i Virkeligheden er tifold værre end af Miranda fremstillet. Arbejderne har lidt overordentlig under den langvarige Krise. Skal de udpinte og forgældede Familier ikke lide ubodelig Skade paa Legem og Sjæl, maa der — udenfor den normale Understøttelse — ydes dem en ekstraordinær og følelig Hjælp.

Under Dagsordenens næste Punkt talte *Henri Polak,* Formand for Diamantarbejderforbundet, om: Den økonomiske Tilstand i vort Land og i Arbejderklassen under Krigen. Taleren nævnte bl. a., at Landets finansielle Tilstand afspejler sig i Guldforraadet i den Nederlandske Bank.

Fra Oktober 1914 til samme Maaned 1915 er Guldbeholdningen steget fra 161 til 400 Mill. Gylden. I den ene Uge fra 23. til 30. Oktober voksede Guldbeholdningen med 7¾ Mill. Forholdene udvikler sig ogsaa særdeles gunstig for de andre Bankers Vedkommende. Der er saa rigelig med Penge i Landet, at Indlaansrenten er bleven meget lav. Enkelte Banker afviser endog yderligere Indskud, fordi de ikke ved, hvad de skal bruge Pengene til. Ved Uddrag fra en Række store Skibsværfters Aarsberetninger fører Taleren yderligere Bevis for, at en overordentlig god finansiel Situation er inde. Landets Sølvindustri, Kabelfabrikker og den kemiske Industri udvikler sig paa særdeles gunstig Maade paa de tilsvarende tyske Industriers Bekostning. De koloniale Foretagender er ikke mindre gunstigt stillede. Paa Grund af Tysklands Udførselsforbud mod Sukker har saaledes England opkøbt hele Aarets Høst af Java Sukker. Transportforetagender til Lands og til Vands har hentet en uhyre Profit hjem. Holland-Amerika Linjen overvejer endog at afskrive hele sin Flaade ved Hjælp af Krigsfortjenesten. Allerbedst er dog Landbrug og Kvægavl stillet. Overfor disse hidtil uhørte Rigdomsforøgelser stiller Taleren Arbejderklassens Nødstilstand, saaledes som den under de tidligere Punkter er bleven belyst.

Tekstilfabrikanterne i Hengelo har i denne for Arbejderne saa vanskelige Tid endog forsøgt at reducere Arbejdernes Indtægt. Arbejdsløsheden lader sig i det store og hele slet ikke overskue.

Under Diskussionen kritiseres det, at der anvendes Soldater ved Opførelsen af Barakker, ja saagar ved private Foretagender, og at der til Opførelse af Beboelseshuse kun anvendes ca. Halvdelen af det, der anvendtes før Krigen. Fiskeriets, herunder Sildefiskeriets uhyre Udbytte paapegedes og herover for stilledes den Kendsgerning, at Arbejdsgiverne her havde nægtet deres Arbejdere et Løntillæg paa 75 Gylden for et helt Aar. Der nævntes utrolige Eksempler paa Holland-Amerika Linjens Udbytning af Arbejderne.

Formanden for Metalarbejderforbundet, *Dekker*, forelagde og motiverede dernæst en Resolution, indeholdende en skarp Kritik af den foretagne militære Forholdsregel, som forbyder Metalarbejdere at forlade Landet, for at søge Arbejde. Denne Foranstaltning er kun i Arbejdsgivernes, ikke i Landets Interesse, idet disse ellers vilde blive nødt til at betale højere Løn. Regeringen anmodes om at tilbagetage den udstedte Forordning, eventuelt om at holde de paagældende Arbejdere skadesløse. Oudegeest føjer hertil en Kritik af den Maade, hvorpaa Forordningen er bleven praktiseret. Saaledes blev i sin Tid 13 Arbejdere i Vlissingen uden videre før Skibets Afgang hentet fra Borde uden nogen som helst forudgaaende Meddelelse. Skal endelig den frie Ret til at rejse fratages en enkelt Gruppe af Borgere i Landets Interesse, da maa Forslaget herom paa lovmæssig Maade forelægges Rigsdagen. — — Resolutionen vedtoges enstemmigt.

Dagsordenens sidste Punkt var det vigtigste. Det hed: Nødvendigheden af en Lønforhøjelse og Fagbevægelsens Opgaver i den nærmeste Tid.

Indlederen *Oudegeest* begyndte med at sige, at de hollandske Arbejdere trods den Elendighed, Krigen ogsaa havde beredt dem, dog var lykkeligere stillet end Kammeraterne i de krigsførende Lande, som har selve Krigens Jammer at bære samtidig med den økonomiske Nød. I Betragtning af Arbejdsgivernes store Udbytte under Krigen maatte det Spørgsmaal rejse sig for Arbejderne, om ikke Tiden maatte være kommen til, fra Defension atter at gaa over til Offensiven. De høje Priser har fordyret en almindelig Arbejders Husholdning med 2—2½ Gylden ugentlig. Ikke en Gang de, som har stadig Arbejde, kan udfylde dette Hul, for slet ikke at tale om de Arbejdsløse, hvis Antal vel er ca. 30,000. Arbejderklassens Livsførelse er derfor i høj Grad forringet. Denne Tilstand aabenbarer sig allerede i Statistikkens Tal over Børnedødeligheden i første Halvdel af 1915. De Lønforhøjelser, som i enkelte Industrier er opnaaet, er beskæmmende smaa overfor Arbejdsgivernes fabelagtige Profit, og de dækker ikke en Gang det, som Dyrtiden har taget. F. Ex. har af 18,000 Bageri- og Chokoladearbejdere kun 3600 opnaaet et Løntillæg af ½—1½ Gylden. De 27,000 Cigararbejdere har endnu overhovedet intet faaet. Af de i Skrædderfaget beskæftigede 40,000 Mænd og Kvinder har kun de 500, der forfærdiger Militærsager, faaet et føleligt Tillæg, medens kun 240 andre har faaet en yderst beskeden Lønforhøjelse Af de 95,000 Metalarbejdere har 12—13,000 faaet et Tillæg af ½—1¼ Gylden. Møbelindustriens 16,000 Arbejdere har intet faaet.

I Margarinefabrikkerne og de kemiske Fabrikker beskæftiges 92,000 Arbejdere, som i Forvejen var meget daarligt lønnede. Af disse har kun 6700 faaet en Lønforhøjelse paa ¼—1½ Gylden. Af Landbrugets og Havebrugets 425,000 Arbejdere har endog kun 3500 opnaaet en ringe Lønforhøjelse.

Dernæst kommer Taleren ind paa en Omtale af de mindre lønnede Funktionærer under Stat og Kommune. Ganske vist er Kommunerne ved Krisens Virkninger kommen i en meget ugunstig Stilling. Men

Staten bar givet Kommunerne, og da navnlig de private Arbejdsgivere et meget daarligt Eksempel, idet den ved Krigens Begyndelse havde tilbageholdt en Lønforhøjelse, som var Funktionærerne lovet. Taleren betonede udtrykkeligt, at man ikke burde tilstræbe et »Dyrtidstillæg«, som i sit Princip har en lønnedsættende Tendens og desuden kan tages tilbage naar som helst. Man maatte kræve en virkelig Lønforhøjelse. Dette er saa meget mere vigtigt, som Krigens økonomiske Følger jo utvivlsomt vil strække sig langt ud over dens Afslutning. Historien giver Bekræftelse herpaa i sine Beretninger om de Aar, der fulgte efter Napoleonskrigene og efter Krigene i 1866 og 1871. Dens Lære maa Arbejderklassen nemme. Først og fremmest maa de organiserede Arbejdere frigøre sig for den Følelse, som har behersket dem siden Krigens Udbrud, at nu er der ikke andet at gøre end at forsvare det engang vundne og iøvrigt holde sig til Understøttelsesvæsenet. Sluttelig rettede Taleren en kraftig Opfordring til de Delegerede om at oplyse de uorganiserede om de virkelige Forhold i Landet, som er saadanne, at en klækkelig Lønforhøjelse ikke blot er paatrængende nødvendig, men at Muligheden for den ogsaa er tilstede, og at bevæge dem til Tilslutning til Organisationerne og til Solidaritet med disse.

Taleren sluttede under kraftigt Bifald og Indledningen efterfulgtes af en livlig Diskussion, hvor Viljen til paany at gaa over til Kampens Taktik kom stærkt til Udtryk. En Resolution i Overensstemmelse med Oudegeest's Udtalelser vedtoges enstemmig.

Hermed sluttede den vellykkede Kongres. Alle de tilsluttede Forbund med Undtagelse af Apothekermedhjælpernes og Bjergarbejdernes Forbund havde været repræsenteret paa Kongressen. Som Gæster var tilstede Repræsentanter for: Den socialdemokratiske Folkethingsgruppe, Foreningen af socialdemokratiske Kommunalbestyrelsesmedlemmer, Det kooperative Forbund og Arbejdsløshedskasserne.

(Mønt: 1 holl. Gylden = 1 Kr. 50 Øre.)

De samv. Fagforbund i Tyskland.

Det 25-aarige Jubilæum.

I »Arbejderen« Nr. 21 af indeværende Aargang gav vi en kort Oversigt over den Virksomhed, der var udført i de tyske Fagforbund, i de 25 Aar den faglige Landsorganisation havde bestaaet. og vi gengav sluttelig Ordlyden af et Telegram, De samvirkende Fagforbund i Danmark havde sendt Broderorganisationen i Tyskland i Anledning af Jubilæet.

Som Svar herpaa har Generalkommissionens Formand sendt følgende Skrivelse:

Berlin, 8. Jan. 1916.

Til
De samvirkende Fagforbund
i Danmark.

Ærede Partifæller, — Vi udtaler herved — noget forsinket — vor hjærteligste Tak for den Lykønskning, som sendtes os i Anledning af Generalkommissionens 25 Aars Jubilæum.

Lykønskningen har vist os, at den Forvirring, som Krigen har fremkaldt i Arbejdernes Internationale, heldigvis ikke har gjort sig gældende i Centralledelsen i alle Lande. Den beviser for os Erkendelsen af, at Arbejderklassen hører sammen trods alle Uoverensstemmelser, som Krigen maatte have rejst. Selv om det end ser ud, som Modsætningerne er saa store, og da særlig mellem Arbejderne i de krigsførende Lande, at der maa forløbe lange Aar, før det atter kan komme til Forstaaelse og Samarbejde, saa er vi dog af den faste Overbevisning, at Arbejdernes sunde Sans i Løbet af ganske kort Tid vil overvinde Vanskelighederne og paany hidføre Arbejderklassens Samling i alle Lande.

Med de hjerteligste Hilsner.

C. Legien.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 33 ❋ KØBENHAVN DEN 12. FEBRUAR 1916 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Den faglige Situation. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Karetmagerne paa Scandia i Randers. Kedelpasserne paa Slagelse Bryghus. Murerne i Provinserne. Skibsværftsarbejderne i København. Skraatobaksarbejderne. Slagteriarbejderne paa Pølsefabrikerne i København. Slagteriarbejderne paa Anders Jensens Konservesfabrik. Slagteriarbejderne paa Konservesfabrikerne i København. Slagteriarbejderne paa Andelsslagteriet i Slagelse. Slagteriarbejderne hos Privatmestrene i Aalborg. Træindustriarbejderne). Udlandet.

Den faglige Situation 1916.

Andet Lock-outvarsel.

Den 7. Februar udsendte Arbejdsgiverforeningen efterstaaende Lockoutvarsel i Tilslutning til Varslet af 27. Januar.

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark!

Efter at Dansk Skræderforbund i Lørdags har forkastet det af Forligsmanden stillede Mæglingsforslag med Hensyn til Lagerskræderne, og Dansk Arbejdsmandsforbunds Forhandlinger med Jærnindustriens Sammenslutning og Hovedorganisationerne samt Forhandlingerne i Papirindustrien samme Dag er endt uden Resultat, har vi opgivet Haabet om at naa til en Løsning af de forhaandenværende Konflikter uden Anvendelse af den af Arbejdsgiverforeningens Generalforsamling givne Bemyndigelse til at erklære Lockout. Foruden de allerede iværksatte 5 Strejker, der omfatter ca. 5000 Arbejdere, er der af Dansk Arbejdsmands-Forbund varslet Strejke til 8. Februar, af Kobbersmedene til 9. Februar, af Tekstilarbejderne og Papirindustriarbejdene til 10. Febr., og hvis disse Strejker iværksættes, vil de Strejkendes Antal forøges med op imod 10,000 Arbejdere, og ved Arbejdsmændenes Strejke vil desuden hele Jærnindustrien og Skibsværfterne blive sat ud af Virksomhed.

Under disse Forhold har man ikke anset det for forsvarligt længere at undlade at efterkomme det af Generalforsamlingen givne Paalæg, og i Fortsættelse af vor Skrivelse af 27. f. M. tillader vi os derfor at meddele, at en kompetent Forsamling i Henhold til Generalforsamlingens Bemyndigelse i Dag enstemmigt har vedtaget, at forsaavidt der ikke forinden er skaffet Arbejdsro til Veje, vil der fra og med Onsdag Morgen den 16. Februar blive iværksat Lockout overfor samtlige Medlemmer af De samvirkende Fagforbund, der beskæftiges hos nedenstaaende Organisationers Medlemmer og hos nedennævnte Enkeltvirksomheder:

Foreningen af danske Cementfabriker.
Foreningen af Grusgrave og Skærvefabriker.
Teglværksforeningen af 1893 (dog saaledes at Lockouten for Brænderne først indtræder fra og med Lørdag Morgen den 26. Februar).
Entreprenørforeningerne i København, Aalborg, Nordre Birk samt Svendborg og Omegn.
Foreningen for Brolægningsentreprenører i København (dog med Undtagelse af de Arbejdere, der beskæftiges ved Brolægningsarbejder for Stat, Kommuner, Sporvejsselskaber og Telefonselskaber).
Foreningerne af Fabrikanter i Jærnindustrien i København og i Provinserne.
A/S Københavns Flydedok og Skibsværft, A/S Helsingør Jærnskibs- og Maskinbyggeri og A/S Burmeister og Wains Maskin- og Skibsbyggeri (dog saaledes, at Lockouten for Burmeister og Wains Staalværk først indtræder Lørdag Morgen den 26. Februar).
Kleinsmedemester- og Mekanikerforeningen for København og Omegn.
Centralforeningerne af Smedemestre i Jylland og Østifterne og Vogn- og Beslagsmedemesterforeningen for København og Omegn (dog med Undtagelse af de ved Hestebeslag samt Gas- og Vandarbejde nødvendige Arbejdere).
Foreningerne for Installatører af elektrisk Lys og Kraftoverføring for København og Omegn og Provinserne.
Gørtlerlavene i København og Provinserne.
Kobbersmedelavet.
Filehuggermestrenes Forening.
Foreningen af Modelsnedkermestre indenfor Jærn- og Metalindustrien.
Foreningen for Leverandører af Bygningsstøbegods.
Foreningen af Fabrikanter i Elektroplet-faget i København.
Karetmagermesterforeningen for Københavns og Omegn, A/S N. Larsens Vognfabriker og Vognfabriken »Scandia«.
A/S Nordiske Kabel- og Traadfabriker.
H. A. Gruberts Sønner, A/S Nordiske Metalvarefabriker, A/S Ernst Voss' Fabrik, A/S Glud og Marstrands Fabriker og

A/S Carl Lunds Fabriker (med Undtagelse af de ved Blikdaaser til Næringsmidler beskæftigede Arbejdere).
Københavns Malerlav (herunder indbefattet Vognmalerforeningen) og Centralforeningen af Malermestre i Danmark.
Københavns Mur- og Stenhuggerlav, Københavns Tømrerlav og Centralforeningerne for Murer- og Tømrermestre i Jylland og Østifterne.
Snedkerlavets Bygningssnedkerafdeling og Møbelsnedkerafdeling samt Centralforeningen af jyske Snedkermestre og Centralforeningen af Snedkermestre i Østifterne (dog med Undtagelse af de til Forfærdigelse af Ligkister nødvendige Arbejdere).
Foreningen af Fabrikanter af fugefri Gulve.
Isoleringsfabrikantforeningen.
Stenhuggermesterforeningen.
Stukkaturfagets Mesterforening og Foreningen af Arbejdsgivere i Stukkaturfaget i Jylland.
Dansk Tagpap- og Asfaltfabrikantforening.
Træindustriens Fabrikantforeninger for Københavns og Omegn, for Jylland og for Østifterne samt A/S Malling Dampmølle og Savværk, for Savværkets Vedkommende dog med Undtagelse af de ved Fabrikation af Emballage til Næringsmidler beskæftigede Arbejdere.
Dansk Pianofabrikantforening.
Foreningerne af Fabrikanter i dansk Børsteindustri for Københavns og Sjælland og i Jylland og Fyn.
Sadelmager- og Tapetsererlavet i Københavns og V. Danielsen og Co.
Skræderlavet i Københavns og Centralforeningen af Skrædermestre i Jylland, Fyn og Østifterne.
Foreningen af danske Fabrikanter af Herreklæder og Fabrikant Anthon Christensen, Aarhus.
Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter og Foreningen af Skotøjsfabrikanter i Provinserne.
Tekstilfabrikantforeningen.
Foreningen af Tændstikfabriker i Danmark.
Papirfabrikerne (med Undtagelse af de Arbejdere, der er beskæftigede ved Fremstilling af Papir til Dag- og Ugeblade).
Øresunds kemiske Fabriker.
A/S Bing og Grøndahls Porcelænsfabrik og A/S Den kgl. Porcelænsfabrik og Fajancefabriken »Aluminia« (med Undtagelse af de ved Fremstilling af Varer til Stat, Kommuner og koncessionerede Selskaber beskæftigede Arbejdere), dog saaledes at Lockouten for de med Brænding ved Ovnene beskæftigede Arbejdere først træder i Kraft den 18. Februar.
Foreningen af danske Chokolade- og Sukkervarefabrikanter og A/S Fabriken »Fiducia«.
Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Cigarindustrien i Danmark.

Fra og med Lørdag Morgen den 26. Februar iværksættes Lockout overfor de hos Foreningen af danske Læderfabrikanter beskæftigede Medlemmer af De samvirkende Fagforbund.

Fra ovenslaaende Lockoutvarsel undtages de til Pasning af Heste nødvendige Arbejdere.

P. F. V.
S. C. Hauberg.

Sophus Agerholm.

Samtidig med at denne Skrivelse afsendtes til De samvirkende Fagforbund tilstillede Arbejdsgiverforeningen Murerforbundet i Danmark Dansk Tømrerforbund, Murerarbejdsmændenes Fagforening i København, Arbejdsmændenes Forbund for Gentofte, Lyngby, Herløv og Gladsakse Sogne, Skibsværftsarbejdernes Fagforening i København, Skibstømrernes Fagforening i København og Kobbersmedenes Forbund i Danmark et saalydende 1. Lock-outvarsel:

»Herved tillader vi os at meddele, at vi under Hensyn til hele den foreliggende Situation agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der iværksættes Arbejdsstandsning over for samtlige hos Arbejdsgiverforeningens Medlemmer beskæftigede Medlemmer af det ærede Forbund, for saa vidt der ikke forinden Arbejdsstandsningens Iværksættelse er opnaaet almindelig Ro i Arbejdsforholdene.«

Da dette Lock-out Varsel kom til Offentlighedens Kundskab var der netop Møde hos Forligsmanden angaaende Arbejdsmandskonflikten i Jernindustrien, og andre Steder forhandledes der ligeledes paa Kraft for at faa Sager bragt til Afslutning, saaledes at Konfliktsstoffet kunde reduceres til det mindst mulige.

Lock-outvarslet, der saaledes kom som en meningsløs, uovervejet og al Forhandling lammende Foranstaltning, virkede derfor som et Slag i Ansigtet paa dem, der gjorde sig Anstrængelser for at finde Udveje og Fremgang i de Sager, der paa Grund af Arbejdsgiverforeningens dumme Taktik er samlet sammen i en saadan Bunke, saa det er umuligt for dem selv at skaffe sig nødvendig Tid til Forhandlinger om alle disse Sager.

Naar de saa oven i Købet satte

en knapt afmaalt Grænse for den Tid, der levnedes til Forhandlinger ved at indskrænke den til Onsdag den 26. Februar stod det alle klart, at man ligesaa godt kunde opgive Forhandlingerne. Lock-outen vilde under alle Forhold blive en Kendsgerning. Den var uafvendelig alene fordi det vilde være umulig at faa alle Sager behandlede paa forsvarlig Maade.

Lock-outen udsættes.

Situationen, der saaledes opstod ved Lock-outvarslerne, blev derfor straks taget op til Behandling af Forligsmanden, og ved 2 Tiden den paafølgende Nat udsendtes derefter følgende officielle Meddelelse.

»Mandag Aften den 7. Februar har Forligsmanden henstillet til Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, at den til Onsdag den 16. Februar varslede Lockouts Ikrafttræden udsættes en Uge, og ligeledes henstillet til De samvirkende Fagforbund, at Jærnindustriens Arbejdsmænd og Papirindustriarbejderne udsætter de varslede Streikers Ikrafttræden en Uge. En lignende Henstilling er rettet til Kobbersmedenes Forbund.

Henstillingen er straks taget til Følge for Arbejdsgiverforeningens og Jærnindustriens Arbejdsmænds Vedkommende. For Papirindustriarbejderne og Kobbersmedene vil Svaret antagelig kunne foreligge i Løbet af Tirsdag. — Forhandlingerne angaaende Overenskomsten i Tekstilfaget genoptages Tirsdag Formiddag i Arbejdsgiverforeningen og kan eventuelt bringes til Afslutning ved et Møde hos Forligsmanden Onsdag eller Torsdag.

Forhandlingerne Mandag angaaende Jærnindustriens Arbejdsmænd fortsættes hos Forligsmanden Tirsdag Kl. 1.«

Papirarbejderne og Kobbersmedene fulgte ligeledes Forligsmandens Henstilling.

Den faste Voldgiftsret.

Skibsværftsarbejderne og Septemberforliget.

Sag Nr. 166.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 12. Januar 1916 i Sag Nr. 166: Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening mod Skibsværftsarbejdernes Fagforening.

Skibsværftsarbejdernes Fagforening, der indtil for et Par Aar siden stod som en Underafdeling af Dansk Arbejdsmandsforbund, men som da udmeldte sig af Dansk Arbejdsmandsforbund og nu staar som Hovedorganisation, tilstillede den 12. December 1914 Arbejdsgiverforeningen en Skrivelse, hvori meddeltes, at Fagforeningens Generalforsamling enstemmig havde vedtaget at opsige Septemberforliget til Ophør 1. Januar 1916. Arbejdsgiverforeningen svarede den 14. Decbr. 1914 herpaa, at den ikke kunde anerkende Fagforeningens Berettigelse til at opsige Septemberforliget, og henviste i saa Henseende til Den permanente Voldgiftsrets Kendelse i Sag Nr. 18, hvorefter Septemberforliget ikke kan opsiges af en enkelt af Medkontrahenterne, end mindre da selvfølgelig som i det foreliggende Tilfælde af en enkelt af de Organisationer, der siden Forligets Afslutning var udtraadt af De samvirkende Fagforbund, men i Følge Forligets Punkt 13 vedblivende var bundet ved Forliget.

Den 3. April 1915 tilskrev Skibsværftsarbejdernes Fagforening Arbejdsgiverforeningen, at den fra 1. Februar 1916 ved den faglige Overenskomsts Udløb ikke mere vilde være underkastet Septemberforligets Bestemmelser. Arbejdsgiverforeningen protesterede i en Svarskrivelse af 13. April 1915 mod Berettigelsen heraf. Den 4. September berørte Fagforeningen paany Spørgsmaalet i en Skrivelse, hvori den opsagde den mellem Fagforeningen og Jærnindustriens Sammenslutning gældende Overenskomst af 14. Marts 1911 til Ophør 1. Februar 1916, idet den dog samtidig tilbød en Forhandling om Spørgsmaalet, og den 15. December holdtes et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen mellem Repræsentanter for denne Forening og for Skibsværftsarbejdernes Fagforening, bl. a. om det fornævnte Spørgsmaal. Ved denne Lejlighed samt ved efterfølgende Forhandling med Fagforeningens Formand enedes man om,

at anmode Den faste Voldgiftsret om at afgøre den beskrevne Uoverensstemmelse mellem Fagforeningen og Arbejdsgiverforeningen og om,

at dette skulde ske paa den Maade,

at Arbejdsgiverforeningen indbragte Sagen for Retten.

I Henhold hertil har Arbejdsgiverforeningen ved Klage af 20. Decbr. 1915 begæret Rettens Kendelse for, *at* Skibsværftsarbejdernes Fagforening ikke lovligt kan opsige Septemberforliget, og *at* den skete Opsigelse derfor maa betragtes som ugyldig. Til Støtte herfor har Arbejdsgiverforeningen særlig henvist til Indholdet af Septemberforligets Punkt 13, der er saalydende:

»De under de to Hovedorganisationer hørende Foreninger eller Virksomheder skulle ikke ved — før eller efter Overenskomstens Afslutning — at træde ud af Hovedorganisationerne kunne løse sig fra de Forpligtelser, disse ved nærværende Overenskomst er gaaede ind paa. De vedbliver at staa ved Magt, indtil Overenskomsten for disses Vedkommende opsiges af nogen af Hovedorganisationerne.«

Skibsværftsarbejdernes Fagforening har derimod nedlagt Paastand om, at der gives den Medhold i, *at* den skete Opsigelse er lovlig, og *at* Fagforeningen ikke efter første Februar 1916 er underkastet Septemberforliget i sin nuværende Form. Den har til Støtte herfor særlig henvist til, at, da den paa lovformelig Maade er udtraadt af Dansk Arbejdsmands-Forbund og dermed af De samvirkende Fagforbund, maa den anerkendes som Hovedorganisation med selvstændig Ret til at frigøre sig for Septemberforliget. Videre har den anført, at dens Opsigelse baade med Hensyn til det givne Varsel og Fremgangsmaaden iøvrigt er vidt forskellig fra, hvad der forelaa fra Bygningssnedkernes Fagforenings Side i den Sag, der paakendtes af den permanente Voldgiftsret den 30. Maj 1907 som Sag Nr. 18. Endelig har Foreningen fremhævet, *at* dens Ledelse og Medlemmer hidtil altid har overholdt Septemberforligets Bestemmelser, men at det føles som en Hemsko, at Arbejdere, som er indmeldt i Fagforeningen i 1913 eller i 1914 eller senere, trods den skete Opsigelse af Septemberforliget skal være bundne ved den aargamle Bestemmelse i Septemberforligets Punkt 13, og at det føles som en Urimelighed, at Skibsværftsarbejdernes Fagforening, skønt den staar udenfor De samvirkende Fagforbund, og selv om den overholder sin egen Overenskomst med Arbejdsgiverne fuldt ud, skal være udsat for naarsomhelst at rammes af en Lock-out, der dekreteres som Led i en Kamp, som Arbejdsgiverforeningen maatte føre med andre, Skibsværftsarbejderne uvedkommende, Organisationer.

Retten maa imidlertid, uanset det saaledes Anførte være enig med Arbejdsgiverforeningen i, at Indholdet af Septemberforligets Punkt 13 med Nødvendighed medfører, at Skibsværftsarbejdernes Fagforening ikke paa egen Haand gyldigt kan opsige Septemberforliget.

Parterne er enige om at ønske nærværende Sags Omkostninger paalagt hver af dem med Halvdelen.

Kendelse.

Den fra Skibsværftsarbejdernes Fagforenings Side skete Opsigelse af Septemberforliget er ugyldig.

Sagens Omkostninger udredes med 50 Kr. af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og med 50 Kr. af Skibsværftsarbejdernes Fagforening.

Lønbevægelser og Konflikter.

Karetmagerne paa Scandia i Randers. Dansk Karetmagerforbund har afsluttet Overenskomst med Vognfabrikken »Scandia« i Randers. Herefter forhøjedes Minimal- og Timelønnen med 3 Øre. Endvidere udlignes Forhøjelsen af disse Lønninger ved en Regulering af Akkordpriserne, som tilnærmelsesvis vil betyde en Forhøjelse af 5 pCt.

Flere andre Fremskridt af almindelig Natur opnaaedes ved Overenskomsten, og desuden forhøjedes Værktøjsgodtgørelsen fra 12 til 18 Kr. aarlig.

Overenskomsten gælder fra 1. Februar i et Aar, eventuelt i to, dersom Fabriken forlanger det inden Oktober 1916.

Kedelpasserne paa Slagelse Bryghus. Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund har for Tiden fra 1. Oktober 1915 til 1. Oktober 1919 sluttet Overenskomst med Aktieselskabet Slagelse Bryghus, hvor der ikke tidligere har været oprettet Overenskomst for Kedelpassere.

De tidligere bestaaende Arbejdsforhold blev derved fastslaaede med Undtagelse af at Ugelønnen hævedes fra 30 til 32 Kr. og Overtidsbetalingen fra 65 til 72 Øre.

Overenskomsten indeholder iøvrigt Bestemmelser om 3 Dages Sommerferie og om Betaling af 1 Kr. 75 Øre pr. Søgnedag i Tilskud til Sygekasseunderstøttelse under Sygdomstilfælde. Tilskudet strækker sig dog ikke ud over 13 Uger.

Murerne i Provinserne. Murerforbundet varslede Strejke overfor alle Murermestre, der er Medlemmer af Centralforeningen for Murer- og Tømrermestre i Jylland og Østifterne til om Morgenen den 1. Februar. Lige i Slutningen af Januar kaldte Forligsmanden til Møde og foranledigede, at Strejken blev udsat indtil Forligsmøde var afholdt. Det fandt Sted den 1. Februar og inden der var forløbet 4 Timer blev der stillet Mæglingsforslag, som skulde besvares den 3. Februar.

Begge Parter vedtog det, og derved opnaaedes et Tillæg paa 3 Øre til alle Timelønsatser samt et Dyrtidstillæg paa 4 Øre paa de højere Lønsatser og 5 Øre paa de lavere.

Forligsforslaget fastslaar endvidere at Akkordudbetalingerne retter sig efter de saaledes skete Forhøjelser.

I øvrigt forlænges med disse Ændringer og Tilføjelser den gamle Overenskomst for de almindelige Bestemmelser og enkelte andre Punkters Vedkommende, og dens Varighed bliver 2 Aar, til 1. Februar 1918.

Skibsværftsarbejderne i København. Skibsværftsarbejdernes Fagforening, som staar uden for Dansk Arbejdsmands Forbund, havde varslet Strejke overfor Burmeister & Wain og Københavns Flydedok til den 1. Februar. Den 30 Januar holdt Forligsmanden Møde med Parterne og stillede et Mæglingsforslag, der skulde tages Stilling til inden den 31. Januar Kl. 3.

Allerede den 30 Januar holdt Skibsværftsarbejderne Møde og vedtog Forslaget. Arbejdsgiverne gjorde ligesaa. Det kom derfor ikke til Strejke.

Derved forhøjedes alle Timelønninger til og med 40 Øre med 3 Øre og til og med 45 med 2 Øre. Endvidere fik alle, som ikke arbejdede 10 Timer daglig i Akkord, 1 Kr. 50 Øre i ugentlig Dyrtidstillæg forsaavidt deres Timeløn ikke oversteg 39 Øre, dem, der har 40 Øre faar 1 Kr. og dem der har 41 Øre 50 Øre i Dyrtidstillæg. Overenskomsten gælder i 2 Aar.

Skraatobaksarbejderne Landet over. Skraatobaksarbejdernes Forbund, som staar udenfor Arbejdernes faglige Centralisation, afsluttede den 30. Januar Overenskomst med Foreningen af Skraa- og Røgtobaksfabrikanter i Danmark og Firmaet C. V. Obel i Aalborg. Derved opnaaedes 5 til 8 pCt. Forhøjelse paa Akkordpriserne. Daglønnede Kvinder og Arbejdsmænd fik 1 Kr. 50 Øre til 3 Kr. i ugentlig Lønforbedring, og de, der ikke i Forvejen havde fast Løn, fik indrømmet Betaling for tvungne Helligdage.

Overenskomsten traadte i Kraft den 1. Februar, uanset at den gamle Overenskomst først udløber den 1. April.

Slagteriarbejderne paa Pølsefabrikkerne i København. Slagteriarbejderforbundet opsagde Overenskomsten med »Foreningen af Arbejdsgivere i Fedevareforretninger og Pølsefabrikker for København og Omegn« til Udløb 1. Februar.

Forhandlinger, der blev optaget mellem Parterne, bragte ikke en ny Overenskomst i Stand og Forbundet varslede derfor Strejke til den 1. Februar. Den 26. Januar tiltraadte Hovedorganisationerne Forhandlingerne, som imidlertid atter bristede; denne Gang var det dog

kun en Uoverensstemmelse om Størrelsen af et Dyrtidstillæg, der skilte Parterne ad.

Da Uoverensstemmelsen kun var af mindre Omfang forhandlede Forbundet og Fabrikantforeningen paany Dagen efter og opnaaede Enighed om en Overenskomst for 1 Aar. Fabrikanterne kan dog forlange den forlænget et Aar til.

Der opnaaedes 2 Kr. i personligt Tillæg til alle Lønninger.

Minimallønnen for mandlige Arbejdere hævedes fra 23—26 Kr. til 25—27 Kr. Uøvede voksne Arbejdere faar 25 Kr. i de første 3 Maaneder, derefter 27 Kr.

Minimallønnen for Kvinder hævedes fra 16 til 17 Kr. og de personlige Lønninger hævedes ligeledes med 1 Kr. Kvinder, som væsentlig bidrager til andres Underhold, faar yderligere 1 Kr.

Overtidsbetalingen for Mænd forhøjedes fra 70—80 til 80—90 Øre, for Kvinder fra 50—60 til 55—65 Øre pr. Time

Endelig fik alle mandlige Arbejdere 1 Kr. 50 Øre i Dyrtidstillæg pr. Uge, Kvinderne 1 Kr. pr. Uge. Den 1. Februar faar samtlige Arbejdere et Dyrtidstillæg paa 10 Kr.

Slagteriarbejderne paa Anders Jensens Konservesfabrik i København. Fabrikken opsagde Overenskomsten til 21. November 1915 og Forhandlinger om en ny Overenskomst resulterede i Aftalen om et Dyrtidstillæg og om, at Konservesfabrikken skulde tiltræde den Overenskomst, der maatte komme til at gælde for de øvrige københavnske Arbejdsgivere fra 1. Februar 1916.

Som andetsteds omtalt er der opnaaet Enighed om disse Forhold og Overenskomsten med Anders Jensen er dermed definitiv.

Slagteriarbejderne paa Konservesfabrikkerne i København. Dansk Slagteriarbejderforbund afsluttede den 9. September 1915 Overenskomst for 32 Arbejdere paa Plums, den 1. Oktober for 20 Arbejdere paa Tümmlers og den 2. Oktober for 23 Arbejdere paa C. Sørensens Konservesfabrikker.

I alle Virksomheder fastsattes Arbejdstiden til 10 Timer daglig for de mandlige og til 9 à 9½ Time for de kvindelige Arbejdere.

For øvede mandlige Arbejdere fastsattes Ugelønnen til 28 Kr., stigende til 30 Kr., for uøvede til 26, stigende til 28 Kr.

Kvindernes Løn sattes til 16 Kr., stigende til 18 Kr.

Overarbejdsbetaling, Ferie og andre Bestemmelser vedrørende Arbejdsforholdet, fastsattes som i Slagterifagets øvrige Overenskomster.

Konservesfabrikkernes Overenskomster udløber 1916.

Slagteriarbejderne paa Andelsslagteriet i Slagelse. I Decbr. sluttede Dansk Slagteriarbejderforbund Overenskomst for et Aar med Slagelse Andelsslagteri. I Henhold hertil slutter Arbejdstiden fremtidig Lørdag Middag Kl. 12. De mandlige Arbejdere fik et Løntillæg paa 3 Kr. og de kvindelige Arbejdere paa 2 Kr. pr. Uge. Minimallønnen for mandlige Arbejdere fastsattes til 26 Kr. og for Kvinder til 18 Kr. pr. Uge. Overarbejdsbetalingen for de mandlige Arbejdere til 85 Øre. Kvindernes Overarbejdsbetaling og Timebetaling for Dagarbejde, i Tilfælde hvor der ikke arbejdes fuld Uge, fastsattes henholdsvis til 50 og 60 Øre.

Ferie paa 6 Dage i Forbindelse med 2 Søndage blev ligeledes fastslaaet overenskomstmæssig og forskellige Forbedringer af Opholdslokaler m. m. aftaltes samtidig.

Slagteriarbejderne hos Privatmestrene i Aalborg. Den 16. Decbr. 1915 forhandledes i Haandværkerforeningen i Aalborg. 25 Mestre var fremmødt.

Der afsluttedes 2-aarig Overenskomst, hvorved der opnaaedes et Tillæg af 2 Kr. til alle Lønninger. Minimallønningerne hævedes fra 23—26 Kr. til 25—28 Kr. pr. Uge. Der opnaaedes Enighed om en mindre Forhøjelse af Overarbejdsbetalingen, samt om et Tillæg af 25 Øre for Slagtning af Københavnerkalvene.

Træindustriarbejderne Landet over. Efter resultatløse Forhandlinger mellem Træindustriens Organisationer

varslede Forbundet Strejke den 16. og 24. Januar overfor Træindustriens Fabrikantforeninger for København og Omegn, for Østifterne og for Jylland og overfor Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark. Et Fællesmøde om Sagen under Hovedorganisationernes Medvirken den 24 Januar sluttedes ogsaa uden Resultat og Forligsmanden indkaldte derpaa til Møde den 31. Januar.

Da Dagen led, uden at der var Udsigt til Forlig saa tidligt at Strejken kunde aflyses, foreslog Forligsmanden dens Udsættelse fra den 1. til den 5. Februar, og dette Forslag tiltraadte Arbejderne.

I Løbet af Natten stilledes et Mæglingsforslag, som tiltraadtes af begge Parter den 4. Februar, hvorpaa Strejken aflystes.

Det vedtagne Forslag var saalydende:

Overenskomst om Løn- og Arbejdsforhold i Savværks- og Maskinsnedkerfaget i Danmark af Juni 1911 bestaar indtil 1. Februar 1918 med følgende Forandringer:

1) Alle Minimal- og Timelønninger forhøjes med 2 Øre, dog forhøjes Minimallønnen, for Pladsarbejdere fra 35 til 38 Øre. Ingen timelønnet Arbejder faar et mindre personligt Tillæg straks end 2 Øre pr. Time.
2) I Dyrtidstillæg ydes:
   a) alle timelønnede Arbejdere med 40 Øre eller derunder: 1½ Kr. pr. Uge.
   b) alle timelønnede Arbejdere med 41 Øre til 50 Øre: 1 Kr. pr, Uge.
   c) alle akkordlønnede Arbejdere 5 % paa Akkorden.

   Retten til Tillægene under a og b er betinget af, at der er arbejdet mindst 4 Dage i Ugen paa Timeløn.

   Forsaavidt en akkordlønnet Arbejder ikke i en Uge har tjent gennemsnitlig 50 Øre pr. præsteret Arbejdstime, faar han et Dyrtidstillæg af 1 Kr.; har han ikke tjent gennemsnitlig 40 Øre, faar han et Dyrtidstillæg af 1½ Kr. pr. Uge.
3) Uoverensstemmelser angaaende Forstaaelsen af ovennævnte Punkter 1 og 2 afgøres af et Udvalg, bestaaende af 2 Medlemmer fra hver af de paagældende Organisationer med Forligsmanden som Opmand.

Udlandet.

International Forstaaelse trods Krigen.

Medlemsbladet for den Internationale Træarbejder Union, som har Sæde i Berlin, indeholder følgende Meddelelse:

Sekretæren for Den internationale Træarbejder Union har for nogen Tid tilbage sendt en Skrivelse til Kollega *Picart* i Paris, som er Formand for Det franske Bygningsarbejder-Forbund, og Picart har, rent personligt, besvaret denne Henvendelse. Han skriver, at Partifællerne i Frankrig finder den Stilling uforklarlig, som et stort Antal tyske Socialdemokrater og Fagforeningsrepræsentanter har indtaget, men at man i Frankrig »holder fast ved Troen paa Arbejdernes Internationale, som vi vil genopbygge efter Krigens Slutning. fordi den da vil behøves mere end nogensinde før. Vi maa endog opbygge den paa et fastere Grundlag end tidligere.«

Om Organisationens Stilling under Krigen indeholder Picarts Brev følgende Oplysninger:

Møbelarbejderforbundet eksisterer endnu under den gamle Adresse; men Sekretær *Toussoint* er indkaldt til Militærtjeneste, hvorfor Sekretærposten foreløbig er inddraget.

Hvad angaar Bygningsarbejderforbundets Virksomhed og Forhold, hvorunder Byggeindustriens Træarbejdere lever, faar man bedst Oplysning gennem Fagbladet *Travailleur du Bâtiment* for April, Juli og Oktober. Vi har ingen nøjagtig Statistik over vor organisatoriske Stilling. Omtrent 80 % af vore Medlemmer er indkaldt til Militærtjeneste, og et stort Antal af dem er allerede faldet som Ofre for Krigen. I Krigens første Maaneder var der stor Arbejdsløshed, men denne er siden blevet meget mindre omfattende. Dog er Byggefagene naturligvis blandt dem, der har mest Arbejdsløshed, da der kun er lidt Byggeri igang.

Imidlertid beskæftiger de militære Myndigheder saavel Jordarbejdere som Snedkere og Tømrere i større

Antal. Af vore Medlemmer i Smedefaget har mange faaet Beskæftigelse i Ammunitionsfabrikkerne. For de øvrige Arbejdsløses Vedkommende gælder, at de næsten alle har faaet Beskæftigelse i andre Industrier eller ved Landarbejde.

Desuden havde Regeringen truffet Foranstaltninger til Understøttelse af saavel de Indkaldtes Familier som af de Arbejdsløse. Ligeledes har vore Organisationer oprettet Kasser til gensidig Understøttelse og Hjælp.

I nogle smaa Byer er Fagforeningerne omtrent bleven helt opløste paa Grund af Medlemmernes Indkaldelse. Men de lever efterhaanden op paany og genoptager deres Virksomhed. Det er næsten overalt lykkedes dem at afværge Lønnedsættelser og Forringelser af Arbejdsvilkaarene.

Vi har ikke kunnet indkalde vort Repræsentantskab, fordi dettes Medlemmer for største Delen er indkaldt til Militærtjeneste. Af den Grund har vort Forretningsudvalg, skønt ogsaa dettes Medlemmer er bleven ramt og reduceret i Antal, maattet sørge for en fortsat Forretningsførelse.

Jeg haaber med Dem, at Folkeslagene og Arbejderklassen i alle Lande snart paany kan samles i Fred og paa Militarismens Ruiner grundlægge Evropas forenede Stater. I Dette Haab sender jeg Dem de bedste Hilsner.

A. PICART
Paris.

* * *

Af den faglige internationale Efterretningskorrespondance.

Holland.

Splittede Organisationsforhold.

Det nederlandske Centralbureau for Statistik har bragt en kort Oversigt over Fagbevægelsens Standpunkt den 1. Januar 1915. De forskellige i Holland bestaaende Hovedorganisationers Medlemstal var følgende: Nederlandsch Verbon van Vakverenigingen (moderne Fagorganisation = De samvirkende Fagforbund) 87,598 Medlemmer eller 38,52 % af alle organiserede hollandske Arbejdere. Det anarko-syndikalistiske Sekretariat: 9242 (4,06 %), de kristelige 12,327 (5,42 %), de romersk katolske 35,257 (15,51 %) og de »nevtrale« 4677 (2,06 %). Medlemstallet i samtlige fem Hovedorganisationer tilsammen udgjorde 149,101 eller 65,67 % af samtlige organiserede. Resten er fordelt paa en broget Blanding af nationale Forbund og lokale Foreninger, som ikke tilhører nogen Centralorganisation. Mere forvirrede Organisationsforhold kan vanskeligt tænkes.

De forenede Stater.

I Staten New York er vedtaget en Lov, ifølge hvilken der ved offentlige Arbejder kun maa beskæftiges Arbejdere, som er i Besiddelse af amerikansk Borgerret; men fra anden Side er der paastaaet, at denne Lov strider imod Rigsforfatningen. Højesteret har nu afgjort Sagen derhen, at dette ikke er Tilfældet, og at Loven altsaa fremdeles har Gyldighed. Som Følge deraf er mange Arbejdsgivere, f. Eks. Entreprenørerne, som bygger den nye underjordiske Bane, bleven tvungne til at afskedige talrige, nylig indvandrede fremmede Arbejdere, og se sig om efter amerikanske Folk, som naturligvis stiller større Krav og tillige forstaar at gennemføre disse.

Svejts.

Statsfunktionærer.

I Svejts var der umiddelbart forud for Krigen vedtaget nogle periodiske Lønforbedringer for Landets Statsfunktionærer. Paa Grund af Krigen og de med den følgende store Udgifter til Mobilisering vedtoges det imidlertid ikke at lade de vedtagne Lønforbedringer træde i Kraft i 1915. Nu har Forbundsraadet vedtaget, at de skal træde i Kraft i 1916, hvilket naturligvis ogsaa var bleven paatrængende nødvendigt i Anledning af Dyrtiden.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 34 ❋ KØBENHAVN DEN 19. FEBRUAR 1916 ❋ 12. AARGANG

INDHOLD: Den faglige Situation. Lønbevægelser og Konflikter (Bødkerne paa Bryggerierne. Børstenbinderne hos Bührmann. Papirindustriarbejderne). Skibstømrerne i Provinserne. Smede og Maskinarbejdere paa Sukkerfabrikkerne i Provinserne. Tekstilarbejderne). Kongresser. Arbejdsanvisningen. Udlandet. Arbejdsløsheden.

Den faglige Situation 1916.

Den forløbne Uge har været en Uge udelukkende i Forhandlingens Tegn.

Den har nemlig først og fremmest været optaget af Begivenheder, der knyttede sig til Forholdene i Tekstilfaget, Papirindustrien og Maskinfaget. I de to førstnævnte var det Forholdene for saa godt som samtlige Arbejdere i Fagene, i sidstnævnte angik de Arbejdsmændene. Tekstilarbejdernes Organisation havde ca. 6500 Medlemmer interesseret i en forestaaende Afgørelse, Papirindustriarbejderforbundet var interesseret med ca. 1100 Medlemmer og Dansk Arbejdsmands Forbund med ca. 4000 Støberiarbejdsmænd.

Forligsmanden havde optaget de tre Konflikter til Behandling og der var stillet Mæglingsforslag i dem alle tre.

Tekstilarbejderne, der havde modtaget Mæglingsforslag den 9. Februar, holdt Generalforsamlinger i alle Afdelinger, og den 15. Februar forelaa Afgørelsen. Forligsmandens Forslag var vedtaget med 2436 Stemmer, medens 1190 havde stemt imod. Fagets Arbejdsgivere vedtog ogsaa Mæglingsforslaget.

Papirarbejderne modtog Forligsmandens Forslag Kl. 3 om Morgenen den 12. Februar efter Forhandlinger og Overvejelser, der havde strakt sig over 14 Timer. Op paa Formiddagen traadte Forbundets Hovedbestyrelse og Forhandlingsudvalg sammen til en Konference, som sluttede med, at Sagen henvistes til endelig Afgørelse paa Afdelingernes Generalforsamlinger, som netop var indkaldt til næste Dag, Søndag den 13. Februar.

Samtlige Afdelinger afgav Flertal for Forslaget, som vedtoges med et samlet Stemmetal af 608, imod stemte 95.

Papirfabrikanterne vedtog ligeledes Forslaget.

Støberiarbejdsmændenes Overenskomstforhold behandledes paa flere Dag- og Nat-Møder hos Forligsmanden, og den 14. Februar ved 7-Tiden om Aftenen fremsatte Forligsmanden et omfattende Forslag.

Et Delegeretmøde af Arbejdsmænd fra Jernindustrien fik Forslaget forelagt umiddelbart efter og drøftede dets Indhold til næste Dags Morgen. Ved en derpaa foretagen Afstemning vedtoges Forslaget med 35 mod 33 Stemmer. Under Sagens Behandling var det imidlertid gentagende fremhævet, at man maatte gaa ud fra, at Spørgsmaalet om Lock-outs Iværksættelse overfor Jernindustriens Arbejdsmænd var bortfaldet, saafremt Forslaget blev vedtaget, og under Hensyn til den ringe Majoritet, der var opnaaet for Forslaget, stillede Forbundets Hovedbestyrelse den nævnte Betingelse om Lock-outs Aflysning for den paagældende Gruppe af Arbejdere som Forudsætning for Forslagets Tiltrædelse.

Fra Arbejdsgiverne fremkom ikke nogen Udtalelse, om hvorvidt den stillede Betingelse kunde tiltrædes saa betids, at det kunde afgøres om Sagen gik i Orden, og Strejken

iværksattes derfor om Aftenen den 15. Februar.

I Ugens Forløb deltog Repræsentanter for Hovedorganisationerne iøvrigt i Forhandlinger om Opretelsen af Overenskomster i Børsteindustrien, Sukkervare- og Chokoladeindustrien, Forgylderfaget, Malerfaget, Kedel- og Maskinpasserbranchen og for Arbejdsmænd hos Købmandsforeninger i Aalborg, Aarhus, Horsens, Randers, Kerteminde, Svendborg, Helsingør og Næstved.

Købmandssagerne henvistes til Partsforhandlinger og samme Vej gik Spørgsmaalene vedrørende Malernes Forhold i København, Provinserne og ved Skibsmalerarbejdet.

Sukkervare- og Børsteindustriforhandlingerne endte derimod uden Resultat og uden at nye Møder aftaltes. Strejkevarsler er imidlertid ikke fremsendt i disse Fag endnu, der er derfor Mulighed for nye Forhandlingers Optagelse inden Strejker iværksættes.

Kedel- og Maskinpasserne forhandlede sig tilrette paa et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 16. Febr., hvor man enedes om et Forslag til Overenskomst. Dette Forslag skal dog først godkendes af Arbejdernes og Arbejdsgivernes Organisationer.

I Forgylderfaget opnaaedes ligeledes Enighed om et Forslag, som med Anbefaling gik ud til Afgørelse i Organisationerne.

Lønbevægelser og Konflikter.

Bødkerne paa Bryggerierne. Bødkerforbundet i Danmark afsluttede Overenskomst med Bryggeriforeningen i Danmark den 20. Decbr. 1915.

Derved forlængedes de da gældende Overenskomster med A/S Østjydske Bryggerier, Aarhus, Bryggeriet »Thor« i Randers, A/S Nykøbing, Falster Bryghus og Slotsmøllens Fabrikker, Kolding, til 1. Oktbr. 1919.

Samtlige disse Overenskomster kunde egentlig først opsiges til 1. Maj, men de nye Overenskomsters Ikrafttræden regnedes alligevel fra 1. December 1915 og alle Lønsatser forhøjedes med 10 pCt., saavel Dagløn som Akkordpriser. Sidstnævnte beregnet efter den til enhver Tid gældende Overenskomst mellem Forbundet og Provinsmesterforeningen.

Børstenbinderne hos Bührmann og Sønner i København. Børsteindustriarbejderforbundet sendte under 26. Januar og 2. Februar Strejkevarsler overfor Firmaet Bührmann og Sønner, som havde kontraktbundet to unge Mennesker til overenskomststridige Lønsatser.

Arbejdsgiverforeningen protesterede mod Lovligheden af en Strejke paa det foreliggende Grundlag og forlangte Sagen afgjort ved en faglig Voldgift eller et Fællesmøde mellem Hovedorganisationerne. Hvis Strejkevarslerne ikke blev annullerede vilde Klage blive indsendt til Den faste Voldgiftsret.

Den 7. Februar afholdt Fagets Organisationer imidlertid Fællesbestyrelsesmøde om Sagen, som derved gik ud af Verden, idet Kontrakterne ophævedes.

Papirindustriarbejderne Landet over. Papirindustriarbejdernes Forbund, som har Medlemmer beskæftigede paa Dalum Papirfabrik, Haraldskjær ved Vejle, Maglemølle ved Næstved, Nørrebros, Silkeborg og Ørholm Papirfabrikker, der alle tilhører De forenede Papirfabrikker samt paa Allers Fabrik i Valby og Ferslevs paa Frederiksberg, opsagde Overenskomsterne til Udløb 1. Februar.

Ved Forhandlinger mellem Forbundets Hovedledelse og Repræsentanter for Papirfabrikkerne fremsatte sidstnævnte Tilbud om Forlængelse af de gamle Overenskomster mod Ydelsen af et Dyrtidstillæg paa 4 Kr. pr. Md. for Mænd og 2½ Kr. for Kvinder.

Dette Tilbud kunde Forbundet ikke modtage og Sagen gik derfor videre til Hovedorganisationerne, som holdt Møder med Parterne den 26. og 27. Januar og 5. Februar.

Ved disse Møder blev Overenskomsternes »Almindelige Bestemmelser« underkastet en Revision,

men Forhandlingerne bristede paa Spørgsmaal om Tillæg til Priskuranter og Daglønninger.

Forbundet varslede imidlertid Strejke den 22. Januar og 2. Febr., saaledes at Arbejdet skulde standses den 10. Februar, hvis Enighed ikke var opnaaet forinden.

Da det kom til Forligsmandens Kundskab, at Forhandlingerne var bristet, foreslog han Strejkens Udsættelse, og Forbundets Hovedbestyrelse efterkom denne Henstilling ved at forlænge Fristen til 14. Februar.

Den 11. Februar holdt Forligsmanden derpaa Møde med Parterne, og efter Forhandlinger, der strakte sig fra Kl. 1 Middag til 3 Nat, stilledes følgende Forslag til Afgørelse af Sagen:

Papirindustrien.

Mødet hos Forligsmanden
den 11. Februar 1916.

Mæglingsforslag fra Forligsmanden.

De ifølge Overenskomsterne mellem A/S De forenede Papirfabriker, Frederiksberg Papirfabrik samt Frm. A. Aller (Valbygaard) og Papirindustriarbejdernes Forbund hidtil gældende Bestemmelser angaaende Lønninger ændres paa følgende Maade:

Mænd i Dagløn erholder:

Et Tillæg til Daglønnen af 35 Øre, et Dyrtidstillæg af 4 Kr. pr. Maaned.

Mænd i Akkord erholder:

Et Dyrtidstillæg af 4 Kr. pr. Maaned. Der optages Forhandling om Revision af Priskuranterne for Mænd paa Basis af en samlet Forhøjelse paa omtrent 1500 Kr. aarlig, og saaledes, at der ikke sker nogen Nedsættelse af nu gældende Satser. De nye Akkordpriskuranter træder i Kraft den 1. Juni 1916.

Kvinder i Dagløn erholder:

Et Tillæg til Daglønnen af 30 Øre, et Dyrtidstillæg af 2½ Kr. pr. Maaned.

Kvinder i Akkord erholder:

Et midlertidigt Tillæg af 20 Øre pr. Dag til Akkordlønnen, som fremdeles beregnes efter de tidligere Priskuranter.

Et Dyrtidstillæg af 2½ Kr. pr. Maaned.

I Tilfælde, hvor en Arbejder ikke har arbejdet en hel Maaned, afregnes Dyrtidstillægget efter 16 Øre pr. Dag for Mænd og 10 Øre pr. Dag for Kvinder.

Overtidsbetaling beregnes for alle Arbejdere paa Grundlag af de forhøjede Daglønninger.

Uoverensstemmelser angaaende Forstaaelsen af ovenstaaende afgøres af et Udvalg, bestaaende af to Repræsentanter for hver af Parterne og med Forligsmanden som Opmand.

Forligsmanden udbeder sig Parternes Svar senest Mandag den 14. Febr. Kl. 12.

(sign.) Adolph Jensen.

Forslaget blev vedtaget saavel af Arbejdsgiverne som af Papirarbejderne; sidstnævnte afgjorde Sagen ved Afstemning paa Generalforsamlinger den 13. Februar. Alle Afdelinger havde hver for sig Flertal for Forslaget, som vedtoges med et samlet Stemmeantal paa 608 mod 95.

Skibstømrerne paa Jernskibsværfter i Provinserne. Dansk Skibstømrerforbunds Hovedledelse havde ved Forhandling med Sammenslutningen af Arbejdsgivere i Jernindustrien opnaaet Enighed om et Forslag til Lønforholdenes Ordning i de kommende 2 Aar. Den gamle Overenskomst skulde blive gældende mod at laveste, næstlaveste og højeste Lønsatser fik henholdsvis 3, 2 og 1 Øres Tillæg.

Dette Forslag blev forkastet ved Afstemninger i Afdelingerne i Helsingør, Aalborg og Frederikshavn, medens Afdelingerne i Faaborg og Svendborg vedtog Forslaget.

Under disse Omstændigheder begærede Forbundet ny Forhandling og denne fandt Sted den 7. Februar med Repræsentation fra Hovedorganisationerne.

Derved opnaaedes Enighed om at de forannævnte Løntillæg skulde bibeholdes og samtidig opnaaedes ved et Mæglingsudvalg Enighed om at alle personlige Lønninger skulde have et Tillæg af 2 Øre pr. Time.

Endvidere fastsloges det, at al tidligere Praksis med Hensyn til Lønprincipper, Akkordsatser og Værkstedsprislister forblev uforandret.

Paa Priskuranten i Helsingør forhøjedes Betalingen for nyt Arbejde med 5 pCt., for gammelt med 3 pCt., dog at ingen Pris maa overstige Københavns Priskurant. Der optages Forhandlinger om Tilføjelser til Prislisten for saadanne Arbejder, som ikke findes opført i den.

I Aalborg og Frederikshavn skal der ligeledes optages Forhandlinger

om Priskuranterne, afpassede efter de lokale Forhold.

Alle Priskurantforhandlingerne skal være tilendebragte inden 3 Maaneder.

Der fastsattes overalt en Værktøjsgodtgørelse af 3 Øre pr. Time ved timelønnet Arbejde og 2 Øre pr. Time ved Akkordarbejde.

Overenskomsten udløber 1. Februar 1918.

De Overenskomster, der omfattes af denne Fællesoverenskomst er følgende:

1. Regler for Behandling af faglig Strid (»Voldgiftsregler«) mellem Dansk Skibstømrerforbund og Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jernindustrien (Juli 1904).

2. Overenskomst mellem Aktieselskabet Helsingørs Jernskibs- og Maskinbyggeri og Dansk Skibstømrerforbund angaaende Løn- og Arbejdsforhold (22. Febrnar 1912).

3. Overenskomst mellem Dansk Skibstømrerforbund og Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern og Metalindustrien i Danmark vedrørende Løn- og Arbejdsforhold hos R. Møllers Skibsværft, Faaborg (26. Februar 1913).

4. Overenskomst mellem Dansk Skibstømrerforbund og Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark vedrørende Løn- og Arbejdsforhold hos Aktieselskabet Frederikshavns Skibsværft og Flydedok og P. Ph. Stuhrs Maskin- og Skibsbyggeri, Aalborg (9. Maj 1913).

5. Overenskomst mellem Dansk Skibstømrerforbund og Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark vedrørende Løn- og Arbejdsforhold hos Ring Andersens Staalskibsværft, Svendborg (3. Januar 1914).

Smede og Maskinarbejdere paa Sukkerfabrikkerne i Provinserne. De danske Sukkerfabrikker havde opsagt de Overenskomster, der var gældende indtil 1. Maj i Aar for Reparatører, der beskæftiges i et Antal af 125 Mand paa Sukkerfabrikkerne udenfor København.

Den 31. Januar afholdtes et Møde om Oprettelse af ny Overenskomst, og man enedes om at forlænge de gamle til 1. Maj 1917, eventuelt 1. Maj 1918, mod at Minimallønnen forhøjedes fra 43 til 46 Øre. Alle Lønninger til og med 47 Øre forhøjedes med 3 Øre og alle over 47 Øre med 2 Øre pr. Time. Forhøjelserne traadte i Kraft fra 1. Februar, uanset at Overenskomsten først udløber den 1. Maj.

Smede og Maskinarbejdere i Sukkerfabrikkerne har iøvrigt Ret til at rejse Lønkrav naarsomhelst i Overenskomstperioden.

Der opnaaedes samtidig en Ordning af Lokomotivførerforholdene ved Sukkerfabrikken i Holeby, og en Ekstrabetaling af 5 Øre for Arbejde om Bord i Skibe samt om forskellige andre Forbedringer af Arbejdsforholdene.

Tekstilarbejderne Landet over. Den 14. Januar paabegyndtes Forhandlinger indenfor Tekstilfaget. Denne Dag samledes nemlig Hovedbestyrelsen for Tekstilarbejderforbundet og Bestyrelsen for Fabrikantforeningen. Forhandlingerne endte imidlertid uden Resultat, da Tilbudet, som Fabrikanterne fremkom med, var saa minimalt, at det var ganske uantageligt.

Forbundet fremsendte derfor under 15. Januar Anmodning om Sanktion til at fremsende Strejkevarsel. Denne Anmodning blev imødekommet og den 19. Januar afsendtes første, den 28. Januar andet Strejkevarsel. Den 25. Januar afholdtes Møde mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne, men heller ikke her lykkedes det at komme til Forstaaelse. Mødet endte derfor ogsaa denne Gang uden mindste Udsigt til at Sagen kunde ende uden Kamp. Nogle Dage derefter tog Forligsmanden imidlertid Affære og sammenkaldte til et Møde den 2. Februar. Da Uoverensstemmelserne imidlertid var mange og saa store, at Forhandlingerne ikke kunde føres til Ende den Dag, henstillede Forligsmanden til Hovedorganisationerne og Parterne at gøre endnu et Forsøg paa at bringe i hvert Fald en Del af

Uoverensstemmelserne ud af Verden. Samtidig henstillede Forligsmanden, at den til den 7. Februar bebudede Arbejdsstandsning udsattes til den 10. Februar. Henstillingen blev tiltraadt.

Mødet mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne som fandt Sted den 8. Februar førte imidlertid heller ikke til noget Resultat. Forligsmanden indkaldte derfor atter til Møde den 9. Februar og efter langvarige Forhandlinger, stillede han et Forslag, som ønskedes besvaret senest den 15. Februar Kl. 12 Middag.

Forslaget, som vi gengiver nedenfor er forelagt de forskellige Afdelinger til Godkendelse, og vedtaget ved Stemmeflertal.

Forligsmandens Forslag er saalydende:

Tekstilindustrien.

Mødet hos Forligsmanden
den 9. Februar 1916.

Mæglingsforslag fra Forligsmanden.

Hovedoverenskomsten af 21. April 1911 med alle dertil knyttede Løntariffer forlænges som gældende til 1. Februar 1918 med nedennævnte Ændringer og Tilføjelser:

Alle Hovedoverenskomstens Bestemmelser om Behandling af faglig Strid erstattes med den af Hovedorganisationerne senest vedtagne Norm for Behandling af faglig Strid.

Parterne er enige om snarest muligt at optage Forhandling om Udarbejdelse af ensartede Løntariffer, der kan træde i Kraft med Udløbet af nærværende Overenskomst.

De overenskomstmæssige Lønninger forhøjes paa følgende Maade, samtidig med, at der gives nedenanførte Dyrtidstillæg:

Time- og ugelønnede Arbejdere:

Timeløn, mandl. Arb. over 20 Aar: 4 Øre pr. Time (Dyrtidstillæg 1½ Kr. pr. Uge), Ugelønn., mandl. Arb. over 20 Aar: 2 Kr. 25 Ø. pr. Uge (Dyrtidstill. 1 Kr.), mandl. Arb., 14—18 Aar. 1 Kr. 15 Ø. pr. Uge, do. 18—20 Aar 1 Kr. 15 Ø. pr. Uge (Dyrtidstill. 1 Kr.), ugelønn. Kvinder over 18 Aar 1 Kr. 15 Ø. pr. Uge (Dyrtidstill. 1 Kr.), Kvinder under 18 Aar 1 Kr. 15 Ø.

Akkordlønnede Arbejdere:

Til samtlige Akkordlønninger gives et midlertidigt Tillæg af 5 pCt.

Akkordlønnede Arbejdere over 18 Aar faar desuden et Dyrtidstillæg paa 1 Kr. pr. Uge, naar Ugefortjenesten (inkl. de 5 pCt. Tillæg) ikke overstiger 25 Kr.

Retten til Dyrtidstillæg saavel til Uge- og Timelønninger som til Akkordlønninger er betinget af, at vedkommende Arbejder har arbejdet mindst 4 Dage i Ugen.

Nærværende Overenskomst træder i Kraft straks.

Uoverensstemmelser angaaende Forstaaelsen af ovenstaaende Bestemmelser afgøres af et Udvalg, bestaaende af to Medlemmer fra hver af de paagældende Organisationer og med Forligsmanden som Opmand.

Forligsmanden udbeder sig Parternes Svar senest Tirsdag den 15. ds. Kl. 12.

Adolph Jensen.

Kongresser.

Dansk Brolæggerforbund

afholdt Kongres i København i Dagene fra den 16.—18. Januar 1916. Der var mødt 16 Delegerede. Fra De samvirkende Fagforbund var mødt Formanden, *Carl F. Madsen*. Forretningsfører *Kronow* aflagde

Beretning om Virksomheden.

Der var oprettet Afdelinger i Esbjerg, Næstved og Nykøbing, Falster. Der var blevet afsluttet en ny Overenskomst i Aalborg med en Forhøjelse af Timelønnen paa 5 Øre og med Varighed til 1918. Slagelse-Korsør Afdeling havde opsagt Overenskomsten med Entreprenørerne, og der var givet Odense Afdeling Sanktion til Opsigelse af Priskuranten.

Afdelingen i Nordre Birks Priskurant var af Entreprenørerne opsagt til Ophør 1. April 1916, men denne Opsigelse var kommen saa sent, at Afdelingen ikke havde kunnet opsige Overenskomsten med Gentofte Kommune før til 1. April 1917.

I Københavns Afdeling var Overenskomsten ligeledes opsagt.

Det oplystes, at Betingelserne for Oprettelsen af en Afdeling i Randers formentlig var til Stede. Beretningen godkendtes.

Regnskabet godkendtes ligeledes efter en kort Diskussion, hvorunder Forretningsføreren besvarede forskellige stillede Forespørgsler.

Lærlingeforhold. Følgende Forslag vedtoges desangaaende:

1) Aldersgrænsen for Antagelse fastsættes til 18 Aar. Efter udstaaet Læretid af-

lægges tvungen Svendeprøve. Lærlingen skal besøge Teknisk Skole i mindst 3 Aar. Læretiden fastsættes til 5 Aar. Kontrakt skal oprettes mellem Mester og Lærling.

2) Forbundtere kan kun antages, hvor tvingende Grunde (Dødsfald, Fallit, Forretningsophør o. lign.) er til Stede. Forbundttiden skal være mindst 1 Aar. Naar en Forbundter antages, skal hans Forhold og Papirer nøje undersøges, saaledes at ovenstaaende Regler er overholdte.

Hvor der opstaar Tvivl om en Forbundters Antagelse skal det indsendes til Forretningsudvalget, som da tager den endelige Bestemmelse.

3) Der maa kun antages 1 Lærling, naar der gennemsnitlig beskæftiges 3 Svende, og derefter for hver 3 Svende kan der igen antages 1 Lærling,

I Byer, hvor der kun er 10 Medlemmer, kan der dog ialt antages 2 Lærlinge.

Genoptagelse af ekskluderede Medlemmer.

Der førtes en Diskussion angaaende dette Spørgsmaal og følgende Forslag vedtoges:

»Ekskluderede Medlemmer kan kun optages med vedkommende Afdelings og Hovedbestyrelsens Billigelse.

Saadanne ekskluderede Medlemmer kan idømmes en Bøde af indtil 100 Kr.

Kontingent. Det vedtoges, at Forbundskontingentet skal være 1 Kr. pr. Maaned pr. Medlem, og dette skal gælde fra 1. Januar 1916.

Forskellige Forslag.

Angaaende Optagelse af Brolæggere fra Byer, hvor der er for faa til at danne en egen Afdeling, vedtoges følgende Forslag:

»Hvis en Afdeling af Forbundet kan anbefale Kollegerne til Optagelse i den nærmeste Afdeling, kan disse med Sanktion af Forretningsudvalget optages i Afdelingen mod at aflægge en Svendeprøve i den nærmeste Afdeling, naar de kan bevise, at de i mindst 5 Aar har brugt Brolæggerfaget som Ernæring og ikke i den Tid har skadet Forbundet.«

Der vedtoges følgende angaaende Kontingentforhold:

»Medlemmer. hvis Sygdom varer udover 1 Maaned, samt Medlemmer, som er indkaldte til Militærtjeneste, betaler intet Kontingent til Forbundet.

Naar et Medlems Arbejdsevne paa Grund af Alderdom, Sygdom og lignende, er svækket, kan den respektive Afdeling indsende Andragende til Forretningsudvalget om Fritagelse for Betaling af Forbundskontingent. Samme Vedtagelse gælder ogsaa overfor Ekstrakontingenter.

En Række Lovændringer blev efter nogen Diskussion vedtagne og ligeledes Bestemmelser om Lønninger m. v.

Valg af Tillidsmænd.

Forretningsføreren, C. *Kronow,* genvalgtes med Akklamation.

Endnu behandledes en Række Forslag og Forespøgsler angaaende Medlemsforhold, Grænsespørgsmaal, Forholdet til Arbejdsløshedskassen, Medlemsbøgernes Affattelse m. v.

Sluttelig vedtoges det at holde næste Kongres i Aarhus i Januar 1919.

Arbejdsanvisningen.

Den 20. Januar har Indenrigsministeriet meddelt det kommunale Arbejdsanvisningskontor i *Skive* offentlig Anerkendelse. Postmester *Jørgensen* er Bestyrelsens Formand.

Arbejdsforholdene i Kristiania.

En Advarsel.

Udenrigsministeriet meddeler, at der fra det danske Konsulat i Kristiania er modtaget nye Indberetninger, hvorefter Forholdene dér er meget vanskelige for Arbejdssøgende herhjemmefra.

I den sidste Tid er der, hedder det, kommet usædvanlig mange Søfolk og andre Arbejdssøgende fra Danmark i den Tro, at de straks kunde faa Arbejde. Størstedelen af de Paagældende har maattet henvises til Fattigvæsenet, og Konsulatet henstiller derfor, at der herhjemme advares imod saadanne ganske uforberedte Rejser af Arbedssøgende til Kristiania.

Afdelingstillidsmænd bedes erindre denne Advarsel, i Tilfælde hvor rejselystne Kolleger melder Afgang til Udlandet.

Arbejdsløsheden
i November Maaned 1915.

For November Maaned 1915 er der blevet meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden af 60 Fag eller Organisationer for ialt ca. 128,700 Arbejdere. Nedenst. Oversigt omfatter imidlertid ca. 2,650 Arbejdere flere (eller ialt ca. 131,350 Arbejdere), idet de givne Oplysninger af Hensyn til Sammenligningen med de foregaaende Maaneder paa enkelte Punkter er blevet suppleret med et skønsmæssigt Tillæg.

Antallet af Arbejdsløse blandt de 131,350 Arbejdere var ved Maanedens Udgang ca. 9,400 eller 7,2 pCt., og Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 158,800 eller 1,2 Dag pr. Medlem.

Af Fag, fra hvilke Oplysning mangler, maa nævnes: Sejlmagere, Forgyldere, Glarmestre, Børstenbindere, Glasarbejdere, Kobbersmede, Jern- og Metalslibere samt chirurgiske Instrumentmagere.

Desuden er de meddelte Oplysninger ret ufuldstændige for Stenarbejdere, Dansk Arbejdsmandsforbund og Kvindeligt Arbejderforbund.

Fag eller Organisationer)	Hoveds aden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	124	124	4	144	455	455	6	214	579	579	10	358
Bageri- og Konditr. arb.	1213	1213	166	3486	1599	1599	40	960	2812	2812	206	4446
Sukkervarearbejdere.	467	467	6	180	161	161	4	91	628	628	10	271
Bryggeriarbejdere ...	2559	2559	26	625	1412	1412	39	668	3971	3971	65	1293
Slagteriarbejdere	716	716	29	403	2640	2640	51	972	3356	3356	80	1375
Skraatobaksarbejdere	188	188	1	26	500	500	8	145	688	688	9	171
Tobaksarbejdere.....	4120	4120	63	1753	2241	2241	29	784	6361	6361	92	2537
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1551	1483	13	485	5020	5020	114	2302	6571	6503	127	2787
Rebslagere	18	18	»	»	187	172	9	226	205	190	9	226
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skrædere	2820	2820	94	1741	2177	2177	113	850	4997	4997	207	2591
Handskemagere	56	56	»	8	10	10	»	»	66	66	»	8
Hattearbejdere.....	293	293	7	260	93	93	4	246	386	386	11	506
Skotøjsarbejdere.....	2250	2250	111	2317	926	926	17	449	3176	3176	128	2766
Barberere	589	589	26	726	151	151	6	181	740	740	32	907
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	86	86	5	150	82	82	10	184	168	168	15	334
Murere	1878	1878	329	3990	4433	4433	548	c6000	6311	6311	877	c 9990
Murarbejdsmænd	885	885	189	2635	—	—	—	—	885	885	189	2635
Hustømrere	1321	1321	126	2895	3547	3543	368	6852	4868	4864	494	9747
Skibstømrere	280	280	31	541	418	388	12	142	698	668	43	683
Snedkere	3506	3506	328	5781	3582	3582	172	4100	7088	7088	500	9881
Billedskærere	103	103	1	34	53	53	»	»	156	156	1	34
Malere.....	1898	1898	592	9076	2364	2349	750	13103	4262	4247	1342	22179
Sadelm. og Tapetserere	950	950	32	596	398	398	11	197	1348	1348	43	793
Stukkatører.....	83	83	11	225	7	7	»	»	90	90	11	225
Skifferdækkere.....	5	5	4	100	—	—	—	—	5	5	4	100
Gas- og Vandarbejdere	69	69	2	52	—	—	—	—	69	69	2	52
Skorstensfejere	65	65	»	»	22	22	»	»	87	87	»	«
Ovnsættere	10	10	»	»	—	—	—	—	10	10	»	»
At overføre..	28103	28035	2196	38229	32478	32414	2311	38666	60581	60449	4507	76895

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	28103	28035	2196	38229	32478	32414	2311	38666	60581	60449	4507	76895
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere .	634	634	17	450	2102	2102	74	1278	2736	2736	91	1728
Bødkere	250	250	»	»	521	521	12	113	771	771	12	113
Drejere	87	87	»	18	215	154	1	35	302	241	1	53
Karetmagere	338	338	5	213	564	564	19	482	902	902	24	695
Barnevognsarbejdere .	12	12	»	»	—	—	—	—	12	12	»	»
Korkskærere	200	200	»	»	30	30	1	20	230	230	1	20
Kurvemagere	152	152	»	»	—	—	—	—	152	152	»	»
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	107	107	11	165	94	94	1	24	201	201	12	189
Hvidgarvere	44	44	1	38	34	34	»	»	78	78	1	38
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere	789	789	22	555	—	—	»	—	789	789	22	555
Pottemagere	56	56	»	»	45	45	»	»	101	101	»	»
Stenarbejdere	142	55	1	26	335	236	6	140	477	291	7	166
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	446	446	»	»	169	169	1	25	615	615	1	25
Blikkenslagere	700	700	21	324	469	469	15	363	1169	1169	36	687
Metaltrykkere	90	90	1	32	7	7	»	»	97	97	1	32
Gørtlere og Metalarb. .	284	284	4	71	73	73	1	26	357	357	5	97
Urmagere	65	65	1	18	143	39	»	»	208	104	1	18
Smede og Maskinarb..	7800	7800	216	5018	6306	6306	92	2101	14106	14106	308	7119
Formere	375	375	6	245	1075	1075	19	643	1450	1450	25	888
Elektrikere	816	816	19	428	769	769	17	378	1585	1585	36	806
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	185	185	2	10	1004	1004	1	30	1189	1189	3	40
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1032	1032	16	567	215	215	3	114	1247	1247	19	681
Litografer	350	325	11	330	106	96	4	34	456	421	15	364
Typografer	2507	2507	66	2145	1581	1541	58	1872	4088	4048	124	4017
Kedel- og Maskinpass.	684	684	13	352	978	949	16	257	1662	1633	29	609
Gartnere	305	305	»	»	10	10	»	»	315	315	»	»
Kellnere	874	874	129	c3000	521	521	47	c1100	1395	1395	176	c4100
Dansk Arbejdsmandsf.	16900	12900	1660	25200	26000	17000	2140	32000	42900	29900	3800	57200
Arbejdsm. Fagforening f. Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	758	758	59	134	758	758	59	134
Lager- og Pakhusarb..	715	715	5	108	—	—	—	—	715	715	5	108
Kvindel. Arbejderforb..	2582	2432	76	1207	950	571	6	157	3532	3003	82	1364
Brødkuske	284	284	3	51	—	—	—	—	284	284	3	51
Tilsammen.	67908	63578	4502	78800	77552	67766	4904	79992	145460	131344	9406	158792

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 35 ❋ KØBENHAVN DEN 26. FEBRUAR 1916 ❋ 12. AARGANG.

INDHOLD: Den faglige Situation. De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskabsmøde. Ind- og Udmeldelser. Lønbevægelser og Konflikter (Murerne i København. Smede og Maskinarbejdere paa Privatbaner). Arbejdsforholdene. Udlandet.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Februar 1916

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. Marts 1916.

Forretningsudvalget.

Den faglige Situation 1916.

Rig paa Begivenheder har den sidste Uge været i den faglige Organisations Verden, men den bragte ikke den ønskede og forventede Afslutning paa den spændte Situation, der opstod i det Øjeblik, Arbejdsgiverforeningen udsendte sit Varsel om Lock-out overfor ca. 75,000 Arbejdere.

Ret lovende saa det ud til en Begyndelse. Forgylderne og Fagets Arbejdsgivere vedtog det Forslag, der var opnaaet Enighed om i et Forhandlingsudvalg den 17. Februar, og Arbejdet, som var nedlagt om Morgenen den 1. Februar, blev derefter genoptaget om Morgenen den 22. Februar.

Murerstrejken, der var iværksat i København den 19. Januar, afsluttedes fra Mandag Morgen den 21. Februar.

Med disse Strejkers Afslutning var noget af det Konfliktstof, der af Arbejdsgiverforeningen var benyttet som Anledning til Lock-out-Trusel, bragt ud af Verden.

Tilbage stod imidlertid de uløste Spørsmaal i Skibstømrerfaget i København, angaaende Lagerskrædderne samme Sted og Jernindustriens Arbejdsmænd Landet over.

Lock-outen var bebudet til om Aftenen den 23. Februar.

Forligsmanden indkaldte under disse Forhold de to Hovedorganisationers Forretningsudvalg til et Møde Mandag den 21. Februar Kl. 1. Det varede med en kort Afbrydelse til Kl. 7 den næste Morgen, og efter at der ved Mødets Begyndelse var diskuteret noget om Situationen i al Almindelighed, nedsattes to Udvalg, der fik til Opgave at søge Udveje i Skrædderkonflikten og Støberiarbejdsmandskonflikten. Med Spørgsmaalet om en Løsning af Skibstømrerkonflikten kunde Mødet ikke beskæftige sig reelt, da Skibstømrerne i København ikke staar i De samvirkende Fagforbund.

De to Forhandlingsudvalg kom til at bestaa af 4 Medlemmer hver. Det var deres Opgave at supplere et tidligere foreliggende Grundlag paa en Maade, der mulig kunde bringe Sagerne til Afslutning. I begge Sager havde Forligsmanden stillet et Forslag, der var forkastet af Arbejderne.

Det blev *Peder Hedebol* og *Villiam P. Arup*, der sammen med Direktørerne *Hauberg* og *Weitemeyer* tog Skræddersagen under Behandling, og Udvalget opnaaede Enighed om et Forslag, der senere blev forelagt en Fællesgeneralforsamling af Forbundets tre københavnske Afdelinger den 23. Februar.

Denne Generalforsamling forkastede imidlertid Forslaget, idet 849 stemte *imod*, 335 *for*. 46 Stemmesedler var ugyldige og 2 blanke.

Forbundets Forretningsudvalg

traadte straks efter sammen og besluttede at indkalde Hovedbestyrelsen, hvilket skete telegrafisk, og Dagen efter, den 24. Februar, vedtog Hovedbestyrelsen at indkalde en ekstraordinær Kongres til Mandag den 28. Februar, for at Forbundets højeste Myndighed kunde komme til at tage Stilling til den foreliggende Situation.

Dansk Arbejdsmands-Forbunds kompetente Forsamlinger i Spørgsmaalet om Støberiarbejdsmændenes Forhold raadslog ligeledes, efter at et Udvalg, bestaaende af *E. Svendsen* og *Lyngsie* sammen med Direktør *Moritz Heinicke* og Fabrikant *Aage Hassel* havde forhandlet om Forandringer i det tidligere forkastede Forslag, og efter at Repræsentanter for Hovedorganisationerne sluttelig havde opfordret Forbundet og Sammenslutningen af Arbejdsgiverne i Jern- og Metalindustrien til at slutte sig til det under Forhandlingerne udarbejdede Forslag.

Den sidste Instans, der beskæftigede sig med Sagen indenfor Arbejdsmændenes Organisation, var Støberiarbejdsmændenes Delegerede og Forbundets Hovedbestyrelse, der tilsammen udgør ca. 70 Repræsentanter. De afholdt Møde den 25. Februar, og ved Mødets Slutning tog Repræsentanterne samme Stilling som ved tidligere Lejlighed, idet de vedtog Forslaget med 35 Stemmer mod 33, men med de Forbehold, at Vedtagelsen kun staar ved Magt, hvis den nu varslede Lockout ikke kommer til Udbrud.

Da man var kommet saa vidt med Mødet hos Forligsmanden den 21. Februar, at der laa nye Forslag til Afgørelser paa Bordet, henstillede Forligsmanden, at Lock-outen udsattes til Lørdag Aften den 26. Februar, og denne Henstilling fulgte Arbejdsgiverne.

Hvis Forslagene blev vedtaget, skulde Lock-outen aflyses.

Da det senere kom til Forligsmandens Kundskab, at Forslaget til en Ordning i Skrædderfaget var forkastet, og at et afsluttende Svar saaledes ikke kunde komme til at foreligge til den forudsatte Tid — Fredag Aften den 25. Februar — rettede han atter Henstilling til Arbejdsgiverforeningen, der paany indvilligede i en Udsættelse, som under de foreliggende Omstændigheder skulde række til Onsdag Morgen den 1. Marts.

I Ugens Løb har der iøvrigt med Hovedorganisationernes Bistand været forhandlet om Overenskomstforholdene for Arbejdsmændene paa Cementfabrikkerne, Teglværkerne og hos de københavnske Savværker og Tømmerhandlere. Alle disse Forhandlinger endte dog resultatløse. Overenskomsterne i de paagældende Brancher er udløbet til 1. Februar, men der er ikke varslet Strejke i disse Industrier endnu.

Malerforbundet forberedte andet Strejkevarsels Udsendelse for Skibsmalerarbejdets Vedkommende pr. 23. Februar, men i sidste Øjeblik opfordrede Forligsmanden til en Udsættelse af Varslets Fremsendelse. Ved et hastigt sammenkaldt Forretningsudvalgsmøde vedtog Forbundet at imødekomme Henstillingen, idet det samtidig aftaltes, at Forligsmægling skulde finde Sted Lørdag den 26. Februar Kl. 1 under Forligsmandens Forsæde.

De samvirkende Fagforbunds ordinære Repræsentantskabsmøde og Generalforsamling.

Forretningsudvalget har paa sit Møde den 24. Februar fastsat det ordinære Repræsentantskabsmøde i 1916 til Tirsdag den 25. April (3. Paaskedag) og den ordinære Generalforsamling, som i Henhold til Vedtagelsen i 1913 skal afholdes i Aar, til de paafølgende Dage, den 26. og 27., eventuelt den 28. April.

Samlingsstedet bliver København, og Dagsordenen for begge Forsamlinger er foreløbig fastsat saaledes:

1. Beretning om Virksomheden.
2. Regnskaberne.
3. Arbejderskolen.
4. Arbejdsløshedskassernes Virksomhed.

5. Spørgsmaal om Opførelse af en Fagforeningsbygning.
6. Regler for Behandling af faglig Strid mellem kooperative Arbejderforetagender og Arbejdernes faglige Organisationer.
7. Valg.

Ind- og Udmeldelser.

Smede og Maskinarbejdere i København. I Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening (Københavns Afdeling 1 af Dansk Smede- og Maskinarbej-Forbund) har der i lange Tider været syndikalistisk Røre, der sluttelig er kulmineret i et Forslag om, at Afdelingen skulde udtræde af Forbundet og derved staa udenfor al Forbindelse med de øvrige Organisationer.

Dette Forslag har været til Afstemning paa alle Arbejdspladser og ved en Stemmeoptælling, som fandt Sted Søndag den 13. Februar, konstateredes det, at Forslaget om Udmeldelse var forkastet med 1976 Stemmer mod 1715. 86 Stemmesedler var blanke eller ugyldige. Afdelingen tæller ca. 5600 Medlemmer.

Lønbevægelser og Konflikter.

Murerne i København. Murersvendenes Fagforening i København opsagde Overenskomsten, der var indgaaet med Murerlavet i 1911, til Udløb den 1. Januar og der fremsattes Krav om en 9 Timers Arbejdstid i Sommermaanederne, Minimallønnens Forhøjelse fra 50 til 80 Øre og 30 pCt. Forhøjelse paa Priskuranten.

Ved Forhandlinger tilbød Lavet 5 Øres Forhøjelse paa Minimallønnen. En Generalforsamling den 18. Januar forkastede dette Forslag.

Den 19. Januar iværksattes Strejke af ca. 1800 Mand i Henhold til Strejkevarsler af 4. og 11. Januar.

Fortsatte Forhandlinger mellem Fagforeningen og Lavet tilsidst bistaaet af Forbundet og Arbejdsgiverforeningen førte ikke til nogen Afslutning. Forligsmanden tog derfor Affære og stillede Mæglingsforslag Kl. 3 om Morgenen den 18. Febr. Kl. 3 om Eftermiddagen samme Dag afholdt Murerne Generalforsamling og ved Halvsyvtiden forelaa Resultatet. Ved skriftlig Afstemning var der afgivet 763 Stemmer for og 407 imod Forslaget, som derved var vedtaget. Det gik ud paa følgende: Minimallønnen forhøjedes fra 50 til 56 Øre pr. Time, hvortil ydes et Dyrtidstillæg af 5 Øre pr. Time, gældende for hele Overenskomstperioden.

Denne Bestemmelse traadte i Kraft med Arbejdets Genoptagelse Mandag den 21. Februar, og Overenskomsten varer til 1. Februar 1918.

Med Hensyn til den omarbejdede Priskurants Ikrafttræden bestemtes, at alt til Dato udført Murerarbejde afregnes ved Opgørelsen efter den gamle Prisliste, medens Murerarbejde, der herefter udføres, afregnes efter den nye Prisliste. Alle øvrige paabegyndte Akkorder færdiggøres efter den gamle Prisliste, saavidt muligt med de samme Svende, som har paabegyndt Arbejdet. Et Udvalg nedsattes til at gennemgaa Overenskomstens Afsnit om Voldgift.

Murerforbundet staar som bekendt udenfor De samvirkende Fagforbund, som derfor ikke har deltaget i Sagens Behandling.

Smede og Maskinarbejdere paa Privatbaner. Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund har sluttet ny Overenskomst med *Sydfyns Privatbaner* fra kommende 1. April. Fra dette Tidspunkt forhøjes Minimallønnen til 41 Øre, den er for Tiden 38 Øre for ældre Arbejdere, noget mindre for Udlærlinge det første Aar efter Læretiden. Til samme Tidspunkt gives en gennemsnitlig Lønforhøjelse paa 2½ Øre pr. Time til samtlige Arbejdere.

Sidste Aar har de paagældende iøvrigt 3 Gange faaet udbetalt 50 Kr. hver i Dyrtidstillæg.

Fra 1. Januar har Forbundet paa samtlige Arbejderes Vegne sluttet ny Overenskomst med *Nordjyllands forenede Privatbaner*. Derved forhøjedes alle Timelønninger for Haand-

værkere med 3 Øre og for Arbejdsmændene med 4 Øre. Samtidig blev Akkordprislisten revideret og fik Forhøjelser paa 10—30 pCt.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende Arbejdsløsheden og Arbejdsanvisningen i December Maaned.

I *I Afdelings* Kontorer (Guldbergsgade 26 og Badstuestræde 17) indtegnedes i December Maaned 1219 Mænd og 1138 Kvinder mod 1936 Mænd og 1546 Kvinder i November Maaned. De tilsvarende Tal for 1914 var: i December Maaned 1233 Mænd og 1328 Kvinder og i November Maaned 1899 Mænd og 1229 Kvinder. Der indgik i December Maaned 1795 Henvendelser om Arbejdskraft og der anvistes Arbejde til 937 Mænd og 1098 Kvinder mod 1234 Mænd og 1310 Kvinder i November Maaned, medens de tilsvarende Tal for 1914 var: 889 Mænd og 1078 Kvinder i December Maaned og 1202 Mænd og 886 Kvinder i November Maaned.

Til *II. Afdelings* Kontor (Christiansgade 22) var der ved December Maaneds Begyndelse tilmeldt 3598 Arbejdsledige. I Maanedens Løb er yderligere tilmeldt 5449 mod 4618 i November. Af de saaledes i Decbr. tilmeldte 9047 Arbejdsledige anvistes Arbejde til 1269, dels af Centralarbejdsanvisningskontoret, dels af Arbejdsløshedskasserne, medens 3183 selv skaffede sig Arbejde, rejste bort eller af anden Grund udgik af Fortegnelsen over Arbejdsledige. Antallet af Arbejdsledige tilmeldte Kontoret i Christiansgade var derefter ved Maanedens Udgang 4595 eller 997 flere end ved dens Begyndelse.

Det er ligesom sidste Maaned navnlig Bygningsfagene (Malerne, Murerne, Murerarbejdsmændene og Tømrerne), der har haft en betydelig Tilgang (358) af Arbejdsledige; ogsaa Arbejdsmændene har med en samlet Tilgang af 478 store Tal at opvise. Desuden har Sadelmagerne og Tapetsererne haft en Tilgang af 54 og Snedkerne en Tilgang af 108. Kun i Beklædningsindustrien (Skræddere og Skomagere samt Textilarbejdere) er der en Nedgang i Tallet paa deres Arbejdsledige at notere.

Af de 55 Arbejdsløshedskasser har 29 haft en Tilgang af ialt 1177 Arbejdsledige og 13 en samlet Afgang af 180, medens Forholdene i 13 Arbejdsløshedskasser er det samme ved Maanedens Slutning som ved dens Begyndelse. Følgende 8 Arbejdsløshedskasser havde ved Maanedens Udgang ingen Arbejdsledige tilmeldt: Børsteindustriarbejdernes, Drejerfagets, Forgylderfagets, Glasarbejdernes, Korkskærernes og Sortererskernes, Kurvemagernes, Møllerierbejdernes, Skraatobaksarbejderneş.

Der er i Maanedens Løb indgaaet 330 Henvendelser om Arbejdskraft til II. Afdelings Kontor. For 53 Arbejderes Vedkommende var Kravene allerede forud rettet til de paagældende Arbejdsløshedskasser og for 9 Pladsers Vedkommende annulleredes Kravnene, forinden Anvisning fandt Sted, medens 26 paa Centralarbejdsanvisningskontorets Foranledning henviste Ansøgere afvistes paa Grund af, at Pladsen var optaget eller af anden uangiven Grund. Af de 510 Arbejdssøgende, der paa II. Afdelings Foranledning har faaet Arbejde, gik 5 til udenbys Pladser og 4 til Pladser i Københavns Omegn, medens 501 anvistes til Pladser i selve København og Nabokommuner.

For Provinskontorernes Vedkommende fordeler Tallene paa de tilmeldte Arbejdsledige og de ved Kontorernes Hjælp anviste Pladser sig saaledes: Frederikssund henholdsvis 54 og 5, Frederiksværk 17 og 3, Grenaa 79 og 6, Helsingør 187 og 26, Herning 66 og 3, Hillerød 157 og 19, Hobro 182 og 8, Holstebro 168 og 11, Kjellerup 89 og 0, Nakskov 146 og 46, Nykøbing F. 404 og 50, Randers 360 og 53, Ringsted 137 og 6, Rønne 221 og 35, Saxkøbing 19 og 1, Skelskør 14 og 0, Slagelse 99 og 9, Sorø 30 og 1.

Ved samtlige Kontorer (København og ovennævnte 18 Provinskontorer) er der i Maanedens Løb

anvist Arbejde til ialt 2827 Arbejdsledige, deraf ved Landbrug og Gartneri 71, ved Haandværk og Industri 680, ved Handel og Samfærdsel 1042, ved Husgerning samt til Vask og Rengøring 1034.

Udlandet.

Af den faglige internationale Efterretningskorrespondance.

England.

Erstatning for tjenstdygtige Kontormedhjælpere i Storbritanien.

Et Udvalg, som er nedsat af det britiske Indenrigsministerium og som har beskæftiget sig med Kontor- og Handelsmedhjælperspørgsmaalet, paapeger den alvorlige Situation som truer Storbritanien i Almindelighed og Forretningsverdenen i Særdeleshed ved Manglen paa Kontor- og Handelspersonale.

Antallet af Kontor- og Handelsmedhjælpere i militærduelig Alder anslaas til over 300,000 i England og Wales, og man antager, at Halvdelen af dem vil indtræde i Hæren. Udvalget har indgaaende drøftet Spørgsmaalet om Erstatning for dette Personale og er kommet til det Resultat, at der i dette Forhold kommer følgende Grupper i Betragtning:

1) Mænd som har overskredet den militærduelige Alder samt ubeskæftigede Kvinder med Erfaring i Kontorarbejde.
2) Unge Mennesker som endnu ikke er militærduelige.
3) Soldater fra Hær og Flaade, som før har været kontorbeskæftigede, og som er bleven utjenstdygtige i militær Henseende.
4) Ubeskæftigede Kvinder uden kontormæssig Uddannelse.

Den førstnævnte Gruppe er der allerede lagt saa stærkt Beslag paa, at Antallet paa dem, der endnu kan opdrives, er meget ringe. Af den anden Gruppe gøres der ogsaa flittigt Brug, og her løber Arbejdsgiveren Fare for, at miste Manden, saa snart han ret skal til at være ham til Nytte, idet han da vil have naaet den militærduelige Alder. Hvad angaar den tredje Gruppe, da er endnu kun faa afskediget fra den militære Tjeneste. Udvalget foreslaar at — naar der ingen Udsigt er til Generhvervelse af militær Dueligheed — den paagældende straks frigives til sin civile Beskæftigelse.

Med Hensyn til Ansættelse af Kvinder udtaler Beretningen, at Udvalget er opmærksom paa Spørgsmaalet om, hvorledes man fra Kvindernes Rækker kan faa en Erstatning, som talmæssigt og kvalitativt kan bringe den fornødne Erstatning. Der henvises særligt til de Kvinder, som er udgaaet fra Gymnasier og Universiteter, og som, takket være deres Opdragelse, besidder de fornødne Kvalifikationer til at indtræde i ansvarlige Stillinger.

De store Bankhuse, Sparekasser, Forsikringsselskaber osv. vil i Øjeblikket ikke have nogen Vanskelighed ved at finde Erstatning blandt deres nuværende Personales Paarørende og Bekendte. I denne Forbindelse henvises til, at der bør gives et Fortrin til Hustruer og kvindelige Slægtninge til de Mandspersoner i Personalet, som er indtraadt i Militærtjenesten.

For at aabne større Kredse Adgang til en hurtig Uddannelse til Kontorarbejde foreslaas Oprettelse af Kursus paa en à to Maaneders Varighed. Til dette Formaal skal der i alle Handelscentrer oprettes Lokaludvalg, repræsenterende Handelen og den højere Undervisning, hvem det paahviler at organisere Tilbudet og Uddannelsen af ny kvindelig Arbejdskraft for Kontorvirksomhed. I London og Manchester skal man allerede have foretaget Skridt i denne Retning. Det anses dog for at være fornødent, at et saa stort Antal af uddannede Mænd holdes borte fra Militærtjenesten, som er uundværlige for Opretholdelsen af den nationale Handel og af Finansvæsenet. Med de paatænkte Lynkursus for Øje kan man ikke undres herover.

Udvalget udtaler endelig, at man maa være opmærksom paa denne Foranstaltnings rent midlertidige Karakter, og at der skal tilsikres de erstattede Mandspersoner, at deres Pladser staar aabne for dem. Saa-

vidt Forholdene tillader det, skal der betales de kvindelige Reservearbejdere den samme Løn, som betaltes til de Mænd, de er traadt i Stedet for.

Frankrig.

Fagforeningsfordringer.

Det franske Bygningsarbejder Forbunds Organ, som f. T. udkommer hver 3. Maaned, har bragt en interessant ledende Artikel, der beskæftiger sig med de Problemer, som efter Krigen vil vente Arbejderklassen. Forfatteren haaber at Bourgeoisiet vil nemme de Lærdomme, den nuværende Krise bringer. Han udtaler Haabet om, at Overklassen nu endelig vil frigøre sig for gamle uheldige Vaner og forældede Metoder, at de vil tænke mere paa det almene Vel og indse, at en Industri ikke fremmes ved lav Løn og lang Arbejdstid, at Jernbane- og Bjærgværksselskaber osv. ikke længer vil hæmme Landets økonomiske Udvikling, at Bankerne i Fremtiden ikke udelukkende vil interessere sig for udenlandske Laan osv. Under alt dette vil ogsaa de organiserede Arbejderes Medvirken behøves, ligesom den allerede i nogle Aar har indvirket oplivende paa Industrien. Derhos forlanger Fællesudvalget af Parti og Fagforeninger, at der skal stilles Statslaan til Raadighed. Lige saa vigtig som Pengespørgsmaalet er Spørgsmaalet om Arbejdskraften saa meget mere som Arbejdsgiverklassen allerede gør Anstalter til at indføre Arbejdere fra kulturelt tilbagestaaende Lande og herigennem trykke Løn- og Arbejdsbetingelserne for de hjemlige Arbejdere. Ganske vist er de franske Arbejdere ikke fjendtlig sindede overfor de fremmede, særlig hvis disse har bevaret deres internationale Idealer. Men der maa stilles Garantier for, at Indvandringen af fremmede Arbejdere ikke kommer til at indvirke skadeligt. De fremmede maa beskæftiges og betales efter de samme Betingelser som de franske Arbejdere og være underkastet den samme Beskyttelse. Derfor udkræves der en Kontrol med Indvandringsagenterne i Samvirken med Fagorganisationerne i de paagældende Lande. Der maa under ingen Omstændigheder efter Krigen ske en Forringelse af de før Krigen opnaaede Arbejdsvilkaar. For at muliggøre en bedre Fordeling, maa Arbejdsanvisningen organiseres overalt i Landet. Ligeledes udkræves der en Beskyttelse for Krigsinvalider mod Arbejdsgivernes Udbytningspraksis. Endelig maa der tænkes paa en Reorganisering af Lærlingevæsenet og den fagtekniske Uddannelse.

Det vil af dette korte Uddrag ses, at de franske Fagforeninger ingenlunde sidder med Hænderne i Skødet, hvor meget de end har lidt under den nuværende Krise. Tvært imod forbereder de sig for Alvor paa det Fredsarbejde som ogsaa i alle andre Lande vil blive af forøget Betydning.

Kvindearbejdet i Typograffaget.

Ogsaa i Frankrig vinder Kvindearbejdet Udbredelse i alle Fag med hastige Skridt. Det franske Typografforbunds Medlemsblad oplyser saaledes, at f. Ex. i et Hus i Tours beskæftiges der 45 kvindelige Sættere ved Siden af 25 mandlige. To Monotypemaskiner betjenes ligeledes af Kvinder. Arbejdslønnen for en Titimers Arbejdsdag udgør 5,50 Fr. for Mænd og 3,50 Fr. for Kvinder. Enkelte Forbundsafdelinger yder betydelige Tilskud til Arbejdsløse og til de Indkaldtes Familier. Pengene fremskaffes ved frivillig Indsamling, ved Ekstrakontingenter og delvist ogsaa ved Tilskud fra Arbejdsgiverne. Den Sædvane at søge en Kone eller ung Pige som Marraine for saadanne Soldater i Felten, som ingen Paarørende har, bliver ogsaa plejet blandt Typograferne. Opgaven for den unge Kvinde er, af og til at sende den hun saaledes tager sig af et Brev, en Bog eller en anden Opmærksomhed, og saaledes opmuntre ham til Opfyldelsn af sin Pligt.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i Februar 1916.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. Marts 1916.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

FEBORDINGS BOGTRYKKERI KØBENHAVN

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 36 ❋ KØBENHAVN DEN 4. MARTS 1916 ❋ 12. AARGANG.

INDHOLD: Den faglige Situation. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene hos R. Coilstrop i Horsens. Forgylderne. Kobbersmedene Snedkerne i Jærnindustrien Skibstømrerne i Nykøbing, Jylland). Arbejdsløsheden.

Den faglige Situation 1916.

Lock-outen aflyst.

I forrige Nr. af »Arbejderen« meddelte vi, at Dansk Arbejdsmands Forbund havde vedtaget et Forslag til en Ordning for Arbejdsmændene i Jernindustrien, idet det dog forudsattes, at den til den 1. Marts bebudede Lock-out ikke blev til Virkelighed, og vi meddelte, at Dansk Skrædderforbund havde indkaldt til extraordinær Kongres Mandag den 28. Februar for at Kongressen som Forbundets højeste Myndighed kunde tage Stilling til den Situation, der var skabt ved de københavnske Lagerskrædderes Forkastelse af det Forslag, Hovedbestyrelser og samtlige københavnske Afdelingers Bestyrelser havde anbefalet til Vedtagelse. Som Forholdene havde udviklet sig, stod Konflikten i Skrædderfaget som den eneste resterende Anledning for Arbejdsgiverforeningens Trusel om Lock-out.

Skrædderforbundets Kongres afholdtes i Arbejdernes Forsamlingsbygning, Rømersgade 22 i København. Den tog sin Begyndelse Kl. 10 om Formiddagen og varede, afbrudt af nødvendige Spisepauser, til Kl. 11 om Aftenen.

Den alvorlige og højspændte Situation, der laa for under de Omstændigheder, hvor den betydeligste Interesse knyttede sig til Skrædderfagets endelige Stilling, satte Sindene stærkt i Bevægelse, ikke mindst blandt Tilhørerne, der havde fyldt Lokalets Balkon til sidste Plads.

Debatten i Salen var ligeledes præget af de særlige Forhold, der havde givet Anledning til Kongressens Sammentræden, og med Spænding imødesaas Resultatet af Stemmeafgivningen, som foregik ved Navneopraab.

Med 96 Ja mod 69 Nej vedtoges følgende af Hovedbestyrelsen stillede Forslag.

»Efter at der fra Hovedbestyrelsen er fremlagt en Redegørelse over Motiverne til at antage det af Forligsmanden oprindelig stillede Forslag med de Ændringer, der er indflettede ved Mødet imellem Hovedorganisationerne den 21. Februar, maa Kongressen udtale, at den saalidt som Hovedbestyrelsen finder Forslaget tilfredsstillende.

Under denne Synsvinkel forstaar Kongressen derfor den Modstand, der har været i de københavnske Afdelinger imod Forslaget, men maa dog tiltræde den af Hovedbestyrelsen og de københavnske Afdelingers Bestyrelser fremsatte Motivering for Forslagets Antagelse, at der næppe ved en fortsat Strejke kunde vindes saadanne yderligere Indrømmelser, som kom til at staa i Forhold til de Ofre, der blev at yde, dels af de enkelte Medlemmer og dels af den samlede Organisation, og at det derfor vilde være uforsvarligt at fortsætte Strejken.

Hertil kommer yderligere Hensynet til Fagets andre Lønbevægelser, og ikke mindst at »Dansk Skrædderforbund«, under de nuværende Forhold, ikke vil være Anledningen til, at der erklæres

Lock-out overfor ca. 70,000 Medlemmer af »De samvirkende Fagforbund«.

I Henhold til foranførte vedtager Kongressen:

at Strejken overfor Medlemmer af Foreningen af danske Fabrikanter af Herreklæder hæves fra og med Tirsdag Aften den 29. ds. paa Betingelse af, at Forligsmandens Forslag med de dertil knyttede Ændringer af 21. ds., træder i Kraft fra d. 1. Marts, samt at den af Arbejdsgiverforeningen fra samme Dato bebudede Lock-out aflyses.«

Da Resultatet forelaa, tilstillede Forbundets Ledelse straks Forligsmanden Meddelelse derom, og da der ogsaa forelaa Underretning om Arbejdsmændenes Stilling, gik Meddelelserne videre til Arbejdsgiverforeningen, som derpaa straks aflyste Lock-outen ved følgende Meddelelse, der udsendtes gennem Ritzaus Bureau:

»Arbejdsgiverforeningen beder Ritzaus Bureau meddele, at efter at man fra Forligsmanden har modtaget Meddelelse om, at Lagerskrædderne har vedtaget det af Forligsmanden stillede Forslag, aflyses den til Onsdag af Arbejdsgiverforeningen varslede Lock-out.«

Denne Meddelelse udsendtes Kl. 12½ og en Time senere udsendte Forligsmanden følgende officielle Meddelelse.

»Mandag Aften modtog Forligsmanden Meddelelse fra de respektive Parter om at Forslagene til Overenskomst for Jærnindustriens Arbejdsmænd og Lagerskrædderne var vedtaget.

Herefter bortfalder den til 1. Marts varslede Lockout, og Hovedorganisationerne er enedes om, at Arbejdet i de to strejkende Fag genoptages saavidt muligt Onsdag Morgen og senest Torsdag Morgen.

Samtidig hæves Strejken hos Aktieselskabet Glud og Marstrand.«

Samme Nat indløb Meddelelse om at Skibsmalersagen var gaaet i Orden.

Forligsmanden havde holdt Møde om denne Sag den 26. Februar fra Kl. 1 Middag til Kl. 12 Nat, og dette Møde fortsattes Kl. 7 Mandag Aften den 28. Februar. Om Morgenen den 29. Kl. 4½ forelagdes et Mæglingsforslag, der straks godkendtes af begge Parter.

*

Med Ordningen af Støberiarbejdsmændenes og Lagerskræddernes Forhold og med Stor-Lock-outens Aflysning er egentlig det første store Afsnit af Foraarets Lønbevægelse forbi, selv om der endnu er adskillige Overenskomster, der allerede er udløbet uden at der er opnaaet Enighed om nye, men der er ingen Sager, der er saa vidt, saa Forsøgene paa at komme til en Ordning er opgivet.

Vi gengiver efterstaaende en

Oversigt over afsluttede Overenskomster.

Fagene:	Antal Mdl.
Arbejdsm.: (Støberiarbejdsm.)	4000
do. Aarhus Oliemølle	350
Barnevognsarbejderne i Kbhv.	30
Bødkere i Provinserne	255
do. i Bryggerierne	23
Forgyldere: Hele Landet	74
Glarmestersv.: Kbhv. og Odense	140
Hattearbejdere: Straa- og Filthattefabrikanter	50
*) Kedel- og Maskinpassere: Forskellige Virksomheder	800
Korkskærere og Sorterersker: Korkvarefabrikantforeningen	85
Kurvemagere: Ny Overenskomst for kvindelige Arbejdere	14
Kvindeligt Arbejderforbund: Forskellige Virksomheder	1054
Karetmagere: »Skandia«	80
Malere: Skibsmalerarbejde	125
Mølleriarbejdere, Aarhus Oliem.	52
Metalarbejderkartellet:	
Elektrikere (Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning)	1100
Formere (Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning)	1400
Gørtlere og Metalarb. (Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning)	350
Jærn- og Metalslibere (Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning)	140
Metaltrykk. (Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning)	30
Smede- og Maskinarb. (Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning)	11000
	14020

*) Forslaget er til Afstemning.

Papirindustriarb.: Hele Landet	1060
Pottemagere: Forsk. Virksomh.	115
Skibstømrere: Provinserne ...	295
Skotøjarbejdere: Fabrikkerne.	2000
Skræddere: Fabrikanter af Herreklæder	2150
Slagteriarb.: Forsk. Virksomh.	420
Snedkere: Jærnindustriens Sammenslutning	1000
Stenarbejdere: Stenkløvning i Rønne	18
Sukkervare- og Chokoladearbejdere: Hele Landet.....	875
Tekstilarbejdere: Hele Landet	6500
Tobaksarbejdere: Fabrikantforeningerne	4500
Tobaksarb.: Forsk. Virksomh. udenfor do.	1700
Træindustriarb.: Hele Landet.	1650
Ialt:	43435

Hertil kommer Fag udenfor De samvirkende Fagforbund med Overenskomster for ca. 7000 Medlemmer. Ialt er der saaledes sluttet for c. 50000 Arbejdere.

For Tiden forhandles der om Overenskomster for Arbejdsmænd paa Teglværker, Cementfabrikker, i Københavns Havn og paa Savværkerne, om Snedkerfagets Forhold hos alle Arbejdsgivere udenfor Jærnindustrien. Ligeledes for Malerfaget udenfor Jærnindustrien. Børstenbinderfaget stemmer i Øjeblikket over et Forslag, der blev endelig udarbejdet den 29. Februar. Sukkervareindustriens Forhold gik i Orden den 2. Marts. Bødkerne paa Cementfabrikkerne forhandler.

Hvad der i det hele taget staar tilbage, fremgaar iøvrigt af følgende:

Oversigt over opsagte Overenskomster, der ikke er erstattet af andre.

Udløbet 1. Januar.

Fagene:	Antal Mdl.
Arbejdsm.: Forsk. Virksomh.	504

1. Februar.

Arbejdsm.: Forsk. Virksomh.	11200
Bødkere: Cementfabrikkerne.	150
Karetmagere: Karetmagermesterforeningen.....	220
Mølleriarb.: Forsk. Virksomh.	90
Ialt:	11660

15. Februar.

Arbejdsm.: Forsk. Virksomh.	230

1. Marts.

Arbejdsmænd	273
Børstenbindere	290
Karetmagere	270
Kvindeligt Arbejderforbund..	300
Malere	2925
Ialt:	4058

1. April.

Arbejdsmænd	4052
Bageri- og Konditoriarbejdere	1000
Billedskærere og Dekorationsbilledhuggere.....	155
Brolæggere	114
Drejere	270
Kvindeligt Arbejderforbund .	262
Mølleriarbejdere	77
Rebslageriarbejdere	86
Sadelmagere og Tapetserere .	163
Skræddere	2700
Slagteriarbejdere.....	178
Snedkere.....	5200
Stenarbejdere.....	188
Stukkatører	70
Ialt:	14,515

15. April.

Arbejdsmænd.....	45

1. Maj.

Arbejdsmænd	904
Bødkere	76
Guld-, Sølv- og Elekropletarb.	60
Handskemagere.....	96
Kvindeligt Arbejderforbund..	164
Ialt:	1300

Tilsammen opsagt for *32,312* Medlemmer.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene hos R. Collstrop i Horsens. Den 22. Decbr. f. A. afholdtes et Fællesmøde i København angaaende Lønforholdene for Arbejdsmændene ved Aktieselskabet R. Collstrops Imprægneringsanstalt i Horsens.

Mødet endte resultatløst, men senere forhandlede Parterne selv, og der opnaaedes Enighed om en Overenskomst for Tiden fra 1. Januar 1916 til 1. Januar 1918.

Timelønnen hævedes derved fra

40 til 47 Øre (52 Øre ved Havnen), og de allerfleste Akkordsatser blev forbedrede med Tillæg, der i Gennemsnit andrager 15 pCt.

Firmaet beskæftiger 44 Mand.

Forgylderne Landet over. Den 1. November blev Forgylderfagets Overenskomst opsagt saavel af Foreningen af Guldlistefabrikanter i Danmark som af Forgylderforbundet.

Den 19. Januar forhandlede Parterne resultatløst. Fabrikanterne tilbød et Dyrtidstillæg paa 5 Kr. maanedlig paa Betingelse af, at alt iøvrigt blev ved det gamle i 2 Aar. Forbundet vilde ikke modtage dette Tilbud, men krævede Tillæg paa Lønninger saa vel som paa Akkorder og Overarbejdsbetalinger.

Den 28. Januar forhandledes under Hovedorganisationernes Medvirken, men der opnaaedes ikke Enighed, selv om Parterne kom hinanden noget nærmere end ved Mødet den 19. Januar.

Under disse Omstændigheder iværksattes Strejke den 1. Februar i Henhold til Varsler af 15. og 23. Januar.

Den 18. Februar havde Forligsmanden fastsat til Mæglingsdag for Forgylderfaget, men Dagen før blev der optaget nye Forhandlinger mellem Parterne og Hovedorganisationerne paa sidstnævntes Initiativ, og efter en meget lang Forhandling opnaaedes Enighed om et Forslag, som Parterne senere skulde tage Stilling til.

Alle Forbundets Afdelinger holdt Generalforsamlinger den 19. Febr. og Forslaget blev vedtaget med stor Majoritet. Fabrikanterne vedtog det ogsaa. Mødet hos Forligsmanden bortfaldt dermed.

Ved den saaledes tilvejebragte Overenskomst gjennemførtes paa Priskurantomraadet en Ordning af overordentlig Betydning saavel for Fabrikanter som for Arbejdere. Hidtil havde nemlig vidt forskellige Priskuranter været gældende; nu indførtes der Fællespriskurant, foreløbig for københavnske Virksomheder og for Helsingør Rammelistefabrik.

Denne Fællespriskurant fremkom derved, at et Udvalg skulde udarbejde en Liste paa Basis af Fabrikanterne Jeppesens og Dahlmanns Prislister. Af disse to Prislister, som er Fagets bedste, skulde de højeste Priser uddrages, og den saaledes fremkomne Priskurant fik derefter et Tillæg af 7 pCt. paa alle Priser.

De øvrige Prislister i Provinsen forhøjedes med 5 pCt., og Akkordarbejdere, der arbejder efter disse Lister, fik dertil yderligere et Dyrtidstillæg af 4 Kr. pr. Maaned. Det staar Virsomhederne frit for at afløse denne Ordning ved at antage den københavnske Prisliste.

Timelønnede Arbejdere saavel i København som i Provinserne fik alle et Tillæg af 4 Øre pr. Time. Ugelønnede Arbejdere fik et tilsvarende Tillæg.

Satserne for Over-, Nat- og Helligdagsarbejde forhøjedes fra 25 og 50 pCt. til 50 og 75 pCt.

Arbejdet blev genoptaget Tirsdag Morgen den 22. Februar.

Kobbersmedene Landet over. Kobbersmedeforbundet, som staar udenfor De samv. Fagforbund, opsagde samtlige i Faget gældende Overenskomster til Udløb 1. Februar, og da der ikke ved Forhandlinger om nye fremkom antagelige Tilbud fra Arbejdsgivernes Side varsledes der Strejke til den 9. Februar i Varsler af 25. Januar og 2. Februar. Forbundets Krav gik ud paa en Forhøjelse af Minimallønnen til 50 Øre pr. Time og en Forhøjelse af alle personlige Lønninger paa 5 Øre pr. Time; desuden forlangtes den københavnske Priskurant, som gælder mellem Kobbersmedelavet og Forbundet, udstrakt til at gælde for hele Landet.

Forligsmanden foranledigede imidlertid, at Strejken udsattes til den 14. Februar, og den 10. afholdtes Forligsmøde, som endte med, at et Mæglingsforslag blev stillet. Svaret skulde foreligge den 12. Februar Kl. 1 Middag. Begge Parter vedtog Forslaget, der gik ud paa følgende:

De hidtil gældende Overenskom-

ster mellem Sammenslutningen af Arbejdsgivere i Jærnindustrien, Københavns Kobbersmedelav, Centralforeningen af Blikkenslagere og Kobbersmedemestre i Jylland og Østifterne paa den ene Side og Kobbersmedenes Forbund i Danmark paa den anden skulde forlænges tilligemed de dertil knyttede Regulativer og Prislister til 1. Februar 1918 med en Række Ændringer og Tilføjelser, hvorved Minimallønnen fastsattes saaledes:

Ved Skibsværfterne Burmeister & Wain, Flydedokken i København og Helsingørs Skibsværft hævedes den fra 40 til 42 Øre, medens den for nye Udlærlinge paa samme Værksted hævedes fra 38 til 41 Øre. Hos Mestrene i Københavns Kobbersmedelav forhøjedes Minimallønnen fra 42 til 44 Øre og for nye Udlærlinge paa samme Værksted fra 40 til 43 Øre. I Provinsen hævedes den fra 43 til 46 Øre og for Udlærlinge paa samme Værksted fra 38 til 41 Øre.

Alle hidtidige personlige Timelønninger forhøjedes med 2 Øre pr. Time hos Mestre i Københavns Kobbersmedelav og paa de nævnte Skibsværfter, medens de forhøjedes med 4 Øre i Provinserne.

For Centralforeningerne fastsattes iøvrigt følgende:

Parterne anser det for ønskeligt at anvende Akkordberegninger overalt, hvor dette lader sig gøre. Anvendes der Akkord, vil Betalingen være at yde efter den Prisliste, der gælder for Københavns Kobbersmedelav med. Fradrag af 5 pCt.

I Tilslutning til de nævnte Bestemmelser afgjordes, at der skal optages en Forhandling angaaende Supplering af den for Københavns Kobbersmedelav gældende Priskurant med enkelte manglende Satser, og Forhandlinger angaaende en Regulering af Satserne for Kobberrør i Prislisten for Skibsværfterne.

Uoverensstemmelser angaaende Forstaaelsen af disse Bestemmelser skal afgøres af et Udvalg, bestaaende af to Repræsentanter for hver af Parterne med Forligsmanden som Opmand.

De københavnske Kobbersmede har iøvrigt Lønoverenskomsternes kendte Løfteparagraf, der giver Ret til at rejse Lønkrav i Overenskomstperioden.

Strejken aflystes.

Skibstømrerne i Nykøbing, Jylland. Dansk Skibstømrerforbund har truffet Aftale med Mestrene i Nykøbing, Mors om, at der betales 2 Kr. ugentlig i Dyrtidstillæg til alle Skibstømrere.

Snedkerne i Jærnindustrien. Efter langvarige Forhandlinger afsluttedes den 8. Februar efterstaaende Overenskomst mellem Snedkerforbundet i Danmark og Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien i Danmark.

»Alle de i Aaret 1916 udløbne Overenskomster, som er afsluttede mellem Snedkerforbundet i Danmark og Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien i Danmark (se nedenanførte Fortegnelse), forlænges to Aar indtil 1. Februar 1918.

Minimallønnen paa Aktieselskabet Helsingørs Jærnskibs- og Maskinbyggeri, 38 Øre, forhøjes samtidig med 3 Øre til 41 Øre. Den i Overenskomsten hidtil gældende Bestemmelse om et særligt Tillæg af 2 Øre efter en Karenstid af 3 Uger bibeholdes.

Prislisten for Aktieselskabet Helsingørs Jærnskibs- og Maskinbyggeri optages til Revision, og Forhandlingerne herom skal være afsluttede inden 1. Marts d. A. Den ny Prisliste, hvori de almindelige Bestemmelser fra den gamle Prisliste optages uforandrede, faar tilbagevirkende Kraft til 1. Februar d. A.

Hos Aktieselskaberne Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri og Københavns Flydedok og Skibsværft er Antagelseslønnen efter den for Tiden gældende Praksis 42 Øre. Denne Antagelsesløn forhøjes med 2 Øre. Den hidtil gældende Aftale om et særligt Tillæg af 2 Øre efter en Karenstid af 3 Uger bibeholdes.

De hos de samme Værfter trufne

Aftaler vedrørende Prislisten opretholdes.

Minimallønnen paa Vognfabrikken »Scandia« forhøjes med 3 Øre til 41 Øre. »Scandia« indgaar paa at følge sin nuværende Praksis, hvorefter den gældende Minimalløn ikke er eller vil blive benyttet som fast Antagelsesløn.

Angaaende den ved Mødet den 12 Januar d. A. trufne Aftale om Arbejdsforholdene paa »Scandia« henvises til Overenskomst af 5. ds. mellem »Scandia« og dets Arbejdere.

Al nuværende Praksis med Hensyn til almindelige Lønprincipper, Akkordsatser og Værkstedsprislister bliver uforandret.

Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning erkender at være gjort bekendt med, at der af Snedkerforbundets Medlemmer, der er beskæftigede paa forskellige af Sammenslutningens Værksteder, vil blive rejst Krav overfor de paagældende Arbejdsgivere om en Regulering af de personlige Timelønninger.

Skulde det efter Forløbet af en Maaned fra denne Overenskomsts Ikrafttræden at regne vise sig, at der ikke er opnaaaet en for de paagældende Arbejdere tilfredsstillende Ordning, og Kravet derefter rejses gennem Snedkerforbundet, tilsiger Sammenslutningen sin Medvirkning til en Løsning heraf i Henhold til Regler for Behandlingen af faglig Strid.

Opnaas der heller ikke ad denne Vej en Ordning, forbeholder begge Parter sig deres Stilling til Sagens videre Forfølgelse.

Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning erkender endvidere, at Snedkerne i saadanne Tilfælde, hvor Akkordpriser eller Prislister paa lovlig Maade er bragt eller vil blive bragt til Ophør, har Ret til at kræve optaget Forhandling om ny Priser med vedkommende Arbejdsgiver. Herfra undtages dog Aktieselskaberne Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri, Københavns Flydedok og Skibsværft, Helsingørs Jærnskibs- og Maskinbyggeri og Vognfabrikken »Scandia«.

Begge Organisationer er enige om snarest muligt efter denne Overenskomsts Ikrafttræden at optage en Forhandling om en almindelig Overenskomst paa Grundlag af den indenfor Jærnindustrien almindelig gældende.

Nærværende Overenskomst træder i Kraft fra og med 1. Februar 1916 at regne.

De Overenskomster, som omfattes af nærværende Overenskomst, er følgende:

1) Regler for Behandling af faglig Strid, Juni 1904.
2) Overenskomsterne af 29.—30. September 1905 med Følgeskrivelse og af 17. Juli 1908 mellem Sammenslutningen og Snedkerforbundet, med Udeladelse af Bestemmelsen i 1. Stk. 3. Punktum i førstnævnte Overenskomst vedrørende Regler for Behandlingen af faglig Strid.
3) Overenskomst vedrørende Aktieselskabet Helsingørs Jærnskibs- og Maskinbyggeri af Juni 1904 og 31. Maj 1912.
4) Overenskomst vedrørende Aktieselskaberne Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri og Københavns Flydedok og Skibsværft af 21. Decbr. 1906 og 18. og 19. Februar 1907.
5) Overenskomst vedrørende Aktieselskaberne Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri og Københavns Flydedok og Skibsværft af 13. April 1912.
6) Overenskomst vedrørende Vognfabrikken »Scandia«, Randers af 31. Decbr. 1910.

København, den 8. Febr. 1916.

For Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærn- og Metalindustrien i Danmark:
MORITZ HEINEKE.

For Snedkerforbundet i Danmark:
MARTIN PETERSEN.
H. M. HANSEN.

Arbejdsløsheden

i December Maaned 1915.

For December Maaned 1915 er der blevet meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden af 62 Fag eller Organisationer for ialt ca. 125,200 Arbejdere. Nedenst. Oversigt omfatter imidlertid ca. 8,600 Arbejdere flere (eller ialt ca. 133,800 Arbejdere), idet de givne Oplysninger af Hensyn til Sammenligningen med de foregaaende Maaneder paa enkelte Punkter er blevet suppleret med et skønsmæssigt Tillæg.

Antallet af Arbejdsløse blandt de 133,800 Arbejdere var ved Maanedens Udgang ca. 15,900 eller 11,9 pCt., og Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 274,600 eller 2,05 Dag pr. Medlem.

Af Fag, fra hvilke der mangler Oplysninger, nævnes: Sejlmagere, Forgyldere, Glarmestre, Skiferdækkere, Børstenbindere og Kobbersmede.

Desuden er de meddelte Oplysninger ret ufuldstændige for Stenarbejdere, Dansk Arbejdsmandsforbund og Kvindeligt Arbejderforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	121	121	2	96	463	463	7	187	584	584	9	283
Bageri- og Konditr.arb.	1201	1201	150	3600	1619	1619	61	1647	2820	2820	211	5247
Sukkervarearbejdere.	460	460	8	146	149	149	7	137	609	609	15	283
Bryggeriarbejdere ...	2558	2558	38	838	1410	1410	39	785	3968	3968	77	1623
Slagteriarbejdere	720	720	77	1158	2649	2649	71	1890	3369	3369	148	3048
Skraatobaksarbejdere	194	194	»	»	503	503	33	434	697	697	33	434
Tobaksarbejdere.....	4132	4132	92	2644	2222	2222	29	1065	6354	6354	121	3709
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1567	1478	16	358	5104	5071	120	2458	6671	6549	136	2816
Rebslagere	18	18	»	6	199	183	4	33	217	201	4	39
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skrædere.....	2820	2820	149	2757	2177	2177	199	1145	4997	4997	348	3902
Syersker.....	51	51	»	»	—	—	—	—	51	51	»	»
Handskemagere	56	56	2	26	10	10	2	16	66	66	4	42
Hattearbejdere.....	293	293	7	168	92	92	5	166	385	385	12	334
Skotøjsarbejdere.....	2270	2270	89	2833	919	919	26	621	3189	3189	115	3454
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	86	86	12	275	82	82	9	198	168	168	21	473
Murere	1902	1902	587	6816	4499	4499	2257	c. 30000	6401	6401	2844	c36816
Murarbejdsmænd	990	990	264	6508	—	—	—	—	990	990	264	6508
Hustømrere	1311	1311	229	4837	3541	3532	909	15002	4852	4843	1138	19839
Skibstømrere	282	282	6	443	417	383	19	441	699	665	25	884
Snedkere.....	3505	3505	411	8938	3546	3546	423	7984	7051	7051	834	16922
Billedskærere	108	108	2	60	56	56	1	21	164	164	3	81
Malere.....	1898	1898	769	17967	2393	2393	1294	25533	4291	4291	2063	43500
Sadelm. og Tapetserere	950	950	72	1952	398	398	31	438	1348	1348	103	2390
Stukkatører.....	85	85	8	172	8	8	»	»	93	93	8	172
Gas- og Vandarbejdere	68	68	7	145	—	—	—	—	68	68	7	145
Skorstensfejere	72	72	»	»	24	24	»	»	96	96	»	«
Ovnsættere	10	10	3	45	—	—	—	—	10	10	3	45
At overføre..	27728	27639	3000	62788	32480	32388	5546	90201	60208	60027	8546	152989

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	27728	27639	3000	62788	32480	32388	5546	90201	60208	60027	8546	152989
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere .	639	639	17	336	2111	2111	114	1626	2750	2750	131	1962
Bødkere	251	251	1	6	523	523	44	312	774	774	45	318
Drejere	88	88	4	21	209	206	17	210	297	294	21	231
Karetmagere	332	332	10	145	560	560	43	964	892	892	53	1109
Barnevognsarbejdere .	20	20	»	»	—	—	—	—	20	20	»	»
Korkskærere	200	200	38	228	30	30	10	84	230	230	48	312
Kurvemagere	165	165	»	»	—	—	—	—	165	165	»	»
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	106	106	5	402	94	94	»	12	200	200	5	414
Hvidgarvere	44	44	1	26	34	34	»	»	78	78	1	26
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere	808	808	10	302	—	—	—	—	808	808	10	302
Pottemagere	59	59	2	22	46	46	1	10	105	105	3	32
Stenarbejdere	—	—	—	—	334	155	11	260	334	155	11	260
Gasarbejdere	240	240	»	»	200	200	»	»	440	440	»	»
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	443	443	1	25	172	172	2	12	615	615	3	37
Blikkenslagere	700	700	16	419	469	469	19	377	1169	1169	35	796
Metaltrykkere	90	90	3	60	7	7	»	»	97	97	3	60
Jærn- og Metalslibere.	99	99	17	144	71	71	7	42	170	170	24	186
Gørtlere og Metalarb..	281	281	4	164	76	76	2	42	357	357	6	206
Urmagere	60	60	1	27	138	38	»	»	198	98	1	27
Instrumentm., chir....	38	38	»	»	—	—	—	—	38	38	»	»
Smede og Maskinarb..	8300	8300	190	5208	6121	6121	137	3071	14421	14421	327	8279
Formere	375	375	108	745	1100	1100	380	2572	1475	1475	488	3317
Elektrikere	837	837	32	737	759	759	27	481	1596	1596	59	1218
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	192	192	2	32	1013	1013	2	50	1205	1205	4	82
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1052	1052	11	238	216	216	4	69	1268	1268	15	307
Litografer	352	326	12	321	101	71	4	25	453	397	16	346
Typografer	2507	2507	100	1726	1619	1566	64	1090	4126	4073	164	2816
Kedel- og Maskinpass.	692	692	16	594	995	937	40	862	1687	1629	56	1456
Gartnere	306	306	26	177	11	11	»	»	317	317	26	177
Kellnere	829	829	119	c3000	515	515	50	c1400	1344	1344	169	c4400
Dansk Arbejdsmandsf.	16900	13600	1870	31600	26000	18100	3490	56700	42900	31700	5360	88300
Arbejdsm. Fagforening f. Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	759	759	82	1535	759	759	82	1535
Lager- og Pakhusarb..	725	725	6	145	—	—	—	—	725	725	6	145
Kvindel. Arbejderforb..	2748	2598	137	2839	950	511	4	79	3698	3109	141	2918
Brødkuske	286	286	3	72	—	—	—	—	286	286	3	72
Tilsammen.	68492	64927	5762	112549	77713	68859	10100	162086	146205	133786	15862	274635

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 37 ❋ KØBENHAVN DEN 11. MARTS 1916 ❋ 12. AARGANG.

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene i Jernindustrien. Arbejdsmænd og Møllere paa Aarhus Oliemølle. Bryggeri- og Brænderiarbejdere. Brødkuskene. Børstenbinderne. Kvinderne paa »Danmark«. Kvinderne paa Tændstikfabrikkerne. Kvinderne paa Bornholm. Kvinderne paa Carl Lunds Fabrikker. Kvinderne paa Schous Sæbefabrik. Lagerskrædderne. Skibsmalerne. Sukkervare- og Chocoladearbejderne). Arbejdsforholdene. Den socialdemokratiske Presse. Opsagte Overenskomster. Arbejdsanvisningen.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd i Jernindustrien. I et Antal af ca. 4000 nedlagde Arbejdsmændene i Støberier og Maskinfabrikker. Landet over Arbejdet om Aftenen den 15. Februar.

Der havde været varslet Strejke til en tidligere Dato, men Forligsmanden havde foranlediget Strejkens Udsættelse, for at der kunde skaffes Tid til forinden at søge et Mæglingsforslag udarbejdet og behandlet.

Det lykkedes ogsaa at komme saa vidt, men Forslaget blev vedtaget med det Forbehold, at Vedtagelsen ikke stod ved Magt, hvis en paa daværende Tidspunkt varslet Lockout blev iværksat, og Strejken blev altsaa til Virkelighed, da Lock-outen ikke var aflyst tidsnok.

Da Lock-outen stadig truede kaldte Forligsmanden paany til Møde, og efter en meget lang Forhandling den 21. Februar forelaa et nyt Grundlag, som Hovedorganisationerne anbefalede til Overenskomst.

Dette Forslag blev ligesom det forrige vedtaget med 35 Stemmer mod 33 paa et for Anledningen indkaldt Delegeretmøde og med det samme Forbehold.

Lock-outen blev imidlertid aflyst og Forslaget var saaledes vedtaget. Arbejdet blev derfor genoptaget den 1. og 2. Marts.

Forligsmandens Forslag af 14. Februar i Forbindelse med det af Hovedorganisationerne under 21. Februar anbefalede Tillæg betød, at Støberiarbejdsmændenes Overenskomst forlænges i 2 Aar til 1. Februar 1918, og samtidig indførtes forskellige Forbedringer i de almindelige Bestemmelser. Tillige sloges det fast, at Priskuranter, som var opsagte eller bliver opsagte, kan kræves forhandlet med vedkommende Arbejdsgiver.

Provinsminimallønnen forhøjedes derpaa forlods med 1 Øre, og herefter forhøjedes Minimallønnen Landet over med 3 Øre til 39 Øre i København og 38 i Provinserne og alle Timelønninger til og med 40 Øre ligeledes med 3 Øre, Timelønninger til og med 45 med 2 Øre og derover med 1 Øre.

Desuden gaves et ugentlig Dyrtidstillæg til Timelønnen (inclusive de nævnte Tillæg og Specialisttillæg) paa 2 Kr. til 39 Øre og derunder, 1½ Kr. til 40 og 41 Øre, 1 Kr. til 42 og 43 Øre og ½ Kr. til 44 Øre.

Desuden fastsattes forskellige Specialisttillæg for Kærnemagere, Rensere, Kranmænd og Riggere, og Støbetillæget forhøjedes fra 25 til 30 Øre pr. Dag.

Endelig fastsloges det, at der skulde forhandles om en hel Række Forhold vedrørende Arbejdsreglementer, Voldgiftsregler og for en enkelt Virksomheds Vedkommende om Arbejdstid.

Alle disse Bestemmelser og Ændringer var mønted paa Støberiarbejdsmændenes Hovedoverenskomst, og dernæst fik Forliget et Tillæg der samtidig ændrede og forlængede en Række andre Overenskomster.

Dette Tillæg var saalydende:

»Bestemmelserne i Hovedoverenskomsten af 14. Marts 1911 med forannævnte Ændringer og Tilføjelser kommer ligeledes til Anvendelse paa nedenanførte 7 Overenskomster, der ligesom Hovedoverenskomsten skal være gældende til 1. Februar 1918. Dog er det en Forudsætning, at Arbejdsvilkaarene ikke herved paa noget Punkt forringes for de Arbejdere, der omfattes af de 7 Særoverenskomster.

1. Overenskomst af 17. Marts 1911 mellem A/S »Scandia«, A/S »Strømmen« og de øvrige under Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning hørende Fabrikker i Randers og Arbejdsmændenes Fagforening sammesteds.

2. Overenskomsten af 17. Marts 1911 mellem A/S »Skandia«, Randers, og de af Fabrikkens Arbejdere, der beskæftiges ved Boremaskiner i Klejnsmedeafdelingen.

3. Overenskomst af 17. Maj 1911 mellem Fabrikant H. Christoffersen, Holeby, og Arbejdsmændenes Fagforening for Fuglse-Holeby og Omegn.

4. Priskurant af 1. Juli 1911 mellem A/S Nordiske Kabel- og Traadfabrikker og Fabrikarbejdernes Forbund.

5. Overenskomst af 13. Marts 1912 vedrørende Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejsaktieselskab.

6. Overenskomst af 11. Februar 1914 mellem Marstal Skibsbyggeri og Reparationsværft og Dansk Arbejdsmandsforbunds Afdeling for Svendborg og Marstal.

7. Overenskomst af 31. Juli og 1. December 1914 mellem Jærn- og Metalindustriens Sammenslutning og Dansk Arbejdsmandsforbund vedrørende Ladnings- og Losningsarbejde ved A/S Nordiske Kabel- og Traadfabrikkers Havn i Middelfart.

Arbejdsmænd og Møllere paa Aarhus Oliemølle. Den under 22. Juni 1914 indgaaede Overenskomst med Foreningen af danske Oliemøllere opsagde Dansk Arbejdsmands-Forbund og Dansk Mølleriarbejder-Forbund til Udløb den 1. Februar forsaavidt den angik Aarhus Oliemølle, der efter 1914 er udtraadt af Oliemøllerforeningen og dermed af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

Da gentagne Forhandlinger om en ny Overenskomst var resultatløse, varslede de to Forbund Strejke til den 4. Februar, men Strejken kom ikke til Udbrud; thi den 31. Januar afsluttedes en ny Overenskomst, der tidligst kan opsiges til Ophør 1. Februar 1919.

Derved blev Timelønnen for Arbejdere, der beskæftiges i Dagdrift, forhøjet fra 42 til 48 Øre, ved 3-Holdsdrift forhøjedes den fra 50 til 57 Øre.

For Arbejde paa Højhelligdage fastsattes en Timebetaling af 86 Øre til Folk, der arbejder i 8 Timers Vagt og et Tillæg af 100 % til dem, der arbejder i 10 Timers Vagt.

Ved Specialarbejde forhøjedes Tillægget fra 1 Kr. til 1 Kr. 50 Øre, desuden fik de Arbejdere, der er beskæftigede ved Syrekogning Andel i et Beløb paa 200 Kr. til Erstatning for ødelagt Tøj.

Bryggeri- og Brænderiarbejdere Landet over. Allerede i Novbr. Maaned f. A. sluttede Dansk Bryggeri og Brænderiarbejderforbund Overenskomst med de fleste under Arbejdsgiverforeningen hørende Bryggerier og en Del af de øvrige Landet over. Derved forhøjedes alle Lønninger med 10 pCt. og Lønforhøjelserne fik tilbagevirkende Kraft til 1. Oktober.

I Februar sluttede Forbundet Overenskomster med Spiritusfabrikanterne i København og Provinsen. Disse Overenskomster, der gælder til Oktober 1919, giver Arbejderne en Forhøjelse af 3 Kr. pr. Uge til Minimallønnen og et Tillæg af 10 Øre til Betalingen for Overarbejdstimerne.

Forbundet staar udenfor De samvirkende Fagforbund og sluttede derfor ikke paa de Brænderiarbejderes Vegne som staar i Dansk Arbejdsmandsforbund.

Brænderiarbejderne i København og Omegn. Brænderiarbejdernes Afde-

ling af Dansk Arbejdsmands-Forbund sluttede i Februar Maaned Overenskomst med Spiritusfabrikanterne i København for 1 Aar. Derved forhøjedes Ugelønnen med 3 Kr.; dersom Fabrikanterne ønsker Overenskomsten forlænget 1 Aar til, skal Lønnen yderligere forhøjes med 1 Kr. i 1917.

Brødkuskene i København. Brødkuskenes faglige Forening. som staar udenfor Kuskeorganisationen under Dansk Arbejdsmands Forbund, har fra 21. Februar sluttet Overenskomst for Fabrikskuske og Fintbrødskuske. De lavest lønnede fik derved en Lønforhøjelse paa 3 Kr. om Ugen, de højstlønnede 2 Kr. Overtidsbetalingen forhøjedes med 10 Øre. Overenskomsten, som omfatter ca. 300 Mand, kan opsiges til 1918, men kan ogsaa begæres forlænget til 1921 mod at Ugelønnen forhøjes med 1 Kr. i 1918.

Børstenbinderne Landet over. Børsteindustriarbejdernes Forbund opsagde Fagets Overenskomst til Udløb den 1. Marts og ved de Forhandlinger, der senere førtes med Fagets Fabrikantforeninger, fik Arbejderne Tilbud om et Dyrtidstillæg paa 10 % til Ugeløns- saavel som Akkordarbejdere.

Dette Tilbud tilfredsstillede ikke, og Sagen gik derpaa til Hovedorganisationerne, der resultatløst forhandlede den 14. Februar.

Forbundet ønskede nu at varsle Strejke, men forinden dette skete, blev der gjort et nyt Forsøg paa at komme til Enighed, og dette lykkedes ved Udvalgsforhandlinger den 29. Februar.

Det derved udarbejdede Forslag, som vedtoges med det samme af Fabrikanterne, kom til Behandling paa Generalforsamlinger i alle Forbundets Afdelinger den 3. Marts og vedtoges med stor Majoritet.

Det traadte i Kraft fra og med den 3. Marts, fra hvilket Tidspunkt alle Timelønninger til og med 40 Øre forhøjedes med 15 pCt. og alle Timelønninger over 40 Øre med 10 pCt.

Fagets omfattende Priskuranter revideredes paa den Maade, at et helt Afsnit forhøjedes med 15 pCt., et andet med 12½ pCt. og et tredie med 10 pCt. I to andre Afsnit fik nogle af de mest gangbare Sorter først forskellige Tillæg, og de saaledes ændrede Afsnit forhøjedes derefter med 10 pCt. over det hele. Endelig fik alle Værkstedsakkorder (de Arbejder, der ikke er omfattet af Fagets Fællesprisliste) et Tillæg af 12½ pCt.

Dertil undergik Overenskomstens almindelige Arbejdsregulativ forskellige Forandringer af forbedrende Art. 9 Timers Maximum pr. Uge fastsattes saaledes for Overarbejde. Slumpeakkorder afsluttes kun for de enkelte Tilfælde. Tillægsbetaling fastsattes i visse Tilfælde, hvor Arbejdet udføres i mindre Partier, og sluttelig bestemtes det, at faglige Voldgiftsretter kun kan fastsætte Akkordpriser for Arbejder, der ikke er omfattet af Priskuranten, hvis Organisationerne er enige om at overdrage Voldgiftsretten dette Hverv.

Overenskomsten gælder til 1. Marts 1918.

Kvinderne paa »Danmark« ved Hedehusene. Kvindeligt Arbejderforbund har sluttet Overenskomst med Kaffesurogatfabrikken »Danmark« ved Hedehusene, hvor ca. 20 Medlemmer af Forbundet beskæftiges. Timelønnen blev derved forhøjet fra 20 til 28 Øre og for Arbejdersker under 16 Aar fra 15 til 18 Øre. Akkordpriserne forhøjedes med 10 pCt. Enkelte fik personlige Løntillæg. Endvidere blev det fastsat, at Arbejderskerne i 1916, 1917 og 1918 skal have henholdsvis 3, 4 og 5 Dages Sommerferie med 2 Kr. i Løn pr. Dag. Endelig bestemtes det, at der skal betales 1 Kr. pr. Dag for hver Helligdag, der falder paa Ugens Hverdage. Arbejdstiden forkortes den 1. Februar 1917 fra 10 til 9½ Time pr. Dag. Overenskomsten gælder fra 1. Februar 1916 i 3 Aar.

Kvinderne paa Tændstikfabrikkerne. Mellem Kvindeligt Arbejderforbund og Foreningen af Tændstikfabrikker

i Danmark er der afsluttet Overenskomst for de københavnske Fabrikker og Aktietændstikfabrikken »Merkur« i Randers for Tiden fra 22. Februar 1916 til 1. April 1918.

Derved forhøjedes Minimallønnen med 2 Øre, medens alle timelønnede Arbejdere fik 1 Kr. i Tillæg pr. Uge fra 1. Februar at regne og alle akkordlønnede 1 Kr. 50 Øre pr. Uge fra samme Tidspunkt. Iøvrigt forblev Overenskomsten uforandret. Den omfatter ca. 300 Kvinder.

Kvinderne paa Bornholm. Kvindeligt Arbejderforbund har sluttet Overenskomst med A/S Hasle Klinker- og Chamottestensfabrik for Tiden fra 1. Februar 1916 til 31. Januar 1919. Derved forhøjedes den almindelige Timeløn fra 21 til 24 Øre. I 1917 forhøjes den til 25 Øre. Timelønnen for Kvinder, der beskæftiges ved Presserne, forhøjedes fra 22 til 27 Øre og endelig fik Akkordpriserne et Tillæg af 10 %. Fabrikken beskæftiger 15 Kvinder.

Kvinderne paa Carl Lunds Fabrikker i København. Kvindeligt Arbejderforbund har for Tiden fra 1. Januar 1916 til 1. Januar 1917 afsluttet Overenskomst med Carl Lunds Blikvarefabrikker i København.

Derved hævedes Timelønnen fra 21 til 25 Øre og Ugelønnen fra 15 Kr. til 16 Kr. 50 Øre. Kvinder, som beskæftiges ved Udearbejde, fik Lønnen hævet fra 18 Kr. til 22 Kr. og samme Lønsats blev fastsat for Kvinder i Emailleafdelingen, hvor der tidligere betaltes 15 Kr. om Ugen foruden visse Procenttillæg. Akkordpriserne i Emailleafdelingen hævedes med 33 pCt.

Overenskomsten omfatter ca. 200 kvindelige Arbejdere.

Kvinderne paa C. Schous Sæbefabrik i København. Kvindeligt Arbejderforbund har ved Forhandling gennemført en Lønordning, hvorved alle Lønninger paa Schous Sæbefabrik hævedes med 2 Kr. 50 Øre pr. Uge.

Derefter lønnes ny antagne Arbejdere med 12 Kr. 50 Øre, efter 4 Ugers Forløb stiger den til 14 Kr. 50 Øre og efter 1 Aars Forløb til 16 Kr. 50 Øre.

Antagelseslønnen for Sæbeopskæreren fastsattes til 16 Kr. stigende til 18 Kr. 50 Øre efter den paagældende Arbejderskes Anciennitet. Sidstnævnte Lønsats blev derved gældende for den nuværende Opskærer.

Overenskomsten, som omfatter c. 70 af Forbundets Medlemmer, gælder i 1 Aar fra 1. Januar 1916.

Lagerskrædderne i København. Dansk Skrædderforbund opsagde Overenskomsten med Foreningen af danske Fabrikanter af Herreklæder til Udløb den 1. Februar, og da der ikke var fremkommet et antageligt Tilbud fra Fabrikanternes Side nedlagde ca. 2200 mandlige og kvindelige Arbejdere Arbejdet den nævnte Dato.

Forligsmanden holdt Møde med Parterne og stillede Mæglingsforslag den 4. Februar, men det blev ikke anbefalet af Forbundets Ledelse og heller ikke vedtaget af en Fællesgeneralforsamling af Skræddere, Syere og Tilskærere.

Da det trak op til en Stor-Lockout bl. a. paa Grund af Skrædderstrejken, kaldte Forligsmanden til nyt Møde den 21. Februar, og her opnaaedes Enighed om et Forslag, som anbefaledes af Forbundets Ledelse, men forkastedes af en ny Fællesgeneralforsamling med 849 Stemmer mod 335.

Forbundet indkaldte derpaa en extraordinær Kongres, som vedtog Forslaget med 96 Stemmer mod 69, og Arbejdet genoptoges derpaa den 1. Marts eller de nærmest paafølgende Dage.

Den saaledes tilvejebragte Overenskomst gaar ud paa, at Hjemmesyernes Priskurant skal revideres, saaledes at den fra 1. Juli træder i Kraft gennemgaaende forhøjet med 5 pCt. Fra samme Dato erholder disse Syere et Dyrtidstillæg paa 6 pCt. af de nye Priser. Indtil den 1. Juli faar de Paagældende et Dyrtidstillæg paa 12½ pCt. af de gamle Priser.

Ugelønnede Mænd, Tilskærere og Pressesvende, fik 1½ Kr. i Tillæg til

Minimallønnen og til alle personlige Lønninger indtil og med 40 Kr. om Ugen og dertil et Dyrtidstillæg paa 1 Kr. Lønninger over 40 Kr. fik intet Tillæg.

Ugelønnede Kvinder, Værkstedsarbejdere, fik Lønnen forhøjet med 1 Kr. og et Dyrtidstillæg paa 50 Øre, og samtidig forpligtede Fabrikanterne sig til at levere disse Værkstedsarbejdere Sysager til normale Priser.

Fabrikanterne forpligtede sig sluttelig til at betale alt »bestilt Arbejde« og alt »Leverancearbejde« efter de til enhver Tid gældende Prislister mellem Forbundet og Skræddерlavet. I Tidens Løb har Fabrikanterne mere og mere kastet sig over den Slags Arbejde og ofte kun betalt det med de meget laverе Lagerpriser. Dette blev der altsaa sat en Stopper for.

Den nye Overenskomst kan tidligst opsiges til Udløb 1. Februar 1918.

Skibsmalerne Landet over. Malerforbundet i Danmark afsendte den 15. Februar 1. Strejkevarsel omfattende alt Skibsmalerarbejde efter at Forhandlinger om en Overenskomst var bristet. Forbundet stod lige overfor Afsendelse af 2. Varsel, da Forligsmanden indbød Parterne til Møde, samtidig med, at han anmodede om Udsættelse af Strejkevarslet. Den 26. og 28. Februar holdtes Forligsmøderne og ved halvfire-Tiden om Morgenen stillede Forligsmanden efterstaaende Mæglingsforslag, som begge Parter tiltraadte med det samme:

Ved Mødet hos Forligsmanden den 28. Februar 1916 enedes Parterne om følgende:

Overenskomsterne af 6. Februar 1914 mellem Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark og Kjøbenhavns Malerlav med Malerforbundet i Danmark samt den tilhørende Prisliste af s. D. over Udførelsen af Malerarbejde paa Skibe fornyes med nedenanførte Ændringer og Tilføjelser som gældende, indtil de af en af Parterne opsiges med 6 Maaneders Varsel til Ophør en 1. Marts, dog ikke før 1. Marts 1918.

1) Overenskomsten med Jernindustriens Sammenslutning omfatter samtlige Skibsværfter indenfor Sammenslutningen.

2) Akkordsatserne for »groft Arbejde« forhøjes med et Dyrtidstillæg paa 10 pCt.

3) Akkordsatserne for Strygning med Mønnie forhøjes med 1 Øre pr m^2, forsaavidt der anvendes Blymønnie.

4) Nyantagne Svende til Akkordarbejde, der først paabegyndes mindst 2 Timer efter den normale Arbejdstids Begyndelse, faar — under Forudsætning af at Forsinkelsen ikke skyldes Vejrliget — udbetalt et Tillæg af 1 Krone i København og 50 Øre i Provinserne.

5) Den ugentlige Udbetaling er for alt Akkordarbejde 50 Øre pr. Time.

6) I København udbetales desuden et Forskud af 10 Øre pr. præsteret, ikke opgjort Akkordarbejdstime, i Provinsen 5 Øre pr. Time.

7) Naar Værfterne benytter Arbejdsmænd til Udførelse af Malerarbejde paa Skibe, betales dette Arbejde med samme Priser, som indeholdes i Prislisten og med ovenanførte Tillæg til denne.

8) Prislisten af 1914 med ovennævnte Ændringer og Tilføjelser tiltrædes af Centralforeningen af Malermestre i Danmark, forsaavidt angaar Malerarbejde paa Skibe.

9) Uoverensstemmelser angaaende ovenstaaende afgøres af et Udvalg bestaaende af 2 Repræsentanter for hver af Parterne og med Forligsmanden som Opmand.

S. C. Hauberg. Claus J. Olsen.
E. Svendsen. Carl Weitemeyer.
N. N. Markussen. Rudolf Poulsen.

Tillægget i Punkt 2 og 3 i denne Overenskomst omfatter 30 pCt. af alt Skibsmalerarbejdet. Punkt 4 er en Forbedring af de tidligere Forhold og Punkt 6 er en helt ny Bestemmelse, der faktisk betyder 10 og 5 Øres Merudbetaling paa Akkorder.

Foruden disse reelle økonomiske Forbedringer opnaaede Forbundet ved denne Overenskomst tillige, at alle Værfter kom ind under den, forhen var det kun de københavnske og Helsingør. Dernæst, at andre Arbejdere ikke kan udføre Malerarbejde under Priskurantens Priser.

Sukkervare- og Chocoladearbejderne Landet over. Sukkervare-, Chocolade- & Bisquitarbejdernes Forbund opsagde Overenskomsten med Foreningen af danske Chocolade- og Sukkervarefabrikanter til Udløb den 1. Februar og Forbundet fremsendte et Forslag til en ny Overenskomst. Forhandlingerne mellem de to Organisationer bristede, og De samvirkende Fagforbund foranledigede derfor paa Opfordring af Forbundet,

at Hovedorganisationerne fik med Sagen at gøre.

To Fællesmøder den 9. og 15. Februar gav dog heller intet Resultat, men efter disse Møder førtes en Del Underhaandsforhandlinger og den 2. Marts traadte Forhandlingsudvalgene og Hovedorganisationernes Repræsentanter atter sammen. Denne Gang kom man til Enighed efter nogle Timers Forløb.

Overenskomsten, der derved sluttedes, fik tilbagevirkende Kraft til 1. Februar og gælder i 2 Aar til 1. Februar 1918.

Det var navnlig Overenskomstens Lønparagraf, der undergik Forandringer.

For faglærte Svende i Drops- og Konfektfaget var Lønnen tidligere 25 Kr. det første og 27 Kr. det andet Aar efter Læretidens Udløb, derefter 31 Kr. pr. Uge. Disse Lønsatser forhøjedes til henholdsvis 26, 28½ og 34 Kr.

Ugelønnen for de øvrige mandlige Arbejdere var tidligere 20 Kr. i Alderen fra 18 til 20 Aar, for Arbejdere over 20 Aar 22 Kr., for Arbejdere, som derefter havde været beskæftiget ½ Aar ved Faget, 25 Kr. og for Arbejdere, som yderligere havde været beskæftiget 1 Aar ved Faget, 26 Kr.

Disse Satser forhøjedes til henholdsvis 20½, 24, 26 og 28 Kr. om Ugen.

Om denne Del af Lønparagrafen stod der megen Strid, den gav endda i betydelig Grad Anledning til at Forhandlingerne sprængtes ved Midnat den 15. Februar. Arbejderne vilde have den forenklet til at omfatte een, højst to Satser, de paastod at Paragrafen til Tider misbrugtes, saaledes, at de ældre Chocoladearbejdere mistede Arbejdet og erstattedes af yngre; ligeledes klagedes der over, at Arbejderne i en enkelt Virksomhed midlertidig sattes til andet Arbejde og lønnedes med lavere Lønninger end de i Overenskomsten fastsatte. Fabrikanterne holdt derimod paa Lønskalaen med de 4 Satser.

Sagen fik sin Løsning ved, at Skalaen bibeholdtes i sit tidligere Omfang, medens følgende Garantibestemmelse føjedes til Lønningsparagrafen som en Anmærkning.

»Foreningen af danske Chocolade- og Sukkervarefabrikanter erkender, at en systematisk Benyttelse af Bestemmelserne i Overenskomstens § 2 til at afskedige Arbejdere i en højere Lønklasse for derved at faa Adgang til at antage billigere Arbejdskraft er i Strid med Forudsætningerne for denne Overenskomst. Forhold af denne Art kan gøres til Genstand for Paatale efter Regler for Behandling af faglig Strid.

Arbejdere, som midlertidig beskæftiges ved lavere lønnet Arbejde, beholder den Løn, de ellers oppebærer.«

For kvindelige Arbejdere over 18 Aar, og som derefter har været beskæftiget i Faget i 4 Uger forhøjedes Lønnen fra 11 til 12 Kr., for dem, der har været beskæftiget i 2 Maaneder forhøjedes Lønnen fra 12 til 13 Kr., i 3 Md. fra 13 til 14 Kr. og i 9 Md. fra 14 til 16 Kr.

Endelig forbedredes Søndagsbetalingen derved, at 100 pCt.-Tillægget indtræder Kl. 12 i Stedet for Kl. 2, Ventetidsbetaling blev gennemført og det fastsloges, at Akkordarbejdere skal lønnes efter Ugeløn, saafremt de sættes til Rengøring eller andet Arbejde, der ikke omfattes af Priskuranten, forsaavidt Rengøringsarbejdet da ikke angaar deres egen Værkstedsplads eller Værktøj.

Den afsluttede Overenskomst bevirkede, at Forholdene hos Fabrikanter, der staar uden for den kontraherende Fabrikantforening, forbedredes paa tilsvarende Maade. Dette gælder saavel for København som Aalborg, Aarhus, Kolding, Odense, Randers og Vejle. Alle Overenskomster paa disse Steder indeholder nemlig Bestemmelser om, at de undergaar samme forbedrende Forandringer, som Overenskomsten mellem Forbundet og Fabrikantforeningen, der iøvrigt kun har Medlemmer i København, undergaar.

De ændrede Overenskomster omfatter omtrent 900 Medlemmer af Forbundet.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende Arbejdsløsheden og Arbejdsanvisningen i Januar Maaned.

I *I Afdelings* Kontorer (Guldbergsgade 26 og Badstuestræde 17) indtegnedes i Januar Maaned 1034 Mænd og 1302 Kvinder mod 1219 Mænd og 1138 Kvinder i December Maaned. De tilsvarende Tal forrige Aar var: i Januar Maaned 1767 Mænd og 1555 Kvinder og i December Maaned 1233 Mænd og 1328 Kvinder. Der indgik i Januar Maaned 1559 Henvendelser om Arbeidskraft og der anvistes Arbejde til 629 Mænd og 1106 Kvinder mod 937 Mænd og 1038 Kvinder i December Maaned, medens de tilsvarende Tal forrige Aar var: 873 Mænd og 1057 Kvinder i Januar Maaned og 889 Mænd og 1078 Kvinder i December Maaned.

Til *II. Afdelings* Kontor (Christiansgade 22) var der ved Januar Maaneds Begyndelse tilmeldt 4595 Arbejdsledige. I Maanedens Løb er yderligere tilmeldt 4990 mod 5449 i December. Af de saaledes i Januar tilmeldte 9585 Arbejdsledige anvistes Arbejde til 1392, dels af Centralarbejdsanvisningskontoret, dels af Arbejdsløshedskasserne, medens 3739 selv skaffede sig Arbejde, rejste bort eller af anden Grund udgik af Fortegnelsen over Arbejdsledige. Antallet af Arbejdsledige tilmeldte Kontoret i Christiansgade var derefter ved Maanedens Udgang 4454 eller 141 færre end ved dens Begyndelse.

Der er for Januar Maaneds Vedkommende en Nedgang i Tallet paa de Arbejdsledige i Metalindustrien (59), hos Snedkerne (66), Bagerne og Konditorene (40) og i Beklædningsindustrien (Skrædere og Skomagere) (95). Paa Grund af den nu afsluttede Murerstrejke var ved Maanedens Udgang alle ved Strejkens Begyndelse arbejdsledige Murere (327) afmeldte som Strejkedeltagere. Tilgang af ledig Afbejdskraft har især Malerne (66), Murerarbejdsmændene (272), Sadelmagerne og Tapetsererne (32) samt Slagter- og Kødindustriarbejderne (40) haft.

Af de 55 Arbejdsløshedskasser har 22 haft en Tilgang af ialt 588 Arbejdsledige og 21 en samlet Afgang af 729, medens Forholdet i 12 Arbejdsløshedskasser er det samme ved Maanedens Slutning som ved dens Begyndelse. Følgende 9 Arbejdsløshedskasser havde ved Maanedens Udgang ingen Arbejdsledige tilmeldt: Billedskærernes og Dekorationsbilledhuggernes, Bødkernes, Børsteindustriarbejdernes, Drejerfagets, Forgylderfagets, Korkskærernes og Sortererskernes, Kurvemagernes, Mølleriarbejdernes og Skraatobaksarbejdernes.

Der er i Maanedens Løb indgaaet 320 Henvendelser om Arbejdskraft til II. Afdelings Kontor. For 14 Arbejderes Vedkommende var Kravene allerede forud rettet til de paagældende Arbejdsløshedskasser og for 15 Pladsers Vedkommende annulleredes Kravene, forinden Anvisning fandt Sted, medens 17 paa Centralarbejdsanvisningskontorets Foranledning henviste Ansøgere afvistes paa Grund af, at Pladsen var optaget eller af anden uangiven Grund. Af de 395 Arbejdssøgende, der paa II. Afdelings Foranledning har faaet Arbejde, gik 9 til udenbys Pladser og 5 til Pladser i Københavns Omegn, medens 381 anvistes til Pladser i selve København og Nabokommuner.

For *Provinskontorernes* Vedkommende fordeler Tallene paa de tilmeldte Arbejdsledige og de ved Kontorernes Hjælp anviste Pladser sig saaledes: Fakse henholdsvis 46 og 4, Frederikssund 65 og 0, Frederiksværk 21 og 1, Grenaa 125 og 3, Helsingør 236 og 44, Herning 150 og 0, Hillerød 371 og 16, Hobro 328 og 6, Holstebro 364 og 0, Hørsholm 26 og 10, Kjellerup 170 og 0, Kolding 322 og 15, Nakskov 350 og 100, Nykøbing F. 742 og 80, Næstved 206 og 41, Præstø 57 og 8, Randers 676 og 41, Ringkøbing 45 og 0, Ringsted 147 og 4, Rønne 497 og 54, Saxkøbing 57 og 1, Skelskør 29 og 0, Slagelse 293 og 0, Sorø 66 og 1,

Stege 150 og 0, Storehedinge 74 og 6, Vordingborg 50 og 3.

Af ovennævnte Provinskontorer er følgende 9 aabnede i Januar Maaned: Fakse, Hørsholm, Kolding, Næstved, Præstø, Ringkøbing, Stege, Storehedinge og Vordingborg.

Ved samtlige Kontorer (København og ovennævnte 27 Provinskontorer) er der i Maanedens Løb anvist Arbejde til ialt 2568 Arbejdsledige, deraf ved Landbrug og Gartneri 86, ved Haandværk og Industri 700, ved Handel og Samfærdsel 712, ved Husgerning samt til Vask og Rengøring 1070.

Den socialdemokratiske Presse.

Den socialdemokratiske Presse afholdt den 27. Februar det aarlige Landskontrahentmøde i København, Der var mødt 218 Repræsentanter, deriblandt 20 Redaktører.

Af Beretningen fremgik det, at Partiet udgiver 46 Blade, hvoraf 13 er Hovedblade og et er Ugeblad.

Det samlede Abonnentstal er 131,966.

Den samlede Presses Indtægter i 1915 havde andraget 2,065,183 Kr.

Den socialdemokratiske Presse ejer nu foruden Ejendomme i København og Trykkeriet i Farimagsgade, Ejendomme og Trykkerier i følgende Byer: Ejendomme i Rønne, Odense, Svendborg, Aarhus og Esbjerg. Trykkerier i Rønne, Nakskov, Næstved, Slagelse, Odense, Nyborg, Svendborg, Fredericia, Vejle, Horsens, Silkeborg, Aarhus og Aalborg.

Ved Aarets Slutning beskæftigede Pressen ialt 1014 Personer, og der er udbetalt 1,302,000 Kr. i Arbejdsløn.

En Række Lokalblade paa Sjælland (Køge, Storehedinge, Fakse, Sorø, Ringsted, Holbæk, Nykøbing, og Kalundborg) er henlagte under Hovedbladet i København. Sættemaskiner er indførte ved flere Blade og »Fyns Social-Demokrat« er udvidet og udkommer nu i stort, moderne Format.

Til Medlemmer af Kontrolkomitéen genvalgtes enstemmigt Landsthingsmand *C. C. Andersen*, Folkethingsmand *Sigv. Olsen* og Raadmand *Fr. Andersen*; til Forretningsfører genvalgtes ligeledes enstemmigt Landsthingsmand *Chr. Christiansen*.

Opsagte Overenskomster, der ikke er erstattet af nye.

Til den Fortegnelse, forrige Nr. af »Arbejderen« indeholdt over opsagte Overenskomster, som ikke var erstattet af andre, føjes følgende:

Til Udløb 1. Februar.

	Mdl.
Kvindeligt Arbejderforbund, Otto Mønsted	121

1. April.

Glasarbejdere, Foren. Glasværk.	380
Hvidgarvere i Odense	26
Skotøjsarb. hos Centralforen. af Skomagerm. i Jyll. og Østift.	26
For Sadelmagere og Tapetserere var der anført 163, dette skal være	621

*

Afsluttede Overenskomster.

Korkskærere og Sorterersker hos Korkvarefabrikanterne i hele Landet var i forrige Nr. opført med 85 Mdl., skal være 230.

Arbejdsanvisningen.

Indenrigsministeriet har under 7. Februar meddelt det af *Viborg* Byraad oprettede Arbejdsanvisningskontor offentlig Anerkendelse og under 25. Novbr. f. A. valgt Landsarkivar *Saxild* til Formand for Kontorets Bestyrelse, og under 22. Februar er det af *Lemvig* Byraad oprettede Kontor anerkendt samtidig med, at Byraadets Valg af Læge *A. N. Andersen* som Formand er godkendt.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 38 ✻ KØBENHAVN DEN 18. MARTS 1916 ✻ 12. AARGANG.

INDHOLD: Den faglige Situation. Nyt Fagblad. Lønbevægelser og Konflikter. (Malerne i København og Provinserne. Kvinderne paa Margarinefabrikkerne i Aarhus og Sikeborg. Kedelpasserne paa »Alliance.« Træindustriarbejderne paa »Holmsminde«). Udlandet.

Den faglige Situation 1916.

Siden Lock-out'en blev aflyst den sidste Dag i Februar har der været forhandlet til Stadighed om en Række Sager, der venter paa en Løsning. Det er lykkedes at faa ryddet nogle af Vejen, bl. a. har Malerfagets Organisationer bragt Overenskomstforholdene i Orden saavel i København som Provinserne ved at vedtage to Mæglingsforslag, Forligsmanden stillede den 4. Marts. Derved fik henved 3000 Mand deres Sager afsluttet, og da der tidligere er bragt Enighed til Veje om Malernes Lønforhold paa Skibsværfterne, er Malerfagets Overenskomster overalt bragt i Orden hos de organiserede Arbejdsgivere under Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

En anden meget betydelig Sag er dernæst kommet saa vidt, at et Fællesudvalg af Arbejdere og Arbejdsgivere gaar til deres Organisationer og anbefaler et omfattende Forslag til almindelig Overenskomst og en Række Priskuranter. Det er Arbejdere og Arbejdsgivere i Københavns Toldhavn, der er paa dette Stade, og det har været et Kæmpearbejde at komme saa langt. Forhandlingerne paabegyndtes allerede den 12. April ifjor, og det var paa et yderst vanskeligt og kaotisk Grundlag, der toges fat. Der var omtrent ligesaa mange forskellige Arbejdsordninger, som der var Arbejdsgivere ved Havnen, og mange Steder arbejdedes der paa de løseste og tilfældigste Aftaler. Krigssituationen, der indtraadte den 1. August 1914, bevirkede, som bekendt, at Søfartsforholdene blev yderst spændte og urolige, og dermed fulgte ganske naturligt, at Losnings- og Ladningsforhold i Havnene blev vanskeligere end forhen. Arbejdsvægringer og Standsninger har af og til fundet Sted i Havnen under denne lange Forhandlingsperiode, Fællesmøder er afholdte om saadanne Konflikter, Klager er indgivet til Den faste Voldgiftsret og midlertidige Aftaler er indgaaet og opsagt — alt i alt Forhold, der vanskeliggjorde Arbejdet i betydelig Grad. Alligevel er man altsaa naaet til et Resultat, og det forventes, at det vil være tilfredsstillende for alle interesserede Parter og særdeles gavnligt for Arbejdsforholdene i Toldhavnen (Københavns Frihavn er ikke berørt deraf).

Saa godt er det derimod ikke gaaet med andre Sager. Forligsmanden har saaledes den 10. Marts stillet Mæglingsforslag angaaende Lønforhold for Murarbejdsmændene i København. Det blev forkastet paa en Generalforsamling, Murarbejdsmændene afholdt den 12. Marts.

Samme Dags Aften udsendte Forligsmanden følgende officielle Meddelelse om Sagen:

»Det Mæglingsforslag i Konflikten i det københavnske Murerarbejdsmandsfag, som Forligsmanden stillede Fredag Nat, er blevet vedtaget af Arbejdsgiverne, men forkastet af Arbejderne ved en Generalforsamling Søndag Eftermiddag.

Da Parterne allerede før Sagen kom til Behandling hos Forligsmanden var enedes om en Forandring af Satserne for Akkordarbejde m. m., drejede Mæglingsforslaget sig i det væsentlige kun om Timelønnen. Denne skulde efter Forslaget

forhøjes fra 44 til 50 Øre, hvorhos de Timelønninger, til hvilke der ikke gives noget andet Tillæg efter Priskuranten, yderligere skulde have et Dyrtidstillæg af 3 Øre pr. Time.«

Murarbejdsmændene iværksatte derpaa Strejke Mandag Morgen den 13. Marts.

Uden Resultat er der endvidere arbejdet i Fællesmøder om Sagerne vedrørende Arbejdsmænd paa Cementfabrikker, Teglværker, Murarbejdsmænd i Provinserne og vedrørende Arbejdsmændene i Købmandsforretningerne i Aalborg, Aarhus, Randers, Svendborg, Kjerteminde og Næstved og hos Kullosningsfirmaet Stevedore Søren Andersen i Horsens. Derimod lykkedes det ved det paagældende Fællesmøde at faa afsluttet ny Overenskomst for Helsingør, som indtil da havde været med i denne Række af Provinsbyer.

Disse stadig fejlslagne Forsøg paa at faa oprettet Overenskomster har tilsidst bevirket, at Dansk Arbejdsmandsforbund den 11. Marts har sendt 1. Strejkevarsel overfor følgende Foreninger og Virksomheder:

1. Foreningen af danske Cementfabrikker.
2. Teglværksforeningen af 1893.
3. Foreningen af Grusgrave og Skærvefabrikker.
4. Foreningen af danske Oliemøllere.
5. Centralforeningerne af Murer- og Tømrermestre i Jylland og Østifterne.
6. Købmandsorganisationerne i de Byer, for hvilke der i de allersidste Dage har været forhandlet i Arbejdsgiverforeningen, uden at der er opnaaet en tilfredsstillende Ordning af vore vedrørende Medlemmers Løn- og Arbejdsforhold, samt Foreningen af Arbejdsgivere i Rudkøbing.
7. De samvirkende Maskinsnedkerier og Savværker og Københavns Tømmerhandlerforening.
8. Følgende Margarinefabrikker: Otto Mønsteds Margarinefabrik i Aarhus. Steensens Margarinefabrik i Vejle. Margarinefabrikken »Alfa« i Vejen. A/S J. D. Koopmanns Margarinefabrik i Silkeborg.
9. Randers Vognmandsforening og Entreprenør Breede, Randers.

Hollandske Mølle, Helsingør.

Samt iøvrigt eventuelle andre Virksomheder, som det maatte anses nødvendigt at medregne.

Denne Situation foranledigede, at Forligsmanden kaldte Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Forbundet til en Konference Tirsdag den 14. Marts Kl. 2. Denne Konference endte med, at Forligsmanden indbød til følgende Forligsmøder. Torsdag den 16. Marts angaaende Teglværksforholdene, Lørdag den 18. Marts angaaende Træ-lagerarbejdernes Forhold ved de københavnske Savværker og hos Tømmerhandlerne, Mandag den 20. Marts skal Cementindustrien til Behandling og Tirsdag den 21. Marts Overenskomstforholdene for Murarbejdsmænd i Provinserne. Der er endvidere aftalt Fællesmøder for en Række andre Arbejdsmandssager, hovedsagelig de, der er omfattet af det forannævnte Strejkevarsel. Enighed om Forslag til Overenskomster eller vedtagne Forslag er opnaaet for Havnearbejderne hos Tømmerhandlerne, for Glarmestrene i Østifternes Købstæder og for Skrædderne i Provinserne, og en Konflikt paa Fabrikken »Holmsminde« i Kolding, hvor Savværksarbejderne var gaaet i Strejke paa et Priskurantspørgsmaal, er bragt i Orden.

Derimod er der opstaaet Konflikt paa Cementfabrikken »Kongsdal« i Jylland, hvor nogle Arbejdsmænd er ophørt med at arbejde, fordi de ikke kan faa en rimelig Akkordbetaling for Slemmearbejdet. Det er en af de Arbejdspladser, hvor de opsagte Overenskomster er udløbet den 1. Februar. Dernæst er Forhandlingerne bristet i Karetmagerfaget og Skrædderfaget i København, Haandskomagerne i Provinserne, Sadelmager- og Tapetsererfaget i Jylland, Stukkatørfaget i København og Aarhus, Handskemagerfaget Landet over, i det københavnske Bagerfag og i Snedkerfaget Landet over. Fællesmøder er forestaaende mellem nogle af disse Fags Organisationer med Bistand af Hovedorganisationerne. I

en Del af Fagene ligger Strejkevarsler allerede paa Bordet, nogle vil komme til at foreligge i de nærmeste Dage.

Knuden strammer sig atter — takket være Arbejdsgiverforeningens ulyksalige Sammenhobning af Sagerne og uforsvarlige Forhalingstaktik, der forhindrede, at Organisationernes ledende Mænd kom i Forhandling for flere Maaneder siden.

Nyt Fagblad.

Skorstensfejersvendenes Forbund har i Februar Maaned udgivet første Nummer af et Fagblad i Overensstemmelse med Beslutning paa Forbundets Kongres i Odense forrige Aar.

Bladet udgaar den sidste Lørdag i hver Maaned i 4-sidet Kvartformat. Det fremtræder i sirligt Udstyr, med alle Annoncer henvist til Bagsiden, og indeholder foruden Adressefortegnelser, Meddelelser om afsluttede Overenskomster og om Voldgiftssager, en Artikel om Forbundets Dannelse, hvilket skete i August 1914.

Bladet vil sikkert faa stor Betydning for Forbundet, hvis Medlemmer — København fraregnet — omtrent enkeltvis er spredt ud over det ganske Land.

Lønbevægelser og Konflikter.

Malerne i København og Provinserne.

Arbejdsgiverne i Malerfaget i København opsagde Møbel- og Vognmalerprislisterne til Ophør den 1. April og Forbundet opsagde Bygningsprislisten for København samt Provinsoverenskomsten med Centralforeningen af Malermestre i Danmark til Ophør den 1. Marts.

Forhandlingerne mellem Parterne, enkelte Gange under Medvirken af Hovedorganisationernes Repræsentanter, var resultatløse og Forligsmanden indkaldte da til Møder den 3. og 4. Marts. Sidstnævnte Dags Aften stilledes Mæglingsforslag saavel for København som for Provinserne, hvor ialt ca. 2900 Malersvende er beskæftiget, deraf ca. 1600 hos de københavnske Lavsmestre.

Fagets Arbejdsgivere vedtog disse Forslag og Svendenes Organisation vedtog dem ligeledes, for Provinsernes Vedkommende afgjorde Forbundets Hovedbestyrelse Sagen. Forslaget angaaende de københavnske Forhold vedtoges paa en Generalforsamling den 8. Marts med 960 St., 4 stemte imod.

De vedtagne Forslag gjengives efterstaaende, som de forelaa fra Forligsmandens Haand:

Malerfaget i København.

Mødet hos Forligsmanden den 4. Marts 1916.

Mæglingsforslag fra Forligsmanden.

De hidtil gjældende Overenskomster og Priskuranter for Bygnings-, Møbel- og Jærnbanearbejde fornyes med nedenstaaende Ændringer og Tilføjelser som gældende indtil de med 3 Maaneders Varsel opsiges af Malerlauget eller af Malernes Fagforening til Ophør en 1. Marts, dog tidligst den 1. Marts 1918.

1) Priskuranterne for Bygnings-, Møbel- og Jærnbanearbejde forhøjes med 10 pCt.

2) Alle paabegyndte Akkorder opgøres saaledes, at Timeantallet før 1. Marts betales efter Priskurantens hidtidige Satser og Timeantallet fra og med 1. Marts efter de forhøjede Akkordsatser.

3) Den ugentlige Udbetaling for alt Akkordarbejde fastsattes til 56 Øre pr. Time.

4) Svendene kar Ret til som Forskud paa uopgjorte Akkorder hver anden Uge at faa udbetalt indtil 5 Kr. under Forudning at, at dette Beløb er fortjent.

5) Uoverensstemmelser angaaende Forstaaelsen af ovenstaaende afgøres af et Udvalg, bestaaende af 2 Repræsentanter for hver af Parterne og med Forligsmanden som Opmand.

Forligsmanden udbeder sig Parternes Svar paa ovenstaaende Mæglingsforslag senest Torsdag Aften den 9. Marts.

ADOLF JENSEN.

Malerfaget i Provinserne.

Mødet hos Forligsmanden den 4. Marts 1916.

Mæglingsforslag fra Forligsmanden.

Den hidtil gældende Overenskomst og Akkordprisliste fornyes med nedenstaaende Ændringer og Tilføjelser som gældende fra 1. Marts 1916, indtil den af en af Parterne opsiges med 3 Maaneders Varsel til Ophør en 1. Marts, dog tidligst 1. Marts 1918.

1) Minimallønningerne forhøjes med 3 Øre pr. Time, dog i Aalborg og Nørresundby med 4 Øre pr. Time.

2) Desuden gives der et Dyrtidstillæg af 4 Øre pr. Time til alle Timelønninger, dog ikke ved Akkordarbejde.

3) For Arbejde, der udføres paa Søn- og Helligdage, undtagen Pinsedagene, betales et Tillæg af Halvdelen af Timelønnen. For Arbejder, der udføres efter den ordinære Arbejdstid til Kl. 9 Aften, betales et Tillæg af Halvdelen af Timelønnen. For Arbejder, der udføres i Pinsedagene, efter Kl. 12 Middag, Grundlovsdagen samt efter Kl. 9 Aften, betales dobbelt Timeløn.

4) Akkordprislisten af 7. April 1910 forhøjes med 10 pCt.

5) Uoverensstemmelser angaaende Forstaaelsen af ovenstaaende afgøres af et Udvalg, bestaaende af 2 Repræsentanter for hver af Parterne og med Forligsmanden som Opmand.

Parterne udtaler overfor Forligsmanden, at hvor de lokale Afdelinger af Organisationerne enes om Indførelse af tvungen Akkord, vil Centralforeningen og Malerforbundet ikke modsætte sig dette.

Forligsmanden udbeder sig Parternes Svar paa ovenstaaende Mæglingsforslag senest Torsdag Aften den 9. Marts.

ADOLF JENSEN.

Kvinderne paa Margarinefabrikkerne i Aarhus og Silkeborg. Kvindeligt Arbejderforbund har den 9. Marts sluttet Overenskomster med Aktieselskabet Otto Mønsted i Aarhus og J. D. Koopmann i Silkeborg. Paa Mønsteds Fabrik forhøjedes Dagløn-nen fra 2 Kr. 60 til 2 Kr. 90 Øre, for Bøttevaskernes Vedkommende fra 2 Kr. 70 Øre til 3 Kr. De paagældende Arbejdere faar dertil et Dyrtidstillæg paa 15 Kr. hver tredie Maaned. 200 Kvinder er beskæftigede paa denne Fabrik.

Hos Koopmann i Silkeborg, hvor 16 Kvinder beskæftiges, forhøjedes Ugelønnen fra 14 til 16 Kr. og samme Dyrtidstillæg fastsattes som for Aarhus Fabrikken.

Begge Overenskomster gælder fra 1. Febr. i Aar til 1. Febr. 1918.

Kedelpasserne paa »Alliance« i Frederikssund. Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund har den 23. Februar sluttet Overenskomst med Bryggeriet »Alliance« i Frederikssund for Tiden fra 1. Januar 1916 til 1. Oktober 1919.

Derved forhøjedes Ugelønnen fra 28 Kr. 75 til 30 Kr. og Overtidsbetalingen fra 65 til 70 Øre pr. Time. Endelig føjedes en ny Bestemmelse, der gaar ud paa en Sygeunderstøttelse af 1 Kr. 75 Øre pr. Dag i 13 Uger, til denne Overenskomst, der iforvejen har en Bestemmelse om 3 Dages Sommerferie med fuld Løn.

Træindustriarbejderne paa »Holmsminde« i Kolding. Den 18. Februar standsede 15 Akkordarbejdere Arbejdet paa Trævarefabrikken »Holmsminde« i Kolding, fordi de vilde have de tidligere bestaaende Akkordpriser, som kun var ganske løse Aftaler, der kunde opsiges fra Dag til Dag, forhøjet. Fabrikken vilde ikke indgaa herpaa, men henviste til, at Forholdene var ordnet med Vedtagelsen af det Mæglingsforslag, Forligsmanden havde stillet og som var vedtaget den 31. Januar. Arbejderne vilde ingenlunde anerkende denne omfattende Betydning af Forligsforslaget, de fastholdt derfor deres Forlangende om en Ændring af Akkordpriserne og tilbød at arbejde paa Timeløn til Enighed om nye Akkordpriser var opnaaet.

Træindustriens Fabrikantforeninger begærede under disse Omstændigheder Arbejdsstandsningen indklaget for Den faste Voldgiftsret og Sagen kom derfor til Behandling ved et Fællesmøde med Repræsentation fra Hovedorganisationerne den 11. Marts, hvor Sagen afsluttedes med følgende Aftale:

»Arbejdet genoptages snarest og senest førstkommende Tirsdag Morgen den 14 ds paa de tidligere Betingelser, og der nedsættes et Udvalg i Henhold til Overenskomstens § 8 til Forhandling om en ny Akkordprisliste. Dette Udvalgs Arbejde skal være tilendebragt inden den 1. April d. A., og den eventuelt vedtagne Prisliste faar tilbagevirkende Kraft fra den Dag, Arbejdet er genoptaget.

Spørgsmaalet, om der ved den skete Arbejdsnedlæggelse er begaaet et til Erstatning forpligtende Brud, henvises eventuelt til Afgørelse ved Den faste Voldgiftsret.«

Udlandet.

Af den faglige internationale Efterretningskorrespondance.

Svejts.

Kvindearbejdet i Urindustrien.

Af en omhyggelig Studie af Dr. H. Kaufmann om »Kvindearbejdet i den svejtsiske Urindustri« (Forlag

Rascher & Co., Zürich 1915) fremgaar følgende Kendsninger vedrørende Urindustrien i Svejts: Ifølge Arbejdstællingen af 1905 var 47,9 pCt. af Urindustriens Hjemmearbejdere Kvinder. Det samlede Antal af disse Kvinder var 5783. Dette Procenttal gaar imidlertid stadig tilbage, da Fabrikkerne opsuger stadig flere kvindelige Arbejdere. Fabrikkerne betaler bedre og mere stadigt, og Hjemmearbejdet overlades hovedsagentlig til de Kvinder, som kun arbejder lejlighedsvis. Men selve de kvindelige Fabriksarbejdere tæller med blandt disse Lejlighedsarbejdersker, idet de i travle Perioder plejer at tage Arbejde med sig hjem. Det er derfor meget vanskeligt, for ikke at sige helt umuligt at fastslaa Hjemmearbejdets virkelige Omfang; og enhver Statistik derover turde være at betragte som Minimumstal. Hjemmearbejdet udføres som oftest af Husmødre og omfatter hovedsagentlig saadanne mekaniske Frembringelser, som udkræver en fin Haand, Slibningen af Visere, Bearbejdning, af Stenene, Paasætning af Viserfødder, Poleringen og Udarbejdningen af Urkasserne. Det ligger lige for, at disse Arbejdersker tidligt faar Synsorganerne ødelagt af den usædvanlige Anstrengelse, og det viser sig da ogsaa i Almindelighed, at det kun er de yngre Arbejdersker, som kan udføre dette vanskelige, men ogsaa vellønnede tekniske Arbejde. Der viser sig ogsaa andre sundhedsnedbrydende Virkninger, f. Ex. hyppige Tilfælde af Lungesygdomme, som vel foraarsages af den foroverbøjede, for Aandedrættet skadelige Stilling, som Kvinderne maa indtage under Arbejdet. Hjemmearbejderskernes Lønning staar 25—30 pCt. under Fabrikarbejderskernes. Vil Hjemmearbejdersken op paa den sædvanlige Dagløn, der ligger mellem 2 og 3,50 Fr., maa de arbejde længere: 12 Timer er ret almindeligt. Det er almindeligt, at Bestillinger paa kort Frist gives til Hjemmearbejderskerne, fordi den her gældende ukontrollerede og ubegrænsede Arbejdstid er en sikker Garanti for en hurtig Fremstilling.

I den med Urindustrien nærbeslægtede Bijouterindustri gør lignende Forhold sig gældende. Her drejer det sig hovedsagentlig om Emaljering, Polering og Kædefabrikation. En flink Kædemagerske kan daglig tjene ca. 15 Frcs., den gennemsnitlige Fortjeneste er over 5 Frcs. daglig.

I de senere Aar har iøvrigt den tyske Konkurrence gjort Markedet svingende og usikkert paa dette Omraade. Efter at den svejtsiske Bijouteri-Virksomhed er gaaet tilbage, er der endog kun lidt at faa af dette Hjemmearbejde, som tidligere bidrog til en vis Velstand i Kantonerne Geneve og Neuenburg. Organiseringen af Hjemmearbejderskerne er forbunden med overordentlige Vanskeligheder, som tildels forklares ved det traditionelle Hjemmearbejdes høje historiske Alder. I Geneve var dette allerede ved Midten af forrige Aarhundrede Kvindearbejde for de 50 pCt.s Vedkommende.

Dr. Kaufmanns Skrift udmunder i de af den organiserede Arbejderklasse forlængst anerkendte og fremsatte Fordringer, og Forfatteren ser kun en Mulighed for at gennemføre disse gennem faglig Organisation.

Tyskland.

Beretning om Arbejdsanvisningen.

Det fremgaar af en den 27. Novbr. 1915 til den tyske Rigsdag indsendt Beretning om Foranstaltninger, som er truffet paa Arbejdsanvisningens Omraade, at de kommunale og offentlige Arbejdsanvisningsinstitutioner ikke blot har forøget deres Virksomhed i betydelig Grad i den sidste Tid, men at de fuldt ud har været istand til at løfte de forøgede Opgaver, som de har været stillet overfor siden Krigens Udbrud. De nævnte Arbejdsanvisningskontorer har særlig haft meget at gøre med Anvisning af kvindelig Arbejdskraft.

Af Beretningen fremgaar, at medens man i 1912 konstaterede Tilstedeværelsen af 2224 Arbejdsanvisningskontorer, saa er disses Antal steget til 3087 i 1915.

De Kontorer, som drives erhvervs-

mæssigt er her ladet ude af Betragtning.

Beretningen fremhæver, at de kommunale Anvisningskontorer særlig har udmærket sig ved Anvisning af Arbejdskraft til Landbruget og ved at skaffe kvindelig Arbejdskraft til Høstarbejde i Stedet for mandlige Landarbejdere. Ved Anbringelsen af ufaglærte Arbejdere har de kommunale Arbejdsanvisninger ogsaa ydet værdifuld Tjeneste.

Den 6. August blev der oprettet et Rigs-Centralkontor for Arbejdsanvisning, som skal forblive bestaaende saalænge Krigen varer. Den skyldes det, at der er kommen Samvirken istand paa den offentlige Arbejdsanvisnings Omraade saa det har været mulig at udligne Mangel paa Arbejdskraft i et bestemt Distrikt eller en bestemt Industri med Overflod af Arbejdskraft andet Steds. Andre Opgaver for dette Centralkontor var den nødvendige Nyordning for de italienske Arbejdere, at anbringe den Befolkning, som blev fjernet fra visse Fæstningsomraader og Fordelingen af Krigsfanger til nødvendigt Arbejde.

Beretningen fremhæver den almindeligt anerkendte Nødvendighed af større Centralisation og giver en udførlig Fremstilling af de Oplysningskontorer, som tjener dette Formaal.

For at afhjælpe Manglen af en paalidelig og brugbar Statistik over Arbejdsmarkedet er der truffet Foranstaltninger til en Omordning af de private Anvisningskontorers Beretningsaflæggelse overfor det kejserlige statistiske Departement, saa denne ikke som hidtil bliver en frivillig Sag, men en Pligt. De herhen hørende Bestemmelser vil snarligt fremkomme som Forordning, saa man kan med det første afvente et Fremskridt paa dette Omraade.

Rusland.

Organisationsbestræbelser.

I en Meddelelse fra Petrograd i Bladet »Russkoje Sslowo« af 13. Septr. læser vi følgende: Idag er der i Kalaschnikoff-Børsens Sal afholdt et Møde for Petrograds Handelsmedhjælpere og Kontorpersonale. Indbydelsen var sket for at drøfte Spørgsmaalet om Oprettelsen af faglige Organisationer der i Byen. Ikke færre end 4 Duma-Medlemmer optraadte som Talere ved Mødet. Forsamlingen vedtog en Resolution, hvori den opfordrer alle Petrograd-Kolleger til straks og grundigt at organisere sig og saa vidt muligt sammen med den øvrige Arbejderklasse uforknyt at kæmpe for Fjernelsen al alle Hindringer, som staar Organisationsbestræbelserne i Vejen.

Amerika.

En permanent faglig Voldgiftsret i den amerikanske Industri.

Af de mange Beretninger, som fremkommer fra det amerikanske arbejderstatistiske Bureau, fortjener det Bind særlig Omtale, der behandler Industri-Domstolen (Industrial Court) i Byen New Yorks Kaabe-Kostume- og Frakkeindustri. Heri aflægges Beretning om selve Institutionens Oprindelse og Formaal, Teknik og Virkemaade med stor Objektivitet og Klarhed i Udtrykkene.

Den nævnte Domstol hviler paa Overenskomst mellem to store og omfattende Hovedorganisationer af Arbejdere og Arbejdsgivere.

Domstolen, der officielt kaldes »Udvalg for Klager« (Board of Grievances) har sin Oprindelse fra et tidligere paritetisk Udvalg paa 4 Medlemmer. Ved Forandringen forøgedes Antallet til 10, fem fra hver Side.

Som det fremgaar af Navnet, har Udvalget til Opgave, at undersøge og mægle i de fra begge Sider fremkomne Klager og Stridsspørgsmaal. Faktisk gaar dens Virksomhed videre og antager en lovgivende Karakter; thi de i de enkelte Tilfælde trufne Afgørelser bliver til Præcedens-domme og lovmæssige Bestemmelser. Paa den anden Side gør Udvalget Krav paa større Bevægelighed i Behandlingen og Anvendelsen af retslige Eksempler og Bestem-

melser, end vore Dages Lovparagrafer ellers sædvanlig tillader.

Foruden af de nævnte to Grupper af Retsmedlemmer bestaar Retten af 2 Sekretærer, en fra hver Side, hvem det væsentligste af det praktiske Arbejde paahviler. Fabrikantforbundets Sekretær virker som Udvalgets Protokolfører. Sekretærernes væsentligste og fornemste Opgave er dog den at mægle i de Stridsspørgsmaal, der fører til Klage. Overfor denne Opgave danner de den første Instans, medens det samlede Udvalg danner den faglige Domstol, over hvilken der igen findes en tredie Instans i Voldgiftsdomstolen (Board of Arbitration). Denne Domstol bestaar af tre Medlemmer, som representerer henholdsvis Arbejderne, Fabrikanterne og Offentligheden. I Gennemførelsen af deres Arbejde kan Sekretærerne udnævne og ansætte saa mange Undersekretærer, som er nødvendig under Hensyn til det enkelte Tilfældes Karakter og den Hurtighed, hvormed det maa behandles. Undersøgelsen foretages af Undersekretærerne.

Fra Institutionens Oprettelse den 15. April 1911 og til 31. Oktbr. 1913 har der været den forelagt 7656 Sager. Af disse blev 7477, eller 97,7 % afgjort af Sekretærerne. Resten, nemlig 179 (2,3 %) kom til Behandling i Udvalget. I 9 af disse Tilfælde kunde der ikke træffes nogen Afgørelse. hvorfor de henvistes til Voldgiftsdomstolen.

Af de 179 Tilfælde, som behandledes af Udvalget, var 122 indbragt af Fagforeningerne og 57 af Fabrikanterne. De fleste af de af Fagforeningerne indbragte Sager (nemlig 39,4 %) drejede sig om Boykotting eller ulovlig Afskedigelse. 10,7 % af Klagerne angik Ikke-Betaling for lovbefalede Helligdage og Løntrykkeri, medens de øvrige Klager fordelte sig paa 16 forskellige Arter af Besværing. 75 % af de af Arbejdsgiverne indbragte Klager drejede sig om Strejker, de øvrige 25 % angik disciplinære Forhold og Stridigheder ved Fastsættelse af Priser.

Af de 122 Sager, som Arbejderne havde indbragt, blev 31 (25,4 %) afgjort til deres Fordel, medens Arbejdsgiverne vandt 12 (21,4 %) af de af dem indbragte 57 Sager.

Afgørelsen af samtlige Klager, som blev forelagt Udvalget, fordeler sig paa følgende Maade: 53 Sager (31,56 %) blev mæglet til Forlig, 52 (30,94 %) blev tilbagetaget, 32 (19,04 %) blev afgjort til Gunst for Fagforeningerne og 22 (13,10 %) til Gunst for Fabrikanterne, medens der, som nævnt, ingen Afgørelse kunde skaffes paa 9 Sager (5,36 %). Det store Antal Sager, som afgjordes ved Forlig, er overraskende, men har ingen Sammenhæng med Udvalgets Karaktar og Beskaffenhed. Dette fremgaar deraf, at der ogsaa er et stort Antal Sager, som blev trukket tilbage og altsaa har haft deres Oprindelse i utilstrækkelig Dømmekraft hos de to Parter. Grunden til, at saa mange Sager blev forligte, maa da være den, at de ikke har drejet sig om dybtgaaende men derimod om mere øjeblikkelige Stridigheder, hvis Afgørelse ikke har frembudt nogen særlig Vanskelighed.

Om den nye Sømandslov.

Septembernumret af »American Federationist« bringer en interessant Artikel af Andrew Furuseth om den nye Sømandslov, hvis Tilblivelse i høj Grad skyldes denne Mands Dygtighed og utrættelige Virksomhed.

Efter en Indledning, hvori Forfatteren redegør for de Principper, som ligger til Grund for Loven, fremstiller han i korte Træk Sømandserhvervets Historie, hvilket Erhverv naaede sit Glanspunkt under den franske Revolution. Da Forholdet mellem Arbejder og Arbejdsgiver fra dette Tidspunkt undergik en fuldstændig Forandring, som særlig fandt sit Udtryk i en stadig og betydelig Forhøjelse af Lønninngerne, var Mændene ikke længere henvist til at vie sig til Sømandsfaget for at opnaa en bedre Eksistens. Tvært imod søgte nu Standens bedre Elementer Beskæftigelse i Land, medens de mindre duelige og de forfejlede Eksistenser

blandt Europæerne, sammen med Asiaterne forsøgte Lykken paa Søen.

I Overensstemmelse med den Forandringens Lov, som alle Ting er underkastet, overførtes den Undertrykkelses-Tilstand, der hidtil havde hersket paa Landjorden, ogsaa paa Søfarts-Erhvervets Omraader. Lidt efter lidt var det lykkedes Rederne at vælte al Risiko fra sig og at læsse den over paa Publikum ved Hjælp af Forsikringsvæsenet.

Nu er han ikke længere interesseret i at faa den bedste, men derimod den billigste Bemanding. Den Ondets Rod. mod hvilken Sømandsloven særlig er rettet, og som var den dybeste Aarsag til det af Furuseth bekæmpede Slavesystem, var at søge i de særlige Love i hvert enkelt Land og som ved Gensidighedsbestemmelser havde Gyldighed i alle de i denne Henseende forbundne Lande — og som tvang Sømændene til mod deres Vilje at forblive og arbejde ombord i et Skib, hvortil de engang ved Kontrakt havde bundet sig, saalænge som denne Kontrakt havde Gyldighed. Den væsentligste Fare ved denne Lov laa i den Omstændighed, at Sømandens Løn blev bestemt ud fra de Lønrater, som var herskende i det Land, hvor Kontrakten var bleven afsluttet. Den Matros, der paa Indiens Kyster blev hyret og paamønstret for 8 Doll. om Maaneden, oppebar ogsaa kun denne Løn under Skibets Fart paa evropæiske og amerikanske Havne. Den Skade, som herved voldtes, var dobbelt. For det første blev Sømanden fornedret til virkelige Slavevilkaar, og for det andet blev de Lande, som betaler højere Løn, stillet ugunstigt i Konkurrencen til Søs. Furuseths Raad var følgende: »Afskaf Landenes Gensidighed og de derhen hørende Love. Tillad de Mænd, som kun erholder fra 8 til 16 Doll. om Maaneden at gaa fra i de amerikanske Havne. Giv dem en saadan Løn, at de kan drage sig Friheden til Nytte. De vil da tvinge alle Skibe, som forlader Amerikas Havne til at betale samme Lønninger. De fremmede Redere vil da faa lige saa store Driftsudgifter, som de amerikanske og disse vil faa en Lejlighed til at deltage i Konkurence til Søs samtidig med at de yder Sømændene humane Betingelser«.

Dette er de Ideer, som ligger til Grund for den Sømandslov, der nu endelig er traadt i Virksomhed. Dens særlige Formaal kan sammenfattes som følger: Sømandsstandens Befrielse. Større Sikkerhed til Søs og Udvikling af en ikke-subventioneret Handelsflaade.

Furuseth udtaler Tvivl om, at man vil opnaa alt det ved Loven, som man venter sig af den. Dog indrømmer han, at de opnaaede Forbedringer er af saa indgribende Natur, at de vil indlede en ny Epoke for Sømandsstanden. De sikrer Friheden paa Havene, de giver Sømanden Adgang til den amerikanske Borgerret, de skaber forøget Sikkerhed paa Søen, og de hæver Matroserne op til et højere Trin af Dygtighed. Endvidere vil de enkelte Bestemmelser i Loven finde Anvendelse paa de fremmede Skibe, som er underkastet amerikansk Lovgivning.

Furuseth er forberedt paa, at det vil kræve lige saa megen Styrke og Udholdenhed at forsvare Sømandsloven, som det har kostet at skaffe den gennemført.

Medlemsantallets Fremgang i de skandinaviske Landsorganisationer.

I Aaret 1915 er Medlemsantallet i De samvirkende Fagforbund i *Danmark* steget med 10,768 fra 121,121 til 131,889. I *Norge* er det steget med 7,704 fra 67,598 til 75,302, og i *Sverrig* med 9,501 fra 101,207 til 110,708.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 39 ❋ KØBENHAVN DEN 25. MARTS 1916 ❋ 12. AARGANG.

INDHOLD: Den faglige Situation. Lønbevægelser og Konflikter. (Arbejdsmændene paa Cementfabrikken »Kongsdal«. Arbejdsmænd og Kuske i Randers. Barnevognsarbejderne hos P. F. A. Thomsens Eftfl. Glarmestrene i Østifterne. Kedelpasserne. Kvinderne paa Øresunds kemiske Fabrikker. Skibstømrerne). Den faste Voldgiftsret. Ny Fællesorganisation. Udlandet.

Den faglige Situation 1916.

Den sidst forløbne Uge har bragt adskillige Overenskomster og Forligsforslag tilveje. Det omfattende Forslag til en Overenskomst for Københavns Toldhavn er saaledes vedtaget og Enighed er opnaaet om Forholdene for Arbejdsmænd i Købmandsforretninger i Aalborg, Svendborg, Randers, Kerteminde, Horsens, Nykøbing Falster, Rudkøbing og Næstved og paa Hollandske Mølle ved Helsingør. Jord- og Betonarbejdere og Kuske i Randers har ligeledes lavet Overenskomster og den i forrige Oversigt omtalte Konflikt paa Cementfabrikken »Kongsdal« er bragt til Afslutning ved Forlig. Endelig er Skibstømrerstrejken paa de københavnske Værfter sluttet og Forholdene for Sadelmagere og Tapetserere i Provinserne er bragt i Orden.

Dertil har Forligsmanden stillet Mæglingsforslag vedrørende Arbejdsmændenes Forhold paa de københavnske Savværker og Tømmerpladser og for Murarbejdsmandsfaget i Provinserne.

Situationen er dog ingenlunde aflastet derved.

Til Stadighed strejker de københavnske Murarbejdsmænd, Teglværksforhandlingerne gik i Stykker paany og Cementforhandlingerne har strakt sig over Dage og Nætter, uden at Udsigt for en Ordning synes nærliggende endnu. Dertil kommer at Skrædderne hos Laugsmestrene i København, Stukkatørerne, Snedkerne i et Antal af 6000 hos Fællesforeningen af Danmarks Snedkermestre, Sadelmagere og Tapetopsættere i København, Glasarbejdere Landet over, Slagteriarbejderne hos Beauvais, Stenarbejderne, saavel Granitstenshuggere som Marmor, Kalk- og Sandstenshuggerne i København og de københavnske Bagere og Konditore alle er rykket saa nær ind paa de gamle Overenskomsters Udløbstid, saa det hvilken Dag, det skal være, bliver fastslaaet, naar Arbejdet standses i alle disse Fag. Arbejdsmændene har allerede i Tilslutning til det tidligere gengivne Varsel af 11. Marts den 21. Marts varslet, at der fra og med Fredag den 31. Marts ved normal Arbejdstids Ophør etableres Strejke overfor Medlemmer af:

1. Foreningen af danske Cementfabrikker.
2. Teglværksforeningen af 1893.
3. Foreningen af Grusgrave- og Skærvefabrikker.
4. Danske Oliemøller og Sæbefabrikker A/S Lyngbyvej 11 og 13 København. — Dansk Soyakagefabrik, A/S, Islands Brygge 24, København. — Firmaet Jacob Holm & Sønners Oliefabrik, Strandgade 4, København. — A/S Københavns Oliefabrik. — A/S Oliehærdningsfabrikken, Islands Brygge, Kbh. — P. C. Olsens Oliemølle, Torvegade Kbh. — A/S H. C. Møllers Sæbefabrik & Oliemølle, Aarhus. — Aalborg Oliemølle samt A/S Blaakilde Mølles Fabrikker.
5. Centralforeningerne af Murer- og

Tømrermestre i Jylland og Østifterne.
6. Foreningen af Arbejdsgivere i Aarhus.
7. Følgende Margarinefabrikker: A/S Otto Mønsteds Margarinefabrik, Aarhus og København. — A/S H. Steensens Margarinefabrik, Vejle. — A/S Margarinefabrikken »Alfa«, Vejen. — A/S J. D. Koopmanns Margarinefabrik, Silkeborg. — Aalborg Margarinefabrik.
8. Stenhuggermesterforeningen, og
9. Vognmandsforeningen for Aalborg og Nørre Sundby.

Hver Dag — og Nat forresten med — i denne Tid har sine Fællesmøder om en eller flere Sager enten i Arbejdsgiverforeningen eller hos Forligsmanden, og Arbejdet er næsten altid yderst omfattende, fordi Forhandlingerne som Regel begynder med Arbejdsgivernes Protest mod at forhandle om »Almindelige Bestemmelser« og Priskuranter. Denne Modstand skal først overvindes, og derefter kommer saa den egentlige Gennemgang af disse Afsnit. Det Arbejde tager naturligvis atter en betydelig Tid, fordi der slet ikke er blevet talt om de paagældende Forhold, inden Hovedorganisationerne kommer med.

Det er hændet, at et stort Fags Arbejdsgivere ved Forhandling med det tilsvarende Forbund intet somhelst andet har villet end tilbyde 1 Kr. i ugentlig Dyrtidshjælp, uagtet der har været al rimelig Grund til og uagtet det ligefrem har været bydende nødvendigt at tale om mange forskellige Forhold.

SineSteder er Forhandlingerne mellem Parterne begyndt og endt med Arbejdsgivernes ganske selvopgivende Standpunkt: »Hvad skal vi i det hele taget forhandle om, vi ender jo hos Forligsmanden alligevel«. Og paa det Grundlag gik Sagen videre til Hovedorganisationerne, der dog, om ikke for andet saa for Skams Skyld — maatte tage fat paa alle Detailspørgsmaalene, store og smaa; thi det gaar jo dog ikke an, at gaa til Forligsinstitutionen uden selv at vide hvad man er uenige om.

De Forhold har atter bragt en sammentrængt og alvorlig Situation.

De nærmeste Døgn bliver højspændte i Vestervoldgade 113 og Slotsholmsgade 12, og der skal tages sundt og kraftigt fat paa Tingene, hvis det hele ikke skal ende med et Krak, naar første Kvartal — det i sin Tid med saa stor Spænding imødesete første Kvartal — af 1916 løber ud.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa Cementfabrikken »Kongsdal« ved Hobro. Cementfabrikken »Kongsdal« indførte Maskintræk i Stedet for Hestetræk i Fabrikkens Slemmeri og der opstod derefter Uenighed om de nye Akkordsatser, der skulde betales under de ændrede Forhold. Et Tilbud, Fabrikkens Bestyrer fremsatte, blev forkastet af Arbejderne og Arbejdet standsedes derpaa om Morgenen den 8. Marts.

Denne Arbejdsstandsning paaklagedes af Foreningen af danske Cementfabrikker og Arbejdsgiverforeningen bebudede Klage til Den faste Voldgiftsret.

Sagen kom derfor til Behandling i et Fællesmøde i København den 17. Marts, og her afsluttedes den med følgende Vedtagelse:

»Arbejdet genoptages Mandag Morgen den 20. ds. paa de af Fabrikken tilbudte Vilkaar, hvorefter Arbejderne betales med — 21 Øre pr. Læs — dog saaledes, at hvis der ved den endelige Overenskomst i Cementindustrien fastsættes en anden Akkordsats for det paagældende Arbejde paa »Kongsdal«, afregnes det præsterede Arbejde efter denne; dog ydes der Arbejderne en Godtgjørelse for den Tid, de har arbejdet for 35 Øre i Timen af 50 Øre pr. Dag.«

Arbejdsmænd og Kuske i Randers. Den 1. Februar og 1. Marts udløb de Overenskomster, der tidligere var gældende mellem Foreningen af Arbejdsgivere i Randers, Randers Vognmandsforening og Byens Kuskeforening, Overenskomsterne mellem de to sidstnævnte Organisationer angaaende Chaufførernes Lønforhold og Overenskomsten mellem Vognmandsforeningen, Entreprenør Her-

mann Breede og Jord- og Betonarbejdernes Fagforening i Randers.

Forhandlingerne om nye Overenskomster var løbet ud i Sandet og Sagerne kom derfor til Behandling med Repræsentation fra Hovedorganisationerne den 16. Marts.

Derved opnaaedes Enighed om, at Spørgsmaalet om Størrelsen af Timelønnen for Jord- og Betonarbejderne skulde stilles i Bero, indtil der foreligger et Resultat for Murarbejdsmændene i Provinserne (om denne Sag var der fastsat Mæglingsmøde hos Forligsmanden til Tirsdag den 21. Marts), derimod enedes man om hele Priskuranten og om en Række Tillægsbetalinger til Timelønnen, navnlig for Brolægningsarbejde.

For Chaufførerne fastsattes en fast Ugeløn af 12 Kr. plus et Tillæg af 12 pCt. af Bruttokørselsindtægten.

For Kuskenes Vedkommende hævedes Lønnen fra 21 til 24 Kr. 50 Øre i de 4 Vintermaaneder og fra 23 til 26 Kr. 50 Øre i de 8 Sommermaaneder. Af disse Satser er 1 Kr. 50 Øre Dyrtidstillæg.

Overenskomsterne udløber tidligst i 1918.

Banevognsarbejderne hos P. F. A. Thomsens Eftflg. i København. Efter at Arbejderne paa ovennævnte Virksomhed var overgaaet fra Barnevognsarbejdernes Fagforening til deres respektive Fagforbund, optog disse Forhandlinger med Firmaets Indehaver, Fabrikant Harald Eickhoff, om en Ordning af Forholdene for den kommende Tid, og den 10. Februar enedes man om følgende Tillæg til den hos Firmaet gældende Overenskomst:

»1) Overenskomsten af 7. Marts 1914 samt tilhørende Akkordprisliste forlænges som gældende i 2 Aar til 1. Februar 1918.

2. Fra 1. Februar 1916 at regne yder Firmaet en Dyrtidshjælp, der fastsættes saaledes:

De hos Firmaet beskæftigede Sadelmagere erholder maanedligen Dyrtidshjælp af 9 Kr., den udbetales den sidste Lønningsdag i hver Maaned.

De hos Firmaet beskæftigede Malere, Smede, Karetmagere og Kurvemagere erholder en Dyrtidshjælp af 8 Kr. pr. Maaned, der ligeledes udbetales den sidste Lønningsdag i hver Maaned.

Arbejdere, der har arbejdet kortere Tid end en fuld Maaned, erholder samtidig med sidste Lønudbetaling en Dyrtidshjælp, der beregnes i Forhold til den Del af Maaneden, hvori de har været beskæftigede«.

Overenskomsten kan opsiges med 5 Maaneders Varsel til en 1. Februar, tidligst 1. Februar 1918.

Glarmestrene i Østifterne. Glarmestersvendenes Forbund og Laugsmestrene i Laugets saakaldte 3. Distrikt, der omfatter Byerne (København undtagen) paa Øerne, forhandlede i sin Tid om Forholdene i Odense, og man kom for denne Bys Vedkommende til det Resultat, at Lønnen skulde hæves med 5 Øre pr. Time. For Ungsvende var Lønnen 35 Øre; den blev herefter 40; for de øvrige Svende, som havde 45 Øre, blev den 50 Øre. Desuden enedes man om Regulativet.

Imidlertid benyttede man samtidig Lejligheden til at forhandle for andre Byer, som hører under 3. Distrikt af Glarmesterlavet. Det drejede sig her om 11 Byer, nemlig: Hillerød, Næstved, Nykøbing F., Nakskov, Slagelse, Roskilde, Helsingør, Korsør, Faaborg, Svendborg og Nyborg.

Der blev Enighed om, at Lønnen i de 3 af disse Byer — Næstved, Nykøbing F. og Nakskov — skulde have samme Højde som efter den nye Overenskomst i Odense, medens de øvrige 8 Byer skulde indføre den Løn — 45 Øre — der tidligere var betalt i Odense.

Dette Forslag blev godkendt af Glarmestersvendenes Forbund, men forkastedes af Mestrene for Næstveds, Nykøbings og Nakskovs Vedkommende.

Sagen gik derpaa til Hovedorganisationerne, som afholdt Møde med Parterne den 15. Marts, og her kom man til Enighed om, at Lønnen i alle de 11 Byer, saavel de 3, der skulde have været op paa 50, som de andre, hvor Lønnen skulde have været 45 Øre, skulde sættes til 48 Øre.

I Odense, hvor Overenskomst tidligere var afsluttet som en selvstændig Overenskomst, blev Timelønnen altsaa 50 Øre.

Kedelpasserne i Virksomheder under Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening. I Januar Maaned paabegyndte Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund Forhandlinger med selve Arbejdsgiverforeningen om Lønforholdene for de af Forbundets Medlemmer, der beskæftiges hos Organisationer, Enkeltvirksomheder og Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen.

Disse Forhandlinger strakte sig over en Række Møder og i de sidste deltog ogsaa en Repræsentant for De samvirkende Fagforbund.

Den 16. Februar opnaaedes Enighed om et Forslag, som derefter forelagdes og godkendtes af Forbundets Medlemmer med 469 Stemmer mod 295. Arbejdsgiverne godkendte ogsaa Forslaget, hvorefter Overenskomsten blev underskrevet den 21. Marts.

Vi meddeler efterstaaende de væsentligste Enkeltheder af Overenskomstens Indhold.

Afsnittet vedrørende Kedelpasserne.

Overenskomsten indeholder Bestemmelser om Arbejdstiden. Hvor der er gennemført Tre-Holds Drift, indføres denne for Kedelpasserne. Dette vil betyde en Forandring af Arbejdsforholdene paa Brødfabrikkerne i København. Opfyring i dagdrevne Virksomheder betales som Overarbejde, naar der medgaar mere end $^3/_4$ Time efter en Arbejdsdag og 1 Time efter en Helligdag.

Lønningerne i København — 28 og 25 Kr. (henholdsvis Certifikat og Kontrolbog) — og i Provinsen — 25 og 24 Kr. — hæves alle med 2 Kr. pr. Uge.

Der indføres nye Lønbestemmelser for kontinuerlig Tre-Holds Drift. For 6 Vagter à 8 Timer hæves Lønnen i København fra 27 til 29 Kr. for 7 Vagter à 8 Timer hæves Lønnen i København fra 32 til 33 Kr. 50 Øre og fra 29 til 31 Kr. 50 Øre pr. Uge.

For Tre-Holds Drift blev der for 6 à 7 Vagter indsat 4 Lønsatser for hver, henholdsvis som Skala efter de foran nævnte almindelige Lønninger saavel for København som for Provinserne.

Paa to Fabrikker i Lyngby blev der givet et særligt Tillæg, foruden den almindelige Lønstigning paa 1 Kr. 25 Øre pr. Uge.

Tillægsbetalingen forhøjes. Hvor det kræves, at Spisetiden tilbringes paa Arbejdsstedet, fik man før 1 Kr., nu skal der gives 2 Kr. Hvor Driften foregaar i Spisetiden betaltes før for 2 Timer 4 Kr., 3 Kr. 75 Øre og 3 Kr. 50 Øre, henholdsvis efter Lønsatserne, nu er alle disse Satser forhøjede til 5 Kr. Hvor der før betaltes for $1^1/_2$ Time, 1 og $^1/_2$ Time henholdsvis 3, 2 og 1 Kr., betales nu 3 Kr. 75 Øre, 2 Kr. 50 Øre og 1 Kr. 25 Øre.

Hvor den ugentlige Fridag falder skiftevis paa en Søndag og en Søgnedag, var Tillæget hidtil 1 Kr., nu bliver det 1 Kr. 50 Øre.

Hvor der overenskomstmæssigt arbejdes hveranden Søndag, fuld Vagt, var Betalingen 7 Kr. 90 Øre i København og 6 Kr. 90 Øre i Provinsen: disse Beløb er forhøjede til 9 Kr. og 8 Kr.

Overarbejdsbetalingen forhøjes med 5 Øre pr. Time, i København fra 75 og 65 Øre til 80 og 70 Øre, i Provinsen fra 65 og 60 Øre til 70 og 65 Øre pr. Time.

Afsnittet vedrørende Maskinpasserne.

Paa Spritfabrikkerne i Aalborg forhøjes Ugelønnen fra 27 Kr. 25 Øre og 29 Kr. 25 Øre til 30 og 32 Kr. Paa Aalborg ny Dampmølle forhøjes Ugelønnen fra 25 til 27 Kr., og der gives desuden 1 Kr. ekstra for Nattevagt. Paa Syrefabrikkerne gælder følgende Forhøjelser: I Mundelstrup fra 4 Kr. 40 Øre til 4 Kr. 80 Øre pr. Vagt, i Aalborg og Nørre

Sundby fra 4 Kr. 60 Øre til 5 Kr. pr. Vagt. Paa Sukkerraffinaderiet i Lyngby fra 4 Kr. 70 Øre til 5 Kr. 10 Øre pr. Vagt. Paa Papirfabrikkerne: i Dalum fra 3 Kr. 80 Øre til 4 Kr. 50 Øre, i Ørholm fra 4 Kr. 10 Øre til 4 Kr. 80 Øre pr. Vagt.

For alle Maskinpassere hæves Overtidsbetalingen med 5 Øre pr. Time.

De opnaaede Løntillæg er alle overenskomstmæssige og har tilbagevirkende Kraft, saa der finder Efterbetaling Sted fra 1. Februar. Overenskomsten gælder til 1. Febr. 1918.

Kedelpasserne paa De danske Maltfabrikker i Nakskov. Den 12. Marts har Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund afsluttet ny Overenskomst med De danske Maltfabrikker i Nakskov. Derved forhøjedes Ugelønnen med 3 Kr. til 31 og 27 Kr. og Overtidsbetalingen med 5 Øre til 68 Øre.

Den gamle Overenskomst kunde egentlig først opsiges til September 1916, men den nye Lønordning fik dog tilbagevirkende Kraft til 1. Septbr. 1915. Overenskomsten gælder til 1. Septbr. 1919.

Kvinderne paa Øresunds kemiske Fabrikker. Kvindeligt Arbejderforbund har for Tiden fra 1. Marts 1916 til 1. Marts 1918 sluttet ny Overenskomst med Øresunds kemiske Fabrikker i København. Derved forhøjedes Daglønnen fra 2 Kr. 30 Øre til 2 Kr. 55 Øre for 152 Kvinder, fra 2 Kr. 60 Øre til 2 Kr. 85 Øre for 12 og fra 2 Kr. 90 Øre til 3 Kr. 10 Øre for 16 Kvinder. 10 Kvinder arbejder i Akkord. Desuden fastsattes et Dyrtidstillæg af 1 Kr. 50 Øre pr. Uge for hver af disse Arbejdersker.

Skibstømrerne i København. Skibstømrernes Fagforening i København, der tæller ca. 280 Medlemmer og som staar uden Forbindelse med de øvrige organiserede Skibstømrere, iværksatte Strejke paa Burmeister & Wains Skibsværft og paa Københavns Flydedok og Skibsværft den 1. Februar. Strejken omfattede ca. 100 Mand. Den 6. Februar stillede Forligsmanden et Mæglingsforslag, men det blev forkastet.

Et nyt Forsøg fra Forligsmandens Side et Par Dage efter bristede ogsaa.

Strejken fortsattes derpaa til hen i Marts, da nogle Underhaandsforhandlinger kom i Gang, og den 20. Marts holdt Skibstømrerne Generalforsamling for at tage Stilling til et Forslag, der var kommet til Verden ved disse foreløbige Forhandlinger, som blev efterfulgt af officielle Forhandlinger, først om Priskuranten og senere om den almindelige Overenskomst.

Generalforsamlingen vedtog Forslaget, som bl. a. gik ud paa en gennemsnitlig Priskurantforhøjelse paa 4½ pCt.

Arbejdet genoptoges den 23. Marts.

Den faste Voldgiftsret.

Kendelserne.

Ligesom tidligere er de af Den faste Voldgiftsret i Aaret 1915 afsagte Kendelser udgivet i Bogform ved Rettens Foranstaltning.

Dette Værk saavel som de tidligere udkomne Samlinger af Rettens Kendelser kan faas paa De samvirkende Fagforbunds Kontor, Nørrefarimagsgade 49[1]. De koster 1 Kr. 50 Øre Stykket.

Ny Fællesorganisation.

Fagforeningerne i *Hadsund* har sluttet sig sammen i en Fællesorganisation under Navn af *Arbejderpartiet i Hadsund* og som Formand for denne Sammenslutning valgt *J. M. Johansen*.

Udlandet.

Af den faglige internationale Efterretningskorrespondance.

Lønbevægelser, Strejker og Lockouter i Tyskland i Aaret 1914.

Ved Verdenskrigens Udbrud i Aaret 1914 blev der beredt de økono-

miske Kampe en uventet Afslutning. Forbundenes Ledelse ansaa det for en Selvfølge, at alle Lønbevægelser og Strejker blev afbrudt. Noget senere traf Forbundsledelserne paa en Konference den Overenskomst, at man mere end ellers skulde bestræbe sig for at bilægge Uoverensstemmelser ved Forhandling, og at Angrebsstrejker kun maatte sanktioneres i paatrængende Tilfælde. Trods dette kunde Kampe ikke helt undgaas. Af og til maatte Arbejderne værge sig imod paatænkte Forringelser af Arbejdsvilkaarene fra Arbejdsgivernes Side. Imidlertid er det kun et meget ringe Antal Strejker og Lock-outer, som fandt Sted fra Krigens Udbrud og til Udgangen af 1914. Den Statistik, som nu foreligger fra Generalkommissionen, bringer Meddelelse om 16 Kampe, der fandt Sted i den nævnte Periode, og som ialt omfattede 1095 Personer. Af Kampene var 5 Angrebsstrejker, 9 Forsvarsstrejker og 2 Lock-outer.

Da der som Følge af ovenstaaende i Hovedsagen kun har været 7 Maaneder af Aaret 1914 til Førelse af Lønbevægelser og Lønkampe, saa er disse naturligvis baade hvad angaar Antallet og Omfanget langt tilbage for de tilsvarende Tal fra tidligere Aar. Sammenligning mellem Aaret 1914 og de foregaaende Aar er derfor ikke paa sin Plads.

Ialt foretoges 4866 Lønbevægelser med eller uden Arbejdsstandsning, hvori deltog 363,040 Personer (Aaret 1913 opviser derimod 9972 Lønbevægelser med 1.214.523 Deltagere). Samtlige Lønbevægelser i 1914 spænder over 5355 Byer og Pladser, 26.248 Virksomheder med 603.420 beskæftigede Personer. 3460 Lønbevægelser med 204.935 Personer endte med godt Resultat, 843 med 100.253 Personer med delvist godt Resultat, og 554 med 55991 Personer uden positivt Resultat. Der var 9 Kampe, hvis Resultat ikke kendes. Ved Lønbevægelserne var der 297.600 Personer, som naaede et Resultat enten i Form af Forbedringer eller ved Afværgelse af Forringelser i deres Arbejdsvilkaar. 50.827 Personer opnaaede en ugentlig Forkortelse af Arbejdstiden med ialt 139,186 Timer, og 195.293 Personer opnaaede pr. Uge en Lønforhøjelse paa 360.818 Mark. Andre Forbedringer opnaaedes for 102.496 Personer. For 7294 Personer afværgedes en planlagt ugentligt Arbejdstidsforlængelse paa ialt 23.721 Timer og for 29.274 Personer en dem tiltænkt Afkortelse i Lønnen paa 78.833 Mark pr. Uge. For 30.492 Personer blev andre paatænkte Forringelser i Arbejdsvilkaarene afværget. 713 Personer maatte finde sig i en Arbejdstidsforlængelse paa ialt 2972 Timer, 1298 i en Lønnedgang paa ialt 4391 Mark ugl. og 498 i andre Forringelser af Arbejdsvilkaarene. Der afsluttedes Overenskomster i 1978 Tilfælde for ialt 146.307 Personer. Den samlede Udgift til Lønbevægelserne var 4.907.877 Mark.

Af de førte Lønbevægelser afgjordes 3457 (71 pCt.) med 266.359 Personer ad fredelig Vej. Af disse endte 2650 med 60.075 Personer med et fuldstændig, og 647 med 83.303 Personer med et delvis gunstigt Resultat, medens 160 Bevægelser med 22.981 Personer forblev resultatløse. I 2712 Tilfælde drejede det sig om en agressiv og i 745 Tilfælde om en defensiv Lønbevægelse. I 1409 Tilfælde (29 pCt.) kom det til Arbejdsstandsning, der ialt omfattede 96.681 Personer, hvoraf 14.179 Kvinder. Af disse Kampe var 776 (55.1 pCt.) Angrebsstrejker, 517 (36.7 pCt.) Forsvarsstrejker og 116 (8.2 pCt.) Lockouter. Af de Personer, som ramtes af Arbejdsstandningerne faldt 38.946 paa Angrebskampene, 29.823 paa Forsvarskampene og 27.912 paa Lock-outerne. Lock-outerne var af væsentlig større Omfang end Strejkerne.

Af Kampene endte 810 (57.5 pCt) med 44.860 Personer med fuldstændigt Resultat, 196 (13.9 pCt.) med 16.950 Personer med delvist Resultat og 394 (28 pCt.) med 33.010 Personer endte ugunstigt.

Dette Resultat er iøjnefaldende ugunstigere end Resultatet fra 1913, hvilket skyldes Krigen. Paa Grund af denne maatte 122 Kampe afsluttes uden Resultat, og største Delen af dem vilde vel, om de havde

kunnet fortsættes, have ført til et positivt Resultat. Som i tidligere Aar saaledes falder ogsaa i 1914 den væsentligste Del af Resultaterne paa de fredeligt forløbne Lønbevægelser.

Krigen har omvæltet mange Anskuelser, og særlig har den skaffet de faglige Organisationer Anerkendelse fra næsten alle Dele af Statsorganisationen for deres Bestræbelser, deres Forsorg for dé Nødlidende, deres Disciplinering af Arbejderklassen og deres hele kulturfremmende Virksomhed. Men med denne Anerkendelse ophæves imidlertid ikke de økonomiske Modsætninger mellem Arbejder og Arbejdsgiver. Disse Modsætninger vil fremdeles være tilstede. Det er dog ikke nogen bydende Nødvendighed, at disse Modsætninger skal give sig Udslag i samme Form og med de samme Ofre som hidtil er sket. Forudsætningen for en Forandring er, at der indrømmes Fagforeningerne en Medbestemmelsesret ved Afslutningen af Overenskomster om Arbejdsforhold, og at Arbejdernes Koalitionsret finder fuld Anerkendelse indenfor Virksomhederne under Riget og Enkeltstaterne. For Fagforeningerne er denne Anerkendelse en ubetinget Nødvendighed. Bliver den ikke indrømmet dem paa Grund af de Erfaringer, som man under Krigen har indhøstet med Hensyn til Fagforeningerne, da maa disse søge at tilkæmpe sig denne Anerkendelse paa samme Maade som hidtil.

Ungarn.

Femogtyve Aars Fagbevægelse.

Den 8. Decbr. var det 25 Aar siden, at det ungarske socialdemokratiske Parti paa sin første Kongres konstituerede sig officielt og offentligt overfor hele Landet. Denne Kongres ikke blot omfattede Partiets principielle Udtalelser, samlet i 7 Punkter, men beskæftigede man sig ogsaa med Indretningen af selve Partiet. Ved denne Lejlighed beskæftigede man sig tillige med den faglige Organisation. Der foresloges her følgende Resolution:

»Da Tilegnelsen af faglig og anden i det daglige Liv uundværlig Kendskab er af største Vigtighed for Arbejderklassen, og da endvidere Spørgsmaalene om Retshjælp, Understøttelsesvæsen og Arbejdsanvisning meget tiltrænger en Løsning, anbefaler Kongressen Partifællerne at oprette faglige Landsforbund, eller i det mindste i Industricentrerne at oprette lokale Fagforeninger saa vidt muligt omfattende baade mandlige og kvindelige Hjælpearbejdere«.

Det var den første Beslutning, som anbefalede Arbejderne i Ungarn at slutte sig sammen paa fagligt Grundlag. Men der havde dog eksisteret Foreninger i enkelte Brancher ogsaa forud for 1890. Men Masseorganiseringen tog først sin Begyndelse i 1890 i Forbindelse med Majfest-Agitationen, og der findes vel næppe en Branche, som ikke paa den Tid har gjennemlevet en stærkere eller svagere Bevægelse enten for Oprettelse af Organisationer, Omforandring af de bestaaende eller i det mindste for en Forkortelse af Arbejdstiden. Disse Bevægelser førte som Regel kun til et delvist Resultat, hvilket jo er saare naturligt, da der baade savnes Styrke og fast Grundlag for Organisationerne.

Stemningen blandt Arbejderne var som Regel udmærket. Organisationstanken modtoges overalt med Glæde. Men paa Grund af en ministeriel Forordning af 1875 blev der overhovedet ingen Landsorganisation godkendt, og kun med Møje lykkedes det at faa godkendt Love for Lokalforeninger, endda med en Bestemmelse om, at Foreninger ikke fører Strejker og ikke understøtter strejkende Medlemmer. Gennem mere end 10 Aar kunde der i Ungarn kun oprettes Lokalforeninger, og kun saadanne kunde udfolde Virksomhed.

Arbejderklassen var nødsaget at tilpasse sig efter Forholdene. Da Regeringen endelig i 1902 bekvemmede sig til at godkende Love for faglige Landsforbund, fandtes der i Provinserne nok af smaa Foreninger, som med Glæde sluttede sig til saadanne Forbund.

De femogtyve Aars Kulturarbejde har givet sit Resultat. Fagorganisa-

tionerne har i Tidens Løb overvundet alle Hindringer. De lokale Foreninger udførte deres Oplysnings- og Dygtiggørelsesarbejde. Ved Siden af dem opstod de større Sammenslutninger, som forsvarede Arbejdernes økonomiske Interesser. Forgæves var de evige Forfølgelser, forgæves blev Hundreder af Foreninger opløst. Arbejderne fandt bestandig en Vej ud. I dette Øjeblik, hvor Organisationerne kan se tilbage paa den forløbne Tid, tør vi paastaa, at de ikke alene og udelukkende forsvarer Arbejderinteresser, men at deres Virksomhed har været gavnlig for selve Staten og for Samfundet i Almindelighed. I Løbet af de 25 Aar er den almindelige Arbejdstid forkortet med mindst 2 Timer, Arbejdernes Intelligens er hævet i overordentlig høj Grad og Arbejdslønnen er forhøjet, alt sammen ved Organisationens Magt. Arbejdsløse og Syge er bleven understøttet, hvorved megen Elendighed er bleven mildnet. Arbejdernes Sammenhold, Solidaritet og Offervillighed har udviklet sig paa vidunderlig Maade. Der er udbetalt Millioner til nødlidende Arbejdere og deres Familier.

Men desværre har de ungarske Arbejdere endnu ikke efter 25 Aars Virksomhed opnaaet det, som er det første fornødne i deres kulturelle Virksomhed: Fagforeningsretten. Den ejer de endnu ikke. Arbejdernes faglige Organisation er endnu ikke anerkendt. Den Rettighed, som Udlandets Arbejdere allerede lang Tid har siddet inde med, har de endnu i dette Øjeblik ikke kunnet opnaa. Ogsaa under Krigen har Fagforeningerne ført Beviset for, at de er uundværlige Institutioner i det moderne Samfund. De har med Hundredtusinder af Kroner understøttet de hjemmeværende Paarørende af de Medlemmer, som er i Krig. Men deres velsignelsesrige Virksomhed er hidtil paa ingen Maade bleven paaskønnet fra Regeringsmyndighedernes Side. Fagforeningernes Henvendelser og Andragender er ikke bleven imødekommet, ofte ikke engang paaagtet.

I dette store Arbejde har ogsaa de mange Tusinder deltaget, som forsvarer Fædrelandet paa Slagmarkerne. Man har Ret til at vente, at Ungarns Arbejderklasse som Belønning for sin Selvopofrelse paa alle Omraader vil blive tilsikret alle de Rettigheder, som tilkommer Landets Borgere, og som forlængst er givet Arbejderne i Udlandet.

Stats-Arbejdsanvisning.

I den ungarske Rigsdag har Regeringen fornylig forelagt et Lovforslag om Ordning af Arbejdsanvisningen. I fem kortfattede Paragrafer siges der, at de Byer og Kommuner, som Ministeriet maatte udpege, er forpligtet til paa embedsmæssig Maade at ordne Arbejdsanvisningen, at denne skal være gratis, og at den i visse Tilfælde kan understøttes finansielt af Staten. Alt andet skal Ministeren senere bringe ilave ved Forordning. Fagforeningerne gør skarpt Front mod dette Forslag, der aabner alle Muligheder for Vilkaarligheder for hver enkelt Kommunes Embedsmaskineri, og som kun har til Formaal yderligere et indskrænke Arbejderklassens Frihed. Endog den sidste Fagforeningskongres udtalte sig for en offentlig paritetisk Arbejdsanvisning, endskønt den nuværende Situation er den gunstigst mulige for Organisationerne, idet de har et fuldstændigt Monopol paa Arbejdsanvisningen i alle Byer og Fag, hvor der findes Organisation. Denne Tilstand vil man nu bryde, uden at der gives Fagforeningerne ringeste Indflydelse paa Arbejdsanvisningens fremtidige Ordning.

Derfor bliver ogsaa Resultatet af den paatænkte embedsmæssige Anvisning meget tvivlsom; thi Fagforeningernes Arbejdsanvisningskontorer vil under ingen Omstændigheder godvilligt opgive noget eneste Fodsbred af det Omraade, de har erobret.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 40 ❋ KØBENHAVN DEN 1. APRIL 1916 ❋ 12. AARGANG.

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Majdemonstrationen. Lønbevægelser og Konflikter (Havnearbejderne ved Københavns Toldhavn. Karetmagerne. Møllerarbejderne paa Spritfabrikken i Randers. Møllerne i København og Helsingør. Skrædderne ved bestilt Arbejde. Skotøjsarbejderne paa »Standard«). Forligsinstitutionen. Udlandet.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Marts 1916

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. April 1916.

Forretningsudvalget.

Majdemonstrationen.

Den 20. Marts er efterstaaende Cirkulære udsendt til samtlige Fagorganisationer i Danmark:

* * *

De samvirkende Fagforbund opfordrer herved alle faglige og politiske Organisationer i Danmark til

den 1. Maj 1916

at foranstalte en Demonstration i Lighed med tidligere Aar.

Siden 1890 har Majdemonstrationerne fundet Sted overalt, hvor Arbejderbevægelsen bestaar. Der er *demonstreret for* en lovfæstet Maksimalarbejdsdag paa 8 Timer og for Arbejdernes almindelige Klassekrav og kulturelle Krav og for Verdensfred.

Der er *demonstreret imod* de herskende Klassers Politik nationalt og internationalt, mod det vilde kapitalistiske Kapløb, mod national Undertrykkelse, mod det hemmelige Diplomati, mod Kaprustningerne. I Tilslutning til Udtalelserne fra de internationale socialistiske Kongresser er det ved vore Majdemonstrationer paapeget, at denne Politik nødvendigvis vilde hidføre en Katastrofe, om den ikke ændredes i Tide. Vi har krævet Begrænsning af Rustningerne med fuldstændig Afrustning som Maal, Aabenhed og fuld parlamentarisk Ansvar i udenrigspolitiske Anliggender, fuld national Frihed og Selvbestemmelsesret for alle Folkeslag, økonomisk og kulturelt Samvirke mellem Landene til fælles Gavn.

Verdenskrigen har grusomt bekræftet vor Opfattelse om det hidtilværende Systems Fordærvelse og understreget Nødvendigheden af vore Krav.

Arbejderbevægelsen i de nevtrale Lande har derfor en hellig Pligt til at holde disse Krav højt og at bevare enhver god Tradition, indtil den Tid kommer, hvor den internationale Arbejderbevægelse paany kan samle sig til Kampen for Menneskelighed og Kultur.

I Overensstemmelse hermed opfordrer vi alle Arbejderorganisationer i de forskellige Byer til at foranstalte Demonstrationer

Mandag den 1. Maj.

Fagforeningerne opfordres til, i Forbindelse med de socialdemokratiske Partiforeninger og gennem Arbejdernes lokale Fællesorganisationer at foretage de fornødne Forberedelser, særlig med Hensyn til **Procession gennem Gaderne, hvortil Politiets Tilladelse skal indhentes.**

Fællesorganisationerne anmodes om fortrinsvis at drage stedlige Kræfter frem som Talere ved Majdemonstrationen. Der vil senere blive tilsendt Fællesorganisationerne Bestillingsseddel samt Prøveeksemplar af Festtegn og Sange, som vil kunne faas til Anskaffelsesprisen hos De samvirkende Fagforbunds *Kasserer, E. Svendsen*, Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K.

Lønbevægelser og Konflikter.

Havnearbejderne ved Københavns Toldhavn. Ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 12. April 1915 forhandledes om nogle Uoverensstemmelser, som var opstaaet mellem Havnearbejdere ved Københavns Toldhavn (Havnen udenfor Frihavnen). Ved Fællesmødet viste det sig, at der med Hensyn til Arbejdet i Havnen herskede i høj Grad uordnede Forhold. Hos en hel Række af Firmaer, bl. a. Det forenede Dampskibsselskab, var ingen Overenskomst. Arbejdet og Betalingen derfor ordnedes efter »Kutyme«. Forsøg, som Dansk Arbejdsmandsforbund gennem Aarene havde gjort, for at faa tilvejebragt Overenskomster, var stadig strandet paa de forskellige Firmaers Uvilje mod at træffe en Ordning i Samraad med Arbejdernes Organisation.

Ved det nævnte Fællesmøde enedes man imidlertid om at forsøge, at forhandle sig frem til en for hele Havnen gældende Overenskomst. Forhandlingerne paabegyndtes straks og har strakt sig over hele den mellemliggende Tid. Ved en stor Del af Forhandlingerne har Hovedorganisationerne været repræsenteret, og til andre Tider har de direkte interesserede Parter selvstændig drøftet mere detaillerede Spørgsmaal. I formel Henseende er Forhandlingerne gennemløbet mange Stadier, og Vanskelighederne har mange Gange været meget store. Det viste sig at være umuligt, at komme til en for hele Havnen gældende Akkordprisliste, idet der paa mange Omraader havde været meget betydelig Forskel i Betalingen for det samme Arbejde hos de forskellige Firmaer. Man gik da den Vej, at affatte en Række Priskuranter for de forskellige Arbejdspladser, medens de almindelige Bestemmelser og Timelønnen ordnedes mere ensartet.

I Begyndelsen af Marts Maaned forelaa endelig et færdigt Forslag. Dette kom til Behandling i Havnearbejdernes Fællesforbund ved en Række Pladsmøder, hvor Arbejderne fra hvert enkelt Omraade i Havnen fik Lejlighed til at drøfte det, som specielt angik dem. Ved en Generalforsamling den 19. Marts tog man endelig Stilling til hele Sagen. Dette resulterede i, at Forslaget blev vedtaget med stort Flertal, idet Bestyrelsen dog fik Opfordring om at søge nogle enkelte Punkter ændrede noget.

Paa et Fællesmøde 27. Marts drøftede man paa denne Foranledning Sagen paany.

Det lykkedes — om end ikke uden stor Vanskelighed og efter Forhandlinger, som strakte sig over en hel Dag og den halve Nat — her at komme til Enighed om de Enkeltheder, som paa Generalforsamlingen havde vakt nogen Modvilje, og Sagen var dermed endelig i Orden. Den 29. Marts blev Overenskomsten formelt undertegnet af Repræsentanter for de Organisationer, som har deltaget i Forhandlingerne. Den nye Ordning træder i Kraft fra 4. April og er gældende, indtil den med 3 Maaneders Varsel opsiges til Ophør en 1. Febr. dog tidligst til 1. Febr. 1918. Dermed er tilvejebragt overenskomstmæssig Ordning for alt Havnearbejde og dermed i Forbindelse staaende Plads- og Pakhusarbejde i Københavns Toldhavn.

Overenskomsten omfatter følgende Firmaer: Det forenede Dampskibsselskab, Larsens Plads, Korntørringsmagasinet, De forenede Oplagspladser og Værfter, C. K. Hansen, Evers & Co., V. Meyer, Carl Krarup, Det bornholmske Dampskibsselskab af 1866, Det østbornholmske Dampskibsselskab og Dampskibsselskabet »Øresund«. Et særligt Afsnit beskæftiger sig med Det forenede Dampskibsselskabs indenlandske Skibe (Kvæsthusbroen).

Foruden Akkordprislisterne indeholder Overenskomsten Bestemmelser for Mønstrings- og Betalingsforhold, Mæglingsregler, Overtidsbetaling osv.

Den almindelige Timeløn er fastsat til 49 Øre. Ved Kvæsthusbroen og Bornholmerbaadene er den 50

Øre, og ved Dampskibsselskabet »Øresund« 50, 55 eller 58 Øre efter Mønstringstiderne. Desuden betales et Dyrtidstillæg af 3 Øre pr. Time i Timelønsarbejde, og til Akkorderne betales et Dyrtidstillæg paa 5 pCt. af Akkordfortjenesten.

Med Dyrtidstillægget er Timelønnen forhøjet med 6—7 Øre, for en enkelt mindre Gruppe med 12 Øre.

Arbejdstiden er 10 Timer daglig og er ikke undergaaet nogen Forandring.

Karetmagerne i København. Fagets Arbejdsgivere opsagde samtlige københavnske Overenskomster til Udløb 1. Februar og tilkendegav ved de Forhandlinger, der senere blev optaget, at de ønskede visse Reduktioner gennemført; om Forhøjelser mente de ikke der kunde være Tale, da Overenskomsten for 2 Aar siden blev betydelig forbedret.

Forhandlingerne endte under disse Omstændigheder i Hovedorganisationerne, og ved et Møde den 25. Marts opnaaedes Enighed om nye Overenskomster mellem Forbundet paa den ene Side, Karetmagermesterforeningen, Aktieselskabet Larsens Vognfabrikker, Rasmus Andersens Trævarefabrik og Jernindustriens Sammenslutning paa den anden Side.

Overenskomsterne med sidstnævnte angik kun Regler for Behandling af faglig Strid og Bestemmelser vedrørende Tillidsmandsinstitutionen. Disse Overenskomster fornyedes uden Ændringer til den 1. Februar 1918.

Derimod undergik de andre Overenskomster, som ogsaa afsluttedes til 1. Februar 1918, forskellige Forbedringer.

Alle Timelønninger paa 49 Øre og derunder forhøjedes saaledes med 3 Øre, Timelønninger paa 50 Øre og derover med 2 Øre. I Virksomheder, hvor der anskaffes Træbearbejdningsmaskiner i mindre Omfang, saaledes at hverken Priskuranten for Haand- eller Maskinarbejde kan anvendes, var Mindstelønnen 55 Øre pr. Time; den blev nu sat til 57 Øre. Iøvrigt blev Minimallønnen ved Overenskomsten hævet for Ungsvende fra 42 til 45 Øre og for ældre Svende fra 47 til 50 Øre.

Akkordprislisterne for Hestevogns- og Sporvognsarbejde forhøjedes med 5 pCt.

Endvidere suppleredes Prislisterne ved Tilføjelse af Priser, hvorom der var Enighed mellem Arbejderne og Fabrikanterne. Til Bestemmelsen i Overenskomsten for Rs. Andersens Fabrik om, at Timelønnen beregnes efter den gennemsnitlige Fortjeneste, føjedes: »dog kan den ikke overstige 70 Øre.«

Ved denne Tilføjelse blev et af Arbejdsgivernes Krav delvis opfyldt. Deres oprindelige Krav gik ud paa at »Gennemsnits-Fortjeneste«-Bestemmelsen samt en Bestemmelse om Timelønnens Garanti ved Slumpeakkorder skulde udgaa.

De nye Lønsatser fik tilbagevirkende Kraft til 1. Februar.

Mølleriarbejdere paa Spritfabrikken i Randers. Dansk Mølleriarbejderforbund har afsluttet Overenskomst med Spritfabrikken i Randers for Tiden fra 1. Februar 1916 til 1. Februar 1919. Derved blev Ugelønnen forhøjet fra 25 til 28 Kr. og Overtidsbetalingen med 10 Øre i Timen.

Møllerne i København og i Helsingør. Med Rugbrødsfabrikantforeningen har Mølleriarbejdernes Forbund sluttet 3-aarig Overenskomst for Tiden fra 1. Januar 1916 og derved forhøjet Ugelønnen fra 26 til 28 Kr. og Overtidsbetalingen med 10 Øre i Timen.

Samme Forhøjelser er gennemført for Hollandske Vind- og Motormølle ved Helsingør og Overenskomsten har faaet samme Varighed.

Skrædderne ved »bestilt Arbejde« i København. Den i København fra 1912 gældende Overenskomst for »bestilt Arbejde«, med den saakaldte klassificerede Priskurant var af Dansk Skrædderforbund bleven opsagt til Ophør 1. April d. A. Siden var der mellem Parterne ført en Række Forhandlinger uden at Enighed opnaaedes. Mestrenes Tilbud blev forelagt en Generalforsamling, som med

overvældende Flertal vedtog, at disse Tilbud ikke kunde modtages. Samtidig gav man Forhandlingsudvalget Mandat til at afslutte Overenskomst, dersom der ved nye Forhandlinger fremkom antagelige Tilbud. Der var varslet Strejke fra 1. April.

Under disse Omstændigheder kom Sagen til Behandling ved et Fællesmøde den 24. Marts, og der opnaaedes her Enighed om at forlænge den hidtilværende Overenskomst indtil 1. April 1918 med følgende Ændringer fra 1. April d. A.

»Der gives et Dyrtidstillæg af 5 % paa Akkorderne (ogsaa til Reparatørerne).

Minimalugelønningerne forhøjes i de forskellige Klasser som følger: I. Kl. fra 30.50 til 34.50, II. Kl. fra 29.50 til 32.50, III. Kl. fra 27.50, og IV. Kl. fra 26.50, begge til 31.00.

Personlige Ugelønninger over Minimallønnen erholder et fast Tillæg af 1.50 og et Dyrtidstillæg af 1 Kr. til og med 40 Kr.

IV. Klasse rykker op i III. Klasse og bortfalder saaledes, men erholder intet Dyrtidstillæg. Ingen Forretning rykker herudover op i en højere Klasse i denne Periode.

Der optages en Forhandling sammen med Centralforeningen for Provinserne om Uniforms-, Livré- og Leverancepriskuranterne.

Forsaavidt Ugesvende selv holder sig med Sybehør, fastsættes Godtgørelsen herfor til 1.25 pr. Uge.

For Extraarbejdets Vedkommende optages en Forhandling, særlig for at fastsætte Prisen for nye Arbejder.

Spørgsmaalet om frie Værksteder optages til Drøftelse indenfor Skræderlavet i de kommende Maaneder. Senest den 1. August 1916 optages der Forhandling mellem Parterne om de mulige Former for Værkstedernes Indførelse.

Der forhandles om Priskuranten paa Basis af:

8 % Tillæg til Grundpriserne for Kjoler, Jaketter, engelske Frakker, Smoking og enradede Jakker,

10 % Tillæg paa Paletoter og toradede Jakker.

Den indtil 1. April d. A. bestaaende klassificerede Priskurant for Drengearbejde hos A/S Wessel & Vett forlænges indtil 1. April 1918 mod et Tillæg paa Priskuranten af 8 % og et Dyrtidstillæg af 5 %.«

I Tilslutning til Overenskomsten blev der truffet de fornødne mundtlige Aftaler om Overgangsbestemmelser, indtil de kommende Partsforhandlinger er afsluttet, samt om Formen og Tiden for disse Forhandlinger. For Arbejde, som udføres inden de nye Priskuranter foreligger, vil Differencen blive efterbetalt i Henhold til disse.

Skotøjsarbejderne paa »Standard« i Aarhus. Skotøjsfabrikant Andersen, som er Indehaver af Fabrikken »Standard« i Aarhus, beskæftiger dels Arbejdere ved Fabriksvirksomheden og dels Haandskomagere. Han er imidlertid ikke Medlem af Fabrikantforeningen, uagtet Virksomheden hovedsagelig er Fabriksvirksomhed, derimod er han Medlem af en Centralforening, Haandskomagermestrene har dannet i Jylland. Fabrikanten vilde nu ikke betale efter den Overenskomst, der var gældende for Fabrikkerne, og Forbundet varslede derfor Strejke overfor Firmaet.

Dette Strejkevarsel betegnede Arbejdsgiverforeningen som ulovligt og Sagen kom derfor til Behandling i et Fællesmøde den 14. Marts sammen med en anden Sag i Skotøjsfaget.

Her blev det afgjort, at en Mægling skulde forsøges paa Stedet, og ved dette Mæglingsmøde enedes man om, at de Arbejdere, der beskæftigedes ved Fabrikkens Maskiner, skulde lønnes efter Fabrikkernes Priskurant og have Dyrtidstillæg udbetalt i Overensstemmelse med Overenskomsten mellem Forbundet og Fabrikantforeningen, medens Haandskomagernes Forhold skulde afgøres sammen med den Ordning, der forventes truffet, naar Overenskomsten med Centralforeningen udløber 1. April.

Forligsinstitutionen.

De samvirkende Fagforbund har modtaget efterstaaende Skrivelse:

Indenrigsministeriet.

København, d. 24. Marts 1916.

I Henhold til Indstilling af »Den faste Voldgiftsret« har Indenrigs-

ministeriet under Dags Dato udnævnt Chef for Statens statistiske Departement Adolph Jensen og Kontorchef K. Riis-Hansen til fremdeles for et Tidsrum af 2 Aar fra den 1. April d. A. at regne at varetage Hvervene henholdsvis som Statens Forligsmand i Arbejdsstridigheder og som Stedfortræder for Forligsmanden.

Hvilket herved tjenstlig meldes.

OVE RODE.

Fr. Martensen Larsen.

Udlandet.

Af den faglige internationale Efterretningskorrespondance.

England.

Arbejdsmarkedet i Aaret 1915.

Ifølge Handelsministeriets Arbejdsblad (Board of Trade Labour Gazette) har Krigens økonomiske Følgevirkninger, Mangel paa Arbejdskraft og forhøjede Priser paa Levnedsmidlerne særligt givet sig stærkt tilkende mod Slutningen af Aaret 1915. Selv i Virksomheder med flov Forretningsgang var Antallet af Arbejdere smeltet saadan sammen, at der kun var ganske ringe Arbejdsløshed. Man forsøgte at afhjælpe Manglen paa Arbejdskraft ved at flytte Arbejdere fra en Industri til en anden, ved Overarbejde, ved udvidet Anvendelse af Kvinder og ved i udstrakt Grad at ansætte ikke-faglærte Arbejdere. »Labour Gazette« erklærer dog, at kvindelig Arbejdskraft maa drages til i bestandig større Udstrækning, for at fylde Hullerne, som bestandig bliver større.

I Kulindustrien, som har haft en meget god Forretningsgang, er den bortdragne Arbejdskraft blevet erstattet ved en større Regelmæssighed i Arbejdet, og ved en Forlængelse af den ugentlige Arbejdstid. I Maskinindustrien og paa Skibsværfterne er der fortsat arbejdet under Højtryk og med meget Overarbejde. Den grove Jern- og Staalindustri har haft godt at bestille, hvilket derimod ikke har været Tilfældet med Blik- og Staalblikindustrien. Skotøjs- og Konfektionsindustrierne har hele Aaret været stærkt optaget af Militærarbejde, hvilket ogsaa gælder Trikotageindustrien. Bomulds-, Linnedvare-, Silke- og Possementindustrierne gennemlevede en Depression i Januar, men kom til Kræfter igen i de følgende Maaneder.

Som Tilfældet har været paa Fastlandet, saavel i de krigsførende som i de nevtrale Stater, har Dyrtiden ogsaa i England medført en Forhøjelse af Lønningerne. I de af Statistiken omfattede Industrier var Antallet af de Arbejdere, som har faaet Dyrtids- eller Krigstillæg ialt 3,156,000 med en samlet ugentlig Lønforhøjelse paa 603 Lst. eller gennemsnitlig for hver Arbejder 3 sh. 10 d.

Der har ogsaa i 1915 fundet Arbejdstidsforkortelser Sted. Disse har ialt berørt 13,657 Arbejdere, som har faaet den ugentlige Arbejdstid forkortet med tilsamm. 34,321 Timer.

Forhøjelserne af Levnedsmidlernes Pris steg i Aarets Løb, sammenlignet med Priserne i det foregaaende Aar, fra 18 % i Januar til 44 % i December. De berørte særlig Kød, Flæsk, Fisk, Mel og Brød. Smør og Ost var omtrent en Tredjedel dyrere end Aaret i Forvejen. Sammenlignet med Juli 1914, den sidste Maaned før Krigen, udgjorde Prisstigningen paa Levnedsmidler i Detailudsalg 33 % i de større Byer og 29 % i Smaabyerne og paa Landet.

»Labour Gazette« bringer ogsaa en Opgørelse over en gros Priserne. Listen omfatter 47 af de vigtigste Artikler, derunder Levnedsmidler. Disse Priser var i 1915 gennemsnitlig 22½ % højere end i 1914 og 44 % højere end i 1900.

Antallet af stedfundne Arbejdsstandsninger har været mindre i 1915 end i noget af de nærmest foregaaende ni Aar. Af omfattende Arbejdsstandsninger lægger man særlig Mærke til Kulstrejkerne i Syd Wales. I den første Strejke deltog 200,000, i den sidste 32,000 Arbejdere. Ved begge Strejker tabtes tilsammen 1,400,000 Arbejdsdage.

Holland.

Indførelse af Arbejdsløshedsforsikring efter det danske System.

Den kommunalt-faglige Arbejds-

løshedsforsikring, som var oprettet i nogle hollandske Byer, blev som bekendt ved Krigens Udbrud efter Ønske af og i Forstaaelse med den faglige hollandske Hovedorganisation ved en Nødlov provisorisk udbredt videre og sat under Regeringens finansielle Beskyttelse. Denne nye Institution kunde kun holdes oven Vande ved en saadan Foranstaltning. For nogle Maaneder siden forlød det, at Regeringen havde til Hensigt at inddrage den nævnte Nødlóv. Det er indlysende, at der derved blev fremkaldt en stor Uro i Arbejderklassen, og at Inddragelsen vilde betyde en fuldstændig Ødelæggelse af den gode Begyndelse til en Ordning af Arbejdsløshedsforsikringsvæsenet, hvis ikke hele Sagen blev Genstand for en definitiv Ordning samtidig. I Overensstemmelse hermed tog ogsaa den ekstraordinære Fagforenings Kongres paa meget afgørende Maade Stilling til Sagen. Nu ser »Het Volk« sig i Stand til at oplyse, at Nødloven skal inddrages den 31. April 1916, og at der i dens Sted skal træde en Rigs-Arbejdsløshedsforsikring efter det danske System.

Tyskland.

Tarifforhandlinger i de tyske Byggefag.

Den 31. Marts udløber Overenskomsten for de tyske Byggefag. Disse har i lang Tid gennemlevet en svær Krise. Situationen er derfor ikke gunstig for Arbejderne, som lider i høj Grad under den almindelige Dyrtid. Imidlertid vilde det jo heller ikke for Arbejdsgiverne være fordelagtigt om der kom en Tid uden Overenskomst. Ligeledes har jo ogsaa Offentligheden stor Interesse i, at Kamp undgaas. Derfor har Statssekretæren for Indenrigsministeriet, Delbrück, gjort sig Umage for at faa Forhandlinger igang med det Formaal at faa Overenskomsten forlænget. Under Forsæde af Indenrigsministeriets Direktører har da Repræsentanter for de interesserede Organisationer forhandlet med hverandre den 11. og 12. Februar. Man var da ogsaa enedes om, at forlænge den hidtilværende Overenskomst til 31. Marts 1917. Den skulde dog gælde endnu et Aar, dersom der ikke er sluttet Fred den 31. Decbr. 1916.

Men Forhandlingerne strandede paa Arbejdernes Krav om rundelige Dyrtidstillæg. Arbejdsgiverne vilde kun indrømme Timelønsforhøjelser paa 4, 5 og 6 Pfennig efter Arbejdstid og Arbejdets Art. Herpaa kunde Arbejderne ikke indgaa. Men de erklærede sig villige til ny Forhandling, naar der maatte fremkomme et andet Tilbud.

Rusland.

Organisationsarbejde under Krigen.

Blandt de mærkeligste og mest betydningsfulde Foreteelser, som den nuværende Krig har fremkaldt i det russiske Folk, lægger man særlig Mærke til det pludselige Opsving, den faglige Virksomhed har taget. Et kæmpemæssigt Næt af forskellige faglige Forbund omspænder for Tiden de forskellige Egne af det kæmpemæssige Rige, og jo længere Krigen varer, desto større Udbredelse vinder den faglige Bevægelse, og desto flere og mere forskelligartede bliver de Foreninger indenfor Folkets økonomiske Liv, der kommer under fagligt Styre. Saaledes ser vi alene i Uralbjærgene en hel Række af Forbund pludselig skyde i Vejret som var de stampet op af Jorden. Ekatezinerforbundet af Kredit- og Sparekassesammenslutninger, Uralforbundet af Brugsforeninger, Foreningen af Sammenslutninger i Distrikterne Slatoust, Tscheliabinsk og Stschatzin. I Perm virker et Antal af de mest forskelligartede Produktionsforeninger foruden en Række Brugsforeninger. Særlig Opmærksomhed fortjener imidlertid det for kort Tid siden i Uralegnene oprettede Forbund af Kulgrubearbejdere som har en kooperativ Udvinding af Kullene til Formaal.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i Marts 1916.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. April 1916.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

FREDERIKSBORGS BOGTRYKKERI KØBENHAVN

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 41 ❋ KØBENHAVN DEN 8. APRIL 1916 ❋ 12. AARGANG.

INDHOLD: Den faglige Situation. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene paa Øresunds kemiske Fabriker. Glasarbejderne hos A/S Kastrup Glasværk. Kvinderne hos Schiønning & Arvé. Stenarbejderne i Provinserne. Udlandet.

Den faglige Situation 1916.

Et Lock-outvarsel.

De sidste 14 Dage har samlet en Del uafgjort Stof sammen. Det har bevirket, at Strejker er iværksat, og den 4. April udsendtes et Lock-outvarsel, der ganske vist ikke kan staa Maal med sin nærmeste Forgænger, som truede ca. 75,000 organiserede Arbejdere med Brødløshed, men det nye Varsel er ikke desmindre interessant, da det omtrent gjør rent Bord indenfor den egentlige Bygningsindustri.

Den 14 Dages Periode, som her omtales, begyndte og forløb ellers tildels ret lovende. — I Cementindustrien og i det københavnske Skrædderfag, hvad det »bestilte Arbejde« angaar, i Handskemagerfaget og i Haandskomagerfaget i Provinserne forhandlede man sig til Overenskomster. Slagteriarbejderne hos Beauvais, Karetmagerne i København, Billedskærerne Landet over, Kvinderne hos Schiønning & Arvè og Arbejdsmændene paa Øresunds kemiske Fabrikker, forhandlede sig ogsaa alle tilrette, og Forligsmandens Forslag vedrørende Murarbejdsmændene i Provinserne, Trælagerarbejdsmændene i København og de københavnske Bagere i Fabrikkerne, Fintbrødsbagerierne og Konditorierne blev alle vedtagne. Der kunde saaledes være Udsigt til, at de vanskeligste Sager blev bragt ud af Verden inden man naaede den 7. April, til hvilket Tidspunkt Forligsmanden havde foranlediget, at alle Arbejdsmands- og Stenarbejderstrejker var udsat, de skulde ellers have været iværksat om Aftenen den 31. Marts. Men der kom mørke Punkter paa Forventningernes lyse Omraade, idet Arbejdsgiverne forkastede et Forligsforslag, der var stillet i Teglværksindustrien. Chancerne for at faa de tilbageværende Konflikter vedrørende Arbejdsmændene i Grusgrave og Skærvefabrikker og i Olie- og Margarineindustrierne løst paa tilfredsstillende Maade svækkedes derved, og Udsigten til at faa Situation forbedret ved Oprettelsen af Overenskomster for de 10—12,000 Arbejdsmænd, der var omfattet af det sidst udsendte Strejkevarsel, formindskedes samtidig i betydelig Grad.

Dertil kom, at Snedkerfagets Forhandlinger snart hos Forligsmanden og snart mellem Parterne alene eller under Hovedorganisationernes Medvirken stadig blev staaende paa det døde Punkt, og Lørdag Aften den 1. April gik derfor 6000 Snedkersvende i Strejke.

Situationen blev saaledes mere og mere truende og navnlig efterhaanden som Tiden nærmede sig den 7. April.

Den 4. April om Aftenen kom det forannævnte partielle Lock-outvarsel med følgende Ordlyd:

Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund
i Danmark.

Herved tillader vi os at henlede det ærede Forretningsudvalgs Opmærksomhed paa følgende Forhold:

Den 19. Januar d. A. iværksatte *Murersvendene* i København en Strejke, som varede til 21. Februar.

Den 13. Marts iværksatte *Murarbejdsmændene i København* Strejke, og denne Strejke vedvarer fremdeles. Murarbejds-

mændenes Fagforening staar udenfor De samvirkende Fagforbund, men et stort Antal af dens Medlemmer er tillige Medlemmer af den under De samvirkende Fagforbund staaende Organisation, Jord- og Betonarbejdernes Afdeling under Dansk Arbejdsmandsforbund, og de strejkende Murarbejdsmænd faar derved Lejlighed til at arbejde som Jord- og Betonarbejdere, ved Nedbrydningsarbejde o. a.

For *Murarbejdsmændene og Jord- og Betonarbejderne i Provinserne* er der givet 2. Strejkevarsel ved det af Dansk Arbejdsmandsforbund under 21. Marts udstedte Varsel; Strejken er udsat til Lørdag den 8. ds.

Murerforbundet i Danmark har varslet Strejke overfor et stort Antal af Centralforeningens Medlemmer i Jylland samt for Murermestrene paa Bornholm m. m. *Tømrerforbundet* har givet Strejkevarsel for de under Arbejdsgiverforeningen hørende Tømrermestre i Provinserne, og endelig har *Snedkerforbundet* iværksat Strejke fra igaar overfor Snedkermestrene i hele Landet.

Forholdene indenfor Byggefagene saavel i København som i Provinserne er saaledes i Øjeblikket ganske utaalelige. Den ene Strejke afløser den anden, og alt Byggearbejde ligger i Virkeligheden stille.

For at komme udover disse Forhold agter man at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der iværksættes Arbejdsstandsning overfor Murarbejdsmænd og Jord- og Betonarbejdere under Dansk Arbejdsmands Forbund i det Omfang, som den kompetente Forsamling maatte anse for nødvendigt for at genoprette Arbejdsfreden indenfor Byggefagene.

P. F. V.

S. C. HAUBERG.

Sophus Agerholm.

Samtidig varsledes Lock-out overfor Murerforbundet, Tømrerforbundet og Arbejdsmændenes Forbund for Gentofte, Lyngby, Herløv og Gladsaxe Sogne.

Den saaledes varslede Lock-out havde dog ikke den mest nærliggende Interesse. Der kunde jo ikke være Tale om, at den vilde blive effektiv før tidligst 14 Dage efter Varselsdagen. Hvad der i dette Øjeblik var mere aktuelt, var først Spørgsmaalet om Afslutning paa Konflikten i Snedkerfaget og dernæst, om alle Arbejdsmandssagerne gik i Orden.

Efter at Snedkerstrejken var iværksat, kaldte Forligsmanden hastigt til nyt Møde, og da der var foretaget Overvejelser fra om Middagen den 4. April til næste Dags Morgen, pauseredes der til Kl. 1 om Middagen den 5. April, og kort efter at Parterne var forsamlede paany, stillede Forligsmanden et Mæglingsforslag.

Snedkerforbundets Hovedbestyrelse indkaldte straks til Kongres og paa denne, som afholdtes i København vedtoges Forslaget med 108 Stemmer mod 10. Arbejdsgiverne vedtog ogsaa Forslaget og Snedkerstrejken varede saaledes knapt en Uge.

Af Arbejdsmandssagerne var Olieindustriens og Margarinefabrikkernes Forhold til Behandling hos Forligsmanden i de første Dage i April, og da der ikke stilledes Mæglingsforslag i nogen af Sagerne, blev der mellem Hovedorganisationerne truffet Aftale om et nyt Fællesmøde, saaledes at der kunde blive gjort endnu et Forsøg paa at faa de tre betydeligste Sager, der angik Arbejdsmandsforbundet, bragt til Afslutning, inden Strejken iværksattes Fredag Aften den 7. April.

Dette Fællesmøde fandt Sted den 6. April Kl. 1 om Middagen og foruden Margarine-, Olie- og Teglværkssagerne blev Uoverensstemmelserne mellem Kuske og Vognmænd i Aalborg og Forholdene ved Blaakilde Mølle bragt paa Bane.

Sidstnævnte Sag enedes man hurtig om at skyde ud til senere Behandling, fordi Møllen ledes af samme Arbejdsgivere, som driver Svovlsyrefabrikkerne, hvis Overenskomster udløber 1. Maj. De førstnævnte 4 Sager toges derefter under Behandling, først ved et Plenarmøde og senere optoges Udvalgsbehandlinger om de enkelte Sager.

Efter en Pause fra 7 til 9 om Aftenen tog man fat paa en Fællesbehandling af Lønspørgsmaalet i alle 4 Sager. De øvrige Divergenser var bragt ud af Verden med Undtagelse af et Arbejdstidsspørgsmaal ved Natholdsarbejde paa Otto Mønsteds Margarinefabrik i Aarhus og et lignende Spørgsmaal hos Steensen i Vejle, hvor man agtede at etablere Natholdsarbejde.

Efter en god Times Underhaands-Forhandlinger afholdtes et nyt samlet Møde, der sluttede henved Tolv-

tiden for at nye Separatforhandlinger mulig kunde bringe det Forslag, som evnede at afslutte hele Sagen, til Verden.

Det lykkedes imidlertid ikke, og Kl. 1 om Natten sluttede Mødet derfor uden Resultat.

Dagen efter tog Forligsmanden atter Sagerne under Overvejelse, og hen paa Morgenstunden den 8. April laa et samlet Forslag til en Afgørelse af de resterende Spørgsmaal. For Olie- og Margarinesagernes Vedkommende var Forslagene stillet af Forligsmanden.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa Øresunds kemiske Fabriker. Ved en Forhandling den 4. April i Arbejdsgiverforeningen enedes man om at forlænge den mellem Fabrikkerne og Fabrikarbejdernes Forbund bestaaende Overenskomst af 13. Maj 1912 med Tillæg af Oktober samme Aar til 1ste Marts 1918, saaledes, at alle Timelønninger forhøjedes med 3 Øre. Desuden skal der ydes hver Arbejder et ugentligt Dyrtidstillæg af 1 Kr. 75 Øre, dog at der for hver forsømt Dag fradrages en Sjettedel af dette Beløb.

Glasarbejderne hos A/S Kastrup Glasværk. Ved Forhandlinger i Dagene den 25.—29. Marts lykkedes det at komme til Enighed om en ny Priskurant og Overenskomst, gældende for 3 Aar fra 1. April. Lønnen blev hævet fra 10—15 %. 3 Dages Sommerferie betales med 15 Kr. Huslejegodtgørelsen blev hævet fra 2 til 4½ Kr.

Aktieselskabet omfatter Glasværkerne i Aalborg, Aarhus, Frederiksberg, Hellerup, Kastrup og Odense.

Kvinderne hos Schiønning & Arvé. Kvindeligt Arbejderforbund har sluttet Overenskomst med Firmaet Schiønning & Arvé. Med Bistand af Hovedorganisationerne lykkedes det ved Forhandling at opnaa Enighed om følgende:

Kvindernes faste Ugelønninger, der var henholdsvis 12 og 15 Kr., ændredes til at være 12 Kr. pr. Uge i Begyndelsesløn, gældende i 2 Maaneder, derefter i 4 Maaneder 15 Kr., og efter dette første Halvaar 17 Kr. pr. Uge.

For Arbejdersker, der ikke kan have Akkord, og som er beskæftigede ved mere betroet Arbejde, træffes der nærmere Overenskomst om et Tillæg udover de 17 Kr. pr. Uge.

Ved de lokale Forhandlinger havde Firmaet krævet en betydelig Række Reduktioner af de bestaaende Akkordpriser. Arbejderne havde stillet en Del Krav om Forhøjelser.

Nogle af Akkorderne forhøjedes, medens Resultatet for en Del blev Opretholdelse af det bestaaende.

For den kirurgiske Afdelings Vedkommende, hvor der hidtil udelukkende har været arbejdet i Akkord, stillede Firmaet sig bestemt afvisende overfor Forhøjelser. Enighed opnaaedes ved, at man forlod Akkordarbejdet og gik med til at arbejde i Ugeløn. Den ovennævnte Ugelønsforhøjelse vil for disse Kvinders Vedkommende andrage ca. 4 Kr. om Ugen; da den efter den opsagte Priskurant androg ca. 13 Kr., blev den altsaa 17 Kr.

Norm for Regler for Behandling af faglig Strid indførtes.

Overenskomsten er gældende til 1. April 1918.

Stenarbejderne i Provinserne. Sten- og Billedhuggernes Fagforening i Jylland og Østifterne, der har forandret Navn til »Marmor, Kalk- og Sandstenshuggernes Fagforening i Provinsen«, har afsluttet en ny Overenskomst med Sten- og Billedhuggernes Mesterforening for Jylland og Østifterne.

Hermed blev Timelønnen forhøjet til 63 Øre det første Aar, 64 det andet og 65 det tredie. Lønnen var tidligere 55 Øre for Ungsvende og 57 Øre for ældre Svende. Akkordpriserne forhøjedes 10 til 25 pCt.

Overenskomsten gælder til 1. April 1919. En varslet Strejke aflystes.

Udlandet.

Norges Arbejdsret.

Rettens første Kendelse.

Som det vil erindres, var der i sin Tid Udsigt til Storkonflikt i Norge under den usædvanlige Form, at Arbejdsgivere og Arbejdere var enige om Nødvendigheden af en Generalstrejkes Iværksættelse for at forhindre Gennemførelsen af Regeringens Forslag om *tvungen Voldgift* i *alle* Arbejdsstridigheder.

Konflikten kom dog ikke til Udbrud, Regeringen bøjede nemlig af og tog Paragraferne om den »tvungne« ud af Forslaget, og Resultatet blev derefter, at Stortinget vedtog »Lov om Arbejdstvister«, der for en stor Del er bygget over danske Forhold, saaledes at Loven omfatter Bestemmelser, der er at ligestille med flere Grundbestemmelser i vort Septemberforlig, i Loven om Den faste Voldgiftsret og i Forligsmandsloven.

Den Voldgiftsret, der i Følge Loven hedder *Arbejdsretten*, og som altsaa har samme Opgaver som Den faste Voldgiftsret i Danmark, har fornylig afsagt sin første Kendelse, som vi efterstaaende gengiver, da der derved er Anledning til at sammenligne den med Kendelserne paa dette Omraade i Danmark.

Kendelsen er saalydende:

»Den 7. December 1915 blev O. W. Thorvaldsen antaget som Arbejder paa G. W. Linnekogel & Søns Støberi i Skøjen. Han blev foreløbig sat til at udføre simplere Haandformning, men det var Meningen, at han senere skulde arbejde ved en Formemaskine, som var bestilt men endnu ikke kommen. Da han ikke havde Uddannelse som faglært Haandformer, vakte det Misfornøjelse blandt Haandformerne paa Støberiet, at han blev sat til Haandforming. De formente, at det var i Strid med den gældende Overenskomst, at en Mand i 45-Aars Alderen som Thorvaldsen blev sat til Fagarbejde, og forlangte derfor, at Støberiet skulde sætte ham til andet Arbejde. Støberiet vilde ikke efterkomme denne Opfordring, og Formerne henvendte sig derfor til Norsk Formerforbund, for at dette kunde paatale Sagen overfor vedkommende Arbejdsgiverorganisation, Værkstedsforeningen.

Forbundets Forretningsfører søgte straks en Konference med Linnekogels Støbemester. Denne lovede, at det skulde være forbi med Thorvaldsens Haandformning, saasnart den bestilte Maskine var kommen. Paa et Møde med Formerne henstillede saa Forretningsføreren til dem, at de skulde slaa sig til Ro med dette Løfte. Men Misfornøjelsen blandt Formerne hørte ikke op. I Hvilepauserne drøftede de Sagen indbyrdes, og under en saadan Pause holdt de ogsaa et Møde om Sagen. Paa dette Møde blev der stillet Forslag om, at Sagen skulde indsendes til Forbundet, men herimod blev der indvendt, at der ikke var nogen Udsigt til, at Forbundet vilde tage sig af den, og Forslaget blev stemt ned med alle Stemmer mod 3. Der er intet oplyst om, at nogen anden Beslutning blev taget paa dette eller noget andet Møde.

En af Formerne, Edvin Nielsen, opsagde sin Plads den 6. Januar, og da Arbejderne ved dette Støberi ikke har nogen Opsigelsesfrist, sluttede han Arbejdet samme Dag. Den 7. sluttede paa samme Maade Harald Hansen, den 11. Hjalmar Strøm og den 12. Olaf Olsen. Støberiet saa i disse Opsigelser et Udslag af et planlagt Forsøg paa at tvinge det til at give efter. Chefen kaldte derfor Formernes Klubbestyrelse til sig, men da der intet kom ud af dette Møde, og han troede, at Opsigelserne skyldtes et Tryk fra Formernes Organisation, forlangte han gennem Værkstedsforeningen et Forhandlingsmøde med Formerforbundet, men heller ikke dette gav noget Resultat.

Imidlertid fortsattes Opsigelserne. Den 14. holdt Georg Eriksen op. Harald Hansen, som var hørt op den 7., kom tilbage den 15., men hørte op igen efter 1 Dags Arbejde. Den 17. sluttede Karl Karlsen, den 18. Olaf Dahl, Hans Olsen, Henry Larsen, Albin Martinsen og Martin

Nielsen, og den 19. Olaf Hansen. Dermed havde Støberiet mistet alle sine 12 Formere. En af dem, Hans Olsen, var uorganiseret, de andre 11 var Medlemmer af Norsk Formerforbund.

Den 18. var der blevet afholdt et nyt Forhandlingsmøde mellem Værkstedsforeningen og Formerforbundet. Repræsentanter for det sidstnævnte hævdede her ligesom paa Mødet den 12. Januar, at Opsigelserne var individuelle, og at Forbundet derfor ikke havde noget at gøre med Opsigelserne, ligesom det ikke havde nogen Ret til at paalægge sine Medlemmer at tage dem tilbage.

Efter dette Møde sendte Værkstedsforeningen den 20. Januar en Meddelelse til sine Medlemmer om Boycotting af de Formere, der havde forladt Arbejdet hos Linnekogel.

Norsk Arbejdsgiverforening har saa sagsøgt Norsk Formerforbund og dets forannævnte 11 Medlemmer. For Harald Hansens Vedkommende er Klagen frafalden og Sagen derfor ikke forfulgt, da han paa Grund af Fraværelse fra Christiania ikke har kunnet modtage Varsel i rette Tid.

Norsk Arbejdsgiverforenings Paastand er:

1) Det fastslaas, at de indstævnede Formere i Linnekogels Støberi ved de iværksatte Opsigelser m. v. er optraadt i Strid med Loven om Arbejdsstridigheder § 6, 1, samt i Strid med Værkstedsoverenskomsten af 1911 og den i Forbindelse dermed vedtagne Forhandlings- og Voldgiftsoverenskomst af 1907.

2) Det fastslaas, at Norsk Formerforbund ikke har opfyldt sine Forpligtelser til at foretage Skridt for at afværge sine Medlemmers Arbejdsnedlæggelse og Overenskomstbrud og bringe dem til Ophør.

3) De indstævnede Formere samt Norsk Formerforbund kendes pligtige til in solidum at betale Støberiet en af Arbejdsretten fastsat passende Erstatning eller en Erstatning efter Skøn for det Støberiet ved Arbejdsnedlæggelsen og Tarifbrudet paaførte Tab.

4) Det paalægges Norsk Formerforbund at foretage Skridt til Ophævelse af Arbejdsnedlæggelsens Virkninger ved at bekendtgøre for sine Medlemmer, at Støberiet ikke er blokeret, og paalægge sine Afdelinger i Christiania, at de ikke paa nogen Maade lægger Hindringer i Vejen for, at Støberiet faar andre Formere o. l.

5) Det fastslaas, at Støberierne ikke ifølge Værkstedsoverenskomsten er afskaaret fra at anvende ikke faglærte Arbejdere til Haandformning.

6) Det paalægges Norsk Formerforbund at betale Norsk Arbejdsgiverforening Sagsomkostningerne med et passende Beløb.

Norsk Formerforbund har hævdet, at Opsigelserne ikke er i Strid med den gældende Overenskomst, at Formerforbundet derfor ikke havde nogen Pligt til at skride ind, at hverken de enkelte Arbejdere eller Forbundet er pligtige at betale nogen Erstatning til Støberiet, at Opsigelserne ikke gav Værkstedsforeningen nogen Ret til at boycotte vedkommende Arbejdere, at de derfor har Krav paa at faa godtgjort det Tab af Arbejdsfortjeneste, som skyldtes denne Boycotting.

Formerforbundet har endvidere krævet fastslaaet, at efter den gældende Overenskomst ældre ikke-faglærte Arbejdere — saasom Hjælpearbejdere eller saadanne, der arbejder ved Brædt, Plade eller Maskine, — ikke kan sættes til faglært Arbejde.

Sine Omkostninger i Anledning af Sagen har Formerforbundet paastaaet sig tilkendt hos Arbejdsgiverforeningen.

Arbejdsretten kan ikke give Formerforbundet Medhold i dets Fortolkning af Overenskomsten. Hvad Formerforbundet bygger paa, er § 11, 1, sammenholdt med § 2, a, og den protokollerede Bemærkning til § 5.

Formerforbundets Opfattelse er denne: Den, som vil træde ind i Faget, har to Veje at gaa: enten at begynde som *Lærlinge* og binde sig ved Kontrakt for en bestemt Læretid — i saa Fald maa vedkommende

efter § 11, 1, »som Regel« ikke være ældre end 18 Aar — eller begynde som Dreng *uden Lærekontrakt*. Men Betingelsen er da efter § 2, a, sammenholdt med § 11, 1, at vedkommende ikke maa antages efter sit fyldte 19. Aar og saaledes kan naa en faglært Arbejders Stilling ved sit fyldte 23. Aar. Ingen over 19 Aar skulde saaledes kunne komme ind i Faget for at uddannes til Fagarbejder og skulde derfor heller ikke kunne sættes til noget Fagarbejde.

Det synes lidet rimeligt, at Værkstederne uden noget som helst Forbehold — end ikke for de Tilfælde, hvor der er Mangel paa faglært Arbejdskraft — skulde være gaaet med til en saadan Begrænsning af Tilgangen af nye Folk til Faget, og denne Begrænsning kan ikke forudsættes vedtaget, medmindre de paaberaabte Bestemmelser i Overenskomsten klart og tydeligt viser, at Parterne under deres Forhandlinger er enedes om en saadan Begrænsning af Arbejdsgivernes Ret til at vælge deres Folk.

Men de Bestemmelser, som er nævnt af Formerforbundet til Støtte for dets Paastand, kan finde deres naturlige Forklaring uden at man gaar saa langt som Forbundet.

Forklaringen til § 11, 1, kan man saaledes finde i, at Forbundet har villet sikre sig mod Misbrug af Lærlingekontrakter. For Lærlinge er der ikke fastsat nogen Minimalløn, og uden § 11, 1, vilde Værkstedsforeningen derfor have Adgang til at oprette Lærlingekontrakt med Folk over 18 Aar og derved slippe udenom Bestemmelsen i § 2 c om Minimalløn for Arbejdere over 20 Aar.

Meningen med § 2 a har aabenbart kun været at give Regler for, naar en Arbejdsgiver *er pligtig* til at anerkende en Arbejder som faglært Arbejder med Ret til faglært Arbejders Minimalløn. Bestemmelsen gaar ud paa, at en Arbejder *under* 23 Aar maa bevise, at han har arbejdet 5 Aar i Faget, medens en over 23 Aar blot behøver at føre Bevis for saadant Arbejde i 4 Aar. Men deraf kan der ikke udledes noget om, at vedkommende *ogsaa maa have begyndt* i Faget *inden* en vis Alder.

Heller ikke den protokollerede Bemærkning til § 5 giver nogen sikker Støtte for Formerforbundets Paastand. Det hedder. »Det staar Arbejdsgiveren frit for at benytte hvilken som helst Arbejder til Bræt, Plade og Formemaskiner — —«. Heraf kunde med en vis Føje sluttes, at samme Frihed ikke stod Arbejdsgiveren aaben, naar det gjaldt Haandformning. Men den følgende Sætning: »Dog er Arbejdsgiverne villige til at benytte faglærte Arbejdere, forsaavidt Arbejdet ikke derved fordyres«, synes at vise, at Hensigten med Bestemmelsen har været at fastslaa, at Arbejde ved Brædt, Plade og Formemaskine ikke er Fagarbejde, som der kan kræves en Fagarbejders Betaling for.

Et *Mindretal*, Sekretær *Juell* og Bestyrer *Iversen*, finder, at Overenskomstens § 11, 1, sammenholdt med § 2 a og specielt den protokollerede Bemærkning til § 5 viser, at Forudsætningen har været som af Formerforbundet hævdet.

Gaar man ud fra, at Haandformerne hos Linnekogel ikke i Overenskomsten havde nogen Hjemmel for det Krav, at Thorvaldsen skulde sættes til andet Arbejde, bliver Spørgsmaalet, om de ved en Fællesaktion har søgt at fremtvinge et overenskomststridigt Krav paa en overenskomststridig Maade og derved gjort sig skyldige i Overenskomstbrud.

Arbejdsretten skal først nævne, at der intet foreligger, som giver Grund til at tro, at Formerforbundet eller Christiania Formerforening — Underafdelingen for Christiania og Omegn — har staaet bagved Opsigelserne. Der var ingen Konflikt mellem Støberiet og Formernes Organisation. Saafremt man skulde finde, at Formerne har iværksat Strejke, er dette derfor ikke sket i Anledning af nogen Tvist, som er rejst af Fagforeningen. Og af Loven om Arbejdsstridigheder § 6, 1, jvfr. § 1, 5, vil Strejken i saa Fald derfor ikke kunne rammes, men den vilde være

i Strid med den gældende Overenskomst. Overenskomsten hviler paa den aabenbare Forudsætning, at der skal være Arbejdsfred i Overenskomstperioden, Hvad enten en fælles Optræden er organisationsmæssigt vedtagen eller ikke, er den derfor et Ovenskomstbrud, saafremt den har til Formaal at øve et Tryk paa Arbejdsgiveren for at tvinge et Krav igennem, som Overenskomsten ikke hjemler.

Paa den anden Side har Overenskomsten ikke rokket ved den individuelle Opsigelsesret. De enkelte Organisationsmedlemmer er fuldt ud i deres Ret til efter lovlig Opsigelse at høre op paa et Arbejdssted, hvis Arbejdsforhold de af en eller anden Grund er misfornøjede med. Og hvis flere Arbejdere i Forstaaelse med hverandre opsiger deres Pladser, gør de sig heller ikke derved skyldige i en overenskomststridig Strejke, *saafremt det er deres alvorlige Mening at høre op* paa Grund af det Forhold, som har vakt deres Misfornøjelse. Men de handler overenskomststridigt, hvis det, de tager Sigte paa, *ikke* er at høre op, men tværtimod at fortsætte paa de af dem opstillede Vilkaar.

Arbejdsretten kan ikke finde det tilstrækkeligt godtgjort, at det var nogen almindelig eller fælles Forudsætning for de heromhandlede Opsigelser, at de alene skulde bruges som et Tvangsmiddel for at faa Thorvaldsen fjernet. Og Retten kan ikke finde det godtgjort, at det har været den almindelige Mening blandt disse 12 Arbejdere, at de blot midlertidig forlod Arbejdet for at komme igen, saasnart de havde faaet Arbejdsforholdene ordnet efter deres eget Ønske.

Der er intet oplyst om, at de har søgt eller faaet Strejkehjælp af deres Forening eller Forbundet. Det er ikke godtgjort at de paa nogen som helst Maade har søgt at hindre andre fra at gaa ind i deres gamle Pladser.

De har ganske vist alle indrømmet, at Misfornøjelsen med Thorvaldsens Ansættelse var den nærmeste Anledning til, at de sluttede, men flere af dem har samtidig nævnt andre og — som det synes — troværdige og naturlige Grunde for, at de vilde høre op for Alvor.

Linnekogels Støberi var forholdsvis lille, og der var intet, som særlig bandt dem til det. Havde de først sagt op og taget andet Arbejde, er der ingen særlig Grund til at gaa ud fra, at de vilde have søgt tilbage til deres gamle Pladser.

Den, som først sagde op, havde allerede paa Forhaand søgt og faaet Arbejde ved et Støberi, som han havde kortere Vej til, og hvor det sikkert var hans alvorlige Mening at blive, uden Hensyn til hvordan det gik hos Linnekogel, og for en anden, som efter Opsigelsen har faaet Arbejde, gælder det ligeledes, at han sikkert ikke har anset den nye Plads som midlertidig, indtil Forholdene blev ordnet hos Linnekogel.

For dem alle gælder det, at de — saa faa som de var — nok uden Vanskelighed kunde have skaffet sig lige saa godt Arbejde som det, de havde haft, hvis ikke Værkstedsforeningens Boycot havde forhindret det.

Opsigelserne og Arbejdernes Optræden i det hele maa ses i Lys at de gode Arbejdskonjunkturer. Efterspørgslen efter Formere var stor. Det ligger derfor nær at tænke, af de hver for sig har ment, at de kunde skaffe sig Arbejde andet Steds og ikke behøvede at arbejde paa et Sted, hvis Arbejdsforhold de var utilfredse med.

Arbejdsretten kan efter dette ikke finde, at Arbejdsgiverforeningen har godtgjort, at Arbejderne har gjort sig skyldige i noget Overenskomstbrud. Formerforbundet har derfor heller ikke været pligtigt til at skride ind.

Et *Mindretal*, Værksejer *Dahl* og Brugsejer *Myhre*, mener, at de foreliggende Oplysninger sete i Sammenhæng bestemt peger hen paa, at Arbejderne har handlet efter en i Fællesskab lagt Plan, og at Opsigelserne er iværksatte for at gennemføre et efter Overenskomsten uhjemlet Krav. Mindretallet mener

derfor, at de enkelte Arbejdere har gjort sig skyldige i Overenskomstbrud, og at Formerforbundet har gjort det samme ved ikke at skride ind overfor sine Medlemmer.

Arbejdsretten finder, at Værkstedsforeningen ved at udsende sit Boycottingscirkulære har søgt at tage sig selv til Rette paa en Maade, der er i Strid med Overenskomstens Forudsætninger. At den ene Part har grebet til et ulovligt Kampmiddel, giver ikke uden videre den anden Part Ret til som Modtræk at gribe til lignende Kampmidler. Naar Værkstedsforeningen mente, at Formerforbundet og dets Medlemmer havde brudt deres Forpligtelser efter Overenskomsten, skulde ifølge Overenskomsten Voldgiftsvejen have været valgt. Og hvis den anden Part havde vægret sig ved at gaa til Voldgift, vilde Foreningen have kunnet skaffe sig hurtig Retsbeskyttelse overfor mulige Overgreb, nu da Arbejdsretten er traadt i Virksomhed.

Arbejdsretten finder imidlertid efter Omstændighederne ikke Grund til at gøre noget Erstatningsansvar gældende i Anledning af denne Boycotting

Dissensen indenfor Retten har vist, at der kan være delte Meninger om, hvad Hensigten var med Opsigelserne. Og med Værkstedsforeningens Syn paa dem maatte Formerforbundets Optræden tage sig ud som en uretmæssig Afvisning af at yde pligtig Hjælp lige overfor et Overgreb fra Arbejdernes Side.

Værksejer *Dahl* og Brugsejer *Myhre* vil for deres Vedkommende have tilføjet, at ud fra deres Syn paa Opsigelserne kunde der ikke under nogen Omstændighed blive Spørgsmaal om Erstatning til Arbejderne for en Arbejdsledighed, som de i første Række selv er Skyld i.

Selv om der ikke bliver at tilkende Erstatning for det Tab, som allerede maatte være lidt, er det klart, at Værkstedsforeningen er pligtig til at sørge for uopholdelig at tilbagekalde sit Boycottingscirkulære.

Retten finder, at Parterne hver bør bære sine Omkostninger.

Herefter bliver Rettens Dom:

1. Den mellem Norsk Arbejdsgiverforening og de mekaniske Værksteders Landsforening paa den ene Side og Norsk Formerforbund paa den anden Side gældende Overenskomst af 1911 giver ikke Formerforbundet Ret til at kræve at kun faglærte Arbejdere anvendes til Haandformning.

2. Formerne Edvin Alex. Nielsen, Hjalmar Martinius Strøm, Olaf Olsen, Georg Oskar Eriksen, Karl Otto Karlsen, Olaf Martinius Dahl, Henry Larsen, Albin Marcus Martinsen, Martin Nielsen og Olaf Hansen er ikke optraadt i Strid med forannævnte Overenskomst eller med § 6, 1, i Loven om Arbejdsstridigheder ved at opsige deres Pladser paa G. W. Linnekogel & Søns Støberi.

Norsk Formerforbund har ikke ved sit Forhold i Anledning af disse Opsigelser forbrudt sig mod sine Pligter ifølge Overenskomsten.

3. For de Erstatningskrav, som er rejste under Sagen, bør Parterne for hverandres Tiltale fri at være.

4. Parterne bærer hver sine Omkostninger.

Retten lededes af Formanden, Højesteretsassessor *Paal Berg*. Som Dommer fungerede Brugsejer *K. Myhre* og Værksejer *Knud Dahl* af de af Arbejdsgiverne valgte, og Forretningsfører *Sverre Iversen* og Sekretær *A. Juell* af de af Arbejderne valgte. For Norsk Arbejdsgiverforening førtes Sagen af Sekretær *Paus* og Ingeniør *Alf. Bang*, for Formerforbundet af Forretningsfører *Fjermestad* og Kasserer *Nygaard*.

Retten har i Modsætning til hvad Den faste Voldgiftsret i Danmark gør, offentliggjort hvilken Stilling, de enkelte Dommere har taget til Sagen.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 42 ❋ KØBENHAVN DEN 15. APRIL 1916 ❋ 12. AARGANG.

INDHOLD: Den faglige Situation. Lønbevægelser og Konflikter (Bagerne og Konditorerne i København. Billedskærerne. Bødkerne paa Cementfabrikkerne. Handskemagerne. Sadelmagerne i Provinserne. Slagteriarbejderne paa De danske Vin- og Konservesfabrikker. Snedkerne. Stenarbejderne i København. Tekstilfaget). Arbejdsanvisningen. Meddelelse. Udlandet.

Den faglige Situation 1916.

Som meddelt i forrige Nr. af »Arbejderen« forelaa der Lørdag Morgen den 8. April et kombineret Forslag til en Ordning for Arbejdsmændene i Margarine-, Olie- og Teglværksindustrierne, og Parterne skulde afgive Meddelelse om deres Stilling dertil Tirsdag den 11. April. Forholdene vilde det imidlertid saaledes, at Svarene først kom til at foreligge Onsdag Eftermiddag, men de gik saa ogsaa ud paa, at Forslagene var tiltraadt af begge Parter.

Ved Forligsmandsmødet den 7—8 April var et Spørgsmaal om Arbejdsmændenes Stilling hos Købmændene i Aarhus bragt til Afslutning og endelig var der ved Hovedorganisationernes Hjælp sluttet Overenskomst for Kuske hos Vognmændene i Aalborg, for Marmorsliberne i København og for Arbejdsmænd i Grusgrave og Skærvefabrikker.

Med disse Afgørelser var Forholdene bragt i Orden i alle de Virksomheder, der var omfattet af Arbejdsmændenes Strejkevarsler af 11. og 21. Marts, og Strejken blev derpaa aflyst.

I Ugens Løb er der iøvrigt med Hovedorganisationernes Bistand afsluttet Overenskomster for Arbejdsmændene paa de bormholmske Kaolinværker, og hos Schiønning & Arvé i København, for Sadelmagere og Tapetopsættere, for Stukkatørerne, Granithuggerne og Marmor-, Kalk- og Sandstenshuggerne, alle af København og for Kvinderne i Reiermanns Papfabrik paa Amager. Endelig har Drejerforbundet ved Forhandlinger med Fagets Mesterorganisationer oprettet Overenskomst den 12. April og samme Dag er Karetmagerstrejken, som iværksattes den 1. Marts i Provinserne, afsluttet efter en Forhandling i Odense mellem Forbundet og Centralforeningen.

Dermed er Overenskomster oprettet for henved 80000 Arbejdere indenfor og udenfor De samvirkende Fagforbund. Der er saaledes kun ca. 10,000 Arbejdere hvis Overenskomster blev opsagt til Foraaret 1916, der venter paa at faa en Afgørelse paa Forhandlinger om nye Overenskomster. De største Grupper, der staar tilbage, er Jord- og Betonarbejderne i København og Tømrerne i Provinserne. De tæller tilsammen ca. 6000 Mand. En hel Del Fag med et mindre Antal Arbejdere, f. Ex. Møllere paa Handelsmøllerne i Provinserne, Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdere i København, og Rebslageriarbejderne hos Foreningen af danske Rebslagerier, er i Gang med Forhandlinger, og Afgørelse i disse Fag kan komme til at foreligge hvilket Øjeblik det skal være. Møllerne og Rebslagerne har varslet Strejke.

De københavnske Murarbejdsmænd strejker fremdeles. Et Forsøg paa at faa denne Konflikt bragt til Afslutning er gjort af Forligsmanden i Ugens Løb, men det lykkedes ikke at faa forandret noget ved det engang stillede Mæglingsforslag, og en Henstilling fra Forligsmanden til Murarbejdsmændene om paany at forelægge det gamle Forslag for en Generalforsamling

blev ganske vist efterkommet, men det blev atter forkastet — efter Sigende ganske enstemmigt denne Gang.

Den 12. April fremsendte Arbejdsgiverforeningen efterstaaende Andet-Varsel overfor Jord- og Betonarbejdere i København og Murarbejdsmænd i Provinserne.

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

I Fortsættelse af vor Skrivelse af 4. ds. tillader vi os herved at meddele, at den kompetente Forsamling i Dag enstemmig har vedtaget, at der fra og med Onsdag Aften den 19. ds. iværksættes Arbejdsstandsning overfor samtlige hos Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen beskæftigede Medlemmer af Jord- og Betonarbejdernes Afdeling i København — med Undtagelse af de hos Frederiksberg Sporvejsselskab beskæftigede Arbejdsmænd — samt overfor de hos Medlemmer af Centralforeningerne for Murer- og Tømrermestre i Jylland og Østifterne og hos Medlemmer af de under Arbejdsgiverforeningen hørende Entreprenørforeninger beskæftigede Medlemmer af Dansk Arbejdsmands Forbund udenfor Kjøbenhavn.

P. F. V.

S. C. HAUBERG

Lønbevægelser og Konflikter.

Bagerne og Konditorerne i København. Efter at Bagerfagets Organisationer forgæves havde forhandlet om de nye Regulativer for Brødfabrikker, Fintbagerier og Konditorier i København, og efter at Sagen ogsaa var forgæves behandlet i Hovedorganisationerne, kaldte Forligsmanden til Møde.

Imedens havde Forbundet i Varsler af 15. og 28. Marts bebudet Strejke til om Aftenen den 4. April.

Den 2. April stillede Forligsmanden Mæglingsforslag og begærede Svar til den 4. April Kl. 10 Formiddag.

Baade Lauget og Forbundet vedtog det, sidstnævnte ved Afdelingsgeneralforsamlinger med 553 Stemmer mod 202.

Den Overenskomst, som dermed blev bragt tilveje, har følgende Hovedbestemmelser: I

Brødfabrikkerne

bliver Ugelønnen paa de forskellige Satser, der svarer til de forskellige Arbejdstrin og Arbejdsomraader, 33 Kr., 34 Kr. 50 Øre og 37 Kr. 50 Øre. Hjælpearbejde betales med 5 Kr. 50 Øre, 5 Kr. 75 Øre og 6 Kr. 25 Øre pr. Dag. Overarbejde betales med 85 Øre pr. Time. En Passus i Regulativets § 2 formuleredes saaledes: »Arbejdstiden er 54 Timer ugenlig, fordelt paa 6 Dage«. I

Brød- og Kagebagerierne

blev Ugelønnen paa de forskellige Satser: 32 Kr., 33 Kr. 50 Øre, 34 Kr. 50 Øre og 36 Kr. 50 Øre.

Hvor der i en Virksomhed findes særskilt Wienerbageri, skal de Svende, der selvstændigt og overvejende beskæftiges med »Opslaaning« af Wienerbrød, lønnes som Wienersvende.

De anførte Lønsatser gælder for de forskellige Bageri-Afdelinger paa samme Arbejdssted. For Ungsvende (indtil 1 Aar efter Svendebrevets Udstedelse) er Lønnen 2 Kr. mindre paa alle Lønsatser.

For Enesvende, hvor der holdes Lærlinge eller Forbundter, og hvor Mesteren ikke selv udfører Mestersvendearbejdet, er Ugelønnen mindst 36 Kr. 50 Øre. Hvor der arbejder 2 Svende med Lærlinge eller Forbundter, eller mindst 3 Svende, er Ugelønnen for Andensvenden mindst 33 Kr. 50 Øre. Overarbejde betales med 80 Øre pr. Time. Frinatsarbejde betales med 5 Kr. 35 Øre, 5 Kr. 60 Øre og 6 Kr. 10 Øre. Desuden indførtes forskellige Vikarbestemmelser og en Tilføjelse angaaende Juleaften lyder saaledes: »Ingen Bagning maa finde Sted Juleaften fra Kl. 6 til Kl. 12 Midnat. For

Konditorsvende i Brød- og Kagebagerier

gælder bl. a. følgende: Ugelønnen for Konditorsvende og Honningkagebagere er mindst 32 Kr. for Enesvende. Hvor 2 Svende beskæftiges, er Lønnen 32 Kr. og 31 Kr.; hvor der er 3 Svende, er den 33 Kr. 50 Øre, 32 Kr. og 31 Kr.; Ungsvende, indtil 2 Aar efter Lærebrevets Udstedelse, faar 2 Kr. mindre ugenlig paa alle Satser. Fridagsarbejde betales med 5 Kr. 15 Øre pr. Dag, udenfor København og Frederiks-

berg med Tillæg af Jærnbanebillet og Sporvognsudgift. Overarbejde betales med 80 Øre pr. Time. Vikarbestemmelser tilføjedes.

Ugelønnen for faglærte

Kvindelige Arbejdere

blev 21 Kr. 50 Øre, Ugelønnen for ikke-faglærte Kvinder over 18 Aar 16 Kr. efter en Prøvetid paa 3 Maaneder.

Samme Bestemmelse angaaende Juleaften som ovenfor gælder ogsaa her.

Disse nye Lønsatser betød Forhøjelser paa 3½ til 4 Kr. pr. Uge og 10 Øres Forhøjelse pr. Time for Overarbejde.

— Iøvrigt forblev de hidtil gældende Regulativer af 20. Februar 1912 i Kraft med de Ændringer og Tilføjelser, hvorom der var opnaaet Enighed mellem Parterne paa et Møde den 28. Marts d. A. Den enkelte Arbejdsgiver skal, uhindret af sin Organisation, kunne indrømme sine Svende Sommerferie.

Overenskomsten gælder til April 1918.

Billedskærerne Landet over. Den 28. Marts afholdtes et Fællesmøde angaaende Oprettelse af Overenskomster mellem Billedskærer- og Dekorationsbilledhugger-Forbundet paa den ene Side, Billedskærerlauget, Dansk Provins-Billedskærer Forening, Centralforeningerne af Snedkermestre i Jylland og Østifterne og Snedkerlaugets faglige Afdelinger paa den anden Side.

Derved fornyedes de opsagte Overenskomster fra 1912 og 1913 henholdsvis for København og Provinsen til 1. April 1918 med en Række Ændringer.

I Følge disse forhøjedes Minimallønnen med 3 Øre til 51 Øre pr. Time. Desuden ydes som Dyrtidstillæg i Overenskomstperioden 3 Øre paa alle Timelønninger baade i København og Provinsen.

Følgende Bestemmelse indførtes:

»For udenbys Arbejde, hvor Svenden maa overnatte paa Stedet, betales et Tillæg af 3 Kr. pr. Dag eller fri Station. Rejseudgifter til og fra Steder udenfor København — og for Provinsens Vedkommende udenfor Byen — betales af Mesteren, ligesom den Tid, der medgaar til Rejsen, betales efter Svendens Timeløn, dog ikke som Overarbejde. Frederiksberg henregnes til København.«

Med Hensyn til Akkordpriserne enedes man om at forlænge de bestaaende Priskuranter for »Thor« i Horsens og Odense Stolefabrik uforandret, medens de øvrige forhøjedes med 5 pCt.

Bødkerne paa Cementfabrikkerne. Bødkerforbundet i Danmark sluttede den 25. Marts Overenskomst med »Foreningen af danske Cementfabrikker« for Tiden fra 1. Februar i Aar til 1. Februar 1918. Derved forhøjedes Timelønnen med 3 Øre til 46 Øre, og der betales de paagældende Arbejdere et Dyrtidstillæg paa 2 Kr. om Ugen i Overenskomstperioden. En Del Akkordsatser forbedredes samtidig.

Handskemagerne Landet over. Handskemagerforbundet opsagde Fagets Overenskomst til Udløb den 1. April og bebudede Strejke til denne Dato gennem Varsler af 17 og 25 Marts, da Forhandlingerne var bristet ved alle Lejligheder ogsaa ved et Fællesmøde med Hovedorganisationerne den 14. Marts. Samme Dag, som Arbejdet skulde nedlægges, blev der dog gjort et sidste Forsøg paa at komme til Forstaaelse, og det lykkedes at faa udarbejdet et Forslag, som godkendtes af de københavnske Handskemagere ved et kort Møde om Formiddagen den 1. April, og der blev saaledes ingen Strejke iværksat, men kun taget et Par Timers Frihed til Sagens Forelæggelse og Afgørelse.

Ved denne Overenskomst opnaaede Handskemagersvendene et Tillæg af 3 Kr. til Ugelønnen, saa den hævedes fra 26 til 29 Kr. Desuden fik de et Tillæg paa Grundprisen for Tilskæring af Handsker af 4 Øre, for sorte Handsker 1 Øre mere.

Endelig blev der yderligere opnaaet Forbedringer paa Spørgsmaalet om 2½ Knaps Handsker saaledes, at der ikke mere for disses Vedkommende betales efter halve Tommer, men paa en for Svendene

mere fordelagtig Maade. Overenskomsten varer i 2 Aar.

Sadelmagerne i Provinserne. Mellem Forbundet og Centralforeningerne af Mestre i Faget er der den 23. Februar sluttet Overenskomst i følgende Byer. Aarhus, Esbjerg, Frederikshavn, Kolding, Nykøbing M., Randers og Silkeborg.

Arbejdstiden, der blev fastsat til 9½ Time, er ens for alle disse Byer. Alle Akkordprislister blev forhøjet med 5 pCt.

Hvis ingen Priskurant findes, betales efter de til enhver Tid gældende Priskuranter for København med et Fradrag af 10 pCt.

Timelønnen er forskellig i Byerne. I *Aarhus* er Lønnen for unge Svende det første Aar efter Læretiden 38 Øre, det andet Aar 43 Øre, derefter er Minimallønnen 49 Øre. Desuden fik Svende det første og det andet Aar efter Læretiden (Satserne 38 og 43) et Dyrtidstillæg af 2 Øre pr. Time, de øvrige Svende faar et Dyrtidstillæg af 3 Øre pr. Time.

I *Esbjerg* er Lønskalaen den samme som i Aarhus, naar undtages Dyrtidstillægget der kun er 2 Øre for alle Satser. I *Frederikshavn* og *Nykøbing M.* er Lønnen henholdsvis 38, 40 og 44 Øre, Dyrtidstillægget 2 Øre. I Kolding er Lønnen 37, 42 og 44 Øre, Dyrtidstillægget 3 Øre pr. Time.

I Randers er Lønnen 38, 43 og 47 Øre samt et Dyrtidstidstillæg af 2 Øre og i Silkeborg er Lønnen bleven fastsat til henholdsvis 38, 40 og 46 Øre og et Dyrtidstillæg paa 2 Øre pr. Time.

Timelønsforhøjelserne andrager 4 til 6 Øre foruden Dyrtidstillægget.

Søndags- og Overarbejde betales saavel ved Timelønsarbejde som ved Akkordarbejde for Tiden fra Kl. 6 til 9 Aften og Søn- og Helligdage indtil Kl. 12 Middag med et Tillæg af 20 Øre pr. Time, og Arbejde efter Kl. 9 Aften og Søn- og Helligdage efter Kl. 12 betales med et Tillæg for Aarhus af 40 Øre alle de andre Byer med 35 Øre pr. Time.

Overenskomsterne kan tidligst opsiges til Ophør den 1. April 1918.

Slagteriarbejderne paa De danske Vin- og Konservesfabrikker. Dansk Slagteriarbejderforbund varslede den 18. og 23. Marts Strejke overfor Beauvais Fabrikker i København til om Aftenen den 31. Marts, men samme Dags Aften vedtoges et Forslag, som Forbundets Ledelse havde udarbejdet i Fællesskab med Firmaet, og da dette Forslag blev godkendt, fortsattes Arbejdet uforstyrret.

Ved denne Overenskomst opnaaede Forbundets 180 Medlemmer paa denne Arbejdsplads et Tillæg af 2 Kr. til Minimallønninger og personlige Ugelønninger for Mænd og en Forhøjelse fra 20 til 23 og fra 25 til 28 Øre paa Kvindernes Timelønninger. Dertil kom en Forhøjelse af Overtidsbetalingen fra 50 til 65 pCt.

Samtidig blev der fastslaaet en 3 Dages Sommerferie, og Arbejdstiden nedsattes fra 10 til 9 Timer i Aarets 7 Maaneder. Endelig ydes der et Dyrtidstillæg paa 10 pCt. for alle Arbejdere, og dette Tillæg er fastslaaet for hele Perioden.

Feriebestemmelsen er ny.

Overenskomsten gælder i 2 Aar.

Snedkerne Landet over. Snedkerforbundet i Danmark opsagde Fagets Overenskomst for hele Landet (Jernindustrien undtagen) til Udløb 1. April, og Forhandlingerne, der optoges mellem Fagets Organisationer, begyndte med at Mesterforeningernes Ordfører tilbød 1 Krone i ugentlig Dyrtidstillæg og dette Standpunkt fjernede Mestrene sig ikke ret meget fra i de paafølgende Forhandlinger, hvori Hovedorganisationerne sluttelig deltog.

Under disse Omstændigheder varslede Forbundet under 17. og 27. Marts Strejke til Mandag Morgen den 3. April overfor »Fællesforeningen af Danmarks Snedkermestre« der omfatter Snedkerlauget i København med dets tre Afdelinger, Bygningssnedker-, Møbelsnedker-, og Ligkistesnedkerafdelingen, samt Centralforeningerne af Snedkermestre i Østifterne og af jyske Snedkermestre.

Strejken blev iværksat til det be-

budede Tidspunkt og omfattede ca. 6000 Svende.

Inden Strejken havde Forligsmanden forgæves søgt Grundlag for et Mæglingsforslag, og straks efter dens Ikrafttræden blev der gjort et nyt Forsøg, som resulterede i et Forligsforslag den 5. April.

Mestrene vedtog det og Forbundets Kongres, som blev indkaldt for Anledningen, vedtog det ligeledes. 108 Repræsentanter stemte for og kun 10 imod.

Arbejdet genoptoges den 10. April.

Indholdet af den nye Overenskomst er paa Hovedpunkterne følgende:

Bygningssnedkerne i København.

Minimallønnen og alle personlige Timelønninger forhøjes med 3 Øre, hvortil desuden ydes et Dyrtidstillæg af 4 Øre pr. Time, saaledes at den samlede Forhøjelse paa dette Omraade for alle bliver 7 Øre pr. Time. Maximallønnen hæves fra 70 til 80 Øre. Endvidere indføres forbedrede Bestemmelser om Forskuds-Udbetalingen, og Akkordpriskuranten forhøjes med 7½ pCt.

Møbelsnedkerne i København.

Minimallønnen og alle personlige Timelønninger forhøjes ligeledes med 7 Øre pr. Time, hvoraf de 4 Øre er Dyrtidstillæg. Iøvrigt gives ogsaa her udførlige nye Bestemmelser om Forskudsudbetaling m. v. i Svendenes Favør, og flere almindelige Bestemmelser klares og forbedres i Affattelsen. Den almindelige Priskurant forhøjes endvidere med 10 pCt., og samtlige øvrige Priskuranter og Værkstedspriser forhøjes med 5 pCt. Til alt Akkordarbejde gives endelig yderligere et Dyrtidstillæg af 3 Øre pr. præsteret Arbejdstime.

Ligkistesnedkerne i København.

Alt Timeløns- og Akkordarbejde faar et Dyrtidstillæg af 3 Øre pr. præsteret Arbejdstime.

Snedkerne i Provinsen.

Provinsregulativets § 6 ændres saaledes, at det fremtidig staar Parterne frit for at træffe Aftale om en højere Timeløn. Kostpengeudbetalingen forhøjes fra 20 til 23 Kr. Der optages snarest Forhandling mellem Parterne om Supplement til Møbelprislisten m. m. Samtlige Timelønninger forhøjes med 3 Øre foruden et Dyrtidstillæg af 4 Øre pr. Time. Den jyske Bygningsprisliste forhøjes med 10 pCt. — Østifternes Priskurant forhøjes med 4 pCt. for alt Værkstedsarbejde. Specialistpriskuranterne, den moderne jyske Priskurant, Hvide-Møbel-Priskuranten og Værkstedspriserne forhøjes med 5 pCt. (undtagen for Ligkistearbejde). Til alt Akkordarbejde gives desuden et Dyrtidstillæg af 3 Øre pr. præsteret Arbejdstime. Et Udvalg skal opgøre Forskellen i Priserne efter den jyske og Østifternes Prislister. Derefter skal Østifternes nugældende Prisliste gælde for Jylland med Fradrag af den Procent, den maatte være højere end den jyske, efter at denne sidste er blevet forhøjet med 10 pCt.

— Med de her fremhævede Ændringer og Tilføjelser fornyes de opsagte Overenskomster til 1. April 1918.

Stenarbejderne i København. Dansk Stenarbejderforbund havde opsagt de i København gældende Overenskomster for Granithuggere og for Sandstenshuggere, og Dansk Arbejdsmandsforbund havde opsagt den københavnske Overenskomst for Marmor- og Granitslibere. Alle Overenskomsterne udløb 1. April 1916. Lokale Forhandlinger førte ikke til Enighed, og der varsledes derfor Strejke af begge Forbund.

Under disse Omstændigheder kom alle tre Sager til Forhandling ved Fællesmøder i Arbejdsgiverforeningen 29. og 30. Marts. Det lykkedes her at komme til Enighed om Akkordprislisterne. Stenarbejderforbundet indgik nu paa at udsætte den varslede Strejke en Uge, for at der kunde blive Tid til at fortsætte Forhandlinger (Sliberstrejken var allerede udsat sammen med de øvrige af Arbejdsmandsforbundet varslede Strejker).

Den 4. April afholdtes paany Fællesmøde angaaende Stenarbejderkonflikten. Akkordprislisterne blev renskrevne, og man enedes efter yderligere langvarige Forhandlinger ogsaa om Alm. Bestemmelser m. m.

samt om Timelønnen. Dermed var ordnede Forhold paany tilvejebragt, og de varslede Strejker aflystes.

Ved de nye Overenskomster fastsættes for Marmor-, Kalk-, og Sandstenshuggerne følgende Minimallønninger: Paa Værksted 59 Øre og i Byen 64 Øre pr. Time. I begge Tilfælde gives et Dyrtidstillæg af 3 Øre pr. Time. For Arbejde, som er indført fra Udlandet, betales saavel paa Værksted som i Byen 80 Øre pr. Time.

For Granithuggerne opnaaedes de samme Satser. Desuden foretoges nogle Ændringer i Almindelige Bestemmelser og i Regler for Behandling af faglig Strid, væsentlig i Overensstemmelse med Arbejdernes Ønsker.

Slibernes Timeløn fastsattes saaledes: Paa Værksted 48 Øre og i Byen 54 Øre, i begge Tilfælde med et Dyrtidstillæg af 3 Øre i Timen. Desuden opnaaedes en Forhøjelse af Betalingen for Overarbejde, en tilfredsstillende Ordning af Opholdstillæg osv. ved Landarbejde, en forbedret Affattelse af Bestemmelserne for Nybegyndere og deres Oprykning m. m.

De opnaaede Akkordforbedringer er i alle tre Tilfælde meget betydelige (paa vigtige Poster 10—15 pCt.) Timelønnen er gennemgaaende forhøjet med 4 Øre foruden Dyrtidstillæget paa 3 Øre.

Overenskomsterne er løbende til 1. April 1918.

Tekstilfagets Forhandlingsregler. Det Mæglingsforslag, der blev vedtaget og afgjorde Forholdene i Tekstilfaget til 1918, indeholdt bl. a. en Bestemmelse om, at tidligere gældende Voldgiftsregler skulde afløses af »Normen«.

Da Fagets Overenskomst senere skulde redigeres i Overensstemmelse hermed, opstod der Divergens om Fremgangsmaaden med Hensyn til Fastsættelse af Akkordpriser paa de enkelte Fabrikker.

Forbundet vilde have Sikkerhed for, at en enkelt eller enkelte Arbejdere ikke kunde fastsætte Priser, der vilde blive bindende for andre Arbejdere.

Sagen gik tilsidst til Hovedorganisationerne, som ved et Fællesmøde den 10. April bragte den ud af Verden ved Gennemførelsen af følgende Bestemmelse:

»Ved Indførelse af nye Varesorter paa en Fabrik ansætter Fabrikanten eller dennes Stedfortræder Lønnen i Forhold til de paa vedkommende Fabrik gældende Lønninger for Varer af samme Kvalitet og Varegruppe. Formener Arbejderne, at Lønnen ikke er ansat i Forhold til de bestaaende Lønninger, tilkaldes Tillids-Repræsentanten, og opnaas da ikke Enighed, ordnes Sagen efter de gældende Regler for Behandling af faglig Strid. I de Tilfælde, hvor Fabrikant og Arbejder er enedes om en Varepris, har Organisationerne paa begge Sider dog Paataleret, hvis der findes Anledning dertil.«

Samtidig enedes man om en Forbedring af Tillidsmandssystemets Anvendelse.

Arbejdsanvisningen.

Indenrigsministeriet har under 11. Marts meddelt offentlig Anerkendelse til de kommunale Arbejdsanvisningskontorer i Aalborg, Frederikshavn, Hadsund, Hjørring, Nibe, Nørre Sundby, Løgstør og Sæby i Henhold til Lov af 29. April 1913 om Arbejdsanvisning og under 8. November godkendt Valgene af Sagfører *Valdemar Petersen* til Formand i Bestyrelsen for Arbejdsanvisningskontoret i *Aalborg*, Overretssagfører *L. Larsen* i *Frederikshavn*, Bankbogholder *M. Worm* i *Hadsund*, Partikulier *Anders Jensen* i *Løgstør*, Urmager *Lauritz Jepsen* i *Nibe*, Partikulier *J. C. Bredstrup* i *Nørre Sundby*, Stationsforstander *M. P. Nielsen* i *Sæby* og By- og Herredsfuldmægtig Cand. juris *Helge Bentsen* i *Hjørring*.

Den 23. Marts har Ministeriet meddelt det kommunale Arbejdsanvisningskontor i *Aarhus* Anerkendelse og Borgmester *Drechsel* er godkendt som Formand.

Meddelelse fra Kassereren.

Organisationernes Opmærksomhed henledes paa Lovens § 18, hvorefter Administrationskontingentet for 1. Halvaar skal være indbetalt inden Udgangen af April Maaned. Kontin-

gentet er 20 Øre for helt- og 10 Øre for halvtbetalende Medlemmer pr. Halvaar. *E. Svendsen.*

Udlandet.

Amerika.

Fagbevægelsen blandt Kvinder og dens Historie.

En amerikansk Foregangskvinde paa Fagbevægelsens Omraade.

Miss Alice Henry, som indtil Juni 1915 var Udgiverske af Organet for de amerikanske Kvinde-Fagorganisationer »Life and Labor« havde trukket sig tilbage fra denne Virksomhed for at hellige sig Fuldendelsen af sit Værk »The Trade Union Woman«. Bogen er nu udkommet hos Appleton & Co. og fremstiller Historien om Organiseringen af de amerikanske kvindelige Industriarbejdere. Den gaar ogsaa nærmere ind paa Nødvendigheden af Kvindestemmeretten i de amerikanske Stater.

Bogens første Kapitler fortæller om Bomuldsspinderskerne og New Yorks Syersker, som nogenlunde var de første og eneste Grupper af Kvinder, som var draget ind i industrielt Arbejde, meget i Modsætning til dette Øjeblik, hvor ca. 8 Millioner Kvinder beskæftiges i ca. 300 Fag og Brancher. I disse fjerne Tider — Aarene fra 1820 til 1840 — var der vel ingen egentlige Organisationer af Kvinder, men dog nogle foreløbige Sammenslutninger, som kaldte sig »Frie Mænds Døtre« og som tog virksomt Del i den Tids Oprørsbevægelser. Det var kort efter Indførelsen af de mekanisk drevne Væve, som førte en haard Krise ind over Arbejderklassen. De »frie Mænds Døtre« protesterede her og der og beraabte sig paa, at »saadan som vore Fædre med deres Blod modsatte sig det graadige britiske Herresind, saaledes vil vi, deres Døtre, vægre os ved at gaa under det Aag, man vil lægge paa os«. Men først efter Borgerkrigen og Oprettelsen af »National Labor Union« og »Knights of Labor« (Arbejdets Riddere) kan der tales om Organisationer i Ordets nuværende Betydning. Og selv da havde Kvinderne store Vanskeligheder at overvinde i deres Organisationsarbejde. Først var der den store Modstand fra den mandlige Arbejderklasses Side. Og den anden Fare som truede den unge Bevægelse og næsten bragte den Døden, var den stærkt voksende Tilvandring af kvindelige Arbejdere fra Evropa, som overstrømmede det kvindelige Arbejdsmarked, og som — netop i Ny England Staterne hvor de »Frie Mænds Døtre« først havde konstitueret sig — egentlig helt fortrængte Amerikanerinderne og dernæst afbrød en Udvikling, afbrød Traditionen og derved — mener Alice Henry — gjorde sig gældende paa ulyksalig Maade, hvilket hun hævder fremdeles er Tilfældet. Da »Knights of Labor« gik tilgrunde, begyndte med — American Federation of Labor« (svarende til De samvirkende Fagforbund i Danmark) den egentlige moderne Fagbevægelse, i hvilken der siden 1890 ogsaa er vist Kvindeorganisationen forøget Interesse og Virksomhed.

Paa Kongressen i 1903 oprettedes «Womens Trade Union League« (Kvindernes Fagforbund) som Tilknytning til Centralisationen. Miss Henry gaar derefter over til at skildre Kvinde-Fagforeningernes Virksomhed under de forskellige store Lønbevægelser og hun belyser det komplicerede Indvandringsspørgsmaal, som er saa svært at løse, og som langt frem i Tiden endnu vil stille Amerikas Fagorganisationer foran store Opgaver. Miss Henry paapeger ogsaa Bevægelsens øvrige Maal, fremfor alt Nødvendigheden af, at der skaffes bedre Uddannelsesmuligheder for Kvinder, at Organisationen gøres endnu stærkere og mere indgribende og da særlig for saadanne store Grupper som Kontorpersonale, Maskinskriversker og Tjenestepiger, bedre Omsorg for den opvoksende Slægt og politisk Belæring. I afsluttende Betragtninger fremstiller hun overfor alle disse Opgaver Nødvendigheden af at Kvinderne faar politisk Valgret.

Amerikanske Landarbejdere.

Fra Chicago skrives der til os:

Landarbejdernes Organisation har i Løbet af Aaret 1915 haft gode Resultater at opvise trods alle Forholdsregler, som er truffet af de amerikanske Farmere, som arbejder Haand i Haand med Politiet, for at undertrykke Landarbejdernes Organisation. Lønningerne har hidtil været 3 Doll. til 3½ Doll. om Dagen, men er bleven forhøjet med ½ à 1 Doll. daglig. Arbejdstiden har været 10 à 12 Timer og er bleven forkortet med 1—3 Timer. Organisationsarbejdet har særlig gjort sig gældende i Kansas og Nebraska, og strakte sig endog ud over de endeløse Prærier i Nord Dakota. Med Udvisning og Fængselsstraf har man ramt nogle af Agitatorerne. Men uden at ænse Faren har disse været meget virksomme, saaledes at der ved Afslutningen af Høstens Tid var indmeldt ca. 3000 nye Medlemmer i Landarbejdernes Organisation.

Men Forholdene var ogsaa af den Beskaffenhed, at en Reform var paatrængende nødvendig. Den Fortjeneste, som Indehaverne af en Tærskemaskine kan opnaa, anslaas til ca. 5000 Dollars i 30 Dage, medens Tærskearbejdernes Dagløn kun er 3½ Doll. Dertil kommer endvidere, at der ofte gives Arbejderne utilstrækkelig Ernæring, og at de efter deres strænge Dagværk har maattet sove i kolde Telte og Skure eller i Høstakke.

I Løbet af næste Sæson venter man sig betydelige yderligere Indrømmelser fra Farmernes Side, saa meget mere, som den sidste amerikanske Fagforeningskongres har beskæftiget sig med Sagen og besluttet, at Hovedorganisationens Funktionærer i Fremtiden skal beskæftige sig ganske særligt ogsaa med Landarbejderne og de talrige ustadige Vandrearbejdere.

Ungarn.

Nye Bestemmelser vedrørende Loven om Krigsarbejde.

(Af vor ungarske Medarbejder.)

I det officielle Blad er nylig fremkommen en Forordning fra Krigsministeriet, hvori der gives Regler for Løn- og Arbejdsforhold for de Arbejdere, som er beskæftigede i de Virksomheder, som Indehaverne er forpligtede til at fortsætte i Henhold til § 18 i Loven om Arbejdsydelse til Krigsformaal. Forordningen bestemmer først og fremmest paa hvilken Maade disse Arbejdere er bundet til disse Virksomheder, d. v. s. af hvilken Art Tjenesteforholdet er, og endvidere i hvilket Omfang disse Arbejdere er underkastet de militære Domstole og den militære Disciplin, og endelig hvorledes Løn- og Arbejdsforholdene skal ordnes. Der nedsættes Apellationsudvalg til Bilæggelse af Stridigheder. Forordningen træder straks i Kraft og gælder ogsaa for Kroatien og Slavonien. I Henhold til Forordningen kan Mænd udenfor Landstormen og Kvinder ikke tvinges til at forblive i Arbejde. De Arbejdere, Mænd saavelsom Kvinder, der ikke falder ind under den ovennævnte Krigslov, kan ikke underkastes militær Disciplin. Det maa kræves, at de nævnte Apellationsudvalgs Virksomhed ogsaa udstrækkes til de militariserede Bjergarbejderes Anliggender, thi disse Arbejdere er dem, der lider mest i enhver Henseende ved Undtagelseslovene.

Litografernes Internationale.

Der har fra Frankrig været fremsat Forslag om, midlertidigt at flytte Sædet for det internationale Sekretariat af Litografer og Stentrykkere fra Berlin og til et nevtralt Land. Ved en derom foretagen Afstemning har Tyskland, England, Holland, Norge, Østrig, Sverrig og Spanien udtalt sig mod Forslaget. For Forslaget stemte kun Belgien og Forslagsstilleren, Frankrig.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 43 ❋ KØBENHAVN DEN 22. APRIL 1916 ❋ 12. AARGANG.

INDHOLD: Den faglige Situation. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene paa Teglværkerne. Haandskomagerne i Provinserne. En faglig Voldgiftsret. De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskabsmøde og Generalforsamling. Udlandet. Arbejdsløsheden.

Den faglige Situation 1916.

Nyt Lock-outvarsel.

Samme Dag som De samvirkende Fagforbund modtog Varsel Nr. 2 om den partielle Bygningsarbejder-Lock-out udsendte Arbejdsgiverforeningen et nyt Første-Lock-outvarsel, der omfatter *alle* Medlemmer af Dansk Arbejdsmands Forbund, saa vidt Arbejdsgiverforeningens Evne rækker.

Dette Varsel, som altsaa ndsendtes den 14. April, havde følgende Ordlyd:

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Efter Udstedelsen af vore Lock-outvarsler af 4. og 12. ds. har det vist sig, at de strejkende københavnske Murarbejdsmænd i stedse stigende Grad har faaet Arbejde, dels som Jord- og Betonarbejdere — og da tildels som Medlemmer af Jord- og Betonarbejdernes Afdeling under Dansk Arbejdsmandsforbund — dels som Arbejdsmænd i andre Brancher, og det er klart, at herved bliver Muligheden for en snarlig Afslutning af den københavnske Murarbejdsmands-Konflikt i høj Grad forringet. Efter Sagens Natur vil det imidlertid ikke være Arbejdsgiverforeningen muligt at forhindre de strejkende Murarbejdsmænd fra at faa Arbejde uden ved at standse Arbejdet for Dansk Arbejdsmandsforbunds Medlemmer, der paa saa mange Maader har taget Parti for de strejkende Murarbejdsmænd.

Arbejdsgiverforeningen anser det derfor for nødvendigt at gaa til en Udelukkelse af Dansk Arbejdsmands Forbunds Medlemmer for derved at gøre et alvorligt Forsøg paa at tilvejebringe en virkelig Arbejdsfred.

Det siger imidlertid sig selv, at det vilde være af ringe Interesse, om man naaede til en Ordning af Murarbejdsmands-Konflikten og de øvrige Konflikter i Byggeindustrien, hvis man om ganske kort Tid kom til at staa overfor en Konflikt med Jord- og Betonarbejderne, om hvis Overenskomstforhold der trods langvarige Forhandlinger endnu ikke er opnaaet Enighed, og Arbejdsgiverforeningen anser det derfor nødvendigt at faa ogsaa dette Spørgsmaal løst ved samme Lejlighed.

I Henhold til ovenstaaende tillader man sig at meddele, at man agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der i det Omfang, som den kompetente Forsamling maatte bestemme, iværksættes Arbejdsstandsning overfor Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund, forsaavidt der ikke, forinden Arbejdsstandsningen skal iværksættes, er opnaaet en for os tilfredsstillende Ordning af Konflikterne i Byggeindustrien og af Overenskomstforholdene i Jord- og Betonarbejderfaget.

P. F. V.
S. C. HAUBERG.

Sophus Agerholm.

Efter at dette Varsel var udstedt, kom der imidlertid Gang i Forhandlingerne paa forskelligt Hold; Murerne i Søllerød opnaaede Enighed, Forligsmanden stillede Forslag i Tømmerkonflikten og Jord- og Betonarbejderne og de københavnske Entreprenører kom i Løbet af nogle faa Dage hinanden betydelig nærmere.

Under disse Omstændigheder rettede Forligsmanden den 18. April Henstilling til Arbejdsgiverforeningen om at udsætte Iværksættelsen af den partielle Lock-out, og Dagen efter imødekom Arbejdsgiverforeningen Anmodningen ved Fremsendelsen af følgende Skrivelse:

Statens Forligsmand i Arbejdsstridigheder, Hr. Departemetschef Adolph Jensen, R. af Dbg.

I Anledning af Forligsmandens Henstilling af G. D. om Udsættelse af de til

i Aften varslede Lock-outer tillader vi os herved at meddele, at Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg i sit Møde i Dag har vedtaget at efterkomme Forligsmandens Henstilling ved at udsætte Lock-outerne til efter Paaske, idet vi dog udtrykkelig forbeholder os til den Tid, hvis vi finder det nødvendigt, at iværksætte Lock-outerne med Dags Varsel.

P. F. V.

S. C. HAUBERG.

Sophus Agerholm.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa Teglværkerne. I Varsler af 11. og 21. Marts bebudede Dansk Arbejdsmands Forbund Strejke paa Teglværkerne Landet over til den 31. Marts efter at det havde vist sig ganske umuligt at faa et nogenlunde antageligt Tilbud om Lønforhøjelse frem fra Arbejdsgiverne.

Langvarige Forhandlinger havde tildels ført til et Resultat med Hensyn til almindelige Bestemmelser, ihvert Fald var denne Side af Sagen hurtig bragt i Orden ved et Møde den 16. Marts, hvortil Forligsmanden havde indbudt.

Med Hensyn til Lønningerne kneb det derimod at skaffe Enighed tilveje, og uagtet der arbejdedes til langt ud paa Natten, lykkedes det ikke Forligsmanden at finde Grundlag for et Mæglingsforslag.

Den 27. Marts blev der holdt et nyt Møde i Sagen, og denne Gang blev der stillet Mæglingsforslag hen paa Morgenstunden, men det blev forkastet af Arbejdsgiverne. Strejken var imidlertid blevet udsat indtil videre.

Senere kobledes Sagen sammen med Konflikterne i Margarine- og Olieindustrien, og ved et Møde den 7. April enedes Parterne om forskellige Ændringer i Forligsforslaget af 27. Marts. Paa dette Grundlag sluttedes Overenskomsten.

Foruden forskellige Fordele af økonomisk og principiel Betydning, som var gennemført ved Revisionen af almindelige Bestemmelser, opnaaedes ved denne Overenskomst et Timelønstillæg af 4 Øre til alle Timelønninger paa 34 Øre og derunder, medens alle over 34 Øre fik 3 Øres Tillæg. Desuden fik alle Arbejdere saavel time- som akkordlønnede et ugentligt Dyrtidstillæg paa 2 Kr. For de sidstnævntes Vedkommende bortfalder Dyrtidstillægene, saasnart der paa de enkelte Teglværker er opnaaet Enighed om nye Priskuranter.

Overenskomsten fik tilbagevirkende Kraft til 1. Februar og gælder til 1. Februar 1918.

Haandskomagerne i Provinsen. Dansk Skotøjarbejderforbund varslede den 18. og 25. Marts Strejke til Mandag Morgen den 3. April overfor alle Medlemmer af »Centralforeningen af jyske Skomagermestre og Skotøjsforhandlere« og »Centralforeningen af Skomagermestre og Skotøjsforhandlere i Østifterne«, efter at Forhandlinger mellem Parterne og et Fællesmøde med Repræsentation fra Hovedorganisationerne den 14. Marts var endt resutatløse.

Den 1. April kom et nyt Fællesmøde i Stand og ved denne Lejlighed opnaaedes Enighed om et Forslag til en Overenskomst, og da begge Fagorganisationerne forbeholdt sig deres Generalforsamlingers Sanktion af Forslaget, udsatte Forbundet Strejkens Iværksættelse til den 10. April.

Strejken aflystes senere, da Forslaget blev godkendt paa begge Sider. Forbundets Afgørelse foregik ved Afstemninger i de interesserede Afdelinger. 280 Medlemmer stemte for og 58 imod.

Ved Afslutningen af denne Overenskomst blev der opnaaet gennemsnitlig 10 pCt.s Forhøjelse paa Priskuranterne, Naadlerarbejdet har endda faaet 15 pCt.s Forhøjelse over hele Linien.

Desuden blev der tilføjet Priser for forskellige Ekstraarbejder, der ikke tidligere betaltes. Reparationer fik ligeledes 10 pCt. Forhøjelse og Betaling for enkelte Ekstraarbejder.

Priskurantens 2den Klasse kan fremtidig kun anvendes i Byer med under 2000 Indbyggere (før var det 3000), hvilket betyder yderligere en

Forhøjelse af 5 pCt. paa Priserne i Frederikshavn, Grenaa, Herning, Holstebro, Kerteminde, Lemvig, Nyk. M., Ringkøbing, Skanderborg, Skive, Stege, Thisted, Varde og Vordingborg.

Det tidligere Tillæg af 8 pCt. for Hjemmearbejdere forhøjedes til 12 pCt. Ekstrabetalingen for Overarbejde forhøjedes fra 25 til 30 Øre pr. Time, og Minimaltimelønnen, der før var 40 Øre, forhøjedes til 46 Øre pr. Time.

Overenskomsten udløber tidligst 1. April 1918.

En faglig Voldgiftsret.

Arbejdsgivernes Ret til at kræve Overarbejde.

Kendelse i Voldgiftssag mellem Dansk Pianofabrikantforening og Pianofortearbejdernes Fagforening af 1873.

(Afsagt af Kriminalretsassessor O. Haack som Opmand den 25. Marts 1916.)

Den 3. Februar 1916 tilskrev Pianofortearbejdernes Fagtorening Formanden for Dansk Pianofabrikant-Forening, Fabrikant Knud Møller af Firmaet Hornung & Møller, at det paa Fagforeningens Generalforsamling den 31. Januar s. A. var vedtaget, at alt systematisk Overarbejde ophørte fra og med den 4. Februar s. A. Dansk Pianofabrikant-Forening, der anser en saadan Bestemmelse som overenskomststridig, har for Voldgiftsrelten indklaget Fagforeningen og paastaaet den ovennævnte Fagforeningsbeslutning kendt ulovlig og Fagforeningen paalagt Sagens Omkostninger, medens Fagforeningen har paastaaet sig frifunden, ogsaa for at betale Omkostninger. Da der ikke mellem Voldgiftsdommerne har kunnet tilvejebringes Stemmeflerhed for en Afgørelse, er Sagen gaaet til Opmandens Kendelse.

Hovedorverenskomsten mellem Parterne af 1910 indeholder bl. a. følgende Bestemmelser:

§ 1: Den normale Arbejdstid er 9 fulde Arbejdstimer daglig med Undtagelse af Lørdag, hvor der kun arbejdes 8 Timer. Spisetiden er ikke indbefattet heri.

§ 6: For Arbejde, der fordres udført udenfor den normale Arbejdstid gives følgende Tillæg:

Af Sagens Oplysninger fremgaar nu følgende:

Som Følge af de ved Verdenskrigen fremkaldte Forhold kom der et betydeligt Opsving i dansk Pianoindustri, som har bevirket, at Fabrikkerne har haft vanskeligt ved at effektuere de indløbende Bestillinger. Der har i den Anledning været iværksat et systematisk Overarbejde fra Midten af Oktober 1915. Fra Nytaar 1916 har for de øvrige Fabrikkers Vedkommende Overarbejdet kunnet ophøre, medens Firmaet Hornung & Møller paa Grund af forskellige Omstændigheder, saasom Sygdom, Dødsfald og Militærindkaldelse blandt dets Folk, ikke har kunnet fremme Arbejdet saa stærkt, at det mente at kunne gaa tilbage til normal Arbejdstid, og derfor har fortsat med Overarbejdet. Dette har bestaaet i 1 Overarbejdstime paa hver af Ugens 5 første Arbejdsdage og 2 Timer om Lørdagen. Bestemmelsen om Overarbejdet er meddelt Folkene gennem Værkføreren paa Værkstederne og gennem trykte Arbejdssedler for en Uge ad Gangen, og det er meddelt Arbejderne, at dette Overarbejde vedvarer, »indtil videre«. I denne Forbindelse bemærkes, at det efter Sagens Optagelse til Opmandens Kendelse er oplyst, at der mellem afvigte Jul og Nytaar i Fabrikkens Port blev anbragt et af Værkføreren undertegnet Opslag af følgende Indhold:

»Mandag efter Nytaar begyndes Kl. 7 Morgen og arbejdes til Kl. 6.« Fabrikken har hermed kun villet tilkendegive, at der den 3. Januar (den 2. var en Søndag) begyndtes Kl. 7, medens man ellers først plejede at begynde Kl. 9 den første Arbejdsdag i det nye Aar, og at der den Dag forlangtes en Times Overarbejde, men Arbejderne har forstaaet Opslaget saaledes, at Arbejdstiden, der mellem Jul og Nytaar havde været den normale, fra den

3. Januar forlængedes med 1 Time daglig, og saaledes har jo efter det oplyste ogsaa Arbejdsforholdene faktisk været siden Nytaar, dog med 2 Timer om Lørdagen.

Fabrikantforeningen gør nu gældende, at den citerede Bestemmelse i Overenskomstens § 6 ved Udtrykket »Arbejde«, der fordres udført udenfor den normale Arbejdstid hjemler Fabrikken en Ret til at forlange Overarbejde udført«, at de citerede Udtryk blev indsat i Overenskomsten netop for at fastslaa en saadan Ret, at denne Ret ikke er benyttet i videre Omfang end Forholdene har nødvendiggjort, og at Fagforeningen derfor har været uberettiget til at nægte Udførelsen af systematisk Overarbejde fra det nævnte Tidspunkt og derhos har handlet i Strid med de gældende formelle Regler for faglig Strid ved uden Varsel ensidig at nægte Overarbejdet i Stedet for at gaa Mæglings-, Forhandlings- og eventuelt Voldgiftsvejen.

Fagforeningen har heroverfor hævdet, at det ingenlunde har været Meningen med § 6 at hjemle Fabrikkerne en ubegrændset Ret til at forlange systematisk Overarbejde, og at der i Udtrykket »Arbejde der fordres....« kun har skullet ligge en Tilkendegivelse af, at der lejlighedsvis og under særlige Omstændigheder skal kunne fordres Overarbejde for at skaffe bestemte Instrumenter og Arbejder færdige til hver Tid.

En Fordring om systematisk Overarbejde »indtil videre« menes derimod at stride mod Overenskomstens Regler om Arbejdstidens Længde. Fagforeningen havde indtil Nytaar tolereret Overarbejdet af Hensyn til Julesæsonen, og fordi der indtil da ikke var ledige Arbejdere af Piano- og Møbelsnedkerfagene, men da der nu gik Snedkere ledige, fandtes det særlig af kollegiale Hensyn uforsvarligt længere at tillade Overarbejdet. Fagforeningen formener, at Opsvinget i Pianoindustrien sikkert vil vedvare og maa mødes med en Udvidelse af Fabrikkerne og ikke med ekstraordinære Forholdsregler som systematisk Overarbejde.

Efter det oplyste er der ingen Grund til at antage, at det instituerede Overarbejde skulde tilsigte at fremskaffe Lager eller have andet Formaal end at gøre Effektuering af foreliggende Ordrer mulig. Det er derhos oplyst, at Overarbejdet betales særdeles godt og som Følge deraf er ret kostbart for Fabrikken, samt at denne under Forhandlinger, som fandt Sted forud for Sagens Henvisning til Voldgiftsretten, har tilbudt i Løbet af 3 Maaneder at indrette Forholdene saaledes, at Overarbejde derefter kunde undgaas.

Under disse Omstændigheder skulde det synes at være i begge Parters Interesse, om Fagforeningen var indgaaet herpaa og havde godkendt Overarbejdets Fortsættelse i det nævnte Tidsrum. Men naar Fagforeningen ikke har villet dette, og Spørgsmaalet om Vægringens Lovlighed nu foreligger til retslig Paakendelse, ses det ikke rettere end at Fagforeningen har haft Beføjelse til sin Vægring i Overenskomstens § 1. Naar denne fastsætter en normal Arbejdstid, er denne bindende saaledes, at den ene Part ikke ensidig kan forrykke den. En saadan Forrykkelse sker, naar Fabrikken forlanger et systematisk Overarbejde med en bestemt timemæssig Forlængelse af den daglige Arbejdstid udført indtil videre uden nogen anden Begrænsning. Da § 1 er den principale Bestemmelse om Arbejdstiden, kan der ikke i den kun indirekte og mere ubestemt udtrykte Hjemmel til at forlange Overarbejde, der findes i § 6, søges en Beføjelse til paa ubestemt Tid at forandre den normale Arbejdsdags Længde.

Efter dette Synspunkt med Hensyn til Sagens Realitet kan der heller ikke paalægges Fagforeningen noget Ansvar for den formelle Fremgangsmaade, da Fagforeningen ikke har standset Arbejdet, men kun nægtet at udføre det systematiske Overarbejde, der bevirkede en Forandring i Overenskomstens Bestemmelse om den daglige Arbejdstids Længde.

Herefter vil Fagforeningen være at frifinde, og Sagens Omkostninger, derunder 100 Kr. i Salær til Opmanden, at paalægge Fabrikantforeningen.

Herefter kendes:

Pianofortearbejdernes Fagforening af 1873 frifindes for Tiltale af Dansk Pianofabrikantforening i denne Sag, hvorhos sidstnævnte Forening udreder denne Sags Omkostninger.

København den 25. Marts 1916.

O. HAACK.

De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskabsmøde.

Til det ordinære Repræsentantskabsmøde, som afholdes den 25. April i Forsamlingsbygningen, Enghavevej 40, København, er Dagsordenen endelig fastsat saaledes:

1. Beretning om Virksomheden.
2. Regnskaberne.
3. Spørgsmaal om Opførelse af en Fagforeningsbygning i København.
4. Arbejderskolen.
5. Regler for Behandling af faglig Strid mellem Arbejdernes kooperative Foretagender og Arbejdernes faglige Organisationer.
6. Forslag til Lønninger.
7. Indstilling af 3 Medlemmer til Arbejdsraadet.
8. Lærlingeforholdene.

De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling.

Til den ordinære Generalforsamling, der afholdes i Enghavevejens Forsamlingsbygning i København den 26, 27 og eventuelt 28. April er Dagsordenen endelig fastsat saaledes:

1. Beretning om Virksomheden.
2. Regnskaberne.
3. Arbejdsløshedskassernes Virksomhed.
4. Spørgsmaal om Opførelse af en Fagforeningsbygning i København.
5. Arbejderskolen.
6. Regler for Behandling af faglig Strid mellem Arbejdernes kooperative Foretagender og Arbejdernes faglige Organisationer.
7. Fastsættelse af Lønninger.
8. Valg af Medlemmer til Forretningsudvalget, Revisionskomiteen og Grænseudvalget samt Indstilling af Medlemmer til Arbejdsraadet.

Udlandet.

Af den faglige internationale Efterretningskorrespondance.

Amerika.

Arbejdsløshed i Argentina.

Buenos Aires, 23. Decbr. 1915. De Arbejdsløse, som havde forventet, at Høstens Begyndelse skulde bringe dem en Forbedring af deres beklagelsesværdige Siilling er bleven skuffede. I en Maaned har Arbejderne i Hobetal med Randsel paa Ryggen været paa Vandring mod Landets Indre ad alle Landeveje, eller rettere sagt ad alle Jernbanelinier; thi disse benyttes her af de farende Svende. De fleste gjorde den Erfaring, at ingen Steder var der Mangel paa Arbejdskraft. Der var allevegne nok af ledige Hænder.

Høstarbejdet har hidtil givet Udkommet til Titusinder af Vandrearbejdere, mest Italienere. Og selv om disse Arbejdere som bekendt er i Besiddelse af stor Nøjsomhed, maatte Fortjenesten jo dog være en saadan, at den kunde dække Udgifterne ved den lange Sørejse frem og tilbage. Da der nu iaar ikke kunde regnes med italienske Arbejdere, har Bourgeoisipressen gennem tre Maaneder jamret sig over, at Afgrøden vilde raadne paa Markerne paa Grund af Mangel paa Arbejdskraft. Regeringen blev opfordret til at bevilge fri Rejse for spanske Arbejdere, saa vel som til at betale Jernbanerejsen for de Arbejdsløse fra Buenos Aires, som vilde gaa paa Høstarbejde. Man foreslog endog Arbejdstvang.

Selv om disse hykleriske Jammerklager blev brændemærket af den herværende Arbejderpresse som fortjent, saa kunde der selv i denne læses om, at Høstarbejdernes Lønninger, som Aaret i Forvejen var

bleven stærkt reducerede, igen vilde blive forhøjede. Men selv dette var for stor Optimisme. Høstarbejdernes Løn er sunket til et hidtil ukendt Lavmaal, og selv med disse Sultelønninger er der mange, som ikke kan finde Beskæftigelse. Det er en Gaade, hvorledes de forskellige ankomne Skibsladninger af spanske Arbejdere skal slaa sig igennem under disse Omstændigheder. Det er udelukket, at disse Mennesker kan tjene til Hjemrejsen.

Det er forstaaeligt, at en saa slem Situation giver Resultater af betænkelig Karakter. Fra de forskellige Egne meldes om Revolter, Plyndringer af Byernes Bager- og Slagterbutikker, samt Tilfælde, hvor Stationsforstanderne tvinges til at standse Godstogene for at de Arbejdsløse kan komme gratis (Penge har de jo ikke) til andre Egne. Nu skriger den borgerlige Presse efter Politi. Dette og Soldaterne skal genoprette Ordenen. Denne Presse var imidlertid Modstander af Socialdemokraternes Forslag om, at ophæve de i Evropa oprettede Hvervebureauer for Udvandrere, og den har saaledes sin store Del i Ansvaret for de beklagelige Optøjer i de kornavlende Distrikter. Desværre har ogsaa det herværende tyske »La Plate Zeitung« opført sig ret uanstændigt. Det taler om »Landstrygere, Vagabonder og dovent Pak, som med Magt skulde tvinges i Arbejde«. Men hvorledes, naar der ikke findes noget Arbejde?

Øvrigheden lader i denne Situation fem være lige. Som nævnt har man altsaa ikke standset Hvervningerne i Evropa. Det nationale Arbejdsdepartement, som skal organisere Arbejdsanvisningen og kontrollere de private Fæstekontorer, lader disse gøre som de vil, og skaffer selv Folk til Egne, hvor der ingen Brug er for dem. Saa fører den ene lokale Myndighed hos Regeringen Klage over den anden, fordi de Arbejdsløse skaffes dem paa Halsen.

Det er i Sandhed kommen vidt med os i vor glorværdige Republik, hvor der — efter kloge Folks Udsagn — ikke findes noget socialt Spørgsmaal, fordi Arbejdsgiveren fra idag er Arbejderen fra igaar og Arbejderen fra idag vil være Arbejdsgiver imorgen.

Arbejdsanvisning i Staten New-York.

Af Januar-Nummeret af Bulletinen fra Industriudvalget i New-York fremgaar, at de 5 Lokalkontorer af Arbejdsanvisnings-Departementet, som har virket i 10 Maaneder, siden deres Oprettelse har noteret ca. 36,000 ledige Pladser. Overfor disse stod ca. 41,000 Arbejdssøgende. 23,000 Pladser er faktisk bleven besat, medens Resultatet endnu er uvist for flere Tusinde besørgede Forretninger.

Behovet drejede sig særligt om uddannede Maskinarbejdere. For meget dygtige Arbejdere var der Pladser med en maanedlig Løn paa 90—135 Doll. foruden Emolumenter.

Departementet paapeger Nødvendigheden af den grundige Oplæring i et bestemt Haandværk. Den, som er Fusker i alle Fag, kan paa intet Omraade yde noget særlig dygtigt. I den Forbindelse gøres opmærksom paa, at det er umuligt, at imødekomme den temmelig store Efterspørgsel efter Lærlinge.

Interessant er Forskellen i Indberetningerne fra de enkelte Lokalkontorer. Buffalo forlanger først og fremmest Maskin- og Bygningsarbejdere; Broklyn: Kontorpersonale. Kuske og Lagerarbejdere, Rochester: Klædearbejdere, Maskin- og Landarbejdere, Syracuse: Landarbejdere, Tømrere og Maskinarbejdere.

I Arbejdsanvisningens Kvindeafdeling var der først og fremmest Efterspørgsel efter Tyende. I Albany behøvedes Skjorte- og Kravatarbejdersker; i Brooklyn Trykkeriarbejdersker, kvindelige Kontorister samt Fabriksarbejdersker; i Rochester Arbejdersker til Klæde-, Skjorte- og Kravebrancherne; i Syracuse Ekspeditricer og Personale til Hoteller og Restaurationer.

I al Almindelighed forudsiges en betydelig Nedgang i Arbejdsløsheden.

Arbejdsløsheden

i Januar Maaned 1916.

For Januar Maaned 1916 er der blevet meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden af 64 Fag eller Organisationer for ialt 131,088 Arbejdere. Nedenstaaende Oversigt omfatter imidlertid 7,107 Arbejdere flere (eller ialt 138,195 Arbejdere), idet de givne Oplysninger, af Hensyn til Sammenligning med de foregaaende Maaneder paa enkelte Punkter er blevet suppleret med et skønsmæssigt Tillæg.

Antallet af Arbejdsløse blandt de 138,195 Arbejdere var ved Maanedens Udgang 14,459 eller 10,5 pCt., og Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til 335,944 eller 2½ Dag pr. Medlem.

Af Fag, fra hvilke der mangler Oplysninger, nævnes Sejlmagere, Syersker, Forgyldere, Børstenbindere og Instrumentmagere.

Desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Stenarbejdere, Dansk Arbejdsmandsforbund og Kvindeligt Arbejderforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	122	122	2	79	468	468	11	389	590	590	13	468
Bageri- og Konditr.arb.	1212	1212	150	3450	1624	1624	107	2498	2836	2836	257	5948
Sukkervarearbejdere.	485	485	19	622	158	158	11	400	643	643	30	1022
Bryggeriarbejdere ...	2484	2484	28	640	1385	1385	38	1017	3869	3869	66	1657
Slagteriarbejdere	727	727	106	3024	2639	2639	62	2561	3366	3366	168	5585
Skraatobaksarbejdere	208	208	»	»	532	532	9	242	740	740	9	242
Tobaksarbejdere.....	4132	4132	70	2073	2424	2424	24	657	6556	6556	94	2730
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere.....	1580	1580	11	357	5182	5182	80	2198	6762	6762	91	2555
Rebslagere	20	20	»	»	192	180	30	400	212	200	30	400
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skræddere.....	3191	3191	69	673	2238	2238	308	2894	5429	5429	377	3567
Handskemagere	57	57	1	48	11	11	»	»	68	68	1	48
Hattearbejdere.....	293	293	3	66	96	96	6	144	389	389	9	210
Skotøjarbejdere	2291	2291	87	2238	916	916	42	1017	3207	3207	129	3255
Barber- og Frisørsv..	519	519	24	563	—	—	—	—	519	519	24	563
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	86	86	12	275	82	82	23	550	168	168	35	825
Murere	—	—	—	—	4612	4561	1763	50000	4612	4561	1763	50000
Murarbejdsmænd	855	855	540	12285	—	—	—	—	855	855	540	12285
Hustømrere	1298	1298	238	5631	3539	3537	698	19237	4837	4835	936	24868
Skibstømrere	282	282	3	55	448	442	5	166	730	724	8	221
Snedkere	3540	3540	305	8456	3543	3543	368	10884	7083	7083	673	19340
Billedskærere	110	110	1	43	54	54	»	20	164	164	1	63
Glarmestre.....	128	128	18	264	26	26	»	»	154	154	18	264
Malere.....	1915	1915	791	19478	2486	2441	1347	33174	4401	4356	2138	52652
Sadelm. og Tapetserere	991	991	127	2728	326	326	61	1585	1317	1317	188	4313
Stukkatører.....	88	88	10	218	8	8	»	»	96	96	10	218
Gas- og Vandarbejdere	68	68	8	181	—	—	—	—	68	68	8	181
Skorstensfejere	64	64	»	»	25	25	»	»	89	89	»	»
Ovnsættere	12	12	7	210	—	—	—	—	12	12	7	210
At overføre..	26758	26758	2630	63657	33014	32898	4993	130033	59772	59656	7623	193690

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (København og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	26758	26758	2630	63657	33014	32898	4993	130033	59772	59656	7623	193690
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere .	654	654	20	563	2143	2143	75	5116	2797	2797	95	5679
Bødkere	252	252	1	21	516	516	43	890	768	768	44	911
Drejere	88	88	2	67	210	203	5	234	298	291	7	301
Karetmagere	334	334	12	301	572	572	37	871	906	906	49	1172
Barnevognsarbejdere .	20	20	»	»	—	—	—	—	20	20	»	»
Korkskærere	210	210	»	»	30	30	1	25	240	240	1	25
Kurvemagere.....	176	176	»	»	—	—	—	—	176	176	»	»
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere.....	104	104	6	86	98	98	1	19	202	202	7	105
Hvidgarvere	43	43	2	34	35	35	»	»	78	78	2	34
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere.....	799	799	24	660	—	—	—	—	799	799	24	660
Pottemagere.....	57	57	1	43	45	45	»	21	102	102	1	64
Stenarbejdere	—	—	—	—	330	284	16	365	330	284	16	365
Glasarbejdere.....	232	232	1	10	207	207	2	9	439	439	3	19
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	436	436	6	53	184	184	2	31	620	620	8	84
Kobbersmede.....	90	90	»	54	62	62	2	62	152	152	2	116
Blikkenslagere.....	708	708	16	365	473	473	14	431	1181	1181	30	796
Metaltrykkere	90	90	5	206	7	7	»	»	97	97	5	206
Jærn- og Metalslibere.	108	108	9	318	67	67	1	16	175	175	10	334
Gørtlere og Metalarb..	283	283	3	113	79	79	1	53	362	362	4	166
Urmagere	61	61	»	»	137	89	»	10	198	150	»	10
Smede og Maskinarb..	8300	8300	153	3638	6414	6414	103	2443	14714	14714	256	6081
Formere.....	400	400	4	385	1100	1100	21	1575	1500	1500	25	1960
Elektrikere	867	867	40	946	733	645	16	488	1600	1512	56	1434
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	183	183	2	45	1016	1016	1	36	1199	1199	3	81
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere.....	1066	1066	31	396	224	224	6	104	1290	1290	37	500
Litografer	354	329	9	272	96	79	3	25	450	408	12	297
Typografer.....	2507	2507	92	2917	1629	1569	51	1111	4136	4076	143	4028
Kedel- og Maskinpass.	696	696	9	250	999	999	46	987	1695	1695	55	1237
Gartnere	302	302	32	720	11	11	»	»	313	313	32	720
Kellnere.....	831	831	122	3000	527	527	46	1200	1358	1358	168	4200
Kvindel. Arbejderforb..	2590	2590	101	3410	900	700	27	482	3490	3290	128	3892
Brødkuske	289	289	2	19	—	—	—	—	289	289	2	19
Handels-og Kontormdh	1005	1005	33	1077	3369	3369	92	1853	4374	4374	125	2930
Dansk Arbejdsmandsf.	16900	13614	1848	38000	26000	17559	3574	63800	42900	31173	5422	101800
Arbejdsm. Forbund for Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	759	759	51	1641	759	759	51	1641
Lager- og Pakhusarb..	750	750	13	387	—	—	—	—	750	750	13	387
Tilsammen.	68543	65232	5229	122013	81986	72963	9230	213931	150529	138195	14459	335944

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen) Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 44 ✻ KØBENHAVN DEN 29. APRIL 1916 ✻ 12. AARGANG.

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Den faglige Situation. Lønbevægelser og Konflikter (Karetmagerne i Provinserne. Kedelpasserne i Odense). Udlandet.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for April 1916

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. Maj 1916.

Forretningsudvalget.

Den faglige Situation 1916.

Andet Lock-out-Varsel.

Uagtet Tømrerfagets Organisationer vedtog et Mæglingsforslag, Forligsmanden havde stillet og uagtet Forhandlingerne mellem Jord- og Betonarbejderne og Entreprenørforeningen tilsyneladende skred frem med stærke Skridt mod en Løsning, saaledes at der maatte være Grund til at antage, at en væsentlig Del af det Stof, der havde dannet Grundlaget for Arbejdsgiverforeningens Første-Lock-out-Varsel af 14. April, var eller vilde blive løst, skyndte Arbejdsgiverforeningen sig dog med at faa Andet-Varslet afsendt saa hurtigt, saa Lock-outen eventuelt kunde blive iværksat paa det allertidligst tænkelige Tidspunkt.

Varslet, som var af 22. April, havde følgende Ordlyd:

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

I Fortsættelse af vor Skrivelse af 14 ds. tillader vi os herved at meddele, at en kompetent Forsamling enstemmig har vedtaget at der fra og med Lørdag Aften den 29. April ved den normale Arbejdstids Ophør iværksættes Arbejdsstandsning overfor samtlige hos Medlemmer af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening beskæftigede Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund, alt under Forudsætning af, at der ikke forinden er opnaaet en for vore Medlemmer og os tilfredsstillende Ordning af Konflikterne i Byggeindustrien og af Overenskomstforholdene i Jord- og Betonarbejderfaget, og med følgende Undtagelser:

1.) De ved koncessionerede Virksomheder (Elektricitetsværker, Gasværker, Sporvejsselskaber o. lign.) samt ved Losning og Lastning og dermed i Forbindelse staaende Arbejde beskæftigede Arbejdere.
2.) De ved Fabrikation eller Transport af Sprit, Gær, Cigarer, Cigaretter, Skraa, Tobak, Sukker, Mel, Brød, Smør, Margarine og Raastof hertil, Kødvarer, Æg, Chokolade og andre Fødemidler samt ved Forfærdigelse af Emballage hertil beskæftigede Arbejdere.
3.) De ved Brolægningsarbejder for Stat, Kommune, Sporvejsselskaber og Telefonselskaber beskæftigede Arbejdere.
4.) De ved Renovationskørsel, Kørsel for Københavns Kommunes Vejvæsen samt Kørsel af Kul og Kokes for Kommuner og til Hospitaler og Elektricitetsværker beskæftigede Arbejdere.
5.) De til Pasning af Heste nødvendige Arbejdere samt
6.) De hos Aktieselskaberne Dansk Nattevagt og Vagtkompagniet, hos Det kgl. Teater, Dansk Selskab for Fabrikation af Maalere og Værkmateriel og A/S R. Collstrop beskæftigede Arbejdere.
7.) De hos vore Medlemmer paa Bornholm beskæftigede Arbejdere.

Hos Foreningen af danske Læderfabrikanter samt hos A/S Burmeister & Wains Staalværk vil Lockouten af tekniske Grunde dog først træde i Kraft fra og med Mandag Morgen den 8. Maj, og det samme gælder for Brænderne ved Teglværkerne og for de hos A/S M. P. Allerups Efterflgr. Odense, ved Glødeovnene for Blødstøbegods beskæftigede Arbejdere.

P. F. V.
S. C. HAUBERG

Sophus Agerholm.

Lønbevægelser og Konflikter.

Karetmagerne i Provinserne. Den 1. Marts gik ca. 270 Karetmagere i Strejke hos Medlemmer af Sammenslutningen at Karetmagermestre i Danmark og hos Falsters Karetmagermesterforening, der begge staar udenfor Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

Den 11. og 12. April kom nye Forhandlinger endelig i Gang og sidstnævnte Dag afsluttedes en Overenskomst, hvorpaa Arbejdet genoptoges den 13. April.

Ved denne Overenskomst blev Minimallønnen og alle personlige Timelønninger straks forhøjet med 7 Øre i alle Byer; over hele Sjælland og i Thisted By stiger disse Lønninger yderligere med 1 Øre fra 1. Marts 1917, og *overalt* stiger de atter fra 1. Marts 1918 med 1 Øre. Alle disse Tillæg er fastlagte. Dyrtidstillæg er der altsaa ikke Tale om.

Fra 1. Marts 1918 indføres tvungen Akkord paa alt Hestevognsarbejde; skulde der ikke opnaas Enighed om selve Priserne, om hvilke der skal forhandles fra 1. November 1917 til 1. Februar 1918, har Svendene Ret til at strejke for Gennemførelsen af Krav paa dette Omraade.

For Automobilarbejde træder straks tvungen Akkord i Kraft efter Københavns Prisliste minus 15 pCt. for Luksuskarosserier og 10 pCt. for Forretningskarosserier. Lastautomobiler betales fuldtud efter Københavns Prisliste.

Timelønnen for Automobilarbejde er forhøjet fra 55 til 57 Øre. Overenskomsten gælder til 1. Marts 1919.

Kedelpasserne i Odense. Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund har den 29. Januar afsluttet Overenskomst med *Odense Amts- og Bys Sygehus*. Ved denne Overenskomst, som kan opsiges med 1 Aars Varsel til enhver 1. April, blev gennemført en Begyndelsesløn paa 1450 Kr., stigende hvert andet Aar til den naar 1850 Kr. i Løbet af 10 Aar. Overarbejdsbetalingen fastsattes til 85 Øre pr. Time, og der gives en aarlig Ferie paa 10 Dage. Arbejdstiden bliver om Sommeren 52 og om Vinteren 56 Timer ugentlig.

Udlandet.

Noget om Generalstrejke og lidt til.

Efterstaaende gengiver vi en Artikel, hvori en Indsender i det svenske Arbejdsmands Forbunds Fagblad »Grovarbetaren« trækker nogle gode, gamle Organisationslinier- og principper op og samtidig anstiller nogle nøgterne Betragtninger over de mulige Følger af Splittelsesbevægelsen og over selve denne Bevægelse indenfor Arbejderpartiet.

Artiklen er saalydende:

»Den som har deltaget i Arbejderorganisationernes Virksomhed i et Tiaar har udentvivl lagt Mærke til den Forandring, der er foregaaet med Hensyn til Spørgsmaalet om vort indre Arbejde. Vi erindrer vel nok hvordan vi paa vore Fagforeningers elter andre Organisationers Møder kæmpede og stred mod hverandre i det ene eller det andet Spørgsmaal, men imod Fjenden viste Fronten sig altid ubrudt. Det faldt aldrig nogen af Minoriteten ind at rakke Modstanderne offentlig ned i Tale og Skrift. Indre Anliggender behandledes altid *indenfor* Organisationen. Dette har været vor Bevægelses Styrke, Organisationens A til Ø, og forøvrigt en Grundbetingelse for Bevægelsens videre Udvikling frem til det, den er i Dag.

Man kan derfor ikke frigøre sig for en vis Beklemthed, naar man ser, hvorledes man nu paa alle Maader søger at splitte vor Bevægelse, og da først og fremmest ved at mistænkeliggøre Organisationernes ledende Mænd — de samme Personer, som vi selv har valgt til disse Stillinger.

Saa længe disse Splittelsesbestræbelser holdt sig indenfor den politiske Organisations Ramme har der ikke været Anledning til at beskæftige sig med Sagen i de faglige Organer, men visse Foreteelser fornylig har medført, at det maaske kun er et Tidsspørgsmaal hvornaar man fra

den Side gør *Forsøg* paa at tage Ledelsen indenfor Fagforeningsbevægelsen. Men nogle selvbestaltede Ledere har Sverrigs fagligt organiserede Arbejdere aldrig tolereret.

Betragter man nu disse Opløsningstendenser vil man opdage, at de har faaet deres Hjemstedsret i Organisationerne paa samme Tidspunkt som visse borgerlige Elementer er optaget deri. Det er ogsaa Forklaringen paa, at Fagforeningsbevægelsen hidtil har været uberørt deraf; thi indenfor denne har de intet at skaffe. Heldigvis! Thi det er en Kendsgerning at man indenfor de Kredse aldrig vil kunne forstaa Solidaritetens Bud i samme Udstrækning som i Arbejderklassen. Og med fager Tale kommer man jo ikke langt.

Som bekendt tilstillede Socialdemokratisk Ungdomsforbund fornylig sine Klubber et hemmeligt Circulære, hvori der blev indbudt til Afholdelsen af en extra Kongres med Spørgsmaalet om Iværksættelse af Generalstrejke i Tilfælde af Krigsudbrud paa Dagsordenen. Ungdomsforbundet har selvfølgelig Ret til at holde Kongres, naar det lyster, men i det paagældende Circulære opfordredes Klublederne til at agitere indenfor Fagforeningerne, Fællesorganisationerne og de politiske Foreninger for Tilslutning til Kongressen.

Og hvorfor?

Jo, Partiledelsen og Ledelsen for den faglige Landsorganisation har nemlig paa Forslag af Ungdomsforbundet behandlet Spørgsmaalet og henlagt Sagen i Tiden før Circulærets Fremkomst, og senere afvist Spørgsmaalet. Og da Arbejderbevægelsens øverste Ledelse nu ikke har anset det for hensigtsmæssigt at holde Kongres om Sagen paa det paagældende Tidspunkt, har Ungdomsforbundets Centralledelse under megen Brask og Bram sammenkaldt til Kongres for at varetage de stakkels vildledte Arbejderes Interesser. Den som tror at slige Hensyn har været de afgørende har dog nok taget grundigt fejl. Man kan nemlig, naar man læser Referatet af Kongressens Forhandlinger, ikke undgaa at lægge Mærke til, at Hovedvægten er lagt paa at fremstille Arbejderbevægelsens Ledelse i et saa ufordelagtigt Lys som mulig. Og da forstaar man Hensigten.

Med Forspillet til denne Kongres er en ny Epoke indtraadt i Arbejderbevægelsens Historie. Og det er, hvorvidt en Organisation har Ret til at sammenkalde en anden Organisations Medlemmer til Møde, naar Bestyrelsen for den førstnævnte vægrer sig ved at gøre det. Man tænke sig f. Ex. at Grubearbejderforbundets Styrelse sammenkaldte til en Kongres som den ansvarlige Ledelse for Landsorganisationen havde vægret sig ved at sammenkalde. Eller at Partistyrelsen tog sig for at sammenkalde Ungdomsforbundets Klubber til Kongres. Mon man alligevel vilde synes, at det var loyalt? Eller om Papirarbejdernes Organisation behagede at sammenkalde vort Forbunds (Arbejdsmændenes. *Red.*) Medlemmer til Kongres. Alene denne Tanke synes ganske absurd. Det hed ganske vist i Circulæret, at man kun skulde søge at *interessere* andre Organisationer for at sende Repræsentanter, men den virkelige Mening er let gennemskuelig. Og selv med Anvendelsen af al Verdens Prokuratorkneb bliver Anretningen ikke paa nogen Maade mere smagfuld.

Men hvad har nu denne stort anlagte »Arbejderkongres« udrettet?

Jo, den har i hele to Dage diskuteret, hvorvidt Generalstrejken kunde anvendes som Middel mod Sverrigs Indblanding i Krigen, Man tør vel formode at alle de forsamlede ved Afskedens Stund har været enige om, at de af denne diskuterede og mulig vedtagne Foranstaltninger er af saa stor Betydning, saa en Krig med Sverrig herefter er umulig.

For alle os andre, som ikke kan se Sagen fuld saa enkel, staar Spørgsmaalet derimod fremdeles uløst. Og dertil kommer, at man ganske afgjort ikke har gavnet Fredssagen det bitterste med Spektaklet. For at bevise, at Arbejderklassen er fredsvenlig, behøver man virkelig ikke at holde Kongres.

Men lad os for Alvor overveje om en Generalstrejke efterfulgt af Vægring mod Mobilisering er gennemførligt i vort Land. Skal Strejken faa nogen Betydning fordres det selvfølgelig først og fremmest, at Kommunikationsarbejderne deltager. Jernbanepersonalet behøver, som bekendt, ikke at møde ved almindelig Mobilisering. Det ligger derfor nær at tænke, at de ikke vil resikere deres Liv ved at deltage i en Mobiliseringsstrejke. Egoismen er som bekendt ikke saa lille i vort Folk. Og hvorledes skulde de Hundredetusinde Landarbejdere, som ikke paa nogen Maade er organiserede, stille sig. Og hvordan skulde de, man almindeligvis kalder de intellektuelle, stille sig? Det behøver man ikke at spekulere over. Resultatet vilde sikkert blive at de, der deltog i Strejken, blev Ofre for de ikke strejkendes Kugler.

Og saa melder det Spørgsmaal sig vel af sig selv: Er det bedre at lade sig skyde ned af Landets egne Undersaatter end af en fremmed Magts? For min Ringhed staar det klart, at paa den Maade var intet vundet.

Man har sagt at Erfaringerne fra Generalstrejken i 1909 ikke har Betydning, naar der er Tale om Generalstrejke mod Krigen, thi den Gang gjaldt det økonomiske Interesser. Det kan være rigtigt. Men Risikoen at blive skudt som Desertør fandtes ikke den Gang, og den maa være blind, der ikke kan se hvor langt eller hvor kort Solidariteten vil række, naar det saaledes gælder.

Og hvorledes var det med Iværksættelsen af Strejken den Gang? Ja, *da fulgte vi en bestemt Parole, som udgik fra Hovedledelsen.* I det Stykke taaler Hr. Høglunds (Ungdomsforbundets Leder. *Red.)* Strejke og Strejken i 1909 ingen Sammenligning.

Saa siger man, at Generalstrejken mod Krigen skulde være forbi efter to—tre Dages Forløb og ikke som i 1909 strække sig over mange Uger.

Ja, men saadan ræsonnerede man jo ogsaa i 1909. Nej, hvorledes en Strejke forløber, kan man ikke forudsige, man kan kun antage, Der findes en god gammel Regel, der siger, at man ikke kan komme Udviklingen i Forkøbet, og derfor er det vanskeligt paa Forhaand at tage Beslutning om, hvorledes man skal stille sig ved eventuelt Krigsudbrud. Kommer Krigen oprulles Situationerne sikkert af sig selv, og hvert Individ maa selv handle. Derfor er en Generalstrejke mod Krigen overordentlig svær at organisere, men det er maaske endnu værre at planlægge den. Det lader ogsaa til at den afholdte Kongres har været ganske paa det rene hermed. Man mærker nemlig ikke Spor af noget positivt derfra, Kongressen efterlader sig intet andet end et Slags Fredsmanifest og saa en Udtalelse om Nødvendigheden af ny Kongres. Med Henblik herpaa valgtes en Slags Overhøjhed, der sammen med Ungdomsforbundets Centralledelse skal sammenkalde til en saadan ny Kongres, hvis det formenes at være hensigtsmæssigt.

Dette var altsaa kun Indledningen til den Særpolitik som nu skal fortsættes. Hvorlænge skal Arbejderklassen tolerere dette Splittelsesarbejde? Det er sandelig paa høje Tid at man faar Øjnene op og faar gjort sig det klart, hvad det er, der gaar for sig.

Meget, meget mere skulde kunne føjes til foranstaaende, men det vilde sikkert lægge Beslag paa al for megen Plads, hvis Spørgsmaalet skulde udvikles nærmere. Men vi skal stadig og blot erindre, at vor Organisations Styrke udadtil *var, er* og *bliver — Enighed og Solidaritet i vor Optræden.* Samlede *staar* vi, splittede *falder* vi.

Af den faglige internationale Efterretningskorrespondance.

Italien.

Ønsker hos de italienske Landarbejdere.

Fra Italien er der i Begyndelsen af Marts tilskrevet os følgende:

For den italienske Regering foreligger en uhyre Mængde Forespørgsler, som tager Sigte paa Forholdsregler til Højnelse af Landbruget. Ved Midten af Marts Maaned skal

de besvares i Parlamentet. Dette Tidspunkt er lovlig sent for eventuelle Beslutninger, som skal være Landbruget til nogen Nytte. Saa skal ogsaa de Udvalg træde sammen, som Regeringen vil overdrage forskellige Undersøgelser og Overvejelser.

Det er ogsaa noget sent for den utaalmodigt ventende Landarbejderklasse, som allerede præciserede sine Ønsker og Forslag ved enhver Lejlighed ifjor Foraar. Landarbejdernes Nødraab har ofte lydt i »Avanti«. I dette Blad gives der den 27. Febr. endnu en Gang en Fremstilling af alt det, som Landarbejderne i Maaneder forgæves har søgt at lægge Regeringen og det store Landbrug paa Hjerte. Den forestaaende Parlamentssamling burde egentlig være den seneste Termin for den nøjagtige Folketælling af de ikke fastboende Landarbejdere, hvilken Tælling egentlig nødvendiggjordes ved den evropæiske Krigs Begyndelse, og for Alvor blev nødvendig, da Italien selv blev krigsførende Land. Paa de nævnte Tidspunkter vendte en stor Mængde italienske Landarbejdere hjem fra Udlandet, og disse er siden som Vandrearbejdere draget hid og did. I Forsommeren 1915 gjorde de sig i flere Tilfælde bemærket og frygtet som Løntrykkere. Organisationerne, og da i første Linie Landarbejderforbundet (Federazione Nazionale del Lavoratori della Terra) og »Societa Umanitaria« har gjort hvad de formaaede for at skaffe de nøjagtigst mulige Oplysninger om Anvendelse af disse Arbejdere. De er imidlertid overbeviste om, at Tallene vil blive i høj Grad korrigerede ved en af Regeringen foretagen Optælling. Naturligvis forandres Billedet ogsaa ved hver Indkaldelsestermin.

I nøjeste Sammenhæng med dette Spørgsmaal staar Spørgsmaalene om Oprettelse af offentlig Arbejdsanvisning og Ydelsen af Moderation paa disse Arbejderes Rejse- og Flytningsomkostninger. Desuden maa det formodes, at disse Lejligheds- og Sæsonarbejdere iaar for en stor Del er Kvinder. Og der maa da træffes særlige Foranstaltninger for at beskytte disse Kvinder fysisk og moralsk. Efter det Forbillede, som er givet ved Tilbagesendelsen (fra Hæren) af Arbejdere, som vanskeligt kan erstattes i Ammunitionsindustrien, bør der ogsaa finde Tilbagesendelse Sted af saadanne Arbejdere fra Landbrugets Omraader, som ikke kan erstattes med Kvinder. Landbrugere, som forsømmer Kvægavlen eller lader Kvæget slagte, skal i hvert Fald ikke kunne paaberaabe sig Manglen paa Røgtere til Kvæget. Staten bør imødekomme Landbruget ved Transportbegunstigelser og ved Fremskaffelse af Gødningsstoffer og Maskiner, samt — ved at fremme kemiske og agrariske videnskabelige Anliggender — yde værdifuld Opmuntring til en intensivere Drift af Jorden. I intet Tilfælde bør det være tilladt — saadan som det skete ifjor — at store Landstrækninger henligger ubenyttet. Artiklen erindrer tillige paany om Kreditforholdene for de smaa Jordbrugere, og sluttelig giver den Regeringen det Raad, at den følger visse tyske Eksempler i sine landøkonomiske Forholdsregler.

Frankrig.

Arbejdsanvisning for hjemvendende Krigere.

Det franske Arbejdsministerium har i en længere Redegørelse beskæftiget sig med Nødvendigheden af, at der træffes Forholdsregler mod den Arbejdsløshed, som kan befrygtes, naar Krigerne vender tilbage. Beretningen er som Rundskrivelse tilsendt Præfekterne i alle Departementer og fremtræder i det hele og store som en Opfordring til Oprettelse af kommunale Arbejdsanvisningskontorer. Det hedder saaledes: »Manglen paa en rationel Organisering af Arbejdsanvisningen har under Krigen gjort sig mere mærkbar end nogen Sinde før, og det vilde være utilgiveligt, om Demobiliseringen skulde træffe os uforberedte«. Ikke blot vil utallige Arbejdere finde deres tidligere Pladser besat, men der vil ogsaa være mange Arbejdere,

som maa afskediges, fordi de Virksomheder, som er omdannet efter Krigens Behov, atter vil vende tilbage til deres tidligere Produktion. Blandt disse Arbejdsløse vil der ogsaa være mange Udlændinge. Denne sidste Vending af Beretningen tager særlig Sigte paa de i Ammunitionsfabrikkerne beskæftigede Belgiere. Der er ogsaa mange Italienere og Marokkanere beskæftigede i de franske Ammunitionsfabrikker.

Ministeriet tilbyder sin Hjælp til Myndighederne ved Udvidelsen af alt eksisterende, og Oprettelsen af nye Anvisningskontorer. Der skal ydes Laan, saa snart Stillingen lader sig overskue; desuden er der fra Ministeriets Side lovet betydelige Subventioner, ligesom man ved Portofrihed og paa anden Maade vil lette Organiseringen af disse Kontorer.

Stillingen i det parisiske Dameskræderi.

»Temps« bragte fornylig en meget gunstig Fremstilling af Forholdene indenfor Dameskrædderbranchen i Paris. I »Bataille« fra 24. Februar modsiger Skrædderforbundets Formand, Vignaud, denne overdrevne Skildring og paaviser, i Modsætning til denne, at de herhen hørende kvindelige og mandlige Arbejderes Stilling endnu lader meget tilbage at ønske. Efter Vignauds Fremstilling besluttede Arbejdsgiverne i August 1914 — under Paaskud af, at de skulde arbejde for Røde Kors — at nedsætte Lønningerne til det Halve.

Arbejdernes Organisation, som var svækket ved Mobiliseringen, var nødt til at bøje sig for denne Afgørelse. Da de økonomiske Forhold i Februar 1915 igen var bleven normale, begyndte Fagforeningerne at udfolde Bestræbelser for atter at gennemtvinge normale Tariffer. Det lykkedes dem at aftvinge Arbejdsgiverne 20—30 pCt. Lønforhøjelse. Man indrømmede den Lønforhøjelse i Erkendelse af Dyrtiden, men Lønnen var jo dermed paa langt nær ikke kommen op paa den tidligere Højde. Dermed har det i det store og hele haft sit Forblivende, og det er saaledes urigtigt, naar »Temps« vil paastaa, at Lønningerne kun er 10—20 pCt. under det normale i Fredstid. Skrædderne er for en stor Del erstattet med Kvinder, som faar en betydelig mindre Løn end Mændene. Som Eksempel nævnes bl. a. Forretningen »*Cheruit*«. Den sælger nøjagtigt lige saa dyrt som før Krigen. Ingen Kostume sælges under 800 à 1000 Francs. Til Trods herfor har Syerskerne nu forgæves i 8 Maaneder krævet den normale Løn, som beløb sig til 25 Frc. eller mere pr. Uge. Mandlige Skræddere findes der overhovedet ikke flere af hos »Cheruit«.

Bygningsarbejdere.

De franske Forbund af Murere og Jordarbejdere har nylig afholdt et Møde i Paris for at høre Beretning aflagt om de under Krigen udbetalte Understøttelser.

Det regelmæssige Kontingent indkommer kun sparsomt; men derfor betaler mange Medlemmer et særligt Bidrag, som er bestemt for Understøttelseskassen. Derved er det blevet muligt at understøtte 1400 indkaldte Medlemmers Familier med 70,000 Francs. Til de Indkaldte selv var udbetalt 8770 Francs. Til »Bataille Syndicaliste« var betalt 14,200 Frc., til »Ruche« 2,500 Frc. og til »Avenir Social« 2,825 Frc. Til belgiske Flygtninge var betalt 150 Frc., til Arbejdsstuen i Pariser-Arbejderbørsen 400 Frc. og i Syge- og Begravelsespenge 2,656 Frc., ialt altsaa ca. 100,000 Frc.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i April 1916.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. Maj 1916.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

FORBUNDENES BOGTRYKKERI KØBENHAVN

Otto Smith.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 45 ❋ KØBENHAVN DEN 6. MAJ 1916 ❋ 12. AARGANG.

INDHOLD: Den faglige Situation. Repræsentantskabsmødet. Jubilæum. Forligsmanden. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene paa Bornholm. Arbejdsmændene ved Grusgrave og Skærvefabrikker. Drejerne. Karetmagerne i Provinserne. Kedel- og Maskinpasserne paa Bornholm. Kedelpasserne i Odense. Møllerne paa Cementfabrikkerne ved Mariagerfjord. Mølleriarbejderne paa Handelsmøllerne i Provinserne. Pottemagerne paa Knabstrup Lervarefabrik. Sadelmagerne og Tapetopsætterne Stukkatørerne). Udlandet.

Den faglige Situation 1916.

Lock-outerne aflyst.

Efter at Arbejdsgiverforeningen den 22. April, uden Hensyn til at der overalt førtes livlige Forhandlinger om at faa foreliggende store Konflikssager bragt til Afslutning, havde udstedt sit andet Lock-out-Varsel overfor samtlige Medlemmer af Dansk Arbejdsmands Forbund, fortsattes Forhandlingerne, og for Jord- og Betonfagets vedkommende tog de særlig Fart den 26., 27. og 28. April. I Tilslutning til disse Forhandlinger arbejdedes der paa at faa den københavnske Murarbejdsmandsstrejke bragt til en Afslutning.

Det sidste alvorlige Tag strakte sig over en 40 Timers Forhandling, hvori Repræsentanter for alle direkte interesserede Parter og for Hovedorganisationerne deltog, og Forligsmanden var aktiv den største Del af denne urimelig lange Turnering, der kun afbrødes af de nødvendigste Spisepauser. Men ved Midnatstide mellem den 28. og 29. April forelaa der ogsaa Forslag, der gjorde det sandsynligt, at saavel Jord- og Betonsagen som Murarbejdsmandssagen var deres endelige Løsning nær.

Paa Forligsmandens Henstilling udsatte Arbejdsgiverforeningen derfor den til den 29. April bebudede Lock-out indtil videre under Hensyn til at Arbejderorganisationerne skulde have Forslagene behandlet i deres kompetente Forsamlinger.

Arbejdsgiverforeningens Skrivelse om Udsættelsen var dateret den 29. April og havde følgende Ordlyd:

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Herved tillader vi os at meddele, at Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg i sit Møde i Dag — i Anledning af de i Gaar i Jord- og Betonarbejderfaget og Murarbejdsmandsfaget i København afsluttede Overenskomster, som paa Mandag vil blive forelagt de respektive Generalforsamlinger til Sanktion — har vedtaget at udsætte den til Lørdag Aften den 29. April overfor Dansk Arbejdsmandsforbund varslede Lockout, idet man udtrykkeligt har forbeholdt sig, hvis det maatte blive nødvendigt at iværksætte Lockouten, da at gøre dette med Dags Varsel.

P. F. V.
S C HAUBERG
Sophus Agerholm.

Om Formiddagen den 1. Maj samledes Murarbejdsmændene til Generalforsamling og vedtog Afslutning af den 8 Uger lange Konflikt paa det foreliggende nye Grundlag, og Jord- og Betonarbejderne afholdt om Aftenen den 2. Maj Branchegeneralforsamlinger om alle Priskurantforslagene. Ved disse Generalforsamlinger blev samtlige Prislister vedtaget med stor Majoritet.

Om Aftenen den 3. Maj holdt Jord- og Betonarbejdernes Afdeling Hovedgeneralforsamling om selve Overenskomstforslaget, som ligeledes blev vedtaget.

Grundlaget for den bebudede Lockout var dermed bortfaldet og Arbejdsgiverforeningen aflyste den derefter i følgende Skrivelse af 4. Maj:

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Efter at der er opnaaet Enighed om Overenskomstforholdene i Jord- og Be

tonarbejderfaget og om en Afslutning af Murarbejdsmandskonflikten i København samt de øvrige Konflikter i Byggeindustrien, skal vi herved meddele, at Arbejdsgiverforeningen aflyser den til Lørdag den 29. April varslede Lock-out overfor Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund, ligesom vi samtidig aflyser den ved Skrivelse af 12 f. M. varslede Lock-out overfor en mindre Del af Dansk Arbejdsmands Forbunds Medlemmer.

P. F. V.
S. C. HAUBERG.

Sophus Agerholm.

I samme Skrivelse blev den partielle Lock-out, der var varslet den 4. og 12. April og senere udsat paa ubestemt Tid, altsaa ogsaa formelt aflyst. Reelt maatte denne Lock-out anses for at være gledet ud i Sandet fra det Øjeblik, de mere omfattende Lock-out-varsler havde naaet Tidspunktet for Lock-outens Iværksættelse.

Med de sidst afsluttede Overenskomster, er Forholdene ordnet for ca. 90000 organiserede Arbejdere, hvoraf ca. 77000 staar indenfor og ca. 13000 udenfor De samvirkende Fagforbund.

De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskabsmøde.

De samvirkende Fagforbunds ordinære Repræsentantskabsmøde afholdtes i Folkets Hus, Eirghavevejen 40 Tirsdag den 25. April Kl. 10 Form. med følgende

Dagsorden:

1. Beretning om Virksomheden.
2. Regnskabet.
3. Spørgsmaal om Opførelse af en Fagforeningsbygning i København.
4. Arbejderskolen.
5. Regler for Behandling af faglig Strid mellem Arbejdernes kooperative Foretagender og Arbejdernes faglige Organisationer.
6. Forslag til Lønninger.
7. Indstilling af 3 Medlemmer til Arbejdsraadet.
8. Lærlingeforholdene.

Til Dirigenter valgtes Smed *J. A. Hansen*, som straks overtog Mødets Ledelse, og Cigararbejder *Vilh. Nygaard*.

Dagsordenens første 7 Punkter fik en forberedende Behandling til Generalforsamlingen, der skulde afholdes de paafølgende Dage.

Det sidste Punkt om Lærlingeforholdene indlededes af Typograf *Martin Petersen* fra Aarhus, fra hvilken By Fællesorganisationen havde ønsket Sagen behandlet af De samvirkende Fagforbund efter at den var drøftet paa en Række Møder der i Byen.

Indlederen stillede til Slut følgende Resolution til Vedtagelse:

Repræsentantskabsmødet den 25. April 1916 beslutter at henstille til Forretningsudvalget i Forbindelse med den soc. Rigsdagsgruppe snarest at foranledige den nugældende Lærlingelov optaget til Drøftelse og Revision paa den danske Rigsdag med særlig Henblik paa, at der fastsættes:

1. En passende Mindsteløn.
2. Arbejdstidens Maximum nedsættes til 8 Timer eller i intet Tilfælde til at være længere end for de voksne Arbejdere indenfor det paagældende Fag.
3. Forsvarlig Uddannelse med Deltagelse i den teoretiske og praktiske Undervisning, der gives paa de tekniske Skoler, og Udgiften hertil paahviler Arbejdskøberne eller det offentlige.
4. Læretidens Varighed fastsættes til 4 Aar.
5. Der bør sørges for offentlig og betryggende Kontrol med Lærlingenes Uddannelse.

Otto Smith erklærede paa Forretningsudvalgets Vegne, at den foreslaaede Resolution kunde tiltrædes som et Grundlag for fortsat Arbejde paa Lærlingesagen, og gav derefter forskellige Oplysninger om den Virksomhed, der i de senere Tider var udfoldet paa dette Omraade. Han henviste til, at Socialdemokratiet ved Kongressen i Aarhus i Septbr. 1915 havde optaget Lærlingeforholdenes Ordning som en Del af Partiets Arbejdsprogram og oplyste tillige, at Kommissionen angaaende den tekniske Undervisning i høj Grad beskæftigede sig med Spørgsmaalet om Oprettelsen af Fagskoler og Værkstedsundervisning og om teoretisk Dagundervisning for Lærlinge. Endelig gjorde han bekendt med, at Tilsynsraadet for den offentlige Arbejdsanvisning i nogen Tid havde truffet Forberedelser til Lærlingeanvisning, og et Udvalg om denne Sag havde blandt andet paatænkt Udarbejdelsen af visse Krav, der maatte stilles til de Mestre, der paatog sig Lærlingeuddannelse.

Efter korte Bemærkninger af Indlederen vedtoges den stillede Resolution enstemmigt.

Jubilæum.

Formanden for Dansk Arbejdsmands Forbund *M. C. Lyngsie* blev den 22. April fejret af nær og fjærn i Anledning af at han denne Dag havde været fast knyttet til Arbejdsmændenes Organisation i 25 Aar, i Begyndelsen som Leder af den københavnske Bevægelse, siden 1896 som Formand for Dansk Arbejdsmands Forbund, der den Gang dannedes af alle Landets større eller mindre Grupperinger af Arbejdsmænd.

Nogen fyldig Omtale af Jubilarens Virksomhed er ikke nødvendig, da man skal søge efter den danske Arbejder, der ikke kender Lyngsies Navn og Gerning, men Lejligheden skal benyttes til i Taknemmelighed og Beundring at tænke tilbage paa det overmenneskelige Arbejde, alle de Byrder og Genvordigheder, Lyngsie har taget paa sine Skuldre i de lange Aar, hvor han har været Sjælen i den Virksomhed, der krævedes for at øge de organiserede Arbejdsmænds Tal fra 340 til 43000 og paa samme Tid varetage deres og tusinde andres Interesser overfor Arbejdsgiverne, paa Tinge, i kommunale Raad og overalt derude, hvor der skulde lægges Ryg til.

Det skal altsammen erindres og det *blev* erindret paa Højtidsdagen, ved Opmærksomheder og Taknemmelighedsbeviser, der blev bragt ham, og Jubilaren og hans Hustru, der trods alle dybe Savn og Bekymringer i de svundne Aar har været ham den mest trofaste og pligtopfyldende Medhjælp, har sikkert ogsaa begge faaet Følelsen af at der virkelig blev bragt dem en oprigtig Tak fra alle Sider, netop saadan en Tak, som alle ønskede at bringe dem.

Vi tror det. For de to sagde selv, at *Jubilæet var den skønneste Oplevelse, de havde haft.*

Og det var *det*, alle Gratulanterne ønskede, det skulde være.

Ved en Deputation overrakte Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund Jubilaren en Opsats med Blomster.

Forligsmanden
under sig en velfortjent Hvile.

De samvirkende Fagforbund har den 4. Maj modtaget efterstaaende Skrivelse fra Forligsmanden:

»Fornyelsen af de talrige Arbejdsoverenskomster, der er udløbne i indeværende Foraar, har i de sidste 3 Maaneder medført et saa overvældende Arbejde for mig som Statens Forligsmand i Arbejdsstridigheder, at jeg nu maa anse nogen Tids Hvile for nødvendig af Hensyn til mit Helbred.

Jeg tillader mig derfor at meddele de ærede Fagforbund, at Forretningerne som Forligsmand indtil videre vil blive varetagne af den af Indenrigsministeriet udnævnte Stedfortræder for Forligsmanden, Hr. Kontorschef K. Riis-Hansen.«

ADOLPH JENSEN.

Den faste Voldgiftsret.

Murernes Erstatningskrav over for Mikkelsen Sørensen i København.
Sag Nr. 168.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 19. April 1916 i Sag Nr. 168*:* Murerforbundet i Danmark mod Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Københavns Murerlaugs og dettes Medlem Murermester Mikkelsen Sørensens Vegne.

Den 3. December 1915 afholdtes en faglig Voldgift vedrørende et Byggeforetagende i Ungarnsgade, som Murermester Mikkelsen Sørensen havde taget i Entreprise for »Aktieselskabet Bellevue ved Hermann Ebert«. Beretningen om denne Voldgifts Resultat er saalydende:

»Svendene forlanger Erstatning paa Grund af Mangel paa Materialier og andet, ialt 888 Timer a 70 Øre.

Kendelse:

Der gives Svendene Erstatning for 663 Timer a 70 Øre, saafremt

Mesteren kan faa Summen refunderet af Bygherren, hvilket han skal have Forpligtelse til at forsøge inden Forløbet af 8 Dage.

Omkostningerne udredes med $^2/_3$ af Mesteren og $^1/_3$ af Svendene«.

Den 9. December 1915 modtog Murersvendenes Fagforening en Skrivelse fra Lauget, hvori meddeltes, at Mesteren saavel mundtlig som skriftlig havde henvendt sig til Bygherren, men uden Resultat, da denne havde stillet sig afvisende.

Den 18. Marts d. A. rettede Forbundet en Skrivelse til Lauget med Forespørgsel, om der fra Mikkelsen Sørensens Side var gjort yderligere Forsøg paa at fremskaffe Pengene til Svendene, eller Lauget iøvrigt havde truffet nogen Foranstaltning til at faa Voldgiftskendelsen efterkommet. Hertil svarede Lauget den 25. s. M., at Mesteren paany havde tilskrevet Bygherren, men derpaa modtaget det Svar, at han intet vilde betale og ansaa Sagen som sig ganske uvedkommende.

Murerforbundet har nu som Klagere under nærværende Sag gjort gældende, at da der ved Kendelsen er tilkendt Svendene Erstatning, maa efter Forbundets Mening saavel Lauget som Mesteren have Forpligtelse til at efterkomme Kendelsen og fremskaffe det Svendene tilkendte Beløb, og at det ikke kan ansés for tilstrækkeligt, at Mesteren ved en høflig Skrivelse anmoder Bygherren om at betale, men at Meningen med Kendelsen maa være, at der fra Laugets og Mesterens Side gøres alvorlige og effektive Skridt for at opfylde Kendelsens Bestemmelser. Undladelsen heraf betragter Forbundet som Brud paa en faglig Voldgiftskendelse og har derfor nedlagt Paastand paa, at Murerlauget paa egne og Mikkelsen Sørensens Vegne kendes pligtig til inden 8 Dage efter Sagens Afslutning at udbetale den Svendene tilkendte Erstatning, samt paa, at Sagens Omkostninger paalægges Modparten.

Arbejdsgiverforeningen har paastaaet sig frifundet og Sagens Omkostninger paalagt Klagerne under Fremhævelse af, at Murermester Mikkelsen Sørensen ved de Henvendelser, han har rettet til Bygherren, fuldt ud har opfyldt den ham ifølge den faglige Voldgiftskendelse paahvilende Forpligtelse til at forsøge paa at faa Summen refunderet af Bygherren. Da disse Forsøg ikke har ført til noget Resultat, maa Betingelsen for Murermesterens Erstatningspligt overfor Svendene være bortfaldet.

Efter hvad der er oplyst under Sagens Behandling for Den faste Voldgiftsret, maa det antages, at der ikke paahviler Bygherren nogen retlig Pligt til at betale det paagældende Beløb, og at et Sagsanlæg mod Bygherren fra Murermester Mikkelsen Sørensens Side derfor vilde være formaalsløst. Under disse Omstændigheder maa Retten give de Indklagede Medhold i, at den faglige Voldgiftsrets Kendelse er opfyldt ved Mesterens forgæves Henvendelser til Bygherren.

De Indklagede vil derfor være at frifinde og Sagens Omkostninger at paalægge Klagerne. Da imidlertid den Form, der er givet den faglige Voldgifts Kendelse, gør det forklarligt, at Klagerne har misforstaaet den, findes Omkostningsbeløbet kun at burde sættes til 50 Kr.

Kendelse.

De Indklagede, Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Murerlaugets og Murermester Mikkelsen Sørensens Vegne, bør for Klagernes Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Klagerne, Murerforbundet i Danmark, med 50 Kr.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa Bornholm. Med Foreningen for Kaolin-, Kalk- og Teglværksindustrien paa Bornholm havde Arbejdsmændene lokalt sluttet Overenskomst den 26. Februar, men Dansk Arbejdsmands Forbund godkendte ikke denne Overenskomst.

Sagen kom derfor til Behandling paa et Fællesmøde med Repræsentation fra Hovedorganisationeren den 6.

April, og her opnaaedes Enighed om, at der foruden de 4 Øre, der var fastslaaet som Tillæg til Timelønnen ved tidligere Forhandlinger, skulde der ydes 1 Kr. ugentlig i Dyrtidstillæg, og Overenskomsten, der først var bestemt til at gælde til 1919, blev dernæst forkortet til en toaarig Overenskomst, saa den kun gælder til 31. Januar 1918.

Arbejdsmændene ved Grusgrave og Skærvefabrikker. Dansk Arbejdsmands Forbund varslede 11. og 21. Marts Strejke overfor Foreningen af Grusgrave og Skærvefabrikker samtidig med at Strejker bebudedes overfor en hel Række andre Virksomheder.

Den 7. April opnaaedes imidlertid Enighed om at forny de opsagte Overenskomster til 1. Februar 1918, mod at alle Timelønninger forhøjedes med 3 Øre. Dertil fik alle time- og akkordlønnede Arbejdere et Dyrtidstillæg paa 4 Øre pr. Time til en Fortjeneste, der ikke overstiger 45 Øre pr. Time, 3 Øre forsaavidt Fortjenesten er over 45, men ikke over 50 Øre, og 2 Øre forsaavidt Fortjenesten er over 50, men ikke over 60 Øre i Timen.

Endvidere blev det fastslaaet, at lokale Forhandlinger skulde optages om Revision af Priskuranterne paa Basis af et Akkordoverskud paa 50 pCt. af Timelønnen. Forhandlingerne skulde være tilendebragte senest den 1. Maj. Hvor der opnaas Enighed om nye Priskuranter, bortfalder fra disses Ikrafttræden ovennævnte Dyrtidstillæg til Akkordarbejde.

Overarbejde betales med 50 pCt. Tillæg til Timelønnen, tidligere med 35 pCt. Overenskomstens Tillæg fik tilbagevirkende Kraft fra 1. Februar.

Strejken aflystes.

Drejerne Landet over. Den 12. April har Drejerforbundet i Danmark afsluttet ny Overenskomst med Drejerlauget i København og med Provinsernes Centralforening.

Derved forhøjedes Minimallønnen med 5 Øre og alle Timelønninger ligeledes med 5 Øre. En 10 pCt.s Forhøjelse blev dernæst fordelt paa Akkordprislisten.

Arbejdstiden forbliver uforandret 9½ Time. Overarbejdsbetalingen, der hidtil var fastsat til 50 pCt. Tillæg indtil Kl 8 paa Hverdage og 50 pCt. til Kl. 4 paa Søn- og Helligdage, bliver fremtidig 50 pCt. for de første 2 Timer baade paa Hverdage og Søn- og Helligdage og derefter 100 pCt. for Tiden derudover.

Endvidere er der som ny Bestemmelse indført Ventepenge for alle Tilfælde, hvor Arbejderne maa vente paa Materialier eller af anden Grund; i saadanne Tilfælde skal Timelønnen betales.

Samtlige Akkordpriser blev reviderede og der foretoges en Regulering af Priserne for »Partiarbejde«. Overenskomsten fik tilbagevirkende Kraft paa den Maade, at den daglige Fortjeneste forhøjedes med et Tillæg af 10 pCt. fra 1. April.

Overenskomsten udløber tidligst 1. April 1919.

Kedel- og Maskinpasserne paa Bornholm. Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund har afsluttet Overenskomst med *Bornholms Kaolinslemmerier* den 21. Marts og derved gennemført Fagets Normaloverenskomst af 16. Februar d. A. Samtidig er Lønnen for Maskinpassere ved Hovedanlægene fastsat til 31 Kr. pr. Uge saavel for Dag- som Natdrift. Ved Dampspillet fastsattes 28 Kr. Ved andet Arbejde 26 Kr.

Alt Overarbejde betales med 65 Øre pr. Time.

Den 13. Marts har Forbundet sluttet Overenskomst med Aktieselskabet *De forenede Granitbrud og Stenhuggerier* ved Rønne, hvor Normaloverenskomsten ligeledes er gennemført.

Møllerne paa Cementfabrikkerne ved Mariagerfjord. Dansk Mølleriarbejderforbund har den 8. April afsluttet Overenskomst til 1. Februar 1918 med Cementfabrikken »Dania« og derved forhøjet Timelønnen fra 40 til 43 Øre.

Samme Dag er Overenskomsten med Fabrikken »Cimbria« forlænget til 1. Februar 1918 med de Ændringer, at Maanedslønnen er for-

højet med 10 Kr., medens Extrabetalingen for Arbejde paa Søn- og Helligdage er forhøjet fra 40 til 50 Øre i Timen. Overtidsbetalingen er ogsaa forhøjet fra 40 til 50 Øre.

Endelig afsluttede Forbundet ved samme Lejlighed Overenskomst med Fabrikken »Kongsdal«. Derved enedes man om, at Møllernes Maanedsløn skulde forhøjes med 15 Kr. og Helligdagsbetalingen fra 40 til 50 Øre i Timen.

Denne Overenskomst gælder ogsaa til 1. Februar 1918.

Mølleriarbejderne paa Handelsmøllerne i Provinserne. Efter at der forgæves var forhandlet den 25. Marts i Arbejdsgiverforeningen om en Ordning for Handelsmøllerne i Jylland og paa Lolland-Falster varslede Forbundet Strejke, men forinden andet Varsel blev afsendt, kaldte Forligsmanden Parterne og Hovedorganisationerne til et Møde, og den 13. April stilledes et Mæglingsforslag, som inden den givne Frist for Svarets Fremsendelse — den 18. April — godkendtes fra begge Sider.

Derved blev oprettet Overenskomst mellem Dansk Mølleriarbejder-Forbund og følgende Handelsmøller til 1. April 1918: Dampmøllen, Nykøbing Falster, Maribo Dampmølle, Soves Dampmølle, Nakskov, Slotsmøllen, Nyborg, Valsemøllen, Esbjerg, Olympia, Randers, og Aalborg nye Dampmølle.

Med denne Overenskomst forhøjedes Ugelønnen for alle faglærte Arbejdere fra 24 til 28 Kr., for ikkefaglærte Arbejdere ved Møllerne i Aalborg og Randers fra 22 til 26 Kr.

Dertil bestemtes det, at naar Arbejdet skal passes i Spisetiden om Dagen, betales det med 60 Øre pr. Time. Endvidere, at Arbejde Lørdag Nat fra Kl. 6 til 6, der hidtil betaltes med 50 Øre i Timen, fremtidig skal betales med 7 Kr. 20 Øre (60 Øre i Timen) og ved Valsemøllen i Esbjerg med 8 Kr. 50 Øre (ca. 71 Øre i Timen). Overarbejde fra Kl. 6 til 9 Aften, der hidtil betaltes med 50 Øre pr. Time, betales fremtidig med 65 Øre, og andet Overarbejde samt Søn- og Helligdagsarbejde, der hidtil betaltes med 60—65 Øre i Timen, betales herefter med 75 Øre pr. Time.

For Ulykkestilfælde, der indtræffer under Arbejdet, tegner Arbejdsgiveren Forsikring for følgende Summer: 4800 Kr. for fuld Invaliditet, 3200 Kr. samt 50 Kr. i Begravelseshjælp ved Død og 2 Kr. i Dagpenge ved midlertidig Arbejdsudygtighed. Dagpenge regnes fra den Dag Ulykkestilfældet indtræffer og til den Tilskadekomne bliver rask eller hans fulde eller delvise Invaliditet bliver konstateret.

Pottemagerne paa Knabstrup Lervarefabrik. Da Pottemagernes Forbund den 22 Januar i Aar afsluttede Overenskomst med Dansk Pottemagermesterforening blev Spørgsmaalet om en Overenskomst mellem Forbundet og Knabstrup Lervarefabrik, som staar udenfor Mesterforeningen, ogsaa behandlet, men Ejeren, der staar som Medlem af Teglværksforeningen, vilde ikke strække sig videre end til at stille i Udsigt, at han mulig vilde tiltræde Overenskomsten af 22. Januar og give den tilbagevirkende Kraft til 1. Februar, naar der var sluttet Overenskomst om selve Teglværksforholdene mellem Teglværksforeningen og Dansk Arbejdsmands-Forbund.

Under disse Forhold hvilede Sagen, og den kom først til Behandling igen ved et Fællesmøde den 28. Marts, hvor den henvistes til lokal Forhandling. Denne bristede imidlertid, og Sagen gik derfor igen til Hovedorganisationerne d. 18. April.

Nu krævede Fabrikken, som udenvidere havde trukket af Arbejdernes Fortjeneste, Akkordpriserne ved Maskindrejning i Gibsforme overenskomstmæssigt reduceret, men det Krav maatte tages tilbage, og dernæst blev Overenskomsten af 22. Januar tiltraadt.

Arbejdstiden fastsattes derved til »indtil« 10 Timer daglig. Minimaltimelønnen for Arbejdsmænd ved Pottemageriet fastsattes til 38 Øre. Ikke-faglærte Arbejdere ved forskellige Specialiteter fik 40 Øre og Brændere 41 Øre i Minimaltimeløn. Disse Lønninger betyder en Forhøjelse af 4 Øre.

En uheldig Paragraf, der hidtil forpligtede Pottemagerne paa Lervarefabrikken til at udføre visse Tilberedningsarbejder, naar disse som Følge af Konflikt paa Teglværket ikke udførtes af Arbejderne paa dette, blev fjærnet.

Den nye Overenskomst gælder som forudsat med tilbagevirkende Kraft fra 1. Februar i Aar, og alle de Fradrag, som Fabrikken har gjort i Arbejdernes Lønninger, skal godtgøres dem fuldt ud.

Overenskomsten gælder til 1. Februar 1918.

Sadelmagerne og Tapetopsætterne i København. Sadelmager- og Tapetsererlauget opsagde i Overensstemmelse med Arbejdsgiverforeningens Generalbeslutning den københavnske Overenskomst i Sadelmagerfaget til Udløb den 1. April, og Lauget ønskede blot at faa den opsagte Overenskomst, som knapt et Aar tidligere havde undergaaet betydelige forbedrende Ændringer, forlænget i 2 Aar.

Forbundets Medlemmer mente imidlertid, at Lejligheden til paany at faa Forbedringer gennemført maatte være inde under de foreliggende Omstændigheder, hvor Mestrene havde været saa forhippet paa at faa sagt op, og da det ikke lykkedes at faa saadanne Forbedringer gennemført ved fredelige Forhandlinger, bebudedes Strejke til den 8. April i Varsler af 24. og 30. Marts.

Den 7. April kom der imidlertid for anden Gang et Fællesmøde i Stand under Hovedorganisationernes Medvirken, og denne Gang opnaaedes sent paa Aftenen Enighed om et Forslag til en Overenskomst.

Sadelmagernes Generalforsamling var indkaldt til et tidligere Tidspunkt paa Aftenen. En Del af Medlemmerne afventede Forhandlingsudvalgets Tilstedekomst, og Forslaget blev derpaa vedtaget med 110 Stemmer mod 37.

Ved den trufne Overenskomst blev det gennemført, at alt Arbejde i Priskuranten saa vidt muligt skal udføres i Akkord. Er der i Løbet af en Uge arbejdet 3 Dage ved Akkord, skal der lønnes med Akkordbetaling. Arbejde, som under Udførelsen forudsættes at være Akkordarbejde, kan ikke aflønnes ved Timebetaling.

Minimallønnen for de forskellige Brancher forhøjedes med 2 Øre. Ungsvendene, hvis Timeløn tidligere var 40 Øre for det første Halvaar og 45 Øre det andet, fik 5 Øre mere paa begge disse Satser.

Prisudvalgets Prisliste for Reparation af Militærarbejde skal være færdig den 15. Maj.

Under samme Forhold og ved samme Lejlighed opnaaedes Enighed om 10 pCt. Forhøjelse af *Tapetopsætternes* Prisliste, og en Omlægning af Landgrænsen fandt Sted.

Tapetopsætterne vedtog Forslaget enstemmigt.

Overenskomsterne gælder til 1. April 1918.

Stukkatørerne i København. Efter at den aarhusianske Afdeling af Stukkatørernes Forbund havde sluttet Overenskomst med Byens Arbejdsgivere, optog den københavnske Afdeling Forhandling med den derværende Fabrikantforening, som imidlertid stillede sig ganske afvisende overfor ethvert Krav om Forhøjelse, og dette Standpunkt fastholdt Arbejdsgiverne ved et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 1. April. Forbundet varslede derfor Strejke til Lørdag Aften den 8. April, men samme Dags Eftermiddag afholdtes et nyt Fællesmøde, hvor det lykkedes at naa til Enighed. Den gamle Priskurant fornyedes derved til 1. April 1918 imod, at der blev ydet en Forhøjelse af 10 pCt. for alt Arbejde — saavel Akkord- som Timelønsarbejde — der er paabegyndt efter 1. April i Aar. For Stilladsbygning fastsattes 60 Øre (i Stedet for som hidtil 50 Øre) pr. Time. Udbetalingen, der tidligere skete om Lørdagen, foretages fremtidig om Fredagen.

Strejken aflystes derpaa.

Udlandet.

Af den faglige internationale Efterretningskorrespondance.

Finland.

De finske Fagforeninger i Aaret 1915.

Medlemstallet i den finske faglige Hovedorganisation beløb sig ved Aarsskiftet til 30,150. I Løbet af Aaret 1915 er Medlemstallet dalet med 721. Af Medlemmerne var 24,500 heltbetalende, 5650 halvtbetalende, medens 6559 var kontingentfri som Følge af Arbejdsløshed.

Til Hovedorganisationen hørte 22 Forbund med 729 Afdelinger. Den store Arbejdsløshed fremgaar af det ovenstaaende store Antal kontingentfri Medlemmer. De stærkest ramte Forbund var Savværksarbejdernes med 2648, Transportarbejdernes med 1520 og Tekstilarbejdernes med 1036 Medlemmer. Det største Medlemstab havde de to førstnævnte Forbund, henholdsvis med 1264 og 462 Medlemmer.

Det grafiske Industriforbund gik tilbage med 302 og Malerforbundet med 206 Medlemmer. Paa den anden Side havde følgende Forbund Fremgang i Medlemstallet: Metalarbejderforbundet voksede med 1210 Medlemmer, Værkstedsarbejderne med 300, Læderarbejderne med 293, Konfektionsarbejderne med 166 og Bagerforbundet med 159 Medlemmer.

Holland.

Vi har tidligere meddelt om den ekstraordinære Fagforeningskongres i Holland i Efteraaret, hvor man besluttede at forlade den defensive Holdning, man siden Verdenskrigens Udbrud havde indtaget. Nu foreligger der Meddelelser, som viser, at vore hollandske Kammerater har forstaaet at føre Beslutningen ud i Livet, og at den hollandske Fagbevægelse i det nye Aar har taget kraftigt fat. Ifølge den faglige Hovedorganisations Organ er af Tømrer- og Snedkerforbundets 120 Afdelinger ikke færre end 95 i Lønbevægelse. Af andre Forbund kan nævnes Bygningsarbejderne med 30, Metalarbejderne med 40, Bagerne med 16, Skrædderne med 20 Afdelinger. Cigamagerrnes Forbund har afsluttet en ny landsomfattende Tarif. Paa et Antal Pladser er der ligeledes Lønbevægelse blandt Transportarbejderne, samt Land- og Mejeriarbejderne. Det samme gælder Møbelsnedkerne, skønt disse endnu lider stærkt under Krisen. Endvidere meddeles om en hel Række Resultater i de forskellige Forbund. Blandt disse er ogsaa de grafiske Fag og Kontormedhjælperne.

— Arbejdsinspektionens sidste Beretning udviser for Aaret 1913 et væsenligt Fremskridt med Hensyn til Arbejdstidens Forkortelse. Aarsagen hertil ligger, foruden i Fagbevægelsen, særlig i Arbejdsloven af 1911 og Loven til Beskyttelse af Stenhuggerne. Antallet af Arbejdere, som staar under Ulykkesforsikringsloven, var i 1912: 418,299, men 441,120 i Aaret 1913, altsaa en Fremgang paa 22,821. Sammenlignet med Aaret forud var Antallet af dem, der arbejder over 10 Timer dalet med 56,568, medens Antallet paa dem, der arbejder mindre end 10 Timer, var vokset med 69,389.

Spanien.

Den storindustrielle Cesareo del Cerro har testamenteret en Million Pesetas til Folkets Hus i Madrid. Legatet skal tjene til Opretholdelse af det prægtige Arbejderhjem og til Fremme af de tilsluttede Organisationers Undervisningskursus. Legatstifteren begyndte sin Løbebane som fattig Skomagerlærling.

Majdemonstrationen.

Fællesorganisationerne bedes straks indsende Skemaet angaaende Oversigt over Demonstrationen den 1. Maj 1916 i udfyldt Stand til De samvirkende Fagforbunds Kontor Nørre Farimagsgade 49 Kbhvn. K.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 46 ❋ KØBENHAVN DEN 13. MAJ 1916 ❋ 12. AARGANG.

INDHOLD: De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling.

Generalforsamling i De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Den ordinære Generalforsamling i De samvirkende Fagforbund blev afholdt i Dagene den 26, 27. og 28. April i Forsamlingsbygningen paa Enghavevej i København.

Generalforsamlingens Dagsorden var følgende:

1. Beretning om Virksomheden.
2. Regnskaberne.
3. Arbejdsløshedskassernes Virksomhed.
4. Spørgsmaal om Opførelse af en Fagforeningsbygning i København.
5. Arbejderskolen.
6. Regler for Behandling af faglig Strid mellem Arbejdernes kooperative Foretagender og Arbejdernes faglige Organisationer.
7. Fastsættelte af Lønninger.
8. Valg af Medlemmer til Forretningsudvalget, Revisionskomitéen og Grænseudvalget samt Indstilling af Medlemmer til Arbejdsraadet.

Paa Generalforsamlingen var ialt tilstede 366 Delegerede. Repræsenteret var 49 Forbund med 131,126 Medlemmer, 1 enkeltstaaende Forening med 174 Medlemmer samt 36 Fællesorganisationer. Desuden var Forretningsudvalgets 15 Medlemmer og 7 Gæster tilstede.

Velkomsthilsen. Formanden *Carl F. Madsen* bød velkommen og udtalte: Paa Generalforsamlingen for tre Aar siden forelaa et Forslag til Ændringer i De samvirkende Fagforbunds Love. Ændringerne tog kun Sigte paa at styrke det indbyrdes Arbejde og paa at styrke os til kommende Kampe. Vi blev iøvrigt paa det gamle prøvede Grundlag.

Kaster vi nu Blikket tilbage, har vi kun Grund til at udtale vor Tilfredshed med de Beslutninger, vi tog den Gang; thi der er i Dag Fremgang at notere paa alle Omraader. Der er oprettet ca. hundrede nye Fagforeninger og Organisationerne har haft en Tilgang af ca. 25,000 Medlemmer. Lønnen er hævet med mange Millioner Kroner, Arbejdstiden er blevet forkortet for mange Medlemmer og Organisationernes Formue er blevet betydeligt forøget. Udadtil har De samvirkende Fagforbund vundet i Anseelse og Styrke.

Det har ikke manglet paa Forsøg fra syndikalistisk Side paa at splitte vore Organisationer og paa at mistænkeliggøre vore ledende Mænd, men alle Forsøg er prellede af, og det er forhaabentlig kun et Tidsspørgsmaal, naar denne Bevægelse dør hen som alle tidligere Splittelsesforsøg.

Forinden vi gaar over til at behandle de Sager, som har kaldt os sammen, er der den alvorligste Grund til et Øjeblik at dvæle ved de frygtelige Begivenheder, der foregaar ude i de store Lande. For 6 Aar siden var vi samlede med vore Venner og Klassebrødre fra alle Lande i København. Et af de Spørgsmaal, som var stærkest fremme, var de vanvittige Rustninger i Landene og den Fare, der som Følge deraf truede Landene med Krig. Kongressen tog Afstand fra Rustningerne, og det blev paalagt

de Delegerede at arbejde paa en Indskrænkning af Rustningerne. Der var planlagt en ny international Kongres i Wien i 1914, men saa kom Krigen pludselig som Lyn fra en klar Himmel. Krigen har nu raset i snart 2 Aar. Vore Venner og Klassebrødre fra de forskellige Lande staar i Øjeblikket med Vaabenet i Haand, med Bøssepiben vendt mod hinanden. Vi er dybt bedrøvet over det, der sker; thi vi ved, at det ikke er Arbejderne, som har villet det saaledes, de har ofte nok advaret mod Rustningsgalskaben. Ansvaret for Krigen ligger andre Steder.

Naar Krigen engang ophører — og lad os haabe, at det ikke vil vare for længe — er det min Overbevisning, at der ikke vil hengaa lang Tid, før Arbejderne tvinges til atter at slutte sig sammen internationalt; thi Kapitalismen er i sit Væsen den samme i Dag som den var før Krigen, og den vil blive ved at være den samme efter Krigen. Skal Arbejderne gøre sig Haab om at vinde fremad maa det ske i Enighed baade nationalt og internationalt.

Formanden bød derefter Forsamlingen velkommen og erklærede Generalforsamlingen, som var lovlig indkaldt, for aabnet.

Gæsterne. Formanden oplyste, at følgende Gæster var tilstede: For Arbejdernes faglige Landsorganisation i Tyskland: Rigsdagsmand *Gust. Bauer* og Redaktør *Vilh. Jansson* fra Berlin. For Landsorganisationen i Norge: Formanden *Ole O. Lian* og Sekretæren *Aarøe*, endvidere Formanden for Socialdemokratisk Ungdomsforbund *Ernst Christiansen*, Husassistenternes Forbunds Formand, Frk. *Marie Christensen* og Landarbejderforbundets Formand *Oskar Levinsen*. Formanden bød Gæsterne et hjerteligt Velkommen og oplyste, at Sverrigs faglige Landsorganisation ogsaa var indbudt, men at denne ikke havde kunnet lade sig repræsentere, da den selv holdt Repræsentantskabsmøde netop i disse Dage.

* * *

Til *Dirigenter* valgtes *I. A. Hansen*, København og *Wilh. Nygaard*, København. Til *Sekretærer* foruden *Otto Smith* og *Peder Hedebol*, valgtes *Anton Andersen* og *Alfred Christiansen*.

Taler af Gæsterne. Gust. Bauer fremhævede, at den tyske Landsorganisation trods Krigen og dens vanskelige Forhold gerne havde efterkommet Indbydelsen fra Danmark. Mellem danske og tyske organiserede Arbejdere havde der bestandig bestaaet det bedste Forhold, et Forhold, der havde udviklet sig til sandt Venskab, og i dette Venskab havde Krigen ikke formaaet at gøre noget Skaar. Thi dette Venskab bundede ikke blot i fælles faglige Interesser, men ogsaa i fælles Opfattelse af Maal og Midler, ligesom de organisatoriske Bestræbelser havde givet sig glimrende Udslag baade i Danmark og i Tyskland. Nu gennemlevede de tyske Arbejdere tunge Tider. De tyske Organisationer bestod den haardeste Belastningsprøve, de nogensinde havde været udsat for. Under disse Forhold havde det været Landsorganisationens Opgave at gøre alt for at holde Organisationslivet saa uberørt af Krigens Ødelæggelser som muligt. Det havde været et umaadeligt Arbejde blot at holde Organisationerne livskraftige og modstandsdygtige. Et væsentligt Led i dette Arbejde havde det været at udfolde hjælpende og afbødende Bestræbelser af social Natur. Her var det særlig Forsorgen for alle de trængende Tusinder blandt Arbejderne, der havde krævet Anstrængelser, men det var lykkedes ved Organisationsledelsens Medvirkning at fremkalde store Resultater paa dette Omraade. Det gjaldt saaledes Tilvejebringelsen af Understøttelser til Soldaternes Hustruer og Børn. Umaadelige Summer var der bragt tilveje gennem Organisationerne.

Endvidere Hjælp til de Arbejdsløse; her krævedes der ved Krigens Begyndelse store Midler, men nu var det anderledes, nu spillede Arbejdsløsheden ikke mere nogen Rolle. Ogsaa til Enker efter de faldne Soldater

var der ydet vældige Summer og til de Skadelidte under Krigen i det hele taget. Dertil har vi under Krigen forfulgt vor Lønpolitik paa sædvanlig Maade og med gode Resultater, og det var navnlig lykkedes at afværge alle Forsøg fra Arbejdsgivernes Side paa Lønreduktioner. Samtidig havde Organisationerne under Krigen haft en Fremgang i Medlemstal paa ca. 350,000.

Hele dette Arbejde og dets gode Virkninger havde skabt de tyske Organisationer stor Indflydelse og fremkaldt Respekt for dem i stort Omfang. Fremtidigt vilde det ikke være muligt for Overklassen at behandle og betragte Arbejdernes Organisationer som før.

Sluttelig erklærede Bauer, at Folkene i alle Lande nærede Længsel efter Freden og haabede, at den snart maatte komme. Han udtalte de bedste Ønsker for Forløbet af Generalforsamlingens Forhandlinger. (Stærkt Bifald).

Ole O. Lian bragte en hjertelig Hilsen fra Landsorganisationen i Norge og takkede for Indbydelsen. Det havde været de norske Fagfæller en Glæde at kunne efterkomme den. Han oplyste, at de norske organiserede Arbejdere for Tiden stod overfor et Opgør med Arbejdsgiverne, der kunde forme sig til en Storkonflikt ligesom under den bekendte svenske Storstrejke. Der var da et stort Arbejde at udrette for Øjeblikket for de norske Fagforeningsformænd, men til Trods herfor havde det været magtpaaliggende for ham at komme til Generalforsamlingen i Danmark. Det var sket ud fra Erkendelsen af, at netop under Krigen og de Vanskeligheder, den beredte det internationale Sammenhold mellem Arbejderne, var det af dobbelt Vigtighed, at de mindre og neutrale Landes Arbejdere søgte at vedligeholde det gamle Samkvem og den gode gamle Forstaaelse. Det vilde have Betydning, naar man efter Krigen skulde til at tage fat paa Genopbyggelsen af Internationale og paa Arbejdet for i Fællesskab at bekæmpe alle fremtidige Krigstilbøjeligheder. Taleren gav nu en Oversigt over den faglige Bevægelses Stilling i Norge. De norske Organisationer kunde pege paa en efter Forholdene meget stor Fremgang. Fra nogle faa Tusinde i 1905 var Landsorganisationen nu vokset til over 80,000 Medlemmer, og Bestræbelserne for yderligere Fremgang omfattede ikke blot Industriarbejderne, men ogsaa Fiskerne og adskillige andre Grupper. Taleren gav et kort Rids af den øjeblikkelige Kampsituation i Norge, og han udtalte sluttelig under stærkt Bifald de varmeste Ønsker for Generalforsamlingens Forhandlinger.

Frøken *Marie Christensen* tog nu Ordet saavel paa Husassistenternes som paa Landarbejdernes og Ungdomsforbundets Vegne, idet hun takkede for Indbydelsen, i hvilken man saa en Anerkendelse af de alvorlige Bestræbelser, der var oppe hos disse Sammenslutninger. Man haabede, at deres Virken maatte fremskynde den Dag, da ogsaa disse Organisationer kunde træde ind i de øvrige organiserede Arbejderes store centraliserede Hær. Det var — udtalte Frk. Christensen — den almindelige Forhaabning hos de Forbund, hun her talte for, at hele det Organisationsarbejde, de udøvede, saavel som Virksomheden i Landsorganisationen og her paa Generalforsamlingen maatte kunne føre til gunstige Resultater for hele Arbejderstanden i Danmark.

Dirigenten, *I. A. Hansen*, takkede for de hjærtelige Ord, der var faldne fra Gæsterne. Han udtalte sin Anerkendelse af de store Bestræbelser, der udfoldedes i de tyske Organisationer, hvis Opretholdelse havde en overordentlig Betydning for andre Landes, ikke mindst for de danske og øvrige skandinaviske Landes Organisationers Fremtid. Angaaende Stillingen i Norge udtalte han, at kom det dér til en alvorlig Storkonflikt, kunde de norske Arbejdere gøre Regning ikke blot paa Sympati, men ogsaa paa effektiv Støtte fra de danske organiserede Arbejdere (Hør!).

Punkt 1. Beretning om Virksomheden.

Formanden, *Carl F. Madsen*, aflagde følgende Beretning om Virksomheden: Da vi i 1913 afholdt vor sidste Generalforsamling, bestod De samvirkende Fagforbund af 52 Forbund med 1,216 Afdelinger, 5 enkeltstaaende Foreninger, tilsammen 107,067 Medlemmer.

I den forløbne Treaarsperiode er Søfyrbødernes Forbund og Kobbersmedenes Forbund gaaet fra, medens Forsikringsfunktionærernes Organisation er indtraadt. Der har i de forløbne Aar været en fortsat Fremgang. I 1913 oprettedes der saaledes 40 nye Afdelinger, og der var en Tilgang af 7,631 nye Medlemmer.

I 1914 blev der oprettet 17 nye Afdelinger og 6,423 nye Medlemmer kom til. I 1915 var Tilgangen 42 nye Afdelinger og 10,768 nye Medlemmer.

I de tre Aar er der saaledes oprettet 99 nye Fagforeninger, og der har været en Tilgang af 24,822 Medlemmer. Under de samvirkende Fagforbund er altsaa nu centraliseret ca. 132,000 organiserede Arbejdere.

Syernes Organisationsforhold. Paa sidste Generalforsamling oplystes, at Syernes Forbund havde besluttet at indtræde i Dansk Skrædderforbund. En Del Vanskeligheder bragte dog Sagen til at trække i Langdrag. Omsider formede det sig saaledes, at Syernes Forbund maatte ophæves, da man ikke kunde faa løst Formandsspørgsmaalet; men under Medvirkning af De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg lykkedes det nu at naa til en planmæssig Bestræbelse for at samle de forskellige Afdelinger i Landet under Dansk Skrædderforbund. Resultatet heraf har vist sig tilfredsstillende, og de fleste Afdelinger er tilsluttede Skrædderforbundet.

Deltagelse i Møder. Det bliver efterhaanden vanskeligere at naa til Enighed med Arbejdsgiverne i de enkelte Fag. Sagerne, baade store og smaa, gaar som Regel til Hovedorganisationerne. Arbejdsgiverforeningen har tvunget dette frem, fordi dens Ledelse vil have Indseende med alt, hvad Arbejdsgiverne foretager sig. Men som Følge heraf kommer Sagerne ofte ganske raa til Hovedorganisationerne, og der maa tilbringes Dage og Nætter i Arbejdsgiverforeningens Bygning med Behandlingen af dem. Endda fører disse Forhandlinger ofte ikke til noget; Arbejdsgiverne fremkommer nødigt med Tilbud, men opfordrer saa meget ivrigere Arbejderne til at slaa af paa deres Fordringer. Hyppigt opnaas derfor Resultaterne først paa Tomandshaand eller Sagerne gaar til Forligsmanden.

Forretningsudvalget har været repræsenteret ved 507 Møder, dels i Arbejdsgiverforeningen, dels hos Forligsmanden. Endvidere har Forretningsudvalget været repræsenteret ved 29 Forbunds-Kongresser, og det har siden sidste Generalforsamling afholdt 120 Møder.

Strejkende Medlemmer. De samvirkende Fagforbund har ydet Understøttelse til 16 Organisationer. Beløbets Størrelse er 302,031 Kr. Til Dækning af dette Beløb er der paalignet Organisationerne 3 Kr. 85 Øre for heltbetalende Medlemmer.

Finansielle Forhold. Paa sidste Generalforsamling blev det henstillet til Organisationerne at bringe deres Strejkefond op til mindst 30 Kr. pr. Medlem. Denne Henstilling synes Organisationerne at have erindret; thi Beholdningen i Strejkefondene er forøget med ca. 2 Mill. Kr.

Forretningsudvalget. Da Centralarbejdsanvisningskontoret blev oprettet, blev Næstformanden i De samvirkende Fagforbund, *P. Hvidtfeldt*, udnævnt til Kontorchef i en af den nye Institutions Afdelinger. Forretningsudvalget konstituerede derefter med Repræsentantskabets Tilslutning Sekretær *Otto Smith* som Næstformand. Malerforbundets Formand, *Rudolf Poulsen*, er indtraadt i Forretningsudvalget. Taleren mindedes det sørgelige Tab ved *R. P. Daugstrups* Død. I Stedet for Daugstrup, der var valgt af Socialdemokratisk Forbund, valgtes Forretningsføreren for Typografforbundet *Viggo Christensen*.

Den faste Voldgiftsret. I den forløbne Periode har der været indbragt

76 Sager for Den faste Voldgiftret. Sagerne berørte 19 Organisationer, af hvilke de 16 tilhører De samvirkende Fagforbund. Der afsagdes Kendelse i 50 Sager og opnaaedes Forlig i 16, medens 10 Sager bortfaldt. De samvirkende Fagforbund har givet skriftlige Indlæg i 50 Sager og har deltaget i 61 Møder.

Arbejdsgiverne vandt 26 og tabte 7 Sager. Arbejderne vandt 11 Sager og tabte 5 Sager. I en Sag frifandtes Parterne for hinandens Tiltale.

I Loven om Den faste Voldgiftsret er det bestemt, at Indenrigsministeren efter 5 Aars Forløb skal foranledige nedsat et Udvalg til at foretage Gennemsyn af Loven og eventuelt foreslaa Forandringer i Loven. I Henhold hertil er der ogsaa nedsat et Udvalg af Arbejdsgivere og Arbejbejdere. Den faste Voldgiftsrets Formand er Formand for ovennævnte Udvalg.

Arbejdsgiverforeningen har fremsat nogle Ændringsforslag, som tager Sigte paa et udvidet kollektivt Ansvar for Organisationerne. Dette har vi paa det bestemteste modsat os. Vore Bestræbelser gaar i modsat Retning.

Paa Grund af de omfattende Forhandlinger om Løn- og Arbejdsvilkaar er Forhandlingerne midlertidig indstillet.

Grænseforhold. Grænseudvalget har kun haft fire Sager til Behandling. Det har afsagt Kendelse i tre og mæglet i en Sag.

Forretningsudvalget har beskæftiget sig med ikke mindre end 23 Spørgsmaal vedrørende Uoverensstemmelser mellem Organisationerne og det er som Regel lykkedes ved Forhandling med Repræsentanter for de vedkommende Fag at faa Tvistighederne bilagt.

Landarbejderforbundet synes nu at have overvundet sine Børnesygdomme. Da det var lykkedes at overvinde den indre Splid, som trykkede Organisationsarbejdet, var en ny gunstigere Tid begyndt for Landarbejdernes faglige Sammenslutning. Forbundet havde paa sin Kongres i 1914 vedtaget at søge nærmere Tilslutning til den øvrige Arbejderbevægelse. Der blev derefter givet det socialdemokratiske Parti, Dansk Arbejdsmands-Forbund og De samvirkende Fagforbund Adgang til at vælge Repræsentanter ind i Landarbejdernes Hovedbestyrelse. Sekretær Hedebol var blevet valgt af De samvirkende Fagforbund, og disse var sammen med Socialdemokratisk Forbund gaaet ind paa at udgive et Medlemsblad for Landarbejderne; dette Landarbejderblad var udkommet siden Juli 1915, og Organisationen er nu i stadig og glædelig Fremgang.

Tyendelovens Afskaffelse. Om dette Æmne afholdtes et Møde den 13. Avgust af Repæsentanter for De samvirkende Fagforbund, Socialdemokratisk Forbund, Husassistenternes Forbund, Landarbejderforbundet og Socialdemokratisk Ungdomsforbund. Initiativet var taget af Husassistenternes Forbund, som paa sin Kongres 11. og 12. Juli havde drøftet Spørgsmaalet om Tyendelovens Afskaffelse og vedtaget at henvende sig til de øvrige ovennævnte Organisationer om Samarbejde i denne Sag.

Paa Mødet enedes man om følgende Fællesudtalelse:

»Mødet udtaler sin Tilslutning til det af Husassistenternes Forbund rejste Krav om Afskaffelse af Tyendeloven at 1854 og om Udvidelse og Forbedring af den bestaaende Arbejderbeskyttelseslovgivning, saa denne kommer til at yde fornødent Værn for saavel mandlige som kvindelige Arbejdere i den tjenende Stand, og navnlig for saadanne Arbejdere under 18 Aar.

Mødet henviser Sagen til den socialdemokratiske Rigsdagsgruppe med Opfordring til enten at fremsætte Lovforslag i den angivne Retning eller foranledige, at der fremsættes et Regeringsforslag.«

Polske Arbejdere ved Landbruget. Indenrigsministeren har i April forrige Aar nedsat et Udvalg bestaaende af Arbejdsgivere og Arbejdere som under Statens Medvirkning og paa dens Foranledning skal virke for, at

der anvendes danske Arbejdere til Landbrugsarbejde i Stedet for fremmed Arbejdskraft.

De samvirkende Fagforbund er repræsenteret i Udvalget ved Formanden.

Arbejdsanvisningsdirektøren Jensen Sønderup er Udvalgets Formand.

Et Repræsentantskabsmøde i April f. A. tilsagde Udvalget sin kraftigste Støtte. Det lykkedes allerede sidste Sommer, at skaffe et stort Antal danske Arbejdere til Roearbejde og Forsøget synes at være faldet ganske godt ud. Der vil dog hengaa lang Tid inden de ca. 12000 polske Arbejdere, hvoraf de fleste er Kvinder, kan erstattes med danske Arbejdere.

Lønbevægelsen. I den forløbne Periode har der været adskillige større Sammenstød med Arbejdsgiverforeningen. Der har saaledes været syv Lock-out Situationer. I 1913 stilledes man 4 Gange overfor Trusel om Lock-out. Det skete først i Anledning af Konflikter i Malerfaget og ved Murarbejdsmandsarbejdet i Provinsen; senere var det Tobaksindustrien, der var Anledningen, derefter Uoverensstemmelser ved københavnske Mørtelfabriker og i Skotøjsfaget, og fjerde Gang gjaldt det forskellige Arbejdsmandskonflikter.

Konflikten i Frihavnen, der begyndte i December 1913 og varede til ind i Juli 1914 og endelig Lock-outvarslet i Juli 1914 i Anledning af forskellige Konflikter, som dog blev løste umiddelbart efter den evropæiske Krigs Udbrud i Begyndelsen af Avgust samme Aar.

Der var indtil 1. Januar 1916 opnaaet Fordele for ca 61,000 Medlemmer, og Arbejdstiden var blevet forkortet for ca. 5000 Medlemmer med ca. 20.000 Timer pr. Uge. Af Medlemmerne havde godt 8000 været i Strejke, medens 52,500 ikke havde været i Konflikt.

Krigens Virkninger. De samvirkende Fagforbund tog dels Initiativet til, ydede dels sin Medvirkning til at læmpe Krigens uheldige Indflydelse paa talrige sociale Forhold. Der var saaledes Bestræbelserne for at faa kommunale Arbejder i Gang, hvilket lykkedes i udstrakt Grad, endvidere Loven af 2. Oktober 1914, som udvidede Retten til Arbejdsløshedsunderstøttelse og Understøttelsen til Enker, fremdeles de politiske og faglige Organisationers Indgriben i Maksimalprisforanstaltningerne og Virksomheden til Fremme af Dyrtidsloven af Decbr. 1915.

Endelig knyttedes hertil en Del Oplysninger om de internationale faglige Forbindelser, som bristede med Krigens Udbrud, men dog for Efterretningskorrespondancens Vedkommende tildels genoprettedes i Sommeren 1915. For at gøre, hvad muligt var for at vedligeholde den øvrige Forbindelse og Forstaaelse, havde vi herhjemme fra bl. a. udsendt en skriftlig Redegørelse over Forholdene i Danmark under Krigssituationen. Fra nogle Sider var det foreslaaet at flytte det internationale faglige Bureau til Schweitz, fra anden Side til Paris, men De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg havde modsat sig denne Tanke, da en saadan Flytning formentlig ikke kunde ventes at faa nogen Betydning. Med Landsorganisationen i Holland er der truffet den Ordning, at den besørger Korrespondancen med Lande, som Tyskland ikke kan komme i Forbindelse med.

Lønbevægelsen i 1916. Arbejdsgiverforeningen havde som bekendt maget det saaledes, at de allerfleste Overenskomster kunde opsiges til Ophør i de første Maaneder af 1916. Spørgsmaalet om den eventuelle Situation blev allerede rejst paa Repræsentantskabsmødet i De samvirkende Fagforbund i April i Fjor, men da det endnu ikke var muligt at skaffe nogen Klarhed over Stillingen, udsattes Sagen til et ekstraordinært Repræsentantskabsmøde i September, og her billigedes det, at Organisationerne i Overensstemmelse med deres Interesse søgte Forhandlinger med Arbejdsgiverne, medens Repræsentantskabet iøvrigt forbeholdt sig sin Stilling.

Derefter fulgte Opsigelserne fra begge Sider, idet Arbejdsgiverforeningen sørgede for, at *ingen* Overenskomst, som kunde opsiges, forblev uopsagt. Saa kom Arbejdsgiverforeningens oftere omtalte Skrivelse til De samvirkende Fagforbund i Oktober i Fjor. Arbejdsgiverforeningen vilde ifølge denne »under ingen Omstændigheder gaa med til at bøde paa den forhaandenværende Dyrtid ved Ændringer i Overenskomsterne«, hvorimod den kunde gaa med til et Dyrtidstillæg paa de lavere Lønninger.

Paa det derefter følgende Fællesmøde den 2. Novbr. foreslog Arbejdsgiverforeningen i Overensstemmelse hermed, at man lod de gamle Overenskomster forlænge alene imod, at der ydedes en Dyrtidshjælp, om hvilken der skulde træffes nærmere Bestemmelse af et Fællesudvalg paa 10 Medlemmer, som Mødet skulde nedsætte. Arbejdernes Repræsentanter præciserede deres afvisende Stilling heroverfor i et Forslag om, at man skulde opfordre de forskellige interesserede Fags Repræsentanter til at træde sammen for ganske simpelt selv at søge at naa til Enighed paa sædvanlig Maade, uden at hindres heri ved nogen særlig Indgriben fra Hovedorganisationerne.

Fællesmødet bragte intet Resultat, men nu, da Standpunktet indenfor Arbejdernes Hovedorganisation var fastslaaet, begyndte Arbejderorganisationerne simpelt hen at virke i Overensstemmelse hermed, og det lykkedes ret hurtigt at bryde Arbejdsgiverforeningens Modstand.

De første større Forhandlinger blev optagne i Jærnindustrien mellem dennes Arbejdsgiversammenslutning og Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark. De førte til Overenskomster, ved hvilke det af Arbejdsgiverforeningen opstillede Program ganske blev forladt, idet omfattende Ændringer og overenskomstmæssigt fastslaaede Lønforhøjelser blev gennemførte. Overenskomsterne godkendtes af alle Organisationers kompetente Forsamlinger.

Efterhaanden gik det paa lignende Maade i Fag efter Fag, først i Tobaks- og Skotøjsindustrierne, derefter i andre. Dog indtraadte der, efter at de førstnævnte større Omraader var ordnede, en Standsning i Forhandlingerne. Arbejdsgiverne nægtede nemlig nu under de enkelte Sager at forhandle om andet end Dyrtidshjælp. Følgen blev 16 Strejkevarsler og 6 Strejker i Løbet af Januar og Februar. Saa fik vi det første store Lockoutvarsel, omfattende ca. 75.000 Arbejdere baade under De samvirkende Fagforbund og udenfor disse. Forligsmanden greb imidlertid ind, og tre Gange blev Lockouten, der skulde have været iværksat den 16. Februar, udsat, senest til den 1. Marts. Ogsaa nogle af de varslede Strejker udsattes. Forligsmandens meget energiske Bestræbelser førte omsider til et Resultat, og man var ude af den første større Konfliktssituation i Foraarets Lønbevægelse.

Det varede dog ikke længe, før Situationen atter blev sammentrængt og spændt. En hel Række uløste Sager kørte i Staa, og over 40 Strejkevarsler udsendtes. Under et enestaaende Højtryk forhandledes paany, og efter store Anstrængelser kom man igennem alle Sagerne undtagen de københavnske Murarbejdsmænds og Snedkernes.

Nu indtraadte det tredje — og indtil de allersidste Dage verserende — Kampafsnit af Lønbevægelsen. Paany bebudede Arbejdsgiverne Lockout, denne Gang i to Tempi, der begge har beredt almindelig Overraskelse. Først kom den 4. April Varslet om Byggefags-Lock-outen, begrundet med Murarbejdsmændenes Strejke og Jord- og Betonarbejdernes, Murer- og Tømrersvendenes Forhold i Provinsen samt Snedkerstrejken. Denne sidste gik dog straks efter i Orden; desuagtet fulgte andet Varsel og derpaa den helt nye Lock-outtrusel overfor Dansk Arbejdsmands-Forbund. Lockouten udsattes til efter Paaske, medens Tømrerkonflikten afsluttedes, og Forhandlingerne om Jord- og Betonarbejderne fortsattes; midt under disse kom dog andet Varsel om den store Arbejdsmands-Lock-out.

Trods Vanskelighederne er det lykkedes at naa til Enighed om nye Overenskomster for næsten alle i Lønbevægelsen inddragne Medlemmer indenfor De samvirkende Fagforbund. Der er indenfor disse sluttet nye Overenskomster for ialt 73,366 Medlemmer. Tilbage er der ca. 11,170 Medlemmer.

Det kan være vanskeligt at opgøre Resultatet ganske af den første Lønbevægelse nu. Tillægene er en Del forskellige i de forskellige Fag. For vore henved 80.000 Medlemmer fra denne Lønbevægelse tør man dog maaske nok regne med en opnaaet Merindtægt af ca. 12 Mill. Kr. aarlig.

Kaster vi da Blikket tilbage paa de forløbne tre Aar, kan vi konstatere Fremgang paa alle Omraader. Medlemstallet er blevet betydelig forøget, Lønnen hævet med mange Millioner og Arbejdstiden forkortet for talrige Medlemmer. Dette er naaet paa et Tidspunkt, hvor de store Lande i Europa sukker under Krigen med dens Stagnation og dens Drab eller Lemlæstelse af Millioner af Mennesker.

Vi har vist Verden, at vi gennem vort Sammenhold har kunnet rydde selv de tungeste Sten af Vejen. Samlede er vi den Magt, som ogsaa i Fremtiden kan bringe Sejren hjem.

Til Slut en Tak til samtlige Forbunds Hovedbestyrelsesmedlemmer, Forretningsudvalget og mine Medarbejdere paa Kontoret for godt Samarbejde i den forløbne vanskelige Tid. (Stærkt Bifald.)

Diskussionen.

Bager *Alfr. Petersen*, Holbæk, takkede for den aflagte og trykte Beretning, men henledede Opmærksomheden paa, at den intet indeholdt om, at Arbejdstiden var blevet indskrænket. Kravet herom bør optages med Styrke i den kommende Tid, særlig i Foraaret 1918.

Typograf *Behrend* beklagede, at der ikke var givet Organisationerne Adgang til at stille Forslag til Generalforsamlingen.

Taleren var ikke tilfreds med de opsparede Kapitaler, de vilde ikke strække til under en Storkamp. Hvert enkelt Medlem burde have en Strejkereservekapital. Forespurgte om Septemberforligets Mening med, at der skulde udføres saa meget og saa godt Arbejde som muligt og om Rækkevidden af Forligets Formandsbestemmelser. Meddelte, at han i 14 Aar havde været Modstander af De samvirkende Fagforbund, fordi disse efter hans Formening ikke havde været i Stand til at skaffe Arbejderne, hvad de burde have.

Slagter *Hartmann* mente, at Arbejdsgivernes Modstand mod Ændring af Overenskomster kun halvt var brudt. Ved et Repræsentantskabsmøde havde Taleren tilraadet at rejse Lønkrav i Anledning af Dyrtiden og at skyde Arbejdstidsforkortelsen i Baggrunden. Nogle havde ment, at hans Standpunkt var Helligbrøde, men man havde — hvad Kendsgerningerne viste — i høj Grad sluttet sig til Standpunktet. Slagterne havde dog gennemført betydelige Arbejdstidsforkortelser.

Hartmann havde rejst en Agitation mod Septemberforliget og derunder gjort den Erfaring, at den overvejende Del af Arbejderne ikke havde Spor af Begreb om Septemberforliget. Hensynet til 1916-Situationen havde dog foranlediget, at han havde holdt inde med Kampagnen mod Septemberforliget.

Arbejdsmand *Sophus Mortensen* var overbevist om, at der ikke var samme Tilfredshed med de opnaaede Resultater i Foraaret ude blandt Medlemmerne, som Formanden havde ment.

Der kunde have været opnaaet mere, hvis man fra første Færd havde fulgt en anden Taktik. Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds Indgaaelse af Overenskomst, havde virket hæmmende.

Under en Situation som i 1916 burde de enkelte Organisationer ikke have haft fuld Frihed til at handle paa egen Haand. De samvirkende

Fagforbund burde have forhindret, at Overenskomsterne paany havde faaet fælles Udløbstid.

Taleren krævede, at Centralorganisationen skulde censurere de enkelte Fags Virksomhed. Der bør udarbejdes en Norm for Kampagnen i 1918.

Handskemager *Ludvig Nielsen* takkede Centralorganisationen for ydet Medvirken til Opnaaelse af gode Forhold i Handskemagerfaget.

Cigarmager *Hans Petersen*, Odense, bebrejdede Slagter Hartmann den Agitation han drev ude i Provinserne. Den benyttedes i høj Grad af Syndikalisterne. Hartmann burde holdt inde med denne Agitation fra det Øjeblik, han paa Repræsentantskabsmødet i September 1915 stod ene med sin Opfattelse af Septemberforliget.

Ungdomsforbundets Formand, *Christiansen*, gjorde nogle Bemærkninger angaaende Lærlingeforholdene, som han ønskede inddraget under Fagenes Overenskomster. Han ønskede tillige, at man vilde søge at faa Lærlingene organiseret.

Formanden for Forsikringsfunktionærernes Forbund *Fred. Nielsen* takkede for ydet Assistance ved Forbundets Konflikt med Dansk Folke-Forsikrings Anstalt. Havde Funktionærerne ikke haft Centralorganisationens Støtte, var Forbundet blevet knust i Kampen.

Taleren forespurgte, om Forretningsudvalgets Stilling til de udenforstaaende Organisationer, der burde rejses en Agitation blandt disse, og man burde skarpere og skarpere tage Afstand fra den syndikalistiske Bevægelse.

Slagter *Hartmann* hævdede, at det var uberettiget af Cigarmager Petersen at angribe ham, fordi Syndikalisterne anførte hans Udtalelser i forvansket Form.

Kasserer *E. Svendsen* gennemgik i store Træk Foraarets Lønkampagne, hvad Hovedorganisationernes principielle Stillinger angik, og paapegede, hvorledes Arbejdsgiverne Punkt for Punkt havde maattet opgive deres Standpunkter. Tiden var derfor ikke inde til — som Sofus Mortensen havde gjort — at kritisere Virksomheden, og at agitere for Foranstaltningerne, der vilde være selvmorderiske overfor Centralorganisationen.

Det maatte erindres, at Smede, Tobaksarbejdere og Skomagere havde været Banebrydere, og deres Overenskomster havde ingenlunde virket skadeligt for andre. Overordentlig store Resultater var senere opnaaet af sidstnævnte.

Fru *Sophie Falk* opfordrede til Agitation blandt Hjemmearbejderne. Mente, at der var begaaet en Fejl, da Damekonfektionssyernes Fagforening af 1894 blev nægtet Optagelse i Centralorganisationen. Den bedste Maade til at faa afskaffet Udsvedersystemet paa, var at kalde Udsvederne til Organisationerne.

Taleren var ikke Tilhænger af De samv. Fagforb., men saalænge der ikke var fundet en bedre Organisationsform, maatte man beholde D. s. F., men man maatte ikke angribe Syndikalisterne, det var Fagforeningsmedlemmer, som vi hver Dag staar paa Arbejdsplads sammen med.

Sluttede sig stærkt til Tanken om Lærlingesagens Fremme.

Krævede sluttelig, at der skulde arbejdes ihærdigt paa Foranstaltninger i Anledning af Dyrtiden.

Typograf *Behrend* udtalte sin Mening om alle de Spørgsmaal, der var bragt paa Bane under Debatten.

Arbejdsmand *Jens Larsen* var ikke helt tilfreds med Lønresultaterne, selv om de var højere end ved tidligere Lejligheder, men han kunde ikke forlange bedre Hjælp end den, der var ydet af De samv. Fagforb.

Jeg tør ikke paastaa, at vi kunde have naaet mere, selv om Jernkartellet ikke havde sluttet. Jeg var misfornøjet i sin Tid, men De samv.

Fagforb. har holdt Ord, da de lovede os Støtte til Gennemførelsen af større Krav, end Smedene gennemførte. Vi har derfor hverken Ret til at bebrejde De samv. Fagforb. eller Smedene noget, naar vi nu skal bedømme Resultatet.

Taleren omtalte derefter Septemberforliget og mindede om, hvorledes det var kommet til Verden. Er Tiden inde til at rejse en Kamp om dets Bortfalden? Jeg tror det ikke.

J. A. Hansen, Formand for Smede- og Maskinarbejderforbundet, udtalte, at han i det Bifald, der lød efter Formandens Beretning, saa en Tilkendegivelse af Tilfredshed med Virksomheden.

Naar man ser paa Beretningen for første Kvartal i 1916 ser man en saa broget Mangfoldighed af Overenskomster, at der heri er Bevis for, at Afslutningen af *en* Overenskomst ikke bevirker en skabelonmæssig Ordning af andre Overenskomster.

Taleren gik derefter over til at skildre Metalarbejdernes Lønbevægelse i Slutningen af 1915, og tilbageviste de Angreb, Sophus Mortensen havde rettet mod Metalarbejderne. Han paaviste gennem en længere Redegørelse, hvorledes den omtalte Overenskomst virkede til Gavn for hans Organisation.

Taleren sluttede med en Appel til de tilstedeværende om at se bort fra Smaabegivenheder, og manede til Sammenhold imod Arbejdsgiverne.

Tobaksarbejder *Hans Petersen*, Odense, replicerede til Slagter Hartmann i Anledning af dennes Udtalelser om, hvad der skete paa det føromtalte Møde i Odense.

Arbejdsmand *Sophus Mortensen* udtalte, at vi snart, i langt højere Grad end hidtil, maatte tale alvorligt om Septemberforliget. Siden vi fik Den faste Voldgiftsret, er der lagt meget mere i Septemberforliget end fra først af har været Meningen. Navnlig Spørgsmaalet om, hvad man kan henføre under Begrebet Strejke er stærkt udvidet.

Ogsaa Formandsspørgsmaalet er fortolket til Skade for os. Taleren henstillede, at man samlede alle de Voldgifts- og Mæglingssager, der er afgjort siden vi fik Septemberforliget, og lade dette Materiale komme Organisationerne i Hænde.

Naar Taleren under Gaarsdagens Møde var kommet ind paa en Omtale af Jernindustriens Overenskomstforhold, var det fordi de her eksisterende stærke Organisationer havde indvirket stærkt paa andre Fags Overenskomstforhold, og han hævdede, at flere Organisationer havde faaet nogle af den omtalte Overenskomsts uheldige Bestemmelser med, medens de som oftest ikke har faaet de tilsvarende Goder med.

Bygningssnedker *Chr. Jensen* omtalte Dyrtiden sammenlignet med de indvundne Resultater, der løseligt er opgjort til 12 Mill. Kroner. Alene Huslejens Forhøjelse i København sluger det meste af dette Beløb, men ikke destomindre har vi Grund til at være glade; thi vi er i Foraaret naaet videre end noget tidligere Aar, og sammenlignet til Eksempel med Norge, er vore Livsfornødenheder betydeligt billigere, hvad vi kan takke vor Partigruppe for. Endelig maa vi ikke glemme, at de Lønresultater, der er naaet i Foraaret, i overvejende Grad er naaet uden Kamp, og dette er af overordentlig Værdi.

Taleren maatte protestere mod Slagter Hartmanns Udtalelser om de kooperative Virksomheder som Arbejdsgivere; thi det var ikke rigtigt, at disse var daarlige Arbejdsgivere; men der manglede i høj Grad Forstaaelsen af den kooperative Bevægelses store Fordele for Arbejderklassen; omtalte nærmere hele denne Bevægelses indgribende Betydning for os, bl. a. ved Opførelsen af Boliger.

Taleren kom herunder ind paa en Omtale af den Maade, enkelte Fags Arbejdere havde optraadt paa overfor Arbejdernes Boligforening, og derved standse dens Virksomhed, endskønt der ikke var Strid om Løn

eller andre faglige Krav; det var Mangel paa Klasseføelelse hos disse Mennesker, og vi maa ikke i Fremtiden finde os i denne Optræden, der er dikteret af den reneste Desparation.

Typograf *Viggo Christensen* omtalte Princippet: de 5-aarige Overenskomster og den dertil knyttede fælles Udløbstid. Det var klogt af os, at vi ikke paa Forhaand tog en Kamp paa dette Spørgsmaal; thi sæt, at vi havde tabt i en saadan Kamp, saa havde vi været meget uheldigt stillet.

Vi bør paa enhver Maade søge at bane Vej for vore Krav, men ikke paa Forhaand spilde vore Kræfter. Den Udvikling, der har fundet Sted, har vist os, at vi har valgt den rigtige Taktik.

Taleren omtalte nærmere de Divergenser, der har været fremme i Forholdet mellem Smede og Arbejdsmænd. Det gaar ikke an, at det ene Fag i den Grad blander sig i det andets indre Forhold, det maa vi nu engang overlade til Fagets ansvarlige Mænd og dem, der har det nøjere Kendskab til hvert enkelt Fags særlige Karakter. Taleren var ganske uenig med Sophus Mortensen i dennes Angreb paa Smedene.

Skrædder *Jacobsen*, København, maatte, i Modsætning til Fru Falk, takke Forretningsudvalget for den Stilling, det havde taget overfor Damekonfektionssyernes Organisation. Derimod var Taleren enig i, at de organiserede Arbejdere i højere Grad end hidtil maatte øve Indflydelse paa at faa Syerskerne organiseret.

Glasarbejder *Jensen* kunde ikke se, at det opnaaede økonomiske Resultat af den førte Lønbevægelse var særlig gunstig i Betragtning af Dyrtiden. Taleren omtalte Lærlingeforholdene og Overenskomsternes fælles Udløbstid.

Smed *Johannes Hansen*, mente at Sophus Mortensens Kendskab til Smedenes Landsoverenskomst var mangelfuld. Taleren gav en indgaaende Skildring af denne Overenskomsts Indhold. Imødegik udførligt nogle af Sophus Mortensen fremsatte Eksempler, ved hvilke denne mente at kunne paavise, at Smedenes Timelønninger var en Hindring for at Arbejdsmændenes Lønninger højnedes.

Slagteriarbejder *Hartmann* sluttede sig til Chr. Jensens Udtalelser vedrørende Organisationernes Stillig over for de kooperative Foretagender.

Arbejdsmand *Hans Nielsen*, Aalborg, sluttede sig til Sophus Mortensens Kritik af Smedenes Overenskomst. Beklagede at der ikke var indkaldt til Repræsentantskabsmøde under den forløbne vanskelige Situation, hvor man bl. a. burde have talt om Gennemførelsen af 8 Timersdagen. Sluttede med at spørge om, hvornaar man mener at vilde rejse en Kamp for Arbejdstidsforkortelsen.

Formanden *Carl F. Madsen* replicerede til forskellige Talere og bemærkede, at Hans Nielsen havde spurgt om mere end han var i Stand til at svare paa. Hævdede at Arbejdsmandsforbundet nærede mindre Interresse for Arbejdstidsforkortelse end adskillige andre Organisationer.

Besvarede de af Typograf Behrend rejste Spørgsmaal, særlig vedrørende Septemberforliget. Benægtede at Forretningsudvalget havde nægtet Glasarbejderne Sanktion til at varsle Strejke. Man havde blot henstillet at udsætte Varslingen til Forhandlinger var ført til Ende. Forbundet havde iøvrigt paa egen Haand varslet, inden Forretningsudvalgets Stilling til Sagen var meddelt. Taleren kom derefter ind paa en nærmere Omtale af Begivenhederne paa Repræsentantskabsmødet den 13. September f. A. Alt hvad der senere var foretaget, var sket i Overensstemmelse med de der tagne Beslutninger. Forsvarede at Metalarbejderkartellet havde afsluttet Overenskomst, og paaviste at Kartellet havde handlet fuldtud loyalt i den givne Situation.

Overfor Bygningssnedker Chr. Jensen bemærkede Formanden, at det selvfølgelig var urigtigt at sammenstille de opnaaede Lønfordele med den københavnske Huslejeprisstigning. Ingen vilde vel paastaa, at Arbejdernes Husleje var steget med de 150 til 200 Kr., de havde opnaaet i Merindtægt.

Typograf *Behrend* gentog i alt væsentlig sine tidligere fremsatte Udtalelser.

Viggo Christensen imødegik en af Behrend fremsat Udtalelse om, at Arbejdsløshedsloven krævede, at Arbejdere var tvungne til i alle Tilfælde at tage Pladser til Mindstelønninger. Til Hartmann bemærkede Taleren, at denne i nogen Grad bedømte andre Organisationsledere efter andre Synspunkter, end de, hvorefter han ledede sin egen Organisation.

Hans Nielsen, Aalborg, formente, at Formanden var gaaet for let over det af Taleren rejste Spørgsmaal om Arbejdstidsforkortelsen. Hævdede vedblivende, at der burde være afholdt Repræsentantskabsmøde, forinden Forhandlinger om Overenskomster var paabegyndt.

Brænderiarbejder *Andersen* talte i Tilslutning til Hans Nielsen og erindrede om, at hans Afdeling for lang Tid siden havde fremlagt Materiale der beviste Nødvendigheden af Arbejdstidsindskrænkning i Brænderibranchen.

Formanden *Carl F. Madsen* afsluttede Diskussionen med enkelte Bemærkninger til de sidste Talere og gjorde særlig Hans Nielsen, Aalborg, bekendt med, at Forretningsudvalget med Fagforbundenes Formand i Spidsen som altid vilde støtte Bestræbelserne for Normalarbejdsdagens Gennemførelse.

Herefter godkendtes de forløbne 3 Aars Virksomhed enstemmigt.

Punkt 2. Regnskaberne.

Kasserer *E. Svendsen* forelagde Regnskaberne for de forløbne 3 Aar og redegjorde for de enkelte Poster. Uden Diskussion godkendtes Regnskaberne enstemmigt.

Punkt 3. Arbejdsløshedskassernes Virksomhed.

Smedeforbundets Hovedkasserer, *A. Johansen*, indledede og begyndte med at minde om den afdøde Arbejdsløshedsinspektør Th. Sørensens udmærkede Arbejde for Arbejdsløshedskasserne. Vedrørende Kassernes Virksomhed bemærkede Taleren, at der endnu var ca. 20,000 organiserede Arbejdere, som ikke var forsikrede mod Arbejdsløshed.

I sidste Halvdel af Regnskabsaaret af 1914—15 var Udbetalingen af Understøttelser særlig stor som Følge af den ved Krigen foraarsagede Arbejdsløshed.

Af Kassernes Indtægter var ca. 1,800,000 Kr. Medlemmernes Bidrag og 1,400,000 Kr. Stats- og Kommunetilskud. Under ekstraordinære Tilstande ved Indkaldelser til Sikringsstyrken var mange Medlemmer kontingentfri. Ministeriet havde imidlertid bestemt, at Staten ydede Bidrag til Kasserne for disse Medlemmer med et Beløb, der svarer til Halvdelen af det Beløb, de skulde have betalt, hvis de havde været udenfor Militærtjeneste. Taleren omtalte derefter udførligt enkelte Bestemmelser i den reviderede Arbejdsløshedskasselov, bl. a. Bestemmelsen om Oprettelse af Krigsfond. Omtalte Dyrtidslovene og pegede paa den Betydning, det havde, at Kasserne havde faaet Lejlighed til at udbetale de af det offentlige bevilgede Beløb til de Arbejdsløse. Taleren erindrede om den vedtagne Lov om Arbejdsanvisning og omtalte de Bestræbelser, der var udfoldet for at oprette Fællesanvisningskontorer, som administreredes af Kasserne selv. Disse Bestræbelser havde ikke givet stort Resultat. Det Samarbejde, der er skabt med Centralarbejdsanvisningen, bør opretholdes, saa vi ikke skal miste Indflydelse paa Anvisningen.

Typograf *Behrend* rettede nogle Forespørgsler, som Indlederen besvarede.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 47 ❋ KØBENHAVN DEN 20. MAJ 1916 ❋ 12. AARGANG.

INDHOLD: De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling. Den faste Voldgiftsret. Boligforholdene. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene paa Oljemøllerne). Arbejdsraadet. Arbejdsanvisningen.

Generalforsamling i De samvirkende Fagforbund i Danmark.

II.

Punkt 4. Spørgsmaal om Opførelse af en Fagforeningsbygning i København.

Formanden *Carl F. Madsen* mindede om de Beslutninger, der tidligere var truffet angaaende denne Sag. Naar man paa en Generalforsamling havde vedtaget at fremme Sagen, medens en anden Generalforsamling havde henlagt denne, var den sidste Beslutning taget, fordi der var rejst Krav om at knytte Herberge for tilrejsende Arbejdssøgende til Fagforeningshuset. Opførelsen af et Herberge var ikke en Opgave, der paahvilede De samvirkende Fagforbund. Paa Grund af Pladsforholdene i de nuværende Lokaler var det absolut nødvendigt snarest at skaffe D. s. F. andre Kontorlokaler. Omtalte udførligt de Overvejelser, der havde fundet Sted angaaende enten Køb af en Ejendom eller Leje af Lokaler hos en privat Husejer. Anbefalede et af Forretningsudvalget stillet Forslag, der bemyndigede til at erhverve eller lade opføre en passende Bygning, samt til at lade udskrive de dertil fornødne Midler.

Snedker *Johs. Jensen* anbefalede Forslaget, men kunde ikke stemme for at Forretningsudvalget fik ubegrænset Myndighed til at udskrive Bidrag til Bygningens Erhvervelse. Der bør udarbejdes en Beregning over hvad der skal bruges til en saadan Bygning, og Sagen bør derefter forelægges Repræsentantskabet. Taleren stillede Forslag i Tilslutning til sine Udtalelser.

Arbejdsmand *Hans Nielsen*, Aalborg, udtalte sig imod Forslaget. Generalforsamlingen har ingen Kompetence til at udskrive Bidrag til en saadan Bygning. Vi skal ikke skabe Stof til forøget Splid indenfor Organisationerne, og det risikerer vi ved at vedtage dette Forslag.

Dirigenten *I. A. Hansen* hævdede, at Generalforsamlingen havde Ret til at udskrive Bidrag til Opførelse af en Bygning.

Tobaksarbejder *A. Sørensson* anbefalede Forslaget og hævdede særligt, at man burde bygge sit eget Hus og ikke leje sig ind.

Kasserer *E. Svendsen* imødegik Hans Nielsen, og udviklede nærmere, hvor stor Betydning det vil have, at Landsorganisationen faar sin egen Bygning.

Hans Nielsen, Aalborg, fastholdt, at der var Tvivl om Generalforsamlingens Kompetence og argumenterede fremdeles mod Bygningens Opførelse, navnlig ud fra den Forudsætning, at der ikke var noget Forbund der havde ønsket en Bygning, det var kun Forretningsudvalget, der ønskede den.

Typograf *Behrend* anbefalede Urafstemning paa Spørgsmaalet og udbad sig Meddelelse om, hvad man vilde gøre ved dem, der nægtede at betale paalignede Bidrag.

Træindustriarbejder *Lundgreen* fandt, at der maatte foreligge fuldstændige Planer til en Bygning, inden der kunde tages Stilling til Sagen og Spørgsmaalet om et Herbergshus maatte afgøres med det samme. Sidstnævnte Sag angik netop De samvirkende Fagforbund, da det var Tilrejsende, der skulde bruge det.

Billedskærer *Otendahl* anbefalede Snedker Jensens Forslag. Taleren mente, at Generalforsamlingen var eneste kompetente Faktor til Sagens Afgørelse. Hvilken anden Faktor skulde være kompetent? Advarede mod at købe en gammel Ejendom.

Hans Madsen, Slagelse, erindrede om, at der rejstes store Krav til Provinsmedlemmerne. Der var mange Opgaver at løse ude omkring og de kostede Penge. Skulde der derfor ydes til noget københavnsk Foretagende maatte det være et Herbergeringshus, deri havde Provinserne Interesser. En Fagforeningsbygning vilde ogsaa blive for dyr, hvis Svendsens Kalkulationer 2 à 2½ Kr. pr. Medlem passede. Anbefalede Forslagets Forkastelse.

Tapetserer *Jönson* anbefalede en Bygnings Opførelse *uden* at knytte den til et Herberge. Man kunde ikke sammenligne Danmark med det Udland, hvor Forholdene var meget større. Henviste iøvrigt til, at Nordmændene betalte 4 Kr. 40 Øre i Kontingent aarligt, medens vi her kun betaler 40 Øre. Selv om man derfor ofrede et Par Kroner paa en saadan Sag, var det dog billigt at administrere den danske Organisation.

Bygningssnedker *Chr. Jensen* fraraadede Tanken om Opførelsen af et Herberge i Forbindelse med en Administrationsbygning og anbefalede Jensens Forslag.

Kasserer *Svendsen* erindrede om, at man hverken i 1911 eller 1913 havde været i Tvivl om at Generalforsamlingen var kompetent i Sagen, og ingen Røst havde hævet sig efter Generalforsamlingsbeslutningen i 1911. Opførelsen af en Bygning er en Nødvendighed. Han troede ikke, at den Paastand, at Provinsrepræsentanterne var imod Forslaget, var rigtig.

Th. Stauning pegede paa Nødvendigheden af, at Arbejderpartiets Institutioner fik deres Bygning selv. Ogsaa Oprettelsen af en Arbejderskole vilde i høj Grad gøre Erhvervelsen af egen Bygning ønskelig.

Smed *Walther* imødegik Hans Nielsen, Aalborg. Anbefalede Forslaget og mente, at man burde fremskynde Sagen. Advarede imod at knytte Herbergeringsspørgsmaalet til denne Sag.

Snedker *Martin Petersen* sluttede sig til de af Stauning fremsatte Udtalelser. Anbefalede Forslaget.

Tobaksarbejder *Laur. Mortensen*, Aalborg, havde tidligere været imod Forslaget om Opførelsen af egen Bygning. Efter de nu foreliggende Oplysninger vilde han anbefale Forslaget.

Snedker *Johs. Jensen* kunde ikke tiltræde Tanken om at knytte Herbergeringssagen sammen med Spørgsmaalet om Opførelse af en Administrationsbygning. Anbefalede igen Forslaget.

Den af Snedker Johs. Jensen stillede Resolution vedtoges derefter omtrent enstemmigt.

Resolutionen er saalydende:

»Generalforsamlingen bemyndiger Forretningsudvalget til om fornødent at erhverve eller lade opføre en Bygning i København og til at udskrive de dertil nødvendige Bidrag i Organisationerne med lige store Beløb, begrænset efter Hensyn til den Sum, som en saadan Bygning maatte koste, og efter at indhentede Beregninger med Sagkyndiges Bistand, ledsagede af Tegninger og Overslag, er godkendt af et Repræsentantskabsmøde.«

Punkt 5. Arbejderskolen.

Th. Stanning indledede ved at erindre om det Arbejde, der hidtil var

udført fra Arbejderpartiets Side for at uddanne politiske og faglige saavel som journalistiske Medarbejdere indenfor Arbejderpartiets Lederkreds og han paapegede tillige de Vanskeligheder, der havde været forbundet med en saadan Uddannelse, ikke mindst naar der var Tale om at skaffe Lærerkræfter. Spørgsmaalet om Oprettelse af en Arbejderskole var derfor drøftet indenfor et Fællesudvalg af Partimænd, der dels repræsenterede politiske og faglige Organisationer og dels Lærerstanden.

Mange Undersøgelser angaaende Partiskoler i Ind- og Udland var foretaget og Overvejelser om den heldigste Fremgangsmaade, naar der var Tale om vore hjemlige Forhold, var foretaget.

Udvalget havde derefter gjort følgende Indstilling til Partikongressen i 1915.

»Kongressen beslutter at opfordre Partiets Bestyrelse og De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg til at vælge Medlemmer til et Fællesudvalg, der atter kan tiltrædes af Repræsentanter for andre Institutioner, som maatte have Interesse i Oplysningsarbejdet (Læseselskab, Arkiv m. fl.). Det saaledes dannede Fællesudvalg forestaar Arbejdet med Tilvejebringelse af Midler til Oplysningsarbejdet, og iværksætter iøvrigt de Arbejder, som Kongressen hermed beslutter:

1) Der udstedes Anmodning til samtlige til Arbejderpartiet hørende faglige, politiske og kooperative Organisationer om at yde et Bidrag af 10 Øre pr. Medlem aarlig, foreløbig til næste ordinære Kongres, til Arbejderskole-Fonden.

   De samvirkende Fagforbunds Anbefaling for Sagen søges og Kongressen giver sin Anbefaling til de politiske Organisationer.

   Arbejderskolefonden anbringes til Forrentning. Renterne og om fornødent mindre Dele af Kapitalen kan anvendes til Skole- og Foredragsvirksomhed, medens Hovedsummen iøvrigt skal tjene til Grundfond for den Skolevirksomhed, der senere skal iværksættes.
2) Der etableres saa snart som Forholdene tillader det en Aftenskole i København for unge Arbejdere henviste af Organisationerne, samt i Tilslutning dertil en Foredragsvirksomhed.
3) Der optages en Forhandling med Arbejderbevægelsens Arkiv, Arbejdernes Læseselskab og eventuelt andre lignende Institutioner for muligvis at opnaa en Fælles-Virksomhed, hvorunder Bøger og andet Materiale kan udnyttes og fælles Lokale anvendes.
4) Der indledes Forhandling med Arbejder-Højskolen i Esbjerg med det Formaal eventuelt at knytte denne Skole som almendannende Institution til Partiet.
5) Fællesudvalget udarbejder Plan til en Arbejderskole med Dagundervisning, eventuelt anlagt saaledes, at den kan søge Statens Støtte i Henhold til Højskoleloven. Planen fremsættes, naar Midler og øvrige Betingelser skønnes at være til Stede.«

Taleren anbefalede paa Forretningsudvalgets Vegne og med Repræsentantskabets Tilslutning følgende Resolution:

»De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling 1916 tiltræder den Beslutning, den socialdemokratiske Partikongres i 1915 har truffet angaaende Oprettelsen af Arbejder-Højskoler, og bemyndiger Forretningsudvalget til at arbejde videre paa Sagen paa det vedtagne Grundlag«.

Tinsfeldt, Esbjerg, beklagede at denne Sag forelaa saaledes, da Højskolen i Esbjerg netop stod i Forlegenhed, idet den var opsagt i de hidtidige Lokaler og derfor var i Færd med at bygge eget Hus. Han anbefalede derfor, at der ydedes Esbjerg Højskole Tilskud eller Laan paa 3 à 5000 Kr., førend man søgte at realisere den lagte Plan.

Stauning gjorde opmærksom paa, at et kommende Udvalg efter Partikongressens Beslutning havde Mandat til at forhandle med Esbjerg Skolen,

og der kunde derfor ikke være Tale om, at Bevillinger kunde finde Sted før nødvendige Undersøgelser var foretaget. Esbjerg-Andragendet henvistes til det kommende Udvalg med alle Stemmer mod 3, derefter vedtoges Forretningsudvalgets Indstilling ligeledes med alle Stemmer mod 3.

Punkt 6. Regler for Behandling af faglig Strid.

Formanden erindrede om Vedtagelsen paa Generalforsamlingen 1913 gaaende ud paa, at Forretningsudvalget skulde udarbejde Forslag til Regler for Behandling af faglig Strid mellem Fagorganisationerne og vore kooperative Foretagender.

Forslaget forelaa paa Generalforsamlingens Bord og det var tiltraadt af samtlige Organisationer paa en nær — Bagernes.

Repræsentantskabet havde tiltraadt Forslaget og han anmodede om Tilslutning fra Generalforsamlingen.

Forslaget var saalydende:

Overenskomst mellem de af Arbejderpartiet anerkendte kooperative Foretagender og Arbejdernes faglige Organisationer om Regler for Behandling af faglig Strid.

§ 1. Parterne er enige om, at enhver Uenighed af faglig Karakter bør søges bilagt ved Mægling, eventuelt ved Voldgift.

§ 2. Mæglingsudvalget skal bestaa af (2) Medlemmer, hvoraf (1) vælges af

.....

og (1) af .....

§ 3. Naar en Organisation paa et af sine Medlemmers Vegne begærer Mægling afholdt, skal Mæglingsudvalget træde sammen til Forhandling, i København indenfor en Frist af 3 Hverdage og i Provinserne indenfor en Frist af 5 Hverdage.

Mæglingen foretages saavidt muligt paa Stedet, hvor Uenigheden er opstaaet, og saaledes at Repræsentanter for de stridende Parter kan tilkaldes.

§ 4. Lykkes det ikke paa denne Maade at opnaa Enighed, skal Sagen, forsaavidt den angaar Forstaaelsen af en foreliggende Priskurant med almindelige Bestemmelser, forelægges en Voldgiftsret til Afgørelse, hvis en af Parterne forlanger det; og ingen Arbejdsstandsning som Følge af saadan Uenighed maa finde Sted.

I alle andre Tilfælde kan Uenigheden kun indankes for en Voldgiftsret, hvis begge Parter er enige derom.

§ 5. Er der Enighed om at henvise en Sag til Voldgift, skal denne bestaa af (4) Medlemmer, hvoraf (2) vælges af .....

..... og (2) af .....

samt af en Opmand, som vælges af Voldgiftsrettens Medlemmer.

Saafremt der ikke opnaas Enighed om Valget af Opmanden, skal Parterne anmode ..... om at udnævne ham.

§ 6. Voldgiftsretten skal som Regel træde sammen senest 6 Dage efter at den er paakaldt. Opmanden fungerer som Rettens Formand samt leder og deltager i dens Forhandlinger. Sagen gaar efter disses Afslutning til Afgørelse ved simpel Stemmeflerhed mellem Voldgiftsmændene. Kan Stemmeflerhed ikke opnaas, afgøres Sagen af Opmanden. Over Rettens Forhandlinger føres en Protokol, der efter hver Sags Afslutning underskrives af samtlige Medlemmer af Retten, ogsaa af Opmanden, saafremt han har voteret i Sagen.

Voldgiftsretten tilstiller begge Parter Meddelelse om sin eller Opmandens Kendelse.

Kendelsen skal være afsagt senest 14 Dage efter at Sagen er indgivet til Retten.

§ 7. Ingen kan være Medlem af Mæglingsudvalget eller Voldgiftsretten, naar den paagældende Sag drejer sig om et Spørgsmaal, vedrørende Arbejdsforholdene paa et Arbejdssted, hvor Vedkommende har personlig Interesse.

§ 8. Voldgiftsretten bestemmer, hvilken af Parterne der skal betale Sagens Omkostninger.

Uden Diskussion sluttede Generalforsamlingen sig dertil.

* * *

Efter at Lønninger var fastsat for Kontorets valgte Funktionærer behandledes Dagsordenens

Punkt 8. Valg af Medlemmer til Forretningsudvalget, Revisionskomiteen og Grænseudvalget samt Indstilling af Medlemmer til Arbejdsraadet.

Uden særlig Afstemning genvalgtes *Carl F. Madsen* til Formand, *Otto Smith* til Næstformand, *Otto Smith* og *P. Hedebol* til Sekretærer og *E. Svendsen* til Kasserer.

Derefter valgtes følgende til Medlemmer af Forretningsudvalget:

Arbejdsmand	*M. C. Lyngsie*	med 251	St.
Skræder	*Vill. P. Arup*	- 207	-
Smed	*I. A. Hansen*	- 207	-
Tobaksarbejder	*Alf. Christiansen*	- 205	-
Fru	*Sofie Rasmussen*	- 193	-
Snedker	*Martin Petersen*	- 191	-
Former	*Arnold Nielsen*	- 182	-, og
Maler	*Rudolf Poulsen*	- 171	-

Suppleanter blev følgende:

Tapetserer	*J. P. Jönson*	- 160	-
Slagter	*Vald. Hartmann*	- 72	-
Træindustriarbejder	*V. S. Petersen*	- 27	-, og
Bager	*Z. Friis*	- 17	-

Ialt afgaves 335 Stemmer.

Til Revisionskommiteen genvalgtes de afgaaende: Tobaksarbejder *Vilh. Nygaard*, Typograf *Laur. Jensen* og Maskinarbejder *Niels Lundby*.

Til Grænseudvalget genvalgtes Smed *I. A. Hansen*, Former *Arnold Nielsen*, Typograf *Viggo Christensen*, Arbejdsmand *Johs. Nielsen* og Bager *J. P. Nielsen*.

Til Suppleanter genvalgtes: Tobaksarbejder *Vilh. Nygaard*, Træindustriarbejder *V. S. Petersen* og Billedskærer *Otendahl*.

Til Medlemmer af Arbejdsraadet indstilledes

1.	Skræder	*K. Hvidtfeldt*	med 213	St.
2.	Snedker	*Jonassen*	- 123	-
3.	Papirarbejder	*Lars Jensen*	- 32	-

og derefter havde Typograf *Jørgensen* og Slagteriarbejder *Koch* hver 21 St.

Herefter fik Redaktør *Jansson* fra Berlin Ordet og takkede paa Udlændingenes Vegne for Samværet og *Levinsen* fra Landarbejderforbundet takkede paa de indenlandske Gæsters Vegne for de lærerige Dage.

Dirigenten *Vilh. Nygaard* takkede Gæsterne og udtalte Haabet om en Genrejsning af det internationale Samarbejde, naar den ulykkelige Krigstilstand i Europa var afsluttet.

Efter Afsyngelsen af Internationale og Leveraab for De samvirkende Fagforbund hævedes Generalforsamlingen.

Den faste Voldgiftsret.

Havnearbejdernes Erstatningskrav overfor Korn- og Foderstofkompagniet i Aarhus.
Sag Nr. 167.

Mellem Foreningen af Arbejdsgivere ved Aarhus Havn og Havnearbejdernes Fagforening i Aarhus bestaar en Overenskomst, der indeholder Bestemmelse om, at

»Antagelse af Folk maa kun ske paa følgende Pladser, for Skibe, som ligger i nordre Havn, ved nuværende Stilladsplads og for Skibe, som ligger i den gamle Havn og søndre Side og i den nye Havn, ved Børsen, for Stykgodsdampere paa de sædvanlige Pladser.

Alt Losnings- og Ladningsarbejde, som Medlemmer af Foreningen af Arbejdsgivere ved Aarhus Havn disponerer over, skal udføres igennem Arbejdsgiverforeningens Havnekontor.«

Paa Trods af denne Bestemmelse beskæftigede et Firma: »Korn- og Foderstofkompagniet« Pakhusarbejdere ved Losningsarbejde, og en Klage fra Havnearbejderne over dette overenskomststridige Forhold behandledes sluttelig af en faglig Voldgiftsret, der gav Havnearbejderne Medhold, idet den under 5. Novbr. 1915 afsagde følgende Kendelse:

»*Arbejdet ved Korn- og Foderstofkompagniets nye Sugeapparater ombord i Skibet er Losningsarbejde, der falder ind under Overenskomsten med Havnearbejderne, og følgelig skal besørges gennem Arbejdsgiverforeningens Havnekontor*«.

Efter at denne Kendelse var afsagt, rejste Forbundet Krav overfor Foreningen af Arbejdsgivere i Aarhus Havn om Erstatning til Havnearbejderne, som Kornkompagniet uretmæssigt havde unddraget Losningsarbejdet, men Foreningen nægtede at anerkende noget som helst Krav paa Erstatning.

Forbundet rejste da Krav overfor Korn- og Foderstofkompagniet, som ligeledes afviste Kravet.

Under de saaledes foreliggende Omstændigheder behandledes Sagen under Medvirkning af de faglige Hovedorganisationer ved et Møde den 12. Januar, og da der heller ikke opnaaedes Enighed ved denne Lejlighed rejstes en Erstatningssag ved Den faste Voldgiftsret.

De omfattende Forhandlinger om Oprettelsen af faglige Overenskomster bevirkede imidlertid, at Sagens Behandling stadig blev udskudt, og først den 5. Maj kom den til forberedende Møde i Retten.

Ved denne Lejlighed opnaaedes der imidlertid Forlig og Sagen bortfaldt dermed.

Afgørelsen fremgaar af efterstaaende.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Retsbog A. 2. Side 205—207.

Aar 1916 den 5. Maj Kl. 3 Em. holdt Retten Møde paa Raadhuset i Anledning af Sag Nr. 167:

De samvirkende Fagforbund mod Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Foreningen af Arbejdsgivere ved Aarhus Havns Medlems, Aktieselskabet Korn- og Foderstofkompagniets, Vegne.

1. Næstformand, Højesteretsassessor, Dr. jur. E. Tybjerg fungerede.

For Klagerne mødte Sekretær i De samvirkende Fagforbund Otto Smith, Formand for Dansk Arbejdsmandsforbund M. C. Lyngsie og Formand for Havnearbejdernes Fagforening i Aarhus Vald. Petersen.

For de Indklagede mødte Kontorchef i Arbejdsgiverforeningen Sophus Agerholm.

Der fremlagdes Klage af 13. Marts 1916 og Tilsvar af 27. s. M. med 3 Bilag.

Fra Klagernes Side blev bemærket, at Sagen har henstaaet indtil nu efter Begæring af dem.

Efter nogen Forhandling enedes Parterne paa Forslag af Retsformanden om, at Korn- og Foderstofkompagniet i Aarhus forpligtede sig til at betale Havnearbejdernes Fagforening i Aarhus et Beløb af 500 Kr., saaledes at nærværende Sag dermed bortfalder.

Kontorchef Agerholm forbeholdt dog Ret til at træde tilbage fra dette Forlig, hvis Kornkompagniet, med hvem han havde søgt telefonisk For-

bindelse uden dog at opnaa det, nægtede at godkende det.

Han vilde give Retten Besked i saa Henseende inden Kl. 5 Eftermiddag.

Kl. 4,25 Eftm. modtoges Meddelelse om, at Kornkompagniet havde akcepteret Forliget, hvormed Sagen bortfaldt.

Retten hævet Kl. 4,30 Em.

E. TYBJERG

E. Steincke.

Boligforholdene.

Som bekendt har Regeringen fremsat et Lovforslag, der tager Sigte paa at sætte en Stopper for Husejernes skandaløse Opskruning af Huslejen. Naturligvis har dette Forslag vakt et sandt Raseri, navnlig i Grundejerkredse, og det er heller ikke blevet velvilligt modtaget i Højre- og Venstrekredse.

Da Sagen er af overordentlig Interesse for Arbejderstanden, som er den Stand, der daarligst kan taale at være Genstand for Husejernes hensynsløse Rovbegærlighed, har De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg beskæftiget sig med Spørgsmaalet og paa Forretningsudvalgets Vegne henvendte en Deputation sig derefter den 11. Maj til det Udvalg, Folketinget havde nedsat om Sagen efter Lovforslagets første Behandling i Tinget.

Ved denne Lejlighed fremhævede Deputationen den Betydning, Sagen har for Arbejderne, og samtidig afleveredes efterstaaende Skrivelse til Udvalget:

Til
Folkethingets Udvalg angaaende Lovforslag om Fastsættelse af Husleje.

De samvirkende Fagforbund i Danmark, der omfatter ca. 132,000 Medlemmer i hele Landet, tillader sig herved at anmode det ærede Udvalg om at bidrage til Gennemførelsen af Lovforslaget om Fastsættelse af Husleje med visse stærkt paakrævede Ændringer.

Vi tillader os at erindre Udvalget om de uhyre store økonomiske Vanskeligheder, hvorunder den ubemidlede Befolkning lider. Prisstigningen paa alle Livsfornødenheder er meget betydelig, og det er derfor vor Opfattelse, at Lovgivningsmagten maa bidrage til at hindre Prisstigning paa saadanne Omraader, hvor der er Mulighed herfor, og det gælder Huslejen.

Vi ønsker endvidere at henlede Opmærksomheden paa de meget vanskelige Boligforhold i København, Frederiksberg, Odense, Aarhus, Aalborg og andre Byer. Fra visse Sider er der bevidst arbejdet med det Formaal at indskrænke Antallet af Beboelseslejheder, og nu befinder en Række Byer sig inde i Bolignøden.

Under denne Udvikling er der foregaaet en betydelig Stigning af Huslejen, og Stigningen er ikke ophørt, fordi en trykkende Dyrtid er indtraadt. Der er tværtimod iværksat en Række Huslejeforhøjelser i disse sidste Aar, og der er ogsaa iværksat betydelige Forhøjelser, efter at Københavns Grundejerforening i Slutningen af Marts d. A. havde opfordret til almindelig Huslejeforhøjelse.

Idet vi altsaa anmoder Lovgivningen om at hindre en fortsat Stigning af Huslejen ved en dertil sigtende Lov, tillader vi os med Hensyn til det foreliggende Lovforslag at anmode om at faa dette ændret saaledes:

at det bliver *paabudt* alle Kommuner at nedsætte Huslejeudvalg,
at alle Beboelseslejligheder og visse mindre Butiker inddrages under Lovens Beskyttelse.

For saa vidt det maatte være muligt, saaledes som bestemt for Grundejerne, at faa Adgang til at gøre Indstilling af Medlemmer til Udvalgene, tillader vi os at henstille, at denne Indstillingsret overdrages Arbejdernes Fællesorganisationer i de forskellige Kommuner.

København, den 11. Maj 1916.

Ærbødigst for
De samvirkende Fagforbund i Danmark:
CARL F. MADSEN

Otto Smith.

Folketingsudvalgets Formand, Toldinspektør *Ivar Berendsen* stillede sig velvillig overfor Deputationens Forebringende.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa Oljemøllerne. Den i Oljeindustrien gældende Overenskomst udløb 1. Febr. 1916.

Oljemøllen i Aarhus havde forinden udmeldt sig af Arbejdsgiverforeningen. Med denne Fabrik lykkedes det Dansk Arbejdsmandsforbund at naa til Enighed om en ny Overenskomst. Ved denne forhøjedes Timelønnen fra 42 Øre (2. Holdsdrift) til 48 Øre, og fra 50 Øre (3.

Holdsdrift) til 57 Øre. Desuden ydes der hver Arbejder et Dyrtidstillæg af 2 Kr. ugl.

Med Oljemøllen i Køge afsluttede den derværende, af Dansk Arbejdsmandsforbund udtraadte syndikalistiske Fagforening en ny Overenskomst, hvorved Timelønnen forhøjedes med 2 Øre (fra 38 til 40 Øre) foruden et ugl. Dyrtidstillæg af 2 Kr. (Denne Oplysning gaves af Arbejdsgiverne under Forhandlingerne.)

Der førtes en Række Forhandlinger, dels mellem de mere direkte interesserede Parter og dels ved Fællesmøder angaaende en Række andre Virksomheder i Oljeindustrien. Disse var: Aalborg Oljemølle, H. C. Møllers Sæbefabrik og Oljemølle i Aarhus, samt i København Soyakagefabrikken og forskellige Oljemøller og Sæbefabrikker.

Ved Forhandlingerne naaedes til Enighed om en Række Spørgsmaal, bl. a. om Ferieforholdene og om, at den kontinuerlige Drift standser 2 Dage ved Jul, Paaske og Pinse samt om Godtgørelse for disse Fridage. Men om selve Lønspørgsmaalet kunde Enighed ikke tilvejebringes, og Oljemøllernes Lønbevægelse spillede gentagende en Rolle i Foraarets Strejke- og Lock-out-Situationer.

Timelønnen var paa de forskellige Fabrikker 40½, 41½ og 42 Øre i 2. Holdsdrift og 50 Øre i 3. Holdsdrift.

Den 7. April kom Sagen til Forhandling paa et af Forligsmanden indkaldt Møde. Der fremsattes her Forligsforslag, gaaende ud paa, at Timelønnen overalt i 2. Holdsdrift forhøjes med 4 Øre og i 3. Holdsdrift med 4½ Øre. (Ved den foran omtalte Fritidsgodtgørelse var man forud enedes om at forhøje 3. Holds Mandskabets Timeløn med ½ Øre til det Beløb, man endelig maatte enes om. Disse Arbejdere opnaar saaledes faktisk en Timelønsforhøjelse af 5 Øre.) Desuden ydes der hver Arbejder et ugl. Dyrtidstillæg af 2 Kr.

Parterne godkendte Forligsforslaget, som dermed var gældende med tilbagevirkende Kraft fra 1. Febr. og er gældende til 1. Febr. 1918.

Arbejdsraadet.

De samvirkende Fagforbund har den 13. Maj modtaget efterstaaende Skrivelse fra Indenrigsministeriet:

Efter Modtagelsen af Forretningsudvalgets Skrivelse af 3. d. M. har Ministeriet under Dags Dato fritaget Væver A. Andersen af Horsens for det ham overdragne Hverv som Medlem af Arbejdsraadet, samt udnævnt Skræder *K. Hvidtfeldt* af Nyborg, der hidtil har fungeret som Stedfortræder for Medlem af Raadet, Tobaksarbejder A. Christiansen her af Staden, til for Tiden indtil Udgangen af September Maaned 1919 at indtræde som Medlem af Raadet i Stedet for Væver Andersen. Ministeriet har derhos overdraget Slagteriarbejder *V. Hartmann* her af Staden, der hidtil har fungeret som Stedfortræder i Raadet for Væver Andersen, indtil Udgangen af September Maaned 1919 at fungere som Stedfortræder for Tobaksarbejder Christiansen, hvorhos man har udnævnt Snedker *J. M. Jonassen* af Horsens til i samme Tidsrum at fungere som Stedfortræder for Skræder Hvidtfeldt.

Hvilket herved tjenstlig meldes.

OVE RODE

Fr. Martensen-Larsen.

Arbejdsanvisningen.

Indenrigsministeriet har under 14. Februar meddelt det kommunale Arbejdsanvisningskontor i *Middelfart* offentlig Anerkendelse og senere godkendt Læge *Johan Lauritz Poulli Martins* Valg til Formand i Kontorets Bestyrelse.

Samtidig har Kontoret i *Nyborg* faaet Ministeriets Anerkendelse, og Kommunebogholder *L. C. Th. Larsens* Valg til Formand i Bestyrelsen er godkendt.

Endelig har Ministeriet under 29. April anerkendt *Maribo* Anvisningskontor og godkendt Byraadets Valg af Læge *Bartholdy Møller* til Formand for Bestyrelsen.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 48 ✻ KØBENHAVN DEN 27. MAJ 1916 ✻ 12 AARGANG.

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Den faglige Situation. Generalforsamlingen. Den faste Voldgiftsret. Arbejdsforholdene. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene hos Købmændene i Lemvig. Arbejdsmændene paa Margarinefabrikkerne. Havnearbejderne hos Tømmerhandlerne i København.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Maj 1916

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet udfyldes og indsendes til Forbundet senest d. 8. Juni 1916.

Forretningsudvalget.

Den faglige Situation 1916.

Efter at Arbejdsgiverforeningen den 4. Maj aflyste de Lock-outer, der var bebudet overfor Dansk Arbejdsmands Forbunds Medlemmer i Anledning af Uoverensstemmelserne mellem Jord- og Betonarbejderne og Entreprenørerne i København og i Anledning af den københavnske Murarbejdsmandsstrejke og andre Konflikter med Organisationer udenfor De samvirkende Fagforbund, udviklede Situationen sig saaledes, at Dansk Arbejdsmands Forbund i Midten af Maj atter havde en hel Række af uløste Sager, der ikke kunde komme videre ad den fredelige Forhandlings Vej.

Under disse Omstændigheder udsendte Forbundet den 15. og 23. Maj Strejkevarsler, og i det sidstnævnte angaves det, at Strejke vilde blive etableret i efterstaaende Brancher og hos navngivne Arbejdsgivere den 30. Maj ved normal Arbejdstids Ophør, saafremt Forholdene ikke forinden var blevet tilfredsstillende ordnet.

Foreningen af Arbejdsgivere ved Aalborg Havn.

Foreningen af Arbejdsgivere ved Aarhus Havn.

Entreprenør P. C. Jensen, Randers, for saa vidt angaar Renovationsarbejderne.

C. Rejermanns Papfabrik, København.

Stenlosse-Entreprenør-Foreningen og Teglværksforeningen af 1893, for saa vidt angaar Murstenslosning i Københavns Havn.

Købmændene J. Krogh og Schrams Efterf. i Roskilde.

Entreprenørfirmaet Denver og Rasmussen, for saa vidt angaar dette Firmas Arbejde i Aalborg.

Vognmandsforeningen i Svendborg og

Entreprenør Emil Petersen i Svendborg, for saa vidt angaar de hos ham beskæftigede Kuske.

Følgende Cementstøberfirmaer i Vejle:

Murermester C. Christoffersen,
Murermester H. Iversen og
Cementfabrikant A. Back.

Købmændenes Arbejdsgiverorganisation i Præstø.

Den nydannede lokale Arbejdsgiverorganisation i Skive.

Foreningen af Arbejdsgivere i Thisted og

Det forenede Dampskibsselskabs Ekspedition i Thisted.

Akties. De danske Sukkerfabrikkers Centralfabrikker i Stege og Assens med tilhørende Bystationer.

Stationen ved Kolding, medregnet Odense og Højbygaard Sukkerfabrikker samt Salbrovad.

Haarby og Uglebjerg Saftstationer

Konsul Strøjbergs Kridtbrud i Aalborg.

Entreprenørforeningen i Aalborg.

Vognmand Voss i Aalborg.

Entreprenørfirmaet Andersen og Cordes, for saa vidt angaar dette Firmas Arbejde i Aalborg.

Akties. Dansk Afvulkaniseringsfabrik i Køge,

og for saa vidt angaar Kuske i København, følgende Organisationer og Arbejdspladser:

Foreningen af danske Oliemøller.

Tegl- og Mørtelværker.

Tømmerhandlerforeningen.

Maskinsnedkerier og Savværker.

Pianofabrikantforeningen.

Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien.

Chokoladefabrikker (Globus og Galle & Jessen).

Christiansholms Fabrikker.

Slagelse mek. Hampgarnsspinderi og Rebslageri.

Jac. Holms og Sønners Rebslageri i København (baade for saa vidt angaar Rebslageriarbejdere og Kuske).

Foreningen af Brolægningsentreprenører i København.

Entreprenørfirmaet Christiani og Nielsen, for saa vidt angaar dette Firmas Arbejdere ved Opførelsen af Aarhus Oliefabrik,

samt Akties. De danske Svovlsyre- og Superfosfatfabrikkers Virksomheder i København og Provinserne og Akties. Blaakilde Mølles Virksomhed i København.

For en stor Del af Sagerne er der fastsat Forhandlinger i Tiden før Strejkerne iværksættes.

Den faste Voldgiftsret.

En Sag om Murermester Marius Rasmussens Pligt til at opgøre Akkorder, naar en Arbejdsstandsning indtræder.

Sag Nr. 169.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 3. Maj 1916 i Sag Nr. 169: Murerforbundet i Danmark mod Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa Københavns Murer- og Stenhuggerlaugs Vegne

Paa en Bygning, som Murermester Marius Rasmussen havde under Opførelse i Tycho Brahes Allé, standsedes Murerarbejdet den 13. Marts 1916 som Følge af en af Murerarbejdsmændene iværksat Strejke. Den 24. s. M. tilskrev Murersvendenes Fagforening Murerlauget saaledes:

»Der foreligger Uoverensstemmelse hos Hr. Murermester Marius Rasmussen og dennes Svende paa Tagarbejdet i Tycho Brahes Allé. Svendene forlanger Arbejdet maalt op, da Mesteren ikke har villet udbetale Dem en større à conto Udbetaling, men dette nægter Mesteren ogsaa, hvorfor vi anmoder om at faa Sagen behandlet i et Fællesbestyrelsesmøde, saafremt det ikke kan ordnes ad denne Vej.«

Herpaa svarede Murerlauget den følgende Dag, at »vi foreløbig have tilskrevet Murermester Marius Rasmussen, og hvis Sagen herefter ikke maatte gaa i Orden, skal vi foranledige afholdt et Fællesmøde;« og Lauget meddelte i Fortsættelse deraf ved Skrivelse af 1. April Fagforeningen, »at Hr. Rasmussen har underrettet os om, at han har udbetalt de hos ham arbejdende Svende 1 Kr. pr. Time, og han ser sig efter et omhyggeligt Skøn ikke i Stand til at udbetale yderligere à conto, idet han mener efter sin bedste Overbevisning at have udbetalt Svendene deres fulde Tilgodehavende for det til Dato udførte Arbejde . . . . . Naar vi intet nærmere høre, vil vi betragte ovennævnte Sager som afsluttede«.

Fagforeningen sendte derefter under 3. April Lauget saalydende Skrivelse: »I Anledning af Bestyelsens ærede Skrivelse af 1. ds. med Hr. Marius Rasmussens Svar paa vor Skrivelse af 24. Marts, hvori Hr. Rasmussen mener at have udbetalt Svendene deres fulde Tilgodehavende for det til Dato udførte Arbejde, hvilket Svendene bestrider, skulle vi mene, at det rigtigste vilde være at maale Arbejdet op, og vil vi høfligst henstille til den ærede Bestyrelse (at) foranledige, at Hr. Rasmussen maaler op med Svendene, hvorved man kommer ud over Uenigheden, og udbeder vi os Svar pr. Omgaaende«.

Herpaa svarede Lauget den 8. April saaledes:

»I Besvarelse af Bestyrelsens ærede Skrivelse af 3. ds. tillade vi os at bemærke, at vi selvindlysende ikke kan paalægge Murermester Mar. Rasmussen, at han skal opmaale og afregne et Murerarbejde, som ved indtraadt Strejke er gaaet i Staa. Vi har i sin Tid anmodet Hr. Rasmussen om at stille sig velvillig med Hensyn til à conto Udbetaling, og naar det nu viser sig, at han har udbetalt ialt à conto omtrent 1 Kr. pr. Time, skulde man formene, at han ogsaa har rettet sig efter vor Anmodning, og at det falder ind under det urimelige, naar Svendene fra den paagældende Arbejdsplads har ment, at her er Stof til en Mæglings- og eventuelt til en Voldgiftssag.

Vi henstiller, at den ærede Bestyrelse efter de meddelte Oplysninger afviser Svendenes Begæring om at faa Sagen til Mægling, da den jo kun kan bedømmes af Parterne i sine Enkeltheder, medens vi maa regne med, at Mesteren efter den summariske Oplysning om den skete Udbetaling har udbetalt, hvad der passende under de foreliggende Omstændigheder kan udbetales«.

Paa denne sidste Skrivelse har Fagforeningen ikke svaret, men Murerforbundet har — uden at rette nogen Henvendelse til Arbejdsgiverforeningen om Spørgsmaalet — ved Klage af 12. April indbragt nærværende Sag for Den faste Voldgiftsret.

Det hedder i Klagen, at »da det ikke har været Fagforeningen muligt paa Trods af gentagne Henvendelser til Lauget at fremtvinge en Afgørelse af Sagen«, ønskes Rettens »Afgørelse af, om Mestrene i en saadan Situation har Ret til at nægte Opgørelse, d. v. s Udbetaling af fortjent Tilgodehavende paa paabegyndte Akkorder«.

Under den mundtlige Forhandling har Klagerne imidlertid udtalt at det, de egentlig ønsker, er af Den faste Voldgiftsret at faa en almindelig Udtalelse om, at Mestrene ikke blot i Tilfælde af Lockout, men ogsaa i Tilfælde af en lovlig Strejke fra Svendenes Side saavelsom i Tilfælde af Strejke fra anden Side, der medfører Murerarbejdets Standsning maa være pligtige at opgøre paabegyndte Akkorder og udbetale fortjent Overskud.

De Indklagede har principalt paastaaet Sagen afvist og henvist til den faglige Voldgiftsret i Murerfaget i København. De anfører i saa Henseende, at den rejste Konflikt vedrørende Murermester Rasmussens Stilling ligefrem falder ind under de almindelige Bestemmelser Punkt 9 og 10 i Fagets Overenskomst, hvorefter enhver Uenighed om Priskurantens Forstaaelse saavelsom overhovedet om alle Forhold vedrørende Arbejdsstedet skal være Genstand for Forhandling samt eventuelt, naar det fra en af Siderne forlanges, for faglig Voldgift.

Subsidært har de Indklagede paastaaet Frifindelse, idet de henviser til, at den almindelige Regel i nysnævnte Overenskomsts Punkt 6 kun gaar ud paa, at Udbetaling af muligt Overskud paa Murerarbejde skal ske senest 12 Dage efter, at Arbejdet er fuldført, og at der intet andet Sted findes Hjemmel for at paalægge Mesteren at gøre op i et Tilfælde som det her foreliggende.

Det kan i denne Forbindelse fremhæves, at det under den mundtlige Forhandling oplystes, at den i Faget vedtagne, nye, endnu ej rentrykte Overenskomst paa dette Punkt intet Andet indeholder end Overenskomsten (»Priskuranten«) af 1. Juli 1911, samt at man fra Svendenes Side under Forhandlingerne om denne nye Priskurant ikke har rejst Spørgsmaal om Ændring eller Supplering af de hidtil gældende Bestemmelser paa dette Punkt.

Retten maa nu give de indklagede Medhold i, at selve den foreliggende Strid om, hvorvidt Murermester Rasmussen er pligtig eller ikke pligtig at opgøre Akkorden, utvivlsomt hører under Fagets Voldgift, og Retten maa endvidere henvise til Voldgiftsretslovens Punkt 10, der paa den ene Side paalægger Den faste Voldgiftsret at virke til, at de mellem Parterne indgaaede Voldgifts-

aftaler overholdes og paa den anden Side kun giver Retten Anvisning paa selv at afgøre Spørgsmaal, der hører under faglig Voldgift, naar det maa antages ugørligt eller dog forbundet med uforholdsmæssigt Besvær eller Ophold at faa tilvejebragt en faglig Voldgiftskendelse, eller naar begge Parter ønsker det.

Forsaavidt det dernæst maatte være Klagernes Ønske, at Den faste Voldgiftsret — selv om den henviste det foreliggende Tilfælde til Fagets Voldgiftsret — dog samtidig skulde afgive en vejledende Udtalelse af almindelig Karakter til Oplysning for de faglige Voldgiftsretter ved de herhenhørende Spørgsmaals Afgørelse, maa herom bemærkes, at det efter disse Spørgsmaals Art vilde være baade vanskeligt og betænkeligt for Retten at afgive en saadan almindelig Udtalelse, og vilde være det, selv om det hele Spørgsmaal var blevet mere uddybet og bedre belyst, end det er sket under denne Sag.

De herhenhørende Spørgsmaal om, hvornaar en Mester er pligtig at opgøre paabegyndte, men standsede Akkorder, maa nemlig, da mere indgaaende, overenskomstmæssige Regler desangaaende mangler, løses idet man til Udgangspunkt tager den fornævnte Regel, som i Overenskomstens Punkt 6 er givet for det normale Tilfælde, men eventuelt modificerer eller supplerer den under Hensyn til den nærmere Karakter af de særlige Forhold, der maatte foreligge. Dette vil imidlertid sige det samme som, at de Omstændigheder, der i hvert enkelt Tilfælde foreligger, maa blive af væsentlig Betydning for Afgørelsen. Det kan saaledes være naturligt at tage Hensyn til, *om* Standsningen er vilkaarlig fremkaldt fra den ene eller den anden Parts Side eller ej, *om* den skyldes en Fejl eller Forsømmelse fra den ene eller den anden Parts Side eller ej, *om* Standsningen kan ventes at blive af længere eller kortere Varighed, *om* det maaske er den ene eller den andens Parts Skyld, at Akkorden ikke alt var afsluttet, inden den Standsning, hvorom Striden staar, indtraadte, *om* Opgørelsen paa Standsnings-Stadiet er vidtløftig og besværlig i Forhold til den ringe økonomiske Interesse, det drejer sig om, eller paa den anden Side, *om* en Opgørelse paa et senere Tidspunkt kan ventes at ville medføre Vanskeligheder eller Udgifter, som vilde undgaas ved en Opgørelse straks, osv. — altsammen Omstændigheder, som det maa være den faglige Voldgiftsrets Sag at vurdere i det enkelte Tilfælde, forsaavidt da ikke en rimelig forligsmæssig Ordning lader sig tilvejebringe.

I Henhold til det ovenfor Anførte vil nærværende Sag være at henvise til Afgørelse ved Fagets Voldgiftsret.

Sagens Omkostning vil Klagerne have at betale, efter Omstændighederne med 100 Kr.

Kendelse.

Spørgsmaalet om Murermester Marius Rasmussens Pligt til at opgøre den paabegyndte, men paa Grund af Murerarbejdsmandsstrejken endnu ej fuldførte Akkord paa et Byggearbejde i Tycho Brahes Allé, henvises til Fagets Voldgiftsret.

Sagens Omkostninger betaler Klagerne, Murerforbundet i Danmark, med 100 Kr.

Generalforsamlingen i De samvirkende Fagforbund.

Ved en Fejltagelse er Bødker *Anthon Andersens* Navn faldet ud af Referatet over de af Generalforsamlingen valgte Medlemmer til Forretningsudvalget. Andersen valgtes med 202 Stemmer.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende Arbejdsløsheden og Arbejdsanvisningen i Maanederne Februar og Marts.

I *I. Afdelings* Kontorer (Guldbergsgade 26 og Badstuestræde 17) indtegnedes i Februar 1008 Mænd og 1255 Kvinder og i Marts 1543 Mænd og 1577 Kvinder. De tilsvarende Tal forrige Aar var: i Fe-

bruar 1394 Mænd og 1300 Kvinder og i Marts 1938 Mænd og 1306 Kvinder. Der indgik i Februar 1601 og i Marts 2297 Henvendelser om Arbejdskraft og der anvistes Arbejde i Februar til 627 Mænd og 1049 Kvinder, i Marts til 1095 Mænd og 1483 Kvinder, medens de tilsvarende Tal forrige Aar var: i Februar 915 Mænd og 1063 Kvinder, i Marts 1046 Mænd og 1176 Kvinder.

Til *II. Afdelings* Kontor (Christiansgade 22) var der 1. Februar tilmeldt 4454 Arbejdssøgende. I Februar tilmeldtes yderligere 5594, i Marts 6895. Af de saaledes i Februar—Marts tilmeldte 16943 Arbejdssøgende anvistes Arbejde til 3057, dels af Centralarbejdsanvisningskontoret, dels af Arbejdsløshedskasserne, medens 9267 selv skaffede sig Arbejde, rejste bort eller af anden Grund udgik af Fortegnelsen over Arbejdsledige. Antallet af Arbejdsledige tilmeldte Kontoret i Christiansgade var derefter ved Udgangen af Marts Maaned 4619 eller 165 flere end den 1. Februar.

Medens Februar Maaned viste en stærk Tilgang af Arbejdskraft, navnlig af Arbejdsmænd og Bygningshaandværkere, er Tallet paa de Arbejdsledige i Marts Maaned mindsket ganske betydeligt. Foruden de egentlige Bygningsfag har i Marts Maaned kun Slagteriarbejderne og Tobaksarbejderne en synderlig Tilgang af Arbejdsledige. Paa Grund af den nu afsluttede Murarbejdsmandsstrejke var ved Udgangen af Marts Maaned alle Murarbejdsmænd (ca. 500) ledige. Som Følge af Strejken var derhos mange Bygningshaandværkere ligeledes ledige paa en Tid, hvor der ellers vilde have været fuldt op at gøre i Bygningsvirksomheden. Ved Marts Maaneds Udgang var der 581 arbejdsløse Malere, 1286 Murere, 219 Snedkere og 302 Tømrere. Følgende 18 Arbejdsløshedskasser havde ved Marts Maaneds Udgang ingen Arbejdsledige tilmeldt: Barber- og Frisørfagets, Billedskærernes og Dekorationsbilledhuggernes, Bødkernes, Børsteindustriarbejdernes, Danske Sø- og Landkokkes, Drejerfagets, Forgylderfagets, Formerfagets, Gartneriarbejdernes, Glasarbejdernes, Handskemagernes, Korkskærernes og Sortererskernes, Kurvemagernes, Lohgarvernes, Murarbejdsmændenes, Skibstømrernes, Skraatobaksarbejdernes og Skræderfagets.

Der er i Februar og Marts indgaaet 613 Henvendelser om Arbejdskraft til II. Afdelings Kontor. For 27 Arbejderes Vedkommende var Kravene allerede forud rettet til de paagældende Arbejdsløshedskasser og for 24 Pladsers Vedkommende annuleredes Kravene, forinden Anvisning fandt Sted, medens der for 42 paa Centralarbejdsanvisningskontorets Foranledning henviste Ansøgeres Vedkommende ingen Pladsbesættelse kunde finde Sted paa Grund af, at Pladsen var optaget eller paa Grund af Uenighed om Arbejdsvilkaarene. Af de 821 Arbejdssøgende, der paa II. Afdelings Foranledning har faaet Arbejde, gik 29 til udenbys Pladser og 11 til Pladser i Københavns Omegn, medens 781 anvistes til Pladser i selve København og Nabokommuner.

For *Provinskontorernes* Vedkommende fordeler Tallene paa de i Februar og Marts ved de offentlige Arbejdsanvisningskontorers Hjælp anviste Pladser sig saaledes: Fredericia 29, Frederikssund 8, Frederiksværk 10, Grenaa 20, Helsingør 80, Herning 12, Hillerød 72, Hobro 17, Holstebro 8, Hørsholm 24, Kjellerup 0, Kolding 43, Nakskov 80, Nykjøbing F. 163, Randers 155, Ringkjøbing 18, Ringsted 7, Rønne 85, Sakskøbing 7, Skelskør 0, Slagelse 25, Sorø 0, Vejle 13. Desuden har Kontorerne i Præstø Amt (Faxe, Næstved, Præstø, Stege, Storehedinge og Vordingborg) haft en Del Virksomhed, der ikke har kunnet medtages paa Grund af mangelfuld Indberetning. I en Række Tilfælde har Kontorerne været hinanden behjælpelig ved Pladsbesættelser; de anviste Arbejdere noteres ved det Kontor, hvor de er tilmeldt.

Af ovennævnte Provinskontorer er Fredericia og Vejle aabnede i Januar Maaned og ikke tidligere medtagne.

Ved samtlige Kontorer (København og ovennævnte 23 Provins-

kontorer, Kontorerne i Præstø Amt altsaa ikke medregnede) er der i Februar og Marts anvist Arbejde til ialt 5951 Arbejdsledige, deraf ved Landbrug og Gartneri 270, ved Haandværk og Industri 1371, ved Handel og Samfærdsel 1967, ved Husgerning samt til Vask og Rengøring 2343.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene hos Købmændene i Lemvig. Overenskomsten om Havne- samt Plads- og Pakhusarbejde i Lemvig var bleven opsagt til 1. Juli 1916. Sagen kom i Forbindelse med lignende Sager fra andre Byer til Behandling under Hovedorganisationernes Medvirken. Der afholdtes Fællesmøde om dem den 10. Maj.

Man enedes her om en ny Overenskomst gældende til 1. Febr. 1918.

Der opnaaedes en Række, tildels meget betydelige Akkordforbedringer. Timelønnen fastsattes saaledes: Plads- og Pakhusarbejde 42 Øre, Havnearbejde 47 Øre og ved Det forenede Dampskibsselskab 50 Øre. Til alle Satser gives et Dyrtidstillæg af 3 Øre pr. Time. Timelønsfortjenesten er dermed hævet betydeligt, paa et enkelt Omraade med 9 Øre væsenligt.

Arbejdsmændene paa Margarinefabrikkerne. Medens Forholdene paa nogle af Landets Margarinefabrikker var bleven ordnet ved tidligere Forhandlinger, stod der tilbage at bringe Overenskomster istand paa følgende Fabrikker: H. Steensen, Vejle, J. D. Koopmann, Silkeborg, »Alfa«, Vejen, Otto Mønsted, Aarhus, samt Aalborg Margarinefabrik. De herhenhørende Forhandlinger trak ud i længere Tid og spillede en ikke ubetydelig Rolle i Foraarets Strejke- og Lock-outsituationer. Det lykkedes ikke at komme til Enighed ved Forhandlinger i Arbejdsgiverforeningen, og Sagen blev derefter — sammen med Teglværks-, Oljemøller- m. fl. Sager behandlet hos Forligsmanden den 7. April.

Forligsmanden fremkom her med et Forligsforslag angaaende Lønninger og Dyrtidstillæg og Forslag om, at med disse og de af Parterne tidligere vedtagne Ændringer skulde de hidtilværende Overenskomster fremdeles gælde i to Aar fra Udløbstiden at regne.

Nedenfor gengives de nuværende Lønninger paa de forskellige Fabrikker efter Forligsmandens Forslag sidestillet med de hidtilværende Lønninger:

Fabrikken i:	gl. Løn:		ny Løn:
Vejle	24 Kr.	pr. Uge	26½ Kr.
Silkeborg ..	24 -	—	27 -
Vejen	23½ -	—	26 -
Aarhus	40 Øre	pr. Time	45 Øre
Aalborg ...	39 -	—	42 -

Desuden ydes ved samtlige Fabrikker et Dyrtidstillæg af 12½ Kr. pr. Maaned, der efter Aftale ved hver enkelt Fabrik kan udbetales med 3 Kr. pr. Uge. For Dele af en Maaned eller en Uge ydes Dyrtidstillægget med et forholdsmæssigt Beløb.

Ved de tidligere Forhandlinger var man enedes om forskellige andre Forbedringer, f. Eks. angaaende særlig Godtgørelse ved Natholdsarbejde, Arbejde ved Maskiner i stadig Drift og med Hensyn til Overtidsbetaling.

Parterne godkendte Forligsforslaget, som dermed var gældende fra Udløbsdagen for de gamle Overenskomster.

Havnearbejderne hos Tømmerhandlerne i København. For Havnearbejderne hos Tømmerhandlerne i København bestod der en Overenskomst af 19. Maj 1915. Denne kunde opsiges til Ophør en 1. Januar. Arbejderne opsagde ikke Overenskomsten, hvorfor saa Arbejdsgiverne besørgede Opsigelsen i Henhold til den almindelige Beslutning, Arbejdsgiverforeningen havde taget med Situationen 1916 for Øje, og Arbejderne krævede da naturligvis Forbedringer.

Sluttelig kom Sagen til Forhandling ved et Fællesmøde den 15. Marts. Man enedes her om, at den hidtilværende Overenskomst forbliver gældende indtil 1. Febr. 1918, mod at nogle enkelte Akkordsatser forhøjedes, og at der betales et Dyrtidstillæg af 75 Øre pr. Mand pr. paabegyndt Arbejdsdag.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

AFDELINGS-SKEMA

angaaende

Arbejdsløsheden i Maj 1916.

Bemærk! Naar *ingen* Arbejdsløse eller *ingen* tabte Arbejdsdage skal angives, bedes man sætte et tydeligt 0. Hvor intet Tal kan angives, bedes man sætte et **?**

1. Byens Navn?	
2. Organisationens Navn?	
3. Antal Medlemmer?	
4. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse: I Midten af Maaneden? Ved Slutningen af Maaneden?	
5. Hvormange Arbejdsdage er der ialt gaaet tabt for Medlemmerne paa Grund af Arbejdsløshed i Maanedens Løb (Søn- og Helligdage eller lignende Fridage medregnes ikke, med mindre der i Almindelighed arbejdes 7 Dage om Ugen)?	
6. For hvormange Dage er der udbetalt Understøttelse (alle understøttede Dage)?	
7. Hvormeget er der udbetalt til Understøttelse af Arbejdsløse og Rejsende i Maanedens Løb: a) Af Arbejdsløshedskassen? b) Af Fagorganisationen?	

Formandens Navn: .....

— Adresse: .....

NB. Fagforeningerne bedes indsende dette Skema til det Forbund, hvoraf de staar som Afdeling, eller kunne staa som Afdeling, saaledes at Skemaet er Forbundet i Hænde senest d. 8. Juni 1916.

Enkeltstaaende Foreninger, i hvis Fag der ikke findes noget Forbund, bedes sende deres Skemaer direkte til De samvirkende Fagforbund, Nørrefarimagsgade 49,[1] Kbhvn. K.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Otto Smith.

Skemaet kan i udfyldt Stand sendes i aaben Konvolut for 4 Øre (indenfor Københavns Postdistrikter for 2 Øre).

BERDINGS BOGTRYKKERI KØBENHAVN

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 49 ❋ KØBENHAVN DEN 3. JUNI 1916 ❋ 12. AARGANG.

INDHOLD: Den faglige Situation. Lønbevægelser og Konflikter (Hvidgarverne i Odense. Jord- og Betonarbejderne. Rebslagerne i Esbjerg, Randers og Rudkøbing. Snedkerne paa Orgelfabriken i Ringkøbing. Terrazzoarbejderne). Den faste Voldgiftsret. Udlandet. Arbejdsløsheden.

Den faglige Situation 1916.

Vi meddelte i sidste Nr. af »Arbejderen«, at Dansk Arbejdsmands Forbund havde afsendt Strejkevarsel overfor en Række Virksomheder og Foreninger, og at Strejker vilde blive iværksat hos de nævnte Arbejdsgivere om Aftenen den 30. Maj.

Om en Del af de Uoverensstemmelser, der havde givet Anledning til Strejkevarslerne var der i de forløbne Dage forhandlet, og der var ogsaa opnaaet Enighed paa forskellige Steder, men de betydeligste Spørgsmaal stod trods gentagne Forsøg paa ved Forhandling at faa dem ordnet, stadig uløste. Da endelig Forhandlingerne om Forholdene paa Svovlsyrefabrikkerne i Kastrup, Aalborg, Mundelstrup og Nørre Sundby og paa Blaakilde Mølle ogsaa bristede Kl. 4 om Morgenen den 30. Maj, greb Forligsmanden i Dagens Løb ind ved at tilkalde Repræsentanter for Hovedorganisationerne og for Dansk Arbejdsmands Forbund, og efter nogle Timers Konference blev det bestemt, at Strejkernes Iværksættelse skulde udsættes i indtil 8 Dage for følgende Virksomheders Vedkommende: Vognmandsforeningen i Svendborg, Entreprenør Emil Petersen i Svendborg, Kuskene i København, Slagelse mekaniske Hampgarnsspinderi og Rebslageri, Jacob Holm & Sønners Reslageri i København og Aktieselskabet Dansk Afvulkaniseringsfabrik i Køge.

Der var derved skabt Tid til paa disse Felter at optage Forhandlinger om de paagældende Forhold eller afslutte allerede paabegyndte Forhandlinger. Samtidig opfordrede Forligsmanden meget indtrængende til Udsættelse af Strejken paa Svovlsyrefabrikkerne, og Dansk Arbejdsmands Forbund satte sig straks i Forbindelse med de paagældende Afdelinger for at efterkomme Forligsmandens Henstilling. Strejken blev udsat og Forhandlingerne om Svovlsyrekonflikten blev derpaa genoptaget den paafølgende Dag. Disse Forhandlinger, som strakte sig over Tiden fra Kl. 1½ Onsdag Middag til Torsdag Morgen Kl. 6, førte imidlertid ikke til noget Resultat, men da de forhandlende Parter vilde forlade Arbejdsgiverforeningens Bygning, hvor Forhandlingerne var ført, blev de standset af Forligsmanden, som havde fulgt Begivenhedernes Udvikling siden Kl. halv et om Natten, og Forligsmanden satte sig nu ind i de Uoverensstemmelser, der var tilbage. Efter en Times Forløb blev der truffet Aftale om, at Forhandlingerne skulde fortsættes Lørdag den 3. Juni Kl. 10½ om Formiddagen.

Ved Forligsmandens Sammenkomst med Organisationernes Repræsentanter den 30. Maj blev et Spørgsmaal om Forholdene ved Aarhus Havn taget op med det samme, og da Forligsmanden havde sat sig ind i denne Sags Enkeltheder, rettede han Henstilling til Dansk Arbejdsmands Forbund om at tiltræde et Tilbud, der var fremkommet fra Arbejdsgiverne paa et Fællesmøde den 27. Maj.

Forbundets Forretningsudvalg fulgte denne Henstilling og Strejken i Aarhus Havn aflystes derpaa. Samtidig aflystes Strejken, der var

bebudet overfor Medlemmer af den lokale Arbejdsgiverorganisation i Skive, da der ligeledes var opnaaet en tilfredsstillende Ordning paa dette Sted.

Siden Strejkevarslets Fremsendelse er Forholdene iøvrigt bragt i Orden ved Forhandling hos følgende: Foreningen af Arbejdsgivere ved Aalborg Havn, Entreprenør P. C. Jensen, Randers, C. Reiermanns Papfabrik, Københavns, Murstenslosningen ved Københavns Havn, Købmændene i Præstø, Foreningen af Arbejdsgivere i Thisted og D. f. D. S. samme Sted, Dansk Afvulkaniseringsanstalt i Køge og hos Foreningen af Brolægningsentreprenører i Københavns.

En stor Del af de forventede Konflikter er altsaa afværgede og der er vel rimelig Grund til at forvente, at det vil lykkes at faa en god Del til bragt i Orden uden økonomisk Krig.

Paa sine Steder blev Strejkerne derimod ikke aflyste. Dette gælder saaledes Købmændene J. Kragh og Schrams Eftfl. i Roskilde, Murermestrene C. Christoffersen og H. Iversen i Vejle for Cementstøbningens Vedkommende og Cementfabrikant A. Back, Vejle. Endvidere Konsul Strøbergs Kridtbrud, Entreprenørforeningen, Vognmand Voss og Entreprenørfirmaet Andersen og Cordes i Aalborg og endelig Entreprenørfirmaet Christiani og Nielsen, hvad deres Entreprise ved Aarhus Oliefabrik angaar.

Alle foranstaaende Sager staar i Forbindelse med Arbejdsmændenes Strejkevarsler af 15. og 23. Maj, men foruden disse Sager har der i de senere Tider været Anledning for Hovedorganisationerne til at beskæftige sig med en Række Forhold, der har været omfattet af Foraars-Situationen og en stor Del af disse Sager er bragt til Afslutning.

Vi skal i den nærmeste Tid bringe en Fortegnelse over alle de Fag og Brancher, der har afsluttet deres Lønbevægelse og de, der er tilbage. Den sidste Gruppe er talmæssigt set en beskeden lille Rest af de mange, mange tusinde, der for ca. 5 Maaneder siden med Uvished om Fremtiden paabegyndte en Lønbevægelse under hidtil ukendte særdeles vanskelige Forhold.

Selv om den langt overvejende Del af faglige Overenskomster saaledes er oprettet for de kommende Par Aar, er det dog ikke dermed afgjort, at Arbejdsfreden er fuldstændig sikret. Hvad enten det er mange eller faa, der skal have deres Lønforhold bragt i Lave, er Interessen for den enkelte af vital Natur, og Interesserne, der staar paa Spil, kan derfor være lige store, hvad enten det er de mange eller de faa, der kræver en Afgørelse.

Og naar der er Tale om Fred eller Krig, maa man ikke glemme det gamle Ord: »Liden Tue kan vælte stort Læs«.

Lønbevægelser og Konflikter.

Hvidgarverne i Odense. Odense Afdeling af Dansk Hvidgarverforbund har den 24. Marts sluttet Overenskomst for Tiden fra 1. April 1916 til 1. April 1919 med Byens Mestre. Derved er Timelønnen forhøjet fra 44 til 50 Øre og Akkorderne med 10—15 pCt. Over-, Søn- og Helligdagsarbejde betales med 65 Øre i Timen. Endelig bestemmer Overenskomsten, at enhver Arbejder med 1 Aars Anciennitet paa et Værksted faar 3 Dages Ferie uden Afkortning i Lønnen.

Jord- og Betonarbejderne i København. Efter Ønske af Arbejdsgiverforeningen afholdtes den 17. April Fællesmøde angaaende Overenskomstforholdene for Jord- og Betonarbejderne i København, hvor langvarige lokale Forhandlinger ikke havde ført til Enighed. Fagforeningen besværede sig her over, at Entreprenørerne havde sat Forhandlingerne istaa.

Paa Mødet enedes man om en Form for fortsatte lokale Forhandlinger om Priskuranten og under 25. April meddelte Arbejdsgiverforeningen De samvirkende Fagforbund, at der nu var Enighed om

alle Punkter med Undtagelse af Afsnittene om Beton og Asfalt. Man foreslog afholdt et nyt Fællesmøde, og Arbejderne gik ind herpaa. Mødet kom istand allerede den 26. April.

Ved dette Møde viste det virkelige Forhold sig at være det, at der var Enighed om følgende Afsnit: Vejarbejde, Kabelarbejde, Cementstøbegods- og Stukkaturarbejde. Derimod var der Uenighed om: Jordarbejde, Betonarbejde, Kloak- og Brøndarbejde, Asfaltarbejde, Sporvejsarbejde, Forskellige Arbejder, Alm. Bestemmelser og Timeløn.

Man forhandlede nu, dels samlet og dels ved Udvalg om disse Punkter ved Møder den 26. og 27. April og naaede paa den Maade til Enighed om Jordarbejde, Betonarbejde, Kloak- og Brøndarbejde og Forskellige Arbejder. Om Afsnittet Sporvejsarbejde, der ikke tidligere havde været i Priskuranten, kom man til en Afslutning paa den Maade, at Fagforeningen tilbagetog det Forslag, den havde stillet. Tilbage var saaledes kun Alm. Bestemmelser og Timelønnen.

Forligsmanden, som stadig havde holdt sig underrettet om Sagernes Gang, kom nu tilstede Natten mellem 27. og 28. April og førte Forhandlingerne videre. Det lykkedes paa den Maade at komme til et endeligt Forslag til Overenskomst. I Alm. Bestemmelser ændredes et Par Punkter efter Arbejdernes Ønske, og Timelønnen, der hidtil havde været 44 Øre, forhøjedes med 6 Øre plus 4 Øres Dyrtidstillæg. Desuden blev Overarbejdsbestemmelserne ændret i Arbejdernes Favør.

Om Timelønnen havde der endvidere været en anden Uoverensstemmelse, idet Fagforeningen krævede, at den Timeløn man enedes om skulde betegnes som Minimalløn. Entreprenørforeningen ikke blot modsatte sig dette, men vilde endog forbyde sine Medlemmer, i noget Tilfælde at betale højere Timeløn end den i Overenskomsten fastsatte. Om dette Punkt kom man til Enighed ved at give Overenskomsten følgende protokollerede Bemærkning:

Entreprenørforeningen udtaler overfor Forligsmanden, at den i Overenskomsten fastsatte Timeløn er Normalløn, men at Foreningen ikke nægter sine Medlemmer Tilladelse til at give Arbejdere, hvem særligt betroet Arbejde paahviler, der ikke egner sig til at gives i Akkord, et Tillæg til Timelønnen.

Fagforeningen og Entreprenørforeningen godkendte det saaledes udarbejdede Overenskomstforslag, som derefter er gældende indtil 1. April 1918.

De nye Timelønsatser træder straks i Kraft, saaledes at der udbetales efter dem den første Udbetalingsdag efter Underskriften. De nye Akkordsatser træder i Kraft fra 1. Juni 1916.

Rebslagerne i Esbjerg, Randers og Rudkøbing. Dansk Rebslageriarbejderforbund afsluttede den 15. April Overenskomst med Foreningen af danske Rebslagerier for Tiden fra 1. April 1916 til 1. April 1918 vedrørende A/S Randers Rebslaaeri, A/S Esbjerg Tovværksfabrik og Fabrikant L. P. Weidemanns Virksomhed i Rudkøbing.

Ved tidligere Forhandlinger mellem Parterne selv var der opnaaet Enighed om en Ændring af Overarbejdsbetalingen, og ved Mødet den 15. April, hvori Repræsentanter for Hovedorganisationerne deltog, blev man enige om iøvrigt at forny den gamle Overenskomst, dog saaledes, at Timelønnen for alle mandlige Arbejdere, forhøjedes med 3 Øre og for alle kvindelige med 2 Øre. Timelønnen for faglærte Arbejdere blev derefter 45 Øre og for ikke-faglærte, der er fyldt 18 Aar, 41 Øre. For kvindelige Arbejdere, der er fyldt 16 Aar, i de første 3 Maaneder de er beskæftiget i Faget, 22 Øre, i de næste 3 Maaneder 24 og derefter 25 Øre pr. Time.

Dertil fik Mændene 3 Øres og Kvinderne 2 Øres Dyrtidstillæg pr. Time, saalænge Overenskomsten gælder.

Snedkerne paa Orgelfabrikken i Ringkøbing. Snedkerforbundets Medlemmer standsede Arbejdet paa Fabrikant Andresens Orgelfabrik i Ring-

køb ing for at faa 2 Arbejdere, der var Medlemmer af det berygtede »Kristelig dansk Fællesforbund«, fjærnede. Paa et Møde den 15. April mellem Repræsentanter for Snedkerforbundet og for Centralforeningen af jyske Snedkermestre enedes man om, at Arbejdet skulde genoptages, og da denne Aftale ikke blev respekteret, bebudede Arbejdsgiverforeningen Klage til Den faste Voldgiftsret.

Dette gav Anledning til et Fællesmøde den 29. April, og Mødet endte med, at Aftalen af 15. April skulde overholdes, saaledes at Arbejdet straks skulde genoptages, men saa var det samtidig en Forudsætning, at de to »kristelige« skulde ordne deres Forhold til de øvrige Svende.

Spørgsmaalet om Arbejdsstandsningens Lovlighed eller Ulovlighed forbeholdt Centralforeningen sig Ret til at indanke for Den faste Voldgiftsret.

Endnu er der dog ikke indbragt nogen Klage til Retten.

Terrazzoarbejderne i København. Jord- og Betonarbejdernes Afdeling, der i sin Tid har organiseret de københavnske Terrazzoarbejdere, forhandlede i nogen Tid med Foreningen af Mosaikfabrikanter i København om Ændringer af den opsagte Overenskomst, og der opnaaedes Enighed om en Forbedring af Kostpengene ved Rejsearbejde og om en forbedrende Forandring af Overtidsbetalingen. Derimod bristede Forhandlingerne paa Timelønnen.

Sagen kom derfor til Behandling ved et Fællesmøde den 29. April, hvori Hovedorganisationerne deltog, og her enedes man om, at to Lønsatser paa 44 og 62 Øre skulde udgaa af Overenskomsten, medens de øvrige Satser skulde forhøjes med 2 Øre. De forskellige Minimaltimelønsatser blev herefter 57 Øre for Arbejdere, der beskæftiges ved Blanding og Slibning ved Terrazzo- eller Mosaiklægning. 60 Øre for øvede Slibere og for Begyndere i Terrazzolægning, medens øvede Terrazzolæggere fik Minimalsatser paa 67 og 72 Øre. Desuden fik samtlige Arbejdere et Dyrtidstillæg paa 4 Øre pr. Time i Overenskomstperioden.

Overenskomsten fik tilbagevirkende Kraft til 1. April og kan tidligst opsiges til 1. April 1918.

Den faste Voldgiftsret.

Arbejdsmændene paa Kastrup Svovlsyrefabrik. Spørgsmaal om Lovligheden af en Arbejdsstandsning.
Sag Nr. 171.

Udskrift af Den faste Voldgiftsrets Kendelse af 24. Maj 1916 i Sag Nr. 171: Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening mod de samvirkende Fagforbund paa Dansk Arbejdsmands Forbunds Vegne.

I Anledning af Konflikter i Byggeindustrien og Overenskomsstrid i Jord- og Betonfaget gav Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening ved Skrivelse til Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund under 14. April d. A. Lockoutvarsel overfor Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund i det Omfang, som en kompetent Forsamling nærmere maatte bestemme; og i Kontinuation heraf afgaves under 22. April det andet Louckoutvarsel, idet en Del Virksomheder særlig undtoges, hvoriblandt dog ikke den nedennævnte Fabrik i Kastrup.

Den saaledes varslede Lockout blev imidlertid ved Skrivelse til De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg den 4. Maj atter aflyst, men den 5. Maj tilskrev Arbejdsmandsforbundet Arbejdsgiverforeningen at Svovlsyrefabrikkernes Arbejdere ønskede deres Lønvilkaar ordnede, og »at de af vore Medlemmer, der er beskæftigede paa Aktieselskabet Dansk Svovlsyre- og Superphosphatfabrik i Kastrup ikke kan give Afkald paa den lovligt varslede Arbejdsstandsning og derfor agter at nedlægge Arbejdet fra og med i Morgen, Lørdag Aften, ved normal Arbejdstids Ophør.«

Mod Lovligheden af den saaledes bebudede Arbejdsstandsning, der efter dens Mening ikke var behørig varslet, protesterede Arbejdsgiver-

foreningen og har ved at indklage De samvirkende Fagforbund paa Arbejdsmandsforbundets Vegne indbragt dette Spørgsmaal her for Retten, idet den paastaar det givne Strejkevarsel, som iøvrigt ikke paafulgtes af nogen Arbejdsstandsning, kendt stridende mod Septemberforliget.

De indklagedes Forsvar gaar ud paa: *at* Septemberforligets *formelle* Varselskrav var sket Fyldest ved de alt af Arbejdsgiverforeningen afgivne Varsler om Arbejdsstandsning, *at* ogsaa Septemberforligets *reelle* Formaal med Varselsbestemmelserne — nemlig at sikre Tid til mindelige Forhandlinger — var opnaaet, idet man, medens de givne Varsler løb, havde forhandlet ogsaa om Lønforholdene paa Svovlsyrefabrikken og endelig, *at* den fjendtlige Tilstand, der var skabt ved de afgivne Krigserklæringer, ikke ensidig kunde ophæves af en af Parterne, idet »der skal to Parter til at slutte Fred«.

Det fremgaar imidlertid tydeligt af Ordlyden i det ovennævnte af Klagerne afgivne Lockoutvarsel, at Arbejdsstandsningen kun agtedes foretaget — som det i Varselsskrivelsen hedder — »forsaavidt der ikke, forinden Arbejdsstandsningen skal iværksættes, er opnaaet en for os tilfredsstillende Ordning af Konflikterne i Byggeindustrien og af Overenskomstforholdene i Jord- og Betonarbejderfaget«.

Og i Tilslutning hertil hedder det i Aflysningsskrivelsen:

»Efter at der er opnaaet Enighed om Overenskomstforholdene i Jord- og Betonarbejderfagene og en Afslutning af Murerarbejdsmandskonflikten i København samt de øvrige Konflikter i Byggeindustrien, skal vi herved meddele, at Arbejdsgiverforeningen aflyser den ..... varslede Lockout.«

Efter sin Hensigt og efter Lockoutvarslets udtrykkelige Indhold kunde den omtalte Lockout altsaa ikke lovligen være iværksat fra det Øjeblik, de tilsigtede Formaal var opnaaede, og Klagernes Aflysningsskrivelse kan da heller ikke, som af de Indklagede forment, opfattes som en »ensidig Ophævelse af Fjendtlighederne«. Den maa opfattes som en officiel og pligtig Ankendelse af, at det givne Lockoutvarsel *ikke længere afgav Hjemmel til Iværksættelse* af Arbejdsstandsningen, og at denne derfor heller ikke vilde blive etableret af Klagerne.

Men under de saaledes givne Forhold kunde den paagældende Arbejdsstandsning naturligvis heller ikke af de Indklagede lovligt iværksættes paa Grundlag af de af Klagerne i sin Tid afgivne, men ifølge deres eget Indhold ikke længer gældende Varsler, og det maa derfor statueres, at en Iværksættelse af den til den 6. Maj med Dags Varsel bebudede Strejke vilde have været i Strid med Septemberforligets Regler om Varselspligten.

Under Hensyn til, at Arbejdsmandsforbundet afstod fra at sætte Strejken i Værk og senere afgav et lovmedholdeligt første Strejkevarsel, og at nærværende Sag derfor mere kan opfattes som en for Retten for fremtidige Tilfældes Skyld indbragt Forespørgsel, end som en Tvist i en aktuel Strid, finder Retten at kunne lade Parterne dele Sagens Omkostninger.

Kendelse.

Den af Dansk Arbejdsmandsforbund til den 6. Maj bebudede Arbejdsstandsning paa A/S Dansk Svovlsyre- og Superphosphatfabrik i Kastrup vilde have været ulovlig.

De samvirkende Fagforbund og Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening udreder Sagens Omkostninger — 100 Kr. — hver med 50 Kr.

Udlandet.

Den faglige Situation i Norge.

Den faglige Situation i Norge er for Tiden meget højspændt. Arbejdsgiverforeningen har nemlig i forrige Uge, paa Grund af nogle løbende Arbejdskonflikter varslet Stor-Lockout. Saafremt Parterne ikke enes til den 3. Juni skal 70—80,000 Arbejdere udelukkes. Den oprindelige Aarsag til den foreliggende Situation er Uoverensstemmelse mellem Arbejdsgiverne og Arbejderne ved Gruberne. Overenskomsten for disse

blev opsagt til Ophør den 1. Januar, men det lykkedes ikke at naa til Enighed om en ny, og Arbejdsgiverne erklærede derfor Lock-out den 31. Januar. I fire Maaneder har Arbejderne saaledes været udelukket fra Arbejde og Fortjeneste.

Grubearbejdernes Løn er overordentlig ringe. Minimallønnen for Minesprængerne ved Røros-Værket er saaledes nede paa 24 Øre pr. Time, og ved Sulitelma-Værkerne er den nede paa 34 Øre. Arbejdet gives ganske vist som Regel i Akkord, men da det ofte er Slumpakkorder, er Fortjenesten noget uberegnelig. Har Arbejderne regnet fejl, har de ikke andet at holde sig til end den lave Minimalløn.

Paa et Tidspunkt fremkom Arbejdsgiverne med et Tilbud om et mindre Dyrtidstillæg, men dette vilde ingen reel Betydning faa, fordi Merudgiften til Sprængstoffer er steget meget betydelig under Krigen. Forholdene er nemlig saa viselig indrettede, at Arbejderne selv skal anskaffe Sprængstofferne. Arbejdsgiverne har krævet, at Arbejdstiden skal forlænges ganske følelig for Arbejderne. Hidtil har Arbejdstiden været 8 Timer, indbefattet Ned- og Opstigningen af Gruberne, men nu kræver Arbejdsgiverne, at Arbejdstiden skal være effektive 8 Timer. Der er ligeledes Uoverensstemmelser om Overenskomstens Udløbstid. Overenskomsten har hidtil kunnet opsiges til Ophør til 1. Februar, men Arbejdsgiverne kræver nu 1. August, Arbejderne 1. April. Overenskomsterne har hidtil været sluttet med de enkelte Værker, nu kræver Arbejdsgiverne, at den ny Overenskomst skal omfatte alle Værker.

Foruden ovenanførte Uoverensstemmelser er Lønspørgsmaalet naturligvis det vigtigste, selv om ogsaa de andre indtager en fremskudt Plads.

Indenfor Jernindustrien har der været erklæret Lock-out siden den 25. April. Den væsenligste Uoverensstemmelse i dette Fag var Spørgsmaalet om Minimallønnen; den er nu 36 à 37 Øre pr. Time. Arbejderne krævede den forhøjet med 5 Øre og et personligt Tillæg af 5 Øre. Arbejdsgiverne tilbød at hæve Minimallønnen med kun 2 Øre.

Under Forhandlingerne erklærede Arbejdsgiverne kynisk, at selv om det var muligt at opnaa Enighed med Arbejderne indenfor Jernindustrien vilde der dog blive erklæret Lock-out, hvis ikke der opnaaedes Enighed ved Gruberne. Da en saadan Enighed udeblev, iværksatte Arbejdsgiverforeningen den 25. April Lock-out mod ca. 18,000 Arbejdere indenfor Jernindustrien.

Foruden disse Konflikter er der Arbejdsstandsninger indenfor Møbelindustrien og ved Hydrofabrikkerne. Ved de sidstnævnte, hvor Strejken blev iværksat Lørdag den 20. Maj, raader betydelige Vanskeligheder paa Grund af de overordentlige store Kvanta Salpeter, som produceres for de krigsførende Landes Regning, skønt denne Bevægelse er en Lønkamp, maa Strejken dog mere betragtes som en Sympatistrejke, med den Hensigt at tvinge Arbejdsgiverne til en Ordning af Forholdene i Gruberne og indenfor Jerindustrien.

Den 18. Maj svarede Arbejdsgiverforeningen med at udstede Trusel om Stor-Lock-out den 3. Juni, saafremt der ikke forinden er opnaaet Enighed om de løbende Sager. Lock-out-Varslet omfatter Arbejderne i Høvlerier og Savværker, Cellulose-, Papir- og Træmassefabrikkerne, elektriske Bedrifter, Tekstilfabrikker, Skotøjfabrikker, Tobaksfabrikker, Bryggerierne, Byggefagene samt andre Fag og Bedrifter. Lock-out'en vil, saafremt den iværksættes, ramme samtlige Medlemmer af Arbejdernes faglige Landsorganisation.

Statens Forligsmand indkaldte umiddelbart efter at Strejken paa Hydrofabrikkerne var iværksat og Arbejdsgivernes Varsel om den udvidede Lock-out var udstedt, Parterne til nye Forhandlinger, og der opnaaedes Enighed om Forholdene baade ved Gruberne og indenfor Jernindustrien.

Nu meddeler imidlertid et Telegram fra Kristiania, at Arbejderne har forkastet de af Parternes Forhandlere vedtagne Overenskomster, medens Arbejdsgivernes Organisation har vedtaget dem.

Arbejdsløsheden
i Februar Maaned 1916.

For Februar Maaned 1916 er der blevet meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden af 61 Fag eller Organisationer for ialt ca. 129,200 Arbejdere. Nedenstaaende Oversigt omfatter imidlertid 5,700 Arbejdere flere (eller ialt ca. 134,900 Arbejdere), idet de givne Oplysninger, af Hensyn til Sammenligning med de foregaaende Maaneder paa enkelte Punkter er blevet suppleret med et skønsmæssigt Tillæg.

Antallet af Arbejdsløse blandt de 134,900 Arbejdere var ved Maanedens Udgang ca. 16,100 eller 11,9 pCt., og Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 328,000 eller 2,4 Dage pr. Medlem.

Af Fag, fra hvilke der mangler Oplysninger, nævnes Sejlmagere, Glarmestre, Gas- og Vandarbejdere, Børstenbindere, Instrumentmagere, Lager- og Pakhusarbejdere og Gartnere. Endvidere er for Hovedstadens Vedkommende udeladt Skræddere, Murere og Skibstømrere paa Grund af de disse Fag vedrørende Arbejdskonflikter.

Endelig er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Rebslagere, Stenarbejdere, Urmagere, Dansk Arbejdsmandsforbund og Kvindeligt Arbejderforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	126	126	2	61	477	477	9	244	603	603	11	305
Bageri- og Konditr.arb.	1220	1220	134	2948	1626	1626	102	2448	2846	2846	236	5396
Sukkervarearbejdere.	535	535	16	376	154	154	7	176	689	689	23	552
Bryggeriarbejdere ...	2553	2553	30	712	1389	1389	37	817	3942	3942	67	1529
Slagteriarbejdere	826	826	118	2392	2632	2632	43	1380	3458	3458	161	3772
Skraatobaksarbejdere	204	204	1	8	530	530	9	144	734	734	10	152
Tobaksarbejdere.....	4132	4132	104	2225	2478	2478	28	870	6610	6610	132	3095
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1700	1700	10	266	5344	5333	80	1901	7044	7033	90	2167
Rebslagere	23	23	»	»	199	140	37	773	222	163	37	773
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skræddere.....	—	—	—	—	2238	2238	161	1663	2238	2238	161	1663
Syersker	52	52	»	»	—	—	—	—	52	52	»	»
Handskemagere	56	56	»	»	11	11	»	»	67	67	»	»
Hattearbejdere.....	285	285	4	108	100	100	3	103	385	385	7	211
Skotøjarbejdere	2293	2293	87	149	930	930	32	1076	3223	3223	119	3225
Barber- og Frisørsv..	545	545	20	440	160	160	3	154	705	705	23	594
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	86	86	20	782	86	34	5	130	172	120	25	912
Murere	—	—	—	—	4621	4621	2461	50000	4621	4621	2461	50000
Murarbejdsmænd	855	855	409	10232	—	—	—	—	855	855	409	10232
Hustømrere	1290	1290	369	7301	3492	3490	617	15206	4782	4780	986	22507
Skibstømrere	—	—	—	—	453	439	2	56	453	439	2	56
Snedkere	3600	3600	370	9273	3559	3559	260	5474	7159	7159	630	14747
Billedskærere	108	108	2	26	56	56	»	»	164	164	2	26
Malere.....	1920	1920	655	18206	2474	2360	1073	25369	4394	4280	1728	43575
Sadelm. og Tapetserere	991	991	120	3260	326	326	31	781	1317	1317	151	4041
Stukkatører.....	88	88	17	327	7	7	»	»	95	95	17	327
Skorstensfejere	68	68	»	»	40	40	»	»	108	108	»	»
Ovnsættere	12	12	4	60	—	—	—	—	12	12	4	60
At overføre..	23568	23568	2492	59152	33382	33130	5000	108765	56950	56698	7492	169917

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	23568	23568	2492	59152	33382	33130	5000	108765	56950	56698	7492	169917
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere .	649	649	26	611	2193	2193	94	2133	2842	2842	120	2744
Bødkere	252	252	»	30	527	527	7	486	779	779	7	516
Drejere	95	95	2	50	210	166	2	49	305	261	4	99
Karetmagere	327	327	5	193	592	592	26	515	919	919	31	708
Barnevognsarbejdere .	26	26	»	»	—	—	—	—	26	26	»	»
Korkskærere	210	210	1	20	30	30	1	24	240	240	2	44
Kurvemagere	180	180	2	18	—	—	—	—	180	180	2	18
Læder- og Lædervareindustri.												
Lohgarvere	104	104	3	90	98	98	1	4	202	202	4	94
Hvidgarvere	44	44	2	54	35	35	»	»	79	79	2	54
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere	818	818	17	708	—	—	—	—	818	818	17	708
Pottemagere	58	58	»	»	46	46	»	»	104	104	»	»
Stenarbejdere	—	—	—	—	330	284	25	465	330	284	25	465
Glasarbejdere	234	234	1	28	210	210	1	8	444	444	2	36
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	450	450	8	133	185	185	1	30	635	635	9	163
Kobbersmede	88	88	»	11	62	62	2	58	150	150	2	69
Blikkenslagere	700	700	88	1546	454	454	28	430	1154	1154	116	1976
Metaltrykkere	92	92	3	120	7	7	»	»	99	99	3	120
Jærn- og Metalslibere.	108	108	3	96	67	67	»	»	175	175	3	96
Gørtlere og Metalarb..	286	286	5	107	83	83	»	»	369	369	5	107
Urmagere	—	—	—	—	137	91	»	10	137	91	»	10
Smede og Maskinarb..	8500	8500	281	4883	6464	6464	250	3211	14964	14964	531	8094
Formere	400	400	310	3762	1100	1100	840	9788	1500	1500	1150	13550
Elektrikere	874	874	72	1527	726	705	62	1497	1600	1579	134	3024
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	187	187	»	»	1048	1048	»	»	1235	1235	»	»
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1080	1080	27	689	223	223	5	157	1303	1303	32	846
Litografer	355	329	8	248	113	113	2	25	468	442	10	273
Typografer	2507	2507	86	2318	1636	1566	50	975	4143	4073	136	3293
Dansk Arbejdsmandsf.	16900	13500	2094	43000	26000	17885	3450	63000	42900	31385	5544	106000
Arbejdsm. Forbund for Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	756	756	138	2625	756	756	138	2625
Kedel- og Maskinpass.	697	697	9	273	999	990	43	843	1696	1687	52	1116
Kellnere	839	839	118	3000	526	526	39	1000	1365	1365	157	4000
Kvindel. Arbejderforb..	2588	2438	122	2600	900	688	76	1159	3488	3126	198	3759
Brødkuske	292	292	4	78	—	—	—	—	292	292	4	78
Handels-og Kontormdh	1047	1047	38	1114	3636	3636	95	2236	4683	4683	133	3350
Tilsammen.	64555	60979	5827	128459	82775	73960	10238	199493	147330	134939	16065	327952

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 50 ❋ KØBENHAVN DEN 10. JUNI 1916 ❋ 12. AARGANG.

INDHOLD: Udlandet. Kongresser. Forligsmanden. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene hos Købmændene i Aarhus. Elektrikerne. Elektropletarbejderne. Cicelører, Gravører og Polererne i København. Kedel- og Maskinpasserne. Kvinderne paa Rejermanns Papfabrik. Losningsarbejderne ved Københavns Banegaard. Marmor- og Granitsliberne. Slagtersvendene i Aarhus.

Udlandet.

Den faglige Situation i Norge.

I sidste Nummer af »Arbejderen« gjorde vi Rede for den faglige Situation i Norge, saaledes som den havde udviklet sig siden Begyndelsen af indeværende Aar. Stillingen var derefter den, at der var etableret Lock-out mod Arbejderne indenfor Grubeværkerne og Jernindustrien, Strejke indenfor Hydro-Bedrifterne, Møbelsnedkerierne m. fl. og Arbejdsgiverforeningen havde varslet Stor-Lock-out til den 6. Juni. Statens Forligsmand havde derefter indkaldt Repræsentanter for Parterne til Møde og det var ogsaa lykkedes at opnaa Enighed om Forslag til nye Overenskomster for Arbejdet ved Gruberne og indenfor Jernindustrien. Disse Forslag var udsendt til Afstemning blandt de vedkommende Medlemmer, men blev forkastet med stort Flertal. Ved Gruberne blev der afgivet 140 Stemmer for og 741 imod. I Jernindustrien var der afgivet 1960 Stemmer for, 3596 Stemmer imod. Naar man erindrer, at der blev udelukket 3500 Grubearbejdere og 18000 Arbejdere indenfor Jernindustrien, maa det unægtelig forbavse, at saa faa har deltaget i Afstemningen. Det viser sig her som saa ofte før, at den fra visse Sider saa lovpriste Urafstemning slet ikke har den Betydning der tillægges den; thi naar saa faa Medlemmer deltager i Afstemningen, er den jo dog ikke Udtryk for Medlemmernes Mening.

Det Forslag, som der var opnaaet Enighed om hos Forligsmanden, indeholdt for Jernindustriens Vedkommende bl. a. følgende:

Mindstelønnen, som før var reguleret i to Grupper — en vesten- og nordenfjelds og en østenfjelds — med henholdsvis 36 og 37 Øre for Fagarbejdere og 30 og 31 Øre for Hjælpearbejdere, skulde blive ens over hele Landet og løftes med henholdsvis 5 og 4 Øre, til 41 Øre for Fagarbejdere og 35 Øre for Hjælpearbejdere.

For enkelte Værksteder, som stod i en Særgruppe, skulde Mindstelønnen løftes med 6 Øre for at komme paa Højde med de øvrige.

Almindelig Løntillæg skulde desuden gives med 5 Øre pr. Time.

Lønsatserne for kvindelige Arbejdere skulde forhøjes fra 12 til 16 Øre for Kvinder under 18 Aar og fra 14 til 20 Øre for Kvinder over 18 Aar. Disse Lønninger skulde stige med 2 Øre pr. Time hvert halve Aar indtil 25 Øre.

Foruden nogle Tillæg til Kostholdsgodtgørelse, Overtidsbetaling etc. var dette de væsentligste Fremskridt den nye Tarif skulde byde paa.

I Arbejdstiden etc. var der ikke tænkt nogen Forandring.

For Grubetarifferne er det vanskelig at give nogen fyldestgørende Oversigt, da der er saa mange Grupper, hver med sine Akkordsatser. Mindstelønnen er desuden forskellig for Gruberne. Arbejdstiden var i Forslaget sat til 48 Timer om Ugen, naar der arbejdes under Jorden og til 56 Timer, naar der arbejdes over Jorden. Om Op- og Nedstigningen i Gruberne var der truffet den Aftale, at naar der brugtes mere end en halv Time dertil, skulde der betales

23 Øre for hver halve Time eller Dele deraf, udover den nævnte Tid. Tarifferne var foreslaaet at skulle gælde til 31. Juli 1919, altsaa i 3 Aar.

I Anledning af den Situation, der var skabt ved at Arbejderne havde forkastet Forslaget, sammenkaldte Forretningsudvalget for Landsorganisationen samtlige Forbunds Hovedbestyrelsesmedlemmer til Møde den 3. Juni. Formanden gjorde her rede for de førte Forhandlinger. Hele Stillingen blev herefter grundig diskuteret og det vedtoges, at der ikke skulde foretages noget fra Forretningsudvalgets eller Repræsentantskabets Side for at føre det forkastede Forslag igennem.

Forligsmanden sammenkaldte saa atter Parterne til Møde den 5. Juni og foreslog dem at lade de tilbageværende Stridsspørgsmaal afgøre af en frivillig Voldgiftsret. Arbejdernes Repræsentanter erklærede, at de ikke kunde tage Standpunkt til Spørgsmaalet i Øjeblikket, men henstillede at der optoges en Forhandling om et Dyrtidstillæg udover det, Tarifforslaget indeholdt. Arbejdsgiverne erklærede imidlertid, at de ikke vilde forhandle om dette Krav. Forligsmanden hævede derefter Mødet og Mæglingen var hermed afsluttet.

Sagen er nu indtraadt i en ny Fase. Regeringen har gjort Alvor af sin Trusel og har fremsat Forslag til en midlertidig Lov om tvungen Voldgift. Dette Forslag er nu vedtaget af Stortinget.

Efter at Regeringen havde fremsat sit Forslag om tvungen Voldgift, vedtog Arbejdsgiverforeningen, at Stor-Lock-outen ikke skulde iværksættes.

Den 6. Juni samledes Landsorganisationens Forretningsudvalg atter til Møde med Forbundenes Hovedbestyrelser, og som Protest mod Voldgiftsloven vedtoges det, at iværksætte Arbejdsstandsning i de Virksomheder, som Norsk Arbejdsgiverforening under den 18. Maj havde varslet Lock-out for. Arbejdet skulde standses fra og med den 6. Juni om Aftenen.

Det besluttedes endvidere, at alt Arbejde ved Virksomheder, hvor der ikke er Opsigelsesfrist, skulde ophøre samtidig.

For alle øvrige Arbejdere, som er tilsluttet Landsorganisationen, skulde Pladserne opsiges straks til Fratrædelse med lovlig Varsel.

Arbejdsstandsningen omfatter alt Arbejde, uanset om Virksomhederne er Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen eller ikke, og den omfatter ogsaa Arbejderne i Statens og Kommunens Tjeneste.

I Henhold til den saaledes tagne Beslutning, er Arbejdet standset paa alle de Steder hvor Lock-outen var varslet. Hele den norske Arbejderklasse staar samlet i Protest mod den tvungne Voldgift.

Det er umuligt at sige nu, hvormange Arbejdere der er inddraget i Konflikten, fordi et stort Antal uorganiserede er gaaet med. Det antages imidlertid, at Antallet langt overstiger Landsorganisationens 80,000 Medlemmer og at det snarere er over 100,000.

Regeringen har ikke villet høre paa Arbejdernes Advarsel mod den tvungne Voldgift i Arbejdsstridigheder. Det var det Middel der skulde anvendes, trods Protest fra alle dem, som Sagen angik. Med største Interesse vil denne Kamp, som er enestaaende i sit Væsen, blive fulgt i sin videre Udvikling, ikke mindst af de skandinaviske Arbejdere.

Kongresser.

Landarbejderforbundets Kongres.

Den 20. og 21. April (Skærtorsdag og Langfredag) afholdtes Landarbejderforbundets Kongres i Folkets Hus i Slagelse. En talrig Repræsentation for Forbundets Afdelinger havde indfundet sig. Der var Delegerede fra hele Landet, fra det nordligste Jylland til Falster; stærkest repræsenteret var Sjælland. Foruden Delegerede og Hovedbestyrelse var der — efter Indbydelse — Gæster tilstede fra: De samvirkende Fagforbund, Socialdemokratisk Forbund, den stedlige Fællesorganisation, den socialdemokratiske Presse, Husassi-

stenternes Forbund og Socialdemokratisk Ungdomsforbund.

Fællesorganisationen havde beredt Kongressen en festlig Modtagelse. Bl. a. afsang et fortræffeligt Herrekor Aakjærs Landarbejdersang »Her kommer fra Dybet« og »Internationale«.

Der var for Kongressen fastsat følgende Dagsorden:

1. Kongressens Indledning.
2. Valg af Kongressens Tillidsmænd.
3. Beretning og Regnskab.
4. Dyrtiden.
5. Roearbejderspørgsmaalet.
6. Lønspørgsmaalet,
7. Oplysningsspørgsmaalet.
8. Jordspørgsmaalet.
9. Forslag.
10. Valg af Forbundets fremtidige Ledelse.
11. Forslag om Stedet for Afholdelsen af næste Kongres.

Beretningen aflagdes af *Oscar Levinsen*, der havde maattet fungere en stor Del af Perioden siden sidste Kongres paa Grund af den valgte Formand, *Sofus Westergaards* Indkaldelse til Militærtjeneste. Af Beretningen nævner vi følgende:

Det forløbne Aar, der af Underklassen vil blive mindet som Dyrtidens Aar, vil af Landarbejderne tillige blive mindet som det Aar, hvor Grunden til deres Organisation blev lagt.

De Beslutninger, der blev vedtaget paa Kongressen i Fjor, er ført ud i Livet. Der er ved Hjælp fra de organiserede Byarbejdere, blevet tilvejebragt en Bladordning, hvorved der er sikret vore Medlemmer et ugentligt Medlemsblad.

Den Agitation, som Socialdemokratiet sidste Sommer bekostede for os, resulterede i Oprettelse af et stort Antal Afdelinger rundt om i Landet; i Vinterens Løb er Agitationen fortsat tildels paa Initiativ af de ny Afdelinger selv, med det Resultat, at der siden Nytaar er oprettet 23 ny Afdelinger og har været en Tilgang af 800 Medlemmer. Forbundet tæller i Dag 69 Afdelinger med 2000 Medlemmer. Den Udvikling, der i Vinter er foregaaet med Afdelingerne, er det bedste Bevis paa deres Levedygtighed.

Forbundet har faaet officiel Anerkendelse gennem Henvendelsen fra Statistisk Departement angaaende Lønforholdene for Landarbejderne.

I en Henvendelse til samtlige Landboforeninger her i Landet er disse blevet anmodet om at forhøje Lønnen for Daglejerne og forbedre Karlekamrene.

Det første af disse Krav har nogle Landboforeninger besvaret imødekommende og har opfordret deres Medlemmer til at opfylde det, medens andre har afvist det som sig uvedkommende; nogle er endda gaaet saa vidt, at de har henvist til, at Landarbejderne jo bliver hjulpet gennem Dyrtidsloven.

Kravet om Kamrenes Forbedring er derimod gennemgaaende blevet afvist. Gennem Spørgeskemaer, der er udsendt til Afdelingerne, er det blevet konstateret, at Daglejerlønnen gennemgaaende er lavere end af Landboforeningerne opgivet, og at Tjenestefolkene fremdeles bydes de usleste Opholdsrum. Henvendelsen til Landboforeningerne har resulteret i, at mange Landarbejdere har faaet Lønforhøjelse, og samtidig har det været en Agitation for vor Bevægelse.

Gennem Afdelingerne er der paa flere Egne indledet en Lønbevægelse, hvorved ca. 200 Arbejdere har faaet en Lønforbedring paa tilsammen ca. 1900 Kr. Sammen med Socialdemokratisk Forbund, De samvirkende Fagforbund, Husassistenternes Fagforening og Socialdemokratisk Ungdomsforbund har vi rettet Henvendelse til Lovgivningsmagten om Tyendelovens Afskaffelse.

Regnskabet, der balancerede med *2133 Kr. 90 Øre*, blev sammen med Beretningen enstemmig godkendt.

Under samme Punkt vedtoges endvidere følgende Resolution:

»Landarbejderforbundets Kongres i Slagelse 20. April 1916 godkender den af Ledelsen trufne Ordning af Bladspørgsmaalet. Ved denne er det blevet muligt at udsende Bladet med et Numer hver Uge og at tilstille hvert Medlem et Eksemplar, et Resultat, som Forbundet umulig vilde have kunnet naa ved egne Kræfter.

Kongressen udtaler sin Tak og Anerkendelse overfor »De samvirkende Fagforbund«, »Socialdem. Forbund« og den socialdemokratiske Presse, som her har

ydet Forbundet en saa værdifuld Støtte i dets Bestræbelser for at samle og højne den danske Landarbejderstand.

Samtidig udtaler Kongressen en Tak til Socialdem. Forbund for den meget betydelige økonomiske Støtte, som er ydet vort Forbund, og som har sat dette i Stand til at iværksætte den omfattende Agitation, som har givet Anledning til de fleste Afdelingers Oprettelse.«

Om Dyrtiden holdtes et indledende Foredrag af Folketingsmand *Th. Stauning*, som belyste hele den ved Krigen skabte extraordinære Situation og de Problemer som derved er rejst.

Efter en kort Diskussion vedtoges følgende Resolution:

»Landarbejderforbundets Kongres udtaler sin Harme over den Fordyrelse af alle Livsfornødenheder, som har fundet Sted siden Verdenkrigens Udbrud og udtaler sin Anerkendelse af den Dyrtids-Politik, som er ført af Socialdemokratiet med det Resultat, at Udplyndringen dog er bleven begrænset paa visse Omraader.

Kongressen udtaler Ønsket om Fremme af Bestræbelserne for at hjælpe Smaafolk over de vanskelige Tider, og kræver navnlig fortsatte Indgreb fra Regering og Lovgivningsmagt imod den kapitalistiske Udplyndring af Samfundets arbejdende Befolkning.

Idet vi erkender, at Dyrtiden er et Udslag af den kapitalistiske Samfundsordning, tilsiger vi vor Bistand i Kampen mod Kapitalismen, og da denne Kamp kun føres af Socialdemokratiet, opfordrer vi alle Landarbejdere og Tjenestefolk til at slutte sig til dette Parti.«

Om Roearbejderspørgsmaalet indledede *Oscar Levinsen*. I Debatten om denne Sag deltog bl. a. *Chr. Larsen*, Gørlev, der som Dansk Arbejdsmandsforbunds Befuldmægtigede forestaar Roearbejdet omkring den derværende Sukkerfabrik. Der vedtoges følgende Resolution:

»Idet Kongressen erkender, at Spørgsmaalet om den polske Arbejdskrafts Afløsning af danske Arbejdere ved Roearbejdet er af den allerstørste Betydning for hele Landarbejderklassen, og at Tidspunktet nu maa anses gunstigt for dette Spørgsmaals Optagelse, udtales det, at dette Spørgsmaal bør løses uden de private Entreprenørers Mellemkomst, og at det bør tilstræbes, at det bliver Landarbejderorganisationerne, der løser Spørgsmaalet.«

Lønspørgsmaalet blev indledet af Sekretær *Peder Hedebol*. Efter en meget livlig og interesseret Diskussion vedtoges herom følgende Udtalelse:

»Landarbejderforbundet udtaler sin Tilslutning til den af Hovedbestyrelsen rejste Lønbevægelse.

Den af Krigen skabte Dyrtid har givet Anledning til meget stærkt forøgede Indtægter for det besiddende Landbrug. Det er kun ret og rimeligt, at en klækkelig Del af dette forøgede Udbytte tilflyder Landarbejderne, som udfører den produktive Virksomhed, og som paa Grund af Dyrtiden i stor Udstrækning sammen med deres Hustruer og Børn knuges af bitter Nød.

Men ogsaa bortset fra den af Krigen skabte særlige Situation er det nødvendigt, at der gives en klækkelig Lønforhøjelse. Uden denne fremkommer en unaturlig Forøgelse af Grundpriserne, som igen bundfælder sig i en forøget Prioritetsgæld. Resultatet bliver, at den væsentligste Del af Udbyttet af dansk Landbrug tilflyder Privatkapitalen til Skade for det arbejdende Folk og Samfundet som saadant.

Saa længe dansk Landbrugsvirksomhed føres ved lønnet Arbejdskraft, maa det kræves, at der ydes denne saadanne Løn- og Arbejdsforhold, at Arbejderne og deres Familier kan leve en menneskeværdig Tilværelse i Overensstemmelse med Tidens Krav. Kongressen udtaler derfor sin bestemte Vilje til at fortsætte Arbejdet for Landarbejderklassens økonomiske Højnelse.

Det paalægges Afdelingerne og Kredsorganisationerne af al Kraft at virke for Tilgang af nye Medlemmer, saa at Organisationens Styrke stadig kan vokse, ligesom det paalægges Forbundsledelsen at virke af al Kraft for Oprettelse af nye Afdelinger i størst mulig Omfang,

Endelig paalægges det Forbundsledelse og Afdelinger, stadig at være opmærksom paa Lønspørgsmaalet, og med Energi at udnytte enhver Mulighed for Opnaaelse af Forbedringer paa dette Omraade.«

»Med Hensyn til Landkommunernes Dyrtidshjælp, finder Kongressen Anledning til at protestere imod den Karrighed, som de moderate Sogneraad har udvist over for Fattigfolk, og opfordrer Medlemmerne til at arbejde for Valget af socialdemokratiske Sogneraadsflertal.

Kongressen protesterer imod, at Landmænd har afkortet givne Landarbejderlønninger under Henvisning til den af Samfundsmagten foranstaltede Dyrtidshjælp«,

Om Oplysningsspørgsmaalet holdtes et udmærket Foredrag af *Rs. Vind*, Forstander for Esbjerg Arbejderhøjskole.

Folketingsmand *H. P. Hansen*, Slagelse, gennemgik i et sagligt og omfattende Foredrag Jordspørgsmaalet og Socialdemokratiets Jordprogram.

Under Dagsordenens følgende Punkt behandledes en Række indkomne Forslag. Følgende vedtoges:

Hovedbestyrelsen bemyndiges til at forhandle med »De samv. Fagforbund« om Muligheden af at skabe Betingelser og særlige Regler for Landarbejderforbun-

dets Tilslutning til Arbejdernes faglige Landsorganisation.

Resultatet af Forhandlingerne forelægges næste Kongres.

Samtidig paalægges det Hovedbestyrelsen ved Forhandling at søge tilvejebragt en Ordning, som muliggør Medlemmernes Overflytning til andre anerkendte Forbund.

Det paalægges Hovedbestyrelsen at undersøge Muligheden for Oprettelse af en statsanerkendt Arbejdsløshedskasse.

Hvis Hovedbestyrelsen, efter denne Undersøgelse, anser Oprettelsen af en saadan Arbejdsløshedskasse for at være mulig, udarbejder den Forslag i saa Henseende og forelægger dette for næste Kongres.

Et Forslag om Oprettelse af et Strejke- og et Kongresfond henvistes ligeledes til Hovedbestyrelsen.

Der vedtoges forskellige Ændringer af Lovene, og endelig vedtoges følgende:

»Landarbejderforbundets Kongres opfordrer Lovgivningsmagten til at gennemføre Socialdemokratiets Forslag om Inddragelse af Lehn, Stamhuse og adelige Klostre og opfordrer Socialdemokratiet til at søge gennemført en Lovgivning, hvorved Fæste- og Lejehusmændenes Forhold forbedres, saaledes at de for et længere Aaremaal sikres Brugsretten af Huse og Jord, samt at de ved Fraflytning erholder Godtgørelse for Værdiforøgelser, som de selv har hidført.«

Det vedtoges at næste Kongres afholdes i *Aarhus* Skærtorsdag og Langfredag 1917. Derefter afholdes — i Henhold til de nye Love — Kongres kun hvert andet Aar.

Sofus Westergaard ønskede ikke Genvalg som Formand, men anbefalede *Oscar Levinsen*, som derpaa valgtes ved Akklamation. Til Næstformand genvalgtes Red. *Marius Olsen*, og til Sekretær valgtes Sofus Westergaard.

Den øvrige Hovedbestyrelse kom til at bestaa af

Frants Nielsen, Glumsø.
Lorents Petersen, Svallerup.
Anton Hansen, Falster.
Axel Hansen, Fyn.
Chr. Larsen, Sindal, Jylland.

I Henhold til Lovene kan den af Kongressen valgte Hovedbestyrelse suppleres med en Repræsentant for hver af følgende Organisationer: De samvirkende Fagforbund, Dansk Arbejdsmandsforbund og Socialdemokratisk Forbund. Herfra har der i den forløbne Periode været valgt henholdsvis *Peder Hedebol*, *M. Chr. Lyngsie* og *Th. Stauning*.

Kongressen sluttede under begejstrede Leveraab for fortsat Fremgang for Landarbejderforbundet til Gavn for det store Landproletariat og for den samlede Arbejderbevægelse.

Forligsmanden

træder atter til.

De samvirkende Fagforbund har den 25. Maj modtaget følgende Skrivelse fra Forligsmanden:

»Under Henvisning til min Skrivelse af 4. d. M. tillader jeg mig herved at meddele de ærede Fagforbund, at Forretningerne som Statens Forligsmand i Arbejdsstridigheder, hvilke Forretninger under min Rekreation har været varetagne af den af Indenrigsministeriet udnævnte Stedfortræder for Forligsmanden, Hr. Kontorchef Riis-Hansen, fra den 26. d. M. atter overtages af mig. *Adolph Jensen.*«

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene hos Købmændene i Aarhus. Ved Fællesmøder den 10. og 11. Febr., 4. og 17. Marts forhandledes om Overenskomstforholdene for Arbejdsmænd hos Købmændene i en Række Provinsbyer, bl. a. Aarhus.

Forud for og imellem Fællesmøderne var forhandlet lokalt.

Angaaende Aarhus naaede man til Enighed om Akkorder og nogle andre Forhold. Men om Timelønnen og nogle andre, mere specielle Forhold lykkedes det ikke at komme til Enighed.

Under disse Omstændigheder indkaldte Forligsmanden Parterne til Møde den 7. April og fremsatte følgende Forslag:

»Timelønnen (der var 40 Øre) forhøjes til 45 Øre med et Dyrtidstillæg af 3 Øre.

Arbejde i Spisetiderne betales som Overarbejde.

De resterende Spørgsmaal henvi-

ses til lokal Forhandling. Naas Enighed ikke i Løbet af 14 Dage henvises Sagen til Forhandling mellem Hovedorganisationerne. Fører heller ikke dette til Resultat, tilsiger Forligsmanden sin Bistand til Sagens Ordning. Med disse og de andre vedtagne Ændringer forlænges den hidtilværende Overenskomst til 1. Febr. 1918.«

Parterne tiltraadte Forslaget.

Elektrikernes Priskuranter. Til den Overenskomst, Dansk Elektriker Forbund sluttede med Jern- og Metalindustriens Arbejdsgivere fra 1. Januar i Aar, knyttedes følgende protokollerede Bemærkning:

»Parterne er enige om samtidig med Fornyelsen af den almindelige Overenskomst at forny Priskuranterne i Elektrikerfaget, eventuelt gøre Forsøg paa en Omlægning af disse, dog saaledes, at det nu fastslaaede Prisniveau ikke forandres. Der optages Forhandling om Tillæg til Priskuranterne for saadanne ny Arbejder, som er fremkomne i den forløbne Tid. Forhandlingerne herom skal være paabegyndte inden Udgangen af December Maaned 1915.«

Ved de Forhandlinger, der optoges i Henhold til denne Bestemmelse, lykkedes det imidlertid ikke at komme til Enighed om 10 forskellige Punkter af ret væsenlig Betydning, og Sagen gik derfor til Hovedorganisationerne, som ved et Møde den 3. Maj foranledigede nye Partsforhandlinger optaget den 9. Maj, og her kom man saa vidt, at kun 3 Poster stod uafgjorte ved Forhandlingernes Afbrydelse.

Ved Mødet den 3. Maj var det imidlertid aftalt, at Sagen skulde gaa tilbage til Hovedorganisationerne, hvis Partsforhandlingerne ikke bragte alle Spørgsmaal ud af Verden, og et nyt Fællesmøde blev derfor afholdt den 13. Maj. Her lykkedes det at faa de 2 af de 3 resterende Uoverensstemmelser forhandlet i Orden, og det allersidste Spørgsmaal, som var af en særlig Natur, idet der var Uenighed om, hvorvidt det paagældende Arbejde var omfattet af Priser, der fandtes i de gamle Priskuranter, blev af denne Grund henvist til Afgørelse af en Voldgiftsret.

Forslaget var imidlertid indgaaet under Forbehold af Medlemmernes Godkendelse, og ved en foretagen Afstemning i Afdelingerne blev det forkastet med stor Majoritet.

Der er derfor aftalt et nyt Fællesmøde mellem Repræsentanter for Parterne og Hovedorganisationerne. Dette afholdes Fredag den 16. Juni.

Elektropletarbejdere, Cicelører, Gravører og Polerere i København. Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdernes Forbund opsagde overfor Foreningen af Fabrikanter i Elektropletfaget i København Overenskomsterne for Elektropletarbejderne og Polererne, henholdsvis til 1. Maj og 1. Juli og Forbundet ønskede at faa oprettet en Overenskomst for Elektroplet-Cuvertgravering samtidig med, at de opsagte Overenskomster blev fornyede og forbedrede.

Forhandlingerne, der førtes mellem Forbundet og Fabrikantforeningen førte dog ikke til noget, og Sagen gik derfor til Hovedorganisationerne, som afholdt Møde i Fællesskab med Parterne den 15. Maj. Dette Møde endte ogsaa uden noget positivt Resultat.

For Fagets forskellige Brancher var der imidlertid varslet Strejke, omfattende ca. 200 af Forbundets Medlemmer, til Onsdag Aften den 24. Maj, og den fungerende Forligsmand, Kontorchef *K. Riis-Hansen*, indbød derfor til et Møde den 22. Maj. Fra Kl. 1 Middag forhandlede han med Parterne og ved Midnatstid stilledes Forslag, hvorpaa der forlangtes Svar den 25. Maj Kl. 12 Middag. For at faa nødvendig Tid til at tage Stilling til Forslagene udsatte Forbundet Strejkens Iværksættelse til om Aftenen den 26. Maj. Saavel Fabrikanterne som Forbundets Afdelinger vedtog Mæglingsforslagene og Sagen var dermed afsluttet uden Konflikt.

De saaledes godkendte Forslag har i det væsentlige følgende Indhold:

For *faglærte Elektropletarbejdere* blev Minimallønnen fastsat til 49 Øre pr. Time, idet den dog det første Aar efter Læretiden er 41 Øre og det andet Aar 44 Øre. De re-

spektive Satser var hidtil 46, 36 og 40 Øre.

Forsølvere og mandlige Medhjælpere over 18 Aar faar i Minimalløn det første Aar 37 Øre pr. Time (i Alderen 18—20 Aar) og 39 Øre (over 20 Aar): hidtil var Lønnen her 32 Øre; i det andet Aar 40 Øre (hidtil 37) og derefter 45 Øre pr. Time (hidtil 42 Øre).

Tilskærere lønnes som Forsølvere.

Pressere lønnes i de første 3 Aar som Forsølvere, derefter med 49 Øre.

Kvindelige Arbejdere over 16 Aar fik Minimallønsatserne forhøjede til 12, 14, 15 og 17 Kr. pr. Uge, henholdsvis i første, andet, tredie og fjerde Halvaar. Lønnen var tidligere 10, 11, 12 og 13 Kr.

Værkstedspriskuranterne optages til Revision og denne skal være tilendebragt inden 15. Juni i Aar. Opnaas der ikke Enighed, forhøjes samtlige Satser i Priskuranterne — undtagen saadanne, som er fastsatte eller forhøjede efter 1. Oktober 1915 — med 10 pCt.

Polererskernes Akkordsatser forhøjedes med 10 pCt. saavel for Værksteds- som for Hjemmearbejde. Arbejder, som gives i Akkord udenfor den vedtagne Priskurant, indføres i Akkordbog, som skal være tilgængelig for Arbejderne. Ogsaa andre Fordele er her opnaaede.

Gravører og *Cicelører* fik gennemført den af et nedsat Udvalg udarbejdede Prisliste med tilhørende almindelige Bestemmelser, og de paagældende Priser gælder ogsaa for Hjemmearbejde.

Overenskomsten for alle Grupper varer til 1. Maj 1918.

Kedel- og Maskinpassere paa Slagelse Spritfabrikker. Den 17. April har Kedelpasserforbundet sluttet Overenskomst med Foreningen af danske Spiritusfabrikanters Arbejdsgiver-Afdeling for A/S Komplex Kjærulff, Slagelse Spritfabrikker.

Kedelpasserne, som før arbejdede i 2-Holdsdrift, 12 Timer Dag eller Nat, med 33 Kr, i Ugeløn, fik indført 3-Holdsdrift med 31 Kr. 50 Øre for 56 Timers ugentlig Arbejde. 1 Maskinpasser fik Lønnen hævet fra 29 Kr. 75 Øre til 33 Kr., og Lønnen for Nat-Maskinpasseren hævedes fra 36 til 37 Kr.

Iøvrigt gælder Fagets Landsoverenskomst for denne Virksomhed.

Kedel- og Maskinpassere paa Mælkeriet »Enigheden«. Med Arbejderforetagendet, Mælkeriet »Enigheden« i København, har Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund den 19. April sluttet Overenskomst til 1. April 1919 for Virksomhedens Fyrbødere og Maskinpassere. Arbejdstiden er 8 Timer daglig for 3 skiftende Hold, dog med en ugentlig Fridag. Lønnen, som tidligere var 30 Kr. om Ugen, hævedes til 32 Kr. om Ugen plus 2 Kr. i Dyrtidstillæg. Bortfalder Dyrtidstillægget, bliver Ugelønnen 33 Kr.

Kedelpasserne paa Sukkerfabrikkerne i Provinserne. Med Fagets Landsoverenskomst af 16. Februar som Grundlag har Dansk Kedel- og Maskinpasser Forbund under 19. April afsluttet en Overenskomst med A/S De danske Sukkerfabrikker for Provinsvirksomhedernes Vedkommende og derved hævet Kedelpassernes og Lokomotivførernes Løn, som tidligere var 30 Kr. i og 25 Kr. udenfor Kampagnen, til henholdsvis 36 og 27 Kr.

Kedelpasserne hos Entreprenørforeningen. Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund har den 7. April sluttet Overenskomst med Entreprenørforeningen paa Grundlag af Landsoverenskomsten af 16. Februar d. A. mellem Forbundet og selve Arbejdsgiverforeningen.

Derved hævedes Lønnen, som før var 33 Kr. for Certifikats og 28 Kr. for Kontrolbogs Indehavere (5 pCt. lavere i Provinsen), til henholdsvis 35 og 30 Kr. for hele Landet. Hertil føjedes nye Bestemmelser, som gaar ud paa Ekstrabetaling for Opfyring og for Udvaskning, forsaavidt sidstnævnte foretages om Søndagen.

Kvinderne paa Rejermanns Papfabrik. Ved et Fællesmøde den 11. April afsluttedes Overenskomst for Kvindeligt Arbejderforbunds Medlemmer paa Rejermanns Papfabrik paa Amager for 2 Aar til 1. April 1918. Derved forhøjedes Ugelønningerne med 2½ Kr. til 13, 13½, 14½ og 16½ Kr. Af Tillægget, der blev givet, beregnes den ene Kr. dog som Dyrtidstillæg.

Losningsarbejderne ved Københavns Banegaard. Med Bistand af Hovedorganisationerne afholdtes den 15. Maj et Fællesmøde angaaende Overenskomstforholdene mellem de private Arbejdere ved Københavns Banegaarde og Stenlosse-Entreprenørforeningen.

Det lykkedes at naa til Enighed om en Overenskomst, omfattende Losningsarbejdet. Efter denne hævedes Daglønnen, der hidtil var 4 Kr. 50 Øre, til 5 Kr. 20 Øre, og Overarbejdsbetalingen forhøjedes fra 60 til 75 Øre pr. Time. Desuden fastsattes Bestemmelser om Arbejdstiden og Spisetiderne, og Hovedorganisationernes Norm for Regler for Behandling af faglig Strid indførtes. Overenskomsten gælder fra 1. Juni i Aar til 1. Juni 1918.

Marmor- og Granitsliberne i København. I et Par Ugers Tid var der Divergens mellem Marmor- og Granitsliberne og Indehaverne af Kjøbenhavns Marmorvarefabrik, E. Nielsens mekaniske Stenhuggeri og Den Ankerske Marmorvarefabrik i København om, hvorvidt Arbejdet ved Carborundum-Skæremaskinerne skulde betales med Slibernes Timeløn, som er 51 Øre, eller med 62 Øre, som er fastsat i Svendenes Priskurant, og den 7. Maj forlod Sliberne Arbejdet i de 3 Virksomheder, da Uoverensstemmelsen ikke var blevet bragt ud af Verden endnu.

Arbejdsgiverne paaklagede straks denne Arbejdsstandsning og bebudede Klage til Den faste Voldgiftsret, men ved et Fællesmøde den 18. Maj, hvori Hovedorganisationernes Repræsentanter deltog, blev man hurtig enige om, at den foreliggende Uoverensstemmelse burde have været behandlet efter Regler for Behandling af faglig Strid, forinden Arbejdsstandsning fandt Sted, og det aftaltes derfor ved Mødet, at Sagen skulde henvises til Afgørelse ad den nævnte Vej.

Spørgsmaalet om Klage til Den faste Voldgiftsret over Arbejdsstandsningens Iværksættelse bortfaldt.

Arbejdet blev straks genoptaget.

Slagtersvendene i Aarhus. Mellem Aarhus Slagterlav, Aarhus Slagtermesterforening og Dansk Slagteriarbejderforbund er der afsluttet nye Overenskomster om Løn- og Arbejdsforhold.

Arbejdstiden er forkortet med fra 1—3 Timer ugentlig for 1916—17 og yderligere 1 Time 1917—18.

Lønninger paa 30 Kr. og derunder fik et ugentlig Tillæg af 3 Kr. Lønninger paa 31 Kr. og derover fik 2 Kr. Tillæg. Minimallønningerne, som var 23, 24 og 26 Kr. forhøjedes til 25, 28 og 30 Kr. ugentlig.

Overarbejdsbetalingen forhøjedes fra 65 til 80 Øre pr. Time.

Sommerferie forlængedes fra 3 til 4 Dage med fuld Løn.

Kost- og Logisystemet afskaffedes fuldstændig.

Kvindernes Løn paa Mestrenes Tarmrenserier fastsattes til: 1. Aar 17 Kr., 2. Aar 18 Kr., 3. Aar 19 Kr. ugentlig.

Overarbejde betales med 55 Øre pr. Time.

Sommerferie fastsattes til 4 Dage og 1. Maj og Valgdage som Fridage.

Lærlingeforholdene blev ordnede paa en tilfredsstillende Maade.

Overenskomsten omfatter 90 Arbejdere og er gældende i 2 Aar.

I 1915 erholdt samtlige Lønninger i Anledning af Dyrtiden et ugentligt Tillæg af 2 Kr., og i 1916 har Mestrene paany ydet Arbejderne et Dyrtidstillæg.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 51 ✻ KØBENHAVN DEN 17. JUNI 1916 ✻ 12. AARGANG.

INDHOLD: Udlandet. Lønbevægelser og Konflikter (Murstenslosning i Københavns Havn. Renovationsarbejderne i Randers). Arbejdsforholdene. Kongresser. Arbejdsløsheden.

Udlandet.

Den faglige Situation i Norge. Proteststrejken hævet.

I Anledning af Vedtagelsen af Loven om tvungen Voldgift i Arbejdsstridigheder er Arbejdernes faglige Landsorganisation indkaldt til Kongres i Kristiania.

Kongressen blev aabnet Tirsdag den 13. Juni. Til Behandling forelaa først og fremmest den stærkt aktuelle Voldgiftssituation. Denne Sag blev behandlet i to Afsnit. Dels tog man Stilling til Voldgiftsloven, dels til Spørgsmaalet om Valg af en Arbejderrepræsentant til Voldgiftsretten.

Der førtes meget langvarige Debatter om disse to Punkter, navnlig gav naturligvis det første Anledning til en overordentlig udtømmende Debat om hele Voldgiftssituationen.

Kongressen, der begyndte sit Møde Tirsdag Eftermiddag Kl. 2, kunde først Kl. 3 Onsdag Morgen skride til Afstemning om Voldgiftssagens første Punkt.

Med 197 Stemmer vedtoges det da at aflyse saavel Proteststrejken som Konflikterne i Gruberne, Jernindustrien og Hydroindustrien.

Et Forslag om, at kun Proteststrejken skulde hæves, fik kun 45 Stemmer.

Angaaende Stillingen til Proteststrejken udsendtes et stort Manifest, hvori det bl. a. hedder:

Forudsætningen for den Beslutning, som Arbejdernes faglige Landsorganisations ekstraordinære Kongres fattede i 1914 om ved almindelig Arbejdsnedlæggelse at demonstrere Arbejderpartiets Modstand mod en Lov om tvungen Voldgift, var den, at Proteststrejken skulde finde Sted mellem Odelsthingets og Lagthingets Behandling af Loven. Da Loven nu til Trods for Arbejdernes Protest er blevet vedtaget af Storthinget, har Landsorganisationens Kongres, overensstemmende med Sekretariatets Forslag, besluttet, at Proteststrejken skal hæves fra Onsdag Aften den 14. Juni.

Kongressen fortsatte dernæst med Forhandlinger om, hvorvidt man skulde vælge et Medlem til Voldgiftsretten. Her stillede Landsorganisationens Sekretariat Forslag om, at man foretog saadant Valg. Formanden, Ole O. Lian, gjorde udførligt Rede for Grundene til dette Forslag og støttedes heri af flere Talere, deriblandt Arbejdsmandsforbundets Formand, Rikard Hansen. Men andre Talere, med Tranmæl i Spidsen, modarbejdede Forslaget. Dette blev Kl. 5 Onsdag Morgen forkastet med 142 Stemmer mod 86.

I Løbet af Dagen har derefter Regeringen i et Statsraad udnævnt den tidligere Sekretær i Landsorganisationen, Sverre Iversen, til Medlem paa Arbejdernes Side i Voldgiftsretten, og til Suppleant for ham Montør L. Enge.

Rettens første Møde.

Torsdag Eftermiddag samledes den i Følge den nye Lov hastigt dannede Voldgiftsret for første Gang.

Fra Landsorganisationen var mødt som udsendt Deltager Formanden Ole O. Lian, medens Arbejdsgiverforeningen havde sendt Direktørerne Heiberg og Sem samt Sekretær Paus.

Rettens Formand, Justitiarius K. Thinn, indledede nu med en Række vejledende Oplysninger om Retten, dens Opgave og dens Forretningsform. Han udbad sig derpaa af Parternes Repræsentanter nærmere Meddelelse om, hvad det var for Sager, der skulde indbringes til Foretagelse, og Landsorganisationens Formand, Ole O. Lian, var

den første af de Tilstedeværende, der fik Ordet. Han betegnede nærmere de store Sager, til hvis Afgørelse hele Voldgiftsmaskineriet var tilvejebragt, idet han fremhævede Grubekonflikten, Jernindustrikonflikten og Striden i Hydrovirksomhederne. Derefter opgav han, hvilke Arbejderorganisationer der var interesserede; her nævnte han Metalarbejderne, Formerne, Møbelsnedkerne, Malerne, Træarbejderne, Arbejdsmændene, Arbejderne ved Savværker og Høvlerier, Grubearbejderne, Hydroindustriens Arbejdere og endelig naturligvis Landsorganisationen.

Direktør Heiberg gav tilsvarende Oplysninger fra Arbejdsgivernes Side.

— Dermed er det første Møde i Skandinavien af en Ret til Iværksættelse af tvungen Voldgift en Kendsgerning. Over den hele skandinaviske Arbejderverden vil den blive hilst som alt andet end et Lyspunkt indenfor det faglige Arbejdsomraades Udvikling. De organiserede norske Arbejdere vil da heller ikke hvile, før de med godt Resultat har faaet bekæmpet alle Planer om varig Fastholden ved den nydannede Institution.

Arbejdets Genoptagelse.

Efter at den norske Landsorganisations i Gaar omtalte store Manifest er udsendt, er Arbejdet ved Konfliktsomraadets Virksomheder blevet genoptaget i stor Udstrækning. Samtidig har dog Arbejdsgiverforeningen ikke forsømt at udsende et Cirkulære til sine Medlemmer, hvori der gives disse Instrukser om at sætte nærmere bestemte Betingelser for Genantagelsen af de Strejkende. En saadan Adfærd bidrager unægtelig ikke til at forbedre Situationen, der i Forvejen rummer Vanskeligheder nok.

* * *

Lov om tvungen Voldgift i Arbejdsstridigheder.

Nedenfor gengiver vi Loven i dens Helhed, saaledes som den nu er vedtaget.

Den norske Lov
om
tvungen Voldgift i Arbejdsstridigheder.

§ 1.

1. Finder kongen, at en tvist mellem en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening om ordningen av arbeids- eller lønningsvilkaar eller andre arbeidsforhold utsætter betydelige samfundsinteresser for fare, kan han bestemme, at tvisten skal avgjøres ved voldgift.
2. Naar kongen bestemmer, at en tvist skal avgjøres ved voldgift, kan han ogsaa forbyde enhver iværksættelse eller fortsættelse av arbeidsstans i anledning av tvisten (jfr. § 5).
3. Indtil voldgiftsdommen er avsagt, skal de arbeids- og lønningsvilkaar, som gjaldt ved tvistens utbrud, staa ved magt, hvis ikke parterne enes om noget andet.

§ 2.

1. Voldgiftsretten skal ha en formand og fire andre medlemmer.
2. Kongen opnævner for hver sak rettens formand og to av dens medlemmer og varemænd for dem. Arbeidernes faglige landsorganisation og Norsk arbeidsgiverforening opnævner hver et medlem med varamand. Opnævnelsen sker inden den frist, som kongen fastsætter. Oversittes denne frist, sker opnævelsen af kongen.
3. Enhver norsk statsborger er pligtig til at overta hvervet.
4. Ingen maa gjøre tjeneste som medlem av voldgiftsretten, før han har avlagt skriftlig ed paa, at han samvittighetsfuldt vil opfylde sine pligter. Eden sendes til vedkommende regjeringsdepartement. Kongen fastsætter, hvordan den skal lyde.
5. Medlemmernes godtgjørelse fastsættes av kongen. Under rejser har de krav paa skyss- og kostpenge efter lov av 10. Juli 1894. Kostpengene skal være som bestemt for første klasse i lovens § 17.

§ 3.

1. Saasnart rettens medlemmer er opnævnt, fastsætter formanden tid

og sted for behandlingen av saken og utfærdiger indkaldelser til retsmøtet med det varsel, han finder passende. Saken skal fremmes saa hurtig som mulig.

2. Et medlem av voldgiftsretten er ugild i de samme tilfælde som en dommer i almindelige borgerlige saker. Naar andre særlige omstændigheter foreligger, som er skikket til at svække tilliden til et medlems uhildethet, skal han likeledes vike sæte. Spørgsmaal herom kan reises baade av ham selv og av parterne. Retten avgjør ved kjendelse, om nogen skal vike sæte som ugild.
3. Parterne kan møte selv og ved fuldmægtig. Flere end tre personer kan ikke møte for nogen part. Parternes repræsentanter maa være fuldmyndige, norske statsborgere og ikke fradømt stemmeret i offentlige anliggender og adgang til at opnaa offentlig tjeneste. Vedkommende departement kan dog dispensere fra paabudet om, at parternes repræsentanter skal være norske statsborgere. Fuldmagten maa være uindskrænket.
4. Formanden leder forhandlingerne. Saken behandles og beviserne føres paa den maate, som retten finder høvelig. Hovedforhandlingen skal være mundtlig, medmindre begge parter samtykker i skriftlig behandling, og retten finder den ubetænkelig. Straffeproceslovens §§ 120 og 124 faar tilsvarende anvendelse.
5. Forhandlingerne føres for aapne døre, hvis ikke retten beslutter at utelukke offentligheten. Dørene skal lukkes, naar forhandlingerne kommer ind paa forretnings- eller foreningshemmeligheter eller andet, som ikke uvedkommende bør faa kundskap om. De dele av fremlagte bøker, som ikke vedkommer saken, kan retten forsegle.

   Enhver, som har været tilstede under forhandlinger for lukkede døre, pligter at bevare taushet om det, som er forhandlet, hvis ikke retten tillater offentliggjørelse. Overtrædelse av tauhetspligten straffes med Bøter.
6. Retten kan indhente forklaringer av parter, sakkyndige og enhver anden, hvis prov kan være av betydning for saken. Straffeproceslovens regler om vidners møtepligt i lagmandsretssaker, om pligten til at avgi edelig forklaring og til at gjøre tjeneste som sakkyndig og om straf- og erstatningsansvar for vidner og sakkyndige faar tilsvarende anvendelse.
7. Retten kan kræve fremlagt dokumenter, forretningsbøker og andre bevisligheter, som en part eller nogen, som pligter at vidne i saken, har raadighet over. Den kan paalægge en part eller et vidne at undersøke regnskapsbøker eller andre bevisligheter og at gjøre optegnelser derom og ta dem med sig. Vidnepligtiges undladelse av at efterkomme rettens paalæg straffes som negtelse av at avgi vidneforklaring.
8. Retten kan foreta syn og granskning enten selv eller ved et eller flere av sine medlemmer eller ved opnævnte sakkyndige. Herunder kan ogsaa redskaper kræves brukt, maskiner sat igang og arbejdsmaater paavist.
9. Retten kan kræve bevis optat ved enhver av de almindelige underretter. Bevisoptagelsen skal fremmes hurtigst mulig, om nødvendig ved ekstraret. Dommeren skal av eget tiltak sørge for at fremme forretningen. Vidner gives aftensvarsel. Parterne indkaldes bare, naar det er krævet i retsanmodningen.
10. Voldgiftsretten kan indhente de nødvendige oplysninger og paadømme tvisten, selv om en eller begge parter udeblir.

§ 4.

1. Rettens avgjørelser træffes med stemmeflerhet. Voldgiftsdommen skal avsiges snarest mulig, efterat saksbehandlingen er slut. Den skal underskrives av alle voldgiftsmænd.
2. Uten samtykke av begge parter maa en voldgiftsdom ikke gives længere gyldighetstid end tre aar.
3. En voldgiftsdom, som er avsagt i henhold til denne lov, er endelig

og har de samme virkninger som en tarifavtale (se lov om arbeidstvister av 6. august 1915 §§ 3—5, jfr. §§ 6 og 40).

4. Den, som ikke er part, kan paakjære en kjendelse, som paalægger ham at avgi forklaring, ed eller forsikring, fremlægge dokumenter eller fremvise, forelægge eller gi adgang til andre ting eller gjøre tjeneste som sakkyndig, eller som ilægger ham straf- eller saksomkostningsansvar. Parterne kan paakjære kjendelser, som ilægger dem selv straf.

Kjæremaalet maa erklæres straks, hvis vedkommende er tilstede i retten, men ellers senest 3 dage, efterat han har faaet meddelelse om avgørelsen. Saafremt nogen har optraadt som motpart eller kan betragtes som motpart, skal han underrettes om kjæremaalet. Kjæremaalet har opsættende virkning for den kjærende.

Formanden sender uten ophold kjæremaalserklæringen med de nødvendige dokumenter og utskrifter til høiesterets kjæremaalsudvalg. Retten, den kjærende og andre, som kjæremaalet har betydning for, kan gi skriftlig uttalelse om saken. Paaberopes kjendsgjerninger, som ikke tidligere er nævnt, skal uttalelsen altid sendes gjennem Retten.

5. For behandlingen av en sak ved voldgiftsretten og for bevisoptagelser til bruk for en saadan sak erlægges ingen betaling.

§ 5.

1. Bøter fra 5 til 25,000 kroner kan ilægges:
   a. den, som i strid med forbud efter § 1 foretar eller fortsætter arbeidsstængning eller deltar i arbeidsnedlæggelse eller fortsættelse av en saadan. Den, som handler paa en arbeidsgivers vegne, straffes, naar ikke arbeidsgiveren selv dømmes,
   b. de medlemmer av styret for en fagforening eller en arbeidsgiverforening, som medvirker til arbeidsnedlæggelse eller arbeidsstængning i strid med forbud efter § 1 ved at være med paa beslutning om at iverksætte, fortsætte eller godkjende arbeidsstansen eller om at støtte den ved utbetaling av foreningsmidler, eller som opfordrer til saadan arbeidsstans eller indsamler eller utdeler indsamlede bidrag til dens fortsættelse. Det samme gjælder medlemmer av andre foreningsmyndigheter og foreningernes tjenestemænd.
2. Sak reises av det offentlige efter patalebegjæring av en fagforening, arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening, som er skadelidende ved arbeidsstansen, eller av vedkommende regjeringsdepartement.
3. I dommen kan det bestemmes, at i de tilfælde, som er nævnt under nr. 1 b, skal vedkommende forening hefte for bøterne. Dette gjælder dog ikke, hvis den skyldige har handlet i strid med foreningens vedtægter eller med beslutning, som er fattet paa foreningens vegne.
4. Bøter efter denne paragraf kan idømmes paany, naar to uker er gaaet efter dommens forkyndelse, og den domfældte i dette tidsrum har gjort sig skyldig i saadant forhold med hensyn til den ulovlige arbeidsstans som nævnt under nr. 1. Det samme gjælder, naar to uker er gaat efter forkyndelsen av den anden dom, og saa fremdeles.

§ 6.

1. Denne lov træder i kraft straks, men kommer bare til anvendelse paa arbeidstvister, som er opstaat eller opstaar under den nuværende europæiske krig.
2. Nærmere forskrifter til gjennemførelse av denne lov kan gives av kongen.

Lønbevægelser og Konflikter.

Murstenslosning i Københavns Havn. Den for Murstenslosning i Københavns Havn gældende Overenskomst

af 3. April 1914 var af Arbejderne bleven opsagt til Udløbstiden 1. Februar 1916. Forhandlingerne om ny Overenskomst trak ud til ind i Marts Maaned og gik saa istaa. Den 12. Maj kom Sagen til Forhandling ved et Fællesmøde, men ogsaa dette endte resultatløst. Den 29. Maj afholdtes endelig et nyt Fællesmøde, og det lykkedes her at naa til Enighed om en ny Overenskomst, gældende til 1. Febr. 1918.

Der gennemførtes forskellige Akkordforbedringer. Den allervæsentligste af alle Akkorder, Losning af flammede Mursten, forhøjedes pr. 1000 Stk., fra 24 til 25 Øre, hvortil yderligere lægges 3 Øres Dyrtidstillæg. Ganske den samme Forhøjelse foretoges ved to andre Akkordsatser. De 3 Øres Dyrtidstillæg gives til alle andre Akkorder med Undtagelse af:

Læsning af Mursten fra Plads paa Vogn, der forhøjedes fra 55 til 65 Øre pr. 1000 Stk.

Losning af Kalksten fra Sejler, som forhøjedes fra 40 til 50 Øre pr. Kbm.

Akkordforbedringerne andrager saaledes indtil 25 pCt. Til Timelønnen, som var 50 Øre, gives 3 Øres Dyrtidstillæg.

Overenskomstens almindelige Bestemmelser forblev i det væsentligste uforandret, idet man dog i Ordlyden nærmede sig saa meget som mulig til den almindelige Overenskomst for Københavns Toldhavn. Nogle forældede Mæglings- og Voldgiftsregler vedtog man at slette af Overenskomsten og i Stedet indføre Normen.

Arbejderne krævede den nye Overenskomst med tilbagevirkende Kraft, hvilket Arbejdsgiverne modsatte sig under Henvisning til formentlig tilstedeværende Beregningsvanskeligheder. Desuden var der i de foregaaende Maaneder kun losset meget faa Sten paa Grund af Strejkerne blandt Murerne og senere blandt Murarbejdsmænd. Sluttelig enedes man om, at Arbejdsgiverne paa denne Konto udbetaler Fagforeningen 200 Kr., som denne da fordeler blandt de interesserede Medlemmer.

Renovationsarbejderne i Randers. Ved et Fællesmøde i København den 26. Maj med Repræsentation fra Hovedorganisationerne blev der afsluttet en ny Overenskomst for Renovationsarbejderne hos Entreprenør *P. C. Jensen*, Randers. Ugelønnen, der hidtil var 30 Kr., forhøjedes med 3 Kr. og desuden med et Dyrtidstillæg af 50 Øre, saa den blev 33 Kr. 50 Øre. Samme Løn betales for Spredningsarbejdet. Arbejdere, der kun er i Funktion om Dagen, fik Ugelønnen forhøjet fra 26 Kr. til 29 Kr. 50 Øre, hvoraf de 50 Øre er Dyrtidstillæg.

Arbejdsforholdene.

Arbejdsanvisningsdirektøren oplyser følgende vedrørende Arbejdsanvisningen i April 1916.

Foruden fra Hovedstaden foreligger der for April Maaned Beretning fra 36 Anvisningskontorer:

I Frederiksborg Amt fra 5 (Frederikssund, Frederiksværk, *Helsingør*, Hillerød Hørsholm), i Sorø Amt fra 4 (Ringsted, Skjelskør, Slagelse, *Sorø*), i Præstø Amt fra 6 (Faxe, *Næstved*, Præstø, Stege, Storehedinge, Vordingborg), i Bornholms Amt fra 1 (*Rønne*), i Maribo Amt fra 3 (Nakskov, *Nykjøbing*, Saxkjøbing), i Vejle Amt fra 3 (Fredericia, Kolding, *Vejle*), i Gl. Skanderborg Amt fra 3 (*Horsens*, Silkeborg, Skanderborg), i Randers Amt fra 3 (Grenaa, Hobro, *Randers*), i Hjørring og Aalborg Amter fra 2 (*Aalborg*, Nørre-Sundby), i Viborg Amt fra 2 (Kjellerup, Skive), i Ringkjøbing Amt fra 4 (Herning, Holstebro, Lemvig, *Ringkjøbing*).

Det samlede Antal Arbejdssøgere, der stod indtegnede ved Centralarbejdsanvisningskontoret og de anførte 36 Kontorer i Provinsen, var ved Maanedens Begyndelse 7025, deraf var 6778 indtegnede gennem Arbejdsløshedskasserne. I Maanedens Løb var der en Tilgang af 11405 ledige, deraf var 6841 Medlemmer af Arbejdsløshedskasser, den samlede Afgang var 13081, hvoraf 8910 faldt paa Arbejdsløshedskassernes

Medlemmer. Som ledige stod saaledes ved Slutningen af Maaneden tilmeldt ialt 5349, hvoraf 4709 var Medlemmer af Arbejdsløshedskasserne.

Gennem Kontorerne anvistes Plads til 4861 Personer nemlig 2930 Mænd og 1931 Kvinder, hvilket udgør over 37 pCt. af den samlede Afgang. Af de anviste var 977 Mænd og 7 Kvinder tilmeldte gennem Arbejdsløshedskasserne, af hvis ledige Medlemmer iøvrigt 1161 fik Arbejde anvist gennem Kasserne, 5903 skaffede sig Arbejde ved egen Hjælp og 862 af anden Aarsag (Militærtjeneste, Sygdom, Bortrejse o.s.v.) udgik af Fortegnelsen over arbejdssøgende.

De anviste Pladser fordeler sig paa Erhvervsgrupperne med 406 til Landbrug og Gartneri, 1017 til Haandværk og Industri, 1717 til Handel og Samfærdsel og 1721 til Husgerning, Vask og Rengøring m. m. Den sidste Gruppe omfatter næsten udelukkende Kvinder, de øvrige Grupper aldeles overvejende Mænd.

Af de 406 Pladser ved Landbrug og Gartneri anvistes 124 ved de kjøbenhavnske Kontorer, 183 ved de øvrige Kontorer paa Øerne og 99 ved Kontorerne i Jylland. Pladserne ved Husgerning, Vask og Rengøring faldt hovedsagelig paa Kjøbenhavn, hvor der anvistes 1541 Kvinder til saadant Arbejde. Ogsaa i Gruppen Handel og Samfærdsel faldt det overvejende Tal paa Kjøbenhavn, medens de anviste Pladser ved Haandværk og Industri er fordelt med omtrent lige store Tal paa Hovedstadens Kontorer og det øvrige Land.

Med Hensyn til Ledigheden indenfor de enkelte Fag kan for Kjøbenhavns Vedkommende fremhæves, at der af faglærte Jern- og Metalarbejdere var tilmeldt 154 ledige ved Maanedens Slutning mod 213 ved dens Begyndelse. Byggefagene fremviste forholdsvis ringe Nedgang i Antallet af ledige, idet Antallet af tilmeldte Murersvende gik ned fra 1286 til 1145 og af Tømrersvende fra 302 til 282. I Fjor stod der ved Slutningen af April Maaned kun tilmeldt 499 ledige Murersvende og 200 Tømrersvende. Antallet af anmeldte Snedkersvende gik ned fra 219 til 202. Malersvendene samt Sadelmagerne og Tapetsererne, der stod med henholdsvis 581 og 38 ledige ved Maanedens Begyndelse, havde ingen ledige ved Maanedens Slutning (Flyttedags-Travlhed).

Indenfor Nærings- og Nydelsesmiddelindustrien var der i saa godt som alle Fag større Tilgang end Afgang af ledig Arbejdskraft. Dette gælder saaledes Bageri- og Konditoriarbejderne, Mølleriarbejderne, Slagteri- og Kødindustriarbejderne samt Tobaksarbejderne.

For Provinsernes Vedkommende gjorde tilsvarende Forhold sig gældende særlig i Byggefagene, idet der ved de fleste Anvisningskontorer endnu ved Maanedens Slutning stod forholdsvis mange Murer- og Tømrersvende tilmeldte som ledige.

Der har været stærkere Efterspørgsel end Tilbud af Arbejdskraft til Landbruget og Tekstilindustrien, Specialarbejdere til Jernindustrien, og i Snedkerfaget samt af Malere.

Kongresser.

Dansk Skrædderforbund

afholder sin 15. Kongres i Folkets Hus, Enghavevej, København, Søndagen den 23. Juli og følgende Dage. Efter Indbydelse deltager Sekretær *Peder Hedebol* som Repræsentant for De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg.

Arbejdsløsheden

i Marts Maaned 1916.

For Marts Maaned 1916 er der blevet meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden af 61 Fag eller Organisationer for ialt ca. 134,600 Arbejdere. Nedenstaaende Oversigt omfatter imidlertid ca. 7,300 Arbejdere flere (eller ialt ca. 141,900 Arbejdere), idet de givne Oplysninger, af Hensyn til Sammenligningen med de foregaaende Maaneder paa enkelte Punkter er blevet suppleret med et skønsmæssigt Tillæg.

Antallet af Arbejdsløse blandt de 141,900 Arbejdere var ved Maanedens Udgang ca. 12,500 eller 8,8 pCt., og Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 318,000 eller 2,2 Dage pr. Medlem.

Af Fag, for hvilke der mangler Oplysninger, nævnes Sejlmagere, Forgyldere, Glarmestre, Børstenbindere, Jern- og Metalslibere, Gartnere og Syersker.

Desuden er de meddelte Oplysninger ufuldstændige for Drejere, Stenarbejdere, Urmagere, Dansk Arbejdsmandsforbund og Kvindeligt Arbejderforbund.

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgst.												
Mølleriarbejdere	123	123	5	116	476	476	10	234	599	599	15	350
Bageri- og Konditr.arb.	1252	1252	140	2940	1661	1661	39	936	2913	2913	179	3876
Sukkervarearbejdere.	554	554	14	380	168	168	2	80	722	722	16	460
Bryggeriarbejdere ...	2639	2639	24	690	1397	1397	22	679	4036	4036	46	1369
Slagteriarbejdere	732	732	62	1705	2678	2678	38	792	3410	3410	100	2497
Skraatobaksarbejdere	215	215	3	73	542	542	13	317	757	757	16	390
Tobaksarbejdere.....	4132	4132	150	3237	2449	2449	40	1012	6581	6581	190	4249
Tekstilindustri.												
Tekstilarbejdere	1728	1728	9	286	5384	5346	56	1750	7112	7074	65	2036
Rebslagere	22	22	»	»	197	190	34	1393	219	212	34	1393
Beklædningsindustri og Toiletvirksomhed.												
Skræddere.....	3191	3191	47	802	2238	2238	131	1067	5429	5429	178	1869
Handskemagere	56	56	»	»	11	11	»	»	67	67	»	»
Hattearbejdere.....	289	289	26	249	99	96	3	82	388	388	29	331
Skotøjarbejdere	2302	2302	18	1069	930	930	19	665	3232	3232	37	1734
Barber- og Frisørsv..	553	553	18	619	97	97	4	90	650	650	22	709
Jordarbejdere, Bygnings- og Møbelindustri.												
Brolæggere	86	86	30	700	82	68	54	900	168	154	84	1600
Murere.....	1880	1880	1251	30000	4528	4528	1999	50000	6408	6403	3250	80000
Hustømrere	1286	1286	313	8181	3472	3472	262	11513	4758	4758	575	19694
Skibstømrere.....	272	272	»	222	443	396	1	65	715	668	1	287
Snedkere	3616	3616	334	8886	3612	3612	158	4861	7228	7228	492	13747
Billedskærere	108	108	»	19	57	57	»	»	165	165	»	19
Malere.....	1930	1930	581	16542	2498	2498	395	17350	4428	4428	976	33892
Sadelm. og Tapetserere	919	919	74	2908	421	421	12	292	1340	1340	86	3200
Stukkatører.....	88	88	3	206	7	7	»	»	95	95	3	206
Gas- og Vandarbejdere	68	68	8	236	—	—	—	—	68	68	8	236
Skorstensfejere	66	66	»	»	33	33	»	»	99	99	»	»
Ovnsættere	12	12	5	120	—	—	—	—	12	12	5	120
At overføre..	28119	28119	3115	80186	33480	33371	3292	94078	61599	61488	6407	174264

Fag (eller Organisationer)	Hovedstaden (Kbenh. og Frdbrg.)				Provinserne				Hele Landet			
	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant. Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Medlemmer	Oplysninger fra Antal Medlemmer	Ant Arbl. Ved Maanedens Slutn.	Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Overført...	28119	28119	3115	80186	33480	33371	3292	94078	61599	61488	6407	174264
Trævareindustri, samt Industrier i hvilke Træ indgaar som en væsentlig Bestanddel.												
Træindustriarbejdere .	646	646	17	420	2219	2219	72	1629	2865	2865	89	2049
Bødkere	254	254	»	27	532	532	45	402	786	786	45	429
Drejere	96	96	1	34	216	172	3	37	312	268	4	71
Karetmagere	330	330	3	128	573	573	6	268	903	903	9	396
Barnevognsarbejdere .	26	26	»	»	—	—	—	—	26	26	»	»
Korkskærere	210	210	»	»	30	30	2	50	240	240	2	50
Kurvemagere	185	185	1	27	—	—	—	—	185	185	1	27
Læder- og Lædervare-industri.												
Lohgarvere	102	102	2	28	108	108	»	18	210	210	2	46
Hvidgarvere	46	46	1	27	31	31	»	»	77	77	1	27
Forarbejdning af Sten, samt Ler- og Glasvarer.												
Keramikere	825	825	6	354	—	—	—	—	825	825	6	354
Pottemagere	58	58	»	»	47	47	»	»	105	105	»	»
Stenarbejdere	—	—	—	—	330	79	15	350	330	79	15	350
Glasarbejdere	236	236	»	3	208	208	»	»	444	444	»	3
Forarbejdning af Metal og Metalgenstande, herunder Tilv. af Maskiner og Instrum.												
Guld-, Sølv-, Elektropl.	452	452	7	121	186	186	2	50	638	638	9	171
Kobbersmede	90	90	4	51	61	61	»	»	151	151	4	51
Blikkenslagere	700	700	50	1440	459	459	31	886	1159	1159	81	2326
Metaltrykkere	90	90	3	103	8	8	»	»	98	98	3	103
Gørtlere og Metalarb..	290	290	4	111	87	87	»	»	377	377	4	111
Urmagere	61	61	»	»	137	43	»	»	198	104	»	»
Instrumentm. (chir.) ..	38	38	»	»	—	—	—	—	38	38	»	»
Smede og Maskinarb..	8600	8600	213	6329	6500	6500	79	2527	15100	15100	292	8856
Formere	425	425	2	414	1145	1145	10	802	1570	1570	12	1216
Elektrikere	877	877	70	2052	725	725	55	1451	1602	1602	125	3503
Papirindustri.												
Papirindustriarbejdere	184	184	5	35	1064	1064	1	11	1248	1248	6	46
Industri i litterær og kunstnerisk Retning.												
Bogbindere	1071	1071	18	464	224	224	4	152	1295	1295	22	616
Litografer	357	331	10	355	113	113	»	»	470	444	10	355
Typografer	2507	2507	43	1832	1615	1395	24	874	4122	3902	67	2706
Dansk Arbejdsmandsf.	16900	13480	2190	47600	26000	19680	2520	56400	42900	33160	4710	104000
Arbejdsm. Forbund for Gentofte og Lyngby	—	—	—	—	735	735	109	3793	735	735	109	3793
Lager- og Pakhusarb..	705	705	10	167	—	—	—	—	705	705	10	167
Kedel- og Maskinpass.	699	699	13	356	1001	1001	27	653	1700	1700	40	1009
Kellnere	792	792	122	3000	531	531	35	900	1323	1323	157	3900
Kvindel. Arbejderforb..	2585	2440	92	3288	900	740	18	350	3485	3180	110	3638
Brødkuske	292	292	4	102	—	—	—	—	292	292	4	102
Handels-og Kontormdh	906	906	27	837	3624	3624	86	2435	4530	4530	113	3272
Tilsammen .	69754	66163	6033	149891	82889	75694	6436	168116	152643	141857	12469	318007

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.
Telefoner 3541 og 10541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 52 ❋ KØBENHAVN DEN 24. JUNI 1916 ❋ 12. AARGANG.

INDHOLD: Udlandet.

Udlandet.

Den norske Landsorganisations 8. Kongres.

Oprindelig havde Sekretariatet for den faglige Landsorganisation i Norge bestemt, at den ordinære Kongres skulde afholdes i Slutningen af Juni Maaned, men den Situation, der indtraadte, da Stortinget vedtog Loven om tvungen Voldgift, foranledigede, at Kongressen med faa Dages Varsel rykkedes frem til den 13. Juni og følgende Dage.

I Henhold til Voldgiftsloven paabød Ministeriet, at al Arbejdsstandsning i Anledning af Lønkrav, hvad enten det var Strejke eller Lock-out, skulde ophøre fra og med nævnte Dag, men Landssekretariatet svarede kort og godt Ministeriet, at Kongressen, som traadte sammen den 13. Juni, skulde tage Stilling til den foreliggende Situation. Dette Svar betød i Realiteten, at Paabudet om Arbejdsstandsningens Ophør simpelt hen ikke kunde blive respekteret. Under disse Omstændigheder udsatte Ministeriet Fristen, og der blev truffet Aftale om, at Ministeriet skulde have Landsorganisationens Svar i Hænde den 14. Juni om Eftermiddagen Kl. 2.

I Henhold til Loven krævede Ministeriet tillige Landsorganisationens Meddelelse om, hvem der valgtes som Arbejderrepræsentant i Voldgiftsretten. Svaret herpaa udsattes under de foreliggende Omstændigheder ogsaa til den 14. Juni Kl. 2.

Som ekstra Punkter paa Kongressens Dagsorden opførtes derfor 1. Kongressens Stilling til Voldgiftsloven, 2. Spørgsmaalet om Valg af et Medlem til den tvungne Voldgiftsret.

Under Hensyn til Situationen tog Kongressen straks fat paa Behandlingen af disse to Punkter, efter at Velkomst- og Indledningstaler var holdt af Forbundets Formand og Kongressens Gæster. Disse var iøvrigt Formanden for den svenske Landsorganisation *Hermann Lindquist*, Sekretærerne for De samvirkende Fagforbund i Danmark, *Peder Hedebol* og *Otto Smith*, Formanden for den norske Partiorganisation, *Chr. Holtermann Knudsen* samt forskellige Repræsentanter for den kooperative Organisation i Norge.

Stillingen til selve Voldgiftsloven debatteredes til Kl. 3 om Morgenen den 14. Juni.

Sekretariatet foreslog efter en længere Motivering følgende: »*Proteststrejken hæves Onsdag Aften, 14. Juni.*

Dette Forslag betød, at saavel Proteststrejken, der var iværksat mod Voldgiftslovens Vedtagelse, som alle Lønstrejker skulde ophæves. Arbejdsgiverne havde straks efter Lovens Vedtagelse paa Ministeriets Paabud hævet Lock-outerne.

Redaktør *Tranmæl* fra Trondhjem havde stillet Forslag om, at selve Proteststrejken mod Voldgiftsloven skulde ophæves, men at Lønstrejkerne i Jernindustrien, i Gruberne og ved Norsk Hydro skulde fortsættes uden Hensyn til Ministeriets Paabud om Strejkernes Afslutning.

Da Forhandlingerne om denne Sag tog sin Begyndelse, var hver en Kongresdelegeret og alle Gæster paa deres Pladser og Tilhørerpladserne paa Salens Balkon var aldeles overfyldte.

Landsorganisationens Formand, *Ole O. Lian*, foreslog imidlertid, inden der var meddelt nogetsom-

helst om, hvilke Realitetsforslag, der vilde blive stillede i Sagen, at denne Sag skulde behandles for lukkede Døre og uden Modforslag eller Spor af Debat vedtoges Forslaget om Behandlingen for lukkede Døre. Alle tilstedeværende ansvarlige Repræsentanter var paa det rene med, at der under denne Sags Behandling vilde blive fremdraget Forhold og foretages Opgør eller Overvejelser, som ikke burde komme udenfor Salens fire Vægge, og Tilhørerne havde aabenbart ogsaa Opfattelsen af, at her forelaa en Situation af en saadan Beskaffenhed, saa selv de dybest interesserede — de strejkende, ja hele den arbejdende Stand — maatte renoncere paa at overvære Sagens Overvejelser og at disse ene maatte være forbeholdt Kongressens Deltagere. Tilhørerne forlod derfor, grebne af Situationens Alvor, straks efter Forslagets Vedtagelse ganske stilfærdigt Balkonen uden nogensomhelst Protest.

Da Debatten og Afstemningen var sluttet Kl. 3 om Morgenen, var Sekretariatets Forslag vedtaget med 197 Stemmer. Forslaget om Lønstrejkernes Fortsættelse fik 45 Stemmer.

Paa dette fremrykkede Tidspunkt foreslog Landssekretariatet Udsættelse af Behandlingen af Spørgsmaalet om hvorvidt Arbejderorganisationerne skulde foretage Valg af et Medlem til den tvungne Voldgiftsret, men Kongressen vilde have hele Situationen fra Haanden, og der fortsattes derfor til henad Kl. 5 om Morgenen. Ved Mødets Slutning var det med 142 Stemmer mod 81 vedtaget, at man *ikke* vilde foretage Valg. Udnævnelsen af en Arbejderrepræsentant vilde under disse Omstændigheder i Overensstemmelse med Lovens Forskrifter være at foretage af Kongen.

Straks efter Mødets Slutning udsendte Landssekretariatet følgende Manifest:

Til Arbejderklassen i Norge!

De norske Arbejdere har ved en omfattende Arbejdsstandsning — medens Stortinget behandlede den tvungne Voldgift — paa det kraftigste udtrykt sin Protest mod denne uretfærdige Lov.

Denne Protestudfoldelse har Stortinget ikke taget Hensyn til. Baade Højre og Venstre har stemt for Loven og saaledes udtrykkelig tilkendegivet sit fjendtlige Sindelag overfor Arbejderklassen.

Proteststrejkens Mission er endt. Og den hæves derfor fra Onsdag Aften 14. Juni.

Dette sker i fuld Overensstemmelse med Kongressens Beslutning af 1914. Og i den Overbevisning, at den store Protestudfoldelse dog ikke har været forgæves.

Den har sat Loven i det rette Lys som en Klasselov for hvilken Fagorganisationen ikke kan overtage noget Ansvar og som Arbejderne har bekæmpet til det yderste. De Ofre som paa denne Maade er gjort, vil komme Arbejderklassen tilgode under den fortsatte Kamp mod denne uretfærdige Lov.

Arbejderklassen i Norge har de sidste Aar stadig faaet at føle hvad det vil sige at leve i et Samfund, hvor Privatspekulationen raader og beskyttes af Statsinstitutionerne. Folket er plyndret af Spekulanterne, og vor Kamp mod dem søges hindret af Statsmagterne.

I disse forfærdelige Tider har Arbejderklassen kun sig selv at stole paa.

Kongressen retter derfor en indtrængende Appel til Arbejderne om at fylkes om Organisationerne mere mandstærkt end nogensinde og udvikle disse, saa vi snart kan sprænge de Baand, som vil hæmme vor Bevægelsesfrihed. Arbejderklassen maa gaa frem i faglig, kooperativ og politisk Organisation til hel og fuld Afskaffelse af Udbytningen.

Efter at dette Manifest var udsendt, blev Arbejdet mange Steder genoptaget, men sine Steder var der Vanskeligheder, dels fra Arbejdernes dels fra Arbejdsgivernes Side. I Sulitjelma blev Arbejdet i Gruberne saaledes liggende ganske stille, men det havde nærmest sin Grund i, at af Stedets 16—1700 Grubearbejdere,

var der kun 400 som ikke havde faaet Arbejde andet Steds.

I den Del af den norske Presse, som særlig ønskedeArbejderne skulde lide Nederlag, blev der straks raabt højt om, at de Arbejdere som fortsatte Strejkerne, burde indklages og idømmes Bøder for Brud paa Voldgiftsloven og fordi de sad Ministeriets Paabud overhørige, men i indviede Kredse mentes det, at selv Arbejdsgiverne, som ingenlunde ønskede den tvungne Voldgift gennemført, vilde søge at komme ud over Situationen paa den lemfældigste Maade, og overalt venter man derfor temmelig sikkert paa Voldgiftsrettens Resultater, inden der foretages nogetsomhelst agressivt Skridt overfor Modparten.

Kongressens ordinære Dagsorden.

1. Kongressens Konstituering.
   a) Fuldmagternes Godkendelse, b) Vedtagelse af Dagsorden og Forretningsorden, c) Valg af 2 Ordstyrere og 4 Sekretærer.
2. Beretning og Regnskab.
3. Organisationsformer og Taktik. (Herunder Forsikringskasserne.)
4. Lovforandringer.
5. Meddelelsesbladet.
6. Kooperationen.
7. Militarismen.
8. Arbejdsanvisningen.
9. Forskellige Forslag.
10. Andragender.
11. Oprettelse af gensidig Brandforsikringsselskab.
12. Bevillingssager.
13. Valg.

Beretning.

Efter at Kongressen havde behandlet de to extraordinære Punkter fortsattes med den almindelige Dagsorden.

Kongressens Indledning var dog forud foregaaet og Dagsordenens Punkt 1 var tillige behandlet.

Endelig havde Landsorganisationens Formand *Ole O. Lian* i sin Indledningstale givet forskellige Oplysninger om Forholdenes Udvikling i den forløbne Kongresperiode. Talen var saalydende:

»Det er under ganske extraordinære og meget alvorlige Forhold, at jeg denne Gang ønsker Kongressens Deltagere velkommen. Hvor vi vender os, ser vi, hvorledes Folket kæmper under Trykket af de herskende Klasser. Ude i Evropa staar Arbejder mod Arbejder i den forfærdelige Krig, som øder Folkets Kraft og bringer de største Lidelser over Nationerne. Og i de nevtrale Lande trykkes Folkene af Militærbevillinger, Nevtralitetstjeneste og en Dyrtid, som stadig bliver mere tung og trykkende.

Lidt efter lidt har Krigen skabt Højkonjunktur i visse Brancher. Skibsfarten har faaet en Guldalder som aldrig før, og med den fulgte andre Bedrifter: Papirindustrien, Fiskeeksporten, Hermetikken, Grubedriften, Skibsbyggerier, mek. Værksteder m. v.

Arbejdsledigheden svandt, men Dyrtiden blev til Gengæld haardere end man nogensinde havde tænkt sig.

Under disse Forhold har Fagorganisationen ført sin Kamp og sin Virksomhed.

Paa Lønbevægelsernes Omraade har der været en jævn Virksomhed. I 1913 oprettedes 197 Overenskomster, omf. ca. 18,000 Arbejdere. Den gennemsnitlige Lønforhøjelse, som opnaaedes i Kraft af Tarifferne, er beregnet til Kr. 135 pr. Aar pr. Arbejder. Arbejdstiden blev forkortet for ca. 12,000 Arbejdere med 3 Timer pr. Uge pr. Arbejder. Ferier med fuld Løn opnaaedes for 4439 Arbejdere med 7 Dage om Aaret for hver Arbejder.

I 1914 blev der en Stilstand, da Krigen og Krisen kom. Men ogsaa i det Aar oprettedes mange Overenskomster — ialt 196, omf. 10,000 Arbejdere. Den gennemsnitlige Lønforhøjelse er beregnet til Kr. 147,50 pr. Aar pr. Arbejder. Arbejdstiden forkortedes for 4560 Arbejdere med ca. 3½ Time pr. Uge. Ferier med fuld Løn opnaaedes for 2120 Arbejdere med 7 Dage.

I 1915 oprettedes 160 Overenskomster, omf. 17,220 Arbejdere. Gennemsnitlig Lønforhøjelse Kr. 131 pr. Aar pr. Arbejder. Arbejdstiden forkortedes for 2700 Arbejdere med 3¼ Time pr. Uge. Ferier med fuld Løn fik 1764 Arbejdere med 6½ Dag i Aaret. Ialt har ca. 17,000 Arbejdere nu Ferie med fuld Løn med gennemsnitlig 6,20 Dage hver.

Ialt har der i 3-Aars-Perioden 1913—15 været 657 Lønbevægelser, omf. 48,399 Arbejdere. I 358 Tilfælde er Arbejdsstandsning indtraadt, omf. 28,403 Arbejdere. Antallet af tabte Arbejdsdage paa Grund af Konflikter udgør 592,827, hvilket bliver gennemsnitlig 21 Dage pr. deltagende Arbejder. I Understøttelse eri samme Tidsrum af Strejkekasserne udbetalt Kr. 911,142.63, hvoraf gennem Landsorganisationen Kr. 529,925.62. I disse Opgivelser er ikke medregnet Konflikterne i Aar.

Kampen med Arbejdsgiverne er stadig blevet bitrere og haardere. Gang paa Gang har vi staaet lige foran en Storkamp.

I 1916 udløb Overenskomster i en Række Fag og Industrier. Bjærgværkerne, Jærnindustrien, Søfarten, elektrokemisk Industri, Skotøjsindustrien, Tekstilindustrien, Papir-, Cellulose- og Træmasseindustrien, Savværksindustrien, Bagerne, Møbelsnedkerne og en Række andre Haandværksfag, ialt for mellem 60,000 og 70,000 Arbejdere.

— Lian redegjorde derefter for de langvarige Forhandlinger i Grubeindustrien, Arbejdsgivernes Lock-out af Grubearbejderne, den paafølgende Lock-out i Jærnindustrien, Generallock-outen og til Slut Regeringens Optræden med Voldgiftsloven, som ledede til Sekretariatets Beslutning om Proteststrejkens Iværksættelse. — Og han fortsatte:

Ved Siden af de Ofre, som Kampen mod Arbejdsgiverne paalagde Arbejderne, kom da ogsaa Kampen mod Dyrtiden. Følgerne af den vanvittige Krig gav sig først tilkende ved Arbejdsledighed. Senere blev der et vældigt Arbejdspres, men samtidig steg Livsfornødenhederne enormt i Pris. Sekretariatet sammen med Centralstyret for Det norske Arbejderparti indgik til Regjeringen med Krav om, at der skulde sættes Maskimalpriser paa Fødemidler. Brødprisen maatte reguleres, om nødvendigt ved at Staten solgte sine Reservelagre af Korn og Mel. Al Told paa Madvarer maatte ophæves, Eksportforbud maatte indføres fortrinsvis paa Vildt, Hermetik, Mælk, Æg og Fisk. Ingen Dispensation fra de allerede herskende Udførselsforbud paa Fødemidler og Foderstoffer. Samtidig krævedes Regulering af Priserne paa Brændsel og kommunal Regulering af Husleje.

Der er fra Samfundets Side vistnok foretaget et og andet for at lette Dyrtiden, men det har været af liden Virkning, idet der har været taget for stort Hensyn til Privatinteresserne.

Kongresserne vil nu som første Sag faa at behandle den foreliggende Situation, Proteststrejken og Voldgiftsloven. Uden nu at komme ind paa disse Spørgsmaal vil jeg udtale Forvisningen om, at det lykkes os at træffe en Afgørelse, som er i Overensstemmelse med Arbejdernes Interesser, og saaledes at vi kan fortsætte vor Fremmarsch. For 3 Aar siden omfattede Landsorganisationen 914 Fagforeninger med 63,000 Medlemmer, i Dag har vi 1100 Fagforeninger med 83,000 Medlemmer. Det er en Stigning paa 20,000, og denne Vækst maa ikke standse og skal ikke standse til Trods for Voldgiftslov og andre Hindringer paa vor Vej.«

Denne Indledningsoversigt var iøvrigt den eneste mundtlige Beretning, der blev aflagt. Under selve Dagsordenens Punkt om »Beretning og Regnskab« gaar Nordmændene frem efter den Regel, at Dirigenten efter den trykte Beretnings Register nævner hver enkelt Afsnit, og Godkendelse af disse finder straks Sted, hvis ingen begærer Ordet. Registret og Beretningen omfatter ogsaa Aarsregnskaberne.

Mange Afsnit gik naturligvis upaatalte hen, men enkelte blev kritiseret, navnlig rejstes der Kritik over Ledelsens Stilling under den store Bygningsarbejderkonflikt, og man diskuterede tillige, om den i sin Tid af Stortinget vedtagne *Mæglingslov* (Lov om Arbejdstvister) var blevet behandlet af alle kompetente Arbejderforsamlinger, inden Stortinget havde gjort Forslaget til Lov. Naturligvis var de højst aktuelle Kon-

flikter i Jernindustrien, Gruberne og ved Norsk Hydro ogsaa gentagende Gange paa Bane.

Beretningen og Regnskabet godkendtes dog sluttelig paa alle Punkter og under Fremsættelsen af mange anerkendende Ord fra alle Sider — ogsaa fra Fagoppositionens — overfor Landssekretariatet.

Organisationsformer og Taktik, Lovændringer.

Fra »Fagoppositionen«s Side forelaa et Forslag med de kendte Programpunkter om Overenskomsternes Afløsning af anerkendte Arbejdsaftaler, om Anvendelse af Boycotting og Sabotage, om Landsforbundenes Ophævelse og Oprettelse af lokale Fællesorganisationer og Industrisammenslutninger i Stedet for o. s. v. og til Lovene var der stillet et Utal af Ændringer, der paa mange Punkter var Gentagelser af Fagoppositionens Program.

Under Hensyn til at Fagorganisationerne efter Voldgiftslovens Vedtagelse var kommet til at staa i en hel ukendt og ny Situation, og under Hensyn til at alle de mange Forslag, der var stillet til Lovændringer og om Organisationsformer og Taktik, umulig kunde behandles hver for sig saa det hele kunde ende med et fornuftigt Resultat, stillede Sekretariatet følgende Forslag:

»Kongressen vælger en Komite paa 15 Medlemmer, som har at optage til Behandling og Udredning de under Dagsordenens Punkt 3 og 4 opsatte Forslag med Sekretariatets Udtalelse til samme.

Komiteen skal sammensættes saaledes, at de forskellige Opfattelser angaaende Organisationsformerne og Taktikken indenfor Fagorganisationen bliver repræsenteret og Komiteen skal fremkomme med motiveret Forslag. Komiteens Indstilling skal foreligge færdig snarest og oversendes Sekretariatet, som omsender den til Organisationerne ledsaget af sin Udtalelse.

Indstillingen bliver saa endelig at behandle paa ekstraordinær Kongres, som afholdes senest i November 1917.«

Efter en meget lang Debat blev Forslaget vedtaget.

Medlemsbladet.

Den norske Landsorganisation har hidtil udgivet et Medlemsblad i Oktav-Format, et sextensidet Maanedsblad, der tilstilledes alle Medlemmer. Til Kongressen var der stillet en lang Række af Forslag om Ændring af denne Ordning. Et Forslag gik ud paa, at Bladet helt skulde sløjfes, et andet gik i stik modsat Retning, idet det tilsigtede, at alle Forbund skulde ophæve deres specielle Medlemsblade og at Landsorganisationen skulde udgive et Fællesorgan. Man gik sluttelig en fornuftig Middelvej, og vedtog at alle Bestyrelsesmedlemmer fremtidig skal have Bladet tilstillet, medens andre Medlemmer kan tegne Abonnement til 50 Øre aarligt.

Kooperationen.

Om dette Emne førtes ligeledes en lang Debat som sluttede med Vedtagelsen af følgende af Sekretariatet stillede

Forslag til Overenskomst mellem Norges kooperative Landsforening og Arbejdernes faglige Landsorganisation.

§ 1.

Ved Indgaaelse af Kontrakter mellem Norges koop. Landsforening og private Bedrifter skal der fra Landsforeningens Side først undersøges, at der ikke bestaar noget Konfliktsforhold mellem vedkommende Bedrift og dens Arbejdere, og skal der i Kontrakterne søges indsat Bestemmelse om, at de enten helt kan ophæves eller kan sættes ud af Kraft fra Landsforeningens Side under en Konflikt, der fører til Strejke, Lock-out, Boycotting eller Blokade.

§ 2.

Til at undersøge og mægle i mulig forekommende Tvister mellem de organiserede Arbejdere og koop. Bedrifter, som ikke ordnes ved Forhandling med de interesserede Parter, vælges en Fælleskomite paa 4 Medlemmer, hvoraf 2 vælges af A. F. L.s Sekretariat og 2 af N. K. L.s Repræsentantskab. Til Medlemmer af Fælleskomiteen kan ikke vælges nogen, som samtidig er Medlem baade af Sekretariatet og Landsforeningens Styre.

§ 3.

Opstaar en Tvist som i § 1 nævnt, skal dette straks rapporteres til Fælleskomiteen. Denne skal straks undersøge Forholdet og mægle mellem Parterne. Fælleskomiteen kan fremsætte Forslag til Løsning af Tvisten. Arbejdsstandsning maa ikke finde Sted før Fælleskomiteens

Undersøgelse er afsluttet. Anmeldelse til Fælleskomiteen om opstaaet Tvist sker fra Fagorganisationen til Sekretariatet og fra vedkommende koop. Bedrift til N. K. L.s Styre.

§ 4.

Som Grundlag for Ordning af Løntvister ved koop. Bedrifter skal gælde, at saavel Løn som Arbejdstid og øvrige Forhold maa være mindst lige saa fordelagtige for Arbejderne som fastsat i Tariffer for vedkommende Fag paa Stedet i samme Tidsrum.

De i koop. Bedrifter beskæftigede Arbejdere skal være saavel faglig som kooperativt organiserede.

Forestaar der Arbejdsstandsning i en Privatbedrift, skal Fælleskomiteen for at undgaa samtidig Arbejdsstandsning i en koop. Bedrift, udarbejde Forslag til en midlertidig Ordning ved den koop. Bedrift, hvorefter Overenskomsten umiddelbart efter Arbejdsstandsningens Ophør blive at revidere, — uanset dens Varighed.

§ 5.

Fælleskomiteen skal under faglige Lønkampe behandle og fremsætte Forslag om og i hvilken Udstrækning Kooperationen skal støtte under en saadan Kamp. Forslag forelægges N. K. L.s Styre til Afgørelse.

§ 6.

Fælleskomiteen skal ligeledes behandle og fremsætte Forslag om hvad der fra Fagorganisationens Side skal foretages overfor Bedrifter, der boycotter Kooperationen. Forslaget forelægges Sekretariatet til Afgørelse.

§ 7.

Fælleskomiteen skal forøvrigt behandle enhver Sag som ligger indenfor Rammen af nærværende Overenskomst og fremme denne paa bedste Maade. Der kan sammenkaldes Fællesmøder af de 2 Styrer til Drøftelse og eventuel Afgørelse af saadanne Sager.

De 2 Styrer har Adgang til at oversende Fælleskomiteen enhver Sag, som de finder bør behandles af denne.

§ 8.

Denne Overenskomst kan kun forandres, naar begge Parter er enige derom. Den kan opsiges med 3 — tre — Maaneders Varsel.

I Tilslutning hertil besluttede Kongressen, at Sekretariatet ikke kan godkende Tarifaftaler, der paa nogensomhelst Maade binder kooperativ Virksomhed til private Mestre eller Forretningsdrivende.

Militarismen.

Omfattende Forslag var stillet til dette Punkt paa Dagsordenen. Fra Sekretariatet forelaa Forslag om at henvise Sagens Behandling til en Fælleskomite fra Fagorganisationerne og Socialdemokratiet. Sidstnævnte havde allerede vedtaget at gaa med til Dannelsen af en saadan Komite, og 3 Medlemmer var valgt.

Sekretariatets Forslag blev vedtaget, og der blev valgt 4 Repræsentanter af Kongressen.

Fagorganisationerne fik saaledes 1 Repræsentant mere i Komiteen end Partiet. Det havde sin Grund i, at det for de fagorganiserede Arbejdere saa betydningsfulde Spørgsmaal om Generalstrejkes Iværksættelse ved Krigsudbrud skulde behandles af den nedsatte Komite.

Dagsordenens øvrige Punkter drejede sig for en stor Del om Bevillingssager. Til det norske Arbejderpartis Agitationsvirksomhed blandt Landarbejdere og Fiskere bevilgedes saaledes 10,000 Kr., til Socialdemokratiets Pressebureau 1500 Kr. Det vedtoges, at Landsorganisationen i Forbindelse med den kooperative Landsforening skal oprette et Brandforsikringsselskab og endelig vedtog Kongressen efter en meget indgaaende og heftig Debat Beslutninger, der tager Sigte paa Afskaffelsen af Rusdrikke og paa Fjernelse af Restauranter fra »Folkets Hus«e i Norge.

Kongressen sluttede med Valg af Tillidsmænd. Der foregik ingen Forandring udover de rent naturlige, der fremkommer ved Sekretariatsmedlemmers Overgang til andre Pladser o. l.

Kongressen varede en hel Uge.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.

REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. S. Kbhvn. K. Tlf. 3541 og 10541

Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.